MICHAELIS GRASSI

I. C. CELEBERRIMI,

AC PRAESTANTISSIMI:

ET IN ROSTOCHIENSI ACADEMIA
Ordinarij Codicis Profeſſoris; Necnon Illuſtriſſimi
Ducis Megapolenſis Cancellarij,

RECEPTARVM SENTENTIARVM,
De ſucceſsione tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato,

VOLVMEN SECVNDVM:

IN QVO CONTINETVR §. FINALIS DE OFFICIO
Hæredum, & iuribus vtriusq; hæreditatis communibus, ſcilicet de aditione, & iure deliberandi circa eam, de tranſmiſſione, inuentario, collatione & executoribus vltimarum voluntatum, &c. dudum ab authore promiſſus, & in octo artic. diſtinctus,

OPERA

MARTINI NIGRINI I.V.I.D. VALDENBVRGENSIS FRANCI.

Acceſſit ad vſum Iuriſconſultorum, Rerum & Verborum INDEX non vulgaris.



VENETIIS, Apud Petrum Mariam Bertanum, MDCXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX RERVM, ET VERBORVM MEMORABILIVM,

QVAE IN HOC SECVNDO VOLVMINE Receptarum Sententiarum Michaelis Graſſi continentur.

In quo prior numerus paginam, litera verò a, primam, b, ſecundam columnam, tertia tandem nota marginalis numeri quantitatem indicat.

A

ABbas vel alij prælati an poſſint eſſe executores teſtamẽti 241.a.5
Abſẽti ſtatui poteſt terminus deliberandi de hereditate 14.a.8
Abſenti neſcenti hereditatem ſibi eſſe delatam datur reſtituto in integrum 199.b.2
Abſtenſionem ſuus heres poteſt reuocare 28.a.2
Abſtenſio quamdiu reuocari poſſit, ibid. a.4. an poſt terminum elapſum, quoad legitimam, poſſit reuocari ibid.b.6
Abſtinendi beneficium quibus amittatur modis 30.a.1.2.3
Acquirere generale verbum eſt 42.a.1.
Acquiſitio hereditatis quo iure introducta 43.a.1
Acquiſitionis ſeu aditionis hæreditatis definitio vetus, 44.b.1. *noua* ibid.b.2
Acquiſitio ſub conditione fieri nequit 45.a.2. *ſolo animo fieri poteſt*, ibi.a.3. *errore facta non ualet* ib.b.5. *metu facta, nulla eſt* ibi.b.6
Acquiſitio cum facti ſit, probari debet 49.a.5
Actio inſtitui an poſſit de vulnere, poſt trãſactionem de vulnere, mortuo 233.a.4
Actio mulieri quæ competat pro dote repetenda 187.b.1
Actio furtiua an in hæredem trãſeat. 135.a.2
Actiones an veniant petitione hereditatis 89.b.4
Actiones hæredis non confunduntur 152.b.1
Actione petitionis hæreditatis quæ res petatur 89.a.1
Actibus dubijs exiſtentibus declarationi hæredis ſtandum 62.a.1
Actus qui non poſſunt fieri citra ius & nomen hæredis, certo inducunt aditionem. 58.a.4.
Actus factus contra prohibitionem iuris, eſt nullus 242.b.10
Actus dubij non inducunt aditionem 50.b.3
Actus dubij, qui non certo inducunt aditionem quotuplices 62.a.2

Actus ad petitionem hæreditatis tendens inducit aditionem 57.a.8

Adire extraneorum eſt hęredum 42.a.3

Adire vel repudiare hæreditatem nemo cogi poteſt 25.a.5.& 46.a.8

Adire hæreditatem impetus reſtituitur in integrum 45.b.7

Aditio & repudiatio a pari procedunt 23.b.5

Aditio hæreditatis confirmat teſtamentũ, & omnia in illo ſcripta 77.b.1

Aditio quanto tempore præſcribatur 80.a.3.*quo caſu vſque ad annos* 30. *extendatur* ibid.a.4

Aditio fauorabilis eſt, repudiatio uero odioſa 70.a.10

Aditio per ſcripturam quomodo inducatur 55.b.1

Aditio inducitur per ſcripturam alias inualidam ibi. b.3

Aditio per procuratorem fieri nequit 48.b.21

Aditio hęreditatis eſt actus 48.b.1.*nõ pręſumitur* ibid.b.2

Aditionis probatio cur difficilis 50.a.1

Aditionem quęnam certo inducant, ib.b.2

Aditionẽ quę inducunt, an etiam inducãt immiſtionem 51.a.5

Aditurus hęreditatem ſciat ex quota parte ſit ſcriptus hęres 47.a.16.*an neceſſarius ſit hæres, vel voluntarius*, ibi.a.17

Adoptiui a collatione bonorum non excluduntur 172.b.5

Aduentitia non conferuntur 189.b.1

Aduentitiorũ fructus an conferuntur 192.a.11

Æs alienum a defuncto ex feudo contractũ nũ hæres ſoluere cogatur 128 b.11

Æſtimationem rei peremptę ſi offerat poſt moram hęres, an plena liberetur 212.a.11

Æſtimatio legitimæ quando incipiat currere 210.a b.2

Æſtimatio rerum inuentario num inſerenda 146.b.5

Agens interdicto, quorum bonorum, an ſpecificare debeat res omnes in libello 93.a.b.7

Agens interdicto quorum bonorum ius ſucceſſionis probet 91.b.5

Alienari prohibita quid ſit 220.b.2

Alienare qui non poteſt, nec poteſt contractus celebrare, quibus dominium transfertur, ib.b.3, *locare tamen poteſt*, 220.b.4.*feudũ uel emphyteuſin dare nequid* ibid.4

Alienari res reſtitutioni obnoxia nõ poteſt 224 b.10

Alienari poſſunt bona probibita ex cauſa neceſſaria 226 b.5

Alienatio probibita an conſentientibus illis, quorum gratia facta eſt probibitio, valeat 212.a.8

Alienationis prohibitio quotuplex 223.a.1

Alienationem feudi a defuncto factam an hæredes poſſint reſcindere 128.b.10

Alimenta non conferuntur 177.a.2

Alimentorũ cauſa poſſunt bona prohibita alienari 227.a 8

Animus adeũdi quot modis declaretur 52.a.1

Animus quõ declaretur, cum quis non ſuo ſed alieno adit nomine 68.b.q.15

Arma & equi an conferantur 195.a.9

Aſcendentes an conferant 174.a.quæſt.7

B

B*Annitus an poſſit adire hęreditatem, remiſſiuè* 42.b.3

Bannitus an poſſit eſſe executor 243.b.17

Beneficium reſtitutionis in integrum tranſmittitur 124.a.14

Beneficium l.fi.C.de edict.D. Hadr.toll.contra quem concedatur 102.b.1

Bona

Bona alienari prohibita an poſſint confiſcari 227.a.9
Bona duplici remedio peti poſſunt 105.a.3
Bona in confiſcatione quæ tranſeant ad fiſcum 126.a.8
Bona inuentario quænam debeant inſeri 146.a.1

C

Cadauer an a creditoribus ut pignus quoddam detineri poſſit 232.a.7
Caſtrenſe peculium an conferatur 195.a.9
Cauendum de conferendis quomodo 195 b.3
Citatio teſtium generalis non ſufficit 21. b.4
Citatio iudicis laici ad inuentarij confectionem an teneat clericos 144.b.7
Codicilli quo pacto aperiantur 20 b.19.
Cohæredis datio tranſmiſſioni nihil derogat 113.a.5
Collatio ut fiat quomodo petatur 169 a.5
Collatio quot modis fiat. 195.b.1
Collationis uariæ ſignificationes. 166.b.1
Collatio quo iure ſit introducta, 167.a.1. *& in quem finem* ibid a.b.2.& 3
Collationem quæ cauſa inhibeat, quæ urgeat 169 b.3
Collegium officio executionis fungi poteſt 243.b.18
Comitum Palatinorum dignitas in hæredem non tranſit 123.a.4
Conditus diuerſis in locis ubi ſepultus dicatur 213.b.3
Conditionem implens non cenſetur adiuiſſe niſi ſit ſuus 56.a.3
conditionali a legata et fideicommiſſa quãdo tranſmittantur. 120.b.4
conferuntur omnia, quæ a parẽte data ſunt ut diuidantur 174.b.1.
conſanguinitas quomodo probetur 86 a.9
contractus omnis tranſit in hæredem. 71 b.1
creditores poſt emẽſum patrimonium ſuperuenientes, hæredem inquietare non poſſunt 155.a.5
creditores qui ignorant citãdi ſunt 14 a.7
creditores filium conuenire nequeunt, niſi probauerint illum ſeſe immiſcuiſſe 29 b.5
creditores an mulieri exigenti dotem poſſint pecuniam offerre, et petere ceſſionem iurium dotalium 185.a.1
creditores contra legatarios hypothecaria agere quando poſſint 155.b.6
creditores inuentario non ſtantes probare oportet plures fuiſſe res in hæreditate 143.b.2
cretio quid ſit 1.b.4
cretionum ſcrupuloſa ſolennitas ſublata 2.a.4
cultura agrorum an inducat aditionem 66.a.6
curator bonis non datur pendente termino deliberandi, ii.b.7. *datur abſente hærede* ibid.b.7
curator furioſi num poſſit adire hæreditatem 74.a.15

D

Damnatus ad mortem adire hæreditatem nequit 43.b.5
Damnatus ad metallum poteſt adire hæreditatem, 43.b.6
Data quænam dicantur 175.b.1
Data omnia an conferantur 177.a.1
Datiuus tutor an legatum amittat, ſi ſe excuſauerit 203.a.4
Datiui executores qui 240.a.5
Debita defuncti an uſufructuarius, an proprietarius perſoluat 129.a.12

Debita ſua hæres retinere poſſit non confecto inuentario 159.a.quæſt.22

Debita hæreditaria exigens adiiſſe cenſetur 60.b.19

Debita defuncti an inuentario inſerenda 146.a.2

Debita defuncti non ſoluens, an adiiſſe putandus 67.b.3

Debitum naturale hæres detrahere poteſt 152.b.3

Defunctus quando debeat ſepeliri, pagin. 232.a.6

Defunctum non ſepeliens indignus eſt pag. 231.b.1

Defunctus ubi ſepeliendus ſit ibi.b.2

Defunctus collationem prohibere an poſſit 169.a.1

Deliberans de hæreditate quale inuentarium conficere debeat, 11.a.3. *cur teneatur facere inuentarium* ibid. b.4

Deliberans adiuiſſe non cenſetur 57 b.2

Deliberandi facultas ad hæredem tranſmiſſa quantum tempus duret, pag. 112 a.2.

Deliberandi tempus ſponte petens, an repudiet nihil agendo, 9.a.4. *ad inſtantiam ſubſtituti petens, an adeat*, ibid.b.5 *ad creditorem petitionem petens quid?* ibid.b.6

Deliberandi tempus quantum ſit 7.a.5 *an poſſit prolongari* ibi.b 6. *an poſſit breuiari*, ibi.b.7. *an poſſit ſæpius dari* 8.a.8. *tripliciter filio* ibid.p.8.a. b.10

Deliberare ſuper hæreditate adeunda quãdiu liceat 7.a.4

Deportatus adire hæreditatem nequit, pag. 43.b.2

Deportato aut alij incapaci, quæ aufertur hæreditas, cui applicetur, pag. 199 b.3

Difficultas præſtandi legatum an excuſet, a mora 211.b.8

Diſponens ad hęreditate delata putatur adiuiſſe 60.a.14

Diuerſo iure ſuccedentes an conferant, pag. 170.b.6

Diuiſio hæreditatis inducit eius aditionem 60.a.16

Doctoralis dignitas in hæredem non tranſit 123.a.4

doli ſuſpicionem hęres quo pacto euitare poſſit, quædam in inuentario omittens, & aliena adſcribens, pagina 147 a.7

dolo deſinens poſſidere pro poſſidente damnatur 88.a.5

Dominium rerum hæreditariarum transfertur in hæredem 81.b.1

dominus ſolus ſine ſeruo an acquirat hæred. 74.b.20

dominus an ſolus abſque ſeruo poſſit repudiare 38.b.9

donatio mortis cauſſa etiam ante hæreditatis aditionem ualida eſt, pag. 78 a.6

donatio omnium bonorum hæreditariorum inducit aditionem 61.a.22

donatio propter nuptias an conferatur, pa. 188.b.1

donationem mortis cauſſa hæres an perdat, defuncti uoluntatem non præſtans, pag. 198.a.b.4

donatio ob cauſam an conferatur, 192.b.1 *remuneratoria an conferatur* ibid. b.3

donatio ſimplex facta filio emancipato an conferatur 193.a.4

donatio ſimplex facta filio in poteſtate, an contribuatur 194.a.5

donatio propter nuptias ſtatuto obueniens non confertur fratribus, pagin. 190 a.2

donationem propter nuptias an mulier conſtante

ſtante matrimonio poſſit repetere 188. b.3
Donationem propter nuptias pater filio dare tenetur 179.b.2
Dos ab auo data nepti, an à patre eius conferenda 191.a.9
Dos a ſocero exigi an poſſit 183.a.1. in ſolidum an exigatur ad collationem ibid. b.2
Dos an conferatur 180.a.1
Dos à matre data filiabus an conferenda ibid.a.2
Dos ab alio quam parente ueniens, an conferenda ibid.a.3
Dos non amplius ſalua an conferenda, pa. 181.a.1
Dos conſtante matrimonio exigi non poteſt niſi viro ad inopiam vrgente, ibid. b.3
Dos præfectitia liberis extãtibus, filia mortua, an apud maritũ maneat, vel ad patrem redeat, pagina 184 a.5
Dotem aduẽtitiam filia repetere poteſt 182 a.4
Dotem magnam exigere poteſt ibid.a.5
Dotem filiæ dare pater iure cogitur pag. 179.b.1
Dotem exigere filia poteſt a marito, patre non habente iſtam contradicendi cauſam 182.b.8. item patre exiſtente uili perſona ibi.a.nu.8
Dotis loco quod datum eſt filię monaſterium, ingredienti, an conferendum, pag. 180.b.5
Dubitans de viribus teſtamenti, adire hæreditatem nequit 46 b.14

E

Ecleſia an teneatur vltra vires, non cõfecerit inuentarium, pag. 137. b.8
Edictum ad exhibẽdum poſt annum durat 16.a.9
Effectus inuentarij eſt, vt hęres ſit ſine damno periculo 135.a.1
Eleemoſynas diſtribuens an cenſeatur adiuiſſe 66.a.b.8
Emancipatus hęreditatem paternã non aditam tranſmittit 112.b.3
Emancipatus teſtamento inſtitutus hæres, olim nihil conferebat 167.b.5. ab inteſtato ſuccedens ſaltem conferebat ibid. b. 6. an iure ſanguinis tranſmittat hęreditatem non aditam, pag. 117.b.& 118.a.4
Emancipato ſumptus ad ſtudia conferre paternum teneatur 178.a.4
Emancipati liberi, filiæ vel filij, conferunt 171.b.2
Emenda a patre filio ſoluto num conferatur, 195.à.7
Emphyteuſis num in hæredem tranſeat, pagin. 125.a.6
Emphyteuſin poſſidens an adiuiſſe pręſumatur 63.a.9
Emptori hęreditatis an detur petitio eiuſdem hęreditatis 85.a.6
Epiſcopus Executor eſſe an poſſit, pag. 241 b.2
Epiſcopus executor teſtamenti, in quo pauperes hæredes inſtituti ſunt, an poſſit ſe petere amitti in poſſeſſionem, pag. 256 b.1
Epiſcopo executori in teſtamẽto in quo pauperes ſunt inſtituti, an detur remedium l.fin.C.de edict.D.Hadr.toll. pag. 102. a.b.12
Epiſcopo mortuo, an ad Capitulum trãſeat exequendi poteſtas, pag. 259. a.4
Epiſcopo abſente vel infirmo, an Archiepiſcopus teſtamentum exequi poſſit ibi. b.5
Equitis aurati ſplendor in hæredem non tranſit

tranſit 123.a.4

Euictio an ſit præſtanda legatario, pagina 209.b.6

Exceptio dominij an obſtet petenti hæredi tatem 92.a.2

Exceptio dominij an obijci poſſit actori, pagin. 96.b.8

Exceptio Velleiani hæredibus datur mortua muliere 124.a.12

Exceptio S.C.Macedoniani an tranſeant in hæredes ibid.a.13

Excommunicatus an adire poſſit hæred. pagin. 44.b.4

Executor an teneatur cauere, pa. 248 b.1

Executor an teneatur conficere inuentariũ, 249.b.1

Executor in teſtamento deſignatus, an cogi poſſit ad ſuſcipiendam hoc officium, pagin. 245.a.1

Executor iuſsus dotare virgines pauperes, num dare poſſit dotem non omnino pauperibus 255.b.8. an filias ſuas poſſit eligere ibid.

Executor poteſt ſe excuſare, pag. 258 b.1.

Executor ſi nondum in exequendo excedat, poteſt recuſari 259.a.b.2

Executor teſtamentarius num teneatur cõficere inuentarium 138.a.10

Executor teſtamenti an ſit legitimus cõtradictor 104.b.7

Executor tenetur rationem reddere ſuæ adminiſtrationis, pa. 249.b.3 & cui. 250.a.4

Executor in teſtamento datus, executionem repudiatę hæreditate, non retinet 40.a.3

Executor vendere res hæreditarias num poſſit hærede non requiſito, pag. 255. a.3

Executor merus non poteſt cogi ad ſuſcipiendum hoc munus 245.a.4

Executor præſens delectus, & tacens tenetur acceptare munus delatum ibidem b.5

Executor num poſſit alteri ſuum officium committere 246.a.1

Executor legitimus ſubdelegare poteſt ibi. b.3

Executoribus pluribus datis, omnes agere, &c. poſſunt ibid.b.4

Executor an poſſit rem ſibi legatã reliquis inſcientibus acceptare, pag. 247 b.8

Executor intra quod tempus debeat exequi ibid.b.1

Executor teſtamentarius num ſit loco hæredis 250.b.1

Executor, an poſſit agere 251.b.1

Executor relictus ad diſtribuendum inter pauperes quibus perſonis det, pa. 252. b.1

Executor num ſeipſum eligere poſſit in pauperem, ibi.b.2. num conſanguineos, pag. 253.a.5

Executor vltimarum voluntatum quis ſit 239.b.1. ij varijs appellantur nominibus 240.a.2

Executorum tria ſunt genera 240.a.5

Executor, quis ſit nullo in teſtamento nominato ibi.b.6

Executores eſſe qui poſſint 241.b.1

Executore teſtamentario mortuo, ad quem tranſeat exequendi, poteſtas, pag. 257 a.1

Executores an vendere poſſint res hæreditarias 354.b.1. non requiſito hærede ib. p.ſeq.a.3

Exhæredatus an admittatur in defectum non implentis uoluntatem defuncti, pa. 199.b.2

Exhæredato & legitimo an teſtamentum cum die & Conſule edendum, pag. 20 a.17

Extraneus nõ adiẽs hæred. intra 30. annos reſtitui

reſtitui poteſt 80.a.5
Expenſę quomodo probentur, pag. 154. a.2

F

Facta aditionem inducentia quotuplicia 56.a.1
Facta neceſſaria ad aditionem, eam non inducunt ibid.b.6
Facta non neceſſaria ad aditionem, eam inducunt ibid.b.6
Facta negãtia aditionem hęreditatis inducunt 67.a.1
Facta omiſſionem hæreditatis inducentia 32.a.1
Facultas detrahendi duas quartas, an ſuitatis iure tranſmittatur, pag. 116 b.5
Falcidiæ beneficio hæres aduerſus legatarios vtitur 151.b.2
Falcidia an ex teſtamento militis detrahatur 152.a.4
Familiæ nomine quinam contineantur, pa. 224.a.8
Fauor familiæ præcipua cauſa prohibitæ alienationis ibid.b.9
feuda an petantur remedio l.fi.C.de edicto, &c. 104.b.2
Feuda & emphyteuſis an ueniant petitione hæreditatis 89.a.b.3
Feudum poſſident an præſumatur adiuiſſe 63.a.8
Feudum hęreditarium non poteſt haberi ſine hęreditate 36.b.7
Feudum an poſſit retineri repudiata hęreditate 36.a.6
Feudum & emphyteuſin legatã hæres ſoluere an teneatur 208.b.7
Fideicommiſſarius an ſit legitimus contradictor 104.a.4
Fideicommiſſarius an inuentarium conficere debeat 136.b.5
Fideicommiſſarius primas rogatus reſtituere ſecundo, an deſinat eſſe hęres, pa. 217 b.4.
Fideicommiſſarius, an ius deliberandi traſmittat 109.b.5
Fideicommiſſarius quando priuetur fideicommiſſo 94.b.3
Fideicommiſſarius hæredi cauere tenetur de euictione prælegati, pag. 218. b.3
Fideicommiſſarius tenetur ad rationes reddendas ibi.b.5
Fideicommiſſario reſtituenda quænam ſint 216.a.1
Fideicommiſſario datur petitio hæreditatis 85.a.4
Fideicommiſſario, an detur remed.l.fin. pa. 100.a.4
Fideicommiſſum an tranſmittatur, pagina 120 a.2
Fideicommiſſum quando ipſo iure tranſeat in fideicommiſſarium, pag. 215 a.5
Fideicommiſſum conditionale, an poſſit reſtitui ante euentum 218.b.7
Fideicommiſſum in teſtamento annullato relictum in codicillis an debeat reſtitui 215.b.2
Fideicommiſſum quando debeat reſtitui, 217.a.1
Fideicommiſſum an poſſit propria authoritate relictum apprehendi 214.b.4
Fideicommiſſum familiæ relictum, quibus reſtituendum ſit 218.b.4
Fideicommiſſum quibus reſtituendum, pa. 218.a.1
Filia excluſa ab hæreditate patris, poſtea reſcripto Principis ſuccedens dotem an conferat 171.a.7
Filia ſi ſui iuris eſt, poteſt dotẽ exigere 181. b.1. item patre conſentiente ibid. p.ſeq.a.2
Filia per ſtatutum excluſa, & ex teſtamẽto pa-

to patris inteſtati ſuccedens an conferat 173 b.4
Filiatio quo pacto probetur 85.b.9
Filius agrum poſſidens pro legitima, an pręſumatur adiuiſſe hæred. paternam 63. a.10.
Filius ſurripiens aliquid, an adiuiſſe cenſeatur ibi. 11. inhabitans domum paternã, an adiuerit 64.a.2
Filius an ex triplici capite ius deliberandi transmittat 112.a.3
Filius teſtatoris ſpurius an poſſit inter pauperes numerari ab executore teſtamenti 253.a.b.7
Filius inſtitutus an hæreditatem non aditam ad patrem tranſmittat 413.b.7
Filius non conficiens inuentarium, an legitimam perdat 159.a.1
Filius alienare prohibitus, extra fœminam, unum vni ex illa vendere poſſit, pagina 224.a.b.9
Filius non aditam hæreditatem matris ad fratres non tranſmittit, pag. 117.b.3
Filius fideicommiſſo grauatus, quando reſtituere teneatur 219.a.9
Filius an repudiare poſſit hæreditatem patris ſeruata legitima 34.a.b.7
Filius hæreditatem patri iniuſſus nõ poteſt acquirere 74.b.21
Filius aduentitiam hæreditatem inuito patre adire poteſt 75.a.22. ignorante ibi. a.23
Filius an poſſit emphyteuſin retinere, & repudiare hæreditatem 35.a.1.& 2.
Filius hæreditatem patris non aditam trãſmittit. 29.b.4
Filius in communione ſocietatis manens, quam in uita patris inceperat putatur ſe immiſcuiſſe 60.a.17
Filius occiſoris num necem defuncti ulciſci debeat patrem accuſando 235.a.7
Filius ſupplementum legitimæ propria authoritate occupare non poteſt, pagina 94.b.6
Filius fratri impuberi ſubſtitutus beneficium abſtinẽdi habet 29.a.1. poteſt pupillarem hæreditatem agnoſcere, repudiata paterna ibid. a.2
Filius hæreditatem profectitiam repudiare nequid in patre præiudicium 38.b.8
Filiofamilias an detur ius deliberandi vel patri 6.b.11
Filio ante aditionẽ profectitiæ hęreditatis mortuo patre adire non poteſt, pag. 76 a.30
Filio à patre hæreditatem repudiare coacto quomodo ſuccurratur 25.a.5
Filio intra 30. annos adeunti alios 30. ſibi ſumere integrum eſt 101.b.9
Filio inſtituto in legitima an detur remed. l.fin. 101.b.9
Filio ſeu ſuo hæredi an detur ius deliberandi in hęreditate paterna 5. b.12
Fiſcus an teneatur facere inuentarium, pa. 137.a.7
Fiſcus ne an mulier præferatur in hypotheca tacita expreſſa 186.b.8
Fiſcus an poſſit occupare hæreditatem ab indigno nondum adita 228 a.3
Fiſcus indigno hæreditatem auferens defuncti necem uindicare an teneatur, pagina 234.a.3
Fiſco applicatur quod indigno aufertur, pa. 227.b.1
Fiſco auferenti hæreditatem indignis an detur remedium l.fi. 102.a.11
Fœmina in teſtamento executrix eſſe poteſt 241.b.26. num & in iudicijs ibid. b.28
Fœmina ſuccedentes fratri bona paterna acquirit 81.a.4
Fœminarum a ſucceſſione excluſarum portio maſculis accreſcit 115.a.1

Frater

Frater in communione manens, an adiuiſſe hæreditatem fratris dicendus ſit, pagi. 67.a.20

frater pupillariter ſubſtitutus fratri, ad quem hæreditatem transmittat, pagin. 113.b.8

frater ſit curator bonorum, vxore relicta vſufructuaria 12.b.13

fratres mediantes an poſſint eſſe executores 243.b.16.

fructus hæreditatis percipiens an adiuerit 66.b.5

fructus an reſtituendi in petitione hæreditatis 90.a.6

fructus hęreditatis percipiens adijſſe creditur 65.b.5

fructus poſt mortem defuncti percepti, an inuentario inferendi, pag. 146 b.3

furioſus an hæreditatis commodo priuetur 74.a.16

furioſus adire hær. non poteſt 74.a.14

furioſo neſcienti hæreditatem ſibi delatam eſſe, datur reſtitutio in integrum, pagi. 110.a.3

H

Hæreditas quid ſit 33.b.1. non poteſt partim adiri, partim repudiari ibid.b.2

Hæreditas deſcendentis non adita, num trāſeat iure ſanguinis ad aſcendentes, pag. 117.a.2

Hæreditas repudiata nequit adiri, nec adita repudiari 33.b.2

Hæreditatis quando dicatur delata, pagin. 6.b.2

Hæreditas omiſſa acquiri amplius non poteſt 27.b.1

Hæreditas ut tranſmittatur, oportet eam eſſe delatam 107.b.1

Hæreditas nondum uindicata nece defuncti an poſſit adiri 235.b.

Hæreditas ab indigno agnita ipſo iure non aufertur 228.b.4

Hæreditas in fiſcum tranſit cum commodo & incommodo 229.a.7

Hęreditatis filio infanti delata, an ad patrē tranſmittatur iure ſingulari non adita 118.b.1. num etiam ad matrem, pagin. 119.a.2

Hæreditas pupillaris an haberi poſſit abſque paterna 34.a.5

Hæreditas adita à Principe ſine cauſa auferri non poteſt 8.b.2

Hæreditas per ſcripturam etiam repudiatur 32.a.queſt.8

Hæreditas repreſentat defunctum 69.a.1. pro parte ſcindi non poteſt ibid a.b

Hæreditas quando poſſit adiri 79.b.1

Hæreditas infanti delata & a tutore non adita, non tranſmittitur 72.a.5

Hęreditas paterna à filio nō agnita ad quos hæredes tranſeat 113 b.1

Hæreditas monacho delata ſingulari iure tranſit ad cænobium 119.b.3

Hæreditatis petitio cui competat, pagina 85.a.3

Hæreditatis partem legatam, num ſtatim hæres legatario ſoluere teneatur, pagin. 208.a.4

Hæreditatem certiſſima ſpe adeunti nō pro deſt inuentarium 136.a.2

Hæreditatem aditurus eam ſibi delatam eſſe ſcire debet 46.a.10

Hæreditariæ res ſingulæ an apprehendendæ ſint 83.b.4

Hæres teſtari non poteſt de re alienari prohibita 221.a.5

Hęres alienare prohibitus extra familiam, an ex legitimis aliquem inſtituere poſſit ibi.a.7

Hæres iuſſus hæreditatem expendere in uirgines maritandas poſt mortem, nū poſſit illam erogare in uita 253.b.9

Hæres non vlta nece defuncti, ante aditionem mortuus, an tranſmittat, pa. 236 b.4
Hæres hæreditatem repudians, an ſibi in iudicio præiudicet 41.a.2
Hæres eſſe nolens non confert 170 a.2
Hæres abſens certus nominatim citandus eſt, pag. 12.a.9
Incertus generaliter ibid.a.10
Hæres rem unam, uel plures celans, vel ſurripiens qua pœna afficiendus, pag. 147. b.quæſt.12
Hæres inuentarium ſubſcribat propria manu, pag. 150.a.1.
Hæres in reddendis rationibus tenetur de dolo, & lata culpa 218.b.6
Hæres grauatus legatis & fideicommiſſo, an poſſit detrahere duas quartas, pag. 217.b.3
Hæres negans legatum eſſe, amittit Falcidiam 212.b.3
Hæres alienans bona prohibita, an partem alienatam tãtum, uel totam amittat hæreditatem 144.a.12
Hæredes hæredis an teneatur reſtituere fideicommiſſum 214.a.3
Hæres tenetur reſtituere fideicommiſſa, etiam ſub pœna priuationis, pag. 213 a.1
Hæres an poſſit falcidiam in teſtamento militis detrahere, ſi confecerit inuentariũ, pag. 165.a.b.quæſt.25
Hæres fideicommiſſario cauere debet pendente conditione reſtitutionis, pagin. 218.a.2
Hæres cogi poteſt adire & hæreditatem reſtituere 219.b.1
Hæres mortem obiens tempore deliberandi non repudiat hæreditatem, pa. 9.b.7
Hæres ſcriptus præuentus in uindicanda ne ce non priuatur hæreditate, pagin. 135 b.2
Hæres non implens uoluntatem defuncti, an repudiando hæreditatem, ad fideicommiſſum admittatur. pagin. 198 b.5
Hæres hæredis, ſucceſſorum ſe negans, ſibi præiudicat 25 b.11
Hæres teſtatorem in alio condens loco, quam ipſe uoluit, an priuandus ſit hæreditate, pag. 232.a.4
Hæres ſuper facto defuncti iurare non cogitur 128 a.7
Hæres neceſſarius eſt, uel uoluntarius, pag. 27.a.25.
Hæres rogatus alteri reſtituere hæreditatem, an legata ſoluat, pag. 206 a.3
Hæres poteſt renunciare inuentario, pagin. 135.a.2
Hæres pure inſtitutus partem conditionaliter alteri relictam non acquirit, pagin. 69.b.4
Hæres adeundo defuncti perſonam aſſumit pag. 78.b.2
Hæres creditoribus obligatur ex perſona defuncti 79.a.3
Hæres ex ſua perſona legata an præſtet legatarius 78.b.1
Hæres cum eſt creditor defuncti ex delicto, nihil detrahit 153.a.4. *debitum ſuum detrahere poteſt una in re, pag.* ibid. a.b
Hæres deducit expenſas a ſe factas, pagin. 153.b.1
Hæres inuentarium non conficiens, tenetur ultra uires hæreditarias 156.b.1
Hæres an poſſit cogi res uendere 154.a.1 *de euictione non tenetur*, ibid.b.2. *aliud pro alio ſoluere legatarÿs non poteſt inuitis*, 155.a.3. *ſoluit primos, non citatis reliquis* ibid.a.4.
Hæres ſcire debet, quo iure ſuccedat 46.b. 12. *ſe eſſe proximiorem* ibid.b.13

Hæres

Hæres vlterior an mediatè vel immediatè defuncto hæres exiſtat, pag. 108 a.3
Hęres tenetur ratificare factũ defuncti 117. a.2
Hæres an ex maleficio defuncti teneatur 131.b.1
Hęres inuentarium conficiens, an conueniri poſſit, 151.b.5. *poſſidet bona hęreditaria* ibi.b.3
Hæres cum creditoribus & legatarijs quaſi contrahit 71.b.1
Hæres filij an poſſit abſtenſionem reuocare 28.b.7
Hæres non implens voluntatem defuncti, monendus eſt 201.a.1
Hęres accuſans occiſorem teſtatoris, nec probans, an priuetur hęreditate 235.a.8
Hæres tenetur exonerare conſcientiam defuncti 150.a.1
Hæredis nomine an omnes ſucceſſores contineantur 225.b.3
Hæredi in teſtamento nuncupatiuo inſtituto an detur reme.l.fi.C.de edict.D. Had. toll. 100.a.2
Hæredi citato quantus terminus detur 12. b.11
Hæredi vel legatario non implenti volũtatem defuncti quod adimitur, cui applicetur 199.a.1
Hæredi deliberanti quando debeantur alimenta, 12.b.14. *exhibenda ſunt inſtrumẽta & rationes,* 13.a.1. *creditores exhibeant obligationes defuncti* ibid.b.3
Hæredem per ſententiam damnatum an inuentarium iuuet 165.a.q.26
Pro hærede quis dicatur poſſidere 88.a.3
Hæredes plures ſi ſint, an omnes conſentire debeãt in tranſactione ſuper nece defuncti 239.a.4
Hęredes in ſolutione diſcordantes quomodo ad concordiam ſint reducendi 129. a.13
Heredibus primis deliberantibus hęreditas deferri poteſt ſequentibus 6.b.3
Hypotheca tacita mulieris an priuilegio prælationis vallata ſit, 185.b.2. *an prę feratur expreſſæ anteriori creditorum* ibid.b.3

I

IGnorans non poteſt repudiare hæreditatem 25.a.7
Immiſcere ſui hæredes propriè dicuntur 42. a.2
Immiſcendi iuri an pręſcribatur 80.b.6
Immiſtio per creditores probari debet 49. b.6
Immiſtio dubia quomodo probetur 106 b.9
Immiſtio hęreditatis non præſumitur 49. a.4
Immiſtio non præſumitur propter abſtenſionis beneficium vſurpatum 29.a.3
Impenſę an detrahi poſſint hæreditatem petenti 90.a.7
impenſæ nuptiarum filio uel filiæ factæ an conferendæ ſint 179.a.8
incapax hæreditatis vel fideicommiſſi, an poſſit reſtituere rogatus 213.a.2
incapaci quod aufertur, cui applicetur 228 a.2
indignus hæreditate quis ſit 219.b.1
infans repudiare nequit 37.b.2
infans ius deliberandi non tranſmittit, 110 a.1. *niſi ad patrem,* ibi.b.2. *etiam ad matrem* ibid.b.3
infans adire hęreditatem nequit 71.b.2
infanti an detur ius deliberandi 5.a.6
iniuria ceſſante ceſſat collatio 167.b.4
inſtitutus ſinens præterlabi 30. *annos, poteſt intra alios* 30. *ſuccedere ab inteſtato* 80.b.8
inſtitutus in re certa, eã propria authoritate capere poteſt 94.b.5

inſti-

Digitized by Google

Inſtitutus quando incapax eſt hæreditatis, ſubſtitutus eam adire poteſt 43.b.7
Inſtitutus iure certa non confert 170.a.4
Inſtitutus in teſtamento hæres an conferat ibid.a.b.5
Inſtitutus ſub conditione an citari debeat 12.b.12
Inſtitutus in re certa an tranſmittat ius de liberandi 109.a.3
Inſtituto tantum in uſufructu an detur re med.l.fin.C.de ed.D.Had. 101.b.6
Inſtitutio conditionalis an ex iure ſuitatis tranſmittatur 116.b.4
Inſtitutionem repudians venire poteſt ex ſubſtitutione 27.a.13
Inſtrumentum die et Conſule quando eden dum 14.a.8
Inſtrumenta officio iudicis edi petuntur ib. b.18
interdicto quorum bonorum an incorporales res peti poſſunt 93.a.5
Interdictum, quorum legatorum, an omni detur hæredi 95.b.1.an contra fideicommiſſarium vniuerſalem.96.a.3.quando detur,95.b.1.contra quem,96.a.2.num in hæredem legatarij 96.a.4.an aduerſus donatarium mortis cauſa ibid.a.b.6
Interdictum quorum bonorum quale remedium 90.b.1.cui detur 91.b.3.an detur ſuccedenti de iure ciuili ibi.b.4
Interdictum quorum bonorũ, contra quem detur, 92.a.1.an detur cum nullus res hæreditarias poſſidet ibid.b.3.an detur pro ſingulis rebus ibid.b.4
Inuentarium quid 134.a.q.1.quo iure ſit introductum ibi.b.1.an ſtatuto poſſit tolli ibid.b.2.quare introductum 135.a.1.quis poſſit facere ibid.b.1
Inuentarij confectio an a teſtatore prohiberi poſſit 134.b.3
Inuentarium an teneatur conficere executor 138.a.10
Inuẽtarium an omiſſo crucis ſigno vitietur 145.a.1
Inuentarium conficiens an credatur aduiſ ſe 57.b.3
Inuentarium num raptum dicatur, ſigno crucis per hæredis manũ præpoſito pa. 145.b.2
Inuẽtarium per quem conſcribi debeat, pa. 143.b.11
Inuentarium an diuerſis diebus & menſibus poſſit ſcribi 149.b.1
Inuentarij finiendi tempus quod 150.a.2
Inuentarium quo in loco fieri debeat, 142.a.1.coram iudice ibid.a.2
Inuentarium an vitietur,ſi non omnes quorum intereſt,fuerint citati 114.b.5
Inuentarium an mediate per procuratorem fieri poſſit 138.a.1
Inuentarium hæredis an poſſit fideicommiſſario ibi.b.13
Inuentarij tempus ex quo die currat, 139.a.1.an currat minori,141.a.3.num poſſit per iudicem abbreuiari uel prorogari ibid.b.4.an ſit continuum ibi.b.5
Inuentarij effectus qui ſint 150.b.q.15
Inuentarium non eſt Tanacea uel Betonica 156.b.2
Inuentario confecto an hæres contra factum defuncti venire poſſit 156.b.1
Iudex an contra hæredem conficientem inuentarium ſententiam exequatur 152.a.2
Iudex nomine infantis adire hæreditatem quando poſſit 72.a.4
Iuramentum calumniæ tabularum apertione non requiritur 18.b.6
Iuramentum defuncti contra prohibitionẽ iuris factum, hæres præſtare non tenetur 127.b.6.& 128.a.eod.num.6
Ius reuocandi abſtenſionem an ex ſuitatis iure tranſmittatur 116.a.3
Ius ſanguinis an tranſmittatur ad liberos natu-

naturales tantum 118.a.5
ius ſuitatis per ius delib. non eſt ſublatum 6.a.13
ius eligendi pauperes an committi poſſit mo nachis ex ordine minorum 243.a.14
ius eligendi an ad Epiſcopum tranſeat non eligente illo, cui commiſſa eſt electio 257 b.3
ius collationis ſecundum, eſt æquitas Scæuolæ, 168.a.8. *tertium eſt D. Pij*, ibi.a.9 *quartum eſt Imp. Leonis*, ibi.b.10 *quintum eſt Iuſtiniani*, ibid.b.11. *ſextum & ſeptimum Iuſtiniani* ibid.b.12. & 13
ius abſtinendi an tranſmittatur, pagin.29 b.7
ius deliberandi per inuentarium nõ eſt ſublatum 3.b.8. *competit omnibus prætérquam legatario*, 4.a.2. *datur fideicõmiſſario uniuerſali* ibid.a.3. *furioſo non conceditur*, ibi.b.4. *nec curatori eius* ibid.b.5. *a quonam petatur*, 6.a.14. *quando peti poſſit*, ibi.a.1. *quid habeat præ inuentario* 16.a.2
ius deliberandi an ad fiſcum tranſmittatur 111.b.1
ius patronatus an tranſeat ad hæredem 125 b.2. *uum in emptorem hæreditatis* ibid. b.3
ius patronatus libertorum an in fideicommiſſarium transferatur ibid.b.4
ius deliberandi quid ſit, 1.b.1. *introductum eſt iure prætorio*, 2.a.2. & *quare* 3.b.7
iuris deliberandi effectus qui pag.10. a.1
iure ſanguinis hæreditas ad omnes deſcendentes abſque ſexus differentia an tranſmittatur 117.a.1
iura hæreditatis qui cedit, adijt 61.b.23

L

Legatarius an propria authoritate legatum apprehendere poſſit 206 b.1
Legatarius authoritate propria legatum occupare nõ poteſt, & quare.94.a.1. *quando poſſit* ibid.b.4
Legatarius an ſit legitimus contradictor 104.a.5
Legatarius non obligatur conficere inuentarium 136.a.4
Legatarius propria authoritate occupans legatum, an puniendus 207.a.3
Legatarius quibus actionibus legatum petulare poſſit 212.b.2
legatarij & commiſſarij qui titulo ſingulari ſuccedunt non conferunt 170.a.3.
legatarij ex teſtamento actionem habent cõtra hæredem 79.a.4
legatario partem legati repudianti, an dandum quod uult 209.a.2
legatarij an actionem habeãt aduerſus executores, de præſtando legata, pag.256. a.1
legatarij ac creditores num ad inuentarij confectionem nominatim citandi ſint 144.a.1
legatario non petente, an hæres præſcribere poſſit legatum 214.b.4
legatario uoluntatem defuncti non implenti, an legatum præſtandum ſit. 209. a.3
legatario ne rem legatam alienet an poſſit prohiberi 215.b.2
legatum ad diem incertum non tranſmittitur 121.a.6
legatum tranſmittitur 119.b.1
legatum ubi præſtandum ſit 206.b.6
legatum quod uiuo teſtatore ad legatarium peruenit, an præſtandum ſit 209 a.1
legatum & relictum ultima uoluntate an conferatur 195.a.10
legatum quantitatis an excuſet a mora 211.b.9
legatum quod interijt, quomodo præſtandum

dum 210.a.1
Legatum intra decem annos non petitum, an amiſſum ſit 213.a.5
legata ut debeantur, requiritur aditio ex teſtamento 78.a.7
legata an teſtamento per uim facto uel prohibito mutari, an debeantur 230.b.6
legata integra an hæres præſtare teneatur 207.b.1
legatorum fructus an hæres reſtituat ibid. b.2
legatum ſub modo relictum an ſtatim præſtandum ibi.b.3
legata præſtare hæres an teneatur 205 b.1
legata quo pacto ſoluantur pluribus exiſtẽtibus hæredibus 206.a.4
legata quando præſtanda ſint 212 a.1
legatorum ſolutio num arguat aditionem eſſe factam 59.b.10
legitimam hæres an perdat, uoluntatem defuncti non faciens 198.a.3
legitimæ an imponi poſſit onus prohibitionis 226.a.2
legitimus contradictor quis ſit 103 a.3
legitimi executores qui 240.a.5
libellus petitionis hæredit. quomodo formandus 90.a.8
libellone ſit opus in tabularum apertione petenda 18.a.5
libelli interdicti, quorum bonorum, forma 93.b.8
liberi qui ſint 171.b.2
liberi inſtituti cum extraneo an conferant 172.b.1
liberi contra iuramentũ matris, quæ hæredi tati paternæ renunciauit, venire poſſunt 128.a.9
liberi hæredes eſſe volentes, conferunt, pag. 170.a.1
Libri et ſumptus ſtudiorum an conferantur, pag. 194.b.6
libri ſtudioſo dati collationem non ſubeunt pagin. 178.b.6. niſi illos abligurierit filius, uel patrem ſpe fruſtratus fuerit ibid.a.b.7
lites defuncti perſequens, adijſſe creditur pag. 61.b.24
locatio rei hæreditariæ aditionem probat, ibid.a.21
lucrum dotis collationem non ſubit, pagin. 190.a.3
lucrum ex pecunia patris an conferatur, pag. 175.a.4

M

Maritus dans pauperibus ueſtes vxoris, an adijſſe putetur, pagin. 66.b.9
Maritus necem vxoris non uindicans, dotem ex pacto, uel ſtatuto perdit, pag. 234 b.4
Maritus vxorem adulteram occidens, an ſucceſſione priuetur, pag. 233.a.2
Maritus dotem non reſtituens, an adijſſe putetur, pag. 68.a.4
Mater tutorem filio non petens, ab eius ſucceſſione repellitur pagina 204 a.8
Mercatores rationum libros deliberanti exhibere decet, pag. 13.b.4
Mercatorum libri plenam fidem quando faciant ibid.b.5
Metus quo quis aliquem prohibet teſtari qualis & quantus eſſe debeat, pagina 230.a.4
Militia num fratribus communicanda ſit, pag. 189.a.2
ad Militiam pater filio tenetur, pagin. 179 b.3.
in Militari teſtamento licet hæreditas non adeatur,

Digitized by Google

adeatur, tamen debentur relicta, pagin. 78.a.3
Minor ſine curatore non recte repudiat hæreditatem, pa. 37.b.3
Minor 25. & maior 17. annis an exequi poſſit, pag. 244.a.19
Minor an debeat accuſare occiſores defuncti pag. 234.b.5.
Minori 25. annis, an detur ſoli ius deliberandi, pag. 5.a.8
Minor abſque curatoris conſenſu adire hæreditatem nequit, pag. 73.a.10
Minoris vel maioris hæreditatem adire impediti hæres reſtituitur, pagina 124. a.15
Monachus non poteſt eſſe executor teſtamēti ſine conſenſu ſuperioris, pa. 242 a.8
Monachi ex ordine minorum non poſſunt eſſe executores, pa. ibi.b.11
Monacho ante aditionem hæredita. mortuo, an monaſterium adeat, pagin. 76 a.31
Monaſterium non tenetur conficere inuentarium 137.b.9
Monaſterium vel Abbas an repudiare poſſit hæreditatem ſine monacho, pag. 39 a.10
Monaſterio an competat remedium l. fin. C. de ed. D. Had. monacho repudiante hæred. 101.b 8.
Monaſterio defertur hæreditas immediatè 76.b.32
Monitio hæredis non implentis uoluntatem defuncti, una an ſufficiat, 201.a.b.2. an perſonalis eſſe debeat ibid.b.3
Mora legatarijs quando fiat, pagi. 210 b.3
Mora per hæredem commiſſa, num ſit ſoluendum intereſſe 211.a 5
Moram hæres purgare an poſſit elapſo tempore ibid.b.10
Mulier quibus caſibus dotem exigere poſſit conſtante matrimonio, pag. 181 b.1
Mulier hæreditate adita extra territorium nubere poteſt 81.a.b.5
Mulier an executrix eſſe poſſit, pagi. 244 b.25
Mulier habens expreſſam hypothecam an præferatur habenti anteriorem expreſſam 186.a.4
Mulier hæreditatem adire ſola num poſſit 73.b.13
Mutuum quod filius ſumpſit ſtudiorum gratia, an pater teneatur ſoluere, pag. 178.a.5

N

NAturalis in præiudicium hæredis legitimari non poteſt per principem 82.a.3
Nemo compelli poteſt ad officium re integra 245.a.2
Necem defuncti non ulciſcens, indignus eſt hæreditate 234.a.1
Necem defuncti vindicare quis debeat, ibi. a.2
Necem defuncti non vindicans, quando cōſtituatur in mora 235.a.3
Nepos ab hæreditate patris abſtinens an aui conſequi poſſit 40.a.4
Nepotes dotem ab auo datam an conferant 190.b.7. num dotem matris ſuæ patruis uel auunculis conferant, pagin. 191.a.8
Notarius inſtrumenta rogatus edere debet 13.b.2
Notarius an teſtamentum teneatur edere exhæredato, uel legitimo, pag. 20 b.18

A Obliga-

O

Obligatio rem tradi, num tranſeat in quemuis hæredem in ſolidum, pagina 129.b.15
Obligationes defuncti in hæredem tranſeunt 126 b.1
Officium hæredis quid ſit 196.b.2
Omiſſio quid ſit 23.b.4
Omiſſio in ſuſpenſo & pendenti eſſe non poteſt 24.b.1. ſolo animo fieri poteſt ibid.b.2
Omiſſio venerabilis crucis an vitiet inuentarium 141.a.1
Omiſſio probari debet cũ non præſumatur, 30.b.1. inducitur per uerba uel facta, pagi. ibid.b.2
Omiſſionem inducentia verba ibid.b.3
Omiſſionem inducentia facta ibi.b.1 quæſt.7
Omittere & acquirere ſunt aduerſa non priuantia 23 a.1
Omittere generale eſt uocabulum ibid. b.3

P

Paſcens familiam defuncti, an adiuiſſe credendus 65.b
Pater poteſt hæreditatem aduentitiam filij acceptare 39.b.2
Pater de matris hæreditate diſponens, an dicendus ſit adiuiſſe 60.a.15
Pater infantis nomine adit hæreditatem 71.b.3
Pater hæreditatem profectitiam filio inuito poteſt adire 75 a.24
Pater aduentitiam hæreditatem adire poteſt inuito filio ac ignorante, pa g. 75 b.26
Pater de neceſſitate cogitur filiam dotare 179.a.1
Pater infantis nomine repudiare hæreditatem non poteſt 38.a.4
Pater filio rem tradens, non tamen eam facit accipientis 176.b.4. nec filij nomine emens & tradens ibid. b.5
Patre abſente dotem filia conſtante matrimonio exigere poteſt, pagina 182 b.7
Patrui & auunculi an conferant nepotib. 173.b.2.
Pauperes teſtatoris conſanguinei debent præferri cæteris 253.a.6
Peculium profectitium an conferatur, pagina 175.a.3
Petens hæreditatem indicet, quo iure ſuccedat 85.b.7
Petens hæreditatem an ſpecificare res ſingulas opus habeat 89.b.5. & pag. ſeq.
Petitio hæreditatis nũ aditionem inducat 59.a.8.
Petitio hæreditatis an perſonalis actio ſit vel realis 84.b.1. num ſtricti iuris uel bonæ fidei ibid.b.2
Petitio hæreditatis contra quem detur 87. b.1. cur non detur contra titulo poſſidentem ibid.b.2
Petitione hæreditatis pendente, quem conuenient legatarij 88.b.8
Pœna hæredis quæ ſit, uoluntatem defuncti non exequentis 197.b.1
Portio a cohærede repudiata accreſcit alteri inuito 69.b.3
Poſſeſſio quibus remedijs petatur 83.b queſt.4
Poſſeſſio an in hæredem tranſmittatur 82 b.1. ea in hæredem tranſlata, num detur interdictum recuperandæ poſſeſſionis 83 a.3
Poſſeſſio transfertur reſtitutione facta, pagina 216.a.4
Poſſeſſio decenij probat aditionem hæreditatis

Digitized by Google

ditatis 62.b.5.
Poſſeſſionis bonorum eadem ferme ratio, quæ aditionis 76.a.28
Pro poſſeſſore quis poſſideat 88.a.4
Poſſidens bona hęred. an adiniſſe cenſeatur 62.a.3
Prælatus an abſque conſenſu Capituli hæreditatem repudiare poſſit 29. a.11
Prełatus nō habens iurisdictionem Epiſcopalem, compellere poteſt executores ad exequendum. 142.a.7
Prælationis priuilegium in donatione propter nuptias mulier an habeat, pagina 188.b.4
Pręlegatū an poſit ſeruari, repudiata hęreditate 35.a.9
Prælegatum hæres an perdat, voluntatem defuncti non implens pagina 198 a.2
Pręſcriptio rerum fideicommiſſo ſubiectarum an currat 119.b.3
Præſumptio, ex longe detentione hęreditatis probationis inſtar, pagina 39 b.8
Priuilegium an in hæredem tranſeat, pag. 722.a.1
Priuilegium in dubio an perſonale vel reale præſumatur ibid.b.2
Priuilegium perſonale quid ſit, pag 123. a.3
Priuilegium antelationis an tranſeat in hæredes 189. b. 5. tranſit tantum ad filios eiuſdem matrimonij, ibid. b. 6. an competat doti putatiuæ ibid. b.7
Priuilegium l. maritus, an tranſeat in hæredem 123.a.5
Priuilegium pręlationis mulieris ratione dotis an in hæredem tranſeat ibid. b.7
Priuilegiū abſtenſionem reuocandi an tranſeat ib.b.8
Priuilegium l. ſcimus, C. de inoffic. teſtam. an tranſmittatur ac hæredes ibid. b.9
Priuilegium reale quid ſit ibid.b.10
Priuilegium mixtum quid ſit ibid.b. 11
Probationes quales requirantur in interdicto quorum bonorum 93.a.6
Procuratoris conſtitutio an aditionem inducat 59.a.7
Prodigus ſolus adire hęred. nequit 73.a & b.12
Profectitiam hæreditatem pater ſolus repudiare nequit 38.a.7
Prohibitio alienationis non ſemper fit expreſſis verbis 223.a.2
Prohibitio alienationis quibus poſſit fieri 225.a.1
Prohibitionis cauſa nō ſemper exprimenda eſt 223.a.2
Prohibitionis tacitæ exempla ibid.a.b 2.3.4.5.& ſeqq.
Prohibita an vllo vnquā caſu alienari poſſint 226.b.4
Prohibitus alienare an Trebellianicam detrahere poſſit ibi.b.3
Prohiberi quæ poſſint, ne alienentur ibi. a.1
Promiſſa defuncti iurata hæres præſtare tenetur 127.b.5
Proteſtatio de non adeundo actibus certis tollitur 58.b.6
Publicatio teſtamenti num citatis quorum intereſt, an valeat 22.a.9
Pupillus ſine tutore an conſtituatur in mora, ſi appellatus fuerit 210 b.4 & pag. ſeq.a.
Pupillus cuius tutor teſtamentum impugnauit, indignus habetur 231.a.9
Pupillus ſine tutoris authoritate hæreditatem nequit adire 72.a 6. lucroſam adire an poſſit ibi. b. 7
Pupillus poſſidens bona hæreditatis an adiuiſſe

adiuiſſe cenſendus ſit,pagina 62 *b.6*
pupillus poteſt facere pacem cum interfectore patris cum authoritate tutoris,pagina 238.*b.*1

Q

QVærela inofficioſi teſtamenti non inducit aditionem, pagina 56 *b.5*

R

R Atihabitio in reputatione non ſufficit 27.*b*.27
Ratihabitio in aditione hæreditatis non ſufficit 47.*b*.20
Rationes executoris quomodo probentur 250.*a*.5.
Relicta ad pias cauſas debentur etiam hæreditate non adita 78.*a*.5
Religioſo executionem ſine venia ſuſcipiente,an valeat quod geſtum eſt,pag. 241 *b.9.*
Res alienari prohibita an poſſit præſcribi 221.*b*.9
Res collata quomodo diuidatur,pagi. 196 *b.7*
Res hæreditaria vendi non poteſt ab executore,niſi præſenti pecunia, pagina 259 *a.4*
Res hæreditaria ſunt apud deliberantem hæredem 11.*b*.5
Res non alienabiles in dotem dare qui poſſint 227.*a*.7
Res ſacras legatas hæres ſoluere an poſſit 208.*a*.5
*Reſtitutio fideicom.quomodo fiat,pag.*217 *a.*1.
Reſtitutus non detracta Trebellianica, an cenſeatur donaſſe ibi.*a*.2
Reſtitutio hæreditatis qua actione petatur 219.*b*.2.
Reſtitutione an opus ſit clauſula codicillari teſtamento appoſita,pag. 129 *a.*16
Rem uitioſe a defuncto poſſeſſam hæres non poteſt præſcribere 130.*a*.*b*.*num*.3
Remedium,l.fi.C.de edict.D.Hadr. toll. cui detur 100.*a*.1
Remedium l.fin.C.edict D. Hadr. quale ſit 97.*b*.1.*num ſolummodo adipiſcendę poſſeſsionis ſit* ib.*b*.2
Remed.l.fi.C.de edic.D.Had. an detur ſi aliquæ res ab hærede fuerint poſſeſſæ 96.*a*. 6. *an detur ante hæreditatis aditionem* ibid.*a*.7
Repudians cauſam inteſtati,cenſetur & teſtamento repudiaſſe 26.*a*.19
Repudians hæreditatem non deſinit eſſe hæres 40.*b*.1
Repudians partem, an totam hæreditatem repudiare cenſeatur 34.*a*.3
Repudians hæreditatem in genere vtrique iuri renunciat 26.*b*.20
Repudians ſucceſsionem ciuilē habebit prętoriam ibi.*b*.21.
Repudiata pars cohæredi accreſcit, pagina 39.*b*.2.
Repudiatio errore facta non valet, 14.*b*.3 *vt nec qua metu facta eſt, pagina* 25 *a.4.*
Repudiatio per conditionem ſuſpenſa nō valet ibi.*b*.10
Repudiatio per procuratorem fieri non poteſt 27.*b*.28
Repudiatio nondum delata hæreditatis an cum iuramento facta valeat,pag. 25 *b.*12
Repudiationi quanto tempore pręſcribatur 40.*b*.5.
Repudiaturus nouerit ex qua parte ſit hæres ſcriptus 27.*b*.26

Repudiaturi hæreditatem requiſita, pagin. 15.a.8
Reuocatio abſtenſionis expreſſè fiat, pagin. 128.a.3.
Ruſtico & ignoranti, necē defuncti non vindicanti, an parcatur pag. 235 a.6

S

SAluianum interdictū habet mulier ad perſequendam ſuam hypothecę poſſeſſionem 187.b.1
Sepeliens defunctum an adiuiſſe præſumatur. 65.a.2
Sepulcra, an tranſeant in fideicommiſſariū 129.a.5.
Seruitus à defuncto promiſſa, an poſſit inter heredes diuidi 129.b.14
Seruitutes an tranſeant in hęredem, pagin. 125.a.1
Seruitutes an veniant petitione hæreditatis 89.a.2
Seruo non competit ius deliberandi 5.a.9
Seruus ſine iuſſu Domini adire hęreditatē nequit 74 b.18. *poteſt cogi vt adeat* ibi. b.19
Seruum hęreditarium manumittēs adiniſſe cenſetur 59.b.12
Socer paratus dare fideiuſſores, an euitet exactionem dotis 184.a.3
Solutio debitorum hęreditariorū an inducat aditionem 66.a.7
Speciem ipſam ſeu rem in collationem bonorum venire an neceſſe ſemper ſit, pagin. 191.b.2
Spolij exceptio hęredi poſſeſſionem ſua ſponte occupanti, obijci non poteſt, pag. 97.b.4
Spurius an necem patris vlciſcatur, pagin. 238.b.2
Stipulatio conditionalis an in hæredem trāſeat 127.a.3
Subſcriptio generalis inuentarij an ſufficiat 190.b.2
Subſcriptionis Notarij forma, pag. 22 b.11
Subſtitutionis ius repudians, an etiam cenſeatur ius repudiare accreſcendi, pagina 27.a.24
Subſtituto num concedatur remedium l.fi. C.ed:ct.D.Adrian. 101.a.10
Succedens duplici iure, repudiato nouo habebit uetus 26.a.17
Succedenti ex iure prætorio an detur petitio hæreditatis 85.a.5
Succedentes ab inteſtato an ſint legitimi contradictores 104.a.6
Succedentes non ex capite, vnde liberi, ſed vnde agnati, an conferant, pagin. 173 a.3
Succeſſio prætoria an iure conſanguinitatis tranſmittatur 118.a.6
Succeſſio pretorio iure delata an tranſmittatur iure ſuitatis 115.b.2
Succeſſor prætorius ius deliber. tranſmittit 109.a.4
Sumptus ſtudiorum an conferantur, pagin. 178.a.4
Suus hæres conferre tenetur, pag. 171 b.3
Suus hæres gabellam ſoluere non tenetur de hæreditate 42.b.6
Suus hæres tranſmittit hæreditatem non aditam ex iure ſuitatis, pag. 111. b.1

T

TAbulę ſeu teſtamenta vbi aperiendæ ſint 17.a.1. *quando aperienda,* ibid.a.2
Tabulæ pupillares quando peti poſſint edi 16.a.8

Tabulas

Tabulas ſiue inſtrumentum ſibi aperiri petens, iurabit ſua intereſſe, pagina 18. b.7
Tabulas amiſſas, qui dicit, probet, 15. b. 5. ſupprimens ut puniatur, ibi. b.6. habere ſe negans contra eum ad exhibendum agitur 16.a.7
Tacens per tempus ad deliberandum datũ, an repudiare hæreditatem cenſendus ſit 8.b.1
Tempus exequendi a teſtatore definitum quando currere incipiat, 247.b.2. quando verò non conſtitutum pag. ſeq. 248.a.3.
Tempus exequendi ignorãti & abſenti vel impedito num currat ibi.a.5
Teſtamentarius tutor an accepto legato ſeſe excuſare poſſit. 203.a.5
Teſtamentarij executores qui, pag. 240 a.5
Teſtamentum edi prohibitum an edendum 15.b.4
Teſtamentum publicandi forma, pag. 21 b.5
Teſtamentum reſcindi ſi ſperatur non poteſt hæreditas adiri 46.b.15
Teſtamentum nuncupatiuum vt publicetur 12.a.8
Teſtamentum ex originali deſcriptum an fidem faciat originali perdito ibi. b.10
Teſtamentum actis inſinuatum ſit publicũ ibi.b.13
Teſtamentum occultanti an debeantur legata 209.b.4
Teſtamentum deliberanti debet edi 15.a.1 falſum edi non debet, ibi.a.2. reuocatum edi debet ib.a.3
Teſtamentum coram iudice apertum an faciat fidem 21.a.1
Teſtamentum qui extorſit, indignus eſt 229.b.2. qui item fieri uel mutari prohibuit 230.a.3
Teſtamentum falſum dicens nec obtinens indignus eſt, ibid.b.7. & legitimam perdit ibi.b.8
Teſtamentum num totum aperiendum ſit 19.b.16
Teſtamentum ut fidem faciat quid agendum 21.a.2
Teſtamenta plura an ſimul edenda, pagina 20.b.20
Teſtamenta duo eodem die confecta ſi proferantur, vtrumque vitiatum habetur 99.a.13
Teſtator, cauere poteſt, vt debeantur legata, licet hæreditas non adeatur 78.a.8
Teſtator an poſſit legatario poteſtatem dare legatum propria authoritate occupandi 207.a.2
Teſtator vt caueat, ne teſtamentum ſuum vitietur 22.b.12
Teſtatorem ad ſui defenſionem occidens, indignus non eſt hæredit. pag. 233. b.4
Teſtatorem occidens, indignus eſt hæredit. 233.a.1
Teſtatoris mors ante apertionem tabularum probanda eſt, 17.b.3. quomodo probetur ibi.b.4
Teſte vno aut pluribus mortuis aut abſentibus, an teſtamenti apertura impediatur 19.a.11
Teſtes ſubſignationem ſuam in teſtamento iuramento confirmabunt, 18.a.9. ſeorſum in apertione examinandi ibid. b.10
Teſtes qui & quot publicationi tabularum intereſſe debeant 21.b.6
Teſtes quotnam intereſſe debeant confectioni inuentarij 141.b.1. quales, ibid.b.2. an debeant intueri faciem hæredis tabellarij, atque aliorum, 143.a.4. idem an ſemper adhibendi ibi.b.5
Teſtis manum ſuam ac ſigillum agnoſcere renuens, teſtamentum reddit ſuſpectum 19.

19.b.13
Teſtibus iurantibus citandi ſunt quorum intereſt 21.b.3
Teſtium nomina an edenda inſtrumenta edito 24.a.9
Teſtium præſentia in apertura teſtamenti neceſſaria 18.b.8
tranſactio cum fideicommiſſarijs an inducat aditionem 59.b.13
tranſactio filij cum occiſoribus patris an probet aditionem 64.b.6
tranſactio ſuper crimine fieri quãdo poſſit 238.a.1
tranſactione facta, num reus à iudice puniri queat, 237.a.1.*& alius proceſſum proſequi poſſit* ibid.b.3
trãſigere num liceat de nece defuncti, pag. 236.b.*quaeſt.*30
tranſmiſſio quid ſit 81.a.*quaeſt.*1
tranſmiſſio fit in hæredis hæredem, pagina 107.b.2
tranſmiſsio in ſpecie quid ſit, 107.a.1.*& quotuplex* ibid.a.2
tranſmiſſio iuris deliberandi quid ſit 109 a.1.*an competat filio* ibid. a.2
tranſmiſsionis ius fortius eſt iure ſubſtitutionis 208.a.4.*an itidem potentius iure accreſcendi* ibi.b.5
tranſmittens hæreditatem ſcire debet hæreditatem ſibi eſſe delatam, pagi. 107 b.1
trebellianicam an hæres amittat ob non confectum inuentarium, pagina 160 a.2
à tutela teſtamentaria ſe excuſans, an à ſubſtitutione pupillari repellatur, pagi. 203.b.6
tutelam ſuſcipere recuſans, an relictis priuetur 201.b.2
tutor infantis nomine repudiare nequit, pagina 37.b.3
tutor ſibi non poteſt fideicommiſſum reſtituere 216.b.3
tutori an competat ius deliberandi, pagina 5.a.7
tutor ſi non petitius fuerit, & pupillus intra annum mortuus, an mater eius ſucceſsione priuetur, pagina 204 a.9
tutorem petendi an alius annus detur, ei qui matrem in gradu ſequitur ibid. b.13
tutorem petere mater an teneatur exiſtente ſubſtituto in legitimo tutore, pagina 205.a 15
tutorem non petens, an legatum à patre pupilli amittat ibid.a.16
tutorem pupillo adituro cõſentire non ſufficit 73.a 8
tutores legitimi ſi excuſantes, an hæreditate priuentur, pagi. 203.b.7

V

Vendens res hæreditarias adijſſe putatur 60.b.20
Verba aditionem certo inducentia, pagina 52.a.2
Verba enunciatiua quæ dicantur, pagina 54.b.2.
Verba ambigua non inducunt aditionem pagina 50.b.3
Verba omiſsionem hæreditatis inducentia 30.b.3
Vindicatio mulieri dotem repetẽti conceditur 187.b.1
Vitium uiſibile noceat teſtamento 99.b 14.*inuiſibile an noceat* ibid.b.15
Viuentis nulla hæreditas 46.a.11
Voluntas defuncti an implenda ſit ex minus ſolenni teſtamento 202.a.1
Volũtas teſtatoris etiam non facienda impletur 220.a.1

Voluntas

INDEX.

Voluntas teſtatoris quare implenda ſit 197.a.quæſt.1
Voluntatē defuncti hæres declarare quando poſsit 128.a.7
Voluntatem defuncti impletam non eſſe dicēs, an id probare opus habeat 200.a.4
& quomodo ibid.b.5
Vſuræ poſt moram legatarij an ſtatim debeantur 211.a.7
Vſuras illicitas reſtituere tenetur hæres 130.a.2
Vxor habitans in domo mariti an adiuiſſe dicenda ſit. 64.a.4
Vxorem defuncti comprimens indignus eſt hæreditate 231.a.10
Vxorem mortuam num maritus vel hæres ſepelire debeat 232.b.8
Vxorem uel unum ex liberis teſtatoris occidens, indignus eſt hæreditate, pagina 233.b.5

FINIS.

TRACTATVS.

MICHAELIS GRASSI I. C. CELEBERRIMI,

De Succeſſione tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato.

Liber Secundus.

ARTICVLVS IVS DELIBERANDI:

Quamuis hodie ex communi DD. ſententia ius deliberandi neceſſarium non exiſtimetur, ideoque minus laboris in hoc explicando poſuerint, eius tamen utilitas non eſt minima, vt ſi quis hæres inſtitutus antè nouerit uires hæreditatis, ſed clauſis adhuc tabulis neſcit, quanta ſint legata, vel ſepoſitis rationum libris, ignorat, quantum debeatur æris alieni: quæ facile cognoſcere poteſt, & quidem ſine ſumptu: Cum e contra inuentarij confectio non ſolum multas ſolennitates habeat ſed etiam requirat non parum laboris, & magnos ſæpiſſimè ſumptus poſtulet, præſertim ubi res ſunt in varia diſparatæ loca. Quocirca ſilenti pede tranſire non poſſumus, quin pauca de iure deliberandi delibemus.

Quæſtio Prima.

SVMMARIA.

1. *Quid ſit ius deliberandi.*
2. *Quo iure introductum.*
3. *Vnde ſit deductum.*
4. *Quid ſi cretio.*
5. *An cretioni hodie locus.*
6. *Tempus a teſtatore in teſtamento aſſignatum, quando currat.*
7. *Ius deliberãdi quare ſit introductum.*
8. *Num ius deliberandi etiam hodie habeat locum, poſt introductum inuentarij beneficium.*

AB initio huius §. finalis quęro, quid ſit *IVS DELIBERANDI*. Reſpon. Ius deliberandi eſt poteſtas conſultandi de hęreditate adeunda, vel nõ adeunda. De hac definitione eſt text. in §. extraneis, inſt. de hæredũ qualit. & different. ac eã probãt Azo. & reliqui Dd. oẽs ibidẽ cõiter. Quæ definitio anguſtior eſt, quã ut poſt iuris abſtinendi introductionem, oĩbus qui deliberare poſſunt, cõpetat: quãobrẽ ex rubr. ff. de acq. uel omitt. generalius finio, facultatẽ cõſultãdi de hęreditate acqui

renda vel omittenda, certo per iudicē circumſcripta tempore.

2 Quęro, ius deliberandi, quo iure eſt introductum? Reſpondeo breuiter, iure prætorio, tex. eſt in l. ſi ſeruus, ff. de iure deliberandi, glo. in verbo ait prætor, ibi, Budeus, VVeſenb. atque alij DD. communiter in d. §. extraneis, Inſti. de hær. qualit. & diff.

3 Vnde ptor hoc ius deduxit? Reſpōdeo. Olim teſtator in ſuo teſtamento præfiniebat hæredi tempus intra quod adiret vel cerneret hęreditatem, leg. is qui hæres, ff. de acquir. hær. Vlpianus titulo 22. §. 27. & 28. infragmentis. Tholo. in ſyntag. iur. li. 46. cap. 6. VVeſenb. d. §. extraneis, Rænard. li. ſingul. de autoritate prudentum c. 8. verb. cretione. Montica. ad l. ſcimus, C. de iur. deliber. omneſque DD. ac interpretes in l. cretiones, C. de iu. delib.

Verum cum cretiones, tantum in hæreditatibus, quę ex teſtamento deferebantur locum habebant, hæreditateſque ſine cretione datę in ſuſpenſo manebant, quemadmodum & illę quæ lege ad hæredes deuoluebantur legitimos, plenius prætor inuenit remedium per ius deliberandi, incommoditateſque illas reſcuit, ueluti, teſtatur VVeſenb. in d. §. extraneis.

4 Ex dictis quæro, quid igitur eſt cretio? Reſpondeo. De hac quæſtione, ut de alijs fere omnibus, quæ antiquitatem ſapiunt, mire loquuntur interpretes, Alciat. li. 3. diſputationum, ca. 7. & ad l. quidam ignauiæ, C. de decimis, libr. 10. & Contius ca. 12. diſput. libr. 1. Cretionem capiunt pro ipſa aditione, unde eam definiunt eſſe, cum quis pręſentibus & uidentibus teſtibus, ſe hæredem fore conſtituit. Quod idem ſentire uidetur gl. & Bar. reliquique DD. ad d. l. cretionum, C. de iur. deliber.

Sed Iſner. ibi. Couar. li. 4. Reſol. c. 10. Tholoſ. in ſintagm. iuris d. c. & lib. 46. Vveſemb. d. §. extraneis ex d. 22. titu. Vlpian. cretionem dicunt ſpatium certorum dierum, quod datur a teſtatore hæredi inſtituto ad deliberandum num velit hæreditatem ſuſcipere.

Quæ ſententia mihi uerior uidetur ob autoritatem Vlpiani, quem nec Alciat. nec Cont. uiderunt, atque ideo cretionem ex uerbo ſuo cernere deſcripſerunt. Non tamē inficias ire poſſumus, cernere hæreditatem, ſignificare hæreditatem ex præſcripto teſtatoris adire. Sic enim Vlpianus d. titu. 22. illud explicat. Cernere inquit, eſt uerba cretionis, dicere adhunc modum, cum me Mæuius hæredem inſtituerit, eam hæreditatem adeo, cernoque.

5 Sed nunquid ius creationū per ius deliberandi eſt ſublatum, ita, ut hodie teſtator hæredi, non poſſit præfinire tempus intra quod adeat? Reſpondeo de hac quæſtione ſunt ſententię diſcrepantes. Quod quolibet die hæres inſtitutus hæreditatem adire, poſſit, gloſ. in d. l. cretionum, teſtatur, ex qua Bar. ibid. Tholoſan. in ſintag. iur. libr. 46. capit. 2. VVeſenbec. paratit. ff. de iure deliberan. & alii Doctorum in d. l. cretionem, negatiuam ducunt opinionem, quia teſtator ipſo iure non poteſt excludere hæredem, per lapſum temporis, l. c. nemo poteſt, ff. in fi. cum ibi notat. ff. de leg. 1. Contrariam uero tuentur Rapha. Paul. Caſtr. Angel in d. leg. ſi quis hæres, ff. de acqui. hæred. Fulgoſ. per dict. gloſſ. in l. cretionum, atque concludunt, quod hæres poſt præter lapſum, a teſtatore ad adeundum, præfinitum tempus, nō amplius admittatur, nec Caſtrenſi obſtare videtur, dicta lege nemo poteſt, quam interpretamur, de iure quæſito, non quærendo.

Haſce opiniones conciliare ſtudet Alexandro in lege cretionum, hoc pacto, ut prior ſententia obtineat, ſi pure & abſolute, tempus a teſtatore præſcriptum eſt, & hoc tanquam ex communi omnium Doctorum mē-

te in

te in lege nemo poteſt, ff. de leg. 1. concludit quod teſtator non poſſit ipſo iure per lapſum temporis hæredem excludere. Sin conditionaliter teſtator tempus adeundi adiecerit, puta ſi intra quinque menſes. Titius hæreditatem non adierit, exhæres eſto, teneat poſterior opinio, quia conditio in teſtamento a teſtatore adpoſita, in forma impleri debet, quoniam pro forma eſt, leg. Mæuius, ff. de conditio. & demõſtr. & ibidem communiter Doctorum omnes, Socin. conſi. 31. li. 3. Ioan. Cephal. volum. 3. conſi. 441. Hanc dicit communem opinionem, Iaſon in lege Gallus, §. quid ſi tantum, ff. de liber. & poſthum s, communem quoque aſſerit Iacob. de S. Gregorio in le. pater, ff. de iure dot. Communem quoque ait Crau. conſi. 1. nu. 3. adeo vt priuetur hæres etiam hæreditate, ſi ſine teſtatoris cõſilio uxorẽ duxerit, quemadmodum teſtatur Clarus in §. teſta. qu. 69.

Sed magiſque placet opinio Angeli ſine diſtinctione, quam etiam probat altera glo. in d. l. cretionum, communiter approbata teſte ibid. Alexan. qui refert ita fuiſſe Florentiæ deciſum, cui aſſentitur Oldr. conſi. 108. quem allegat Crauett. conſi. 127. Nam non ipſæ ſunt ſublatæ cretiones, per leg. cretionum, ſed illarum ſcrupuloſa ſolennitas, qua tertia, quinta, ſeptima ſolum feria, item ſolenni uerborum enunciatione hæredes poterant hæreditatem, cernere, neque contra leges quid facie aut cauebit in ſuo teſtamento teſtator, ne leges locum habeant, ſi cretionis ſuę tempus continetur intra illud tempus, quod a l. cũ in antiquiorib. Co. de iur. delib. præſcribitur. Quod ſi n. leges poſſunt in teſtamẽto, hoc magis poterit teſtatoris voluntas ſecundum cõem opinionem DD. in d. l. nemo poteſt.

6 Verum tempus ita a teſtatore aſſignatum in teſtamento, quando currit. Reſpon. non niſi a die ſcientię, licet teſtator non dixerit, hæreditatem meã cernito intra centum proximos dies poſt mea morte, quibus ſcieris, poteris, ita tenet Rom. conſi. 228. & Mandoſ. ibi in adit. Tiraq. qui alios refert plurimos, de vtroque tract. tit. 1. argumen. §. 46. gl. q. 4. n. 9.

7 Quæro, ius deliberandi quare ſit a prætore introductum. Reſp. gl. ad d. l. ſi ſeruus, §. ait prætor le. Ariſt. ff. de iure deliber. & ibid. Godofred. VVeſembec. in paratit. eo. tit. atque alij Doctores in d. le. tenent, quod introductum ſit tam in gratiam creditorum, ne diutius ſuſpendantur hærede non adeunte, quam hæredis cauſa, nec temere repudiet hæreditatem lucroſam, uel nimis audacter adeat hæreditatem damnoſam inſtantibus legatarijs & creditoribus.

Sed uerior mihi uidetur opinio Budęi d. §. extraneis, Inſt. de hæred. qualit. prætores ius deliberandi introduxiſſe affirmat, ad adeundam hæreditatem, hoc eſt ſolius hæredis gratia, nam ante ius deliberandi introductum, creditor quoque inſtare potuit, ut hæres hæreditatem adiret uel repudiaret, tẽpus ſolum prætor deliberandi conceſſit, ait enim ſic prætor. Si quis tempus ad deliberandum petet, dabo. le. ſi ſeruus. ff. de iur. delib. Creditor autẽ non petit, ſed hæredem urget, ut petat ius deliberandi.

8 Quæro, num ius deliberandi etiã in iure nouiſſimo, quo inuentarium eſt introductum, habeat locũ? Reſp. Quod ſic, tex. eſt in l. fi. §. & hæc quidem. C. de iur. delib. quem tenent gl. Bar. Ale. atque alij DD. oẽs, ac licet nouum ac melius ius inductũ ſit (per inuẽtariũ) remediũ per nouã legẽ, nõ tamen tollitur remedium ueteris legis. Hanc cõmunẽ dicit Villalob. in com. opi. uerb. lex, contradictoria ſunt tẽpora inuẽtarij, quam iuris deliberandi, quod ẽt minus ſumptũ ac moleſtiarũ exiſtit, quã illud, ut hoc uno ore oẽs fatentur DD.

Quæſtio II.

SVMMARIA.

1 *Quibus competat ius deliberandi.*
2 *An etiam legatario.*
3 *An fideicommiſſario vniuerſali.*
4 *An furioſo.*
5 *An curatori furioſi.*
6 *An infanti.*
7 *Num eius tutoris.*
8 *Numquid minori 25. annis.*
9 *Num ſeruo detur.*
10 *An domino eius.*
11 *Si filius eſt inſtitutus hæres, num patri vel filio.*
12 *An detur ſuo hæredi.*
13 *Et ſi datur, an per illud ſit ſublatum ius ſuitatis.*
14 *A quo detur ius deliberandi.*

1 QVibus competit ius deliberandi? Reſp. vno verbo, omnibus hęredibus, legitimis ac teſtamentarijs, l. cũ in antiquiorib. C. de iur. deliber. Azo, Bart. Iaſ. atque alij DD. ibi Theolo. in ſyntag. iur. libr. 46. c. 2. Weſenbec. paratit. ff. ad hunc titulum.

2 Quæro, num etiam competat legatario? Reſpond. communis eſt, quod non quam tenent glo. Bart. & reliqui DD. in l. ſi ſeruus, §. ait prætor, ff. de iur. deliber. Iaſ. in leg. cum filiofamilias. ff. de leg. 1. Sichard. in rubric. C. de iur. deliberand. & ratio eſt, quia legatarius nullum metuit damnum, ut hæres, Legatum namque non detrimento, ſed lucro eſſe ſolet, d. leg. cum filiofami. l. hæreditatem, ff. mandati l. ſi creditori, ff. de leg. 1. Et communis eſt regula ut teſtatur Soc. l. 1. ff. eo. Ne legatum ſit inutile, ac ſine lucro.

3 Quæro, an ius deliberandi detur fideicommiſſario? Reſpondeo quod ſic ita, tenet glo. & Bart. in d. le. ſi ſeruus, Alc. in l. ſi patroni, §. fideicommiſſum ff. ad Trebel. Soc. §. ueniamus. nu. 67. ff. de legat. 1. dicit, quod Barto. opinionem ſequantur omnes. Hoc tamen intelligendum eſt de fideicommiſſario, uniuerſali, nõ particulari, qui merum lucrum, ille uero etiam damnum expectat, atque hęredis habetur loco. le. ſi filius, §. 1. ff. ad Senatuſc. Macedon. Ang. & Imol. in le. 1 §. ſi quis quadraginta, & Bart. ibid. §. de illo, ff. ad Trebel. Eamque communem teſtatur Iaſon in d. l. cum filiofam.

4 Quæro, num ius deliberandi conceditur furioſo? Reſpond. quod nõ nam is mente caret, leg. ſi cum dotem, §. ſi maritus, ff. ſolut. matrim. nec voluntatem habet, le. qui ſeruum, ff. de acquir. hæred. le. furioſi, ff. de re. iur. ſine quibus nulla deliberatio eſt, quia diligenti conſultatione & perquiſitione res, quæ dubia eſt, ad certitudinem quandam perducitur, tãquam per libellum res ad iuſtum redigitur pondus ſecundum Thol. in ſyntag. iur. li. 46. cap. 2. Nec vllum aliud negotium furioſus, ex communi DD. ſententia, ad l. in negotius, ff. de reg. iu. contrahere poteſt.

5 Sed num curatori eius dabitur. Reſpondeo quod non, ſiquidem ille non poteſt omittere, neque acquirere. Repudiare autem non poteſt, quia ipſi nõ licet, illi quem in cura habet nocere, ut ſeruat Cynus in le. fi. ff. de adminiſtratio. & peric. tutorum, Barto. Nico. de Neapo. ac communi et DD. ctorum in leg. ab agnato, ff. de curat. furioſ. atque eius eſt repudiare, qui nomine proprio ſibi acquirere poteſt, Bart. in leg. tutor, ff. de furioſ. Alexand. leg. legatum, ff. de legat. 1. D. c. & Moder. in l. bonorum, C. qui admitti. Adire nõ poteſt, quia hæreditas per procuratorem acquiri nõ poteſt, l. per procuratorem, ff. de acq. hęr. Sed de iſtis quęſtionibus infra in articulo de omiſſione, et acquiſitione.

6 Quæro, an infanti detur? Reſpond. Infans ille eſt uere infans, neq ie fari

poteſt

6 Quæro, an infanti detur? Reſpon. Infans ille eſt verè infans, neque fari poteſt, vel quod idem eſt, ſeptem annos non exceſſit, l. pen. ff. de verb. oblig. l. mulier. ff. eodē l. qui habet, §. ſi pupillus, ff. de tut. l. penul. §. ſufficit, ff. de adminiſt. tut. aut maior eſt ſeptem annis. Priore caſu nec uelle nec nolle in ea ætate creditur, Dec. & alij in d. l. in negotijs, ergo neq. deliberare nũ velit an nolit adire, atq. tum furioſo comparatur ſecundum Iaſ. Deciũ, atq. alios in l. infantis, C. qui admitti poſteriore caſu deliberare pōt una cum tutore, l. pupillus, ff. de acq. hæred. glo. & Doctores, ibi omnes, præcipue Bart. & Iaſo. Hanc teſtatur communem Alex. in l. morte, ff. eodem, cōmunem quoq. aſſerit Iaſo. in l. pupillorum, ff. eod.

7 Ex dictis quæro, cui competit ius deliberandi, hærede exiſtente infante: num tutori eius? Reſpondeo: Is poteſt deliberare, qui poteſt hæreditatem aut acquirere vel omittere repudiare uel adire, ſecundum communem Doctorum opinionem, quam diximus q. 1. hoc art. Ac licet tutor ſolus hæreditatem infanti delatam adire poſſit, le. ſi infanti, C. de iur. deliber. & de qua agemus infra in articulo acquiſitionis, tamē poteſt ſolus repudiare, ut dicetur articulo omiſſionis, quæſtione 12. num. 3.

8 An ſoli minori detur ius deliberandi. Reſpond. quod non, quia ſolus adire nequit, neque ſolus ſi curatorem habet, repudiare poteſt, ſecundum communem, quam habet Alexan. in l. impuberibus, ff. de acquirend. hæredita. & de qua agemus infra in articul. omiſſio. quæſtio. 15. numer. 5. & in artic. acquiſitio hæreditatis, quæſtio. 17. numer. 10.

9 Quæro, num ius deliberandi competat ſeruo? Reſpond. quod non. Ita ſentit Iaſon. in le. nec emere, C. de iur. deliberan. & in l. 1. §. 1. iuncta ibidem gloſſ. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtament. item in l. cum proponas, Codi. de hæredita. inſtitut. Decius in l. prima. Co qui admitti Bartol. & communiter Doctores omnes in d. le. ſi ſeruus, ff. de iur. deliber. Nam etiam in iure prætorio ſerui pro nulli habentur, d. leg. ſi ſeruus, l. quod attinet, & le. ſeruus, ff. de reg. iu. neque uelle creditur qui alterius ſubeſt imperio, le. velle l. ff. eodem.

10 Cui igitur competit ius deliberandi, ſi hæreditas delata eſt ſeruo? Reſpond. domino eius, in cuius poteſtate eſt ſeruus, leg. cum filio, ff. de legat. 1. ac licet dominus ſine ſeruo, adire hæreditatem ſolus non poſſit, attamen repudiare poteſt, ut infra articulis ſequentibus dicetur, ſine ſeruo deliberare valet: cui ſententiæ videntur repugnare, quos in artic. omiſſio hæreditatis, enumeraui, quæſtione 17. numero 9. qui dominum negant, ſolum poſſe hæreditatem ſeruo delatam repudiare.

11 Si hæreditas filiofamilias eſt delata, in qua erat inſtitutus, quæro, cui detur ius deliberandi, patri, an filio? Reſpond. Hæreditas illa eſt aduentitia, vel profectitia, in illa ſoli filio competit, quia ſolus poteſt adire uel repudiare, ut infra tangemus, articulo acquiſitionis. In hac utrique ſimul datur quoniam filius ſine patre eam adire uel repudiare neq: ita tenet Bartolus in dicta lege ſi ſeruus, ff. de iure deliberandi, vnde ſecundum illum, uelut refert Alex. in dicta lege is qui hæres, ff. de acquirend. hæredi. ſi ſtatueretur filio terminus a iudice, intra quem adiret poſt filium elapſum non præiudicaret patri. Sed de his latius infra.

12 Quæro, an ius deliberandi competat filio ſeu ſuo hæredi in hæreditate paterna? Reſpondeo. Ius deliberandi ſumitur ſpecifice vel generaliter. Si ſumitur in ſpecie, ut in dicto §. extraneis, Inſtitut. de hæredum qualitat.

tunc ſuo hæredi, illud non competit, vt tenent in dicto §. extranei. gl. VVeſenbec. Budęus, atque alii. Suus enim hæres non adit hæreditatem, ſed illi ſe immiſcet, ſecundum Doctorum ibidem communem ſententiam. Si generaliter pro facultate conſultandi, de acquirenda uel omittenda hæreditate accipitur, tunc ſuo quoque competit, ut manifeſtum eſt in l. ſi quis ſuus, le. filius, ff. de iure deliberandi, le. cum in antiquioribus, Cod. eodem, Bartolus, Baldus, Angelus, Imola, & Iaſon, una cum alijs ibidem, atque hoc propter beneficium abſtinēdi, quod liberauit ſuos de neceſſitate immiſcendi, atque ab oneribus, quibus nolentes uolentes olim erant obſtricti, l. de conditionibus, ff. de conditionibus & demonſtrationibus, §. ſui. Inſti. de hæredit. qualit.

13 Ius itaque ſuitatis, quo neceſſario hæredes erant & obligationibus paternis implicati, per ius deliberandi eſt ſublatum? Reſpondeo quod non. Nam ius ſuitatis non conſiſtit in neceſſitate agnoſcendi hæreditatem, ſed in alijs, de qibus ſupra, quæſt. 8. §. ſuitas, dictum eſt. Et hanc communem ait opinionem Iaſon in le. filio pater, ff. de legat.

14 Quæro, a quo petitur ius deliberandi? Reſpond. uel a principe uel iudice quouis ordinario, tex. eſt in l. fin. §. & hæc quidem, C. de iur. deliber. Iure digeſtorum dabatur a prætore, d. l. ſi ſeruus, ff. de iur. deliber.

Quæſtio Tertia.

SVMMARIA.

1 *Ius deliberandi quando poteſt peti.*

2 *Hæreditas quæ dicatur delata.*

3 *An deliberantibus primis hæredibus poſſint interrogari, quibus nondum eſt delata.*

4 *An tempus deliberandi currat ab hæreditate delata.*

5 *Quantum ſit tempus deliberandi.*

6 *Num illud tempus poſſit prolongari.*

7 *Num poſſit breuiari.*

8 *An poſſit ſæpius dari.*

9 *An finito tempore iure deliberādi poſſit quis gaudere beneficio inuētarij.*

10 *An filio triplicetur, tempus deliberandi.*

1 Quæro, ius deliberandi quando poteſt peti? Reſp. Priuſquā delata, uel poſt quam acquiſita aut omiſſa eſt hæreditatis, fruſtra tempus deliberandi petitur. Ius enim deliberandi eſt de hæreditate acquirenda uel omittenda non de acquiſita uel omiſſa, aut quæ nondū acquiri poteſt, itatenet Bald. & VVeſenbec. in dict. §. extraneis, Inſtit. de hæred. qualit. Monticulus in l. fin. C. de iur. deliber. nec quenquam ſcio, qui cōtrariam, defendat ſententiam.

2 Quando hæreditas dicitur delata? Reſpon. Delata intelligitur hæreditas quam quis per ſe uel alium adeundo poteſt conſequi, tex. eſt in l. delata ff. de ver. ſignif. Iaſ. in l. hꝛorum, Co. quia dmitut, communem dicit. Sed de hac q. ſupra §. bon. poſſeſſio, q. 13. n. 3.

3 Hic quæro, deliberantibus primis hæredibus, ſeu illis, quibus hæreditas delata eſt, an ius deliberandi detur et iſtis, qui ſuccederēt primis, ſi repudiaſſent? Reſpond. Diuerſæ ſunt de hac re ſententiæ. Gloſſ. in rub. C. de ſucceſſ. edict. vult, quod intra tēpora primi hęredis poſſint ſequentes interrogari, nū agnoſcere uel repudiate uelint hæreditatem, & hanc ſequitur Bal. & alij Doctorum eamque communem dicit Iaſon cum Alexandro in d. rubr. Co. de ſucceſſ. edict.

Contrariam ſequitur Caſtrēſis ibidem ex ratione quia ſequentibus nōdum eſt delata, pendente deliberatione prima non poteſt dari ſecunda, cum quo

faciunt

faciunt Barto. Ang. Imo. in leg. quamdiu, ff. de acquir. hæred. Sed prior ſententia æquior videtur, ne diutius creditores deſtineantur, præſertim quia hæc ſecunda dilatio, ut bene ſoluit Iaſ. in dict. rubric. non præiudicat primæ.

4 Quæro, an ſtatim, poſtquam delata eſt hæreditas, tempus deliberandi currat, & ſic ipſo iure? Reſpond. Tempus deliberandi a prætore petitur, uel non petitur. Si petitur forte ab hærede ſpõte, uel ad inſtantiam creditorum, ſeu legatariorũ, tunc non currit, niſi a dationis tempore, argum. d. leg. ſi ſeruus, ff. de iur. delibe. quæ eſt opinio ibi Bartho. Bald. Alexand. Iaſon atque aliorum ſine omni contradictione, ac tum quis proprie dicitur deliberare. Poſteriore caſu tamdiu deliberare, licet a tempore hæreditatis delatæ, quandiu adire conceſſum eſt, hoc eſt, vſque ad triginta annos ut infra in articu. acquiſitionis docebimus, de qua in hoc articulo non agimus deliberatione, illa enim iure ciuili conceditur? noſtrum hoc ius deliberandi, a prętore introductum, per iudicem, præfinitur.

5 Quęro, quantum detur tempus a iudice ad deliberandum? Reſpon. Olim arbitrarium erat, dict. leg. ſi ſeruus, §. ait prætor, Bald. ibid. cum quo tranſit gl. & Doctorum alij omnes. Quandocunque enim lex non exprimit tempus, in arbitrio iudicis relinquit. Et gloſ. in l. quamdiu, ff. de acquir. hæred. terminum adhuc hodie ex arbitrio iudicis exiſtimat poſſe ſtatui, cuius opinionem, Ioan. dilect. Durand. de articul. teſtandi, titu. 11. caute. 7. arbitratur communiorem. Sed per le. fin. Co. iur. deliberand. illud tempus eſt annuum, ſi ab imperiali datur culmine, nomen uero menſium ſi ab alio conceditur magiſtratu: ita tenet Azo. in ſumma, C. de iur. deliberand. eſtque recepta hæc opinio a Bald. & multis DD. in d. §. & hęc quidem, diuerſum tamẽ ſtatuere uidetur Ioan. Dilect. de arte teſtan. titu. 11. caut. 8. atque alij, qui ex d. leg. cum in antiquioribus, uolunt dari annum ſemper. Sed bene ait Schneidevvinus in d. §. extraneis, inſtitut. de hæred. qualit. quod d. lex cum in antiquiorib. loquatur de tranſmiſſione iuris deliberandi, nõ de ipſo iure deliberandi, de quo hic loci agimus.

6 Quæro, numquid illud tempus poſſit prolongari? Reſpond. magis communem ait Alexand. conſil. 4. libro 2. quod iudex illud tempus pro ſuo arbitrio dari poſſit. Sed expreſſus text. eſt in dic. §. & hęc quidem, quod amplius tempus dari non poſſit, quem tamen gloſſ. Bart. atque alij, ad neceſſitatem nolunt adſtrictum.

7 Sed an breuiari poſſit? Reſpon. mire ſe torquent interpretes in rubr. Co. de ſucceſſ. edict. Sed tu obſerua, tempus deliberandi inſtantibus creditoribus, datur à iudice, vt eo elapſo hęres excludatur ab omni ſucceſſione, locumq. relinquat ſequenti, aut datur, vt ſi ex hęreditate non ſatisfaciat hęres creditoribus, curator mittatur in bonorum poſſeſſionem, atque ea diſtrahat, quo æs alienum ſoluatur. Priori caſu, quin ne queat tempus breuiari, dubium non eſt, l. itaque pauciores, ff. de iure delibe ran. leg. 1. §. largius, ff. de ſucceſ. edict. glo. Barto. Bald. & alij, in d. l. ſi ſeruus Alex. in rubr. C. de ſucceſ. edict. ibique eam Iaſon communem, dicit cum Decio, quo quoque ſenſu accipio communem, quam habet Ferna. Vaſquius. de ſucceſſ. part. 3. §. 18. num. 44. Poſteriorem vero caſu poteſt breuius tempus ſtatui, leg. licet, leg. ſi curatores, Codic. de iur. deliber. quam quoque communiter receptam teſtatur Vaſqu. de ſucceſſ. part. 3. dicta §. 18. quam tenet Caſtrenſ. Iaſon. in dicta lege ſi curatoris Ang. l. in leg. ſi ſeruus. ff. de bono. autor. iud. poſſiden. Iacob. Butr. Salic. & reliqui omnes DD. in d. rubr. Codi. de ſucceſſ. edict. ibique communem firmat Decius, ueram magiſque commu-

nem teſtatur Alex.conſi.3.vol.2.communiorem & veriſſimam nominat Io. Duran.de art.teſtand.ri.11.cau. 8.

Ad excludendum igitur hæredem a ſucceſſione, breuius tempus præfigere non poteſt,quam 100.dierum, ſi extraneus eſt, d.le. pauciores, vel quam annuale,ſi parentes aut liberi fuerint, & bonorum poſſeſſionem agnoſcere, ad ire autem cum volunt nõ breuius nouem menſibus, ſi a iudice al io, quam ab imperatore datur, ſecundum d.§.& hæc quidem,ac ſi minus datur Bar. putat irritari proceſſum,per l. 1. largius, ff.de ſucceſ.edict.

8 Quæro,num hoc tempus deliberandi ſæpius poſſit dari? Reſpon.communis eſt DD. ſententia, quod ſemel ſolũ poſſit dari, niſi magna vrgeat cauſa.Sed bene dicit gl. in d §. & hæc quidem,& in d.l. nec non. C. de iur.deliber.quanquam dubitatiuè, quod pluries detur, intra terminos tamen a prætore motuo vel imperatore conſtitutos, quam ſententiã amplectitur Azo. in ſumma,C.de iure deliberan.Bart.& alij in § & hæc quidem, eamque communem dicit Montic. in l.ſcimus, nume.181.

9 Quæro,an ille,cui deliberandi tempus præter lapſum eſt, habeat aliud tẽpus ad inuentarium conficiendum? Reſpondeo; Sunt quidam, vt teſtatur Montic. & glo. verb. beneficio, d.§.& hæc quidem qui dicant in ſuper integrum tempus ad inuentarij confectionem dari. Quod tamen eidem gl.communiter approbatæ non placet, neque imperatoris ibidem menti conuenit, qui indulget alterutrum eligere beneficium,non ambo ſimul.

10 Quæro, num illi, cui annus præter lapſus eſt ad deliberandum datus vt filio, detur alius ut agnato, item ut legitimo antequam a ſucceſſione excludatur? Reſpondeo per diſtinctionem, quam habet d.l.1. §. videndum,ff. de ſucceſ. edict. & dico, filius excluditur ab hæreditate paterna, aut tempore a lege dato,aut repudiatione. Si tempore excluditur, obtineat cõmunis DD. ſententia,in l.bonorum,C. qui admitti,& filius ſi elapſus eſt annus primus ad poſſeſſionem hæreditatis paternæ agnoſcendum, ſuccedat altero anno vt legitimus,tertio ut proximus agnatus, & ita triennium deliberet de bonorum poſſeſſione agnoſcenda. Si uero repudiatione expreſſa vel tacita,puto, cum illi a iudice præfinitum eſt tẽpus de hæreditate acquirenda, cæteris deferatur ſecundum Bal.l.1. C. quan. non petent.part.petent.accreſ. Glo. in d.§. videndum, quam putat Caſtrenſis ſingu. Alexan.in l.quamdiu,ff.de acquiren.hæred.Iaſon d.l.bonorum, Co. qui admitti.

Quæſtio IV.

SVMMARIA.

1 *Num tacens per tempus a iudice ad deliberãdum datum, habeatur pro repudiante, vel adeunte.*

2 *An adiiſſe præſumatur, qui per tẽpus deliberandi tacet, cum in datione illud expreſſum eſt.*

3 *An qui conditionem non implet, repudiet.*

4 *An qui ſua ſponte tempus deliberandi petierit, repudiet, nihil agendo.*

5 *An adeat, qui petit tempus deliberandi ad inſtantiam ſubſtituti.*

6 *Quid ſi petierit ad petitionem creditorum.*

7 *Quid ſi ante temporis decurſum morte obierit.*

1 Dictum eſt, quod tempus deliberandi detur ad hæreditatem acquirẽdam vel omittendam, quæro igitur, ſi quis illud tempus finit tacitus abire, neque repudiat, neque acquirit expreſsè

preſſe, quid ſtatuendum? Reſpondeo. In hoc iuris puncto ſunt diuerſorum DD. diuerſæ opiniones, gloſſ. Azo, & Hugo in l. fina. §. ſin autem, C. de iur. delibe. dicunt, quod hæres elapſo tempore ad deliberandum dato, habeatur pro adeunte. Quod reliqui non ſine diſtinctione admittũt, & quidem uaria, quam ſic includo.

2 In datione temporis ad deliberandum, aut expreſſum, & dictum eſt, ut niſi interea adeat, habeatur pro repudiante, & contra, niſi repudiet, exiſtimetur pro adeunte. Et tunc quidem nullum eſt dubium, quin iuxta præſcriptum, per datum tempus, tacens, exiſtimetur repudiaſſe uel adijſſe.

3 Aut illud nõ eſt expreſſum, & tunc diſtingue ſic: Tempus deliberandi petijt uelis, qui ſine conditione inſtitutus eſt, uel cum conditione poteſtatiua ſiue mixta ſcriptus eſt hęres, & in hoc caſu creditur repudiaſſe hæreditatem, qui conditionem non impleuit, l. ſi quis inſtituatur, ff. de hær. inſti tut. d. l. ſi ſeruus, ff. de bon. autor. iud. poſſiden. ita ſentit Bar. in l. ſi quis ff. de acqu. hęred.

4 In altero caſu iterum diſtingue. Qui ſine conditione inſtitutus eſt, petijt tempus deliberandi ſua ſponte, & proprio motu, uel ad alicuius inſtantiam. Si ſua ſponte poſtulat ſecundum Cynum Fulgoſ. & Alexand. in dicto §. ſin autem, Cod. de iure deliberandi, l. fin. habetur pro adeunte, Baldus uero in l. prima, C. qui admitti, & Salicet. in dicto §. ſin autem, non aliter, uolunt illum adijſſe, niſi cum hæreditas damnoſa eſt, ſecus ſi lucroſa fuerit, habeatur pro repudiante. Quæ opinio non caret ratione: quia inductum in fauorem, nõ debet retorqueri in odium, l. quod fauore, C. de legibus & quod inductum in odium, non debet redundare, in fauorem, l. ge ſi quis ſolidum, ff. de hæreditat. inſtit. glo. in dict. l. quamdiu, ff. de acqui. hæred.

5 Quod ſi uero ad inſtantiam alicuius alterius tempus deliberandi fuit petitum, rurſus diſcernendum eſt. Aut enim petitum eſt inſtantibus creditoribus, aut inſtitutis, quando tempus deliberandi aſſignatum eſt, ad petitionem ſubſtituti, habetur hęreditas repudiata, nam petitioni, agentis hæres uidetur acquieſcere, d. l. quamdiu, iuncta ibid. gloſſ. Barto. in dict. leg. ſi quis ſuus, Alexan. in d. §. ſin autem Eamque communem dicit opinionem Fernand. Vaſquius de ſucceſſionib. part. 3. §. 18.

6 Si propter creditores ſtatuitur tempus, ei cui defertur hæreditas, intra qđ adeat uel repudiet, ſi interea temporis nihil fecerit, præſumitur adijſſe, text. d. l. fin. §. ſin autem, Co. de iur. delibet. Caſt. Salic. Ale. atque alij ibid. Bart. in l. gerit, ff. de acquit. hær. Ale. conſi. 20. lib. 7. Craue. conſi. 300. Ioann. Baptiſt. Aſineus l. 4. §. nec quis putet, ff. de reli gioſ. & ſumpt. fun. Hanc communem aſſerit Fern. Vaſq. d. tit. communẽ quoque ait Mantica d. ult. uolu. coniect. li. 12. tit. 13.

7 Quod ſi hæres petito tẽpore deliberandi, ante eius exitum mortem obierit, num habeatur pro repudiata? Reſpondeo quod non, nam terminus defuncto datus, etiam hæredi eius cenſetur conceſſus. Succedit etenim in uniuerſum, quod defunctus habuit ius l. hæredem, ff. de regu. iur. atqui defunctus nondum potuit dici, repudiaſſe uel adijſſe. Ergo nec hæres eius. De altero iure deliberandi, quod defunctus ſciens ſibi hęreditatem delatam, in uita non adijt aut repudiauit, ad hæredẽ tranſmittit, ex d. l. cũ in antiquioribus dicemus in articulo tranſmiſſio hæreditatis.

Quæ-

Quæſtio V.

SVMMARIA.

1 *Quis effectus ſit iuris deliberandi.*
2 *Ius deliberandi quid habeat pro inuentario.*
3 *Quale inuentarium deliberans debeat conficere.*
4 *Quare tenentur facere inuentarium.*
5 *Hærede deliberante apud quem ſint bona hæreditatis.*
6 *Num tempore deliberationis detur bonis curator.*
7 *Quid ſi hæres eſt abſens, vel ignoratur.*
8 *An poſſit abſenti ſtatui terminus ad deliberandum.*
9 *Si certus ſit, num debeat citari nominatim.*
10 *Sufficiat generalis citatio, ſi incertus eſt.*
11 *Citato, ut declaret animum, quantus terminus ſtatuatur.*
12 *An inſtitutus ſub conditione poſſit citari.*
13 *Num frater fiat curator bonorum cũ vxori in vita vſusfructus eſt relictus.*
14 *An hæredi deliberanti debeantur alimenta ex hæreditate.*

1 QVæro, quis ſit effectus iuris deliberandi? Reſp. Effectus eius præcipuus ille eſt, & vnicus, quem in fine eiuſdẽ dicimus, nimirum hic, ne hæres præcipitanter amplectẽdo vel repudiãdo hęreditatẽ, in grauia ſe conijciat dãna atque pericula. Sũt tamen quædam quaſi finis adiuncta, quę receſebimus.

2 Ergo minus efficit ius deliberandi, quam beneficium inuentarij, quod legitime cõfectum hæredem præſtat omnino indemnem? Reſp. Quamuis tuta frequenſque uia ſit hęreditatem beneficio inuentarij adire, habet tñ ius deliberandi etiam ſua commoda præ illo. ſi §. fin vero, c. 2. Nouel. 1. contra communem Dd. ſententiã ſecundũ aliquos quibus me ſociũ adiungo, ita intelligẽdus eſt, ut ſi quis dubius de hęreditatis viribus, adiuerit eam, & inchoauerit inuentarium, vel confecerit etiam, nõ tamen ſecundũ illam figuram, quã imperator prædixit, in d. l. fi. C. de iur. delib. & d. Nouel. 1. nõ gaudeat & fruatur illius beneficio. Ac noſtram ſententiam nõ parum muniunt verba, in d. §. ſequentia, verſ. Et hoc diximus, nõ noſtram minuentes legem, quam poſuimus, l. e. cum in antiquioribus, vt nihil de proprio damnificentur hęredes creditoribus. Atque clare, quod volumus patebit ex iurium collatione. iure digeſtorũ hæredes poſtquam adierant hæreditatẽ præeunte deliberatione, vel ſine illa, tenebãtur creditoribus in ſolidum, legata vero non debebantur, niſi ad vires pãtrimonij, l. ſi vniuerſæ, Co. de legat. & de illis Facidia detrahebatur. Iure C. circa deliberationẽ hoc introductũ eſt, vt ſi quis temerario propoſito (poteſt enim quiuis, licet cauſã dubitãdi non habeat) deliberationem petierit inuentarium teneatur inſuper conficere, ne legatarijs fraudi ſit. Si igitur inuentarium minime cõſcripſerit, & uel adierit hæreditatẽ, vel minime eã repudiauerit, nõ ſolũ creditoribus in ſolidũ teneatur, ſed ẽt legis Falcidię beneficio minime utatur, qđ ſi poſt deliberationẽ recuſauerit, inuẽtario minime cõfecto, tũc res hæreditarias creditoribus; vel his, qui ab hæreditatẽ vocãtur legibus, reddere cõpelletur, quantitate earum ſacramẽto res accipientiũ manifeſtanda, cum taxatione à iudice facienda textus eſt in d. §. fin aũt hoc aliquis. Nec aliud quicquã circa ius deliberãdi immutarũ deprehẽdimus, niſi ut deliberans etiam conſignet inuentarium, quale etiam tutor conficit, ut ſuo ſacramento res hæreditarias manifeſtet, ſi re-

ſi repudiat ne creditoribus & legatariis fraudi ſit. Sed communis interpretum ſchola ſequitur Bar. in d. §. ſin autem hoc aliquis, qui ſic iura confert. Quædam ſunt iura antiqua & ſecundum illa tenetur hæres inſolidum creditoribus, legata verò non debentur, niſi uſq. ad uires patrimonij, d. l. ſi uniuerſę, C. de lega. Quoddam eſt ius Codicis, & ſecundum hoc, ſi non petiit tempus ad deliberandum, & inuentarium confecit, non tenetur creditoribus, nec legatarijs vltra uires hęreditarias, d. l. fi. §. & ſi pręfatam. Si uerò petijt tempus ad deliberandum, & inuẽtarium fecit, tunc habet locum iura antiqua, vt creditorib. teneatur inſolidum, contra legatarios vtatur Falcidia, vt hic in uerb. ſin autem hoc aliquis. Si uero inuentarium non fecerit, ſiue petierit tempus ad deliberandum, ſiue non, creditoribus tenetur in ſolidum, & contra legatarios non vtitur beneficio Falcidiæ d. l. fin. vero poſtquam, & in uer. ſi quis autem temerario, tamen legatarijs non tenetur ultra uires hæreditarias, dict. leg. ſi uniuerſę. Tertium eſt ius Authenticorum, quo iure, ſi inuentarium non fecit, tenetur creditoribus ac legatarijs inſolidum, vt infra ad le. Falcidia. auth. ſed cum teſtator. Quid hinc concludes, niſi, vt ſemper hæres teneatur conficere inuẽtarium, nec quicquam illi proſit tempus deliberandi, niſi quod ſit longius tẽpore inuentarij, qđ ultra 90. dies ſi res præſentes ſunt, ſe non extendit, d. l. fi. §. licentia.

3 At quale inuentarij debet cõficere qui petitius deliberandi? Reſpõdeo: ex prędictis patet, quod communis interpretum ſententia requirat tale, quale hæredes debet conficere, qui nõ petito deliberandi tempore hęreditatem adit. Sed uerior mihi uidetur illa opinio, quæ deliberantem ad nullum aliud adſtringit, quam quilibet alius facit, qui rationes reddere tenetur, qa text. in d. §. ſin autem hoc aliquis fecerit, diſtinguit effectum iuris deliberãdi & inuẽtarij, nec huius beneficium deliberanti conceditur, ceſſante itaque affectu, ceſſabit quoque cauſa, argu. l. ſeruus, C. de epiſ. & cler.

4 Quamobrem tenetur deliberans cõficere inuentarium, & bona hæreditaria conſignare? Reſpondeo, ut poſſit creditoribus & legatarijs reddere rationes, uel ſi nolit adire, ipſas res hęreditarias ipſis uel alijs ſucceſſoribus reſtituere, textus eſt in d. §. ſin autẽ hoc aliquis, uerſi. ſi quis autem temerario. Et ſecũdum communem opinionem quibus tenetur conficere inuẽtarium, qui eſt obligatus ad rationes. Caput enim rationum eſt inuentarium, ut Pariſius in conſi. 97. nu. 17. li. 2. probat.

5 Anne igitur hærede deliberante res hæreditariæ apud ipſum ſunt? Reſpondeo, quod ſic, ita tenet glo. Raph. Fulgoſ. Cuman. Alex. Iaſ. atque alij in d. §. ſin autem, Viuianus in l. ait prætor, l. Ariſto. ſcribit, ff. de iur. delibe. Fran. Marc. in deciſ. Parlamen. par. 1. q. 27. Monticul. ad d. l. fina. & §. ſin autem, uerb. reddere.

6 Nec pendente termino deliberãdi datur curator bonis, ſecundum DD. præcipue Imo. & Iaſonem in rubr. C. de ſucceſſor. edict. Bar. in l. ſi conſtante, §. ſi ab exhæredato, ff. ſol. matrimo. & Bal. in l. fi. §. cum igitur, C. de iur. deliber. nam quouis momento ſperatur adiri hæreditas uel repudiari. Limitant tamen DD. in leg. ſi quis inſtituatur, ff. de hæredibus inſtitut. niſi fuerit æger. hæres uel impeditus, tunc enim cogetur mittere curatorem bonorum.

7 Quid ſi hæres eſt abſens & creditor inſtet, num dandus ſit curator? Reſpõdeo, quod curator tum dari poſſit, quando hæres eſt peregre, uel ignoratur ubi ſit, qui ipſius nomine intendat actiones, ſi quæ tempore ſunt perituræ, ita tenet Cyn. in leg. ſecum, §. hoc etiam,

etiam,C.de iuram.calum.Barto.in le. ſi quis inſtituatur,ff.de hæred.inſtituē dis,§.ſi ſub cōditione, Bald.ibidem in §.Et ideo gloſ.in le.ab hoſtibus, ff.ex quibus cauſſis maio.quam ſequuntur DD.præ cæteris autem Cuman.Barr. & Bald.Speculat.in titu.de iuram.calum.§.reſtat uerb.id ergo gl.in l.cæterum,C.de iuram.calum.quam ſequūtur ibi DD.communiter,uelut aſſerit Alc.conſ.4.li.2.nu.5.

8 Sed an abſenti ſtatui poſſit terminus intra quem adeat uel repudiet? Reſpōdeo,quod ſic ſed cum cauſæ cognitione,textus eſt in l.ſi quis inſtituatur.§.fina.ff.de hæredibus inſtituendis, ibidem Bald.Angel.Iaſon.& hunc dicit communem DD. intellectum Alexand. conſil.4.lib.2.qui dicto conſilio cauſſæ cognitionem interpretatur,ut non ita coarctetur abſens ſicut præſens,ſed terminus ſtatuatur paulo longior.

9 Ad hoc uero debet citari perſonaliter & nominatim;le.1.§.denūciari,ff. de uent.inſpic.Barto.in leg.ſi diu, ff. quib.ex cauſis in poſſeſ.eat.Angelus, & Bal.in leg.ſi bona,C.de bon.autor. iudicis,& communiter DD.in l.ſi curatoris,C.de iur.deliberand.uelut teſtatur ibid. Alex.

10 Verū ſi ignotum eſſet, quis hæres, & quo uocetur nomine? Reſpondeo, communis eſt DD.ſententia in dict. leg.ſi quis inſtituatur, & in d.l.ſi curatoris.C.de iure deliberandi,ut per generalem uocetur citationem,ita tenēt quoque Iacob.Butri.& Bald.in auth. ſi omnes,C.ſi min.ſe ab hæred.abſtinen.Innoc.in cap.ſi.qui ma.ac poſſeſ. Abbas in cap.ſi.de ui.& ho.cler.Andr.c.fin.de elect.in 6.Communem dicit Alexandr.conſi.107.lib.5.communem quoque ait Felinus cap.2.de conſtitutionibus.Quin nec Princeps contra irrequiſitum poteſt aliquid definire,capit.primo, de cauſis poſſe.capit. ſeptimo, de conſt.ubi Felin.num.26. hanc communem & Legiſtarum, & Canoniſtarum dicit ſententiam.

11 Quæro, ſi iudex citat aliquem ad hoc ut declaret, an uelit eſſe hæres, quantum temporis dare debet? Reſp. Baldus ex mente Bartoli in dict.leg.ſi quis inſtituatur,§.ſed ſi bonorum.

Terminus idem debet ſtatui per iudicem,qui inuenitur ſtatutus per legem, Bal.ſequitur Alex.conſi.4.lib. 2.num.5.ſed hoc intellige ſecundum communem interpretum doctrinam quam ſupra quæſt.4.habuimus ad excludendum, quam quoque Baldo iam modo dicta §.hunc in modum limitet.

12 Quæro,an inſtitutus ſub cōditione quoque poſſit citari? Reſpon. Quod ſic,nō ſolum ut conditionem impleat ſed etiam ut intra certum tempus adeat,textus eſt expreſſus in dicta lege ſi quis inſtituatur, §.ſed ſi bonorum, quem ſequitur ibidem Bartolus & reliqui omnes, quam tamen intellige, ſi eſt poteſtatiua uel mixta, ſecus ſi caſualis conditio fuerit nam tunc ſecundum Iacob.de Are.Oldr. Barr. Bald. atque alios ibidem, poteſt agnoſcere bonorum poſſeſſionem, & hæreditatem adminiſtrare, ut curator bonorum.

13 Quæro,ſi teſtator reliquit uxorem vſufructuarium in uita ipſius, & poſt eius mortem inſtituit fratrem ſuum, an frater viua vxore, poſſit adminiſtrare bona? Reſpondet huic ſuæ quæſtioni Bald.in d.le.ſi quis inſtituatur, in princip.quod ſic.pro bonis conſeruandis ſi agnouerit ille bonorum poſſeſſionem a prętore, quia nullus alius eſt hæres,per glo.in leg.filius, ff.de.liber.& poſthum. quando,pendet vſusfructus.

14 Quæro,an hæredi deliberādi debeatur alimenta ex hæreditate? Reſpond. Hæres aut ſuus eſt,aut extraneus, illo in caſu, quin debeantur nullum eſt dubium,per textum in l.filius,ff.de iure delibet.Poſteriore caſu non debentur,

tur, ita tenet ibidem gl. quam ſequũtur Ioan. de Imol. & alij Doctores, niſi fuerit pupillus, in l. ait prætor, ff. eodem, aut furioſus, l. hæres furioſi, ff. de petit. hæred. le. qui legatorum, ff. vt in poſſeſſ. lega. quam opinionem puto ueram, ſi non habeat pupillus, uel furioſus, unde ſe ſuſtentet alimenta enim non debentur, niſi in neceſſitate, hanc communẽ opinionem dicit Curt. iun. cõſi. 148. Gabr ſuis concluſ. com. li. 6. de alimen. concl. 1. nu. 21. hanc magis communem affirmat.

Quæſt io vi.

SVMMARIA.

1 *Hæredi vt melius deliberare poſſit exhibendæ ſunt rationes & inſtrumenta.*

2 *Nam & alias notarius debet edere inſtrumentum quandocunque rogatur & petentis intereſt.*

3 *An creditores debeant hæredi oſtendere obligationes defuncti.*

4 *Num mercatores etiã rationum libros oſtendant.*

5 *Obiter quæritur, num mercatorũ libri plenam faciant fidem.*

6 *Nnmquid ſtatuto induci poſſit, ut plenè probent.*

7 *Quid ſi creditores, qui ſint ignorentur.*

8 *Inſtrumentum an ſit edendum cũ die, & conſule.*

9 *Sed dũ editur inſtrumentum, an teſtiũ nomina debeant ſimul edi.*

10 *Quo remedio inſtrumenta & rationes petantur edi.*

1 QVæro, ut hæres qui petijt tempus deliberandi, poſſit cognoſcere vires hæreditatis, & ſit ſcire, num expediat ipſi hæreditatem acquirere, uel omittere an exhibendæ ſint ei rationes atq. inſtrumẽta, in quibus res & debita ſunt conſignata? Reſp. Qđ ſic textus eſt in l. Ariſt. ſcribit, ff. de iur. doli. & l. Ariſt. exiſtimãt, l. qui hæres, ff. de acq. hær. ita tenet quoque gl. Accur. Bar. Iaſon, atq. alij communiter in l. qua quiſque §. edenda. ff. de eden. præparatoria ſiquidem qualia & hic ſunt, debent edi ſecundum gl. quam ſequuntur omnes in rubr. C. de eden. & editio debet fieri omnibus, quorum intereſt, Bar. le. 2. §. editiones, ff. de eden. quoq. volunt Moder. in l. is apud quem, C. eo. vt ibidem teſtatur Dec. nu. 5.

2 Inſtrumentum enim a Notario edi debet, quandocunque rogatur, & petẽtis intereſt, gloſſ. in leg. prætor, ff. de edend. verſi. meum, quam Bar. & DD. communiter, & eſt communis opinio Decio in leg. ipſe reſpice, C. de edend. quod iſta duo copulatiue requirantur ſcilicet ut inter ſit rogãtis, & Notarius rogetur, tenet d. gl. in l. prætor.

3 An creditores oſtendet hæredi obligationes ſeu chirographa defuncti? Reſpõn. quod ſic: nam inſtrumenti nomine largo omnis ſcriptura continetur, quæ quem inſtituit l. 1. ff. de fi. inſtr. cap. 1. peruenit, de teſt. cogend. l. notionẽ §. inſtrumentorũ, ff. de verb. ſign. Bart. in d. l. 1. ff. de fid. lib. 1. inſtrum. cũ quo alij communiter tranſeunt DD.

4 Quocirca & mercatores debent edere, uel monſtrare libros rationum deliberanti nam, & creditori cogũtur edere. Hanc cõem dicit Dec. in d. l. ipſe reſpice, C. de edend. quamuis ipſe cõtrarium ſentiat: Communem quoq. firmat Burſat. conſi. 39. lib. 1.

5 Succeſſiue quæro, an mercatorum libri plenam faciant fidem? In l. finali. Reſpond. Quod non: nam nulli ſcripturæ priuatæ proſcribente plena habetur fides Ioannes Andreas in capit. cauſamque de probationibus, Doctores omnes in leg. inſtrumenta domeſtica, eodem: iſtam communem dicit Roland. a Valle in conſi. 91. libr. 5.

commu-

3. communem quoque, aſſerit Burſat. 199. lib. primo, & hanc tenent omnes Doctores in l. admonendi, ff. de iureiur. Sed contra ſcribentem plene probant, ſecundum communem, quam refert Burſat. conſt. 39. libro primo, quia omnis rationum liber facit fidem contra ſcribentem. Hanc communem dicit Deci. in d. leg. ipſe deſpice, nu. 2. C. de edend.

6 Sed an ſtatuto induci poſſit, ut plenam faciant fidem? Reſpon. quod ſic: ita tenet Alex. in l. quædam, §. numularios, ff. de eden. communem ait Crauet. de antiquit. tempor. p. 1. n. 27. communem teſtatur Alci. in l. age, Cod. de tranſact.

7 Quid ſi creditores ignorentur? Reſpondeo; tum poſſunt citari per edictum & proclama publicum, ut comparcant, creditumque ſuum apud ſuperiorem iudicem deducant, uel ad uidendum imponi ipſis perpetuum ſilẽtium, ita tradit Bar. & DD. in l. Titia, ff. de accuſa. per tex. in c. fi. qui mat. accuſa. poſ. quos ſequuntur alij ab Andr. Gai. 1. obſeru. 57. allegati, qui hoc inſuper præiudicijs Cameræ Imperialis confirmat.

8 Quęro, an inſtrumentum ſit edendũ cum die & conſule? Reſpo. Deliberare & certus fieri quis non poteſt, niſi edantur, aut poteſt. Hoc caſu edendus dies & conſul non eſt, ne detur cauſa falſum fabricandi, ita tenet glo. magiſtral. & communiter Doctores, ut teſtatur Alex. in d. §. editiones, illo caſu edi debent, ita tenet Bar. in dicto §. editiones, cum quo tranſeunt alij, teſte ib. Alexan. nu. 14. Similiter & ſi quis velit dicere falſum, iuxta Barto. & omnes Doctores, in auth. ſi quis in aliquo C. de eden.

9 Infertur hinc porro, an teſtium nomina debeant edi, cum oſtendunt inſtrumentum? Reſpon. Spec. in tit. de miſſum edi, §. oſtenſo, verb. facien. negatiuam tenet, quam putat procedere Bal. l. fi. C. de eden. ſi ſubſit metus, ne teſtes corrumperentur, quod ita intellexiſſe uidetur Speculat. ut ex eodem apparet in tit. de teſtib. §. qualiter uerba poſt hoc.

Sed affirmatiuam tenet glo. in d. §. edit. quam cõmuniter ſequuntur DD. ut teſtatur ibi. Ale. Bald. tamen diſtinctio magis placet, quia iniuſtitiæ occaſionem uidetur amputare.

10 Quęro, quo remedio petãtur inſtrumenta & rationes edi? Reſpond. Officio iudicis, ita tenet Bar. in d. ſl. ipſe reſpice, C. de edend. quem communiter ſequuntur alij, ut ibidem teſtatur Alexan. eamque ibi communem dicunt Bal. atque Dec.

Contrarium poſt Specu. & Anton. But. tenet dictus Alex. in d. l. ipſe reſpice, eamque ueriorem dicit: quia actiones in factum oriuntur ex edicto prætoris, quam opinionem ſequitur cum alijs Dec. & ait, quod non nobili iudicis officio petantur, ſed quod metu actionis in factum ad intereſſe compellantur edere, quem uide omnino in l. 1. nu. 20. ff. de eden.

Quæſtio vij.

SVMMARIA.

1 *An quoque edi debeat teſtamentum.*

2 *Num falſum teſtamẽtum edi oporteat vel illud, quod reuocatum eſt* 3.

4 *Quid ſi teſtator edi prohibuit.*

5 *Quid ſi dicuntur non extare amplius tabulæ.*

6 *Quas ſi qs corrupit, quomodo punitur.*

7 *Si quis neget eas habere, ad exhibendũ agitur.*

8 *An tabulæ pupillares poſſint peti exhiberi.*

9 *An edictum ad exhibendum competat poſt annum.*

10 *Hoc iudicio quomodo ſit cõdemnatio.*

Quęro

1 QVæro, numquid deliberanti quoque edi debeat teſtamentum: Reſpondeo maximè. Teſtamentum enim ſæpè continet totam defuncti ſubſtãtiam bonorum deſcriptionem, debitorum annotationem, ac legatorum conſignationem, quæ ſcire deliberantis plurimum intereſt, le. Ariſto. ſcribit, ff. de iure deliberan. §. ante hæredis, inſtitu. de leg. c. 1. Nouel. 48. & omnibus, quicunque deſiderant tabulas teſtamẽti inſpicere, (vel ẽt deſcribere, inſpiciendi deſcribẽdique poteſtatem, ſe prætor facturum pollicetur, text. eſt in l. omnibus), ff. teſtam. quemadm. aperiantur. Ita tenet gloſſ. & DD. communiter ibidem præcipuè Dyn. & Bald. ac glo. magiſtr. in d. l. in omnibus, expreſsè dicit, quod deliberationis atque aditionis gratia opus ſit tabulas aperiri. Et quoniam mandatum hæredis cenſetur defuncti mãdatum, Notarius edere neceſſe habet arg. l. ſi quis ex argentarijs, §. pertinere, ff. de edend. Iacob. de Aret. in l. eius quod, C. teſtam. quemadmodum aperiantur.

2 Quæro, etiam teſtamentum falſum edi debeat. Reſpondeo. Si manifeſte falſum eſt, non editur, quia neminis intereſt, ſecus ſi non manifeſta eſt eius falſitas, tex. eſt in l. tabularum, §. teſtamentum, ff. teſtam. quemadm. aperiantur, iuncta ibi. gl. quam ſequuntur omnes.

3 Nunquid Notarius debeat edere teſtamentum reuocatum per aliud teſtamentum? Reſpondeo, quod ſic: quia intereſſe poteſt petentis illud edi. Ita tenet Bartolus in dicta l. tabularum, §. ſi plura, ff. quemadm. teſtam. apert. atque ibid. ad Barto. Albanus. Ac propterea Notarius non poteſt primum teſtamentum dilacerare, etiam ad petitionem teſtatoris, quamuis poſſit cãcellare, ita tenet glo. & Bar. atque communiter alii ſcribentes ad dicto §. ſi plura, ut teſtatur Alex. conſi. 74. volu. 1. Eademq́ue communem dicit Rom. conſi. 272.

4 Quid ſi teſtator edi prohibuit teſtamentum? Reſpondeo Hanc quæſtionem mouet Bart. in l. ſi in duobus, ff. teſtam. quemadm. aper. & indeciſam relinquit, ſed vera eſt opinio, quod nihilominus edi debeat, nam communem modo oſtendimus, quod teſtator nequeat obtinere apud Notariũ, quo teſtamentum reuocatum dilaceretur, quia oſtendi debet, argum. dicto §. ſi plura, ergo multo minus ne oſtendat prohibere.

5 Quid ſi non extare amplius dicuntur tabulæ uel teſtamentum? Reſpondeo. Tum ille, qui olim habuit debere probare, amiſſum eſſe, & quidem non ſua culpa, l. ſi. ff. de eden. ita tenet Bartolus in l. ſi quis ex argentarius, ff. eodem. Specu. in titu. de inſtrum. edit. §. poſtquam. verſi. vbi autem, & quidem per iuramentum, glo. in ca. cum olim, in verb. ſine reprehenſione, de priuil. quia qui olim habuit, præſumitur adhuc habere, niſi perdidiſſe probet, l. ſi creditor, C. de pignor. action. ac præſumitur eſſe in dolo, qui denegat edere rem, quam præſumitur habere, atque exhibere tenetur, l. fin. C. de fide inſtr. ſed de hac quæſtione ſupra aliquid dictum eſt.

6 Obiter hic quæro, is, qui corrupit, vel ſuppreſſit tabulas quomodo punitur? Reſpondeo Triplex in illũ datur actio, nempe actio legis Aquiliæ, l. in lege Aquilia, l. ſi legatum, ff. ad l. Aquiliam, & gloſſ. & Barto. cum alijs ibidem, & in l. ſi quis teſtamentum, ff. eodem. Deinde datur actio furti, tex. in l. qui tabulas, . quidam tabularum, ff. de furt. ita tenet glo. Accurſ. Bartol. tamen diſtinguit, ut furti actio competat, ſi interleuit, uel ccorrupit animo lucrandi, ſecus quando animo nocendi, uel iniurandi. Tertio datur actio falſi, leg. Paulus, ff. de falſis. Et hanc communem dicit ex Suarez

Hippol.

Hippol. Bonacoſſ.in theſaur.commu. ſentent.verb.inſtrumentum. Eadem pœna punit Notarius, qui negat ſe rogatum,vel occultat protocollum, ut tenet atque probat Decius in l.qui accuſare,C.de edend.

Supra dicta tamen intelligēda ſunt de ijs,qui aliena occultant inſtrumenta,vt tenet atque diſtinguit Bart.in d. l.Paulus,ff.de falſ.Ioan.de Ana.conſ. 12.Petrus de Anchor.conſ.173.Nam qui occultat proprium inſtrumentum nō dicitur eſſe in dolo, ſecundum Bal. Salice.& Decium,in d.l.qui accuſare, quia nemo reus tenetur inſtrumentū contra ſe edere proprium,l.nimis graue,C.de teſtib.hanc communem dicit Decius.in l.nō eſt nouū, C.de edend.

7 Quid ſi quis nō negat ſe habere,ſed ſe edere nolle? Reſpond.Hoc caſu datur edictum,Teſtamenta quemadmodum aperiantur,illo caſu interdictum ad exhibēdum datur,tex.eſt in d.l.tabularum.§.ſi quis Ratio eſt,quia edictum competit officio iudicis, abſque ordinario proceſſu:interdum autem, quia habet negationem,proceſſum requirit.ita tenet gl.Bart.Bal.atque alij cōiter DD.in d.§.ſi quis non negans.

8 Quæro,an tabulæ pupillares poſſint peti,edi,vel exhiberi? Reſpond.Pupillus viuit aut mortus eſt: Si adhuc viuit, non debent exhiberi, quia eas nec aperiri licet,ſin mortus eſt, quin poſſint,non eſt dubium, per l.vnic.C. de tabul.exhib.& DD.ibid.omnes præſertim per Bart.& Bald.

9 Regula eſt,quod edicta prętoria vltra annum non durent, an eadem in hoc edicto regula locum habeat quæro? Reſpondeo:ꝙ duret etiam poſt annum,textus eſt capitalis in l.locū hēt, §.interdictū hoc, ff.de tabul.exhibēd. quē tenet gl.firmiter cū omnibus Doctoribus,& ratio eſt ſecundū Vveſenbecium in paratit.de tabulis exhiben. quia hoc interdicto rem perſequimur, &contra omnes competit,etiam hæredes,qui tabulas detinent, aut in dolo malo ſunt,ne detineantur, d.l.locum habet,§.finali.

10 In hoc iudicio atq. interdicto quomodo ſit cōdemnatio? Reſpon.ſententia fertur ad tabulas exhibēdas ad pręſtandum intereſſe, quod tabulæ non fuerint exhibitę,textus eſt expreſſus,in d.l.locum, §.cōdemnatio,quē firmat ibidē gloſſa,& frequens Doctorū calculus,quanquam non deſint,referente Bartolo ibidem qui uelint atque cōtendant duo eſſe iudicia.

Quæſtio viij.

SVMMARIA.

1 *Vbi debeant aperiri tabulæ.*
2 *Quando poſſint aperiri.*
3 *Mors teſtatoris probanda eſt.*
4 *Quomodo probabitur?*
5 *An libello ſit opus in apertura petēda.*
6 *Iuramentum calumniæ num ſit præſtandum.*
7 *Et an in illo,quod interſit.*
8 *An ad agnoſcenda ſigna vocandi ſint ſubſignatores.*
9 *Et num iuramentum teſtes præſtare cogantur.*
10 *Num ſeorſim ſint examinandi.*
11 *Quid ſi vnus teſtium ſit mortuus?*
12 *Aut ſi aliqui abſint.*
13 *Vel negent ſigillum ſuum.*
14 *Quid ſi unus neget ſigillū,atque alij, & eſſent qui agnoſcerent?*
15 *Quid ſi appareret eſt ſignū negantis?*
16 *An totum teſtamentum ſit edendum.*
17 *An etiam exhæreditato atque legitimo hæredi debeat edi dies ac cōſul.*

1 QVæ hactenus dicta ſunt,de tabulis edendis atque exhibendis, locum habent cum ſunt apertæ, quod ſi occluſę fuerint alia obſeruanda erunt, nam qui tabulas clauſas reſignat pœnā incurrit.

Quæro

1 Quæro igitur, vbi debeant tabulæ aperiri? Respondeo. Teſtamēta ſeu tabulę in vrbe Roma, & Cōſtantinopoli, aperiebantur, & publicātur coram magiſtro cenſus. l. repetita, l. placet, C. de epiſcopis & clericis l. teſtamenta, C. de teſtamentis, l. in hac, C. de donationibus, gloſſa, Baldus, Alexander, atque alij in l. conſulta diuorum, C. de teſtamentis extra vrbem verò apud Rectorem prouinciæ, l. Teſtamenti tabulas, C. Teſtament. quemadmodum aperiantur: vel etiam coram defenſoribus ciuitatum ca. 5. nouel. 15. hodie ex communi conſuetudine coram quouis legitimo magiſtratu ac iudice, qui pretorem refert l. omnib. ff. de Teſtamenta quemadmodum aperiantur, l. cum ab initio, C. eodem. ita tenet ibidem Bartolus, Baldus. & Salic. in l. publicati, C. de teſtamenti, Rolanus Valle conſ. 36. & hanc communiter ait Fel. c. fi. de fide inſtrument. quam firmant DD. in c. tuam de ordin. cognit.

2 Quæro, quando tabulę poſſint aperiri? Reſpond. vt nemo deliberare poteſt antequam hæreditas ipſi ſit delata, quæ nemini defertur ante obitum teſtatoris, ita quoque in uita teſtatoris, tabulæ non poſſunt peti, niſi aperiantur, textus eſt manifeſtus, in l. Tabularum, §. ſi dubitetur utrū uiuat, ff. teſta. quemadmodum aperiantur, vbi n. teſtamentum, ibi mortem interueniſſe neceſſe eſt, ſecundum Paulū apoſtolum, ad Heb. c. cum quo ſentit in dict. §. fi. dubitetur, gloſſa, & Bartolus, nec quiſquam DD. diſſentit, hanc communem dicit Alexander in leg. publicati, C. de teſtamentis. Si tamen uoluerit hoc teſtator, ut ſe uiuo aperiantur, tum permittitur, quoniam & omnino reuocare poteſt, & iſtam opi. tenēt Barto. in d. l. omnibus, §. ſi dubitetur, Bald. l. 2. C. de teſtamentis, Angel & Alexand. cum Iaſon in l. teſtamenti, C. quemadmodum teſtamenta aperiantur.

3 Communis eſt DD. opinio, ut teſtatur Baldus in d. §. ſi dubitetur, quod mors non præſumatur quia ſecūdum gl. ibidē, quilibet putatur uiuere uſq. ad 100. annos, hinc quæro num petēs ſibi aperiri tabulas debeat mortem teſtatoris probare? Reſp. quod ſic. Quia quod non pręſumitur probādum eſt, l. fi. C. de ſacroſan. eccleſijs, & hoc uolunt etiam gl. & communiter DD. in d. §. ſi dubitetur.

4 Sed mors teſtatoris quomodo probabitur? Reſpōdeo: quoniā mortis probatio difficilis, quia negatiua & priuatiua, l. actor. C. de probat. Bart. diſtingui in dict. §. ſi quis dubitetur, quam diſtinctionem ibi ueram dicit Baldus. Aut requiritur probatio mortis in cauſis maximi præiudicij, ut ſi quis accuſatur de homicidio, aut in cauſis maioris præiudicij, ut eſt cauſa ſtatus, uel famæ alicuius, aut agitur de cauſa magnis, non tamen maioris, vel maximi, vt eſt commodum aliquod pecuniæ, uel tādem tractatur cauſa medici præiudicij, vt eſt apertura & publicatio tabularum.

Primo caſu mors debet vere ac plene probari, l. inde Neratius, in fi. & l. ſeq. ff. ad l. Aquil. ut ſi uiderunt teſtes eum decapitari, ſepeliri, ſigna uiuentis nulla habere, cū Bar. facit Alex. in conſ. 17. li. 1. Io. And. in add. ad Spec. tit. de confeſſ. §. poſtreme, uerſi. certum alias Crau. conſ. 127. Men. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. nu. 657. Alber. de Roſa. l. conditionem, ff. de conditionib. & demonſtrationib. Boer. deci. 288. Nec refert, etiamſi teſtes illi ſint cognati defuncti, imo magis idonei hi cenſentur qui facilius & melius putantur ſcire mortem ſui cognati, ar. l. de tutel. C. de in integrum reſtit. l. octaui, ff. vnde cognati, per Dd. doctores.

Secundo caſu, ſub quo etiam continetur fœmina, quæ uiuente uiro nuberet, ſufficit probatio, quæ habetur in auth. hodie, C. repud. Bart. Angelus, & reliqui

& religui Doctores, vt teſtať Boerius in deciſi. 288. in l. ſiquidem, ff. ſoluto matrimonio, Car. Alex. in c. pręſentia de probat. ponit quinque modis probandi mortem mariti.

Tertio caſu ſufficit probatio per publicam famam, plenè probatam tamẽ, vt eſt communis opinio, teſte Decio conſ. 133. n. 4. & ſecundum alios, quos refert Maſcard. de probatio. uol. 2. cõcluſ. 1070. num. 10. Item per luctum, quem conſanguinei fecerunt, leg. 3. ff. de condictio. indebit. leg. fin. ff. de hęred. inſtitut. Alexand. dicto conſ. 27. li. 7. Corneus conſ. 204. uolum. 3. Crauet. dicto conſi. 127. atque alij plures, quos recenſet Maſcardus concl. 1071. de probat.

Quarto caſu ſufficit ſemiplena probatio per famam, teſtẽ vnum, cũ aliis coniecturis, item per iuramentum hæredis: ita tenet gl. & communiter Doctores in d. §. ſi dubitetur, veluti teſtatur Bal. itẽ Dec. in l. fi. C. de edict. Diui Hadria. tollend. Menoc. de adipiſc. poſſ. remed. 4. n. 671. Lanfr. c. quoniã, de teſtib. atq. alijs, quos ſupra partim recenſuimus, partim. Maſçard. numerandos reliquimus.

5 Quæro, an libello ſit opus? Reſpõd. Hic quidẽ videtur requiri. per l. teſtamenti, C. teſtam. quemad. aper. quamuis gl. ibidem libellum interpretetur, delegatum, quod quoq ita eſſe põt, & benè accipi. Sed quod non ſit neceſſarius libellus, ratio euincit, quia officiũ iudic. s hic imploratur, d. l. omn. ff. quẽ ad. teſtam. aper. ſed ſufficit qualiſcunque narratio atq. petitio, ita tenet Bal. in d. l. publicati, C. de teſta. poſt Nicol. de Ma. in l. repetita, C. de epiſ. & cler. Item Ioan. de Lig. extra de reſtit. ſpoliat. c. diceos, & Innoc. c. ad noſtram, eod. de iureiur. hãc cõem refert Iaſ. in l. intra diẽ, ff. de re iud. nec iudicii forma eſt hic obſeruãda, ut teſtatur Rolã. in 1. par. florum, de teſta. in ſcriptis in rub. 62. n. 51. Et Bal. per Dyn. & gl. in d. l. omnibus, probat, quod in iſtis petitionibus, ubi petũtur inſtrumenta edi non ſit ſeruandus ordo iudiciorum.

6 Dubium hinc itaque uenit num iuramentum calumniæ quoq. ſit remiſſũ? Reſp. Quod nõ: nam textus eſt in l. etus quod, C. teſtamenta quemadmodum aperiãtur, iuncta gl. ibidem, quã ſequuntur omnes præſertim Bar. in d. l. omnibus, ff. eodem, nu. 6.

7 Intereſſe autem, quod habeat petẽs aperiri ſibi tabulas, uel etiam inſtrumentum, quomodo probat? Reſp. Roman. cõſ. 83. per l. theſſaurus, ff. ad exhibendum, ſequẽs Bar. atque alios, in d. l. omnibus, putat poſſe probari per iuramentum, quæ opinio quoque uera eſt, & ab omnibus hodie probatur. Qunquã, Baldo referẽte, in d. l. omnibus, Iacobus de Rau. in l. 3. §. cauſæ, ff. de edict. Carbon. velit, vt etiã aliæ concurrant coniecturæ, quæ ſententia iuſtior eſſe, & minus periculi habere uidetur de periurio.

8 Cũ aperitur teſtm̃, quęro nũ requiratur pſẽtia teſtiũ, qui cõſignarũt & ſubſcripſerũt? Reſp. ꝙ ſic: nã illi agnoſcere dẽnt ſubſcriptionem & ſigilla ſua, tex. eſt manifeſtus in l. cũ ab initio, ff. teſt. quemd. aperiant, quẽ ad literã ſeruat gloſſ. cõiter ibi a DD. approbata.

9 Quæro, an teſtes debeãt iuramentũ præſtare, quod uelint dicere uerum interrogati, num teſtamentum ſit illius, an ſubſignarint atque ſubſcripſerint? Reſp. gl. ad d. l. cum ab initio, verbo recognoſcere, affirmat confirma ratione, quia ſine iuramento nõ creditur teſtibus. l. iuſiurandi, C. de teſtibus, cum gl. facit ibi Bar. atque alii DD. Spec. in tit. de inſtrum. edit. §. oſtenſo, nu. 3. cõmunem dicit Maranta de iud. part. 2. ſup. 6. actu, communem dicit Viuius, lib. 1. opin. commun. opi. 407.

10 Num teſtes ſeorſim ſint examinandi cum teſtamentum aperitur, quæro? Reſp. quod ſic, quia alias dictum teſtis non ualet, l. nullum, C. de teſtib. capit.

venera-

venerabilis extra de teſtib. c. quia propter, extra de elect. quam opin. tenent Spec. d. tit. de inſtrum. edit. §. oſtenſo, num. 38. Iacob. But. Salic. Corn. atque alij in d. l. publicati.

11 Quid ſi unus teſtium eſt mortuus? Reſp. mortuis teſtibus ante apertionẽ teſtamenti, quin legitimè aperiri deinceps nequeat non dubito, per le. qui teſtamento, §. fin. ff. de teſtam. atque hoc probat Bald. ex d. l. omnib. & d. le. cum ab initio, quia teſtes cogendi ſunt ſua ſigilla recognoſcere, ac ſecundum Iacob. de Aret. in d. le. omnibus, ſigillum teſtis nihil operatur non recognitum, quod tamen intellige de teſtamẽto priuato, non de illo, quod adhibito Notario conſcriptum eſt. Idcirco cautionis eſt, ut hæres quam citius poſſit, curet publicari teſtamentum, ut monet Durandus de att. teſtandi, de teſtam. ordinand. caut. 7. & ante eum DD. in d. le. publicati; quomodo autem id fiat, dicemus quæſtione ſequenti.

12 Aut ſi abſint vel difficulter poſſint haberi? Reſpond. quanquam prætoris officium ſit, vt cogat ſignatores conuenire & ſigilla ſua recognoſcere d. le. cũ ab initio, & capit. s pignorib. arg. §. pen. inſtit. de ſatisdat. tutor. vel etiam pœnali iudicio ſeu multa, l. locum, §. exhibere, ff. de exhibend. tabul. quam commun. dicit Lanfranc. in c. quoniam cõtra in uerb. teſtes nu. 31. de probationibus, attamen ſecundum le. ſed ſi quis, ff. quemadm. teſtam. ape. & ibi. Accur. in aperiendis tabulis, neceſſe non eſt, & Accur. ſequuntur ibid. reliqui DD. omnes cuius rei ratio ponitur in d. le. ſed ſi quis, duplex, quia onerosum eſt alterum cum difficulter poſſunt haberi, alterum ſi extra territorium fuerint damnoſum. Quare illorum loco adhibebit proconſul alios optimę opinionis viros, & poſtea deſcriptum & recognitum ab illis obſignetur iterum tabulæ, & tunc mittantur per officialem ad teſtes, ſeu obſignatores ad inſpicienda ſigilla, d. l. ſed ſi quis. Quod ſi extra territorium fuerint, per illius territorij iudicem curentur examinari datis articulis atque interrogatorijs, glo. Barto. Bal. atque alij, in d. l. ſed ſi quos Rol. in 1. par. florum. Quemadmo. teſt. aper. commu. Hippoly. Bonacoſ. in theſ. cõmun. opin. lit. T.

13 Quid ſi aliquis teſtium negat ſuam manum & ſigillum agnoſcere? Reſpo. tunc nihilominus teſtamentum poteſt aperiri iuxta gl. in d. l. omnibus, ſed teſtamentum redditur ſuſpectum, textus eſt manifeſtus in d. le. omnib. §. ſi quis neget, quem firmat ibi gl. & DD. eamque communem dicit Mazolles in conſil. 89. n. 53. inſtrumentum uero per negationem vnius teſtis ſi eſt eiuſdem inſtrumenti teſtis, reprobatur ſecundum DD. opin. quam refert Ioan. de amicis conſi. 44. n. 14. cum alias duo, omni tamen exceptione maiores, inſtrumenti fidem infringant, hanc commun. dicit Ruin. conſi. 37. li. 4.

14 Sed ſi neget eſſe ſuum ſignum, vel manum, atque alias ſufficerent ſignatores ſeptem? Reſpondeo, quod tunc ſuſpicio non habeat locum, quia ad ſolennitatem eius hac in parte nihil deeſt, arg. l. 3. C. Si ex falſ. inſtru. uelut tenet Accurſ. d. l. omnibus, quoniam nec inſtrumentum reddit ſuſpectum contradictio unius teſtis, quoties ſuperſũt, quot ſunt neceſſarij ad actum comm. dicunt, Ruin. conſ. 15. vol. 6. Gabr. conſil. 169.

15 Quid ſi eſſet ſigillum negant & hoc manifeſtum appareret: Reſpondeo: magis ueritas pro ſigillo, quam pro negante ſtare præſumitur ſecundum glo. Bart. atque alios in d. §. ſi quis neget, c. Tertio loco extra de probat. c. ſignificante, extra de appellat. ideoq. contra negantem probatio admittitur, ex ſententia Iacob. de Aret. Cyn. Fulg. & Baldi in d. §. ſi quis neget.

16 Quæro, num totum teſtamẽtum ſit edendum atque aperiendum? Reſpon.

In hac quæſtione diuerſæ gl. diuerſum duxerunt doctores, glo. in l. eius quod. C. teſt. quemad. aperi vult ſimpliciter vt ſi petatur teſtamenti copia a Notario, nec cum die & conſule edatur, ſed eadem in d. l. Tabularũ, §. diem verb. nam inſpectio. contrariũ immit. Aliud in iudice ſtatuit, qui nulli diem ac conſulem edet Gloſſam priorem ſequitur Iacobus de Are. & Cyn. vt refert Bar. in d. §. diem, ipſe tamen inter Notariũ a iudicem ſine alium, diſtinctionem non admittit, ſed vult, ut totum aperiatur cum die ac conſule, ſi cõſtent po tentis intereſſe, ſi uero non cõſtet, tum hoc debet fieri ſine die ac conſule, cum quo facit Angelus in conſ. 164. Sed & hæc Bartoli ratio non eſt perfecta, nam etiam ex hæreditati intereſt ſcire diem atque conſulem, ut eo melius teſtamentum poſſint infringere, verũ hoc teſtamento nõ prodeſt, propterea uelim ad das ſeu coniungas hæc duo intereſt po tentis, neque inſpectio materiam falſo. fabricando inſtruere poteſt, d. §. diem. Hinc etiam legatario cum die acconſule edi poſſe aſſer. quia is falſum non vult quoque Roladin. in 1. par. florum rubric. teſtamentũm quemadmodum aperi. quamuis Doctores communiter in l. fi. C. de precibus imp. offer. & in c. contingit. Extra de fide inſtrum. vt teſtatur Bart. in d. §. diem contrarium velint.

17 Numquid exhæreditato ſiue legitimo ſi edendum cum conſule & die? Ad hanc quæſtionem ſuperioribus reſponſio ſine magno negotio eiici poteſt, quod exhæreditate, uel legitimo non ſit edendum totum ex textu d. le. eius quod, Co. teſtamenta quemadmodum aperiantur, atque ita quoque hunc textum de legitimo, uel exhæreditato loqui intelligit gloſſ. & Bald. ibid. quem ſequitur Alexan. & Rolandin. in 1. par. florum Rub. 64. Quod tamen non obſeruatur, ſi ex die vel conſule uelit impugnare, nam tunc quoque oſtendendus eſt dies atque conſu. vid. qu. 6. nu. 7.

18 Num tabellio rogatus ab exhæredi tato, uel legitimo, ipſis teneatur edere teſtamentum; Baldus dicit, quod edi debeat, ſed abſque die ac conſule, quod quoque ante eum uoluiſſe uidetur Bartolus, in d. §. diem, qui monet ut cuius ſiue die ac conſule edatur, petenti teſtamentum, ad hoc, ut uideatur an eius inter ſit, cum Bartolus, ac Bald. faciunt Alexand. in d. le. eius quod & Rolandin. in d. rubr. 64. Atque hoc Notarius faciet non ſua ſponte, uerum iudicis mandato, quia non fuit rogatus ab eis nec illorum gratia confecit argum. l. ſi quis aliquid, §. inſtrumenta, ff. ve pœnis, ſecus uero eſt ſecundum communem Doctorum ſententiam cum rogatur ab hærede ſcripto, quia vox eius teſtatoris exiſtimatur, in prin. Nouel. 48.

19 Quo pacto aperiuntur codicilli? Reſpondeo, eodem, quo teſtamentum, cuius plurimus pars ſunt, l. ſicut, ff. teſtamenta quemadmodum aperiunt; Bar. cum gl. & alijs communiter DD.

20 Quid ſi plura teſtamenta, an omnia edi debeant vel aperiri? Reſp. quód ſic textus eſt manifeſtus in l. Tabularũ, §. teſt. quemadmodum aperiant quod ſi unum duobus exemplaribus ſcriptum eſt authenticis; tunc alterutro patefacto, aperte ſunt tabulæ, tex. eſt in l. ſi in duobus, ff. eodem, quem ſequuntur & firmant DD. communiter omnes.

Quæſtio ix.

S V M M A R I A.

1 *An teſtamentum apertum coram iudice fecit fidem.*

2 *Hæc vt faciat, quid agendum.*

3 *Ad teſtium iuramentum citandi ſunt quorum intereſt.*

4 *An generalis ſufficiat citatio?*

5 Forma

5 *Forma teſtamentũ publicandi quæ ſit.*

6 *Quot teſtes interrerunt publicationi.*

7 *An etiam præſentia requiratur, in publicatione, ut iuramenti præſtatione, quorum intereſt.*

8 *Teſtamentum nuncupatiuum quomodo publicetur.*

9 *An præiudicetur non citatis ad publicationem.*

10 *Exemplo quomodo Notarius ſubſcribat.*

11 *Num exemplum teſtamenti probet ipſo perdito.*

12 *Teſtator ſuum quo pacto reddat teſtamentum publicum.*

13 *An teſtamentum actis inſinuatum fiat publicum.*

1 QVæro, an teſtamentum corã iudice apertũ faciat fidem? Reſp. quod non, ſi nõ eſt per tabellionẽ ſcriptum, priuata ſiquidẽ ſcripturã fidẽ non meretur, & quia & manu & ſigno publico caret, teſte Bart. in l. teſtamentũ, C. teſtamẽta quẽadmodũ aperiantur, Baldus in l. publicari. C. de teſtamen. Speculat. tit. de inſtrumentor. edito, §. oſtẽſio, n. 34. & Dd. in c. 2. extra, de fide inſtrum. neque iudicis tanta eſt authoritas, vt oĩa, quæ ipſi exhibentur, fiãt authẽtica, quemadmodũ nec inſtrumẽti exemplum probat etiãſi ſit a pluribus. Notarijs deſcriptũ, iuxta gloſsã in auth. ſi quis in aliquo, C. de edẽ. quẽ oẽs ſequuntur. vt teſtatur Deci. ibidẽ n. 9.

2 Vt igitur fidem faciat, quid agendũ Reſpon. publicandum eſt inſuper, ſeu certis obſeruatis ſolennitatibus in publicam redigendum formã, iuxta Bar. in authen. ſi quis C. de teſtib. Bal. conſi. 53. lib. 4. Zaba. conſi. 73. & DD communiter omnes in d. l. publicari, ut teſtatum Ioa. Dilect. Duran. de arte teſt. tit. 2. caut. 5.

3 Et primo cum iurant teſtes, citandi ſunt omnes quorum intereſt, præcipuè verò legitimi hæredes ab inteſtato, qui ueniunt, ita tenet Spec. in d. §. oſtẽſio, n. 34. & hæc cõmuniter tenetur à DD. in d. l. publicari, ut affirmat Roland. à Val. conſ. 36. comm. quoque enunciat Felin. c. fi. de inſtrumen. nam nullum iuramentum deferri debet parte abſente leg. in bonæ fidei, verſ. cauſa cognita ff. de reb. cred. l. in cauſæ, §. cognita cauſa, ff. de minoribus & hæc communis eſt opinio teſte Claro in practic. fi. quæſt. 1. Villalob. verb. citatio. Soc. de citationib. art. quarto, n. 1.

4 Hic quæro an ſufficiat generalis citatio? Reſpond. quod non, ſed in ſpecie ſunt citandi, ita tenet Barb. Angel. & Salic. in d. l. publicari, quam quoq. Canoniſtas in cap. Albericus de teſt. ſeruare ait Rolan. à Valle. d. conſil. 36. quę opinio procedit ſi ſunt certi, ſecus ſi incerti, nam tunc ſufficeret generalis citatio ſecũdum dictis DD & Bar. in l. ſi quis inſtituatur, ff. de hæredib. inſtit. Bal. in l. 2. C. de teſtib. Abbas in c. abbate. Eodem & moderni in c. finali. De fide inſtrument. vt aſſerit Deci. in d. authen. ſi quis in aliquo.

5 Deinde corã teſtibus ſigillatim examinatis, & quidem omnibus teſtamẽtarijs, totus tenor teſtamenti legatur, ac ſi iurauerint ſic eſſe vt ſcriptum eſt, præcipiet iudex redigi in publicam formam, qualis eſt in leg. hac conſultiſſima C. qui teſtam. fac. poſſunt, quã deinceps iubebit publicam habere fidem. Hanc publicandi formulam habet gloſſ. in l. 2. ff. teſtam. quemad. aperi. & DD. ibid. præcipuè Cyn. & Iacob. But. Bal. in leg. teſtamenti C. eod. eamque ad uerbum recenſet Specul. d. §. oſtenſio, nu. 35.

6 Quæro hic, qui & quot teſtes debẽt intereſſe publicationi? Reſp. illi ipſi, qui teſtamentum ſubſignarunt, apertioni interfuerunt, & quidem ſeptem numero, veluti teſtatur Specu. in d. §. oſtẽſo, circa finem quem refert atque ſequitur Rolan. a Valle in d. conſ.

 36. num.

Digitized by Google

36.num.28.& DD.in ca.penu.de fid. inſtrum.

7 Numquid neceſſe eſt, vt publicatio ni quoque interſint,quorum intereſt, vt ſunt legitimi hæredes, atque alij cõtra quos aliquando fidem debet teſtamentum facere? Reſpond.quod ita l. 1.§.hoc interdictum ff.de tabulis exhibend.le.nam ita diuus ff.de adopt.ſic tenet Bar.in dicta authen.ſi quis in aliquo C.de edend.Cardin.in c.Albericus de teſtibus,& communiter DD.in c.fi.de fid.inſtrumen.vt ibidem affirmat Feryn.commu.idem ait eſſe in d. cap.Albericus. Nam in omni ſentẽtia etiam interlocutoria,qualis hæc eſt, citatio interuenire,debet,hãc comm.dicit Eman. Soarez.in theſauro comm. c pin.ver.citatio,alias ſentẽtia eſt nulla ſecundum communem,quam idem refert ibidem.

8 Quod ſi teſtamentum eſt nuncupatiuum nec in ſcriptum redactum? Reſpond. Tum ad inſtantiam hæredis inſtituti,citati illis quorum intereſt, examinantur teſtes,poſt quorum examinationem iudex pronunciat atteſtationes illas haberi pro publicatis,& probari teſtamentum talis, hanc formam refert ex gloſſ. Alex.in dict.leg.publicati,quæ a ueritate nõ videtur aliena, nam & inſtrumenti tenor poteſt probati per teſtes,quando illud fuit amiſſum,ſecundũ.Dec.qui hãc dicit com. in d.auth.cum quis in aliquo.

9 An ualeat publicatio,ſi non fuerint citati quorum intereſt? Reſpon.Quod ita propter authoritatem publicam uorum,non nocet non citatis, nec contra eos fidem facit, ita tenet Anton. Butr.& Imol.in cap.ſignificauit, de teſtibus.Caſtrenſ.& Salicet.in d.le.publicauit,Iaſon in conſi.67.uol.3.quos omnes citat & ſequitur Rolan.à Vall. in dicto conſilio 36.Specular.& Ioan. And.in dicto §.oſtenſo num.15.& ante ipſos Bart.in dicta lege Tabularum ff.quemad.teſtamen.aper.& in dicta authem.ſi quis in aliquo,C.de edẽdo.

10 Sed quod Notarius ſic deſcripſit ex originali, num faciat fidem originali perditio? Reſpon.quod ſic per d.l.publicari & frequentem DD.ibidem calculum.

11 At Notarius quomodo ſubſcribet? Reſpond.Formam ac modum ponit Specul.in d.§.oſtenſo, talem. In publicatione hoc pacto, inquit Notarius ſubſcribet.Anno,menſe, die, & indictione, & loco tali, hoc teſtamentum fuit exhibitum,coram tali iudice,præſentibus talibus teſtibus ſigilla ſua recognoſcentibus,uel præſentibus talibus teſtibus idoneis & honeſtis (cum teſtamentarij teſtes abfuerunt)inueni entibus in eo talia ſigna dependentia:. Et ego Notarius tali authoritate de mandato talis iudicis exemplauit quã ueracius potui,nihil addens, uel minues,& in publicam formam redegi, originali ipſo,quod iterum ſigillatum à teſtibus dictis fuerat, in tali archiuo remanente.

12 Ex Veronẽſis repetit Rolãd.a Vall. in d.cõſi.36.aliam cautelam,qua teſtator cauere poteſt,ne teſtamentum ſuũ uitietur per obitum unius uel plurium teſtium.Si nimirum teſtator cõfecto teſtamento in ſcripto conuocet alios tres teſtes,atque alium tabellionem,& ſic actum illum, quo ſeptem teſtes teſtamento adhibiti ſubſignationem atque ſubſcriptionem recognoſcunt,in inſtrumenti formam redigat: nam teſtamentum alias non probaret, niſi publicatum, publicari & aperiri non poſſet, niſi omnes adeſſent teſtes recognoſcentes manum,& ſigillum.

13 Hinc probato eſt cõſuetudo in hac vrbe Roſtochio, ut quis uel uentatem ſuam ultimam ipſe curet inſinuari actis publicis,contra quam nulla deinde admittitur probatio.

ARTICVLVS.

Omiſſio hæreditatis.

POST deliberationem omittit quis vel acquirit hæreditatem vt ait gloſſ. magiſtral. in rub. ff. de acquir. uel ommitt. hæredit. Ac licet articulos acquiſitionis vſu ſit frequentior, quam omiſſionis hæreditatis, rarum enim eſt, vt quis ſine hærede decedat, in hoc auaro præſertim ſeculo, & conceſſo inuentarÿ beneficio, omiſſionis tamen cognitio ſtudioſis iuris non eſt inutilis, quę ſi ad nihil aliud prodeſt, facit ſaltem ad acquiſitionis doctrinam melius intelligēdam, iuxta illud contrariorum eſt contraria diſciplina.

Quæſtio prima.

SVMMARIA.

1 *Omittere & acquirere ſunt aduerſa, nō priuantia.*

2 *Hæreditas repudiata adiri nequit, vt nec adita repudiari.*

3 *Et abſtinentes, & repudiantes dicūtur omittere hereditatem.*

4 *Quid omiſſio ſit, nouiter definitur.*

5 *Ex cōtraria ſcilicet acquiſitionis definitione, quæ cum omiſſione à pari procedere ob id dicitur.*

1 QVi omittere & acquirere priuationem & habitum, uel negatū & affirmatum dicūt, illi omiſſionē nunquam hæreditatis acquiſitioni preponerent, quod nec ego facile facerem: uerum cum aduerſa eſſe didicerim, atque ita aduerſa, ut alterum ſine altero nō magno negotio intelligi poſſit, cuiuſque omiſſio abſoluatur quā acquiſitio, & multa deinceps ſequuntur, quare hanc poſteriorē, illam priorem in ordine eſſe uolui.

2 Et licet atratum dealbari, & dealbatum atrari poſſit, ſecus tamen eſt in hereditate repudiata, quę adiri nequit, vt nec adita repudiari, §. fi. Inſti. de hæred. qualit. l. 4. & l. fi. C. de repud. hæred. vbi gloſſ. & DD. hoc communiter tradunt, uoluntatem enim defuncti leges & iura ſeruari uoluerūt, idque utilitatis publicę cauſa, leg. uel negare, ff. quemad. teſtam. aperiantur.

3 Antequam autē vlterius progredior, admonendum arbitror, qđ omittere, item omiſſio, generale uerbū ſit, quod in ſe complectitur abſtenſionem & repudiationem, quarum hęc extraneorū, illa ſuorū heredum eſt, ut probatur per gl. in §. extraneis, Inſtit. de hær. qualit. & in dicta rubr. ff. de acqui. uel omitt. hæred. & vtrobique ac paſſim alibi cōmuniter DD. omnes.

4 Pro more itaque quæro, quid ſit omiſſio? nā abſque rei explicatione ſeu definitione, quodcūque traditur obſcure tradit. Reſp. Omiſſio hæreditatis eſt legitimus actus, quo quis animo indubitato hæreditatem delatā omittit. Hāc definitionē per partes probabo, & explanabo melius, nunc tātum oſtendā, quod à communi DD. ſententia nō abhorreat, ſed potius illa confirmetur.

5 Dicūt DD. quod additio & repudiatio à pari procedunt, vel iiſdem conſiſtūt regulis, per §. penul. inſtitut. de hęred. qual. & differētia, ubi gl. & dd. idē, quemadmodum teſtatur Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 101. num. 61. Iaſon in lege is, qui hęres inſtitutus neque filiusfa. nu. 13. ff. de acq. hæred. qui adducit ad hanc rem lege is poteſt ff. eodem & quidem hoc communiter affirmatur ob nullam aliam cauſam, niſi quod aditio & repudiatio, vel generalius, acquiſitio & omiſſio, continētur ſub eodē genere, quod eſt actus legitimus, qui conditionem uel diem nō

admittit,nec hoc dubium puto, cũ omnibus conſtet contraria contineri ſub eodẽ genere, uel albedinis & nigredinis idẽ genus eſt color,conſtat quoque omiſſionẽ & acquiſitionẽ eſſe contraria,quare ſine cõtradictione ſequetur, quod omiſſio cõtinebitur ſub illo genere, quo comprehenditur acquiſitio, vel aditio, quę actus legitimus, qui ſuſpenſionem non patitur,vt inferius ar. acquiſitio,q.4.nu.2.dicetur.

Quæſtio ij.

SVMMARIA.

1 *Omiſſio hæreditatis non admittit idem uel conditionem,quemadmodum nec acquiſitio.*
2 *Omiſſio poteſt fieri ſolo animo,& q̃uo.*
3 *Repudiatio errore facta non valet.*
4 *Vt neque illa,quæ metu facta eſt.*
5 *Filio a patre coacto repudiare quo pacto ſuccurratur.*
6 *Nemo poteſt cogi adire,uel repudiare.*
7 *Ignorans non poteſt repudiare.*
8 *Sciet autem, ommittens hæreditatem. 1.ſe eſſe liberum.*
9 *Deinde hæreditatem ſibi eſſe delatam.*
10 *Ideoque per conditionem ſuſpenſa repudiatio non valet.*
11 *An hæres hæredis, intra tẽpus primi interrogatus num uelit ſuccedere, et is neget,ſibi præiudicet.*
12 *Repudiatio hęreditatis nondum delata cum iuramẽto facta num ualeat.*
13 *Delatam ut ſciat hæreditatem, nouerit teſtatorem eſſe mortuum.*
14 *Tertio ſciet teſtatorẽ potuiſſe teſtari.*
15 *Quarto,neminem ſe eſſe proximiorem ſciet.*
16 *Quinto intelliget ex qua cauſa ſit hęres.*
17 *Duplici iure ſuccedenti, repudiato nouo,ſupererit vetus.* 18.
19 *Etiam cum ignorauit nouum ac vetere renunciauit.*
20 *Sed quid ſi in genere repudiet hęreditatem.*
21 *Repudiãs ſucceſſionem ciuilem,habebit prætoriam.*
22 *Idem procedit in iuribus, quę ſucceſſiue deferuntur.*
23 *Quid ſi inſtitutus & ſubſtitutus repudiat inſtitutionem.*
24 *Num idẽ procedit in iure accreſcẽdi.*
25 *Sexto ſciet ſe hęredem uoluntarium vel neceſſarium.*
26 *Septimo nouerit ex quota parte ſit hęres.*
27 *In repudiatione non ſufficit ratihabitio.*
28 *Nec per procuratorem fieri poteſt.*

1 CVm igitur ex dictis conſtat, quod ut acquiſitio, ita omiſſio ſit actus legitimus qualis à DD.frequenti⁹ deſcribitur in d.l.actus legitimi,ff.de reg. iur. oĩa quoq. quę in acquiſitione inde educta ſunt conſectaria, hic locum habebunt, & primo qđ omiſſio nõ poſſit eſſe in ſuſpenſo,pendenti per cõditionis aut diei adiectionem tex.d.l. actus legitimi iuncta gl.& DD.

2 Deinde omiſſio uel repudiatio põt fieri ſolo aĩo,declarato uĩ aliquo verbo uel facto,l.2.ff.de of.,pcur.Cęſ.l. Recuſari,ff.de acq.hær.vbi Bar. & alij DD. Signor.in conſi.165.nu.37.Mantu.in l.is poteſt ff.eod.titul.

3 Tertio repudiatio errore acta nõ valet nã repudiãs hæreditatẽ certus eſſe debet,l.repudiãda,ff de acq.uel omitt. hær.& l.is,q putat,ff.eod. utrobiq. gl. & cõiter DD.idẽ tenet gl.& tex.in l.2. ff.de iud.l.ſi p errorẽ,ff. de iuriſ. ciũ iud.gl.Bar.& magis cõiter,dd.in l. Cl. ff.de acq hær. ueluti atteſtatur Alexa. in l.emancipatus, C. de repud. bonor. poſſ.qui hoc interpretatur ex frequentiori dd. calculo, etiam ad tacitam extendit

tẽdit repudiationem & iuris errorem.

4 Et quoniam nihil tam conſenſu aduerſatur, quamuis ac metus l. nihil cõſenſui, ff. de re. iur. Quare etiam abſtenſio, & repudiatio metu facta erit, ipſo iure nulla: ſed cum diſtinctionem, quã poſui art. acqui. hæredi. d. 4. nu. 6. & 7.

5 Hic quæro, quid ſi filius a patre coactus repudiauit hæreditatem metu, nũ filio ſuccurri debeat. Reſpo. Quin filio debeat ſuccurri, nullus dubitat, ſed de tempore diſſentiunt dd. Rapha. in leg. is qui hæres, §. neq. filius, ff. de acq. hę. exiſtimat ſtatim ſubueniri filio, quia pater rogando filiũ repudiare, una cenſetur recuſare hæreditatem. Barr. contra poſt patris mortem filio putat ſubueniẽdum, quia per illam coactionem pater vult ſibi acquirere hæreditatem ſoli. Et hanc Bartoli ſententiam veriorem, atque ab alijs dd. comprobatam teſtatur Alex. in d. §. neque filius familias, num. 10.

6 Atque ut nemo poteſt cogi adire hęreditatem, ita nullus adigi poteſt, ut repudiet hæreditatem ſibi delatam: nam hoc animo debet eſſe, ut uelit uel nolit eſſe hæres, l. pro hærede, ff. de acquir. hæredita.

7 Indubitato animo cum debeat fieri repudiatio, quemadmodum, & aditio, d. l. in repudianda, ff. de acquir. hær. ſequitur, quod ignorans repudiationis requiſita, repudiare hæreditatem nequeat.

8 Primum autem requiſitum eſt, ut hęreditatem repudiaturus ſit homo liber. Nam ſeruus proprius inſtitutus, neceſſario eſt hæres, & nolens uolens cogitur adire, l. ex parte. ff. de acquirẽ. hæreditat. l. 4. C. de neceſſarijs hęredi. inſtituend. vbi gloſſ. & dd. communiter, qui tamen loco abſtenſionis habet ſeparationem bonorum titu. de ſeparat. bon. De ſeruo alieno, item deportato atq. alijs, dictum eſt in ar. ſeq. Nam ſecundum expreſſiſſimum textum. Is poteſt repudiare, qui poteſt & acquire-re, d. l. is poteſt, ff. de acquir. hæreditat.

9 Secundum requiſitum eſt, ut ſciat ſibi hæreditatem eſſe delatam, ſcilicet, quod pure inſtitutus eſt, uel quia conditio purificata, alias, quomodo recuſabimus illud, quod nondum adeſt. De quo textus eſt in l. neminem. Et clarior in l. qui ſuperſtitis. ff. de acqui. hæred. vbi gl. & Doctores cum Bar. communiter dicunt, quod repudiatio hęreditatis nondum delatæ non ualeat. Non enim nocet, Baldo atteſtante, in l. ab adminiſtratione, Co. de leg. nolle, qui non poteſt velle. Inde vulgaris diſtinctio inter repudiationem & renuntiationem hæc eſt, vt repudiemus præſentia ſeu delata, iuxta l. 1. §. decretalis ff. de ſucceſ. edict. renuntiemus uero deferendis ſeu futuris.

10 Iuxta præcedentia quæro, Repudiatio hæreditatis per conditionem ſuſpẽſæ num ualeat? Reſpond. Quod non, textus eſt in l. is qui hęres, §. ſi quis dubitet, & l. nec is, ff. de acquirend. hæredita. atque ita ſeruant Bartol. & omnes per dicta lege, ut teſtatur Alexand. in d. leg. is quis hæret. Iaſon tamen, qui eandem communem profitetur, hanc reſtingit opinionem, ut repudiatio illa in iudicio facta tantum ualeat, vt poſſint creditores mitti in poſſeſſionẽ per text. in le. in plurium, ff. de acquir. hæred.

11 Quæro item ſi hæres hæredis ſucceſſurus intra tempus primi interrogetur nũ uelit ſuccedere, & ipſe dicat, quod non num ſibi præiudicet? Reſp. Communis eſt dd. opinio. quod ſic, quemadmodum refert Iaſ. in rub. de ſucceſ. edict. in princ. & de hoc dixi in art. ius deliberandi, q. 3. nu. 3.

12 Quæro præterea, num repudiatio nondum delatæ hæreditatis confirmetur iuramento? Reſp. Affirmatiuam probant Canoniſtæ ex c. 2. de pact. lib. 6. eamque comprobant Bartol. Imol. Caſtrenſ. Aret. Roman. adeoque omnes, in d. l. qui ſuperſtitis, ff. de acq. hæ.

ueluti

Digitized by Google

velùti refert. Fernandus Vaſqu. in l. ſi quando, §. illud, C. de inoffi. teſtam. n. 109. vbi tamen contra hanc communẽ defendit gl. in d. l. qui ſuperſtitis.

13 Quoniam verò nemo põt. ſcire ſibi delatam hæreditatẽ eſſe, niſi cognouerit, nõ eſſe ei amplius dominum, neceſſario ẽt ſciet teſtatorẽ vel eũ, cui ſuccedere vult eſſe mortuum: viuẽtis. n. nulla eſt hæreditas, d. l. neminẽ, & d. l. qui ſuperſtitis. Et tex. eſt in l. qui hæreditatem, ff. de acq. hær. vbi gl. & DD. communiter idem tradunt.

14 Tertium requiſitum eſt, ut ſciat teſtatorem habuiſſe teſtamenti factionẽ, alias de uiribus teſtamẽti dubitat. l. hæres, §. fi. ff. de acq. & omitt. hær. gl. Bar. & reliqui DD. communiter.

15 Quartum eſt, vt ſciat, neminẽ ſe eſſe proximiorem, alias repudiatio non valet, ut nec aditio, nondum. n. delata eſt talis hæreditas, ideoque repudiari nequit, vt dixi ſupra, num. 9.

• Quinto, nouiſſe hæredem repudiantem oportet, ex qua cauſa ad illum pertineat hæreditas, an ex teſtamento, vel ab inteſtato, l. nec is, ff. de acq. hęr. eſtque communis opinio.

17 Ideoq. ſi ad quem duplici cauſa, ex teſtamento, ſcilicet, & ab inteſtato, hęreditas pertinet, repudiato nouo iure: ſupererit vetus, l. quoties, ff. de reg. iur. tex. eſt ſimilis in l. nec is, §. hæres inſtitutus, ff. de acq. hæred. & vtrobiq. glo. & cõmuniter DD. Ratio aũt eſt, quia repudiatio eſt renunciationis quędam ſpecies, quæ ſtricti iuris eſt argu. l. tres fratres, ff. de pac. l. cum de indebito, ff. de prob. l. e. ſi domus, ff. de ſeru. vrb. ita tenet Fulg. in conſ. 50. Alb. ad Bart. in d. leg. nec is, §. hæres, & aliquos allegat Cagn. in d. l. quoties.

18 Hic quæro, nũ idem obtineat, ſi quis legitimam ſucceſſionem repudiabit? Reſp. quia hoc in loco cauſa teſtati dependẽtiam habet à cauſa inteſtati, cui locus non eſt, quãdiu illa viget, l. quamdiu, ff. de acq. hęr. ſequitur, vt, qui repudiat cauſã inteſtati, cenſeatur ſimul repudiaſſe cauſam teſtamenti, tex. eſt in d. §. hæres inſtitut. & clarior in l. illud dubitari, ff. de acq. hær. vbi gl. & cõiter DD. itẽ Dec. Cagn. in d. l. quoties, cum quibus tranſeunt cæteri.

19 Limitatur tamen illa communis, ut non ualeat repudiatio, ſi ignorauit repudians ſibi quoque declarant eſſe ex teſtamento, ita declarant in d. §. hæres, gl. Bart. Ang. Imol. Caſtren. Alex. Iaſ. & alij communiter DD. per tex. in l. illud dubitari, ff. de acq. hæred.

20 Quæro, quid ſi quis non diceret, nolo ex teſtamẽto ſuccedere, ſed repudio hæreditatem? Reſp. utriq. iuri, tam ex cauſa inteſtati, quã ex cauſa teſtati renunciauit; totum namque qui dicit, oẽs partes complectitur, genus qui nominat, omnes ſpecies continet, argu. l. in toto iure, ff. de reg. iur. ita concludit Bar. & omnes alij in d. §. hæres inſtitutus, Dec. Cagn. cum cæteris in d. l. quoties, eamque communem teſtatur Iaſ. in d. §. hæres inſtitutus, ipſe tamen cũ Barbatia in rub. C. qui admitti contrarium videtur ſequi, quoad prætoriam ſucceſſionem, ſeu bonorum poſſeſſionem, quã hæreditatis nomine non putat comprehendi.

21 Procedit porrò illa regula in l. quoties, etiam in iure ciuili & prætorio, alterutri ſi renunciat, quis poteſt uenire ex alio, ita tenent omnes DD. in § hæres inſtitutus, ut ibidem teſtatur Iaſ. per l ſuum, C. de iure deliber.

22 Quæro, nũ dicta regula habeat quoque locum in iuribus, quæ ſucceſſiuè deferuntur? Reſp. Quod ſic: & ibidem hoc dicit uerıſſimum Cagnolus. Quãobrem, qui poteſt uenire ex capite, vnde liberi, unde agnati, vnde cognati, ſi repudiauit primum caput, unde liberi, ſuperſunt duo reliqua, ſi renunciauit, unde agnati capiti, reſtat adhuc caput vnde cognati, de quo textus eſt in l. 1. §. ſed videndum, ff. de ſucceſſor. edict. l. 2. in princip. ff. vnde legi. dixi de hoc

in ar.

mat. acquiſitio, q. 4. num. 20. Quod ta mē ita intellige, ſi expreſſe facta ēſt repudiatio reſpectu unius capitis, ſecus ſi abſoluere, quia expreſſa repudiatio facta reſpectu hæreditatis, nō certi alicuius capitis ab omni capite repudiātē excludit, vt refert exgl. in d. §. ſed uidēdum, Dec. in d. l. quoties, deinde intellige, ſi nō ſint alij ex capite repudiato, nam tunc illis, qui antecederent, accreſceret hæreditas repudiata.

23 Quæro hic, quid ſi idem cum alio in ſtitutus, & reciprocè ſubſtitutus, num repudiata inſtitutione uenire poſſit ex ſubſtitutione? Reſp. Qd ſic: per textum in l. ſi tu ex parte, ff. de acquiren. hæredit. ubi glo. & Bar. atque hoc tanquam de communi commemorat. Iaſ. in dicto §. hæres, n. 30. quia hoc modo uidetur ſubſtitutus, ſi nollet inſtitutionem habere, accipiat hæreditatem ex ſubſtitutione.

24 Quæro item, num idē hæres & cohæredi ſubſtitutus, ſi repudiauit ius ſubſtitutionis, ſimul etiam ius accreſcēdi repudiaſſe cenſendus ſit? tacita namq. ſubſtitutio ius accreſcendi dicitur, per l. ſi Titio & Mæuio, §. Iulianus, ff. de leg. 2. Reſp. Quaſi nō uerè ſubſtitutio uocatur ibidē ius accreſcendi, unde ſeparata iura ſunt, ac altero repudiato, alterum adhuc ſupererit, per d. l. ſi tu ex parte, & Iaſ. in d. §. hæres inſtitutus, qui ibidem hoc notabile dicit, quoniā euenire poſſit, ut ſubſtitutio eſſet grauata legatis & libertatibus præſtandis quod non eſſet in iure accreſcendi, in de utilius ſit hoc eligere, & alterum repudiare.

25 Sextum requiſitum eſt, ut ſciat ſe neceſſarium uel uoluntarium: nam qui putat, ſe neceſſarium heredem, cum ſit uoluntarius, repudiare non poteſt: textus eſt in l. is qui putat, ff. de acquiren. hæreditat. ubi gloſſ. & Doctores communiter idem tenēt per regulam, quā inde ex l. pro hærede. ff. eod. educunt. In dependentibus à mera uoluntate, & animo, & magis attenditur & inſpicitur opinio, quam ueritas: de qua regula ibi Iaſ. latius agit.

26 Septimum requiſitum eſt, ut ſciat re pudiaturus, ex qua parte ſit hæres ſcriptus, uel alias ſuccedat de quo uide q. 4. n. 16. in art. acquiſitio hæreditatis.

27 Sequitur quinto ex omiſſionis genere, quod in repudiatione non ſufficiat ratihabitio, actus enim cum legitimus ſit omiſſio, hæreditatis ſuſpenſionem non patitur ad ſui confirmationem, ut patet ex l. actus legitimi, ff. de reg. iur. & q. 4. n. 20. infra de acquiſitione hæreditatis, ſed iuſtius dēt procedere, ut in additione. Hāc cōem dicit Alex. in l. ſi quis mihi, §. iuſſum. ff. de acqu. hæred.

28 Infertur ſextò, quod repudiatio per procuratorem fieri nō poſſit, quoniam in ſolo animo cōſiſtit, ut & aditio, atq. ita tradit Bart. cū alijs cōiter DD. in l. per procuratorem, ff. de acq. hæred. dixi in ar. acquiſitio hæreditatis, q. 4. in fi.

Quæſtio III.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas omiſſa acquiri amplius non poteſt.*

2 *Quod tamē in abſtēſione nō pcedit, nā ſuus hæres abſtenſionē reuocare pōt.*

3 *Quæ reuocatio non debet fieri expreſsè tamen.*

4 *Ac initia trienuium.*

5 *Re adhuc integra.*

6 *An poſt terminum elapſum reuocari poſſit quod legitimam.*

7 *Nunquid hæres filij poſſit reuocare illam abſtenſionem, ut ipſe filius.*

1 EST quoque ex dicto fonte (quod repudiatio ſeu omiſſio in genere fieri debeat certo & indubitato animo) ut hæreditas omiſſa, uel repudiata adiri amplius non poſſit. Nam

Nam quod ſemel ita placuit, amplius diſplicere non poteſt, & quod ſemel diſplicuit, ultra placere non debet ca. quod ſemel, de regul. iu. in 6. ubi Dyn. & alij, l. ſi curatoris, C. de iur. delib. eſt quæ communis opi. niſi ille repudiauerit, qui reſtitui poſſit, puta propter ætatem, læſionem, &c.

2 Quæ tamen in abſtenſione non procedit: nam ſuus hæres abſtinens hæreditate paterna, illam adire poteſt, uel ſe illi immiſcere, textus eſt capitalis in l. ſi quis ſuus, C. de repudianda uel abſtinend. hered. ubi gl. & communiter DD. eam ſequuntur ad literam omnes eamque communem dicit Iaſon in l. pupillorum, C. eodem cõmunem affirmat Gomez variar. reſol. de transmiſſione, nu. 39. Secus tamen obſeruatur in emancipato, ut tenet Pet. Cyn. Alb. Bart. Bald. Ang. & omnes, in l. fi. C. de repud. hęred. qui gl. cõtrarium ibi dicentem communiter improbant, teſte Vaſq. in d. infra loco, n. 269 com. inſuper dicunt ibid. Alex. & Iaſ. Benedict. in cap. Raynutius, verb. mortuo, de teſta. & filio reſpectu maternæ hæreditatis: quemadmodum dictum eſt in §. ſuitas, q. 6. num. 6. communis opi. teſte Vaſq. de ſucceſ. procreat. §. 21. denegat etiam petenti tempus deliberandi, ſed non rectè.

3 Quęro, quomodo reuocatio inducatur? Reſpon. expreſſis uerbis, uel per actum, qui citra ius & nomen hæredis non poteſt geri: ita tenet Ange. & Caſtrenſ. ſecundum gl. in d. l. ſi quis ſuus Eſtque de mente omnium Modernorum, ut teſtatur P. Pau. P. ad Bar. ibid. communem profitetur Alex. in le. ſi à patre, C. de iur. deliber.

4 Quęro, quamdiu poteſt abſtenſio reuocari? Reſpon. Si maior annis 25. cõſtitutus eſt, & tẽpora reſtitutionis nulla ei ſuperſunt, intra trium annorum ſpatium, tantummodo huiuſmodi datur licentia, ſin autem uel minor eſt, & utili tempore conſtitutus, tunc poſt impletum quadriennium (quod ſpatium pro utili anno, qui reſtitutionibus dabatur, pręſtitutũ eſt) aliud triennium ei indulgere, intra quod poteſt adire, textus eſt capitalis in d. l. ſi qs ſuus. Hãc cõem & indubitatam dicit Fortunius, in l. Gallus, §. & quid ſi, ff. de lib. & poſthu. m. cõem item fatetur Franc. de Caldas in l. ſi curatorem, verb. lęſis, nu. 44. C. de in integrum reſtitut.

5 Quod tamẽ ita accipe, ſi res adhuc in ſuo ſtatum manet integrę, ut textus habet in d. l. ſi quis ſuus quem DD. cõmuniter ibid. firmant, teſte Franciſ. de Caldas, in d. uerb. lęſis, nu. 41. & 42.

6 Quæro, an poſt terminum elapſum reuocari poſſit abſtenſio, quoad legitimam? Reſpon. Diuerſæ de hac re ſunt opiniones, Rom. in l. unica, C. quando non petẽ. par. pet. affirmatiuam ſtatuit argumentis his ductus, quia legitima eſt debitum, deinde qúia quota bonorum non hæreditatis eſt, quem Alex. in l. quia poterat, nu. 10 ff. ad Trebell. conatur refutare, ſed magis implicat, quam ut ueritatem explicet.

7 Sed negatiuam tenet Iac. de Areti. Bar. in d. l. quia poterat, Cyn. Rayn. Bal. Sali. & Fulg. in l. hæres inſtituta, Ang. in conſ. 81. Abbas in ca. Raynutius de teſta & hanc communem teſtatur Alex. in d. l. quia poterat.

8 Quęro, num filij hæres poſſit abſtẽſionem reuocare? Reſpond. & in hac non conueniunt DD. quæſtione. Affirmatiuam tenet in l. qui ſe patris, C. vnde liberi contrariam uero ſeruat Ang. in l. uentre, ff. de acq. hæred. cuius opinio receptior eſt, & eam cõmunem dicunt Alexan. in l. filius, qui patri, ff. de vulg. & pup. eius additionator ad d. l. qui ſe patris, Fernand. Vaſq. de ſucceſ. progreſſ. §. 19. num. 27. Anton. Gomez variar. reſol. tom. 1. c. 9. num. 31. & hoc propterea, quia putãt illud beneficiũ eſſe perſonaliſſimum. Sed de hac quæſtione dixi etiam in ar. tranſmiſſio hæreditatis, q. 25. n. 3.

Quæſtio

Digitized by Google

Quæſtio IV.

SVMMARIA.

1 *Filius ſubſtitutus fratri impuberi gaudet beneficiô abſtinendi.*

2 *Poteſt idem pupillarem agnoſcere, & paternam repudiare.*

3 *Propter abſtenſionis beneficium immiſtio non præſumitur, quia vtile eſt illud.*

4 *Hinc tranſmittit hæreditatem patris non aditam.*

5 *Creditores ſi volunt conuenire filium, debent hoc probare, & quod ſe ſe immiſcuerit.*

6 *Nec opus habet filius, vt excipiat, quod nondum agnouerit.*

7 *Beneficium abſtinendi etiam tranſmittitur.*

1 Dictum eſt in §. ſuitas, q. 6. beneficium abſtinendi quo iure ſit introductum, cui cõcedatur, nũ ſit annale, quid introducat, &c. Nunc porro quæro, filius num habeat beneficiũ abſtinẽdi in hæreditate fratris, cui pupillariter eſt ſubſtitutus? Reſpo. Quod ita: nam quos poſſum mihi facere neceſſarios, poſſum etiam filio, lege ſed ſi plures, ff. de vulg. & pupil. quam opinionem tenet Bar. ibi. quem ſequitur Alex. Iaſ. & alij communiter DD.

2 Quæro, nunquid filius hæres à patre Inſtitutus & fratri ſubſtitutus, poſſit pupillarẽ hæreditatẽ agnoſcere, & à paterna abſtinere? Reſp. Quod ſic: textus eſt expreſſus in l. ſi filius qui patri, ff. de vulg. & pup. atque ita tenet ibid. Bart. Ale. Iaſ. Zaſ. & cõiter omnes DD. atq. hoc de iure prætorio, non ciuili, qđ præſupponit aditionem paternæ hæreditatis propter ius ſuitatis.

3 Propter beneficium igitur abſtinendi cenſetur hæreditas patris non adita, & cum pupillari cõnexa, ut filius implicaretur debitis paternis, vel alio onere exiſtimatur itẽ adita propter ſuitatẽ, ut ualeant tabulę pupillares, quę alias nõ ualeant, niſi hæreditas ex teſtamẽto paterna ſit adita, §. liberi, Inſtit. de pup. ſubſtit. lege qui plures liberos, in fine, ff. eodem. Nã quandocunque ius abſtinẽdi non eſt utile, locũ non habet, ut notatur per Barto. in d. l. qui ſe patri, ff. de vulg. & pup. Goz. in l. qui ſe patris, C. vnde lib. ſequens Alex. in le. vnica, Co. quando non petent. part.

4 Ideoque tranſmittit hæreditatem ex ſuitate, non obſtante iure abſtinendi ad hæredem quemcunque. Communem teſtantur Bald. inſtit. de hæreditate qualitate & differentiæ. Alex. in l. ſi filius qui patri, Iaſ. in le. licet, C. de iur. delib. Gozad. conſi. 56. num. 3.

5 Nec in ſui præiudicium filius præſumitur hæres, ut poſſit à creditorib. patris conueniri: niſi probetur filius, & ſe immiſcuiſſe, hanc cõem teſtatur Alex. conſi. 8. li. 4. Dec. in l. quoties, nu. 9. C. quando non petent. part. cõem quoq. ait Grauet. conſ. 837. n. 4. & conſ. 697. nu. 2. cõem item dicit Gribald. comm. opin. in litera F. ita tenent omnes Dd. in l. neceſſarijs, ff. de lib. & poſth. l. 1. ff. minor ſe hæredit. abſtin. velut atteſtatur Mantic. de coniect. vlt. uolunt. lib. 12. tit. 10. nu. 2. magis communem profitetur Iaſ. in l. ei qui ſe, ff. de acq. hære.

6 Nec opus habet filius, vt excipiat ſe nondum immiſcuiſſe ſe, ut notãt DD. in d. l. neceſſarijs, vbi eam communem dicit Ale. communem quoque teſtatur Cagnol. in l. qui ſe patris, C. vnde libe. magis communem profitetur Roland. à Valle conſ. 20. vol. 2. Sed quando filius agit, ſemper præſumitur hęres, ut latè probat Mantic. d. loco, num. 8.

7 Quæro hic, ius abſtinendi an etiam in tantum ſit utile, ut tranſmittatur? Reſpond. per diſtinctionem, hæres ille filij, eſt uel ſuus hæres uel extraneus: ad illum tranſmittitur ius abſtinendi, lege ſi quis filium, ff. de acq. hæred. ad

hunc

hunc vero non, per l. quia tale, ff. ſoluto matri. & ait Bart. in d. l. ſi quis filij. Omnes qui dicunt abſtēſionem tranſmitti, debent intelligi, vt ille, in quem tranſmittitur, habeat beneficium abſtinendi. Hanc ibidem communem dicunt Alex. & Iaſ. quod tamen ſecundū DD. in d. l. ſi defunctus ſe non immiſcuit, intelligendum eſt.

Quæſtio Quinta.

SVMMARIA.

1 *Beneficium abſtinendi amittitur omnibus iſtis modis, quib. ſuitas tollitur.*
2 *Et præterea immiſtione ſeu aditione.*
3 *Item, per teſtamenti impugnationem, ac alios modos, quibus immiſtio facta præſumitur.*

1 QVæro præterea, quibus modis beneficium abſtinendi amittatur? Reſp. breuiter, omnibus iſtis modis, quibus ſuitas tollitur: nā qui ſuus non abſtinendi beneficium nō habet, vt ſupra dictū eſt, q. 3. n. 2. ac §. ſuitas, q. 6.
2 Sed preterea ammittitur, ſi quis ſe immiſcuit hæreditati, l. ſi paterna, l. ſicut, l. ſi quis ſuus, C. de repu. & abſti. ac notant in d. l. ſicvt, DD. cōmuniter, quod hæreditas adita repudiari non poſſit.
3 Deinde amittitur abſtinendi beneficium per teſtamenti impugnationē, qua aditio præſumitur; de quibus dictum eſt in art. acquiſitio.

Quæſtio vi.

SVMMARIA.

1 *Omiſſio nō preſumitur ſed ꝓbari debet.*
2 *Omiſſio inducitur per verba uel facta.*
3 *Verba quæ certo omiſſionem inducunt, ſunt: repudio hæreditatem, &c.*
4 *Actus qui certo inducunt omiſſionem.*

1 ACtus quoniam definitur, omiſſio eſſe nō preſumitur facta, ſed probari debet, vt dixi de acquiſitionem in art. ſeq. q. 5.
2 Omiſſio autem hæreditatis probatur inducta per verba vel facta, atque vtraque certa vel dubia, quemadmodum acquiſitio hæreditatis, de qua dixi in art. ſ. q. q. 6. & idem tradunt communiter DD. poſt Bart. in l. recuſari, ff. de acq. hær.
3 Certa autem verba ſunt, quæ certo inducunt repudiationem uel abſtenſionem, vt, ſi quis dixerit, repudio hæreditatem mihi delatam, abſtineo ab hæreditate paterna, quod autem hæc verba ſint manifeſta repudiationis, atteſtatur Corn. in l. qui ſe patris, C. vnde liber.
4 Facta uel actus qui certo, & ſine dubio inducunt repudiationem vel abſtenſionem.

Quæſtio vij.

SVMMARIA.

1 *Dicens, nolo adire, an repudiet.*
2 *Quid ſi præfixus eſſet terminus ad deliberandum, uel poſt illa verba lapſi eſſent tres menſes.*
3 *Nū filius abſtinuiſſe dicendus, qui mediāte iuramento, uel corā teſtibus dixerit, nolo adire hæreditatē patris.*
4 *Quid ſi dixerit aliquis non adeo hæreditatem.*
5 *Sed ſi enuntiauerit, nolo eſſe hæres.*
6 *An repudiet, qui dicit, diſplicet mihi hæreditas, aut credo reſpuendam.*
7 *Nū repudiet, qui dicit, non ſum hæres.*
8 *Nunquid inducatur repudiatio per uerba, nego me eſſe hæredem.*
9 *Quid ſi verba illa enuntiatiua propter aliud fuerint prolata.*

1 VErba & facta ſequuntur, quæ nō certo inducunt omiſſionem. Ex verbis aut prima ſunt. Nolo adire hæreditatem

reditatem, quæ nonnulli uolunt indu cere repudiationem, alijs ſecus arbitrantur. Affirmatiuam defendunt gl. in l. fi. C. de repud. & abſtinend. hære. Petr. Cyn. Iacob. de Aren. Raynut. & Fulg. relati ab Alexa. in l. qui ſe patris C. unde liber. & ibidem ſcribit Rimi. hanc ſibi uideri veriorem vult atteſtatur Menoch. de præſumpt. lib. 4. pa. 2. præſump. 102. num. 5. Negatiuam propugnant gl. in d. l. qui ſe patris. gl. in l. 2. C. de iu. & facti ign. Rich. Malumb. Bart. in l. accuſat. C. de accuſat. Ange. caſtrenſ. Rom. in d. l. qui ſe patris, ubi hanc communem dicit Dec. & Sebaſt. Sapia. communem & ueram teſtatur Bologneus ibidem communem affirmat Bellon lib. 4. ſupp. iur. ca. 14. receptam hanc opinionem in iudicijs ſequendã exiſtima Menoc. d. loco & nu.

2 Iſtam tamen communem limita, quemadmodum in ſeq. art. q. 7. n. 5. 6. & 7. fuit limitata, quod ſcilicet nõ procedat, quã io aſſignatus fuit hęredi terminus ad deliberandum, an uelit adire uel non uel poſt illa uerba lapſi eſſent tres menſes, aut conuocatis amicis & teſtibus dixerit, eſtote teſtes, quã nolo adire hæreditatem, ſiue iuramento interueniente, enunciauerit, nolo adire hæreditatẽ, uel in ſcriptis ea notauerit.

3 Quæro, num filius omiſiſſet hęreditatem cenſendus ſit, ſi dixerit mediante iuramento uel teſtibus, nolo adire hæreditatem patris mei, uel repudio eam? Reſpond. Quod ſic, & hanc non ſolum communem, ſed etiam uerißimam aſſerit Tob. Non. cõſ. 5. num. 5. qui in hoc Bartoli ſubtilitatem negantis, communiter ait reprobatam.

4 Sed ſi hæres aliquis dixerit. Non adeo hæreditatem, num repudiauerit, quæritur? Reſpond. idem ſtatuũt DD. communiter in d. l. qui ſe patris, de hiſce uerbis, quod de illis, Nolo, adire, ueluti teſtatur Mantica de coniectur. vlt. lib. 12. tit. 14. num. 2.

5 Quæro, an idem enunciat phraſis, nolo eſſe hæres, quod locutio nolo adire? Reſpond. Quod non nam ille, qui dicit, nolo eſſe hæres, repudiaſſe exiſtimatur, ita docent Dd. plurimi, quos recenſet Corneus conſi. 310. uolum. 3. Nam uerbum, nolo cũ infinito ſignificanto eſſentiam, diſponit ſtatim, cum eſſentia eſt in dicẽtis uoluntate abſque facto extrinſeco, ut communis tradit ſchola D. . .

6 Sed quid, ſi dixerit, diſplicet mihi hęreditas delata, uel puto mihi reſpuendam? Reſpond. Quod non præſumatur repudiare, quia ex contrario quoque nõ cenſeatur adire, ut dixi in articulo ſequenti, q. 7. nu. 9. & eam magis communem dicit Alex. in l. ſi fratris, C. de iur. delibera.

7 Quæro, an ex uerbis enunciatiuis, propter ſe prolata inducatur repudiatio, vt ſi quis dicat. Nõ ſum hæres Titij? Reſpõd. Ille aut animo ſaltem negãdi protulit, fortè quia ignorat ſe inſtitutũ, uel animo repudiãdi dicit, hoc caſu non eſt dubium, quin repudiauerit, & ita intelligo Baldum in d. l. qui patris, iuncta ibidem gloſ. in altero caſu non uidetur repudiare, ſed ſolum mentis cogitata de inſtitutione profert, atque ſic accipio Baldũ in l. potuit, num. 13. C. de iure deliberandi, Alexand. in dicta, l. qui ſe patris. Et hanc communẽ teſtatur Mant. de coniectu. ultimarum uoluntatũ li. 12. tit. 14. n. 2.

8 Quæro itẽ, numquid inducatur repudiatio per uerba, Nego me hæredẽ Reſpond. Bald. in d. l. qui ſe patris, Alber. in l. ſi maritus, §. ſi negauerit, ff. de Adult. aiunt, quod ſic. ſed cõtrariũ tenent Angel. Caſtrenſ. & alij in d. le. qui ſe patris, C. unde liber. eamque cõtra Bal. communem teſtatur ibid. Riminal. iun. ut refert Iacob. Menoch. de præſcript. p. 2. li. 4. præſump. 102. n. 4.

9 Quæro ſimiliter, Quid ſi uerba enũtiatiua propter aliud fuerint prolata? Reſpond. tunc diſtinguẽdum arbitror in

in repudiatione, quemadmodum in additione, de qua dixi in art. ſeq. q. 7. n. 13. 14. & 15.

Quæſtio viij.

Repudiatur hæreditas etiã per ſcripturã.

NEc tantũ verbis enunciatis hæreditatis repudiatio fit, ſed ẽt ſcriptis, arg. l. ſi per epiſtolã de acq. hæred. ita tenet gl. in l. apud Iulianum, ff. ad Treb. Bar. Alex. & alij cõiter D.D. in l. recuſare. ff. eod. & vt ſcriptis declaratur repudiantis mens, ita per procuratorẽ poteſt repudiatio declarari, ut probat Alex. ex cõmuni ore ibidẽ qua de cauſa receptior eſt opinio, ut per procuratoris conſtitutionem ad repudiandum repudiatio cenſeatur facta.

Quæſtio ix.

SVMMARIA.

1 *An repudietur hæreditas hoc actu, ſi exigit debitum à defuncto ſibi ſolui.*

2 *Sed quid, ſi ipſe ſoluat defuncto debitum, hæredi ab inteſtato venienti?*

3 *Num repudiet, qui permittit res hæreditatis pretioſas perire.*

4 *Quid ſi ſoror uel frater ſint fratrem diu poſſidere res paternas?*

5 *Quid ſi terminũ ad deliberãdum nihil reſpõdẽdo uel agẽdo præterire ſinit?*

6 *Filius ſit abſtinuit, & res precíſiores ex hæreditate ſurripit, an reuocet abſtenſionem.*

7 *Quid ſi filius poſt abſtẽſionẽ fecerit aliquem actum, qui poßet reuocationẽ inducere cũ proteſtatione, quod hãc non intendat, num proteſtatio illa per contrarium actum uitietur.*

1 SEcundum membrum circa inductionẽ repudiationis, eſt de factis ſeu actibus, l. recuſari, ff. de acqu. hæredit. & ex illis primum exemplum eſto: ſi quis à defuncto ſibi debitum, petit ab alio ſibi ſolui: nã ex hoc videtur repudiare hæreditatem, niſi proteſtetur ſe non animo repudiandi exigere, ita tenet Bal. p. gl. in l. debitã, C. de hęred. uel act. uend. Caſtrenſ. in l. debitori ad fi. C. de pact. uel niſi ignorauit ſibi delatã hæreditatẽ; aut niſi partem a cohærede ſolum modo exegerit, arg. l. illud ff. de acq. hær. l. ſi ab eo, C. de negot. geſt. & ita ſequitur Socin. ſen. in conſi. 45. uolum. 4. ut refert Mãtica de coniect. ult. uolunt. li. 12. tit. 14. n. 29.

2 Et ex ſimili inducit idem Mantica eo. loco, ut ſi quis ſciens ſibi delatam hęreditatem, & ſine proteſtatione offerat, quod defuncto debeat, ut is hæreditatẽ cenſeatur repudiaſſe. Nã uelut ille ait, ſicut petitio debiti non conuenit hæredi, ita nec eius oblatio, quoniam per aditionem hæreditatis fit cõfuſio, iuxta l. Vranius & l. hæres a debitore, ff. de fideiuſſoribus.

3 Tertio, repudiaſſe cẽſetur, qui ſinit res hæreditarias multis ualoris, & precij interire, atque ita tenet gl. Iacob. de Aret. & Bald. in d. l. recuſari, ff. de acq. hær. Bald. in l. Gerit. ff. eo. Soc. ſenior conſi. 45. n. 2. uol. 4. Mantic. in d. loco n. 26. Menoch. de pręſumpt. p. 2. lib. 4. præſumpt. 102. nu. 14.

4 Quarto, repudiaſſe exiſtimatur ſoror uel frater permittens alterũ fratrẽ hæreditatẽ paternam poſſidere, & hoc ſm̃ Bart. Angel. & Imol. in dicta lege recuſari. Socin. ſenior, dicto conſi. 45. n. 3. uol. 4. quod tñ non procedit ſi in iure erratũ ſit uel ſola patientia & taciturnitas interuenerit, nã ut quis excludatur ab hæreditate, requiritur ſpaciũ longiſſimum eſſe præter lapſum, ſecundum communem DD. ſententiam, ut teſtatur Cornelio conſilio 299. nu. 3. uolum. 3. & Gabrie. concluſione 8. le. 5. de præſcriptione quos refert Manti. dicto loco, quamobrem Menoch. in dict. l. loco addit, ſi permiſerit poſſidere

fratrem,

fratrem, & aliquid ab eo petierit, aut rationes inierit.

5 Quintum exemplum eſt, ſi nihil reſpondetur intra terminum a iudice ad deliberandum præfixum nam tūc præſumitur repudiatio, ex hoc facto negatiuo, ita tenet Bart. in l. quamdiu, ff. de acq. hær. Ale. in l. fi. C. de iur. delibe. & conſ. 4. n. 13. volu. 2. Maranta in d. his poteſt, ff. eod. Mantic. in d. loco, nu. 19. & dixi in art. ius deliberandi, quæſt. 4. num. 1.

6 Quæro, ſi filius abſtinuit, & deinde res precioſiores ſurripuerit aut abſtentionem reuocauerit? Reſp. quod ſic, atque ita tradit poſt Bart. & alios Iaſon. in l. 1. C. de repud. hæred. quemadmodum teſtatur, Mantic. de coniectu. vlt. volunt. l. 12. tit. 14. nu. 31. Idem de extraneo dicēdum eſt, ſi poſt repudiationem repetitur poſſidere maiorem partem hæreditatis, cenſetur enim abſtenſio & repudiatio fraudulenter facta, ita conſuluit Decianus, reſp. 121. n. 49. vol. 3. Alban. ad Bar. in l. 1. ff. ſi quis omiſſ. cauſſ.

7 Quo circa filius abſtinēs ab hæreditate patris, & ſic tacite faciens poteſtationem, quod non intendebat gerere pro hærede, ſi poſtea fecerit abſtenſioni & proteſtationi cōtrarium uidetur à proteſtatione recedere, quod ideo procedit ſecundum Barto. quia talem actum fecit cum alio contrahendo, vel ſolutionem excipiendo, ut patet in l e. pro hærede, §. Papinianus, ff. de acqui. hærede. ſecus ſi pura ſua uolūtate ageret, tunc non diceretur recedere a proteſtatione, leg. qui in aliena, §. fi. ff. eodem niſi expreſſe diceret ſe prioris proteſtationis pænituiſſe, l. ſi quis in princip. ff. de l. 3. cum Bar. tenent cōiter alii, ut teſtatur Iaſon in d. §. Papinianus qui tamen intelligit de proteſtatione, in futuro, ut deroget actui, ſequenti.

Sed tu nota, quandocunque expreſſe dicit uel filius pœnitere ſe abſtenſionis uel facit actum qui non poteſt geri citra ius & nomē hæredis cenſetur reuocata abſtenſio, argum. l. 1. C. de repudia. hæred. & dixi ſupra q. 3. n. 3.

Quæſtio x.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas, quia eſt eius uniuerſum quod defunctus habuit.*

2 *Pro parte repudiari non poteſt, & pro parte retineri.*

3 *An qui partem repudiat, cenſeatur totam repudiaſſe hæreditatem.*

4 *Num poſſit haberi hæreditas eius, cui ſucceditur abſque hæreditate quam defunctus agnouit alterius.*

5 *Numquid pupillaris haberi poſſit abſque hæreditate patris, ſi pupillus eam agnouit.*

6 *Sed quid ſi non agnouit pupillus, an tunc ſperari poſſit pupillaris.*

7 *An ab hæreditas repudiari poſſit ſeruata legitima.*

8 *Quod declaratur in ſubſtituto & grauato.*

9 *Num prælegatum ſeruari poſſit repudiata hæreditate.*

1 REſtāt uerba poſtrema in dicta omiſſio definitionis, hæreditatem omittit, ubi uerbū omittere generatim ſumitur pro abſtinere & repudiare, arg. rubr. ff. de omittēda hæreditate, & idē eſt, quod recuſare, l. recuſari, ff. eod. hæreditas uero in eo capitur ſignificatu, quo definita, eſt in §. hæreditas, q. 1. ex cuius explicatione multa ſequuntur.

2 Primo, quoniā hæreditas ſucceſſio eſt, in uniuerſū ius, quod defunctus habuit, lege hæreditas, ff. de regulis iuris ſequetur, qđ pars hæreditati repudiari nō poſſit, ſeruata altera ita ab eo, qui totam acquirere poteſt, l. qui totam, ff. de acquir. & omitten. hęre. ubi idem communiter DD. tradunt.

C Dictum

admittit, nec hoc dubium puto, cũ omnibus conſtet contraria contineri ſub eodẽ genere, uel albedinis & nigredinis idẽ genus eſt color, conſtat quoque omiſſionẽ & acquiſitionẽ eſſe contraria, quare ſine cõtradictione ſequetur, quod omiſſio cõtinebitur ſub illo genere, quo comprehenditur acquiſitio, vel aditio, quę actus legitimus, qui ſuſpenſione n non patitur, vt inferius ar. acquiſitio, q. 4. nu. 2. dicetur.

Quæſtio ij.

SVMMARIA.

1 *Omiſſio hæreditatis non admittit idem uel conditionem, quemadmodum nec acquiſitio.*
2 *Omiſſio poteſt fieri ſolo animo, & q̃uo.*
3 *Repudiatio errore facta non valet.*
4 *Vt neque illa, quæ metu facta eſt.*
5 *Filio a patre coacto repudiare quo pacto ſuccurratur.*
6 *Nemo poteſt cogi adire, uel repudiare.*
7 *Ignorans non poteſt repudiare.*
8 *Sciet autem, ommittens hæreditatem. 1. ſe eſſe liberum.*
9 *Deinde hæreditatem ſibi eſſe delatam.*
10 *Ideoque per conditionem ſuſpenſa repudiatio non valet.*
11 *An hæres hæredis, intra tẽpus primi interrogatus num uelit ſuccedere, et is neget, ſibi præiudicet.*
12 *Repudiatio hęreditatis nondum delatæ cum iuramẽto facta num ualeat.*
13 *Delatam ut ſciat hæreditatem, nouerit teſtatorem eſſe mortuum.*
14 *Tertio ſciet teſtatorẽ potuiſſe teſtari.*
15 *Quarto, neminem ſe eſſe proximiorem ſciet.*
16 *Quinto intelliget ex qua cauſa ſit hęres.*
17 *Duplici iure ſuccedenti, repudiato nouo, ſupererit vetus.* 18.
19 *Etiam cum ignorauit nouum ac vetere renunciauit.*
20 *Sed quid ſi in genere repudiet hęreditatem.*
21 *Repudiãs ſucceſſionem ciuilem, habebit pretoriam.*
22 *Idem procedit in iuribus, quę ſucceſſiue deferuntur.*
23 *Quid ſi inſtitutus & ſubſtitutus repudiat inſtitutionem.*
24 *Num idẽ procedit in iure accreſcẽdi.*
25 *Sexto ſciet ſe hęredem uoluntarium vel neceſſarium.*
26 *Septimo nouerit ex quota parte ſit hęres.*
27 *In repudiatione non ſufficit ratihabitio.*
28 *Nec per procuratorem fieri poteſt.*

1 CVm igitur ex dictis conſtat, quod ut acquiſitio, ita omiſſio ſit actus legitimus qualis à DD. frequentius deſcribitur in d. l. actus legitimi, ff. de reg. iur. oĩa quoq. quę in acquiſitione inde educta ſunt conſectaria, hic locum habebunt, & primo qđ omiſſio nõ poſſit eſſe in ſuſpenſo, pendenti, per cõditionis aut diei adiectionem tex. d. l. actus legitimi iuncta gl. & DD.

2 Deinde omiſſio uel repudiatio põt fieri ſolo aĩo, declarato tñ aliquo verbo uel facto, l. 2. ff. de of. pcur. Cęſ. l. Recuſari, ff. de acq. hær. vbi Bar. & alij DD. Signor. in conſi. 165. nu. 37. Mantu. in l. is poteſt ff. eod. titul.

3 Tertio repudiatio errore acta nõ valet nã repudiãs hæreditatẽ certus eſſe debet, l. repudiãda, ff de acq. uel omitt. hær. & l. is, q putat, ff. eod. utrobiq. gl. & cõiter DD. idẽ tenet gl. & tex. in l. 2. ff. de iud. l. ſi p errorẽ, ff. de iuriſ. oĩum iud. gl. Bar. & magis cõiter, dd. in l. Cl. ff. de acq hær. ueluti atteſtatur Alexa. in l. emancipatus, C. de repud. bonor. poſſ. qui hoc interpretatur ex frequentiori dd. calculo, etiam ad tacitam extendit

tēdit repudiationem & iuris errorem.

4 Et quoniam nihil tam conſenſu aduerſatur,quamuis ac metus l.nihil cōſenſui,ff.de re.iur. Quare etiam abſtenſio, & repudiatio metu facta erit, ipſo iure nulla: ſed cum diſtinctionem,quā poſui art.acqui.hæredi.d.4.nu.6.& 7.

5 Hic quæro,quid ſi filius a patre coactus repudiauit hæreditatem metu, nū filio ſuccurri debeat. Reſpo.Quin filio debeat ſuccurri, nullus dubitat, ſed de tempore diſſentiunt dd. Rapha. in leg. is qui hæres,§.neq. filius,ff.de acq. hę. exiſtimat ſtatim ſubueniri filio, quia pater rogando filiū repudiare,una cenſetur recuſare hæreditatem. Bart. contra poſt patris mortem filio putat ſubueniēdum, quia per illam coactionem pater vult ſibi acquirere hæreditatem ſoli.Et hanc Bartoli ſententiam veriorem, atque ab alijs dd. comprobatam teſtatur Alex.in d.§. neque filius familias,num.10.

6 Atque ut nemo poteſt cogi adire hęreditatem,ita nullus adigi poteſt,ut repudiet hæreditatem ſibi delatam: nam hoc animo debet eſſe,ut uelit uel nolit eſſe hæres, l. pro hærede, ff. de acquir. hæredita.

7 Indubitato animo cum debeat fieri repudiatio,quemadmodum,& aditio, d.l.in repudianda,ff.de acquir.hær.ſequitur, quod ignorans repudiationis requiſita, repudiare hæreditatem nequeat.

8 Primum autem requiſitum eſt,ut hęreditatem repudiaturus ſit homo liber. Nam ſeruus proprius inſtitutus, neceſſario eſt hæres, & nolens uolens cogitur adire,l.ex parte.ff. de acquirē. hæreditat.l.4.C. de neceſſarijs hęredi. inſtituend. vbi gloſſ. & dd. communiter, qui tamen loco abſtenſionis habet ſeparationem bonorum titu. de ſeparat.bon. De ſeruo alieno,item deportato atq.alijs,dictum eſt in ar. ſeq. Nam ſecundum expreſſiſſimum textum. Is poteſt repudiare, qui poteſt & acquirere,d.l.is poteſt,ff. de acquir. hæreditat.

9 Secundum requiſitum eſt,ut ſciat ſibi hæreditatem eſſe delatam, ſcilicet, quod pure inſtitutus eſt,uel quia conditio purificata,alias,quomodo recuſabimus illud,quod nondum adeſt. De quo textus eſt in l. neminem. Et clarior in l.qui ſuperſtitis.ff.de acqui.hæred.vbi gl. & Doctores cum Bar. communiter dicunt,quod repudiatio hęreditatis nondum delatæ non ualeat. Non enim nocet,Baldo atteſtante, in l.ab adminiſtratione,Co. de leg.nolle, qui non poteſt velle. Inde vulgaris diſtinctio inter repudiationem & renuntiationem hæc eſt, vt repudiemus præſentia ſeu delata,iuxta l.1.§.decretalis ff.de ſucceſ.edict.renuntiemus uero deferendis ſeu futuris.

10 Iuxta præcedentia quæro, Repudiatio hæreditatis per conditionem ſuſpēſæ num ualeat? Reſpond. Quod non, textus eſt in l.is qui hęres,§.ſi quis dubitet,& l.nec is,ff.de acquirend. hæredita. atque ita ſeruant Bartol. & omnes per dicta lege,ut teſtatur Alexand. in d.leg.is quis hæret. Iaſon tamen, qui eandem communem profitetur, hanc reſtringit opinionem, ut repudiatio illa in iudicio facta tantum ualeat, vt poſſint creditores mitti in poſſeſſionē per text.in le.in plurium,ff. de acquir. hæred.

11 Quæro item ſi hæres hæredis ſucceſſurus intra tempus primi interrogetur nū uelit ſuccedere, & ipſe dicat, quod non num ſibi præiudicet? Reſp.Communis eſt dd.opinio. quod ſic, quemadmodum refert Iaſ. in rub. de ſucceſ. edict.in princ.& de hoc dixi in art.ius deliberandi,q.3.nu.3.

12 Quæro præterea, num repudiatio nondum delatæ hæreditatis confirmetur iuramento? Reſp. Affirmatiuam probant Canoniſtæ ex c.2.de pact. lib. 6. eamque comprobant Bartol. Imol. Caſtrenſ. Aret. Roman. adeoque omnes,in d.l.qui ſuperſtitis,ff.de acq.hæ.

ueluti

velutiſ refert. Fernandus Vaſqu. in l. ſi quando, §. illud, C. de inoffi. teſtam. n. 109. vbi tamen contra hanc communẽ defendit gl. in d. l. qui ſuperſtitis.

13 Quoniam verò nemo põt ſcire ſibi delatam hæreditatẽ eſſe, niſi cognouerit, nõ eſſe ei amplius dominum, neceſſario ẽt ſciet teſtatorẽ vel eũ, cui ſuccedere vult eſſe mortuum: viuẽtis. n. nulla eſt hæreditas, d. l. neminẽ, & d. l. qui ſuperſtitis. Et tex. eſt in l. qui hæreditatem, ff. de acq. hær. vbi gl. & DD. communiter idem tradunt.

14 Tertium requiſitum eſt, ut ſciat teſtatorem habuiſſe teſtamẽti factionẽ, alias de uiribus teſtamẽti dubitat. l. hæres, §. fi. ff. de acq. & omitt. hær. gl. Bar. & reliqui DD. communiter.

15 Quartum eſt, vt ſciat, neminẽ ſe eſſe proximiorem, alias repudiatio non valet, ut nec aditio, nondum. n. delata eſt talis hæreditas, ideoque repudiari nequit, vt dixi ſupra, num. 9.

Quinto, nouiſſe hæredem repudiantem oportet, ex qua cauſa ad illum pertineat hæreditas, an ex teſtamento, vel ab inteſtato, l. nec is, ff. de acq. hęr. eſtque communis opinio.

17 Ideoq. ſi ad quem duplici cauſa, ex teſtamento, ſcilicet, & ab inteſtato, hęreditas pertinet, repudiato nouo iure: ſupererit vetus, l. quoties, ff. de reg. iur. tex. eſt ſimilis in l. nec is, §. hæres inſtitutus, ff. de acq. hæred. & vtrobiq. glo. & cõmuniter DD. Ratio aũt eſt, quia repudiatio eſt renunciationis quędam ſpecies, quæ ſtricti iuris eſt argu. l. tres fratres, ff. de pac. l. cum de indebito, ff. de prob. l. ſi domus, ff. de ſeru. vrb. ita tenet Fulg. in conſ. 50. Alb. ad Bart. in d. leg. nec is, §. hæres, & aliquos allegat Cagn. in d. l. quoties.

18 Hic quæro, nũ idem obtineat, ſi quis legitimam ſucceſſionem repudiabit? Reſp. quia hoc in loco cauſa teſtati dependẽtiam habet à cauſa inteſtati, cui locus non eſt, quãdiu illa viget, l. quamdiu, ff. de acq. hęr. ſequitur, vt, qui repudiat cauſa inteſtati, cenſeatur ſimul repudiaſſe cauſam teſtamenti, tex. eſt in d. §. hæres inſtituti & clarior in l. illud dubitari, ff. de acq. hær. vbi gl. & cõtes DD. itẽ Dec. Cagn. in d. l. quoties, cum quibus tranſeunt cæteri.

19 Limitatur tamen illa communis ut non ualeat repudiatio, ſi ignorauit repudians ſibi quoque declarant eſſe ex teſtamento, ita declarant in d. §. hæres, gl. Bart. Ang. Imol. Caſtren. Alex. Iaſ. & alij communiter DD. per tex. in l. illud dubitari, ff. de acq. hæred.

20 Quæro, quid ſi quis non diceret, nolo ex teſtamẽto ſuccedere, ſed repudio hæreditatem? Reſp. utriq. iuri, tam ex cauſa inteſtati, quã ex cauſa teſtati renunciauit; totum namque qui dicit, oẽs partes complectitur, genus qui nominat, omnes ſpecies continet, argu. l. in toto iure, ff. de reg. iur. ita concludit Bar. & omnes alij in d. §. hæres inſtitutus, Dec. Cagn. cum cæteris in d. l. quoties, eamque communem teſtatur Iaſ. in d. §. hæres inſtitutus, ipſe tamen cũ Barbatia in rub. C. qui admitti contrarium videtur ſequi, quoad prætoriam ſucceſſionem, ſeu bonorum poſſeſſionem, quã hæreditatis nominę non putat comprehendi.

21 Procedit porrò illa regula in l. quoties, etiam in iure ciuili & prætorio, alterutri ſi renunciat, quis poteſt uenire ex alio, ita tenent omnes DD. in § hæres inſtitutus, ut ibidem teſtatur Iaſ. per l ſuum, C. de iure deliber.

22 Quæro, nũ dicta regula habeat quoque locum in iuribus, quæ ſucceſſiuè deferuntur? Reſp. Quod ſic: & ibidem hoc dicit uerisſimum Cagnolus. Quãobrem, qui poteſt uenire ex capite, vnde liberi, unde agnati, vnde cognati, ſi repudiauit primum caput, unde liberi, ſuperſunt duo reliqua, ſi renunciauit, unde agnati capiti, reſtat adhuc caput vnde cognati, de quo textus eſt in l. 1. §. ſed videndum, ff. de ſucceſſor. edict. l. 2. in princip. ff. vnde legi. dixi de hoc

in ar.

in ar. acquiſitio, q. 4. num. 20. Quod tamē ita intellige, ſi expreſſe facta eſt repudiatio reſpectu unius capitis, ſecus ſi abſoluere, quia expreſſa repudiatio facta reſpectu hæreditaris, nō certi alicuius capitis ab omni capite repudiātē excludit, vt refert ex gl. in d. §. ſed uidē dum, Dec. in d. l. quoties, deinde intellige, ſi nō ſint alij ex capite repudiato, nam tunc illis, qui antecederent, accreſceret hæreditas repudiata.

23 Quæro hic, quid ſi idem cum alio inſtitutus, & reciprocè ſubſtitutus, num repudiata inſtitutione uenire poſſit ex ſubſtitutione? Reſp. Qd ſic: per textum in l. ſi tu ex parte, ff. de acquiren. hæredit. ubi glo. & Bar. atque hoc tanquam de communi commemora. Iaſ. in dicto §. hæres, n. 30. quia hoc modo uidetur ſubſtitutus, ſi nollet inſtitutionem habere, accipiat hæreditatem ex ſubſtitutione.

24 Quæro item, num idē hæres & cohęredi ſubſtitutus, ſi repudiauit ius ſubſtitutionis, ſimul etiam ius accreſcēdi repudiaſſe cenſendus ſit? tacita namq. ſubſtitutio ius accreſcendi dicitur, per l. ſi Titio & Meuio, §. Iulianus, ff. de leg. 2. Reſp. Quaſi nō uerè ſubſtitutio uocatur ibidē ius accreſcendi, unde ſeparata iura ſunt, ac altero repudiato, alterum adhuc ſuperit, per d. l. ſi tu ex parte, & Iaſ. in d. §. hęres inſtitutus, qui ibidem hoc notabile dicit, quoniā euenire poſſit, ut ſubſtitutio eſſet grauata legatis & libertatibus præſtandis quod non eſſet in iure accreſcendi, inde utilius eſt hoc eligere, & alterum repudiare.

25 Sextum requiſitum eſt, ut ſciat ſe neceſſarium uel uoluntarium: nam qui putat, ſe neceſſarium hęredem, eum ſit uoluntarius, repudiare non poteſt: textus eſt in l. is qui putat, ff. de acquiren. hæreditat. ubi gloſſ. & Doctores communiter idem tenēt per regulam, quā inde ex l. pro hærede. ff. eod. educunt. In dependentibus à mera uoluntate & animo, & magis attenditur & inſpicitur opinio, quam ueritas: de qua regula ibi Iaſ. latius agit.

26 Septimum requiſitum eſt, ut ſciat repudiaturus, ex qua parte ſit hæres ſcriptus, uel alias ſuccedat de quo uide q. 4. n. 16. in art. acquiſitio hæreditatis.

27 Sequitur quinto ex omiſſionis genere, quod in repudiatione non ſufficiat ratihabitio, actus enim cum legitimus ſit omiſſio, hæreditatis ſuſpenſionem non patitur ad ſui confirmationem, ut patet ex l. actus legitimi, ff. de reg. iur. & q. 4. n. 20. infra de acquiſitione hęreditatis, ſed iuſſus dēt procedere, ut in additione. Hāc cōem dicit Alex. in l. ſi quis mihi, §. iuſſum. ff. de acqu. hæred.

28 Infertur ſextò, quod repudiatio per procuratorem fieri nō poſſit, quoniam in ſolo animo cōſiſtit, ut & aditio, atq. ita tradit Bart. cū alijs cōiter DD. in l. per procuratorē, ff. de acq. hæred. dixi in ar. acquiſitio hæreditatis, q. 4. in fi.

Quæſtio iii.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas omiſſa acquiri amplius non poteſt.*

2 *Quod tamē in abſtēſione nō ꝓcedit, nā ſuus hęres abſtenſionē reuocare pōt.*

3 *Quæ reuocatio non debet fieri expreſsè tamen.*

4 *Ac initia trienuium.*

5 *Re adhuc integra.*

6 *An poſt terminum elapſum reuocari poſſit quod legitimam.*

7 *Nunquid hæres filij poſſit reuocare illam abſtenſionem, ut ipſe filius.*

1 Est quoque ex dicto fonte (quod repudiatio ſeu omiſſio in genere fieri debeat certo & indubitato animo) ut hæreditas omiſſa, uel repudiata adiri amplius non poſſit.

Nam quod ſemel ita placuit, amplius diſplicere non poteſt, & quod ſemel diſplicuit, ultra placere non debet ca. quod ſemel, de regul. iu. in 6. ubi Dyn. & alij, l. ſi curatoris, C. de iur. delib. eſt quæ communis opi. niſi ille repudiaue rit, qui reſtitui poſſit, puta propter æta tem, ſic ſic nem, &c.

2 Quæ tamen in abſtenſione non procedit: nam ſuus hæres abſtinens hæreditate paterna, illam adire poteſt, uel ſe illi immiſcere, textus eſt capitalis in l. ſi quis ſuus, C. de repudianda uel abſtinend. hęred. ubi gl. & communiter DD. eam ſequuntur ad literam omnes eamque communem dicit Iaſon in l. pupillorum, C. eodem cōmunem affirmat Gomez variar. reſol. de transmiſſione, nu. 39. Secus tamen obſeruatur in emancipato, ut tenet Pet. Cyn. Alb. Bart. Bald. Ang. & omnes, in l. fi. C. de repud. hęred. qui gl. cōtrarium ibi dicentem communiter improbant, teſte Vaſq. in d. infra loco, n. 269 com. inſuper dicunt ibid. Alex. & Iaſ. Benedict. in cap. Raynutius, verb. mortuo, de teſta. & filio reſpectu maternæ hæreditatis: quemadmodum dictum eſt in §. ſuitas, q. 6. num. 6. communis opi. teſte Vaſq. de ſucceſ. procreat. §. 21. denegat etiam petenti tempus delibcrandi, ſed non rectè.

3 Quęro, quomodo reuocatio inducatur? Reſpon. expreſſis uerbis, uel per actum, qui citra ius & nomen hæredis non poteſt geri: ita tenet Ange. & Caſtrenſ. ſecundum gl. in d. l. ſi quis ſuus Eſtque de mente omnium Modernorum, ut teſtatur P. Pau. P. ad Bar. ibid. communem profitetur Alex. in le. ſi à patre, C. de iur. deliber.

4 Quęro, quamdiu poteſt abſtenſio reuocari? Reſpon. Si maior annis 25. cōſtitutus eſt, & tēpora reſtitutionis nulla ei ſuperſunt, intra trium annorum ſpatium, tantummodo huiuſmodi datur licentia, ſin autem uel minor eſt, & utili tempore conſtitutus, tunc poſt impletum quadriennium (quod ſpatium pro utili anno, qui reſtitutionibus dabatur, pręſtitutū eſt) aliud trienniū ei indulgere, intra quod poteſt adire, textus eſt capitalis in d. l. ſi q̄s ſuus. Hāc cōem & indubitatam dicit Fortunius, in l. Gallus, §. & quid ſi, ff. de lib. & poſth. & cōem item fatetur Franc. de Caldas in l. ſi curatorem, verb. lęſis, nu. 44. C. de integrum reſtitut.

5 Quod tamē ita accipe, ſi res adhuc in ſuo ſtatu maneat integrę, ut textus habet in d. l. ſi quis ſuus quem DD. cōmuniter ibid. firmant, teſte Franciſ. de Caldas, in d. uerb. lęſis, nu. 41. & 42.

6 Quæro, an poſt terminum elapſum reuocari poſſit abſtenſio, quoad legitimam? Reſpon. Diuerſæ de hac re ſunt opiniones, Rom. in l. unica, C. quando non petē. par. pet. affirmatiuam ſtatuit argumentis his ductus, quia legitima eſt debitum, deinde quia quota bonorum non hæreditatis eſt, quem Alex. in l. quia poterat, nu. 10 ff. ad Trebell. conatur refutare, ſed magis implicat, quam ut ueritatem explicet.

7 Sed negatiuam tenet Iac. de Areti. Bar. in d. l. quia poterat, Cyn. Rayn. Bal. Sali. & Fulg. in l. hæres iuſſ tuta, Ang. in conſ. 81. Abbas in ca. Raynutius de teſta & hanc communem teſtatur Alex. in d. l. quia poterat.

8 Quęro, num filij hæres poſſit abſtēſionem reuocare? Reſpond. & in hac non conueniunt DD. quæſtione. Affirmatiuam tenet in l. qui ſe patris, C. vnde liberi contrariam uero ſeruat Ang. in l. ventre, ff. de acq. hæred. cuius opinio receptior eſt, & eam cōmunem dicunt Alexan. in l. filius, qui patris, ff. de vulg. & pup. eius additionator ad d. l. qui ſe patris, Fernand. Vaſq. de ſucceſ. progreſſ. §. 19. num. 27. Anton. Gomez variar. reſol. tom. 1. c. 9. num. 31. & hoc propterea, quia putāt illud beneficiū eſſe perſonaliſſimum. Sed de hac quæſtione dixi etiam in ar. tranſmiſſio hæreditatis, q. 25. n. 3.

Quæſtio

Quæſtio IV.

SVMMARIA.

1 *Filius ſubſtitutus fratri impuberi gaudet beneficio abſtinendi.*

2 *Poteſt idem pupillarem agnoſcere, & paternam repudiare.*

3 *Propter abſtenſionis beneficium immiſtio non præſumitur, quia vtile eſt illud.*

4 *Hinc tranſmittit hæreditatem patris non aditam.*

5 *Creditores ſi volunt conuenire filium, debent hoc probare, & quod ſe ſe immiſcuerit.*

6 *Nec opus habet filius, vt excipiat, quod nondum agnouerit.*

7 *Beneficium abſtinendi etiam tranſmittitur.*

1 Dictum eſt in §. ſuitas, q. 6. beneficium abſtinendi quo iure ſit introductum, cui cõcedatur, nũ ſit annale, quid introducat, &c. Nunc porro quæro, filius num habeat beneficiũ abſtinẽdi in hæreditate fratris, cui pupillariter eſt ſubſtitutus? Reſpo. Quod ita: nam quos poſſum mihi facere neceſſarios, poſſum etiam filio, lege ſed ſi plures, ff. de vulg. & pupil. quam opinionem tenet Bar. ibi. quem ſequitur Alex. Iaſ. & alij communiter DD.

2 Quæro, nunquid filius hæres à patre Inſtitutus & fratri ſubſtitutus, poſſit pupillarẽ hæreditatẽ agnoſcere, & à paterna abſtinere? Reſp. Quod ſic: textus eſt expreſſus in l. ſi filius qui patri, ff. de vulg. & pup. atque ita tenet ibid. Bart. Ale. Iaſ. Zaſ. & cõiter omnes DD. atq. hoc de iure prætorio, non ciuili, qđ præſupponit aditionem paternæ hæreditatis propter ius ſuitatis.

3 Propter beneficium igitur abſtinendi cẽſetur hæreditas patris non adita, & cum pupillari cõnexa, ut filius implicaretur debitis paternis, vel alio onere exiſtimatur itẽ adita propter ſuitatẽ, ut ualeant tabulę pupillares, quę alias nõ ualeant, niſi hæreditas ex teſtamẽto paterna ſit adita, §. liberis, Inſtit. de pup. ſubſtit. lege qui plures liberos, in fine, ff. eodem. Nã quandocunque ius abſtinẽdi non eſt utile, locũ non habet, ut notatur per Barto. in d. l. qui ſe patri, ff. de vulg. & pup. Goz. in l. qui ſe patris, C. vnde lib. ſequens Alex. in le. vnica, Co. quando non petent. part.

4 Ideoque tranſmittit hæreditatem ex ſuitate, non obſtante iure abſtinendi ad hæredem quemcunque. Communem teſtantur Bald. inſtit. de hæreditate qualitate & differentiæ. Alex. in l. ſi ſtatus qui patri, Iaſ. in le. licet, C. de iur. delib. Gozad. conſi. 56. num. 3.

5 Nec in ſui præiudicium filius præſumitur hæres, ut poſſit à creditorib. patris conuenriri: niſi probetur filius, & ſe immiſcuiſſe, hanc cõem teſtatur Alex. conſi. 8. li. 4. Dec. in l. quoties, nu. 9. C. quando non petent. part. cõem quoq. ait Crauet. conſ. 837. n. 4. & conſ. 697. nu. 2. cõem item dicit Gribald. comm. opin. in litera F. ita tenent omnes Dd. in l. neceſſarijs, ff. de lib. & poſth. l. 1. ff. minor ſe hæredit. abſtin. velut atteſtatur Mantic. de coniect. vlt. uolunt. lib. 12. tit. 10. nu. 2. magis communem profitetur Iaſ. in l. ei qui ſe, ff. de acq. hære.

6 Nec opus habet filius, vt excipiat ſe nondum immiſcuiſſe ſe, ut notãt DD. in d. l. neceſſarijs, vbi eam communem dicit Ale. communem quoque teſtatur Cagnol. in l. qui ſe patris, C. vnde libe. magis communem profitetur Roland. à Valle conſ. 20. vol. 2. Sed quando filius agit, ſemper præſumitur hęres, ut late probat Mantic. d. loco, num. 8.

7 Quæro hic, ius abſtinendi an etiam in tantum ſit utile, ut tranſmittatur? Reſpond. per diſtinctionem, hæres ille filij, eſt uel ſuus hæres uel extraneus: ad illum tranſmittitur ius abſtinendi, lege ſi quis filium, ff. de acq. hæred. ad

hunc

hunc vero non, per l. quia tale, ff. ſoluto matri. & ait Bart. in d. l. ſi quis filiũ. Omnes qui dicunt abſtẽſionem tranſmitti, debent intelligi, vt ille, in quem tranſmittitur, habeat beneficium abſtinendi. Hanc ibidem communem dicunt Alex. & Iaſ. quod tamẽ ſecundũ DD. in d. l. ſi defunctus ſe non immiſcuit, intelligendum eſt.

Quæſtio Quinta.

SVMMARIA.

1 *Beneficium abſtinendi amittitur omnibus iſtis modis, quib. ſuitas tollitur.*
2 *Et præterea immiſtione ſeu aditione.*
3 *Item, per teſtamenti impugnationem, ac alios modos, quibus immiſtio facta præſumitur.*

1 Quæro præterea, quibus modis beneficium abſtinendi amittatur? Reſp. breuiter, omnibus iſtis modis, quibus ſuitas tollitur: nã qui ſuus non abſtinendi beneficium nõ habet, vt ſupra dictũ eſt, q. 3. n. 2. ac §. ſuitas, q. 6.
2 Sed præterea amittitur, ſi quis ſe immiſcuit hæreditati, l. ſi paterna, l. ſicut, l. ſi quis ſuus, C. de repu. & abſti. ac notant in d. l. ſicvt, DD. cõmuniter, quod hæreditas adita repudiari non poſſit.
3 Deinde amittitur abſtinendi beneficium per teſtamenti impugnationẽ, qua aditio præſumitur; de quibus dictum eſt in art. acquiſitio.

Quæſtio vi.

SVMMARIA.

1 *Omiſſio nõ præſumitur ſed ꝓbari debet.*
2 *Omiſſio inducitur per verba uel facta.*
3 *Verba quæ certo omiſſionem inducunt, ſunt: repudio hæreditatem, &c.*
4 *Actus qui certo inducunt omiſſionem.*

1 Actus quoniam definitur, omiſſio eſſe nõ præſumitur facta, ſed probari debet, vt dixi de acquiſitionem in art. ſeq. q. 5.
2 Omiſſio autem hæreditatis probatur inducta per verba vel facta, atque vtraque certa vel dubia, quemadmodum acquiſitio hæreditatis, de qua dixi in art. ſ. q. q. 6. & idem tradunt communiter DD. poſt Bart. in l. recuſari, ff. de acq. hær.
3 Certa autem verba ſunt, quæ certo inducunt repudiationem uel abſtenſionem, vt, ſi quis dixerit, repudio hæreditatem mihi delatam, abſtineo ab hæreditate paterna, quod autem hæc verba ſint manifeſta repudiationis, atteſtatur Corn. in l. qui ſe patria, C. vnde liber.
4 Facta uel actus qui certo, & ſine dubio inducunt repudiationem vel abſtenſionem.

Quæſtio vij.

SVMMARIA.

1 *Dicens, nolo adire, an repudiet.*
2 *Quid ſi præfixus eſſet terminus ad deliberandum, uel poſt illa verba lapſi eſſent tres menſes.*
3 *Nũ filius abſtinuiſſe dicendus, qui mediãte iuramento, uel corã teſtibus dixerit, nolo adire hæreditatẽ patris.*
4 *Quid ſi dixerit aliquis non adeo hæreditatem.*
5 *Sed ſi enuntiauerit, nolo eſſe hæres.*
6 *An repudiet, qui dicit, diſplicet mihi hæreditas, aut credo reſpuendam.*
7 *Nũ repudiet, qui dicit, non ſum hæres.*
8 *Nunquid inducatur repudiatio per uerba, nego me eſſe hæredem.*
9 *Quid ſi verba illa enuntiatiua propter aliud fuerint prolata.*

1 Verba & facta ſequuntur, quæ nõ certo inducunt omiſſionem. *Ex* verbis aut prima ſunt. Nolo adire hæreditatem

reditatem, quæ nonnulli uolunt inducere repudiationem, alij ſecus arbitrantur. Affirmatiuam defendunt gl. in l. fi. C. de repud. & abſtinend. hære. Petr. Cyn. Iacob. de Aren. Raynut. & Fulg. relati ab Alexa. in l. qui ſe patris C. unde liber. & ibidem ſcribit Rimi. hanc ſibi uideri ueriorem vult atteſtatur Menoch. de præſumpt. lib. 4. pa. 2. præſump. 102. num. 5. Negatiuam propugnant gl. in d. l. qui ſe patris, gl. in l. 2. C. de iu. & facti ign. Rich. Malumb. Bart. in l. accuſat. C. de accuſat. Ange. caſtrenſ. Rom. in d. l. qui ſe patris, ubi hanc communem dicit Dec. & Sebaſt. Sapia. communem & ueram teſtatur Bologneus ibidem communem affirmat Bellon lib. 4. ſupp. iur. ca. 14. receptam hanc opinionem in iudicijs ſequendã exiſtima Menoc. d. loco & nu.

2 Iſtam tamen communem limita, quemadmodum in ſeq. art. q. 7. n. 5. 6. & 7. fuit limitata, quod ſcilicet nõ procedat, quã ſo aſſignatus fuit hæredi terminus ad deliberandum, an uelit adire uel non uel poſt illa uerba lapſi eſſent tres menſes, aut conuocatis amicis & teſtibus dixerit, eſtote teſtes, qđ nolo adire hæreditatem, ſiue iuramento interueniente, enunciauerit, nolo adire hæreditatẽ, uel in ſcriptis ea notauerit.

3 Quæro, num filius omiſiſſet hæreditatem cenſendus ſit, ſi dixerit mediante iuramento uel teſtibus, nolo adire hæreditatem patris mei, uel repudio eam? Reſpond. Quod ſic, & hanc non ſolum communem, ſed etiam ueriſſimam aſſerit Tob. Non. cõſ. 5. num. 5. qui in hoc Bartoli ſubtilitatem uegantis, communiter ait reprobatam.

4 Sed ſi hæres aliquis dixerit. Non adeo hæreditatem, num repudiauerit, quæritur? Reſpond. idem ſtatuũt DD. communiter in d. l. qui ſe patris, de hiſce uerbis, quod de illis, Nolo, adire, uelut teſtatur Mantica de coniectur. vlt. lib. 12. tit. 14. num. 2.

5 Quæro, an idem enunciat phraſis, nolo eſſe hæres, quod locutio nolo adire? Reſpond. Quod non nam ille, qui dicit, nolo eſſe hæres, repudiaſſe exiſtimatur, ita docent Dd. plurimi, quos recenſet Corneus conſi. 310. uolum. 3. Nam uerbum, nolo cũ infinito ſignificante eſſentiam, diſponit ſtatim, cum eſſentia eſt in dicẽtis uoluntate abſque facto extrinſeco, ut communis tradit ſchola D.I.

6 Sed quid, ſi dixerit, diſplicet mihi hæreditas delata, uel puto mihi reſpuendam? Reſpond. Quod non præſumatur repudiare, quia ex contrario quoque nõ cenſeatur adire, ut dixi in articulo ſequenti, q. 7. nu. 9. & eam magis communem dicit Alex. in l. ſi fratris, C. de iur. delibera.

7 Quæro, an ex uerbis enunciatiuis, propter ſe prolata inducatur repudiatio, vt ſi quis dicat, Nõ ſum hæres Titij? Reſpõd. Ille aut animo ſaltem negãdi protulit, forte quia ignorat ſe inſtitutũ, uel animo repudiãdi dicit, hoc caſu non eſt dubium, quin repudiauerit, & ita intelligo Baldum in d. l. qui patris, iuncta ibidem gloſ. in altero caſu non uidetur repudiare, ſed ſolum mentis cogitata de inſtitutione proferre, atque ſic accipio Baldũ in l. potuit, num. 13. C. de iure deliberandi, Alexand. in dicta, l. qui ſe patris. Et hanc communẽ teſtatur Mant. de coniectu. ultimarum uoluntat. li. 12. tit. 14. n. 2.

8 Quæro iñ, numquid inducatur repudiatio per uerba, Nego me hæredẽ Reſpond. Bald. in d. l. qui ſe patris, Alber. in l. ſi maritus, §. ſi negauerit, ff. de Adult. aiunt, quod ſic, ſed cõtrariũ tenent Angel. Caſtrenſ. & alij in d. le. qui ſe patris, C. unde liber. eamque cõtra Bal. communem teſtatur ibid. Riminal. iun. ut refert Iacob. Menoch. de præſcript. p. 2. li. 4. præſump. 102. n. 4.

9 Quæro ſimiliter. Quid ſi uerba enũtiatiua propter aliud fuerint prolata? Reſpond. tunc diſtinguẽdum arbitror in

fratrem, & aliquid ab eo petierit, aut rationes iniuerit.

5 Quintum exemplum eſt, ſi nihil reſpondetur intra terminum a iudice ad deliberandum præfixum nam tūc præſumitur repudiatio, ex hoc facto negatiuo, ita tenet Bart. in l. quamdiu, ff. de acq. hær. Ale. in l. fi. C. de iur. delibe. & conſ. 4. n. 13. volu. 2. Maranta in d. l. his poteſt, ff. eod. Mantic. in d. loco, nu. 19. & dixi in art. ius deliberandi, quæſt. 4. num. 1.

6 Quarto, ſi filius abſtinuit, & deinde res pretioſiores ſurripuerit aut abſtentionem reuocauerit? Reſp. quod ſic, atque ita tradit poſt Bart. & alios Iaſon. in l. 1. C. de repud. hæred. quemadmodum teſtatur, Mantic. de coniectu. vlt. volunt. l. 12. tit. 14. nu. 31. Idem de extraneo dicēdum eſt, ſi poſt repudiationem repetitur poſſidere maiorem partem hæreditatis, cenſetur enim abſtenſio & repudiatio fraudulenter facta, ita conſuluit Decianus, reſp. 121. n. 49. vol. 3. Alban. ad Bar. in l. 1. ff. ſi. quis omiſſ. cauſ.

7 Quo circa filius abſtinēs ab hæreditate patris, & ſic tacite faciens poteſtationem, quod non intendebat gerere pro hærede, ſi poſtea fecerit abſtenſioni & proteſtationi cōtrarium uidetur à proteſtatione recedere, quod ideo procedit ſecundum Barto. quia talem actum fecit cum alio contrahendo, vel ſolutionem excipiendo, ut patet in le. pro hærede, §. Papinianus, ff. de acqui. hærede. ſecus ſi pura ſua uolūtate actitet, tunc non diceretur recedere à proteſtatione, leg. qui in aliena, §. fin. ff. eodem niſi expreſſe diceret ſe prioris proteſtationis pænituiſſe, l. ſi quis in princip. ff. de l. 3. cum Bar. tenent cōiter alii, ut teſtatur Iaſon in d. §. Papinianus qui tamen intelligit de proteſtatione, in futuro, ut deroget actui, ſequenti.

Sed tu nota, quandocunque expreſſe dicit uel filius pœnitere ſe abſtenſionis uel facit actum qui non poteſt geri citra ius & nomē hæredis cenſetur reuocata abſtenſio, argum. l. 1. C. de repudia. hæred. & dixi ſupra q. 3. n. 3.

Quæſtio x.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas, quia eſt eius uniuerſum quod defunctus habuit.*

2 *Pro parte repudiari non poteſt, & pro parte retineri.*

3 *An qui partem repudiat, cenſeatur totam repudiaſſe hæreditatem.*

4 *Num poſſit haberi hæreditas eius, cui ſucceditur abſque hæreditate quam defunctus agnouit alterius.*

5 *Numquid pupillaris haberi poſſit abſque hæreditate patris, ſi pupillus eam agnouit.*

6 *Sed quid ſi non agnouit pupillus, an tunc ſperari poſſit pupillaris.*

7 *An ab hæreditas repudiari poſſit ſeruata legitima.*

8 *Quod declaratur in ſubſtituto & grauato.*

9 *Num prælegatum ſeruari poſſit repudiata hæreditate.*

1 Reſtāt uerba poſtrema in dicta omiſſio definitionis, hæreditatem omitti, ubi uerbū omittere generatim ſumitur pro abſtinere & repudiare, arg. rubr. ff. de omittēda hæreditate, & idē eſt, quod recuſare, l. recuſari, ff. eod. hæreditas uero in eo capitur ſignificatu, quo definita, eſt in §. hæreditas, q. 1. ex cuius explicatione multa ſequuntur.

2 Primo, quoniā hæreditas ſucceſſio eſt, in uniuerſū ius, quod defunctus habuit, lege hæreditas, ff. de regulis iuris ſequetur, qd pars hæreditati repudiari nō poſſit, ſeruata altera ab eo, qui totam acquirere poteſt, l. qui totam, ff. de acquir. & omitten. hære. ubi idem communiter DD. tradunt.

C Dictum

3 Dictum eſt in articulo ſequenti, qui partem adiit, quod ille totam hæreditatem cenſeatur adiuiſſe, quæ igitur, an qui partem repudiet, etiam totam hæreditatem exiſtimetur repudiaſſe? Reſpondeo, uarie hãc queſtionem tractat Bartolus ſibi ipſi contrarius in dicta l. qui totam, & alibi, ut ibidem Doctorum notant, frequentius tamen interpretes eo eunt, ut ſi alias partes non exprimat, cenſeatur omnes repudiaſſe per l. nec is, l. illud, ff. de acquir. hęred. ſin uero exprimat partes, quas uelit ſeruare ſeu adire, quod partes, ſeruatæ ſeu aditæ, trahant ſecum partem repudiatam, ut dixi in articulo ſequenti. q. 16. 2. Hæreditas enim pro parte adiri non poteſt, nec repudiari, d. le. qui totam. ff. de acquir. hæred. & l. ſi ſolus, ff. eod. ac. utrobique Doctorum communiter. Alexan. tamen in d. l. qui totam addit (contra Bartoli opinionem dicentis repudiationem non ualere, nec aditionem, ubi quis partem repudiat, & partem expreſſe ſeruat) argumentum tale, quod putat ſolutum difficile. Qui facit actum & deinde clauſulam, addit illi actui contrariam tunc actus non vitiat, ſed uitiatur; l. ſi quis ita hæres, ff. de hæred. inſtitut. leg. per ſeruũ, §. 1. ff. de uſu & habit. & 28. diſtinct. diaconi & cap. Cum M. Ferrarien. de conſtitutio. ſed in propoſito reſeruatio in alia parte eſt contraria repudiationi. Ergo repudiatio uitiatur & non vitiat.

4 Et quia hæreditas adita, ſecundum communem, fit patrimonium adeũtis, fit ut hæres hæredis non poſſit habere hæreditatem eius, cui ſuccedit abſque hæreditate primi defuncti, l. ſed ſi plures, §. filio, cum ibi notat. ff. de vulg. & pupill. eſtque communis, Doctorum opinion.

5 Quomodo & filio impuberi inſtituto ſubſtitutus pupillarem hęreditatem abſque paterna habere non poteſt, ſi filius agnouit eam, unum quia ex utraque fecit hæreditate patrimonium filius adeundo paternam, & textus eſt expreſſus, in d. §. filio, ubi eam opinio. gl. & communiter Doctorum tenent, & teſte Iaſone ibidẽ educunt hoc comſectarium, quod coniunctorum & connexorum debet vniformis eſſe diſpoſitio, nec licita eſt eorum ſeparatio. Item, quod connexorum idem debet eſſe iudicium, & vniformis determinatio, textus eſt, quem Baldus ſemper habebat in ore, in l. quid ego, §. pen. in uerb. connexum, ff. de contra. iud. tutel. tamen impubes per reſtitutionem ab agnita hæreditate abſtinuerit l. non ſolum, ff. de in integer. reſtit.

6 Ex quibus contra ſequitur, quod ſi pupillus a patre inſtitutus, intra pubertatis annos nondum hæreditate agnita deceſſerit, quod illi ſubſtitutus pupillariter ſolum pupillarem hæreditatem amplecti poſſit, argu. l. paterfamilias, ff. de priuilegiis creditor, quod tamen intellige ſi alius ſit cohęres, qui hęreditatem patris adeat, nam pupillares tabulæ non valent, niſi adita ſit hæreditas, ut dictum & declaratum eſt in §. ſubſtitutio, q. 26. uel per exiſtentiam ſuitatis tabulæ pupillares fuerint confirmatæ. ibid. num. 2. ſed hãc quæſtionem ex Dyno late ac uarie diſtinguit Bar. in l. ſi. ff. de acquiren. hæred. eamque intricatiſſimam teſtatur Vanderanus de priuileg. creditor. c. 17. qui negat, illum ſibi pręiudicare, qui repudiat paternam, & Din. Barto. cum quibus tranſeunt alii, aiunt paternam haberi non poſſe abſque pupillari, per lege qui patri, ff. de acquiren. hæred. ubi Alexandro & alij communiter Doctorum quod glo. ibid. de rigore iuris procedere firmat. Quod de communi procedit, ut adiens hæreditatem patris nõ poſſit repudiare, pupillarem ſuperuenientem, l. quidam elogio, C. de iur. de lib. & hanc cõmu. dicit Ale. in le. teſtamento, C. de impuber. & alijs ſubſtit.

7 Quęro, num filius poſſit repudiare hæ-

ro hæ-

re hæreditatem patris,& ſeruare legitimam? Reſpondeo,& in hac quęſtione uariant doctores qui legitimam dicũt partem bonorum uel debitum quoddam naturale, aut legitimum affirmant, quod filius poſſit repudiare hæreditatem patris,retenta ſibi legitima, eos autem partim in §.legitima,q.1.numeraui,cum quibus facit Vaudus uariar.quæſt.li.1.q.52. cum quo & ſocer tranſit.

Sed contra illos receptior eſt opinio quia legitima inſtitutionis titulo debetur, & quota, hæreditatis eſt, ac iſtam ueram & comm.dicit Alexand.in leg. hæres inſtituta,C. de impuber.& alijs communiorem & ueriorem teſtatur Boetius deciſ.204.n.43.com. profitẽtur Meu.de pręſum.p.2.li. 4. pręſum. 101.n.5.Ioan.Vand.d.q.52.

8 Intelliguntur tamẽ dd. communes in filio ſimpliciter repudiante,ſecus uidetur quando repudiauit retenta legitima cum ſubſtitutus eſt, ac grauatus filius fuerit legatis, fideicommiſſis debitis.l.ſi ſolus,ff.de acquir.hæred. le. ſi libertus patrono,ff. de bonis libert. ita tenet Bar.in l.gerit.Maranta in l.is poteſt,ff.de acqu.hered.Ang.in l.ſi pater, C.de inſtit.& ſubſtit.Caſtrenſ.Alex.& alij DD.in d.l.hęres inſtituta.

9 Quęro,hęreditas an repudiari poſſit ſeruato pręlegato? Reſpond. quod ſic tex.eſt in l.qui in filiabus,§.fi.l.ſeque. ff.de leg.1.l.Titia,ff.ad l.Falc. Bar.Socin.iun. in l.in quartam,ff. eod. ratio, eſt quia prælegatum,& hæreditas non ſunt connexa.

Quæſtio xi.

SVMMARIA.

1 *An filius poſſit retinere emphyteuſi et repudiare hæreditatem.* 2.

3 *Sed quid in conceſſione non facta ſit mẽtio filiorum, ſed ſolũ data eſt emphyteuſis pro e & hæredibus.*

4 *Et quid ſi ſine mentione hæredũ vel filiorum conceſſa fuerit.*

5 *At quid ſi data eſt in generationẽ tertiam uel quartam.*

6 *Num feudum retineri poſſit et repudiari hęreditas.*

7 *Sed iuris eſt in hæreditario feudo.*

8 *Filius dum cogitur adita hæreditate, feudum etiam non hęreditarium habere, confecto inuentario non compellitur creditoribus ſatisfacere vltra uires hæreditatis iure, quamuis in multis locis contraria uiget conſuetudo.*

1 Quæro iuxta dicta,an filius poſſit retinere emphyteuſin repudiata hęreditate? Reſp.emphyteuſis conceſſa eſt pro ſe,filijs& hęredibus,uel pro ſe & filijs, primo caſu non poteſt repudiare hæreditatem & retinere emphyteuſin,tex.eſt in l.nõnũquã,ff. ad Tre. & ita tenet Ba.in l.& iuriſiu.§.ſi liberi, ff. de oper.libert.& c.3.nouel.7. Ang. & Ale.in l.Gallus, §. etiam ſi parente, ff. de liber. & poſth. hanc comm. dicit Ale.conſ.129.n.2.lib.5. omnium conſenſu confirmari teſt. Iaſon. in l.ſi non ſortem §.libert.num.35. de communi quoque referunt illam Did.Couar.uariar.reſolut.li.2.c.18.n.3. Clarus in §. emphiteuſis,q.37.nec diſtinguitur eccleſiaſtica uel priuata ſit iuxta communem omnium interpretationem, teſte Alex.in l.quod dicitur,n.15.ff.de verb. oblig.

2 Poſteriore caſu, qñ cõceſſa eſt pro ſe & filijs, poteſt repudiare hæreditatem & retinere emphyteuſin,ita tenẽt Bar. Alex.& alij communiter DD.in d.l.ꝙ dicitur,Spec.in tit.de locat.§. nũc aliqua,uer.28.Bal.in l.itẽ videndũ,§.uideamus,ff.d pet.hęr. Dy.Alb.Im.Ang. Caſ.& Iaſo. alij in l.apud in l.§.ſi quis alicui,ff.de l. 1.hanc comm.teſt.Alc.in d.l.ꝙ dicit, comm.ẽt dicit Iaſ.in l.2.n. 188.C.de iur.emph.cõem itẽ enũciat.

agnatus retinere illud valeat repudiata hęreditate, velut tenet Andr. de Iſer. in d. c. vnico. An agnatus vel filius, & in c. 1. de ſucceſ. feudi, hanc commu. dicunt. Curt. Iunior conſi. 138. n. 17. Albert. Brun. conſi. 24.

8 Quæro, dum filius cogitur cum hæreditate paterna habere feudum nō hęreditarium, & multo magis hæreditarium, ut dictum eſt, an confecto inuentario etiam ultra hęreditatis allodialis vires, ex feudo vel emphyteuſi teneatur ſoluere debita paterna, quemadmodum ſi feudum vel emphyteuſis eſſent hæreditaria? Reſp. q. ex feudo uel emphyteuſi non hæreditarijs filius nihil ſoluet, ſecus uero ſi hæreditaria eſſent, tunc ex fructibus feudi ſatisfaciet creditoribus patris, tenet Bar. in d. §. ſi liberi & plures alij DD. quos allegat Did. Couarr. d. c. 18. num. 4. qui hanc communē teſtatur, cū quo facit Myn. ſing. d. obſer. 67. Extendit inſuper Couar. d. loco eo vſque, ut tum filius in eo caſu, quo nō tenetur ſoluere ex feudo, confecto inuentario poſſit venire contra uoluntatem, diſpoſitionem & alienationē feudi uel emphyteuſeos, à defuncto factam. Quatenus tamen hoc ratione inuentarij procedat, dixi in articulo inuentarium, quæſt. 2. & de iſta quæſtione vide Myn. ſing. d. obſeru. 67. in fine, ubi ait ob honorem patris hodie ex conſuetudine filiū etiā ultra uires hęreditatis allodialis teneri.

Quæſtio xij.

SVMMARIA.

1 *Qui poteſt adire, poteſt etiā repudiare.*
2 *Infans igitur repudiare nequit.*
3 *Neque tutor uel alius ipſius nomine.*
4 *Etiamſi pater ſit.* (6.
5 *Nec minor ſine curatore recte repudiat.*
7 *An pater ſolus poſſit repudiare profectitiam.*
8 *Nunquid eandem repudiet ſine filius in patris præiuditium.*
9 *Dominus an ſolus poſſit abſque ſeruo repudiare.*
10 *Num monaſterium uel Abbas ſine monacho.*
11 *Prelatus nunquid abſque conſenſu capituli poſſit repudiare hæreditatem eccleſiæ delatam.*

1 INdubitatum eſt, quod ille, qui non poſſit adire, non poſſit quoque hæreditatem repudiare, vt teſtatur Iaſon in lege is poteſt, ff. de acquiren. hæred. ex quo ſequetur, quod quando cognoſcimus qui poſſunt adire, ſimul ſciemus, qui ualeant repudiare, contrariorum enim eadem eſt diſciplina ratione generis, ſed reſpectu ſuæ formæ contrariam habent docendi rationem. Nam contraria, hoc modo accepta ſunt, quorum vnum vni tantum opponitur, argum. leg. 1. cum vulgaribus ff. de his, qui ſui vel alien. iur. quod tamen intellige, qui habet ius adeundi principaliter & per ſe, non impeditum ad ſui vtilitatem, is repudiare poteſt alter non, ita tradit Barto. quem alij communiter ſequuntur in dicta l. is poteſt.

2 Ex quo ſequitur primo, quod infans non poſſit repudiare, quia adire nequit, & de hoc nullum eſt dubium vt patet ex dictis in art. ſequen. qu. 17. num. 1.

3 Quæro, quis igitur ipſius nomine repudiare poſſit? Reſpon. difficilis eſt hæc quæſtio, & pluribus examinata per Iaſon. in lege nec is. §. neq. filius familias ff. de acquirenda hæreditate tu tamen primo aduerte quod licet tutor hæreditatem infanti delatam iuxta communem poſſit adire, tamen ſolus eam repudiare nequit. Et hāc opinionem tenet Bart. Iaſon & alij in l. ſi infanti, C. de iur. delibe. Dec. l. Poſthumo. C. de bonorum poſſe. cōtra tab. ratio eſt, quia tutor non poteſt perdere & alienare l. tutor l. ſi pupillo. ff. de

bonor. poſſeſſ. l. Bonorum quidem, C. qui admitti. at repudiare eſt alienare, leg. magis puto, §. feudû, ff. de reb. eo. quor. alien. adminiſt. non conced. leg. contra iuris. §. fin. ff. de pac. item eſt ſimilis donationi expreſſa repudiatio; le. ſi ſponſus, §. ſi maritus, ff. de donatio. inter uxo. & marit. & hanc de cõmuni refert Iaſon. in d. §. neque filiuſfam. n. 43.

4 Atque idem in patre ſeruatur, quod in tutore, tex. in l. retinente, Co. de iur. delibe. vbi glo. & DD. communiter idem tradunt, Ang. in d. l. neque filiusfam. qui in d. le. penitente dicit, quod viderit ita Florentiæ practicari, quod ita Bal. obtinuit, ut refert Iaſ. in d. §. neque filiusfam. quam doctrinam Bart. & communiter DD. extendunt ad bonorum poſſeſſione, ut nec illam ſolus pater repudiare poſſit, l. 2. Co. de repudiand. bonor. poſſ.

5 Neq. obſtat dictis regula vulgaris, qui poteſt adire, is poteſt repudiare, illa enim reg. locum habet ſolum in illis, qui poſſunt proprio nomine adire, ut notant Bar. Alexand. Iaſon. & reliqui DD. in d. l. ſi infanti, C. de iure deliberandi.

6 Vnde fortius ſequetur, quod nec tutor ſine pupillo, neque curator ſine minore, hæreditatem repudiare poſſint, quia non proprio, ſed alieno adeũt nomine & iure d. l. tutor, cum gl. & communiter DD. ff. de bon. poſſeſ.

7 Sed quæro nunquid pater ſolus abſque filio repudiare poſſit hæreditatẽ? Reſpondeo hæreditas aut eſt profectitia, aut aduentitia, hanc repudiare in ſui præiudicium pater poteſt, illam non, l. fin. C. de bon. quæ lib. l. reniten te. Cod. de iur. delibera. leg. ſi quis mihi bona, §. iuſſum, ff. de acquir. hæred. & hanc tenet Barto. in leg. aditio, ff. eod. & cum illo tranſeunt omnes, ut teſtatur. Iaſon. in dict. §. neque filiusfamil. nume. 24. Subdit tamen Barto. quod pater poteſt cogere filium, ut ſecum repudiant, lege. Idemque. §. ſi cui mandauero. ff. mandati, & cum Bart. tranſeunt communiter alij ut teſtatur idem Iaſ. ibid. n. 25.

8 Et idem ius eſt in filio, ut hæreditatem profectitiam ſolus in præiudiciũ patris recuſare non poſſit, licet aduentitiam repudiare ualeat, per text. in d. §. neque filiusf. ubi & DD. communiter. quod tamen intellige de repudiatione expreſſa, non tacita, nam per hanc patri nocet, & ita magis communiter tenent DD. per l. bon. C. qui admitti ut ibid. teſt. Ale. Bar. tamen hæc limitat in l. ſeruus § fi. ff. de bon. poſſ. l. is, qui hæres, ff. de acq. hæred. d. §. neque filiusf. niſi malitioſe filius fuerit tempus præter labi, & cum Bar. tranſeunt alii, quos commemorat in d. le. bon. Ale. qui hoc notandum putat, & communiter omnes, in d. §. neque filiusf. tenere dicit ut ſcientia patris ſibi ſcilicet patri non præiudicet, ſi modo filius ignorauerit hæreditatem, uel bono. poſſeſſionem eſſe delatam, ratio eſt quia filij principaliter ſcientia, in adeundo requiritur, ut dixi in art. ſeq. q. 4. n. 19.

9 Certum eſt, quod ſeruus abſque iuſſu domini non poſſit repudiare hæreditatem, quia eius conditionem deteriorem facere nequit. §. Item, vobis inſtit. per quas perſon. nobis acquiratur, quæro itaque an ſolus dominus abſq. conſenſu ſerui poſſit repudiare? Reſp. quod dominus hoc poſſit, tenet gloſſ. in legatum ſeruo gl. & communiter ſcribentes, ff. de le. 1. gl. in l. 2. Co. de repud. bonor. poſ. & in l. 1. §. 1. ff. de ſucceſ. edict. gl. & Bar. in d. leg. Tut. Din. Bald. Imo. Rom. Ale. in d. §. neque filius, & iſta eſt communis opinio legiſtar. & canoniſtarum ut teſt. Iaſ. in d. §. neque filius. n. 40. qui tamen contrarium tenet ex regul. is poteſt ſolus repudiare, qui poteſt ſolus adire ac in l. legatum ſeruo. Sal. in d. l. 2. C. de repudia. bonor. poſſe. hanc commun. dicit quan-

quamquam hæc fortiſſima eſt ratio ut Zaſius teſt. in d. l. leg. cui in altera verior videtur, & magis communis, eſt vt fatetur Alexand. in d. leg. leg. a qua iuxta illum non eſt recedendum, & tanquam ſolam communem, nominat Alb. ad Barto. in dict. leg. legatum. Sed mihi Iaſon per lege ſucceſſorium §. per ſeruum ff. de ſucceſ. edict. magis placet.

10 Quæro. Num monaſtrium, uel Abbas eius nomine, hæreditatem aut legatum monacho delatam, ſine monacho repudiare poſſit? Reſpond. in hac quæſtione non conueniunt legiſtæ, & canoniſtæ, ex quibus hi communiter vt Ale. in d. l. legatum teſtatur, in dubitate vero iuxta Fern. Vaſqu. de ſucceſ. procreatione, §. 10. n. 252. concludūt, ex illa theſi, quam dixi in art. ſequ. qu. 17. nu. 31. & Iaſonis fundamento, modo poſito, quod monaſterium uel Abbas etiam inuito monacho repudiare poſſit hæreditatem eiuſmodi, quia & adire poteſt ſine eo.

Sed contrariam tenent multi (imo omnes ferme legiſtæ) quos recenſet Iaſon in d. l. legatum, eamque cōem ibi. fatetur Alex. communem quoque ait Fern. Vaſq. in d. loco per l. 1. C. de bono. poſſ. infant. uel fur.

11 Iuxta dicta quæro, num prælatus abſque conſenſu capituli poſſit repudiare hæreditatem uel legatum eccleſiæ delatum? Reſpond. Arduam hanc quæſtionem dicit Fern. Vaſqu. in d. loc. affirmatiuam tenent multi, quos ibidem cōmemorat, eamque communem dicunt, Iaſon. in d. l. legatum. & Aret. in d. §. neque filiusfa. Ripa. & Zaſius in d. l. legatū. Fel. in c. in præſentia de probat. Sed negatiuam, tenent non pauciores, eamque communem teſtatur Ale. in d. l. legatum. & hanc longe ueriorem, cū Fern. Vaſqu. in d. §. 10. nu. 154. puto, quia repudiatio eſt alienatio d. l. magis puto, §. fundum, ff. de rebus eor. quor. alienat. non. Prælatus autem ſine interuentu capituli alienare non poteſt, c. 1. & c. de reb. eccl. non alie. interim tamen ab illo diſſentio, in hoc, quod ex receptiore & ueriore opinione, exiſtimat hæreditatē monacho delatam ſine eius interuentu adiri poſſe, de qua re dixi in artic. ſeq. q. 17.

Quæſtio xiij.

SVMMARIA.

1 *Cui accreſcat portio repudiata.*

2 *Filioſa repudiante hæreditatem aduētitiam, pater poteſt eam acceptare, dato ſubſtituto.*

3 *Num hæres inſtitutus & executor datus ſi hæreditatem repudiat, an poſſit retinere executionem.*

4 *Num nepos abſtinēs ab hæreditate patris, qui aliquādiu ſuperuixerat ſuo patri poſſit cōſequi hæreditatem aui primo demortui.*

1 PRæterea quæro, pars repudiata cui accedat? Reſpo. accreſcit cohæredi inuito, ita tenet gl. in l. teſtamento, C. de impub. & alijs, & textus eſt in l. cum hæreditate, ff. de leg. 2. item in l. ſi quis hæres, ff. de acq. hær. eamque ibi. cōem aſſerit Ale. & quidem ſi plures fuerint ne accreſcat ſingulis, pro rata, ſeu quota ſua, in qua inſtituti ſunt ueluti dictū eſt in §. ius accreſc. q. 26.

2 Quæro ſi filiusfa. repudiat hæreditatē aduētitiā, an pater poſſit eā acceptare? Reſp. q ſic, nā tum nō accreſcit cohæredi, textus eſt in l. fi. Co. de bonis q lib. in pr in. eāque cōem teſtatur ibi. Iaſo. in uerbor. recuſare, cōem dicit Diaz. de regu. iur. 293. & hoc eo uſque extendunt Doct. ut procedat, etiamſi filius ſubſtitutum habeat, ita tenet Barto. in l. cum proponas, C. de hæred. inſtitut. ubi eam cōem aſſerit Alex. niſi tamen ſubſtitutus eſſet teſtatoris coniunctus & hoc commune teſtatur Iaſon in l. 3.

C. eo. cui tamen illud in puncto iuris non placet, neque mihi limitatio Bart. ib. qui vult ut pater tum ſolum præferatur ſubſtitutio cum filius eius reſpectu eſt inſtitutus.

3 Quæro hic quoque obiter, num hæres inſtitutus, & executor in teſtamento datus, executionem retineat repudiata hæreditate. Reſp. quod non, eſtq. caſus notabilis in leg. Luc. Tit. ff. de fideic. l. codicillis, §. 1. & ibi Bar. ff. de annuis l. Bald. in leg. cum proponas, C. de fideic. liber. Caſtrenſ. in leg. qui totam ff. de vulg. & pupil. Iaſ. in le. qui totam nu. 35. ff. de acq. hære. Barb. ad Bart. in leg. poſt legatum, §. amittere, ff. de his quib. vt indig. qui hoc in tuttela nō procedere late oſtendit. Sed econtra repudiato officio commiſſarium non videtur repudiata hæreditate, quia qui parti indiuiduæ renunciat, nihilo renunciat, ut tradit Bald. in d. l. cū proponas & poſt eum Iaſ. in d. l. qui totam.

4 Quæro etiam, num nepos abſtinens ab hæreditate patris ſui, qui pater aliquandiu ſuperuixerat patri ſuo, poſſit conſequi hæreditatem aui? Reſpond. controuerſus eſt hic articulus, gl. in l. ſi quis filiusfam. §. 1. ff. de acq. here. & Bal. in l. qui ſe patris, C. vnde liberi tenent, quod nepos poſſit habere hæreditatem aditā repudiata paterna, quam Bart. ibid. in d. leg. §. dicit procedere, ſi teneatur opinio, quæ vult quod hæreditas paterna non agnita non trāſmittatur ad extraneos, vt tenet glo. in le. ſi infanti, C. de iure deliber. Sed contrariam opinionem ſeruat Bart. ibidem, & communiter omnes DD. velut atteſtatur addit. ad Dec. in d. l. qui ſe patris. Ratio eſt, quia ſuus hæres ipſo iure extitit hæres abſque agnitione, unde hæreditas patris & aui una facta cēſetur, & in extraneum propterea trāſmittitur. Ad hanc verò rem nominat Bar. in d. loco. Sed glo. opinio videtur mihi æquior, ac verior de iure prætorio, d. l. qui ſe patris.

5 Vltimo quæro, quanto tempore abſtenſioni ſiue repudiationi præſcribatur? Reſpond. Terminus eſt præfixus ad deliberandum, aut non eſt præfixus, priori caſu poſt elapſum illum terminum facultas repudiandi amplius nulla reſtat; ſed hæreditas pro repudiata uel adita habetur, vt dixi in art. ius deliberandi, q. 4. num. 1. Sed ſi non eſt præſcriptum tempus, intra quod adeat vel repudiari poteſt hæreditas. Eſt enim abſtenſio & repudiatio facultas, facultati autem non præſcribitur, ut eſt text. in le. viam publicā, ff. de via publ. & in c. poſſeſſiones 16. q. 1. c. ſignificantes de appel. vbi Abb. & communiter alij DD. eſtque communis ſecundum Ant. Gabr. lib. 5. concl. 10. de præſcr. qui ibidem in contrariam partem allegat Bal. Ang. Raph. Cuma. & Are. in l. licet, C. de iur. deli. Iaſ. in l. 2. de acqu. hære. qui tamen hoc tñ limitat.

Quæſtio xiv.

SVMMARIA.

1 *Repudians hæreditatem non deſinit eſſe hæres.*

2 *Ideoque per repudiationem in iudicio factam non præiudicat ſibi hæres, niſi aduerſario illa proſit.*

3 *Et puellæ renunciantes hæreditati paternæ, a ſe aditæ, quo minus retineāt a fratribus impediri non poſſunt.*

1 Dictum eſt ſupra, quod hæreditas acquiſita omitti & repudiari nō poſſit, niſi a ſuo hærede, l. fi. Co. de abſtin. & repud. hær. vel in fauorem fidei commiſſi vniuerſalis, le. nam quod §. 1. ff. ad Treb. aut in caſu l. cum hereditate, ff. de acq. vel omitt. hæred. & le. quidam elogio, C. de iur. delib. uel denique per reſtitutionum in integr.

2 Quæro itaque, num idem valeat, cum in iudicio hæres repudiauerit hæredi-

reditatem acquiſitam? cauſa autem dubitandi & interrogandi ex eo oritur, quia confeſſio in iudicio facta nocet confitenti, licet extra iudicium facta non noceat, leg. 1. in fin. ff. de interrog. in iudic. l. cū de indebito, §. fi. ff. de proba. c. ſi cautio, de fide inſtrum. Ad quæſtionem propter varietatem DD. in le. ſicut, C. de abſtin. & repud. hær. ualde intricatā breuiter ſic reſpōdeo, ut confeſſio in iudicio hæredis, a creditore hæreditario conuenti, ad ſe pertinere hæreditatem, in ueritate non inducit aditionem hereditatis per omnia, ſed ſolummodo ut patiatur actionem ab aduerſario, ita negatio ſe hæredem eſſe in iudicio facta, non inducit ueram repudiationem, ut deſinat, ſcilicet hæres eſſe, nam noſtrum negare uel affirmare non facit naturalem ueritatem aliter ſe habere, quia natura non poteſt mentiri, ſecundum Bal. in d. l. ſicut manet igitur illud vulgare & cōmuniter receptum, ſemel hæres (in effectu) ſemper hæres.

2 Sed an aliquo modo ſibi præiudicet hæres in iudicio, qui repudiat hæreditatem quæritur? Azo ſimpliciter affirmat, ut refert gl. in d. l. ſicut Barto. ex ſeq. glo. diſtinguit, hoc modo. Repudiatio fit ad commodum aduerſarij uel repudiantis, hoc caſu nullum præiudicium affert, illo vero repudianti nocet, quoad iſtum aduerſarium non e. nam alios. Hanc Barto. diſtinctionem ſequuntur Bald. Alexan. & reliqui cōmuniter Doctorum In d. le. ſicut. Verborum forma ſolum diſſidet Caſtrenſis, qui vult uerbum, repudio, ab illa diſtinctione excludere, ac ſignificatu cōſtituere, uerbum vero, renuncio, ſubſtituere.

3 Vnde infert pro puellis a fratribus, quæ maritantur, & ab ipſis iubentur renuntiare hæreditatem paternam in bonis, in quibus fœminæ ſuccedunt, ſicut maſculi. Si filia, inquit, adiuerat hæreditatem paternam, uel magis ſe immiſcuerat, poſtea dicit, repudio ad inſtantiam fratris, nihil ualet repudiatio, & ea non obſtante, poteſt eam auocare a fratre: Sed ſi dicat, renuntio & dono tibi partem meam, & omnes ius, quod habeo in hæreditate paterna, bene tenet. Et quamuis Doctorum frequenti calculo fateantur, renunciationem donandi animo factā, tenere per l. ſuus heres, C. de repud. ita Bart. Angel. & Alex. in d. l. ſicut, tamen differētiam illam inter repudio, & renuntio. Caſtrenſi non concedunt, teſte in d. le. Alexand. nu. 3.

ARTICVLVS.

Acquiſitio hæreditatis.

Dictum eſt in præcedenti articulo, quo pacto hereditas repudiari poſſit, ſequitur nunc quomodo non repudiata acquiri, quæ materia ut præ illa crebrior uſu, ita frequentior in foro, ampliorque eſt. Trahit enim ſe cum omnes ferè poſt ſe articulos ſequentes: difficultates; difficultates & diſputationes habet plurimas, ex quibus nos pro noſtra conſuetudine, magis præcipua ſolummodo proponemus.

Quæſtio prima.

SVMMARIA.

1 *Acquirere generale nomen eſt.*

2 *Immiſcere eſt propriæ ſuorum hæredū.*

3 *Quemadmodum adire extraneorum.*

4 *Sæpius tamen confunduntur.*

5 *Melius vero diſtinguerentur, et ob quā cauſam.*

6 *Idcirco ſtāte ſtatuto, vt de hæreditatib. ſoluatur gabella, ille q̄ ſe immiſcere dicitur, vt ſuus heres, nihil tenetur ſoluere.*

Nemi-

1 NEmini credo dubium eſſe quin acquirere, quam latiſſime pateat. Acquiritur enim etiam dominium, poſſeſſio obligatio & alia iura, vt ex rubricis ſequentibus apparet, ff. de acquirend. rer. do. de acquirẽda, vel ommittenda poſſeſ. Inſtitut. per quas perſonas nobili obligatio acquir. Hinc quoque extra controuerſiã arbitror poſitum, quod hæreditatem acquirere latius pateat, quã vel adire vel immiſcere, & hæc ambo tanquam genus ſub ſe ſpecies complectatur.

2 Immiſcere enim dicuntur propriè ſui hæredes, ueluti & abſtinere, quod clarum eſt ex textu gloſſ. & in §. extraneis, Inſt. de hære. & qualit. & different. item ex glo. in rubri. ff. de acquir. hær. quæ etiam vtrobique a DD. receptæ ſunt.

3 Adire autem extraneorum eſt, ut & repudiare, quemadmodum: probant Doctorum & glo. communiter approbatæ, §. extraneis, inſtit. de hęred. qualit. &c. Adire igitur eſt, quaſi ad hæreditatem ire, l. delata, ff. de uer. ſign. ſui contra non vadunt ad aliud, ſed ad propriũ, vnde dicuntur immiſcere, iõ ſuo exiſtente, hærede hæditas nõ tacet. Cyn. Bal. Aret. poſt gl. in l. cum hæreditas, C. depoſiti.

4 Sæpius tamen ſuus hæres quoque dicitur repudiare uel adire, vt in le. defunctis, C. de leg. hæred. & multis alijs in locis, etiam apud Latini ſermonis parentem Ciceronem, in. 2 Phillipp. vbi dicit. Cum ipſe patris hæreditatẽ non adiſſes. Idque propter eadem iura, quæ ſuus in abſtinendo & immiſcẽdo cum extraneis hæredibus habet, ſicut partim in præcedenti dictum eſt, & nunc in hoc articulo dicetur. Nam in quibus ſuum hæredem non excipimus, ea de omni hærede intelligi volumus, quo. n. iſtud ταυτολογεῖν, vt idem bis uel pluries ſine cauſa repeteremus non ſine lectoris tædio?

5 Et quamuis adire & immiſcere plurimum confundantur, præſertim in Codice & iuris interpretibus, tamen melius diſtinguerentur, nam adire, eſt ire ad id, vbi nondum ſumus, vnde adire hæreditatem erit acquirere eã in qua adhuc nihil iuris habemus, qđ in omnibus extraneis hæredibus ſine contradictione verum eſt: Immiſcere vero eſt, acceptare hęreditatem, in qua uro ius habuimus, quemadmodum modo relatum eſt, propter continuationem in nos dominij, de quo tex. eſt in §. ſui autem, inſtit. de hæred. qualit. & diff. r. & leg. in ſuis, ff. de lib. & poſthum. vbi gl. & DD. hoc una nimi conſenſu confirmant. Et expreſſe in d. leg. in ſuis habetur, vt continuatio dominij eo rem perducat, vt nullam hæreditas videatur fuiſſe. Et paulo poſt: Itaque poſt mortem patris hæreditatẽ non videntur percipere, ſed magis liberam bonorum adminiſtrationem conſequuntur, quaſi olim hi domini eſſent, qui etiam viuo patre quodãmodo domini exiſtimantur. Vnde & D. Pau. in epiſt. ad Gal. ca. 3. inquit. Si filius, & hæres.

6 Ex quo fit, vt, ſtante ſtatuto, quod de hæreditatibus iubet ſolui gabellam, ſuus hæres, vel qui ſe immiſcet hæreditati paternę, eam ſoluere non teneatur, non enim tam hæreditas acquiritur, quam prioris dominij plena adminiſtratio ſuſcipitur, & ita tenent Ang. Imo. Cuman. & alij DD. in d. le. in ſuis eamque communem teſtatur opinionem Dec. in l. fin. C. de edict. D. Hadr. tollend.

Quæſtio II.

SVMMARIA.

1 *Hæreditatis acquiſitio quo iure ſit introducta.*

2 *Vnde deportatus adire non poteſt?*

3 *Quid in bannito?*

4 *Quid in excommunicato.*

5 *An damnatus ad mortem adire poſſit.*

6 *Damnatus ad metallum an hæreditatem acquirere queat.*

7 *Quid ſi inſtitutus factus ſit incapax hæreditatis, an ſubſtitutus eam agnoſcere poſſit.*

8 *Quot tempora ſint conſideranda in hærede, ut capere poſſit hæreditatem.*

1 QVæro præterea. Hæreditatis acquiſitio, quo iure ſit introducta. Reſp. Quod iure gentiū introducta, affirmare videntur, quotquot ſucceſſionem ab illo iure profluere dicūt, vt eſt Bar. in alij DD. in l. interdum, C. de cōdi. in deb. & in rub. ff. de acq. hæred. de qua re aliquid dictū eſt in §. hęreditas, q. 1. plenius antē in §. præcedenti, ubi probaui ex crebriori DD. calculo, qd ſucceſſio tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, ſit origine quidem iuris gentium primæui, ſed quoad formam, eſſe iuris ciuilis. Et hāc veram & communem concluſionem etiā de aditione loquens, quod origine, ſ. ſit iuris gentiū, forma uero iuris ciuilis, aſſerit Paul. Pariſ. conſ. 1. nu. 60. vol. 2. nec multis iam puto egere probationibus. Aditio hæreditatis num ſit iuris prætorij, vel iuris ciuilis in ſpecie dicti. Manifeſtiſſimi enim iuris eſt, quod prætor tantum bonorum poſſeſſorem, hæredem vero facere non poſſit, per legē namque tantum, uel ſimilem conſtitutionem hæredes fiunt, in prin. Inſtitu. de bonor. poſſ. Notiſſimum quoque eſt, quod per aditionem hæreditas aditio acquiratur, unde hæreditatis frequentiſſime appellatur, quare etiam nullus vnquam dubitauit, aditio hæreditatis quin ſit iuris ciuilis, in ſpecie ſic nominati. Poſſet & hoc alio demōſtrari argumento. Nam bonorum poſſeſſio, quæ a prætorio iure eſt, ſaltem apud iudicem petitur, ut ex conſtat ex §. bonorum poſſeſſio, qu. 6. Hæreditatis vero aditio etiam extraiudiciali fieri, poteſt, ut tradit Imol. & Alex. in le. qui hæreditatem, ff. de acq. hæred.

2 Iuris ciuilis quoniam hęreditatis aditio eſt ſequitur quod is, qui iuris ciuilis communionem non habet, hæreditatem quoque adire nō queat, inter quos eſt deportatus, l. neque, §. 1. ff. de teſt. mil. l. quidam, ff. de pæn. leg. edicto, §. 1. ff. de bonor. poſſ. hanc cōmunem teſtatur Alex. in l. qui deportantur, C. de hær. inſtitut. & dictum eſt de hac q. in §. inſtitutio, q. 2.

3 Sed quid in bannito? Reſpondit ſocer meus ad hanc quæſtionem modo d. §. inſtitutio, q. 3.

4 Excommunicatus an adire poſſit hęreditatem, quæritur. Reſpondeo. Ille eſt excommunicatus propter delictū aliquod, aut propter hęreſim. Priorem caſum idem ſocer meus ſoluit in d. §. inſtitutio, qu. 4. De poſteriore nemini arbitror fieri dubium, cum hæreticus quiuis expreſſa D. Iuſtiniani conſtitutione, quæ continetur l. fi. C. de hæret. & Manich. non ſolum ab hæreditate, ſed etiam a legato alienus iubeatur eſſe, etiam in teſtamento militis, in quo tamen deportatus relictorum capax eſt, d. l. neque, §. 1. ff. de teſtam. mil. ut ibid. quoque docent glo. Bartol. & alii communiter DD.

5 Sed an damnatus ad mortem adire poſſit hæreditatem. Reſpondeo. Quod non: nam & hic de ciuium numero exemptus eſt, & ſeruus pænę factus, vnd. nec ciuium iure gaudet, uelut S. M. ſcripſit in §. inſtitutio, q. 5.

6 Num idem ſeruetur in damnato ad mettallum, perpetuos remiges & ſimiles pœnas, quæro? Reſpo. Quod non, quia deportato æquiparantur, vt patet in §. inſt. q. 6.

7 Quod ſi inſtitutus factus fuerit incapax hæreditatis quæro, num ei ſubſtitutus poſſit hæreditatem adire? Reſp. Quod ſic: nam teſtamentum poteſt uires ſumere etiam a vulgari tacita, ut tenet gl. in l. ex Cornelia, in verſ. agnatorum,

torum,

torum,& in l.ſi pater captus, in uerbo inſtitutus,ff.de vulgar.& pupil. Barto. & DD.communiter ibid.& hanc magis communem dicit Alex.in conſilio 188.libro 2.

8 Quæro etiam, quot tempora ſunt cōſideranda,ut quis dicatur capax hæreditatis? Reſpondeo. Diſtinguendum hic eſt inter ſuos & extraneos hæredes. Extranei debent eſſe capaces tribus temporibus,tempore, ſ.inſtitutionis,mortis teſtatoris, & aditionis, de quo tex.eſt capitalis in §.in extraneis, inſtit.de hęred.qualit.& differ.& in l. ſi alienum.§.1.ff.de hæred.inſtit.& vtrobique gl.& DD. communiter hoc ſeruant.Item Dyn.in cap.beneficium num.28.de reg.iur.in 6.Et ſi horum aliquo tempore hæres incapax efficitur,hæreditatem habere nō poteſt,media uero tempora non nocent, ſecundum Bart.in d.l.ſi alienum,§.1.quare text.in l.ſed ſi conditioni, §.ſolemus, ff.de hęred.inſtit.tanquam ex communi omnium DD.ait: Solemus dicere, media tempora non nocere,ut puta ciuis Romanus ſcriptus, viuo teſtatore factus peregrinus, mox in ciuitatē Romanā peruenit, media tpa nō nocent. Vbi itaque nullum teſtamentum & inſtitutio;ibi quoq. nō ſunt tria ſed duo tantum tempora cōſideranda, mortis & aditionis.In ſuis autem tantū mortis tempus conſideratur,ut tenet eadē glo.& Bart.in d.§.1.eamque magis cōmunē teſtatur Iaſ.in l.2.ff.de vulgar. & pupil.quia ſui ſtatim ab obitu patris ſui hæredes ſunt.

Quæſtio iij.

S V M M A R I A.

1 *Quid ſit acquiſitio uel aditio ſecundum communem ac ueterem definitionē.*

2 *Et quæ ſit noua.*

1 NVnc quæro: Quid ſit acquiſitio vel aditio? Reſp.Cōmuniter DD.finiunt, quod adire hæreditatē nihil ſit hodie aliud, quam illā capeſſere, & ſe pro hærede gerere vt videre eſt apud eos in §.antepenult.& pen. Inſtit. de hæred.qualit.& differe.itē in l.gerit, ff.de acq.hæred.oēſque fatētur, quod differentia,quę inter ſolennē aditionē & geſtionem pro hærede hodie ſit ſublāta vt teſtātur Vveſenb.in paratit.de acq.hæredit & Althuſius in ſua iuriſprudentia lib.1.cap.17.

2 Et quoniam non ſolū aliqua deſunt in vulgari illā definitione,ſed etiā minus cōmode immiſtioni cōuenit quāobrē acquiſitionē,generaliori uerbo retento,definio, legitimum actum, quo quis animo indubitato hæreditatem delatam acquirit. Nec huic definitioni obſtabit, quod adire ius dicatur in l.ſi mater,Cod.de inſt.& ſubſt.ueluti Mynſing.2.obſeruat.71.allegat. Nam ſi textus ille probè conſideratur, adire non dicitur ius, ſed habere uel nactos eſſe filios ius adeundæ hæreditatis,ita ut poſſint hęreditatem adire,uel ſe immiſcere ſi uelint: ius itaque ibi pro facultate capitur.

Quæſtio Quarta.

S V M M A R I A.

1 *Aditio vel acquiſitio rectius, quod ſit legitimus actus definitur.*

2 *Qui ſub conditione,uel in diem non poſſit fieri.*

3 *Atque hoc propterea, quia debet fieri animo certo,non dubio.*

4 *Hæreditatis aditio poteſt fieri ſolo animo,verbis tamen declarato.*

5 *Aditio errore facta non valet,*

6 *Neque tenet,metu quæ fit aditio.*

7 *Impeditus adire reſtituitur in integrū.*

8 *Nemo poteſt cogi adire, niſi qui reſtituere debet.*

Nu

9 *Nec dubitans hæreditatem rectè acquirit.*

10 *Aditurus debet ſcire, ſibi delatam eſſe hęreditatem.*

11 *Pręcipuè quod ſit mortuus ille, cui ſuccedere vult.*

12 *Tertio debet ſcire, quo iure ſuccedat.*

13 *Quarto noſcet, ſe proximiorem eſſe hęredem.*

14 *Quinto defunctum potuiſſe teſtari.*

15 *Et teſtamentum ualere.*

16 *Sexto ſciet, ex quota parte ſit hæres.*

17 *Septimo, num ſit hæres neceſſarius uel voluntarius.*

18 *In iſtis autem ſufficit etiam uehemẽs hæredis adituri opinio.*

19. *Si filius iuſſu patris, vel ſeruus iuſſu domini adit, uter iſta ſcire debeat.*

20 *In aditione nõ ſufficit ratihabitio, ſed iuſſus præcedere debet.*

21 *Nec additio, immiſtio per procuratorem fieri poteſt, ſed per ipſum hæredem uoluntas acquirenda exprimenda eſt.*

1 SEd quod acquiſitio ſit legitimus actus, conſtat ex l. eum qui, ff. de acquir. hær. item ex l. actus legitimi, ff. de reg. iur. vbi textus hoc manifeſtè dicũt & Dd cum gloſſis communiter omnes affirmant.

2 Neque ſolum legitimus eſt actus, quales multi reperiuntur, ſed etiam talis, qui nec diem, nec conditionem recipit extrinſecam, ut probatur clariſſime per tex. glo. & DD. in dictis legibus eamque communem aſſerit Did. Cou. in epit. 4. c. 3. nu. 4.

3 In pendenti autem hæreditatis, acquiſitio eſſe non poteſt, quia conſiſtit in uoluntate firma, ſeu animo certo & indubitato, quæ voluntas firma eſſe non poteſt, ſi conditio apponatur. Hãc rationem tradit Bart. in d. l. eum qui, quam alij frequenter DD. ſequuntur, licet Cagn. in d. l. actus, eam deſtruere conetur, ſed fruſtra.

4 Ex quo multa ſequuntur, & primo, quod hæreditatis acquiſitio ſolo animo fieri poſſit, l. pro hærede, ff. de acqu. hær. etiam ſi per actus extrinſecos declaratus non ſit iſte animus, ac ita communiter per tranſire dixit Barto. teſte Corneo, conſi. 312. nu. 5. lib. 4. quod tamen nõ procedit, ſi dubium propterea oritur. Nam tunc animus iſte facto uel verbis debet eſſe declaratus, ut tradunt communiter Doctores in d. l. pro hærede, vbi eam cõmunem fatetur opinionem Alex. magis receptam teſtatur Corn. in leg. potuit. num. 7. Co. de ius. delibe. hanc quoque communem DD. ſentẽtiã ꝓfitetur Io. Dilec. Durand. in tract. de arte teſtādi, in titu. 11. caut. 3.

5 Deinde infertur, quod hęreditatis acquiſitio errore facta non ualeat, text. eſt in l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat, ff. de acq. hęred. quod tamen intelligitur, ſecundum glo. ibid. communiter approbatam, teſte ibid. Alex. ſi quis errat in acquiſitionis cauſa, nõ autem in ſua conditione uel ſtatu, num filius vel paterfamilias ſit, ac iſtam prætérea communem teſtatur Iaſ. ibid. num. 7. Error enim in accidenti commiſſus, nõ uitiat actum, l. 2. ff. de hær. inſtitur. glo. Bart. Caſt. & cæteri in le. Stichum, ff. de leg. 1.

6 Et quoniam nihil quoque cõſenſui ac uoluntati tam cõtrariũ eſt, quamuis ac metus, l. nihil cõſẽſui, ff. de reg. iur. quare & aditio uel immiſtio metu facta ſit ipſo iure nulla, ſi tñ pœſſit ꝓpſtatio, ita ꝓbat tex. gl. & cõiter DD. in l. q metu alitera, §. ſi q alijs eſt noua, & ſexta iex, ff. de acq. hær. Abſq. ꝓſtatione aũt ualet. ſed ueniit reſcindenda, l. ſi mulier, §. pen. ff. qđ met. cauſa, ubi gl. Bar. cũ alijs. DD. idem docent, quod litera.

7 Quamobrem ex ęquitate datur reſtitutio in integrum hæredi illius, qui impeditus eſt adire hæreditatẽ, l. Pannonius, ff. de acquir. hæred. eamque communem atteſtatur Ale. in le. ſi ...

C...te

C. de iur. deliber. & dixi in art. tranſmiſſio, q. 28.

8 Ex eodem quoq. fonte eſt, quod nemo poſſit cogi ſibi acquirere hæreditatem, l. 9. §. 1. ff. ad Trebellianum. Et hoc ſine controuerſia verum eſt, niſi fuerit hæreditas alij reſtituenda, tunc enim per iudicem cogi poteſt hæres inſtitutus, ut adeat, hæreditatemque aditam reſtituat. De quo textus eſt in capitalis in l. quia poterat, ff. ad Trebel. & dixit plenius de iſta quæſtione S. M. in §. fideicõmiſſum, q. 46. quod tamen de fideicommiſſario particulari vel legatario dictum nolui nã hi nullo modo hæredem poſſunt compellere, vt hæreditatem acquirat, l. nam quod, §. fin. l. ſeq. ff. ad Trebel. l. ſi quis omiſſa; ff. ſi quis omiſſ. cau. teſt. & hanc communẽ teſtatur Iaſ. in l. Marcellus, n. 44. ff. ad Trebellianum, communem quoque ait Soc. l. 1. de leg. 1. n. 211.

9 Infertur quarto, quod nec ignorãti principalia aditionis requiſita, uel de ijs dubitanti recte hæreditas acquiratur, niſi ſit ſuus hæres, §. ſuis, inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. def. & l. furioſus, ff. de acquir. hæred. l. fin. §. 1. C. de curat. furioſ.

10 Qua de cauſa acquiſiturus hæreditatem, ſcire debet, hæreditatem ſibi eſſe delatam: nam vt repudiatio hæreditatis nondum delatę, non tenet nec valet, multo minus aditio valebit, l. nec is. §. hæres, gl. Bar. & Dd. ff. de acq. hæred. gl & Dd. communiter in l. ſequenti, vbi Alex. dicit quod cum Bar. tranſeant omnes ali Dd.

11 Et præcipuè defunctum eſſe mortuum, uiuentis namque nulla eſt hæreditas, l. qui hęreditatem, ff. de acqui. hæred. & in l. præcedenti, ac utrobiq. communiter Dd. quod ſi uero hæres neget ſe ſciuiſſe defunctum teſtatorẽ, ut cuiter onera hæreditaria? probari id contra eum poteſt tribus his modis 1. Si probatur defuncto cõſanguineus l. octaui, ff. und. cognat. l. de tutela C. de in integ. reſtit. min. niſi ex aduerſo probetur abſentia l. Titius, §. 1. ff. de liber. & poſt. c. cum in tua qui mat. accuſ. poſſ. Ang. Imo. & Moderni in d. l. Titius, teſte Iaſone in l. is poteſt, ff. de acq. hæred. 2. Si probatur vicinus, licet fama nulla comprobetur, quemadmodum requirit quidem Bar. in d. l. is poteſt, nam eſt communis concluſio atteſtante ibid. Iaſone, quod vicinus præſumatur ſcire facta vicini. 3. Si probatur ciuis in ciuitate in qua communis fama eſt de morte teſtatoris, & ſic ſentit Bart. in d. l. is poteſt, cum quo tranſeunt cæteri.

12 Quo iure ſuccedat, ex teſtamento, an ab inteſtato tertio noſſe debet, tex. eſt in l. ſi is ad quem, ff. de acq. hæred. l. ſi quis, §. 11. l. furioſus, l. pater, ff. eod. glo. & communiter DD. in l. is poteſt, communiter item DD. in l. in repudiãda, ff. eod. de communi refert Crauet. conſi. 507. eamque communem teſtatur Vveſenbec. conſi. 89. nu. 3. & communem ante eum dixit Pariſ. conſilio 33. nu. 88. lib. 3.

13 Quarto ſcire debet ſe proximiorem l. cum quidam, §. 1. ff. de acq. vbi glo. & communiter DD. gl. Bar. Alex. Iaſ. atque alij in d. l. is poteſt, nam aitas videtur dubitare de viribus teſtamenti, ut refert d. gl. & Bar.

14 Quicunque enim de viribus teſtamenti dubitat, ex illo hæreditatem adire nequit, tex. eſt in l. nec is, & l. hæres, §. fi. ff. de acq. hæred. vbi glo. Bar. Alexan. Iaſo. & reliqui communiter DD. glo. Barto & alij in d. l. is poteſt, maxime autem de uiribus teſtamenti dubitat, qui neſcit, defunctum eius conditionis fuiſſe, ut teſtari potuerit, quod facilè poteſt ſciri ex l. qui ramus, d. l. hæres, ff. de reſt.

15 Neque adiri poteſt hæreditas, quam diu teſtamento reſcindi ſperatur, ie. illud, §. fin. ff. de bon. poſſ. contra tabul. Idem tenet Bar. ibid. Dec. in l. poſthu. n. 14. C. eo. Iaſ. in l. ſi qs poſthum. §. ſi filium,

filium,n.3.ff.de lib.& poſthu. Craue. conſi.898.n.24.

16 Sexto intelligere oportet, ex quota parte ſcriptus ſit hæres, glo.Bart.& alij in d.l.is poteſt.& de hoc text.cum gl.eſt in le.ex ſemiſſe,ff.de acq.hæred. glo.ordin.in l.ſi quis extraneum hęredem,§.ſciendum, ff.eod.& vtrobique communiter DD.atteſtante Roman. conſi.403.

17 Septimo,adire non valet, qui putat ſe neceſſarium, cum ſit uoluntarius hæres,l.is qui putat, & l.ſeq.ff.de acq. hær. vbi DD.communiter concludũt, quod in illis,quæ pendent a mera uoluntate,opinio præualeat uolũtati.

18 Et quamuis in teſte ſecundum communem DD.concluſionem teſte Iaſ. in l.qui hæreditatem, ff.de acq.hær.requiratur ſcientia, quę aliquo ſenſu externo firmetur, in hærede tamen adituro hæreditatem, ſufficit vehemens opinio circa prædicta, ſecundum l.cũ quidam §.quod dicitur, ff.de acq.hær.gl. in l.in repudianda, ff.eo. Bal.in l.cum in antiquioribus,C.de iur.delibe.Iaſ. in d.l.qui hæreditatem,Bar.to.in d.l.is poteſt,quem frequentius alij ſequuntur paſſim DD.communem teſtatur Iaſ.in l.ſciendum, ff.de acq.hær. vnde Bar.ait in d.l.qc.quod non ſit neceſſe, vt hæres interfuerit teſtamento, uel uiderit fieri vel legerit,ſed ſatis eſt,quod ei edictum uel ſcriptum ſit litteris amicorum,per l.ętate,§.fin.ff de interrog. actio communis tamen opinio videtur contra Bar.quæ habet,quod hęres extraneus ſcire præſumatur contenta in teſtamento,l.cum hæres, ff.delibe. leg.ſi tutor,C.de peric. tutor. Verum hæc contraria non ſunt, ut Alban.ad Bar.in d.l.is poteſt,exiſtimat, nam extraneus hæres,poſtquam adiuit, quia ex teſtamento uenit,eius tenorē quoque ſcire preſumitur,in tantum, ut ſe a nullo onere excuſare poſſit niſi, euidenter cõtrarium probet,nec vult cõmunis opinio,quod certo ſciat contenta in teſtamento, ſed ſolum præſumatur ſcire. Quamobrem male concludit Alban. quòd certo & uerè debeat ſcire aditurus hæreditatem illa quę in teſtamento ſcripta ſunt. Et in ſimili conciliat Iaſo.in d.l.qui hæreditatem, Bart.ibi d.& in l.pręcedenti,dicentem in l.antecedenti,quod confeſſio hæredis,dicentis,ſe aliquid feciſſe ut hæredem, inducat ſcientiam mortis teſtatoris. Et in d.l.qui hæreditatē,idē Bar. decidit,niſi ponatur, quod filia ſciuerit,matrem eſſe mortuam, ut nihil ualeat pro hærede geſtio. Prius Iaſo.ait a Bart.dictum in damnum & præiudicium hæredis confitentis, poſterius vero in fauorem & eius commodum, & ſic quoad validitatē aditionis. Et hæc eſt quęſtio pro amico, ſi caſus in facto contingeret,teſte eodem Iaſone.

19 Iuxta dicta quæro,ei filius iuſſu patris adit vel ſeruus iuſſu domini, quis ſcire debet prędicta? Reſpon.videtur ille,qui poteſt libere velle aut nolle, p gl.in d.l.is poteſt,quę vult,quod aditurus ſit liber,paterfamilias, compos mētis,maior 25.annis.is autem qui obſequitur imperio patris vel domini, velle non creditur,l.velle non creditur, ff.de reg.iur.ſed contrariam opi.tenet Bar.in d.l.is poteſt,per d.l.cum quidā §.pen.quem ſequuntur ibid.Caſt.Ale. & reliqui frequentius DD. Rapha.tamen,Rom.& pauci alij intelligunt, ſi filius vel ſeruus maiores ſunt 25.ann. ſecus ſi minores: tunc enim patris vel domini ſcientiam poſtulant, per l.pupillus,ff.de acq.hære.ubi tutoris ſcientia ſolius ſufficit,quod verum puto in illa ætate,ſi ſeruus uel filius fuerit, in qua cauſam aditionis ſcire, & intelligere non poteſt, ut patris uel domini ſcientia poſtuletur,ſecus ſi prouectioris ſunt ætatis,& maioris intelligētiæ, per d.l.pupillus.

20 Sequitur quinto ex nume.3.ſupra, quod in aditione hæreditas non ſufficiat ratihabitio,quemadmodum in bo

norum

Digitized by Google

norum poſſeſſione agnoſcenda, ex eo enim quia firma & certa uoluntate fieri debet, non patitur ſuſpenſionē, vt vere tradit Bar. in d. l. eum qui, cū quo facit Bald. in l. qui in aliena, ff. de acq. hær. qa aditio eſt actus legitimus d. l. actus quamuis Bart. ratio ex certa voluntate & indubitato animo deſumpta, fundamento & veritatis proprius accedat, hinc quibuſdam eſt, quod iuſſus debeat præcedere iuxta l. ſi quis mihi bona fide, §. iuſſum, ff. de acq. hære. vbi glo. Bar. Alex. Iaſ. & alij communiter DD. Gloſſa tamen in l. bon. poſſeſſio, in verbo tranſacto tempore, C. qui admitti, veriorem rationem addit quia aditio eſt iuris ciuilis, quod conſiderat patriam poteſtatem in tantum, vt filius non obliget patrem, niſi iuſſu adierit, d. l. qui in aliena, hanc poteſtatem quia ius prætorium non perpendit propterea quoque iuſſum præcedētem nō requirit, quod placet communiter DD. præcipue Bart. Baldo, Sali. Corn. Alex. Iaſ. & alijs, ut habet glo. marginalis in d. l. bonorum poſſeſſio Bar. in d. l. qui in aliena cum Alex. & alijs frequenter DD. idem ſtatuit in reſtitutione Trebellianica, quod in bonorum poſſeſſione, eo quod actiones in fideicommiſſarium tranſeunt actiuè, & paſſiuè.

21 Infertur ſexto, quòd nec aditio nec immiſtio per procuratorē fieri queat, quoniam in ſolo animo conſiſtit iuxta gl. & Bar. in d. l. per procuratorem, quem ſi quis conſtituit iam adiiſſe cenſetur, prout tradit Bar. in d. l. per procuratorem, ff. de acq. hær. & iſtam opinionem confirmat textus expreſſus in d. l. per procuratorem, vt gloſ. & DD. receptiore calculo idem docent, niſi fuerit generalis Cæſaris procurator, l. vltima, § fin. ff de offi. procurator. communem dicit Caſt. in d. l. per procuratorem.

Quæſtio Quinta.

SVMMARIA.

1 *Aditio hæreditatis eſt actus.*
2 *Quare non præſumitur?*
3 *Licet hærrditas ſit opulenta.*
4 *Atque eadē procedunt in immiſtione.*
5 *Acquiſitio, quia factum eſt, probari debet.*
6 *Etiam immiſtio pro creditores, propter beneficium abſtinendi.*
7 *Requiritur autem probatio concludens & plena.*
8 *Qualis etiam eſt præſumptio ex longa detentione hæreditatis.*
9 *Quanta autem illa detentio ſeu poſſeſſio debet eſſe.*

1 Actum definiuimus aditionē eſſe id que ex d. l. eū qui ff. de acq. hære. & l. actus legitimi, ff. de reg. iur. cōmuni omnium DD. ſententia, nec obſtat, qd ius dicatur in l. ſi mater, Co. de inſt. & ſubſtit. nā quantū differūt ius eundi, ab ipſa itione, tantū differūt ius adeūdi, & aditio hęreditatis, hęc vere actus, illud poteſtas atque facultas eſt, quemadmodū cōſtat ex ipſa ſermonis pprietate, vt taceā in re manifeſta leges & legū interpretes. Neq. ideo minus actus erit, qa aditio dicitur eſſe animi, l. pro hær. ff. de acq. hær. quemadmodū aliqui uoluerunt, contra quos eſt uerior, & receptior ſentētia. Nā & uolito ſeu velle, aditionis uerbū eſt ueluti patet ex l. bonę fidei, ff. de acq. rerū dominio & ex l. in totū omnia, ff. de regu. iur. Nonius hoc firmat larius i cōſ. 27. n. 1.

2 Et quoniam aditio actus ſeu factū eſt, ideoque non præſumitur, facta nāque iuxta l. in bello, §. fact. ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. & opin. comm. non præſumūtur, & iſtud de aditione probatur ex d. l. pro hærede arg. l. e. 2. & 3. ff. de interr. actio. ubi dicitur difficilis probationis, probanda igitur erit, ſi pro-

probanda,non præſumetur,& argu.l. neceſſarijs,ff.de acq.hęre.quod autem non præſumatur aditio hæreditatis,tenet Bar.in d.l.neceſſarijs,Bal.in conſi.224.volu.2.Signor.de Hom.conſi. 165.n.4.Rom.conſ.154.n.2.Corn.in conſ.308.n.7.li.2.Dec.conſ.442.n.17. Crau.conſ.33.n.2.& conſ.312.nu.3. Natta conſ.398.vol.2.n.44.& hęc eſt recepta DD.ſententia ut innuit Crau. conſi.456.n.1.& Nenius conſi.27.

3 Quod etiam procedit in hæreditate opulenta licet facilius interueniente quadam coniectura præſumi eius aditio poſſit,ita tenet Bald.conſ.298.nume.2.vol.5.Cor.conſ.210.col.2.li.3. Natta conſi.448.n.20.Crau.conſi.33. num.12.& 23.quia hereditatis aditio eſt quiddam odioſum,ut teſtatur Crauet.conſi.967.n.20.coniunctum cum multis incommodis & oneribus.

4 Idem in filio quod in extraneo uel in immiſtione,quod in aditione obtinet,non obſtante.Si filius ergo hæres, vt uidere eſt in l.1.C.ſi ab hæred.ſe abſtinen & l.1.C.de iur.delib.gloſſ.in l. cum dotem,§.tranſgrediamur,ff.ſoluto matrim.& ibid.Barto.Caſtr.& Alexand.item gloſſ.Barto.& alii communiter Doctorum in d.le.neceſſarijs,& hanc magis communem profitetur Iaſon in lege ei,qui ſe non immiſcuit,ff. de acqui.hæredit.nam quotieſcunque de filij incommodo agitur, tunc non præſumitur ſe immiſcuiſſe uel hæres eſſe,ſecus quando de eius commodo. Ius enim abſtinendi prodeſſe, non obeſſe debet ut dixi in artic.præced.q.4. eamque probant in ſpecie hac Alexā. conſi.34.libr.3.& in conſil.77.libr.5. Igneus in le.neceſſarios,ff.de quib.ut indig.cum alijs DD.quos commemorat Menoc.de præſumpt.li.4.præſumpt.99.n.5.

5 Infertur quoque ex eo, quod aditio probari debeat,ab eo, qui illa nititur, factum enim eſt,quod probari conuenit l.1.C.de prob.atq.ita tenet Signorol.de Homod.conſil.154.nu.4.Bal. conſi.224.lib.2.Rom.in conſi.154.libro 2.Abbas conſi.26.lib.2.Decius cōſi.442.nu.15.Soc.iun.conſi.14.Iaſon poſt alios in l.115.Veteres,ff.de acqu. poſſeſ.Crau.in conſ.37.nu.4.& conſi.197.conſi.898.n.2.Nonius conſilio 27.num.1.& hoc paſſim a DD.receptum eſt,ac communiter approbatum, indubitatum in iure noſtro, teſtatur Franciſc.Mantic.de coniect.vltim.volunt.libr.12.tit.9.num.4.Quod adeo verum eſt,ut probari debeat,etiamſi nemo ſit qui agenti obiiciat aditionem non eſſe factam,per leg.edictum ff.de interrogat.action.Decian.conſil.61.

6 Creditores ſi agant,aduerſus ſuum hæredem,oportet probare illum eſſe filium,eumque hæreditati paternæ ſe immiſcuiſſe per d.le.ei qui ff.acquir. hæred.ubi idem gloſſ.& communiter DD.docent,& comm.teſtatur Alexa. cum Iaſone ibid.commun.refert Soc. conſil.64.nu.7.volum.1.Item Pirrus Angelberm.in conſuet.Aurel.de ſucceſ.c.29.communem quoque teſtatur Ant.Gome.in tract.var.reſolut.volu. vltim.c.9.nu.25.niſi filius compareat in iudicio , & faciat actum ut hæres patris.

7 Sed quæro qualis probatio requiratur.Reſpōdeo,quoniam difficilis probatio eſt aditionis probatio, ut habet textus in l.3.ff.de interroga.action.ſequitur quod certa eſſe debeat concludens & plena,ita probatur p l.nō hoc, C.unde legit.& c.in præſentia, de proba.& utrobique cōiter DD.idem quoque tradit.Crau.in conſ.33.n.2.& in conſ.37.n.4.& in conſ.312.n.3.atque ante eū Dec.in conſ.445.n.52.& ſeq.

8 Quæro præterea,ſi quis per longū tēporis ſpacium detinuit hæreditatem, an adiuiſſe præſumendus,ne quod probanda ſit aditio uel immiſtio? Reſpondeo quod probatione, non opus ſit , quia præſumitur talis adiuiſſe, textus

eſt in l.filiusfa.C.de petit.hæredit. & hoc teneri Deci.in d.conſi.442.n.22. Ioan.Ceph.conſi.98.n.27.volu.1.Fel. & cęteri Doctorum in c.ſicut de re iudic.& omnes DD.in l.1.C.qui admitti,quemadmodũ teſtatur Maſcardus, de probat.conc.40.n.11. commu.atteſtantur Ale.& Iaſ.in l.ſciendum,ff.de verb.oblig.

9 Quãtum autem erit illud temporis ſpaciũ, vt aditio præſumatur legitime facta? Reſp.gl.in d.l.ſi filios,refert qđ quidã trieniũ uel decenniũ ſtatuerint, ipſa uero decẽ uel uiginti ponit annos quæ ſentẽtia placet Bart.Bal.atq. alus DD.ut gl.ibi.marginalis habet. Quod tñ Ale.in d.l.ſciendũ,n.19.intelligit, ſi nemini inde præiudiciũ creatur, ſecus requirũtur 30.anni,per textũ notabilẽ in c.peruenit,de empt.& vendit. ubi idẽ tenet gl.& Imo.Item Petr.Anch.in cõſ.127.Caſtr.conſ.48. Iaſ.in l. ſi certis,C.de pact.Fel.in c.Albericus, de teſt.& c.illud de præſumpt.Ale.in conſi.1.vol.1.& conſ.56.vol.4.

Quæſtio vj.

SVMMARIA.

1 *Quare aditionis probatio dicatur difficilis.*

2 *Quæ certo inducant aditionem.*

3 *Actus dubij non inducunt aditionem, vt nec verba ambigua.*

4 *Sed quomodo reddantur certa.*

5 *Num omnia,quæ in extraneo aditionẽ in ſuo immiſtionem inducant, quod declaratur n.6.7.& 8.*

1 Dictum eſt ſupra aditionem ab illo,qui ea nititur,probandam eſſe,per l.neceſſariis,ff.de acquir.hære. eamque probationem eſſe difficilem leg.3.ff.de interrog.action.quæro igitur unde illa probandi difficultas? Reſpondeo qui nolunt & negant, aditionem eſſe quid facti, ab animo iſtud negotium deducunt,quia ea,quæ in animo conſiſtunt,probatu difficilia cenſetur,cum a nullo alio,niſi ſolo Deo cognoſci,poſſint, qui omnium ſcrutatur ſolus corda. Apocalypſi Ioan.capit.2. verſi.23.quæ ratio bona & uera exiſtimanda,ſi theſis quoque uera eſſet, nã licet aditio hæreditatis dicatur,animi tamẽ hoc propterea fit,ne quis credat neceſſe eſſe res hæreditarias apprehendere,vel eas attingere,quare textus ait in l.pro hær.ff.de acq.hær.pro hærede gerere,nõ tã facti eſt quam animi,qui tñ declarãdus palia eſt. Alij igitur rectius illã difficultatẽ probãdi,ambiguitati verborum, quibus aditur hæreditas,& factorum,quibus quis ſe pro hærede gerit, adſcribũt, quemadmodum ex Boer.qu.42.n.28.& Crauetta conſi.967.erudite deducit, Menoc.lib.4. præſump.99.n.ſi.

2 Notiſſimum hoc eſt omnibus,quod animus declaretur verbis, tam ſcriptis quam lingua & ore prolatis, & factis, quare quæ ſint verba, item quæ facta & actus,qui hæreditatis certo inducãt aditionem,quæro? Reſpondeo. Paucis illa verba uel facta comprehendi nequeunt,quare in genere notandas puto duas haſce regulas. 1. Verba diſpoſitiua, certa & determinata ſignificare hæreditatem aditam, eius aditionem inducunt,quale eſt in extraneo, adeo hæreditatem,immiſceo me hæreditati. 2. Actus qui citra ius & nomen hæredis fieri non poſſunt, hæreditatis aditionem certò inducunt, ſic qui petit hæreditatem,non dubium eſt, quin adierit eam,nam illa actio non intenditur ab alio quam hærede, ut dixi in articulo tranſmiſſio,quæſt.quinta,numero 3.

3 Dubia itaque verba & actus ambigui hæreditatis aditionem non inducunt,l.ſi pupillus,§.1.ff.de acquir.hęred.Bar.in l.gerit.Idem Bar.Ale.Iaſ. & alij DD.in l.pro hærede,ff.eod.hãc com-

communnem dicit VVeſebec. conſilio 13.nu.89.

4 Certus autẽ talis actus redditur per proteſtationem præuiam qua hæres enunciat ſe facere, uel non facere animo adeundi, quia proteſtatio in re dubia declarat animum d.l. qui in aliena d.l.pro hærede,ff.de acq.hæred.l.e.& ſi quis,ff. de religioſ. & ſumpt. funer. & vtrobique DD. communiter eamque communem enunciat Anton. Gomez. in l.45.Tauri.num.44.ex Bar. in l.nõ ſolum,§.morte,ff.de nou. ope. nuncia. velut atteſtatur Villalob. in commun. opin.verb.proteſtatio,num.361. Secus eſt,vbi proteſtatio poſt actum perfectũ in dependentibus a ſola proteſtantis voluntate interponitur, nam tunc actus valet & proteſtatio uitiatur l.e.per ſeruum §.1.ff.de vſu.& hanc communem,ait Ripa in c. cum in de conſt. n. 66.de conſtitutio.ut refert Villalob.d. verb.proteſtatio,num. 358. Idem eſt ſi actus ſubſequens eſt celebratus, cum alio, communem dicit Gomez.d.loco, vel ille actus certò induceret aditionẽ vt probat Bart. & Dd.quos allegat plures Maſcard.de probat.vol.1. cõcl.47. nu.9. Certus item fieri poteſt actus dubius per iuramentum hæredis, vt per multos probat Franc.Mantic. de coniect.ultim.uolun.libro 12. capitulo 12. numero 26. ubi iſtam communem fatetur.

5 Sed quæro, an omnia quæ in extraneo inducunt aditionem, in ſuo etiam immiſtionem induxiſſe cenſenda ſint. Reſpondeo,quod ſic,per l.e.cum bonis patris,ff.de acq.hæred. ubi idem tenet Bar.in l.1. C. de repud. uel abſtinend. gloſſ.& Bar.in l.Antiſtius,ff. de acqu. hæredit. atque hoc vulgariter receptum eſt.

6 Declaratur tamen hoc in aliquibus, & pręcipue in ablatione & ſurreptione rerum hæreditariarum, quia per hanc ſuus cenſetur ſe immiſcuiſſe hæreditati paternæ l.ſi ſeruum,§.ait prætor,ff.de acq.hære. quia id ſumit quaſi ſuum,ut argumentatur gl.in l. in ſuis, ff.de liber.& poſth.extraneus uero delinquit,l.ſi quis extraneus, ff. de acqu. hæreditate, ac iſtam declarationem cõmunem teſtatur Fern.Vaſq. de ſucceſ. creat.§.21.nu.258.

7 Declaratur item in tranſactione cũ occiſoribus defuncti, nam filius cum illis tranſigens, non cẽſentur ſe immiſcere,quia ſuo iure, ſeu ſanguinis ratione necem patris uindicare tenetur l.ſi uero,§.ijs autem.ff. de ijs, qui deiecer. uel effude.l.quęſitum,ff. de ſepulc.uiolat,atque ita tenet Bart.& reliqui DD. in l.ſi filius,qui patri,ff.de uulg. & pupil.hanc commu.teſtatur Crot.l.e.in 4. §.Cato.ff.de uerb.obl.

In extraneo uero aditionem inducit tranſactio cum ocçiſoribus teſtatoris, quia extraneus citra ius & nomen hæredis,pacem illam inire non poteſt, quemadmodum tenet Bart.in l.pro hęrede,§ ſi ff.de acq.hęr.& ut dixi in art. officium hæredis.

Quæſtio vij.

SVMMARIA.

1 *Quot modis animus adeundi declarari poſſit.*

2 *Quæ verba certo inducant aditionem.*

3 *Quid ſi dicat filius, pro immiſceo, adeo hæreditatem patris mei.*

4 *Num adiſſe exiſtimetur, qui dicit uolo adire.*

5 *Sed quid ſi illud dixerit intra terminũ deliberandi interrogatus.*

6 *An idem obtineat ſi interrogatur nullo dato deliberandi tempore.*

7 *Quid ſi dixerit uolo adire, conuocatis ad hoc teſtibus.*

8 *Phraſis, volo eſſe hæres, an idem euincat, quod volo adire.*

9 *Sed ſi dixerit quis, nõ diſplicet mihi hæreditas?*

10 *Nũ adiuerit, qui dicit, puto mihi expedire hęreditatem habere.*
11 *Quid ſi dixerit ſum hęres?*
12 *Quæ verba dicantur enunciatiua.*
13 *Sed quid ſi uerba enũciatiua propter aliud præferantur?*
14 *Quid ſi dixerit, hoc facio, quia ſum hęres.*
15 *Num adiuerit ſi dixerit, promitto tibi agnum ſi ſum hęres.*
16 *An quid ſi dicat, magna eſt fortuna, quod mihi talis obtigerit hęreditas.*
17 *Quid ſi dixit, contentor oblatam eſſe hæreditatem, de qua tu mihi gratularis, num adiuiſſe ſit pręſumendus.*

1 IN proxima quæſtione dictũ eſt, quę dã uerba & facta certo inducere aditionem uel immiſtionem, quædam uero dubie atque hæc DD. communiter dicente Bar. in l. gerit, ff. de acq. hæred. volũnt perpẽdi ex qualitate hæredum & perſonarum, atq. ex qualitate actuũ & rerũ quas attingerent, ut quãdoque habeat neceſſe quis probare, ſe nõ feciſſe animo adeundi, quandoque probetur ab aduerſario, verum quia cõmunis alia DD. doctrina eſt nimirum generalis, Bar. eo. loci per 5. q. principales, & duas acceſſorias tract. 1. Quomodo animus declaretur, p verba. 2. Quomodo declaratur per ſcripturã. 3. Qualiter declaretur p facta. 4. Qualiter declaretur per nõ facta. 5. Qualiter quis declaret animũ cum nõ proprio, ſed alieno adit nomine. Hanc diſtinctionẽ, & ordinem cum videam non omnino ineptam, & a *DD.* communiter obſeruari, & mihi ſequenda elegi.

2 In primæ quæſtionis ueſtibulo Bar. quædam uerba ponit, quibus extra cõtrouerſiam & ſine dubio inducitur hæreditatis aditio, ut ſi quis, cui delata eſt ſemper intellige, dicat, gero me pro hærede, l. pro hærede, ff. de acq. hær. vel agnoſco iſtã hæreditatẽ, vt in d. le. gerit. vel dicat, apprehendo, aut aſſumo mihi nel accipio hæreditatẽ l. apud Aufidium ff. de opt. legat. Item ſi filius dicat, immiſceo me hæreditati paternæ, l. neceſſarij, ff. de acq. hær. & de his eſt nulla dubitatio quin inducãt aditionẽ, ut teſtatur Marãt. in l. is poteſt, ff. eod.

3 Sed hic quæro, nũ filius de immiſcere exiſtimetur, ſi dicat adeo hæreditatem patris mei, hoc enim uerbum non ſuorum, ſed proprie extraneorum eſt, vt dixi ſupra q. 6. Reſpond. quod non putetur ſe immiſcere, tenet Bar. in le. is qui putat, ff. de acq hær. Sed contrariã opinionem tenet Bal. & Salic. in le. potuit, C. de iur. deli. Iaſon Bartoli rationem & ſententiam dicit ridiculam, & Baldi frequentiori calculo receptam, in l. 1. n. 5. C. qui admitt.

4 *C*ætera verba, quę tam certo aditionem non inducunt, ſunt diſpoſitiua cum ſuſpenſione quadã, uel ſunt enunciatiua, aut ppter ſe aut propter aliud, vel ſunt dubia, vnde Barto. 4. membra circa primam quæſtionem tradit. Ex diſpoſitiuis ſuſpenſiuis eſt uerbum, volo adire, de quo DD. maxime inter ſe contendunt, an aditionem inducant, vel deliberationem oſtendant. Et affirmatiuam, quod per illa verba aditio inducatur, tenent Raph. Cuman. Aretin. in d. l. gerit, quia cum hæreditas ſolo animo adeatur, dic. leg. ger. p. l. pro hæred. leg. ſi auia, C. de iur. deliberan. ſatis eſt uoluntatem adeundi, quouis uerbo eſſe declaratam. Sed negatiuam, quod non cenſeatur quis hæreditatem agnouiſſe, dixerit, uelo adire hæreditatem, tradit glo. Barto. & alij in d. leg. gerit glo. Ripa, Alciatus, & communiter DD. in leg. ſerui electione, ff. de l. 1. Bart. *C*oma. Alber. cum reliquis DD. in l. 6. ff. de inoff. teſt eamque crebriorem dicit Franc. Mantica de coniectu. ult. uolunt. lib. 12. tit. 11 num. 1. receptam teſtatur Iacob. Menoc. præſumpt. lib. 4. præſumpt. 100. num. 10. ubi plures, in hanc allegat ſententiam, nam

nam uerbum dolo, infinito iunctum uerbo, nihil diſponi cum ſit futuri tẽporis, ut docet Bar. in l. cunctos populos, C. de ſum. Trin. & fid. glo. & communiter DD. in d. l. ſerui electione.

5 Declaratur tamen prædicta cõmunis ut non procedat, quando ex aliis coniecturis adeũdi colligitur animus vt ſi quis interrogatus poſt præfixum tempus ad deliberandum, an uelit eſſe hęres? Reſpondeat, ita uolo adire hęreditatem, ut probat textus, in l. ſed etſi alio. & in l. omnes, ff. ad Treb. & declarat Bar. in d. l. gerit, Roman. Corn. Gozad. & alii in l. qui ſe patris, C. unde liber. Ripa & Alciat. in d. l. ſerui electione, quos ſequuntur recentiores.

6 Quod idem procedit etiã cum nullum deliberandi tempus præſtitutum eſt, quia ille interroganti, num uelit eſſe hæres, qui reſpondet, uolo adire hæreditatem, creditur deliberato reſpondere, reſponſio enim alteri quæ fit, certa eſſe debet, l. de ætate, §. nihil ff. de interrog. actio. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verborum oblig. l. in uẽdentis, ff. de contrah. empt. & ita tenent modo dicti DD. eamque commun. teſtatur Ripa in d. leg. ſerui electione, ueluti refert Mantic. de coniect. vltim. volũt. lib. 12. tit. 11. nu. 2.

7 Multo fortius adire præſumitur ſi cõuocatis amicis & teſtibus dixerit, ſit is teſtes, quod ego uolo adire hæreditatẽ, ita tenet Bar. in d. l. gerit, itẽ allegati DD. in d. locis, Imo. in d. l. gerit, uerioꝛem iſtam ſententiam dicit, Menoc. de præſum. libr. 4. præſumpt. 100. nu. 17. communem profitetur, & erudite ueram probat.

8 Quæro an idem euincat phraſis, uolo eſſe hæres, quod locutio uolo adire hæreditatem? Reſpõdeo, diuerſa hæc ſunt vt Bar. docet in d. l. gerit, quem cęteri ſequuntur. Nam verbũ volo cũ infinito ſignificãte, eſſentiam diſponit ſtatim, cum eſſentia eſt in dicentis volun tate, abſque aliquo facto extrinſeco, ut tradit Bar. d. leg. gerit, Iaſ. in d. l. ſerui electione, eamque ueritatem teſtatur Bart. in dicta lege potuit, C. de iure delib. Et quamuis Soci. ſenior in conſilio 86. numero 2. libr. 3. videatur negare, quod dicens, volo eſſe hæres, adire præſumatur, tamen in contrariã partem plures ſunt, & receptior eſt opinio, quod alijs cenſeatur adire, & ita tenet Barto. in d. leg. gerit, & ante cũ gloſ. in leg. iam dubitari, ff. de hęredit. inſtitut. Iaſon. in leg. qui ſe patris, Co. vnde liberis, Baldus & Iaſon in d. leg. cũctos populos, C. de ſumm. trinit. & fid. cath. Ripa. Ru. & Alciat in d. lege ſerui electione, ff. de legat. 1. eamque commun. enunciat Iacob. Menoch. de arbitr. Iud. li. 2. cent. 5. caſu 396. n. 9.

9 Sed quid ſi dixerit quis, non diſplicet mihi hæreditas Titij? Reſpondeo: quod non præſumitur adire, ita tenet Bartolo in dicta leg. gerit, quem ſequitur ibi. Roman. & Marant. in dicta lege is poteſt, ff. de acquirend. hæred. Ioan. Baptiſt. Aſin. in leg. 4. §. nec quis putet, ff. de religioſ. & ſum. fundamen. & licet Aretin. in dicta lege gerit addubitet, tamen Bartol. ſententia uera & a Doctorum recepta eſt.

Nam non diſplicere, medium eſt inter placere, & diſplicere, quemadmodum non nolle, medium eſt inter velle & nolle leg. 1. §. ſcientiam, ff. de tribut. action. ac ita docet Barto. in dicta lege iam dubitari, Dec. Cagnol. & cęteri Doctorum in l. eius eſt non nolle, ff. de regul. iur.

10 Quæritur an ille, qui dicat puto mihi expedire, ut hęreditatem adeam, adire cenſeatur.

Reſpondeo aut illa uerba protulit poſt præſtitutum ad aditionem tempus, vel nullo dato deliberandi tempore, hoc caſu non cenſeatur adire, quia puto uerbum dubitantis, non ſcientis eſt, præſertim ſi infinito iungitur, ideo dicitur, ſtulti putant, ſapientes ſciunt, illo caſu contra adi-

re præſumitur. Et hęc eſt cõmunis opi. quemadmodum tradit Alex. in l. recuſare, §. fi. ff. ad Trebel.

11 In ſecundo membro docet Bar. quo modo & qualiter inducatur aditio ex verbis enunciatiuis propter ſe, vt ſi q̃s dicat, ſuum hæres Titij, uel ſe eſſe hæredem Titij. Et quod hæc uerba inducant aditionem hæreditatis, ſi ab eo prolata ſunt, qui poteſt adire, tenent poſt Barto. Aret. in d. l. gerit Baldus in d. l. potuit C. de iur. delibera. Ruin. in conſil. 115. num. 6. libr. 3 Iaſon in l. ex his verbis, C. de teſt. milit. Dec. conſil. 35. nu. 3. Crauet. conſ. 24. nu. 2. & conſi. 348. num. 3. vbi allegat inſuper Bal. conſi. 263. li. 1. Aret. conſi. 136. Corn. conſil. 254. lib. 4. eſtque recepta hæc ſententia, quemadmodum & alterius caſus, qui habet quod ille, qui non poſſit eſſe hæres, licet millies dicat, ſum hęres, tamen non præſumatur ob id adire, niſi ſui damnum, & utilitatem eorum, qui præſentes fuerũt, ſeu in quorum gratiam confeſſio eſt facta, exiſtimatur hæreditas adita, ita docet Bartolus in d. l. gerit, quẽ reliqui ſecuti ſunt, vt teſtatur Menoch. de præſump. li. 4. præſum. 100. nu. 23.

12 Verba autem enũciatiua ſunt, quæ conſtituunt enunciationem, qualem definit Ariſtot. in li. περὶ ἑρμηνείας c. 5. Sed in iure uerba enunciatiua ſunt, quibus quis ſolum aliquid enunciat, hoc eſt, neque diſponit, neque contrahit, ut Fortunato liberto meo lego, ex eo, quia Fortunatum ſolum enunciauerit libertum, libertas peti nõ poteſt l. 7. C. de milit. teſtam. ſunt alia exempla paſſim in corpore iuris utroque, præſertim in l. in rationes l. 6. C. de teſta. ubi eadem ferè definitio habetur, l. 1. C. Arbitr. tutel. l. 14. C. de contrah. & commit. ſtip. Iſtam definitionẽ verborum enũciatiuorum probat Soc. in l. ex hac ſcriptura, ff. de donat. communiter quoque paſſim per DD. approbatur, nec diſſentit Bald. in l. 1. C. de falſ. cauſa adiect. leg. licet anguſtius definiat, uerba enunciatiua eſſe quoddam præmium, uel præambulum diſpoſitionis, non ipſam diſpoſitionem. Verius ego finirem uerbum enũciatiuũ, prædicari uel ſubiecti determinationem, ſine qua nihilominus illa certum diſponerent.

13 Sed quid ſi illa verba enunciatiua non propter ſe, verum propter aliud proferuntur, ut, ego Titius hæres Sempronij precor Caio ſalutem, an etiam tũc hæreditas præſumatur adita, quæritur? Reſpond. in hoc tertio membro Barto. trifariam diſtinguit, unde DD. recentiores tres formant caſus. Primus eſt, quando demonſtrationes illa uerba enunciat, ut ego hæres Sempronium precor Caio ſalutem, & hoc caſu præſumitur hæreditas adita ſecundum Barto. in d. l. gerit. Bal. in d. l. potuit, Aret. conſ. 136. Ruin. cõſi. 47. nu. 5. lib. 2. Crauet. conſ. 348. nume. 3. nec obſtat l. Epiſtola, ff. de pact. & l. ex his verbis, C. de teſta. mil. nã ut ſoluit Barto. in d. l. gerit, illæ leges enunciãt de facto alieno, non proprio, & Bart. opi. ſequuntur frequenter DD. atque Cta. de anti. Temporum, p. 1. verbum propoſitum noſtrum, nu. 3. communẽ teſtatur, vt verba enunciatiua geminata propter aliud emiſſa plenè probent, & idẽ ante eum uoluit Bar. in l. cum ſcimus, ff. de agric. & cenſitis.

14 Secundus caſus eſt, quando uerba enunciatiua propter aliud emiſſa, proferuntur per modum cauſæ, ut hoc facio, quia ſum hæres, & his verbis ſine dubio inducitur hæreditatis aditio, teſte Bar. in d. l. gerit, ff. de acq. hæred.

15 Tertius caſus eſt, quando illa verba enunciatiua propter aliud emiſſa, proferuntur conditionaliter, ut promitto tibi agrum ſi hæres ſum, & tunc nõ inducitur aditio, quia hæreditatis aditio non recipit conditionem, vt dictũ eſt ſupra: neque animo dubio ſit, ſed certum requirit animum l. is qui

hæres

Digitized by Google

hæres,§.1.l.ſi is ad quem l.hæres inſtitutus,ff.de acq.hær.& iſtam Bart. ſententiã ſeruant ob dictas rationes DD. communiter omnes.

16 Sed quid ſi dicat quis, magna fortuna eſt, quod Sempronij hæreditas mihi obuenit, num per hæc verba adire præſumatur? Reſpondet Bar.in d.l. gerit,quod non cenſeatur adire,quia poteſt eſſe, quod magna ſit fortuna, vt adire poſſim, etſi non adeam, verum ſi dixerit, magna eſt mihi fortuna, quod ſum hæres Sempronij, tunc exiſtimatur adita hæreditas ita docente Bar. in d.l.gerit, quem ſequuntur alij, præcipuè autem Menoch.de præſump.li.4. præſum.100.nu.2.7.8.

17 In quarto membro refert Bart. d.l. gerit, quod verba dubia non inferant aditionem: quod quoque communiter receptum eſt, vnde, ſi quis inſtituto & vocato hæredi dixerit, gratulor quod talis hęreditas tibi obuenerit, & ego reſpondeam,bene placet mihi, uel bene contentor,aditio non inducitur,ſecus tamen ſi reſponderit,bene, placet mihi hæreditas, vel contentor hæreditate,nam tunc inducitur aditio, atque ita docet Bar.in d.l.gerit, quem ſequitur in modo relata præſumptione Menochius,num.19.dubia vero verba,ut & actus, quemadmodum ſupra dixi, q.6.poſſunt declarari per hæredẽ, imo & hæredis hæredem, ut frequenter tradunt DD.præſertim Mantic.de coniectur.ult.uolunt. lib. 12. cap. 11. num. 11.et illi,quos commemorat plurimos Tiraqu.in tract. de retract. conſang.§. 1.gl.2.nu.4.

Quæſtio viij.

SVMMARIA.

1 *Quomodo aditio inducatur per ſcripturam.*

2 *Aditio facilius inducitur per ſcripturam quam per uerba.*

3 *Etiã per ſcripturam alias inualidam, inducitur & probatur aditio.*

1 QVæritur in ſecũda principali quæſtione Bart.qualiter animus adeũdi probetur per ſcripturã? Reſp. idem ꝙ circa uerba dixit, quia no figura litterarũ,ſed oratione, q̃ exprimũt litteræ, datur intelligi conſenſus,l. non figura litterarũ,ff. de actio. & obl. Cum. Barto.tranſeunt Iaſon conſi.3.num.4. lib. 1.Gulie.Benedic. in c. Rayn. in uerb. mortuo itaque teſtatore,num. 363. de teſt. Aſinus l.4.§.nec quis putet,n. 68. ff.de reli. & ſump.fun. Mant.de coniect.ult.uol.li.12.tit.11.num.9.& reliqui communiter DD.

2 Imò facilius per ſcripturam inducitur aditio, quam per verba, quia verba ſcripta magis deliberato prolata & poſita,exiſtimantur,ut tradit Bart. per l.2.C.de ſent.ex breu.cul.recitand. cũ Bart.faciunt modo dicti Doctores.

3 Nec impeditur aditionis præſũptio ex eo, quia alias inualida eſt ſcriptura. Puta, ſi filiusfam. in teſtamento diceret, ſe adire hæreditatẽ, vel aliquod in eo diſponeret, quod induceret aditionem, etiamſi in teſtamento deficeret legitimus teſtium numerus, nihilo minus aditio probaretur, quia imperfecta etiam voluntas probat voluntatem,l.ſi.ff.de reb. eor. qui ſunt ſub tutel.leg.in teſtam.ff. de fideicommiſſ.liber.ita tenet Bar.in d.l.gerit.cum quo conſentiunt frequenter DD. pręſertim ante nominati.

Quæſtio ix.

SVMMARIA.

1 *Quotuplicia ſint facta, quæ inducunt aditionem.*

2 *Neceſſaria ad aditionem facta, eã non inducunt.*

3.4 *Implens conditionẽ non cenſetur adiuiſſe,uiſi ſit ſuus.*

5 *Ex querela inoffici oſi teſtamenti non inducitur aditio.*

6 *Facta nõ neceſſaria ad aditionem, eam inducunt.*

7 *Accuſatione teſtamenti falſi inducitur aditio.*

8 *Similiter ex actu tendente ad petitionẽ hęreditatis, inducitur aditio.*

1 Verbis vt inducatur aditio, dictum eſt, nunc qũo factis facta inducetur, pergemus dicere ex Bart. d. l. gerit, ff. de acqu. hær. qui ea diſtinguit in præparantia aditionem, & principalia. Priora iterũ diſcernit in neceſſaria ad aditionẽ, & nõ neceſſaria. Principalia autem in affirmatiua & negantia.

2 Neceſſaria ad aditionem, eam non inducunt, vt teſtatur Bartolus in dicta l. quem ſequuntur alij Doctores, quos refert Menochius præſumpt. 101. libr. 4. nu. 3.

3 Vnde qui implet conditionem, non cenſetur adire, quia aditio ante eius completionem non tenet, l. 1. ſi parendi, ff. de condit. ob cauſ. l. Antiſtius. ff. de acqu. hęred. l. ei qui, & l. ſi pupillus, ff. de cond. inſtitu. & hanc opinionem ſeruant Barto. in d. l. gerit glo. Fulgoſ. Alex. in l. 1. ff. de condit. ob cauſ. gloſ. Comenſ. Caſtrenſ. & alij in le. iam dubitari, hanc communiter receptam teſtantur Alex. in d. l. 1. Soc. in d. le. iam dubitari.

Quod vero aditionem inducat impletio conditionis, conatur oſtendere Fern. Vaſq. de ſucceſ. procr. §. 19. n. 62. per glo. fin. in l. 1. C. ſi minor ſe hæred. abſtinuerit, quam ex Iaſon. ibidem refert, communiter approbatam. Sed verior & receptior eſt Bartoli ſententia.

4 Quæ in extraneo procedunt ſecũdũ communem & verá opinionem Bartoli, in filio tamen inſtituto ſub conditione poteſtatiua contrarium ſeruatur communiter, vt ſcilicet is implendo conditionem, cenſeatur immiſcuiſſe ſe hæreditati paternæ, ita tenent prę citati DD. per d. l. iam dubitari, ff. de hęred. inſti. eamque communem atteſtatur Fern. Vaſqu. de ſucceſ. progreſſ. §. 10. nu. 24.

Contrarium volunt. Fulg. Roman. Alex. Chriſtoph. de Caſtel. Zaſ. in *l. 1.* ff. de cond. cauſ. dat. quam opinionem putat Fern. Vaſqui. d. loco veriorem. Communis tamẽ mihi uidetur verior, & totum habere in extraneo, ſi inſtitutus fuerit ſub illa conditione: *Si* voluerit hæres eſſe. Nam ſi dixerit, volo hærès eſſe, quod eſt implere conditionem, nihil video obſtare, quo minus adiuerit, ut ſupra dictum eſt, qu. 7. nu. 4.

5 Neceſſarius ad aditionem pręparandam actus eſt quoque inofficioſi teſtamenti querela, ideoque per eam non agnoſcitur hæreditas. Nam ex teſtamento is, qui agit querela, immiſcere ſe non poteſt, quia inſtitutus non eſt, neque ab inteſtato agnoſcere ualet, quoniam teſtamenti vires adhuc ualent. Ab inteſtato autem locus nõ eſt, qua ndiu ex teſtamento adiri hæreditas ſperatur, ff. de acqu. hære. l. quamdiu. & iſta opin. probatur per l. quemadmodum, & ibi glo. ff. de inoff. teſtamen. l. ei qui, l. Antiſtius, ff. de acqu. hæred. ita tenet Bar. in d. l. gerit, Bart. & Alber. in l. cum quidam, ff. de bonor. poſſeſ. Socin. ſen. conſi. 20. libr. 3. Marant. in l. is poteſt, n. 51. ff. de acq. hęr. Aſinius in le. 4. §. nec quis putet, ff. de relig. & ſump. func. Et hæc recepta eſt ſententia.

6 Quæ facta nõ ſunt neceſſaria ad præparandam aditionem, ea inducunt aditionem, ut tenet Bar. in d. l. gerit, n. 19. quem ſequuntur paſſim DD.

7 Quo de genere eſt accuſatio teſtamẽti, quod certo ſcio eſſe falſum per le. cũ quidam, ff. de bonor. poſſeſ. li. ſuus, C. de repud. hære. ita tenet Bar. in l. gerit, per dictam l. quemadmodum, Maranta in d. l. is poteſt, ff. de acquir. hæredit.

vbi

vbi hanc communem teſtatur eſſe.

Contrarium ſentit Sal. in d. l. ſuus, quod nimirũ non cenſeatur adire, ſiue dicat teſtamentũ falſũ, ſiue nullũ: quia poteſt ſibi velle præparare ius deliberãdi. Et hoc quidẽ ex rigore iuris, ſecus ex fauore æquitatis, ut ex eod. Sal. monſt. Mãr. de coniec. vlt. uol. li. 12. & tit. 12. n. 9. Eſt igitur hic iterũ caſus pro amico.

8 Et huic facto nõ abſimilis eſt actus, qui tẽdit ad petitionẽ hæreditatis præparãdã, qa talis actus ẽt inducit aditionẽ hæreditatis, tex. in d. le. quemadmodũ, ff. de inoffi. teſt. ita tenet Bar. in d. l. gerit, ff. de acq. hær. Maran. in d. l. is poteſt, ff. eo. Aſinius in d. l. 4. §. nec quis putet, ff. de relig. & ſump. funer.

Quæſtio x.

SVMMARIA.

1 *Facta principalia quotuplicia ſint.*
2 *Qui deliberat, non cenſetur adiuiſſe.*
3 *An conficiens inuentariũ credatur adiuiſſe?*
4 *Actus, qui nõ poſſunt fieri citra ius & nomen hęredis, certo inducunt aditionem.*
5 *Nõ tamen inde directo hęres dicitur adiuiſſe, ſed per conſequentiam.*
6 *Atque tales actus tollunt proteſtationem de non adeundo.*
7 *An procuratoris cõſtitutio inducat aditionem?*
8 *Petitio hęreditatis num aditionem inducat.*
9 *Agnoſcens bono poſſeſ. de iure prætorio, an adiuiſſe putetur.*
10 *Legatorum ſolutio num arguat aditionem eſſe factam.*
11 *Quid ſi mandauit ſolum ſolui legata in teſtamento relicta.*
12 *Quid ſi ſeruum hæreditarium quis manumittit.*
13 *Ex tranſactione cũ fideicõmiſſarijs an inducatur aditio.*
14 *At quid ſi diſponit de hæreditate delata?*
15 *An pater adiuiſſe dicendus, qui diſponit de matris hæreditate.*
16 *Ex diuiſione hæreditatis an inducatur eius aditio.*
17 *Quid ſi filius manſerit in ſocietate.*
18 *Percipiens fructus an dicendus ſit adiuiſſe.*
19 *Quid in exigente debita hęreditaria.*
20 *Quid in vendente res hæreditaria.*
21 *An ex locatione rei hæreditariæ inducatur aditio.*
22 *Nũ ex donatione adiuiſſe præſumendus.*
23 *Quid ſi quis cedit iura.*
24 *Perſequẽs lites defuncti num cedatur adiuiſſe.*
25 *Quid ſi accepit pecuniam a ſtatu libero, cauſa implendi.*

1 Facta, quæ nõ ſunt ꝓparatoria, ſed principalia, Bart. in d. l. gerit, iterũ diſcernit in affirmatiua & negãtia, atq. affirmãtia rurſus in tres diuidit claſſes, atq. in primã claſſẽ locat facta, de quib. conſtat, ꝙ nõ inducãt aditionẽ, in ſecũdã refert, q̃ certo faciunt præſumi aditionem: in tertiam reponit facta dubia ex quibus hæreditas, non ita manifeſto cognoſcitur adita. Et quoniam in claris nõ opus eſt coniecturis, l. continuus, §. cũ ita, ff. de uerb. obl. Et ꝙ publice notũ eſt, ulteriore probatione nõ indiget, l. cenſus, ff. de probatione ſaltẽ cuiuis claſſi exempla ſubijciemus.

2 Primę claſſis exẽplũ eſto deliberõ, de qua cõſtat inter oẽs, eã q̃ petit, uel cui datur, ꝙ is nõ adeat, ſed deliberet, num hęreditas delata ſit acquirẽda uel omittenda, ut patet ex definitione in art. ius delib. q. 2. poſita, et cõſenſu DD. oium.

3 Hic quæro, conficiens inuentarium an dicatur deliberare, & ſic non adire? Reſp. controuerſus eſt hic articulus, ꝙ pro

pro deliberante habeatur conficiens inuentarium, & non pro adeunte, tenet Salic. Alex. & Iaſ. in l. fin. §. ſin autem hoc, C. de iur. delib. Rui. cōſ. 113. n. 7. lib. 3. Neuiz. conſi. 9. nume. 15 Rol. in tract. de confect. inuentarij, pa. 3. §. ſed an per confectionem, Mantic. in tract. de coniect. vltimarum volun. lib. 12. c. ſeu titu. 9. nu. 15. & hoc omnium conſenſu dicit approbatum Marc. deciſio. 29. par. 1. communem teſtatur Rolan. in d. tract. par. 3. quæſt. 3. Ratio autem eorum eſt, quia hæreditas poſt confectum inuentarium poteſt recuſari, per dictam l. fi. §. ſin autem dubius. Quod fieri non poſſet, ſi hæreditas eſſet adita, §. fin. Inſtit. de hæred. qualit. l. fi. C. de repudiand. hæred. Deinde, quia magis eo conſilio conficere videtur inuentarium, vt certior fiat de iuribus hæreditatis, quam vt eam adeat.

Contrarium, quod per confectionē inuentarij, hæreditas cenſeatur adita, neque conficiens pro deliberante habeatur, tenet Cynus in d. leg. fin. §. vero poſtquam, C. de iure delib. Barto. in d. l. gerit, ff. de acqu. hær. & in l. potuit, C. de iure delib. Capra in conſi. 9. Rui. conſ. 168. nu. 1. lib. 4. Cacheran. deciſ. Pedem. 147. num. 22. Crau. conſi. 348. nu. 3. cum quibus faciunt ea, quæ dixi, in §. inuentarium, q. 5. nu. 1. vbi hanc veriorē probaui, & nunc collatis DD. calculis communiorem dico: quoniam etiam Salic. ipſemet fatetur, ſe ſua dicta non intelligere de ſolenni inuentario, quale dict. l. finalis, C. de iur. delib. poſcit, ſed de ſcriptura quadam potius, quæ ſimplicē bonorum deſcriptionem continet.

4 Secundæ claſſis exempla ſunt omnes actus, qui citra ius & nomen hæredis non poſſunt fieri: nam ex iſtis inducitur certo hæreditatis aditio, leg. pro hærede, ff. de acqu. hær. vbi idem tenet gloſſ. & communiter DD. idem ſentit Grat. conſ. 146. n. 14. lib. 2. Ruin. conſ. 168. lib. 4. Soc. iun. conſi. 69. nu. 7. li. 1. & ante illos Bald. in l. potuit, C. de iur. delib. Iaſ. in conſi. 112. nu. 2. lib. 4. eſtque communis DD. ſententia.

5 Talis autem actus, licet inducat aditionem certo: tamen, hæres inde non dicitur directa adiuiſſe via ſed per conſequentiam illius actus, a lege præſumitur aditio facta, ita tenet. Caſtr. in conſil. 274. volu. 1. Cephal. conſi. 203. num. 10. volu. 2. Maſcardus de probatio. uol. 1 cōcluſ. 44. num. 6. Iacob. Menoch. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 101. nu. 11. qui allegat ad hoc Affl. in dec. 14. num. 7. ubi dicit, pręſumptionē hanc eſſe, & in iudicio allegandam ab eo, qui uelit illa iuuari.

6 Talem quoque actum, quia citra ius & nomen hęredis fieri non poſſit, ait Socin. iunior in conſi. 107. nu. 2. uol. 3. proteſtationem præcedentem tollere de non adeundo, quia fit contrarius ipſi proteſtationi. Et licet proteſtatio per factum poſterius communiter tollatur l. cum in plures, §. locator horrei, ff. locati, l. ſi quis in principio teſtamenti, ff. de l. 3. Verbum enim quicquid dicat, factum uerbo, pręualet, l. reprehendenda, C. de in inſtit. & ſubſt. c. cum M. de conſt. c. ſollicitudinem, de appel. unde Bal. cōſ. 188. li. 3. ueteri & uulgari uerbo dicit.

Quod cantet quiduis proteſtatio factum male ruſpat.

Attamen illa communis intelligenda eſt de facto contrario, quod non dependet ex mera proteſtantis uoluntate, puta, ſi quis uendit res hæreditarias alteri, uel donat alicui ſeruum hæreditarium, ſecus ſi actus ille proteſtationi contrarius, penderet ex ſola proteſtantis uoluntate, atque ita tradunt glo. & cōmuniter DD. utrobique in leg. qui in aliena, §. Celſus. & le. pro hærede, §. Papinianus, ff. de acqu. hær. Et hanc cōmunem dicit ex Bart. in l. non ſolum, §. morte, ff. de nou. oper. nunciat. Ant. Gomez. in l. 45. tauri, nu. 44. ut ſupra quoque allegaui.

7 Exem-

Digitized by Google

7 Exemplum claſſis ſecūdę primum eſto, procuratoris conſtitutio ad hæreditatem adeūdam, per textum in l. per procuratorem, ff. de acquir. hæred. ubi Bart. ex glo. eam opinionem dicit eſſe ueram Communē uero profitetur ibidem Caſtrenſ. communem item atteſtatur Aret. in l. Paulus, ff. eodem. Et ratio eſt, quia qui alium iubet pro ſe facere actum hæreditarium, uerbis iam declarauit, ſe eſſe hæredem, uelleque hæreditatem habere.

Contrariarum ſentit Cyn. in l. bonorum: C. qui admitti, & Aretin. d. loco, quia mandans curatori, ut adeat hęreditatem, uidetur adhuc pendere animi num uelit eam habere ut antè nō quęratur, quam per curatorem fuerit adita. Sed uerior eſt communis opinio, quia alias ſequeretur, quod hæreditas à dubitante poſſit adiri, contra leg. dictam pro hærede, in principio, & l. actus, ff. de reg. iuris.

8 Secūdum exemplum eſt petitio hæreditatis, quam nemo intendere poteſt niſi ſit hæres, quare neceſſe habet probare, ſe eſſe hæredem, ut dixi in artic. tranſmiſſio hæreditat. quæſt. 5. nu. 4. qui itaque vult cōſequens, uoluiſſe uidetur et antecedens, l. legatum, l. ad rē mobilē, ff. de procurat. & l. illud, ff. de acq hæred. & Doctores omnes in l. 2. ff. de iuriſd. omnium iud. ueluti atteſtatur Menoch. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 103. n. 3. atque iſtam opinionē tenent Iacob. de Nigris, Iacob. a Sāto Georg. Curtius iun. ut refert Cagno. in rubr. C. qui admitti, Cor. in l. bonorū, C. eod. & eam communem teſtatur Anton. Rubeus in d. rubr. C. qui admitti. Huic tñ communi aduerſantur Bulgar. Dec. & alii nonnulli in d. rub. C. qui admitti. Et quamuis dicti Doctores loquantur de poſſeſſoria hæreditatis petitione, & bonorum poſſeſſionis agnitione, ut dixit Graſſus quoque §. bonorum poſſeſſio, quæſt. 10 tñ illud minus dubitāter procedere puto in ciuili hæreditatis petitione, & hæreditatis aditione. Nā nihil tale hic obſtat, quod Bulgarum cum ſuis aſſeclis in diuerſum ſuper poſſeſſoria hæreditatis petitione traxit. Aditio enim non requirit iudicis pręſentiam, quemadmodum agnitio bonorum poſſeſſionis, iuxta l. fin. C. q̃a admitti, de qua Dec. in dicta rub. multa, quę repetit partim Menoc. de pręſumptione libr. 4. præſumpt. 103.

9 Quæro hic, an agnoſcens bonorum poſſeſſionem de iure prætorio, cenſeatur de iure ciuili adiuiſſe? Reſpondeo, Quoad effectū, nemini credo fieri dubium, quin acquiſita hęreditas, licet in forma aliud ſentiant DD. ut dixit S. M. in §. bonorum poſſeſſio, quæſt. 10. Nam etiamſi prætor hæredem facere non poſſit, tamen bonorum poſſeſſorem hęredis loco conſtituit, in prin. Inſtitut. de bonor. poſſeſſ.

10 Tertium exemplum, quod certo inducit aditionem, eſt legatorum ſolutio Legatum enim eſt donatio quędam ab hęrede pręſtanda, §. legatū itaque, Inſtitu. de lega. unde citra ius & nomen hæredis a nemine præſtari poſſunt, ita tenet Bar. & alij in d. l. gerit, Bartolus cum reliquis in l. qui Romę §. duo fratres, ff. de uerborum obligationibus. Et iſtam communem dicunt, Pariſius conſ. 16. nu. 42. Ioannes cephal. conſ. 294. n. 11. lib. 2.

11 Quod procedit, & ſi ſolum mandaui legata in teſtamento relicta quemadmodum tradit Bald. in conſilio 71. li. 5. Maranta in dicta lege is poteſt, ff. de acqu. hæred.

12 Idem obſeruatur, ſi ſeruum hæreditariarum manumittit, ſine dubio ſe immiſcuiſſe, uel hæreditatem pręſumitur adiuiſſe, textus eſt manifeſtus in l. ſi pupillus paterna, §. ſeruum, & l. pro hęrede, §. Papinianus, ff. de acqui. hęred. & utrobique communiter Doctores.

13 Quartum exemplū eſt quando quis tranſigit cum fideicommiſſarijs uel legatarijs,

gatarijs,

gatariis, aut ẽt aliis de hæreditate vel re aliqua. Nam ante aditionem tranſactio nulla ualet, l. ſi proponas, §. pen. ff. de inoffi. teſtam. le. 1. §. quod ait ff. quod legatorum. Et hoc extra controuerſiam verum eſt. Quod ad compromiſſum in teſtamento ab hærede, factum extenditur a Bal. conſi. 245. lib. 5. Maranta in d. l. is poteſt, Aſinio in l. 4. §. nec quis putet, ff. de religio. & ſumpt. funer.

14 Quintum exemplum eſt, ſi quis diſponit de hæreditate delata in teſtamento, vel alia vltima uoluntate, quia nemo creditur teſtari in dubio de rebus alienis, quamuis poſſit iuxta le. unum ex familia, §. ſi rem ſuam, ff. de legat. 2. & l. cum alienam. C. de legat. l. confiſciuntur, §. ſi poſt factum, ff. de iure codicill. atque iſta opinio probatur l. Pãtonius, §. fi. ff. de acqu. hæred. l. ſi auia, C. de iur. delib. vbi Bart. Bal. & alii cõmuniter DD. Idem tenet Decius in cõſil. 278. num. 6. Corne. conſi. 79. lib. 4. Maranta in d. l. is poteſt, ff. de acquire. hæred. Ioan. Ceph. conſi. 98. n. 28. Cra. conſi. 967.

15 Qua de cauſa pater; qui in ſuo teſtamento decreuit, illud ad filiũ pertinere, quod auia illius reliquerat illi, uidetur adiuiſſe. d. le. ſi auia C. de iure deliberandi, vbi Bartolus, Baldus, Salicet. Angel. idem docent. Et hanc communem teſtatur Portius conſi. 19. nu. 35.

16 Sextum exemplum eſt, quando quis cum hæredi diuidet bona hæreditate, quia nec hic actus citra nomen & ius hæredis fieri poteſt, l. 1. & 2. famil. herciſcund. atque ita tenet Pariſius conſi. 16. n. 46. lib. 2. Crau. conſi. 967. n. 1. Et hoc abſq. dubio puto procedere quoniam diuiſio præſupponit communionem, hæc aditionem.

17 Quæro hic, ſi filius manſerit in communione ſocietatis, quã uiuo patre inchoauerat, an immiſcuiſſe ſe pręſumatur? Reſpond. Quod ſic, ſi nihil noui in ſocietate incepit, ſecus ſi ſolum rem cæptam ſub patre perficit textus eſt capitalis in leg. ſi pupillus, quæ Bartol. incipit, Iulianus, ff. de acquirend. hæredit. §. ſi in ſocietatem, & ita tenet Bart. cum alijs, ibidem Aſin. in le. 4. §. nec quis putet, ff. de religioſ. & ſumpt. fun. Mantic. de coniec. vlt. volunt. lib. 12. tit. 10. n. 11. Menoch. de præſump. lib. 4. præſumpt. 101. num. 23. qui quidem ex Bartolo, bene illam receptam, opinionem gloſſæ, & Doctorum reſtringi, ſi omnia bona non ſunt ita cõnexa, quin derelinqui poſſint, ſed male ad extraneos, ẽt hæredes transfert.

18 Septimum exemplum eſt, quando quis fructus percipit hęreditatis, ita affirmat Bartol. Aretin. & communiter Doctorum in d. l. gerit, ff. de acqui. hæred. Bal. in l. 1 C. de repud. hęred. Cor. conſi. 103. lib. 2. Barbat. conſi. 5. libr. 1. & hoc receptiſſimum fatetur Mantic. de coniectur. vltimar. volun. ti. 12. nu. 8. lib. 12. niſi quis feciſſet cauſa eorum qui poſt ſe vocantur ex cauſa teſtamẽti, vel ab inteſtato, argum. le. pro hærede, ff. de acquire. hæredit. Hoc exemplum aliqui ad dubios referunt caſus, vt Bartolo & Imola in d. l. gerit. Sed ueriorem puto Baldi & Imolæ ſibi ipſi contrarij, quod fructuum perceptio neceſſario inducat aditionem, ex textu §. fina. Inſtitutione de hæredum, qualit.

19 Octauum exemplum eſt, cum quis exigit debita hæreditaria, uel etiam debitores liberat, de l. pro hærede, §. 2. ff. de acq. hæred. idem tenet Bar. in le. frater a fratre, ff. de condict. indebi. Alex. conſil. 32. lib. 3. Corneus conſi. 180. n. 9. li. 2. Rui. conſi. 13. num. 10. li. 3. Aſinius d. le. 4. §. nec quis putet, ff. de religioſ. & ſumptio. funer. Alciat. reſponſ. 354. & tanquam de communi refert Menoch. de præſumpt. libr. 4. pręſumptio. 24.

20 Nonum exemplum eſt, quando quis vendit res hæreditarias, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, nec ſibi obligatas

habet,

habet, quia alienare per venditionem eſt pro domino gerere, niſi conſtet de adminiſtratione, l. quod vendici, ff. de contrah. empt. vel vendi. & illud exemplum probatur ex d. l. pro hærede, §. 1. & l. ſi quis mihi bona, §. ſed quid ſi mādauit, ff. de acq. hæred. Bar. Rom. Imo. in d. l. gerit, ff. eod. Alex. in l. ſi quis mihi, §. ſed quid, ff. eod. Dec. conſi. 278 n. 6. Corn. conſi. 259. lib. 3. Crau. conſilio 200. Ioan. Durand. de arte teſtandi, titu. de acq. hær. cautel. 5. Ioan. Ceph. cōſil. 148. lib. 1. & alij quos recenſet Menoch. in d. præſump. 101. n. 13. Et hoc certiſſimum ait Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 12. titu. 12. numero 4. Quod qui res hæreditarias diſtrahat, adire cenſeatur, ego receptiſſimum vna affirmo.

21 Decimum exemplum eſt, vt inducatur ex locatione rei hęreditariæ aditio, atque ita tenet Bal. in conſi. 12. lib. 1. Iaſon conſi. 112. li. 4. Corneus conſ. 103. lib. 2 & ante hos duos Alex. conſi. 32. lib. 3. & conſi. 126. lib. 7. Mant. de coniect. ultim. uolunt. lib. 12. c. 12. nu. 10. Menoch. de præſump. lib. 4. præſump. 101. nu. 17. eſtque non ſolum vera opinio, ut patet ex §. fi. inſtit. de hær. qual. ſed etiam frequēti DD. calculo approbata, niſi cum ille uel illa locat, qui vel quę ſine authoritate aut conſenſu aliorum non poteſt adire.

22 Vndecimum exemplum eſt, quādo quis donat omnia bona hæreditaria, quod citra ius & nomen hæredis non poteſt, & propter id certo inducitur aditio. Nemo enim donare poteſt, niſi dominus ſit. l. 19. C. de donatio. Vnde Terentianus ille dicit: De te largitor puer. Dominus autem rerum hęreditariarum nullus poteſt fieri, niſi & hęres factus fuerit, ſeu niſi adiuerit vt probatur ex d. §. fi. inſtit. de hęred. qual. vbi hæredes dicuntur ob id domini. Atque iſta opinio firmatur ex l. illud, ff. de acqu. hæred. Corn. conſi. 79. & in conſi. 110. nu. 4. li. 4. Crau. & in conſ. 200. n. 2. qui ad hoc allegat Caſt. conſ. 252. li. 1. & Menoch. de præſump. li. 4. præſumpt. 101. nu. 15. qui adducit Aſinium in d. §. ne quis putet.

23 Duodecimum exemplum eſt, quando quis cedit iura hæreditatis, nam niſi adita eſſet hæreditas illa ceſſio non ualeret, l. ſi auia, C. de iur. delib. atque iſta opinio confirmatur ex leg. ſi actionem, C. de pact. eamque tenent Corn. conſi. 147. vol. 1. conſi. 236. uol. 4. Craua. conſi. 200. Soc. iuni. conſ. 91. illamque communem atteſtatur Burſatus, conſi. 19. nu. 33.

24 Decimumtertium exemplum eſt, quando quis lites defuncti perſequitur, tunc nō obſcure hęreditatis aditio prēſumitur, ita tenet Bar. & Matheſil. in d. l. gerit, ff. de acqu. hęr. Corn. conſ. 254. lib. 4. Crau. conſi. 740. nu. 5.

25 Decimumquartum exemplum eſt, quando hæres inſtitutus accepit pecuniam a ſtatu libero, cauſa implendi cōditionem, & ſic ſeruum manu mittendi. Nam cum illa pecunia ſoli hęredi ex uoluntate teſtatoris debeatur, quare etiam accipiens hæres fieri, ac hæreditas adita præſumetur, ut tenent glo. & Doctores in leg. pro hærede, §. Papinianus, ff. de acqu. hæred. veluti atteſtatur Menochius de præſump. lib. 4. præſumpt. 101. nu. 14. Et hæc exempla pro ſecunda claſſe ſufficiant, nūc quædam tertiæ claſſi ſubijciemus.

Quæſtio xi.

SVMMARIA.

2 *In actibus dubijs ſtandum eſt declarationi hæredis.*

2 *Quotuplices ſint actus dubij, qui non certo inducunt aditionē, vt priores.*

4 *An poſſidens bona hæreditatis cenſeatur adiuiſſe.*

4 *Quid ſi ſolum poſſidet res viliores.*

5 *Quantū tempus poſſediſſe quis debet, vt exiſtimetur adiuiſſe.*

6 *Quid*

6 *Quid ſi pupillus poſſidet conſentiẽte tutore, an inde adiuiſſe exiſtimandus ſit?*

7 *Quid ſi quis nactus eſt poſſeſſionẽ poſt repudiationem hæreditatis?*

8 *Num poſſidens feudum præſumatur adiuiſſe?*

9 *An poſſeſſione emphyteuſis inducatur aditio?*

10 *Filius poſſidens agrum pro legitima, num hæreditatem patris præſumatur adiuiſſe?*

11 *Quid ſi filius ſurripuit quid de hæreditate, an adiuiſſe cenſeatur potius, quam deliquiſſe?*

1 AD tertiam claſſem referendi ſunt actus dubij, ideſt, qui neceſſario non inducunt aditionem, quanquam non videantur ſine iure & nomine hæredis fieri quos putat Bal. in l. non hoc & leg. ſi autem, C. vnde legitimi, relinquendos in arbitrio iudicis, qui ex facti qualitate, & alijs coniecturis æſtimet, num hæres adire voluerit, vel nõ. Verum communis ſententia vult, ut ſupra dixi, q. 6. num. 4. quod in actibus dubijs ſtandũ ſit declarationi hæredis.

2 Dubios autẽ actus Bar. in d. l. gerit, ff. de acq. hæred. in quatuor diuidit mẽbra. Primũ mẽbrum cõprehẽdit actus, quos poteſt quis facere, vt hęres, vel nõ hæres, uno modo tñ licitè, alio, illicite: atque hic, ſi conſtat, illum voluiſſe facere modo illicito, non inducitur aditio, ſi quis extraneus, ff. de acqu. hær. Si eſt dubium, tunc nõ præſumitur delinquere, ſed potius licito modo agere, hoc eſt hæreditatem adire cum Bart. facit Bal. in l. bonorum, C. qui admitti.

3 Huius membri exemplum eſt: Quãdo quis poſſidet bona hęreditaria. Nec immerito hic actus inter dubios numeratur, quia per illum certò aditio non inducitur, etſi Doctores omnes in hoc conueniant, ſed plurimum uariant. Quod nõ inducat in dubio aditionẽ bonorũ hęreditariorũ poſſeſſio, tenet Bal. in d. l. bonor. & l. nõ hoc C. unde legit. Aug. in conſ. 313. Sal. ſibi contrarius in l. 2. C. de l. hær. Ale. à ſeipſo diſſentiens in d. l. nõ hoc, Boe. deciſ. 33. nu. 25. p. 1.

4 Sed contrariam ſententiam probat l. 1. & 2. C. de repudiand. hæredit. vbi idem tradunt communiter Doctores. Item Bal. & Salic. in d. l. non hoc, Ale. in d. l. 1. C. de repud. hæredit. & conſi. 126. lib. 7. Crau. conſi. 591. Soc. iun. 69. nu. 6. uol. 1. & alij plures, quos allegat Maſcard. de probat. volu. 1. concl. 45. nu. 1. & 2. hanc opinionẽ a multis probatam teſtatur Ioan. Cephal. conſ. 56. nu. 48. lib. 1. cõmunem profitetur Maranta in d. l. is poteſt, ff. de acquir. hær.

5 Et hanc communem putat Salicet. & Alexan. in d. l. non hoc, C. vnde leg. procedere, quando hęres poſſidet res meliores. Cum quibus facit Baldus in c. 1. colu. 4. an agnat. uel filius. Maſcardus tamen ex Bald. in l. 1. C. de repud. hæred. quem ait ſequi reliquos Doctores, contrarium vult probare, de probat. colu. 1. conclu. 45. nu. 6. qui tamen ibid. nu. 11. ad concordiam reducit has ſce opiniones.

6 Quod autẽ Menochius de præſum. li. 4. præſump. 101. n. 28. iſtam communem adſtringat ad decenniũ, niſi quãdo ſtatuto cautum eſt, vt alias locum obtineat, uidetur contra mentem omnium DD. qui loquuntur de breuiori etiam tempore, atque ex decennali poſſeſſione communiter concludunt, aditionem ſolenniter eſſe factam, ut teſtatur Mant. de coniect. vlt. uolun. l. 12. titul. 12. nu. 10. Maſcard. de prob. uol. 1. conc. 46. atq. de hoc art. maxime ambiguo dixi ſupra.

6 Quæro hic, quod ſi pupillus poſſidet bona hæreditaria conſentiente tutore, an adijſſe præſumatur? Reſpond. quod non cenſeatur adiuiſſe, tenet gloſſ. in l. 3. ff. de auth. tuto. Bar. Iaſo. Rom. in d. l. gerit, ff. de acq. hęr. Marant. in d. l. is poteſt

poteſt,ff.eod.ſed cõtrariũ tenet Bald. in d.l.potuit,C.de iur.delib.quia in tacitis tacite loquimur,l.in quibus,ff.de legi.l.item quia, ff.de pact.unde non neceſſe eſt ut in tacita hac aditione tutor expreſsè ſuam authoritatem interponat,cum Bald.facit Caſt.in dicta l. potuit.Barbat.conſi.5.uol.3. Corn.cõſi.23.nu.3 vol.3.Soc.ſen.conſi.153.n. 2.uol.2. eamque magis communem teſtatur Burſatus conſi.8.

7 Quæro item, ſi quis poſſidet bona hæreditaria poſt quã hæreditatẽ repudiauit? Reſpõdeo,communis eſt DD. ſententia,in d.lege prima, C.de repudiand.hæred.quod nihilominus cenſeatur ad uiſſe,potius quam uideliquiſſe,ſeu mala fide earum rerum poſſeſſionem apprehenderit.

8 Quæro ſimiliter an poſſidens feudũ præſumatur adiuiſſe? Reſpondeo, hic eſſe diſtinguendum inter filium & agnatum.item inter feudum,hæreditarium,& ex pacto atque prouidentia,et ad utrumque membrum aduertere,quę dixi art culo antecedenti, pẽdet enim tota hæc quæſtio ex ea,num feudũ poſſit retineri & hæreditas repudiari, quę ſi conſtat connexa eſſe conſtabit quoque alterum ſine altero non poſſe acquiri,eſt enim ea aditionis cõditio, ut ex parte acquiſitione totum acquiſitũ cenſeatur,ut hoc de communi atteſtatur Maranta in d.l.is poteſt,ff.de acq. hæreditate.

9 Sed quid ſi quis poſſederit emphiteuſim? Reſp. eodem modo diſſolui poteſt hæc quæſtio, quo ſuperior ſeu proxime antecedens, ſi obſeruaueris, quæ in præcedẽti articulo dixi, in qu. 11.nu. 6.7.num emphiteuſis retineri poſſit,repudiata hæreditate.

10 Iuxta dicta quæro num filius poſſidens agrum uel uineam pro legitima,totam hæreditatem adiuiſſe, uel ſe illi immiſcuiſſe præſumatur?

Reſpondeo,diſputabilis quoq. hæc queſtio,& tota fere deciſa in articulo præcedenti,q.10.n.7.Sed nunc verbo dico ex Bartolo in d.l.gerit,ff.de acq. hæred.n.22.qđ præſumatur adita, qa iure hæreditario legitima debetur, & de hæreditate non põt quis habere partẽ,quin totã,habeat. Et hanc cõem teſtatur Decius in l.3.C.de impuber.& alijs ſubſtit. atque ab hac communi nõ putat facile recedendũ Menoc.de præſump.li.4.n.66.pręſump.101. vbi hanc quęſtionẽ late & erudite tractat.

11 Huc refertur & ſurreptio in filio, qua potius adiuiſſe ſeu ſe immiſcuiſſe præſumitur,quã deliquiſſe, textus eſt clarus,in l.ſi ſeruum,prætor ait, ff.de acq.hæred.& dixi de hac quęſtione ſupra,q.6.n.7.& 8.

Quæſtio xij.

SVMMARIA.

1 *Ex actu quem quis poteſt duplici modo licite facere,nõ inducitur aditio.*
2 *An filius inhabitans domum paternã adiuerit.*
3 *Quid ſi dotis cauſa habitare nõ potuit.*
4 *An idem dicendum de uxore habitante in domo mariti.*
5 *Quid ſi quis iure familiaritatis poſſidere poteſt.*
6 *Num ſeſe immiſceat filius tranſigens cum occiſoribus patris.*

1 Secũdum membrum de dubijs caſibus ſeu actibus, ex quibus aditio neceſſario non inducitur eſt de illis, quos quis poteſt vtroque modo facere licite,& utroque modo nomine ſuo, non etiam altero nomine, quod fieri ſolet in alimentatione familiæ, ubi quis licite hoc facit, atque ex illa poteſt induci aditio & non induci, & facit hoc ſuo nomine,& in communẽ tamen & gratiam aliorum in exemplis, vero, quæ huic ſecundo inſuper addã membro, tantum ſuo nomine facit

nec

nec quicquam vtilitatis ad alios Inde ſpectant vel in aliorũ cauſſa actus illi facti non exiſtimantur.

2 Exemplum primum eſt. Quando filius habitauit domum paternã, quam habitare poteſt & ut hæres, & vt filius dotis maternæ cauſſa, ob quam bona patris ſunt tacite hypothecata, ex hac enim habitationem videtur ſe immiſcuiſſe, quia putatur eo modo habitare qui ſibi utilior eſt, l. 1. & 2. ff. de ſol. atque ita tenent Bar. in d. l gerit, ff. de ac qu. hær. Caſt. in l. 1. C. de repudian. hęred. vbi idem etiam Bal. Alexan. & alii DD. ſentiunt. Alex. in conſ. 32. n. 7. li. 3. Ruin. in conſi. 51. nu. 1. li. 4. Gratus conſi. 146. n. 11. li. 2. Brutus in conſi. 1. nu. 12. Soc. iun. conſi. 131. li. 2. Crauet. conſi. 197. nu. 4.

3 Secus tamen eſt ſi dotis cauſa habitare nequit, uel quia nulla dos eſt, uel reſtitui non debet, quemadmodum expreſsè innuit text. in d. l. 1. C. de repud. hæred. & ibid. glo. & doctores communiter, Bart. in d. l. gerit. Bald. conſ. 210. n. 2. lib. 1. Decius conſi. 21. & 66. Corneus, conſi. 165. uolum. 1. Soci. iun. cõſi. 108. uol. 3. Pariſ. conſ. 16. nu. 4. uol. 2. communem atteſtatur Maran. in d. l. is poteſt, n. 58. ff. de acq. hær.

4 Quod de filio dictum eſt magis habet locum in uxore marito ſuccedente, ſi eius inhabitauerit domum, nam cenſetur eo modo inhabitare, qui ſibi vtilior eſt, vnde in dubio dici non poteſt quod adiuerit hæreditatem mariti ſui, ſi bona ipſi ſunt hypothecata propter dotem nõdũ reſtitutam: ita tenet Corneus conſi. 147. volu. 1. Gratus cõſi. 164. num. 11. lib. 2. Maran. in d. l. is poteſt, nu. 58. Si verò dotis cauſſa nulla eſt, quin tunc adiuiſſe hæreditatem cenſenda ſit, minus dubitatur ſecundum dicta in q. 11. nu. 3. ſup.

5 Tertium exemplum eſt, quãdo quis iure familiaritatis, poſſidere poteſt, & tanquam hæres, vt fieri poteſt in quibuſdam emphyteuticis bonis, item ſeu dis, nam nec tunc ob duplicem titulũ certò conijcitur immiſtio vel aditio, atque ita tenet Bart. in d. l. gerit, quicunque enim ex alia, quam aditionis cauſa poſſidere poteſt neceſſariò non dicitur adire, quemadmodum paſſim doctores communiter tradunt, præcipuè in d. l. 1. C. de repudiãd. hæred. & regula eſt, ubicunque actus æquiuocus eſt, præſumendum eſſe, vt poſſideat eo titulo, quo ei eſt utilior, ſicuti tradit Marian. Soc. in conſi. 129. num. 27. atque idem in effectu docet Bart. in d. l. gerit & doctores ſup. allegati omnes.

6 Huc quoque referẽda eſt tranſactio quam init filius cum occiſoribus patris ſui, quia hoc duplici iure facere poteſt, uidelicet iure hæredis & ſanguinis, ſicut ſupra dixi in q. 6. num. 6. hoc receptum ait Anton. Padil. lege tranſigere num. 63. C. de trãſactionibus, extraneus verò, quia vno tantum modo, nimirum hæredis iure cum teſtatoris interfectoribus tranſigit, quare ẽt eius reſpectu hoc exeplũ huc referri nequit ſed ad ſecundæ claſſis exẽpla pertinet.

Quæſtio xiij.

SVMMARIA.

1 *Tertium membrum actuum, qui nõ certò inducunt aditionem.*

2 *An adiuiſſe præſumatur, qui ſepelit defunctum?*

3 *Quid ſi quis paſcat familiã defuncti?*

4 *Qui curat ut domus defuncti cuſtodiatur, an dicendus ſit adiuiſſe?*

5 *Num percipiens fructus hæreditatis?*

6 *Cultura agrorũ an inducat aditionem?*

7 *Solutio debitorum hæreditariorum an aditionem inducat.*

8 *Diſtribuens eleemoſynas an cenſeatur adiuiſſe.*

9 *Quid ſi maritus dedit pauperibus veſtes vxoris.*

10 *Num*

10 *Num frater hæreditatē fratris adiſſe exiſtimetur, ſi in cõmunione manet ac ſolus adminiſtrationem gerit.*

1 TErtium membrum, de dubiis actibus, iuxta Bartolum in dicta lege gerit, ff. de acquirenda hæreditate continet talia facta, quæ poſſunt aditionē indicare, & non inducere, ſed uno nomine ſuo, altero modo nomine alterius hoc eſt, uel in utilitatem alterius, nomine tamen ſuo, ideſt, non animo repetendi, vel gerendi negotium alterius ad quem ſpectaret, & tunc in dubio nomine alieno non intelligitur. Sic Bartolus finit & diſcernit, ſed huius membri, iam exempla penſitemus, quorum.

2 Primum eſto, quando quis ſepelit defunctū, quia cauſa pietatis in hunc actū de facili cadit, & uicinus uicino hoc officij præſtaret bonus, quare aditionem neceſſario non inducit, atque ita probat Bartolus in dicta lege gerit, numero 24. Ruinus conſilio 51. libro quarto, eſtque recepta Doctorum ſententia, qui eandem quoque extendūt ad expenſas in infirmitate defuncti factas, ut uidere eſt apud Mantica de coniecturis ultimarum uoluntatum, libro duodecimo, titulo decimo, nume. 9. nam impenſæ non ſecus pietatis cauſa fieri ſolent quam ipſa ſepultura, ut probatur per legem at ſi quis §. plerique, ff. de religioſis & ſumpti. funeralibus, ideoque ęquiparantur & iiſdem gaudent. priuilegijs, ut patet ex lege in reſtituenda, C. de petitionibus hæreditatum ubi idem Baldus tradit & Alexand. in leg. fin. §. in computatione, C. de iure deliberan. & hoc maxime procedit ſi impenſa ſit modica uel medica ut conſuluit Natta conſilio 448. ſicut refert Mantica in dicto loco. Romanus tamen conſilio centeſimo quinquageſimoquarto, numero tertio putat per axpenſas funerum induci aditionem.

3 Ad hoc exemplum referunt Doctores ſi quis paſcat familiam, nam & hic pietatis actus eſt, maxime ſi pueri ſunt paruuli, & expenſa eſt modica, ut docet Bartolus in dicta lege gerit, quem frequenter reliqui ſequuntur Doctores præcipuè verò, Ioannes de amicis conſilio centeſimotrigeſimoſeptimo, numero ſeptimo, Maranta in dicta lege is poteſt, ff. de acquirenda hæreditate. Natta conſilio, 448. numero decimotertio, libro ſecundo. Aſinius in lege quarta §. nec quis putet, ff. de religioſis & ſumpt. funeralibus, Mantica de Coniecturis Vltimarum Voluntatum, Libro duodecimo, titulo decimo, numero nono, Maſcardus de probationibus, volumine primo, concluſione quadrageſimaſeptima, numero ſeptimo. Menochius de præſumptionibus, libro quarto, numero ſeptuageſimo, præſumptione centeſimaprima.

4 Qui omnes ſupradicti Doctores idem dici uolunt, de eo, qui curat ut domus cuſtodiatur, uel manet in domo ad lugendum defunctum. Conſultius tamen in hiſce, & ſimilibus actibus dubijs, eſſe, ut quis proteſtetur quo faciat animo ſuadet ex communi Doctorum ſententia. Iaſon in lege pro hærede, §. Celſus, ff. de acquirenda hæred.

5 Secūdum exemplum eſt Bartoli & alijs in dicta lege gerit, item Menochius in dicto tractatu, & libro quarto præſumption. centeſimaprima numero ſeptuageſimoprimo. Quando quis percidit fructus rerum hæreditariarum, ſed ut ſupra monui, illa fructuum perceptio potius ad ſecundam ſpectat claſſem. Receptiſſimum enim eſt, ut inducat aditionem, quemadmodum dixi ſupra quæſtione decima. nume. 18. poſſet tamen Bartol. opinio ſaluari, ſi diſtingueretur inter perceptionem, & collectionem iunctam cum repoſitione in locū, quo antea teſtatore

viuo reponi ſoliti ſunt, de perceptione enim Bartolus nihil loquitur in dicta lege gerit, ſed ſolum de collactione, addito hoc, quod etiam ex illa non ita facilè pietatis vel non aditionis præſumptio haberi poſſit, ſed ſtandum facientis interpretationi cum iuramento.

6 Sed an cultura agrorum aditionem hæreditatis neceſſario vel dubiè inducat, hic quæro? Reſpondeo: Menochius quidem in dicta præſumptione centeſimaprima nu.76. ad hoc membrum, & inter actus dubios refert, ſed mea ſententia malè: Imperator enim vel magis Tribonianus in §.fin. inſtitut. de hæreditate qualitate ad ſociat culturam agrogrum venditioni, & locationi, ex quibus neceſſario inducitur hæreditatis aditio, ut dictum eſt ſupra quæſt. decima, nume. 20. & ſeq. & hanc contra Menochium receptiorem & ueriorem dico, per doctores in dicto §.fin.

7 Quæro etiam, nummis, qui ſoluit debita hæreditaria, præſumatur adiuiſſe? Reſpondeo, quanquam hic actus fieri poſſit, licitè etiam ab alio, quam hærede, lege ſoluendo, ff. de negotiis geſtis, & ſic fieri citra ius & nomen hæredis, tamen aditio inde præſumitur in dubio facta, quoniam in dubio quis præſumitur ſoluere nomine proprio, ſecundum legem & magis, ff. de ſolutione & iſtam opinionē tuentur Bartolus, & cæteri Doctores in leg. 2. C. de iure deliberand. Bartolus, & Baldus in lege, potuit, C. eod. Iaſon in le. pro hærede, §. Papinianus ff. de acquirenda hæreditate. Corneus cōſilio octuageſimoſecundo. Socinus Senior conſilio 45. numero quinto, libro quarto, atque ita communiter cōcludunt omnes Doctores in leg. ſi patre, C. de iure deliberand. ut ibidem quoque atteſtatur poſt Alexandrum, & Iaſonem.

8 Tertium exemplum eſt eleemoſynarum diſtributio, vbi tamen Bartolus in dicta lege gerit, ff. de acquirend. hæreditate diſtinguit inter eleemoſynas, ex conſuetudine loci neceſſarias & non neceſſarias, ex priore caſu non inducitur aditio, cum quis ex defuncti bonis illas dedit, in poſteriore verò caſu aditio præſumitur facta in dubio, diuerſitatis autem ratio Bartoli eſt, quia priores eleemoſynæ uidentur expenſæ funeris, dicta lege at ſi quis §. funeris, §. hæc actio, ff. de religioſis, & ſumptis funeralibus. poſteriores autem de alienis bonis non poſſunt fieri, lege ſi pignori, §. primo, ff. de iure, & ideo ille actus non poteſt fieri citra ius & nomen hæredis vnde ad ſecundam claſſem meritò referendus eſt & ad donationem, de quo dixi in quæſtione decima ſupra nume. vigeſimoſecundo, & hanc Bartoli ſententiam adhuc ſine contradictione deprehēdi procedere.

9 Pro quarto exemplo eſt, quando marito pauperibus dedit ueſtes defunctę ſuæ uxoris, Bartolus hic iterum diſtinguit inter veſtes precioſas & quotidianas, ex quibus cum illæ mariti ſint (ſi tamen ab ipſo datæ fuerint) hæ uerò uxoris, has igitur ſi donat pauperibus maritus, præſumitur hæreditatem vxoris adiuiſſe non enim poteſt donare vt dominus, niſi ut hæres, quia largiri de alieno nemo poteſt, abſque furt. crimine d.l. ſi pignori, §. 1. ff. de furt. & l. merito ff. pro ſocio. Illas vero ſi pauperibus maritus donat non præſumitur hæreditatem in dubio adiuiſſe quia ueſtes illas precioſas uxori dedit, non ut propriæ eſſent, ſed ut ornatior incederet, l. ex annuo, ff. de donati inter uir. & uxor. iſtam Bartoli diſt. veram & communem teſtatur Ang. conſil. 134. communem fatetur Alex. cōſ. 42. vol. 5. commun. quoque dicitur Anchara. conſi. 181. eam frequentiſſimo calculo receptam enunciat Manti. de conuect. vlt. volunt. li. 2. tit. 9. n. 10.

10 Quar-

10 Quartum tertiæ claſſis membrum eſt de actibus quos quis vtroque modo licite poteſt ex illo videlicet adire, & non adire, ſimiliter utroque modo, & ſuo & alieno nomine, vt cum fratri delata fuerit hæreditas fratris, cum uixit in communi, & eam mortuo fratre adminiſtrat, & hic Bart. iterum diſtinguit in d. l. gerit, numero 27. aut negotium potuit pro parte expedire, & tamen voluit totum conficere, aut non potuit pro parte expedire, hoc caſu nō præſumitur illo uero inducitur aditio quia plus ſua parte uoluit dominium exercere, l. duo fratres, ff. de acq. hære. ſtandum tamen putat idem Bar. in altero caſu declarationi adminiſtrantis, iuxta d. l. duo fratres cum Barto. tranſeunt reliqui DD. & præcipuè Meno. d. præſumpt. 101. nu. 79.

Quæſtio xiv.

SVMMARIA.

1 *Inducitur etiam hæreditatis aditio ex factis negantibus.*

2 *Cui præſcriptus eſt terminus ad delibe randum id creditoribus petentibus, nihil fecerit, præſumitur adiuiſſe.*

3 *An non ſoluens debitum defuncto adi uiſſe putetur.*

4 *Quid ſi maritus non reſtituit dotem.*

1 EX factis negantibus, quæ alij non facta nominant, eodem modo voluntas adeundi declaratur ut ex factis affirmantibus, & hoc Bar. in d. l. gerit. nu. 28. & in l. quamdiu, gl. fi. ff de acq. hęr. docet, probaturq. idē per l. fi. §. fin autē hoc, itē, §. ſi quis autē temerario, C. de iur. deliber. ac poſt alios multos tradit idē Crauet. conſi. 91. n. 10. & in conſi. 204. Sed huius principalis qu. 4. exēpla proponā quædā, & omiſſis in re non obſcura DD. autoritatibus.

2 Et primum exemplum eſto, ſi ad petitionem creditorum aſſignatus eſt hæredi ad adeūdum terminus, uel etiam ad repudiandum, & iſte intra tempus præſtitutum nihil feceri t, tunc præſumitur adiuiſſe hæreditatem, & de hoc dixi in articulo ius deliberandi, qu. 4. num. 6.

3 Alterum exemplum eſt, ſi debitori in diem creditoris ſui delata eſt hæreditas, & is elapſo termino non ſoluat debitum alijs. Qui tamen articulus eſt ualde dubius, uariantque in illo, non parum DD. nōnulli exiſtimant, quod ex non ſolutione inducatur in dubio aditio, quia alias mora committeretur, quæ delictum eſt, contra leg. merito, ff. pro ſocio. atque hanc partem propugnant, Bart. in d. l. gerit, ff. de acqui. hæred. nu. 28. & ibid. Imo. Aret. in conſi. 161. Ale. in l. non hoc, C. unde legit. Roma. conſi. 247. Iaſ. in l. non licet, C. unde legitimi, & alij quos allegat Cravet. præter eos in conſ. 390. in fi. eamq. magis receptam profitetur Menoc. de præſump. lib. 4. præſumpt. 101. nu. 88. commu. dicit Iaſ. conſi. 5. mag s cōmunem aiunt Decius & Corn. in d. l. non hoc. Soc. cōſ. 33. uol. 3. ueriorem putat Imo. in l. recuſari, ff. de acq. hær.

4 Contrariam uerò partem defendit Baldus in l. ſi certis anni nume. 20. C. de pactis l. bonorum, nume. 40. C. qui admitti, l. non hoc, C. unde lib. l. cum in antiquioribus, C. de iure delib. ubi idem tenet Salic. Rom. & Aret. in d. l. gerit, And. Barbat. conſilio quinto, uolu. 3 Corn. in d. l. non hoc, qui dicit nō eſſe inconueniens, magis uni, quam alteri ſententię adhęrere, & in conſilio 321. nu. 6. uol. 5. ait quod licet articulus ſit dubius, tamen, cum debitores raro ſoluant in tempore non requiſiti, imò ſępè differant etiam appellati, ſemper iudicaret, non ſolutionem hæreditatis aditionem nō inducere, eam opin. dicit ueriorem Decius in d. l. non hoc, quoniam moram ſolutioni necte-

re non eſt tale delictum; vt aditio illi præferatur, ſæpius enim abſque dolo committitur, prout tradit Fel. ca. querelam, de iureiur. & quanquam Bartoli opinio receptior dicatur, quam ex recentiorib. & multis defendit Manti. in tract. de coniect. ult. vol. li. 12. tit. 13. tamen Baldi ſententiam vt uerioren, & communem, ſicut atteſtatur Ioſep. Ludou. concluſio. 16. illatio. 82. fol. 5. magis puto amplectendam, præſertim cum videam non paucos ex recentioribus ſecundum illam conſuluiſſe & docuiſſe, ſimiliterque contra Bar. idem concludit Zaſius in l. etſi contra tabulas, in fin. ff. de vulgar. & pupill. ideoque Menoch. ex Mantic. d. l. vel magis ex Corn. in dic. l. non hoc. 4. limitationes illius communis opinio. adduxit. 1. quando debitor negat ſe adiuiſſe, 2. quando nõ etiam præcipit aliquos fructus, 3. quãdo nondum elapſi ſunt 10. anni, 4. ſi debitum non erat pœnale. in hiſce caſibus Baldi obtineat opinio, in alijs ſi qui ſũt, Bartoli, vide de his Menoch. d. præſump. 101. nu. 90.

5 Tertium exemplum & proximo nõ abſimile eſt, quando maritus non reſtituit dotem reſtituendam, Bart. in d. l. gerit, & Imola in d. leg. recuſari, ff. de acqui. hæred. concludunt quod ex hoc præſumatur aditio, hanc magis communem teſtatur Socin. ſen. conſi. 37. nume. 6. lib. 3. idem in patre ſtatuunt, qui retinet dotem vxoris ſuæ, quod ille cenſeatur pro filijs ſuis adiuiſſe. Sed vera hæc opinio Bartoli non eſt, vt vere dicit Nonius cõſilio 27. num. 11. & eam expreſsè improbant Bald. in d. le. ſi certis, in ſi. C. de pactis, Bald. Corn. Dec. in d. l. non hoc, C. vnde legit. caſtrenſ. & Aret. in d. l. gerit Ang. conſi. 163. Aret. conſilio 161. Alex. conſi. 23. in fin. lib. 7. Cor. conſi. 321. colum. fin. lib. 1. & alij quos allegat. Meno. de præſumpt. lib. 4. præſump. 101. num. 98. & num. ſeq. hanc uidetur teſtari commu. & hæc opin. de patre dicitur a Ludou. concluſio. 16. illat. 82. verior & magis communis.

Quæſtio xv.

SVMMARIVM.

Qualiter declaretur animus cũ quis nõ ſuo ſed alieno nominee adit, ut tutor, &c.

IN quinta quæſtione principali quærit Bar. in d. l. gerit, ff. de acquir. hered. nu. 30. qualiter declaretur animus, cum quis non ſuo, ſed alieno nomine adit hæreditatem, ut tutor, filius, ſeruus, pater, monaſterium, ex dictis Bart. in allegata, l. gerit, Bellon. conſi. 24. num. 13. regulã educit talẽ, per quõ cunque actum poteſt quis ſuo nomine adire, per illũ poteſt & alieno, & iſtam ibidem communem atteſtatur.

Quæſtio xvi.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas repræſentat defunctum, vt & hæres.*

2 *Ideoque pro parte ſcindi nequit.*

3 *Et portio repudiata accreſcit cohæredi inuito.*

4 *An heres purè inſtitutus ex parte, & ex parte conditionaliter, an ſi iſtam adit, hanc quoque acquiſiuerit?*

5 *Nũ noua aquiſitioue eius partis opus habeat?*

6 *Et quid ſi in parte conditionaliter relicta habuerit ſubſtitutum.*

7 *At quid ſi conditio poſt mortem demũ euenerit?*

8 *Sed quid ſi ita inſtitutus habeat cohæredem.*

9 *Quid ſi duabus partibus purè inſtitutus alteram repudiet?*

10 Cur

10 *Cur non pars, repudiata trahit ad ſe aditam?*

11 *Si domino delatus eſt ſemiſſis ex ſua perſona alter ex perſona, ſerui num utrumq. una conſequatur aditione.*

1 Reſtant de noſtra definitione acquiſitionis, vltima verba, videlicet hereditatem acquiri, explicanda, quæ nihil aliud ſonat, quam bona & iura tã paſſiue quam actiue defuncto relicta capeſſere, vnde non male definita eſt hæreditas in §. hæreditas, q. 1. numero 11. ſucceſſio in uniuerſum ius, quod defunctus habuit, nam ut nemo propriè eſt hæres niſi cum animum adeũdi gerit, & declarat, ita hæreditas ante quam adeatur, nõ proprio appellatur nomine, ſed potius bona & iura iacentia dicuntur. Poſt aditionem uero ſtatim patrimonium fiunt, ut dictum eſt, in §. hæreditas, q. 2. ex quo ſequitur, quicunque adit hæreditatẽ, vel ẽt ſe il licimmiſcet, quod is defuncti perſonã ſuæ aſſociet, eãque per oĩa repreſẽtet. Nouel. 48. in prin. eamque cõmunem dicit & per multos probat lateque tractat, Ioſeph. Ludou. concluſ. 16.

2 Ex quo fonte fluũt plurima, quę reſeruabimus in libros ſententiarũ communium de cõtractibus, & maleficiis nũc ſaltem educemus ad noſtrum quę iam faciẽt propoſitum, quod anguſtia temporis, & quorundam poſtulatio uoto noſtro, et rei neceſſitate coarctat anguſtius. Et primo inde deducitur, quod qui totam hæreditatem acquirere poteſt, is eam pro parte ſcindendo adire non poteſt, l. qui totam, ff. de acquir. hæred. ubi glo. & DD. communiter. Ideoque qui partem adit, præſumitur totam hæreditatem adiniſſe, l. ſi cui res, ff. de legat. 2. quia in paganis nemo pro parte teſtatus, pro parte inteſtatus poteſt diſcedere, l. ius noſtrũ, ff. de regu. iuris, atque hanc tantam iuris & de iure præſumptionem ait glo. in l. ſi duo, ff. de acquir. hæreditate, ut probationem in contrarium non admittat, & iſtam opinionem teſtatur communem Marant. in dicta l. is poteſt, ff. eod.

3 Hinc portio a cohærede repudiata acceſerit alteri etiam inuito, ſecũdũ ueram & communem opi. ut dictum eſt in §. ius accreſcendi q. 29.

4 Sed an hæres pure inſtitutus, efficiatur etiam hæres & dominus partis alteri conditionaliter relictæ quæritur? Reſpon. quod non atque ita tradit gl. & DD. communiter in l. ſi ex plurib. ff. ſi pars hæred. petat. eamque ueram & communem teſtatur concluſionem Alex. conſi. 162. nu. 5. lib. 2. qui ibidem plures ad hanc rem allegat.

5 Quid cõditione non eueniẽte, num neceſſe habet, illam cohæredis portionem de nouo acquirere? Reſpondeo, ſi unus & idem in parte pure & ex parte inſtitutus eſt condionaliter, etiam conditione nondum completa, ex aſſe hæres eſt ſine cõtrouerſia, textus eſt de hoc caſu capitalis, eſt & text. in l. ſi quis ita ff. de hæred. inſtitu. & ibi DD. communiter teſte Gome. in loco d. atque ſic non habet neceſſe de nouo acquirere partem ſub condit one relictã ipſo enim inſtitutionis iure per aditionem omni modo acquiſiuit, ut patet ex glo. & DD. in d. l. ſi ſolus.

6 Sed ſi habuerit in parte ſic conditionaliter relicta ſubſtitutum? Reſpondeo nõ poteſt quidem cum acquiſiuiſſe partem conditionalem, ſed expectari debet conditio, quæ ſi non uenerit, habebit eam ſubſtitutus, ſin uero uenerit, accreſcit hæredi, qui iam adiuit ex pure & hoc quidem ſine alia noua aditione. Nam per ius accreſcẽdi quæ obueniunt, aditione opus non habent, quia repudiari non poſſunt, & obtingunt etiam inuitis, ut habet communis opinio, de qua dictum eſt, in §. ius accreſcendi, q. 29.

7 At quid ſi conditio non euenerit

hęrede, ſic ex parte pure & ex parte cō ditionaliter inſtituto, adhuc viuente, ſed poſt mortem eius, quæro num trāſmittatur illa portio hæredem? Reſpō. ſubtile hoc eſt & de apicib. iuris, teſte Caſtrenſe in l. qui ex duab. ff. de acqu. hęred. ſed tamen quod transmittatur, non quidem uirtute inſtitutionis conditionalis, quæ nunquam tranſmittitur vt dixi in art. tranſmiſſio, q. 27. nu. 4. uerum ex uirtute iuris accreſcendi, poſtquam conditio euenit, atque hoc probatur, ex d. l. qui ex duabus, vbi gl. Bar. & communiter DD. idem tradūt teſte Anton. Gomez. variar. reſol. to. 1. c. 10. nu. 18.

8 Si verò quis ex parte purè, & ex parte conditionaliter fuerit inſtitutus, dato cohærede, tunc ſi partem puram adit, ſtatim conſequitur eam & conditionalem pro ſua rata etiamſi conditio poſt mortem eius extiterit, reliqua vero conditionalis pars manet in pendenti, cuius ſi conditio euenerit poſt mortem hæredis primi, ad ſecundum hæredem non tranſit, ſed ad cohęredē textus eſt in l. ſi quis ita ſcripſerit, Titius, & l. ſi quis ſcripſerit hæredem, l. liber homo, §. ſi ita ſcriptum, ff. de here. inſtit. vbi gl. Bar. & DD. Caſt. & DD. in d. l. qui ex duabus, item in l. ſi ſolus, ff. de acqu. hæred.

9 Quæro itē, quid ſi hæres partem adit, & alteram expreſsè repudiat? Reſpōdeo nihilominus in ſolidum hęres eſt, & conſequitur aliam partem ex iure accreſcendi, ita tenet glo. & communiter DD. in l. 2. ff. de acqu. hęred. vt atteſtatur. Gomez. d. c. & dictum eſt in §. ius accreſcendi. q. 2. n. 5. vbi uide etiā quæſt. ſeq.

10 Sed cur non potius pars repudiata trahit ad ſe partem aditam, ita ut neutra cenſeatur acquiſita? Reſp. reddunt DD. illam rationem, quia aditio eſt fauorabilis, repudiatio vero odioſa, ut teſtator Iaſ. in leg. qui totam, ff. de acqui. vel omitt. hæred.

11 Sed quæro, ſi dominio delata eſt ſemiſſis ex ſua perſona, alter ſemiſſis per ſeruum, num adeundo ſuam portionem cenſeatur etiam adiuiſſe ſerui partem? Reſpondeo Bar. in d. l. qui totam, ff. de acquir. hęred. diſtinguit hoc modo, aut adit quis primo partem ſibi delatā per ſe, & tunc non acquirit partem delatam per ſeruum, uel filiū. Ratio eſt, quia nō poteſt ipſe ſolus ſua uolūtate acquirere, ſed requiritur conſenſus ſerui uel fillii, qui pōt non cōſentire l. cū proponas, C. de hæred. inſtitut. l. ſi quis mihi bona, §. iuſſum, ff. de acquirenda hæred. Aut primo acquirit ſibi delatā partē per ſeruū, ſeruo adeūte iuſſu ſuo, tūc ſtatim acquirit ſibi delatā partē alterā, l. ſi ego, ff. eodē tit. vbi gl. & DD. communiter cum Bar. tranſeunt diſtinctionēque eius approbār. Et maxime Ant. Gomez. d. c. 10. n. 21. vbi cōem probat hāc regulā. In depēdētibus ab animo, in una re vel ex parte animus adhibitus extēditur ad totum.

Quæſtio xvii.

SVMMARIA.

1 *Qui non pōt obligari, nō poteſt adire.*
2 *Quare infans adire non poteſt.*
3 *Sed eius nomine parens uel tutor.*
4 *Quid ſi nec parentē nec tutorē habeat.*
5 *Hæreditas infanti delata nec adita nō tranſit.*
6 *Nec pupillus ſine tutoris authoritate poteſt adire.*
7 *Sed quid ſi hæreditas eſſe lucroſa.*
8 *Num ſufficiat, ut tutor pupillo adituro conſentiat.*
9 *Si pupillus tutore conſentiente poſſidet an adiuiſſe putetur.*
10 *Nec minor ſine curatore poteſt adire.*
11 *Niſi non habuerit, tunc ſolus adire valet.*

12 *Ne*

12 *Neque prodigus poteſt ſolus hæredita tem adire.*

13 *An mulier poſſit adire, ſtãte ſtatuto ut ſine conſenſu propinquorum non queat obligari.*

14 *Neque furioſus adire poteſt neque cu rator eius.* 15.

16 *Sed cur aliud in tutore infantis cõſti tuitur.*

17 *An igitur furioſo cõmodo hęredita tis priuabitur.*

18 *Neque ſeruus ſine domino adire põt.*

19 *Seruus num per dominum ad hoc poſ ſit cogi.*

20 *An ſolus dominus ſine ſermo hæredi tatem acquirat.*

21 *Nec filius ſine patris iuſſu hæredita tem acquirit.*

22 *Quid obtineat ĩ hęreditate aduẽtitia.*

23 *An filius eã adire poſſit ignorãte pa tre.*

24 *Pater an poſſit adire profectitiã filio inuito.*

25 *Sed an ignorãte filio illã adire poſſit.*

26 *Quid iuris ſit patri in aduentitia hę reditate.*

27 *Num pater eam filio ignorante adire poſſit.*

28 *An dicta obtineãt quoque in bonorũ poſſeſſione.*

29 *In poſſeſſione agnoſcenda non requiri tur iuſſus præcedens.*

30 *Quid ſi filius ante aditionem, uel recu ſationem profectitię hęreditatis fue rit mortuus.*

31 *Decedente monacho ante aditionem num monaſterium adire poſſit.*

32 *Monaſterio defertur hęredit s, in qua eſt inſtitutus monachus, ſecundum Canoniſtas immediatè.*

1 EDucitur ſecundo ex illo fonte: Hæres repreſentat perſonã defuncti, ꝙ qui non põt obligari, non põt adire. Rariſſimũ.n. eſt, vt defunctus nemini ſit obligatus, nullũue habeat obligatũ, vel qui teſtamento aut alia voluntate vltima hæredem ſuum in nihilo grauet, vnde olim in hanc ſentẽtiã ſic luſi:

Nullus in hoc mundo viuit, cui nomina deſint.

Et probatur iſtud confectarium, uidelicet, qđ ille, qui nequeat obligari, nõ poſſit hęreditatẽ adire, ex eo, q̃a omnis cõtractus, & cõuentio trãſit in hęredẽ, ſiue de eo facta fuerit mẽtio, ſiue nõ, l. viã ueritatis, C. loc. l. 2. cũ gl. C. de peo. inter empt & uend. eãque cõem teſtatur Ioſeph. Ludou. cõcl. 16. illat. 5. Itẽ quia hæres adeũdo cũ creditoribus, & legatarijs quaſi contrahit, ut dicetur q. ſeq. Sed text. eſt de iſto clarior in l. mutũ, ff. de acqu. hære. ubi dicitur, ꝙ qui pro hærede gerit, ſe hæręditati obliget. Ac iſtã opinionẽ, tãquã indubitatã, ſeruant ibi & paſſim alibi DD communiter, præſertim in l. more, ff. eo. ubi dicuntur, illa omnia pluſquam manifeſta, ſed per ſpecierum inductionẽ hoc clarius demonſtrabo.

2 Ex dicto confectario conſtat, quod infans non poſſit adire hæreditatem, nequit enim ſe obligare, utpote cõſenſu carens, l. iubemus, C. de emancipat. liberor. ita tenet textus in l. infantis, C. qui admitti, l. ſi infanti, C. de iur. de liberand. Et hoc communiter ſeruant DD. in l. popillus ſi fari, ff. de acquire. hæred. ueluti atteſtatur Fran. de Cald. in l. ſi curatorem, verb. cum non abſimilis, nu. 57. communem opinionem dicit Alc. in d. l. ſi infanti, communem quoque enuntiat Vil alob. communẽ opin. verb. hæreditas, Burſat. conſ. 19 num. 32.

3 Quæro, quis igitur ipſius noĩe adit? Reſp. Hæreditatẽ infanti delatã aſcendẽs p lineã paternã, ſi in eius poteſtate ſit, põt adire, ſi uero talẽ aſcendentem non habet, tunc tutor eius hoc poteſt, textus eſt in d. l. pupillus ſi fari, & in

6 *Quid ſi pupillus poſſidet conſentiẽte tutore, an inde adiuiſſe exiſtimandus ſit?*

7 *Quid ſi quis nactus eſt poſſeſſionẽ poſt repudiationem hæreditatis?*

8 *Num poſſidens feudum præſumatur adiuiſſe?*

9 *An poſſeſſione emphyteuſis inducatur aditio?*

10 *Filius poſſidens agrum pro legitima, num hæreditatem patris præſumatur adiuiſſe?*

11 *Quid ſi filius ſurripuit quid de hæreditate, an adiuiſſe cenſeatur potius, quam deliquiße?*

1 AD tertiam claſſem referendi ſunt actus dubij, ideſt, qui neceſſario non inducunt aditionem, quanquam non videantur ſine iure & nomine hæredis fieri quos putat Bal. in l.non hoc & leg. ſi autem,C. vnde legitimi, relinquendos in arbitrio iudicis, qui ex facti qualitate, & alijs coniecturis æſtimet, num hæres adire voluerit, vel nõ. Verum communis ſententia vult, ut ſupra dixi, q.6. num.4. quod in actibus dubijs ſtandũ ſit declarationi hæredis.

2 Dubios autẽ actus Bar. in d.l. gerit, ff. de acq. hæred. in quatuor diuidit mẽbra. Primũ mẽbrum cõprehẽdit actus, quos poteſt quis facere, vt hęres, vel nõ hæres, uno modo tñ licitè, alio, illicite: atque hic, ſi conſtat, illum voluiſſe facere modo illicito, non inducitur aditio, ſi quis extraneus, ff. de acqu. hær. Si eſt dubium, tunc nõ præſumitur delinquere, ſed potius licito modo agere, hoc eſt hæreditatem adire cum Bart. facit Bal. in l. bonorum, C. qui admitti.

3 Huius membri exemplum eſt: Quãdo quis poſſidet bona hęreditaria. Nec immerito hic actus inter dubios numeratur, quia per illum certò aditio non inducitur, etſi Doctores omnes in hoc conueniant, ſed plurimum uariant. Quod nõ inducat in dubio aditionẽ bonorũ hęreditariorũ poſſeſſio, tenet Bal. in d.l. bonor. & l. nõ hoc C. unde legit. Ang. in conſ. 313. Sal. ſibi contrarius in l. 2. C. de l. hær. Ale. à ſeipſo diſſentiens in d.l. nõ hoc, Boe. deciſ. 33. nu. 25. p. 1.

4 Sed contrariam ſententiam probat l. 1. & 2. C. de repudiand. hæredit. vbi idem tradunt communiter Doctores. Item Bal. & Salic. in d.l. non hoc, Ale. in d.l. 1. C. de repud. hæredit. & conſi. 126. lib. 7. Crau. conſi. 591. Soc. iun. 69. nu. 6. uol. 1. & alij plures. quos allegat Maſcard. de probat. volu. 1. concl. 45. nu. 1. & 2. hanc opinionẽ a multis probatam teſtatur Ioan. Cephal. conſ. 56. nu. 48. lib. 1. cõmunem profitetur Maranta in d.l. is poteſt, ff. de acquir. hær.

5 Et hanc communem putat Salicet. & Alexan. in d.l. non hoc, C. vnde leg. procedere, quando hęres poſſidet res meliores. Cum quibus facit Baldus in c. 1. colu. 4. an agnat. uel filius. Maſcardus tamen ex Bald. in l. 1. C. de repud. hæred. quem ait ſequi reliquos Doctores, contrarium vult probare, de probat. colu. 1. conclu. 45. nu. 6. qui tamen ibid. nu. 11. ad concordiam reducit haſce opiniones.

6 Quod autẽ Menochius de præſum. li. 4. præſump. 101. n. 28. iſtam communem adſtringat ad decenniũ, niſi quãdo ſtatuto cautum eſt, vt alias locum obtineat, uidetur contra mentem omnium DD. qui loquuntur de breuiori etiam tempore, atque ex decennali poſſeſſione communiter concludunt, aditionem ſolenniter eſſe factam, ut teſtatur Mant. c. de coniect. vlt. uolun. l. 12. titul. 12. nu. 20. Maſcard. de prob. uol. 1. conc. 46. atq. de hoc art. maxime ambiguo dixi ſupra.

6 Quæro hic, quod ſi pupillus poſſidet bona hæreditaria conſentiente tutore, an adijſſe præſumatur? Respond. quod non cenſeatur adiuiſſe, tenet gloſſ. in l. 3. ff. de auth. tuto. Bar. Imo. Rom. in d. l. gerit, ff. de acq. hęr. Marant. in d. l. is

poteſt

poteſt,ff.eod.ſed cõtrariũ tenet Bald. in d.l.potuit,C.de iur.delib.quia in tacitis tacite loquimur, l.in quibus,ff.de legi.l.item quia, ff.de pact.unde non neceſſe eſt ut in tacita hac aditione tutor expreſsè ſuam authoritatem interponat,cum Bald.facit Caſt.in dicta l. potuit.Barbat.conſi.5.uol.3. Corn.cõ ſi.23.nu.3 vol.3.Soc.ſen.conſi.153.n. 2.uol. 2. eamque magis communem teſtatur Burſatus conſi.8.

7 Quæro item, ſi quis poſſidet bona hæreditaria poſtquã hæreditatẽ repudiauit? Reſpõdeo,communis eſt DD. ſententia,in d.lege prima, C.de repudiand.hæred.quod nihilominus cenſeatur ad uiſſe,potius quam udeliquerit,ſeu mala fide earum rerum poſſeſſionem apprehenderit.

8 Quæro ſimiliter an poſſidens feudũ præſumatur ad uiſſe? Reſpondeo, hic eſſe diſtinguendum inter filium & agnatum.item inter feudum,hæreditarium,& ex pacto atque prouidentia,et ad utrumque membrum aduerte,quę dixi art cu!o antecedenti, pẽdet enim tota hæc quæſtio ex ea,num feudũ poſſit retineri & hæreditas repudiari, quę ſi conſtat connexa eſſe conſtabit quoque alterum ſine altero non poſſe acquiri,eſt enim ea aditionis cõditio, ut ex partis acquiſitione totum acquiſitũ cenſeatur,ut hoc de communi atteſtatur Maranta in d.l.is poteſt,ff.de acq. hæreditate.

9 Sed quid ſi quis poſſederit emphiteuſim? Reſp. eodem modo diſſolui poteſt hæc quæſtio, quo ſuperior ſeu proxime antecedens, ſi obſeruaueris, quæ in præcedẽti articulo dixi, in qu. 11.nu. 6.7.num emphiteuſis retineri poſſit,repudiata hæreditate.

10 Iuxta dicta quæro num filius poſſidens agrum uel uineam pro legitima,totam hæreditatem adiuiſſe, uel ſe illi immiſcuiſſe præſumatur?

Reſpondeo,diſputabilis quoq. hæc queſtio,& tota fere deciſa in articulo præcedenti,q.10.n.7.Sed nunc verbo dico ex Bartolo in d.l.gerit,ff.de acq. hæred.n.22.qđ præſumatur adita, qa iure hæreditario legitima debetur, & de hæreditate non põt quis habere partẽ,quin totã habeat.Et hanc cõem teſtatur Decius in l.3.C.de impuber.& alijs ſubſtit. atque ab hac communi nõ putat facile recedendũ Menoc.de præſump.li.4.n.66.prę́ſump.101. vbi hanc quęſtionẽ late & erudite tractat.

11 Huc refertur & ſurreptio in filio, qua potius adiuiſſe ſeu ſe immiſcuiſſe præſumitur,quã deliquiſſe, textus eſt clarus,in le.ſi ſeruum,prætor ait, ff.de acq.hæred.& dixi de hac quęſtione ſupra,q.6.n.7.& 8.

Quæſtio xij.

SVMMARIA.

1 *Ex actu quem quis poteſt duplici modo licite facere,nõ inducitur aditio.*

2 *An filius inhabitans domum paternã adiuerit.*

3 *Quid ſi dotis cauſa habitare nõ potuit.*

4 *An idem dicendum de uxore habitante in domo mariti.*

5 *Quid ſi quis iure familiaritatis poſſidere poteſt.*

6 *Num ſeſe immiſceat filius tranſigens cum occiſoribus patris.*

1 Secũdum membrum de dubijs caſibus ſeu actibus, ex quibus aditio neceſſario non inducitur eſt de illis, quos quis poteſt vtroque modo facere licite,& utroque modo nomine ſuo, non etiam altero nomine, quod fieri ſolet in alimentatione familiæ, ubi quis licite hoc facit, atque ex illa poteſt induci aditio & non induci, & facit hoc ſuo nomine,& in communẽ tamen & gratiam aliorum in exemplis, vero, quæ huic ſecundo inſuper addã membro, tantum ſuo nomine facit

nec

nec quicquam vtilitatis ad alios inde ſpectant vel in aliorũ cauſſa actus illi facti non exiſtimantur.

2 Exemplum primum eſt. Quando filius habitauit domum paternã, quam habitare poteſt & ut hæres, & vt filius dotis maternæ cauſſa, ob quam bona patris ſunt tacite hypothecata, ex hac enim habitationem videtur ſe immiſcuiſſe, quia putatur eo modo habitare qui ſibi utilior eſt, l. 1. & 2. ff. de ſol. atque ita tenent Bar. in d. l. gerit, ff. de acqu. hær. Caſt. in l. 1. C. de repudian. hęred. vbi idem etiam Bal. Alexan. & alii DD. ſentiunt. Alex. in conſ. 32. n. 7. li. 3. Ruin. in conſi. 51. nu. 1. li. 4. Gratus conſi. 146. n. 11. li. 2. Brutus in conſi. 1. nu. 12. Soc. iun. conſi. 131. li. 2. Crauet. conſi. 197. nu. 4.

3 Secus tamen eſt ſi dotis cauſa habitare nequit, uel quia nulla dos eſt, uel reſtitui non debet, quemadmodum expreſsè innuit text. in d. l. 1. C. de repud. hæred. & ibid. glo. & doctores communiter, Bart. in d. l. gerit. Bald. conſ. 210. n. 2. lib. 1. Decius conſi. 21. & 66. Corneus, conſi. 165. uolum. 1. Soc. iun. conſi. 108. uol. 3. Pariſ. conſ. 16. nu. 4. uol. 2. communem atteſtatur Maran. in d. l. is poteſt, n. 58. ff. de acq. hær.

4 Quod de filio dictum eſt magis habet locum in uxore marito ſuccedente, ſi eius inhabitauerit domum, nam cenſetur eo modo inhabitare, qui ſibi vtilior eſt, vnde in dubio dici non poteſt quod adiuerit hæreditatem mariti ſui, ſi bona ipſi ſunt hypothecata propter dotem nõdũ reſtitutam: ita tenet Corneus conſi. 147. volu. 1. Gratus cõſi. 164. num. 11. lib. 2. Maran. in d. l. is poteſt, nu. 58. Si verò dotis cauſſa nulla eſt, quin tunc adiuiſſe hæreditatem cenſenda ſit, minus dubitatur ſecundum dicta in q. 11. nu. 3. ſup.

5 Tertium exemplum eſt, quãdo quis iure familiaritatis, poſſidere poteſt, & tanquam hæres, vt fieri poteſt in quibuſdam emphyteuticis bonis, item ſeu dis, nam nec tunc ob duplicem titulũ certò conijcitur immiſtio vel aditio, atque ita tenet Bart. in d. l. gerit, quicunque enim ex alia, quam aditionis cauſa poſſidere poteſt neceſſariò non dicitur adire, quemadmodum paſſim doctores communiter tradunt, præcipuè in d. l. 1. C. de repudiãd. hæred. & regula eſt; ubicunque actus æquiuocus eſt, præſumendum eſſe, vt poſſideat eo titulo, quo ei eſt utilior, ſicuti tradit Marian. Soc. in conſi. 129. num. 27. atque idem in effectu docet Bart. in d. l. gerit & doctores ſup. allegati omnes.

6 Huc quoque referẽda eſt tranſactio quam init filius cum occiſoribus patris ſui, quia hoc duplici iure facere poteſt, uidelicet iure hæredis & ſanguinis, ſicut ſupra dixi in q. 6. num. 6. hoc receptum ait Anton. Padil. lege tranſigere num. 63. C. de trãſactionibus, extraneus verò, quia vno tantum modo, nimirum hæredis iure cum teſtatoris interfectoribus tranſigit, quare ẽt eius reſpectu hoc exẽplũ huc referri nequit ſed ad ſecundæ claſſis exẽpla pertinet.

Quæſtio xiij.

SVMMARIA.

1 *Tertium membrum actuum, qui nõ certò inducunt aditionem.*

2 *An adiuiſſe præſumatur, qui ſepelit defunctum?*

3 *Quid ſi quis paſcat familiã defuncti?*

4 *Qui curat ut domus defuncti cuſtodiatur, an dicendus ſit adiuiſſe?*

5 *Num percipiens fructus hæreditatis?*

6 *Cultura agrorũ an inducat aditionem?*

7 *Solutio debitorum hæreditariorum an aditionem inducat.*

8 *Diſtribuens eleemoſynas an cenſeatur adiuiſſe.*

9 *Quid ſi maritus dedit pauperibus veſtes vxoris,*

10 *Num*

10 *Num frater hæreditatē fratris adiſſe exiſtimetur, ſi in cōmunione manet ac ſolus adminiſtrationem gerit.*

1 TErtium membrum, de dubiis actibus, iuxta Bartolum in dicta lege gerit, ff. de acquirenda hæreditate continet talia facta, quæ poſſunt aditionē iudicare, & non inducere, ſed uno nomine ſuo, altero modo nomine alterius hoc eſt, uel in utilitatem alterius, nomine tamen ſuo, id eſt, non animo repetendi, vel gerendi negotium alterius ad quem ſpectaret, & tunc in dubio nomine alieno non intelligitur. Sic Bartolus finit & diſcernit, ſed huius membri, iam exempla penſitemus, quorum.

2 Primum eſto, quando quis ſepelit defunctū, quia cauſa pietatis in hunc actū de facili cadit, & uicinus uicino hoc officij præſtaret bonus, quare aditionem neceſſario non inducit, atque ita probat Bartolus in dicta lege gerit, numero 24. Ruinus conſilio 51. libro quarto, eſtque recepta Doctorum ſententia, qui eandem quoque extendūt ad expenſas in infirmitate defuncti factas, ut uidere eſt apud Mantica de coniecturis ultimarum uoluntatum, libro duodecimo, titulo decimo, nume. 9. nam impenſæ non ſecus pietatis cauſa fieri ſolent quam ipſa ſepultura, ut probatur per legem ſi quis §. plerique, ff. de religioſis & ſumpt. funeralibus, ideoque æquiparantur & iiſdem gaudent priuilegijs, ut patet ex lege in reſtituenda, C. de petitionibus hæreditatum ubi idem Baldus tradit & Alexand. in leg. fin. §. in computatione, C. de iure deliberan. & hoc maxime procedit ſi impenſa ſit modica uel medica ut conſuluit Natta conſilio 448. ſicut refert Mantica in dicto loco. Romanus tamen conſilio centeſimo quinquageſimoquarto, numero tertio putat per expenſas funerum induci aditionem.

3 Ad hoc exemplum referunt Doctores ſi quis paſcat familiam, nam & hic pietatis actus eſt, maxime ſi pueri ſunt paruuli, & expenſa eſt modica, ut docet Bartolus in dicta lege gerit, quem frequenter reliqui ſequuntur Doctores præcipuè verò, Ioannes de amicis conſilio centeſimotrigeſimoſeptimo, numero ſeptimo, Maranta in dicta lege is poteſt, ff. de acquirenda hæreditate. Natta conſilio, 448. numero decimotertio, libro ſecundo. Aſinius in lege quarta §. nec quis putet, ff. de religioſis & ſumpt. funeralibus, Mantica de Coniecturis Vltimarum Voluntatum, Libro duodecimo, titulo decimo, numero nono, Maſcardus de probationibus, volumine primo, concluſione quadrageſimaſeptima, numero ſeptimo. Menochius de præſumptionibus, libro quarto, numero ſeptuageſimo, præſumptione centeſimaprima.

4 Qui omnes ſupradicti Doctores idem dici uolunt, de eo, qui curat ut domus cuſtodiatur, uel manet in domo ad lugendum defunctum. Conſultius tamen in hiſce, & ſimilibus actibus dubijs, eſſe, ut quis proteſtetur quo faciat animo ſuadet ex communi Doctorum ſententia. Iaſon in lege pro hærede, §. Celſus, ff. de acquirenda hæred.

5 Secūdum exemplum eſt Bartoli & alijs in dicta lege gerit, item Menochius in dicto tractatu, & libro quarto præſumption. centeſimaprima numero ſeptuageſimoprimo. Quando quis percidit fructus rerum hæreditariarum, ſed ut ſupra monui, illa fructuum perceptio potius ad ſecundam ſpectat claſſem. Receptiſſimum enim eſt, ut inducat aditionem, quemadmodum dixi ſupra quæſtione decima. numer. 18. poſſet tamen Bartol. opinio ſaluari, ſi diſtingueretur inter perceptionem, & collectionem iunctam cum repoſitione in locū, quo antea teſtatore

viuo reponi ſoliti ſunt, de perceptione enim Bartolus nihil loquitur in dicta lege gerit, ſed ſolum de collatione, addito hoc, quod etiam ex illa non ita facilè pietatis vel non aditionis præſumptio haberi poſſit, ſed ſtandum facientis interpretationi cum iuramento.

6 Sed an cultura agrorum aditionem hæreditatis neceſſario vel dubiè inducat, hic quæro? Reſpondeo: Menochius quidem in dicta præſumptione centeſimaprima nu. 76. ad hoc membrum, & inter actus dubios refert, ſed mea ſententia malè: Imperator enim vel magis Tribonianus in §. fin. inſtitut. de hæreditate qualitate ad ſociat culturam agrogrum venditioni, & locationi, ex quibus neceſſario inducitur hæreditatis aditio, ut dictum eſt ſupra quæſt. decima, nume. 20. & ſeq. & hanc contra Menochium receptiorem & ueriorem dico, per doctores in dicto §. fin.

7 Quæro etiam, nummis, qui ſoluit debita hæreditaria, præſumatur adiiſſe? Reſpondeo, quanquam hic actus fieri poſſit, licitè etiam ab alio, quam hærede, lege ſoluendo, ff. de negotiis geſtis, & ſic fieri citra ius & nomen hæredis, tamen aditio inde præſumitur in dubio facta, quoniam in dubio quis præſumitur ſoluere nomine proprio, ſecundum legem & magis, ff. de ſolutione & iſtam opinionē tuentur Bartolus, & cæteri Doctores in leg. 2. C. de iure deliberand. Bartolus, & Baldus in lege, potuit, C. eod. Iaſon in le. pro hærede, §. Papinianus ff. de acquirenda hæreditate. Corneus cōſilio octuageſimoſecundo. Socinus Senior conſilio 45. numero quinto, libro quarto, atque ita communiter cōcludunt omnes Doctores in leg. ſi patre, C. de iure deliberand. ut ibidem quoque atteſtatur poſt Alexandrum, & Iaſonem.

8 Tertium exemplum eſt eleemoſynarum diſtributio, vbi tamen Bartolus in dicta lege gerit, ff. de acquirend. hæreditate diſtinguit inter eleemoſynas, ex conſuetudine loci neceſſarias & non neceſſarias, ex priore caſu non inducitur aditio, cum quis ex defuncti bonis illas dedit, in poſteriore verò caſu aditio præſumitur facta in dubio, diuerſitatis autem ratio Bartoli eſt, quia priores eleemoſynæ uidentur ex penſæ funeris, dicta lege at ſi quis §. funeris, §. hæc actio, ff. de religioſis, & ſumptis funeralibus. poſteriores autem de alienis bonis non poſſunt fieri, lege ſi pignori, §. primo, ff. de iure, & ideo ille actus non poteſt fieri citra ius & nomen hæredis vnde ad ſecundam claſſem meritò ref rendus eſt & ad donationem, de quo dixi in quæſtione decima ſupra nume. vigeſimoſecundo, & hanc Bartoli ſententiam adhuc ſine contradictione deprehēdi procedere.

9 Pro quarto exemplo eſt, quando marito pauperibus dedit ueſtes defunctę ſuæ uxoris, Bartolus hic iterum diſtinguit inter veſtes precioſas & quotidianas, ex quibus cum illæ mariti ſint (ſi tamen ab ipſo datæ fuerint) hæ uerò uxoris, has igitur ſi donat pauperibus maritus, præſumitur hæreditatem vxoris adiuiſſe non enim poteſt donare vt dominus, niſi ut hæres, quia largiri de alieno nemo poteſt, abſque furt. crimine d. l. ſi pignori, §. 1. ff. de furt. & l. merito ff. pro ſocio. Illas vero ſi pauperibus maritus donat non præſumitur hæreditatem in dubio adiuiſſe quia ueſtes illas precioſas uxori dedit, non ut propriæ eſſent, ſed ut ornatior incederet, l. ex annuo, ff. de donati inter uir. & uxor. iſtam Bartoli diſt. veram & communem teſtatur Ang. conſil. 134. communem fatetur Alex. cōſ. 42. vol. 5. commun. quoque dicitur Anchara. conſi. 181. eam frequentiſſimo calculo receptam enunciat Manti. de coniect. vlt. volunt. li. 2. tit. 9. n. 10.

10 Quar-

10 Quartum tertiæ claſſis membrum eſt de actibus quos quis vtroque modo licite poteſt ex illo videlicet adire, & non adire, ſimiliter utroque modo, & ſuo & alieno nomine, vt cum fratri delata fuerit hæreditas fratris, cum uixit in communi, & eam mortuo fratre adminiſtrat, & hic Bart. iterum diſtinguit in d. l. gerit, numero, 27. aut nego tium potuit pro parte expedire, & tamen voluit totum conficere, aut non potuit pro parte expedire, hoc caſu nõ præſumitur illo uero inducitur aditio quia plus ſua parte uoluit dominium exercere, l. duo fratres, ff. de acq. hære. ſtandum tamen putat idem Bar. in altero caſu declarationi adminiſtrantis, iuxta d. l. duo fratres cum Barto. tranſeunt reliqui DD. & præcipuè Meno. d. præſumpt. 101. nu. 79.

Quæſtio xiv.

SVMMARIA.

1 *Inducitur etiam hæreditatis aditio ex factis negantibus.*

2 *Cui præſcriptus eſt terminus ad delibe randum id creditoribus petentibus, nihil fecerit, præſumitur adiuiſſe.*

3 *An non ſoluens debitum defuncto adi uiſſe putetur.*

4 *Quid ſi maritus non reſtituit dotem.*

1 EX factis negantibus, quæ alij non facta nominant, eodem modo voluntas adeundi declaratur ut ex factis affirmantibus, & hoc Bar. in d. l. gerit. nu. 28. & in l. quamdiu, gl. fi. ff. de acq. her. docet, probaturq. idẽ per l. fi. §. fin autẽ hoc, itẽ, §. ſi quis autẽ temerario, C. de iur. delíber. ac poſt alios multos tradit idẽ Crauet. conſi. 91. n. 10. & in conſi. 204. Sed huius principalis qu. 4. exẽpla proponã quædã, & omiſſis in re non obſcura DD. autoritatibus.

2 Et primum exemplum eſto, ſi ad petitionem creditorum aſſignatus eſt hæredi ad adeũdum terminus, uel etiam ad repudiandum, & iſte intra tempus præſtitutum nihil feceri t, tunc præſumitur adiuiſſe hæreditatem, & de hoc dixi in articulo ius deliberandi, qu. 4. num. 6.

3 Alterum exemplum eſt, ſi debitori in diem creditoris ſui delata eſt hæreditas, & is elapſo termino non ſoluat debitum alijs. Qui tamen articulus eſt ualde dubius, uariantque in illo, non parum DD. nõnulli exiſtimant, quod ex non ſolutione inducatur in dubio aditio, quia alias mora committeretur, quæ delictum eſt, contra leg. merito, ff. pro ſocio. atque hanc partem propugnant, Bart. in d. l. gerit, ff. de acqui. hæred. nu. 28. & ibid. Imo. Aret. in conſi. 161. Ale. in l. non hoc, C. unde legit. Roma. conſi. 247. Iaſ. in l. non licet, C. unde legitimi, & alij quos allegat Cra-uet. præter eos in conſ. 390. in fi. eamq. magis receptam profitetur Menoc. de præſump. lib. 4. præſumpt. 101. nu. 88. commu. dicit Iaſ. conſi. 5. mag. s cõmunem aiunt Decius & Corn. in d. l. non hoc. Soc. cõſ. 33. uol. 3. ueriorem putat Imo. in l. tecuſari, ff. de acq. hær.

4 Contrariam uerò partem defendit Baldus in l. ſi certis anni nume. 20. C. de pactis l. bonorum, nume. 40. C. qui admitti, l. non hoc, C. unde lib. l. cum in antiquioribus, C. de iure delib. ubi idem tenet Salic. Rom. & Aret. in d. l. gerit, And. Barbat. conſilio quinto, uolu. 3 Corn. in d. l. non hoc, qui dicit nõ eſſe inconueniens, magis uni, quam alteri ſententię adhęrere, & in conſilio 321. nu. 6. uol. 5. ait quod licet articulus ſit dubius, tamen, cum debitores raro ſoluant in tempore non requiſiti, imò ſępè differant etiam appellati, ſemper iudicaret, non ſolutionem hæreditatis aditionem nõ inducere, eam opin. dicit ueriorem Decius in d. l. non hoc, quoniam moram ſolutioni nectere non

re non eſt tale delictum, vt adictio illi præferatur, ſæpius enim abſque dolo committitur, prout tradit Fel. ca. quærelam, de iureiur. & quanquam Bartoli opinio receptior dicatur, quam ex recentiorib. et multis defendit Manti. in tract. de coniect. ult. vol. li. 12. tit. 13. tamen Baldi ſententiam vt uerıorem, & communem, ſicut atteſtatur Ioſep. Ludou. concluſio. 16. illatio. 82. fol. 5. magis puto amplectendam, præſertim cum videam non paucos ex recentioribus ſecundum illam conſuluiſſe & docuiſſe, ſimiterque contra Bar. idem concludit Zaſius in l. etſi contra tabulas, in fin. ff. de vulgar. & pupill. ideoque Menoch. ex Mantic. d. l. vel magis ex Corn. in dic. l. non hoc. 4. limitationes illius communis opinio. adduxit. 1. quando debitor negat ſe adiuiſſe, 2. quando nō etiam præcipit aliquos fructus, 3. quādo nondum elapſi ſunt 10. anni, 4. ſi debitum non erat pœnale. in hiſce caſibus Baldi obtineat opinio, in alijs ſi qui sūt, Bartoli, vide de his Menoch. d. præſump. 101. nu. 90.

5 Tertium exemplum & proximo nō abſimile eſt, quando maritus non reſtituit dotem reſtituendam, Bart. in d. l. gerit, & Imola in d. leg. recuſari, ff. de acqui. hæred. concludunt quod ex hoc præſumatur aditio, hanc magis communem teſtatur Socin. ſen. conſi. 37. nume. 6. lib. 3. idem in patre ſtatuunt, qui retinet dotem vxoris ſuæ, quod ille cenſeatur pro filijs ſuis adiuiſſe. Sed vera hæc opinio Bartoli non eſt, vt vere dicit Nonius cōſilio 27. num. 11. & eam expreſsè improbant Bald. in d. le. ſi certis, in ſi. C. de pactis, Bald. Corn. Dec. in d. l. non hoc, C. vnde legit. caſtrenſ. & Aret. in d. l. gerit Ang. conſi. 163. Aret. conſilio 161. Alex. conſi. 23. in fin. lib. 7. Cor. conſi. 321. colum. fin. lib. 1. & alij quos allegat. Meno. de præſumpt. lib. 4. præſump. 101. num. 98. & num. ſeq. hanc uidetur teſtari commu. & hæc opin. de patre dicitur a Ludou. concluſio. 16. illat. 82. verior & magis communis.

Quæſtio xv.

SVMMARIVM.

Qualiter declaretur animus cū quis nō ſuo ſed alieno nomine adit, ut tutor, &c.

IN quinta quæſtione principali quærit Bar. in d. l. gerit, ff. de acquir. hæred. nu. 30. qualiter declaretur animus, cum quis non ſuo, ſed alieno nomine adit hæreditatem, ut tutor, filius, ſeruus, pater, monaſterium, ex dictis Bart. in allegata, l. gerit, Bellon. conſi. 24. num. 13. regulā educit talē, per quā cunque actum poteſt quis ſuo nomine adire, per illū poteſt & alieno, & iſtam ibidem communem atteſtatur.

Quæſtio xvj.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas repræſentat defunctum, vt & hæres.*
2 *Ideoque pro parte ſcindi nequit.*
3 *Et portio repudiata accreſcit cohæredi inuito.*
4 *An heres purè inſtitutus ex parte, & ex parte conditionaliter, an ſi iſtam adit, hanc quoque acquiſiuerit?*
5 *Nū noua aquiſitione eius partis opus habeat?*
6 *Et quid ſi in parte conditionaliter relicta habuerit ſubſtitutum.*
7 *At quid ſi conditio poſt mortem demū euenerit?*
8 *Sed quid ſi ita inſtitutus habeat cohæredem.*
9 *Quid ſi duabus partibus purè inſtitutus alteram repudiet?*

10 Car

10 *Cur non pars, repudiata trahit ad ſe aditam?*

11 *Si domino delatus eſt ſemiſſis ex ſua perſona alter ex perſona, ſerui num utrumq. una conſequatur aditione.*

1 RESTANT de noſtra definitione acqſitionis, vltima verba, videlicet hereditatem acquiri, explicanda, quæ nihil aliud ſonat, quam bona & iura tã paſſiue quam actiue defuncto relicta capeſſere, vnde non male definita eſt hæreditas in §. hæreditas, q. 1. numero 11. ſucceſſio in uniuerſum ius, quod defunctus habuit, nam ut nemo propriè eſt hæres niſi cum animum adeũdi gerit, & declarat, ita hæreditas ante quam adeatur, nõ proprio appellatur nomine, ſed potius bona & iura iacentia dicuntur. Poſt aditionem uero ſtatim patrimonium fiunt, ut dictum eſt, in §. hæreditas, q. 2. ex quo ſequitur, ꝙ quicunque adit hæreditatẽ, vel ẽt ſe illi immiſcet, quod is defuncti perſonã ſuæ aſſociet, eãque per oĩa repreſẽtet. Nouel. 48. in prin. eamque cõmunem dicit & per multos probat lateque tractat, Ioſeph. Ludou. concluſ. 16.

2 Ex quo fonte fluũt plurima, quę reſeruabimus in libros ſententiarũ communium de cõtractibus, & maleficiis nũc ſaltem educemus ad noſtrum quęiam faciẽt propoſitum, quod anguſtia temporis, & quorundam poſtulatio uoto noſtro, et rei neceſſitate coarctat anguſtius. Et primo inde deducitur, quod qui totam hæreditatem acquirere poteſt, is eam pro parte ſcindendo adire non poteſt, l. qui totam, ff. de acquir. hæred. ubi glo. & DD. communiter. Ideoque qui partem adit, præſumitur totam hæreditatem adiuiſſe, l. ſi cui res, ff. de legat. 2. quia in paganis nemo pro parte teſtatus, pro parte inteſtatus poteſt diſcedere, l. ius noſtrũ, ff. de regu. iuris, atque hanc tantam iuris & de iure præſumptionem ait glo. in l. ſi duo, ff. de acquir. hæreditate, ut probationem in contrarium non admittat, & iſtam opinionem teſtatur communem Marant. in dicta l. ſi poteſt, ff. eod.

3 Hinc portio a cohærede repudiata acceſſerit alteri etiam inuito, ſecũdũ ueram & communem opi. ut dictum eſt in §. ius accreſcendi q. 29.

4 Sed an hæres pure inſtitutus, efficiatur etiam hæres & dominus partis alteri conditionaliter relictæ quæritur? Reſpon. quod non atque ita tradit gl. & DD. communiter in l. ſi ex plurib. ff. ſi pars hæred. petat. eamque ueram & communem teſtatur concluſionem Alex. conſi. 162. nu. 5. lib. 2. qui ibidem plures ad hanc rem allegat.

5 Quid cõditione non eueniẽte, num neceſſe habet, illam cohæredis portionem de nouo acquirere? Reſpondeo, ſi unus & idem in parte pure & ex parte inſtitutus eſt condionaliter, etiam conditione nondum completa, ex aſſe hæres eſt ſine cõtrouerſia, textus eſt de hoc caſu capitalis, eſt & text. in l. ſi quis ita ff. de hæred. inſtitu. & ibi DD. communiter teſte Gome. in loco d. atque ſic non habet neceſſe de nouo acquirere partem ſub conditione relictã ipſo enim inſtitutionis iure per aditionem omni modo acquiſiuit, ut patet ex glo. & DD. in d. l. ſi ſolus.

6 Sed ſi habuerit in parte ſic conditionaliter relicta ſubſtitutum? Reſpondeo nõ poteſt quidem cum acquiſiuiſſe partem conditionalem, ſed expectari debet conditio, quæ ſi non uenerit, habebit eam ſubſtitutus, ſin uero uenerit, accreſcit hæredi, qui iam adiuit ex pure & hoc quidem ſine alia noua aditione. Nam per ius accreſcẽdi quæ obueniunt, aditione opus non habent, quia repudiari non poſſunt, & obtingunt etiam inuitis, ut habet communis opinio, de qua dictum eſt, in §. ius accreſcendi, q. 29.

7 At quid ſi conditio non euenerit hære-

12 *Neque prodigus poteſt ſolus hæredita tem adire.*
13 *An mulier poſſit adire, ſtãte ſtatuto ut ſine conſenſu propinquorum non queat obligari.*
14 *Neque furioſus adire poteſt neque cu rator eius.* 15.
16 *Sed cur aliud in tutore infantis cõſti tuitur.*
17 *An igitur furioſo cõmodo hæredita tis priuabitur.*
18 *Neque ſeruus ſine domino adire põt.*
19 *Seruus num per dominum ad hoc poſ ſit cogi.*
20 *An ſolus dominus ſine ſeruo hæredi tatem acquirat.*
21 *Nec filius ſine patris iuſſu hæredita tem acquirit.*
22 *Quid obtineat ĩ hæreditate aduẽtitia.*
23 *An filius eã adire poſſit ignorãte pa tre.*
24 *Pater an poſſit adire profectitiã filio inuito.*
25 *Sed an ignorãte filio illã adire poſſit.*
26 *Quid iuris ſit patri in aduentitia hæ reditate.*
27 *Num pater eam filio ignorante adire poſſit.*
28 *An dicta obtineãt quoque in bonorũ poſſeſſione.*
29 *In poſſeſſione agnoſcenda non requiri tur iuſſus præcedens.*
30 *Quid ſi filius ante aditionem, uel recu ſationem profectitiæ hæreditatis fue rit mortuus.*
31 *Decedente monacho ante aditionem num monaſterium adire poſſit.*
32 *Monaſterio defertur hæredit s, in qua eſt inſtitutus monachus, ſecundum Canoniſtas immediatè.*

1 EDucitur ſecundo ex illo fonte: Hæres repreſentat perſonã defuncti, ꝙ qui non põt obligari, non põt adire. Rariſſimũ.ĩn. eſt, vt defunctus nemini ſit obligatus, nullũue habeat obligatũ, vel qui teſtamento aut alia voluntate vltima hæredem ſuum in nihilo grauet, vnde olim in hanc ſentẽtiã ſic luſi:

Nullus in hoc mundo viuit, cui nomina deſint.

Et probatur iſtud confectarium, uidelicet, ꝗd ille, qui nequeat obligari, nõ poſſit hæreditatẽ adire, ex eo, ꝗ a omnis cõtractus, & cõuentio trãſit in hæredẽ, ſiue de eo facta fuerit mẽtio, ſiue nõ, l. viã ueritatis. C. loc. l. 2. cũ gl. C. de pec. inter empt & uend. eãque cõem teſtatur Ioſeph. Ludou. cõcl 16. illat. 5. Itẽ quia hæres adeũdo cũ creditoribus, & legatarijs quaſi contrahit, ut dicetur q. ſeq. Sed text. eſt de iſto clarior in l. mutũ, ff. de acqu. hære. ubi dicitur, ꝙ qui pro hærede gerit, ſe hæreditati obliget. Ac iſtã opinionẽ, tãquã indubitatã, ſeruant ibi & paſſim alibi DD communi t. r, præſertim in l. more, ff. eo. ubi dicuntur, illa omnia plusquam manifeſta, ſed per ſpecierum inductionẽ hoc clarius demonſtrabo.

2 Ex dicto confectario conſtat, quod infans non poſſit adire hæreditatem, nequit enim ſe obligare, utpote cõſenſu carens, l. iubemus, C. de emancipat. liberor. ita tenet textus in l. infantis, C. qui admitti, l. ſi infanti, C. de iur. de liberand. Et hoc communiter ſeruant DD. in l. pupillus ſi fari, ff. de acquire. hæred. ueluti atteſtatur Fran. de Cald. in l. ſi curatorem, verb. cum non abſimilis, nu. 57. communem opinionem dicit Alc. in d. l. ſi infanti, communem quoque enuntiat Villalob. communẽ opin. verb. hæreditas, Burſat. conſ. 19 num. 32.

3 Quæro, quis igitur ipſius noĩe adit? Reſp. Hæreditatẽ infanti delatã aſcendẽs p lineã paternã, ſi in eius poteſtate ſit, põt adire, ſi uero ta ẽ aſcendentem non habet, tunc tutor eius hoc poteſt, textus eſt in d. le. pupillus ſi fari, & in

ſi infanti, vbi idē expreſſè tenet gl. & cõiter oēs DD. eamque communem dicit ibidem Alexa. communem item profitetur Villalob. communium opinionum in ver. hæreditas, magis communem teſtatur Burſat. conſi. 8. nu. 1. lib. 1. & eodem conſil. 19. nu. 29.

Iaſon tamen in l. licet, C. de iu. deliber. vult quod conſenſus infantis quinque annis maioris requiratur, ſi tutor velit adire. A cuius opinione non videtur diſſentire Odof. Bart. Salicet. & alij DD. in l. potuit, qui omnes cõmuni, communiter ibi ſeruant, quod infans, maior quatuor annis cum authoritate tutoris poſſit adire hæreditatem. Et iſtam communem teſtatur Galiau. in l. 1. & de verb. obligat. n. 66. quod tamen intelligo, ſi eſſet aliquod iudiciū animi in infante, ſecus ſi nullum foret tunc per tutorem ſuppleri non poſſet, vt communis habet opinio, teſte Ant. de Tremol. ad Bonacurſ. practicam in rubric. quib. modis ſuo nomine agentes ciuiliter & criminaliter, nu. 67.

4 Sed quid ſi infans nec parentem talem uel tutorem habeat? Reſp. Quod iudex ita poſſit ſupplere defectū tutoris, atque ita probat Alc. in l. bonorum C. qui admitti, vbi recenſet etiam aliquos contrarium ſentientes, ſed Alexandri opinionem teſtatur *Decius* ibidem cõmunē, eamque multis probat.

5 Ad dicta tamē nota, quod hęreditas infanti delata, nec a tutore adita, non tranſmittatur, vt quoque dixi in §. trāſmiſſio hęreditatis, q. 21. num. 1. Regulare enim eſt, vt hæreditas non adita non tranſmittatur: aliud tamen obſeruatur, ſi talis hæreditas non fuit adita à parēte infantis: quo in infantia mortuo, tranſmittitur eiuſmodi hæreditas etiam nō adita ad patrem, iure patrio, vt textus clariſſimus habet in d. l. ſi infanti, quem ad litteram ſequuntur gl. & DD. omnes.

6 Infertur ſecūdo, quod neque pupillus ſine tutoris authoritate hæreditatem adire queat, quoniam abſque illa obligari nequeat, textus eſt in dicta le. pupillus ſi fari, l. pupillum, le. more, ff. de acquir. hæredit. §. neque Inſtitu. de author. tutor. & vbique DD. communiter. Communemque teſtantur Iaſ. in d. lege more, Socin. conſil. & num. 4. volu. 4. Bellon. conſilio 24. num. 16. vt refert Villalob. commu. opin. verb. hæreditas.

7 Sed quid ſi eſſet hæreditas lucroſa? Reſpon. In hoc puncto DD. variant, alij ſimpliciter negant vel affirmant, alij diſtinguunt inter lucroſam ſeu locupletem, & opulentam. Quod poſſit adire pupillus hæreditatem lucroſam ſine tutoris authoritate, tenēt non pauci, & præſertim Ludouicus Ruſſardus diligentiſſimus. Inſtitutionum cenſor in d. §. neque tamen, qui dicit illa uerba incluſa parentheſi (quamuis illis lucroſa ſit) in omni manuſcripto, etiam in D. deeſſe, quod uerum oſtendunt quoque uerba antecedentia. Placuit meliorem licere pupillo ſuam conditionem facere, etiam ſine tutoris authoritate, deteriorem vero non aliter quam cum tutoris authoritate. Item hoc oſtendunt verba ſequentia: Ne damnum ullum habeant. Si igitur cõſtat, & notorium eſt, nullum ſubeſſe damnum, quid prohibet lucroſam hæreditatem adire?

Contrariū tenent plurimi, vt Cyn. Bal. in lege quod fauore, C. de legibus Bal. & alij in lege potuit, C. de iur. delib. Alexan. in dicta lege mutum, ff. de acquirenda hæreditate & hanc communem teſtatur in dicta lege potuit, comm. quoque teſtatur Portius in di. §. neque, Inſtit. de authoritate tutor. ubi iſtam ueriſſimam dicit ſententiam Aldobrand.

Socin. ſen. uero conſi. 8. num. 3. vol. 4. putat, quod lucroſam quidem pupillus hæreditatem ſine tutoris authoritate non poſſit adire, ſed benè opulentā, in qua ſententia eſt etiam Ioſep. Lud.

concl.

a conclu. 16. illat. 81. qui in ſuam ſenten tiam præterea allegat Iaſo. in lege qui in aliena, ff. de acquir. hær. quique defi nit lucroſum, ſeu locupletem hæredita tem, quę habet utilitatem cum uexatio ne, opulentam uero, quæ habet utilita tem ſine uexatione.

8 Quæro, num ſufficiat tutorem con ſentire? Reſpond. Quod non nam au thoritatem præſtare debet, ſecundum dicto §. neque inſtit. de author. tutor. Et hanc magis communem teſtatur Iaſon in lege ſi quis mihi, §. iuſſum. ff. de acquir. vbi Alexand. & alij commu niter DD. diſtinguunt inter conſen ſum, ratihabitionem, iuſſum, & autho ritatem, de quibus etiam uide Ant. de Tremol. ad pract. Bonacurſi. in rubr. quibus modis ſuo nomine agentes re pellantur, num. 110.

9 Quæro, ſi pupillus conſentiente tu tore poſſederit bona hæreditaria, an per illam poſſeſſionem præſumatur adi uiſſe? Reſpond. De hoc ſunt diuer ſæ opiniones, vt quoque ſupra monui, ſed tamen communis eſt, teſte Burſa to, conſilio 19. numero 29. uolumi. 1. quod adita præſumatur, nam licet in expreſſis expreſſa tutoris authori tas, & conſenſus requiratur in taci tis uero aliud eſt, ut docet Baldus in l. potuit, Cod. de iure deliber. quodque probari videtur ex l. actus legitimi, ff. de reg. iur.

10 Infertur tertio, quod neque minor abſque curatoris conſenſu adire queat quoniam ſine illo obligari non poteſt, tex. eſt in l. ſi curatorem habens, C. de in integrum reſtit. & minor. & hanc cõ munem dicit Alexa. in l. 1. §. fuit quæ ſitum, ff. ad Trebel.

11 Quod ſi tamen non habuerit cura torem, tunc ſolus adire poteſt, quia, & ſolus obligari, lege qui ſe, ff. de acqui renda hęreditate Marant. in lege is po teſt, ff. eodem glo. & DD. in l. impube ribus, ff. eodem.

12 Infertur quartò, quod neque prodi gus ſolus adire poſſit, & quidem ean dem ob cauſam, quid ſolus quoq. non poteſt obligari, ita tenet Bald. Angel. Imol. Iaſ. & alij communiter DD. in l. mutuũ, ff. de acq. hæred. & licet Alc. ibid. videatur diſſentire, tamen ab iſto rum DD. authoritate non eſt recedem dum, ac bene declarat glo. ibid. quòd uidelicet prodigus poſſit adire hæredi tatem, ſed cum authoritate curatoris, argum. l. cum quidam, ff. de adminiſtr. tut. ac iſtam Baldi ſententiam teſtatur commun. Soc. ſen. cõſ. 22. n. 9. uolu. 1.

13 Infertur quinto, quod nec mulier poſſit adire ſolam hæreditatem, ſi fue rit ſtatutum, ne mulieres abſque con ſenſu propinquorum obligētur. & ita tenet Barto. Caſtr. Rom. & Iaſo. in d. l. more. ff. de acquir. hæred. atq. hanc ſeruari in uſu forenſi teſtatur Rom. in d. l. mutuum. Sed contrarium tenent Bald. Angel. Imol. Areti. & alii in d. l. mutum, ff. de acqui. hæred. Salic. Imo. Cuma. in d. l. more, ff. eodem commu nem hãc teſtatur Alex. in d. l. mutum commun. quoque fatetur Iaſon in d. l. more, Ferna. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. procreat. §. 4. num. 46. ueriorem & ma gis communem teſtatur.

Sed in hoc conflictu quid ſtatuen dum? Reſpondeo, priorem opinionem procedere de æquitate, poſteriorem de iuris rigore, qui ſtatutorum verba in propria ſignificatione ſolet accipe re, nec obligationem veram ad quaſi obligationem extendit. Et hoc idem ſenſit Ioannes Saiſ. in conſuetu. Tu ron. titul. 24. capit. 10. & Angel. cum Alexand. in dict. leg. mutum, Ruinus, conſi. 37. numero 5. libr. 1. iſta n com munem, ut mulier adire poſſit, non ali ter dicunt procedere, niſi cum in hæ reditate non ſit maius onus legatorũ, vel debitorum. Ac quoniam DD. ma gis ad æquitatem reſpiciunt, quam ſtri ctum ius, ſecundum communem, pro pterea plures ſine dubio in negatiuã Rom. ſententiã diſcedent, vnde & Ti

raqu.

taqu. de leg. conubial. l. 15. verſic. contracter. gloſſ. 2. eam communiorem teſtatur. vt refert Granutius Theoremate 25. nu. 35.

14 Infertur ſexto & minus dubitanter quod furioſus hæreditatem adire non poſſit, text. eſt in dicta lege pupillate ſi fari ff. de acquiren. hæredit. ratio eius in l. negotijs contrahendis, ff. de regu. iuris.

15 Quæro, nũ eius nomine adire poſſit curator ipſius? Reſpon. Furioſus inſtitutus eſt per ſe, vel per aliam perſonam, puta ſeruum vel filium, in priore caſu furioſo hæreditas per curatorẽ non acquiritur (licet in infante ſecus ſit) poſteriore autem caſu per ſeruum uel filium cum curatoris authoritate, adiri poteſt, & ipſi furioſo acquiritur, vt tranſmittatur deinde, ſi deceſſerit in furore, textus cum gl. DD. communiter in l. fi. §. talis. C. de curator. furioſo communem dicit Alc. in l. e. infantis C. qui admitti.

16 Sed quæ eſt ratio, quod tutor infantis nomine ſolus adire poſſit hæreditatem, ipſi infanti delatam, curator autẽ furioſi hoc non poſſit? Reſpon. Barto. referente, in d. l. ſi infanti, C. de iur. de liber. reddunt DD. hanc rationẽ, quia infanti magis fauetur quã furioſo, uerum malam hãc rationem & cauſam, bene reijcit Bartolus, ac meliorem ſubiungit, quod nimirum cauſa non ſit in infante uel furioſo, ſed in poteſtate tutoris & curatoris quam hic minorem ille maiorem habet. Et hæc ratio placet ibidem Alexandro eamque amplectũtur communiter Doctorum recentioris.

17 Nũquid igitur furioſus hæreditatis commodo priuabitur? Reſpond. quod non, ſed curator eius interim petet bonorum poſſeſſionem, vt ſi furioſus deinceps redierit ad ſanam mentem, adire vel repudiare poſſit, ipſo autem in furore decedente, nihil ad eius hæredẽ tranſmittatur, niſi illa hæreditas fuerit paterna, aut alicuius aſcendentis ve deſcendentis, & ita tenet gloſſa & Doctorum communiter in dicta lege fin. §. ſin autem ex alia, & §. ſin autem in furore, & §. ſin autem ipſe reſipuerit.

18 Infertur ſeptimo, quod neque ſeruus adire poſſit ſine iuſſu domini, text. eſt in l. qui aliena, ff. de acquiren. hæred. item in l. ſi quis mihi, §. iuſſum, ff. eod. glo. in l. ſi ſeruus. ff. de iur. delibe. & vtrobique idem tradunt communiter Doctorum. Eſtque communis hæc concluſio.

19 Quæro, numquid ſeruus a domino poſſit cogi, ſi eſt inſtitutus vt adeat? Reſpondeo; Quamuis de facto ſerui poſſint reſiſtere, l. 3. in fin. C. de hæred. inſtit. tamen hoc de iure non debent, atque ideo poſſunt compelli per iudicem, ut adeant. atque ita tenet Bar. Salic. Imol. Caſtrenſ. & alij communiter Doctorum in d. l. ſi quis mihi §. iuſſum ff. de acquiren. hæred. vt ibidem teſtatur Iaſon.

20 Quæro item, nũ dominus ſolus poſſit adire? Reſpondeo quod non, nam adire debet perſona inſtituta, non cui acquiritur textus eſt in l. pro hærede, in princip. verb. nam hoc animo, inde ſeruo mortuo, uel occiſo ab aliquo, dominus quia adire non potuit, propterea agit ad æſtimationem, textus eſt in l. inde Neratius, §. 1. ff. ad l. Aquiliam, vbi gl. & DD. communiter Bartol. & Alexan. cum quibus tranſeunt reliqui in l. is poteſt de acquir. hæred. nam dominus occiſo uel mortuo ſeruo ante aditam hæreditatem, non poteſt eam amplius l. cum proponas, C. de hæred. inſti. l. is, qui hæres, ff. de acq. hær. eamque com. dicit Fern. Vaſq. de ſucceſſio. progr. §. 9. nu. 4.

21 Infertur octauo qđ nec filius adire poſſit hæreditatem, quam patri acquirit, quia ille qui in aliena poteſtate eſt, non poteſt inuitum hæreditati obligare, cum in cuius eſt poteſtate, ne æri

alieno

alieno pater obligetur, ut ait textus in d.l. qui in aliena, atque hoc in hæreditate profectitia extra dubium eſt verum, atque communiter tenent DD. in d.l. ſi quis mihi §. iuſſum, ut in profectitiis hodie nihil ſit mutatum, ſed patri acquirantur, & non niſi eius iuſſu acceptentur, quemadmodum teſtatur Alexan. & poſt eum Iaſon ibidem, hanc communem teſtatur Fernand. Vaſq. de ſucceſ. reſolut. §. 18. num. 56. quod idem procedit in hæreditate, in qua filius cõtemplatione ſolius patris eſt inſtitutus, nam eam patri totam acquirit, ut & profectitiam, hanc commun. teſtatur Mantic. de coniectur. lib. 4. titu. 7. num 25.

22 Quæro quid in aduentitia hæreditate obtineat? Reſpon. quoniam hæc patri ſecundum iura nouiſſima non acquiruntur niſi quo ad uſum, fructum l. fi. C. de bonis, quę liber. propterea etiam patre inuito & nolente, filius talem hæreditatem poteſt adire. de hoc eſt bonus textus, in d.l. fi. in principio verbo. Econtrario, eſtque communis opinio ſecundum Fernand. Vaſq. d. §. decimooctauo. nu. 57.

23 Quæro item, num filius aduentitiam hæreditatem adire poſſit ignorãte patre? Reſpondeo, de caſtreſ. non eſt dubium per l. miles, ff. de caſtrenſ. pen. de reliquis aduentitijs idem Doctorum ſtatuunt per regulam in l. quid poteſt inuitis, ff. de regu. iur. & hanc communem dicunt. Alex. & Iaſon in le. bonorũ C. quo admitti, item in dict. §. iuſſum. communem quoque fatetur Fern. Vaſq. d. §. 18. nu. 57. itidem communis opin. in l. 1. C. qui admitti & d. §. iuſſum teſt. ibid. Iaſ. nu. 30. ſtatuit in profectitiis, ſed recte ille cum Angelo contrariam dicit veriorem, in profectitiis nãque nihil hodie eſt immutatum.

24 Quæro, num pater poſſit adire hæreditatem profectitiam filio inuito? Reſpõdeo quod ſic, per textum in d.l. fin. in princ. C. de bonis, quæ liber gl. & communiter DD. atque hoc ait receptum Fern. Vaſq. in §. 18. nu. 57. verum male extenditur illa le. ab aduentitijs, ad profectitia, in quibus iuxta comm. hodie nihil eſt immutatum.

25 Sed an ignorante filio adire poſſit? Reſpond. non pauci ſunt, qui hoc volunt, argumento ex communi iuris regula per cõtrarium deducto, qui inuito adire poteſt, multo magis ignorante. Sed verior eſt contraria opinio, qd. ſcilicet pater ignorante filio inſtituto, in profectitia adire non queat In profectitijs enim per d.l. fi. nihil eſt immutatum, vt habet com. opi. teſte Alex. & Iaſon. in d.l. bonorum, C. qui admitti, & d. §. iuſtum, atque hanc comm. atteſtatur Fernand. Vaſq. d. loco ex qua cõmuni ego cõcludo, quod nec inuito filio pater profectitiam hæreditatem adire poſſit, reſidet. n. Dec. teſte in dict. l. bonor. nu. 3. & 34. ius adeundi in filio, non patre, & tex. eſt in l. retinente, C. de iur. deliber. Remanet tamen patri ex ſuo iure poteſtas filium compellendi, ut ad iuſſum eius adeat l. filij, & ſeruí, ff. de fur. l. Filius tuus, Co. de patria põt. l. cum aliquis, C. de iur. delib.

26 Quæro item, in aduentitia hęreditate quid patri ſit iuris? Reſpon. quod filio inuito adire poſſit, textus eſt expreſſus in d l. fin. Cod. de bon. quę liber & hoc ſine dubio procedit, ut teſtatur Fernan. Vaſq. d. loco communemque fatentur Alc. & Iaſon in d. legib.

27 Sed quæro, num etiam filio ignorãte eam adire poſſit? Reſp. hoc quidem euincere uolunt ex co. quia iuxta communem, filius hæreditatem aduentitiam adire poteſt ignorãte patre, quod etiam pater idem poſſit, item poteſt filio inuito, ergo etiam ipſo ignorante, ſed bene ac docte Ferna. Vaſq. d. loco, num. 58. hæc duo argumenta refellit, probatque patrem ignorente filio non poſſe hæreditatem aduentitiam adire, quia cum defertur hæreditas filio, propter perſonarum identiatem, iuxta le.

ſio,C.de impuber.& alijs ſubſtitut.& §.ei vero,Inſtit.de inutilib.ſtipulat. etiam patri ſub illa conditione delata cenſetur,ſi filius recuſauerit,C.l.fi.in princ.C.de bon.quæ l.b.dum itaque filio nō recuſante,patri nondum ſit delata,neque ab ipſo filio ignorante & tacente adiri poterit.Hæreditas,nam quæ non delata acquiri non poteſt, ſecundum communem regulam.

28 Et hęc,quæ dicta ſunt de aditione, locum quoque habent in bonorum poſſeſſionis agnitione, quemadmodum communiter Doctorum tradunt in d. l.1.Co.qui admitti,atteſtante ibidem Alexandro.

29 Imo facilius,quia in bonorum poſſeſſionis agnitione non requiritur iuſſus præcedentes in filio & ſeruo,iuxta d.l.ſi quis,mihi §.iuſſum,ff.de acquir. hære.& communiter ibid. Doctorum ſed ſufficit ratihabitio, ut omnes uolunt Doctorum in d.l.bonorum, Co. qui admitti,quemadmodum ibid.nu. 15.teſtatur Dec.qui quoq. cauſam inueſtigat, quare patre non ratificante agnitionem,filius non cenſeatur, ut agnouiſſe bonorum poſſeſſionem.

30 Sed quæro,quid ſi filius ante aditionem vel recuſationē fuerit mortuus. Reſpond.Quod pater non pſſit adire deinceps nam omne ius adeūdi ſeu acquirendi hæreditatem reſidet in filio,& cum illo extinguitur. Ac ita tenent Bar.& alij cōmuniter in l.is qui hæres,§.neq. filius,l.is poteſt, ff.de acquir.hære.quemadmodū teſtatur Iaſo,in d.§.iuſſum. Idē in ſeruo ſtatuas.

31 Iuxta dicta quæro,monacho,cui delata eſt hæreditas, decedente ante eius aditionem, num monaſterium adire poſſit nomine monachi defuncti? Reſpond. Egregiam hanc cominat quæſtionem Fern. Vaſq.de ſucceſ.progre n.1.§.19.Ego difficilem dico,non quidem eam ob cauſam, quia diſputent DD.num ſeruo uel filio comparetur, monachus,nam certum eſt, quod neque pater neque dominus filio aut ſeruo decedente ante hæreditatis aditionem,hæreditatem adire poſſit, ut probatur hoc de ſeruo ex tex.in l.cum proponas,C. de hæredit.inſtitu.de filio in d.l.is qui hæres,§.fin.ff.de acqui.hær. & hoc notatur per omnes in d.l.1.C. qui admitti uelut in d.§.19.atteſtatur Fern. Vaſq. Sed ob eam cauſam difficilis eſt,an nimirum hæreditas,in qua monachus inſtitutus eſt hæres, mediate uel immediate deferatur monaſterio.Et quidem ſiue monachus ſerui, ſiue filii conditionem ſuſtineat, atque per monachum mediate hæreditas monaſterio defertur,cum Vaſquio in dic. loco,Bart & alijs legiſtis,quos allegat Fern. Vaſq.ueriorem & æquiorem iſtā puto opinionem, quod monaſterium adire non poſſit hæreditatem monacho delatam, nec dum aditam ante mortem ipſius.

32 Sin autem immedite monaſterio, delata intelligatur hæreditas, in qua eſt inſtitutus monachus,ſecundum communem Canoniſtarum opinionem ue luti atteſtatur Alc. in l.c.1.ff.de uulga. & pup.ll.item Corn.cōſ.88.li.2. Cou. in c.2.n.21.de teſt. Sed contra hāc eſt communis legiſtarum opinio, qui uolunt communiter,vel,vt dicam,unanimiter,quod hæreditas,in qua eſt inſtitutus monachus, deferatur mediate per monachum,ueluti teſtatur Socin. in d.l.1.ff.ve vulgar.& pup.& hāc puto de iure ueriorem. Non attento eo, quod dictum eſt in §.hæreditas, qu.6. nec illo,quod Rom.ex recepta Doctorum ſententia in d.l.is qui hæres, §.fi. ff.de acquir.hęre.affert, nimirum monachum ęquiparari ſeruo uel filio,prout monaſterio utile eſt. Nam Romani opinio proprie huc non pertinet,& cōmunis illa,quæ vult contra recepta iura, monaſterio deferri hæreditatem, in qua inſtitutus eſt monachus, uel quæ ad ipſum pertineret lege, immediate & ſic iure quodam ſingulari, nul

lo ſir-

Digitized by Google

lo firmo nititur fundamento, uel in iure ciuili, vel canonico. Atque ipſa loquendi ratio, quocũnque vertas, illud, quod dico euincit. Monaſterium Laurentij ſuccedit Titio, quare quia inſtitutus eſt Thomas eius monaſterij monachus. Et cur quæſo, Titius non inſtituit monaſterium, cum poſſit, ſed monachum, niſi quia mediate noluit ad monaſterium peruenire, niſi quia ſi Thomas non fuiſſet monachus Dd. Laurentij, hæredem alium inſtituiſſet atque iſta omnia uelim, conſiderari Nouel. 115. vbi DD. affirmant quod nullam aliam ob cauſam legitima inſtitutionis titulo debeatur relinqui, quam quia dedecus eſt & iniquum, filium inſtitutionis honore priuari. Inſtitui igitur honor, & inſtitutus honoratus. Legatur item, leg. legatum, ff. de legat. 1. l. filio familias, ff de condit. & demonſt. l. ſeruo inuito, ff. ad Trebel. vbi dicitur, quod pater vel dominus per filium, vel ſeruum debeant acceptare relicta, quamuis ipſis leges deferant. Authen. autem ingreſſi, C. de ſacroſ. eccl. quam contra honorem monachis habitũ pro monaſterio allegant Canoniſtæ, ego intelligo de reb. acquiſitis, non acquirendis. Acquirenda. n. nõdum poſſunt dici ſua, nã quod meũ eſt, amplius meum fieri vel acquiri nequit §. 14. inſt. de action.

Quæſtio XVIII.

SVMMARIA.

1 *Hæreditatis aditio confirmat teſtamẽtum & omnia in illo ſcripta.*

2 *Excipiuntur quædam, quæ etiam non adita hęreditate rata ſunt, ut ſi dolo ſe omittitur aditio ex teſtamento, & ſucceditur ab inteſtato.*

3 *Item relicta in teſtamento militari.*

4 *Item cum filius abſtinet ab hęreditate, in quo ſuitas loco immiſſionis eſt.*

5 *Excipiũtur quoque relicta ad pias cauſa.*

6 *Ac denique donatio mortis cauſa.*

7 *Vt legata debeantur, requiritur aditio ex teſtamento, ex quibus excipiuntur legata relicta parentibus, vel alijs perſonis neceſſarijs.*

8 *Num teſtator cauere poſſit, vt debeantur omnia ſine diſcrimine legata, etiamſi ex teſtamento hæreditas non adeatur.*

1 E Ducitur tertio ex illo fonte uidelicet, quod hæres repręſentet perſonã defuncti hoc, vt hęreditate nõ adita ex teſtamento, uires teſtamentũ nullas habeat, cum nemo ſit qui teſtatoris perſonam in relictis pręſtandis ſubeat, tex. eſt capitalis in l. ſi nemo, ff. de reg. iur. cui ſunt paſſim cõcordãte tex. vt in l. ſi nemo, ff de teſt. tute. l. ſed & ſi plures, §. ex aſſe, ff. de vul. & pup. l. eã quẽ, C. de fideic. vbi de hac re latiſſime agit Iaſ. Eſtque cõis DD. ſentẽtia, ut aditione non tm̃ confirmetur teſtamentum, ſed oĩa, quæ teſtator voluit, etiã per codicillos ab inteſtato præſtanda, vt patet quoque ex l. ſi patroni, ff. ad Trebel. l. fi. §. cũ igitur, C. de iur. deliber. & hęres videtur conſentire in id, qđ defunctus voluit, ut ait Natta in cõſ. 448. nu. 7. teſtamentũque teſtatoris ſeu defuncti, cenſetur teſtamentũ hæredis, ut teſtatur Cagn. in l. hæredẽ, ff. de reg. iur. Hinc hæredis eſt officiũ, ut præſtet atque faciat, q̃ defunctus voluit quamadmodũ, in art. de officio hæredis dicet̃.

2 Declaratur tñ iſta cõis in illis, in quibus habet̃ hæreditas ꝓ adita, ut eſt primo omiſſio cauſa teſtamenti, quæ ſi doloſe eſt, vbi prætor hæreditatẽ habet aditã & actiones, nihilo ſecius legatarijs contra omittẽtẽ pollicetur, l. 1. in prin. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. vt ibi tradit glo. communiter Doctores, & Bart. in le. 1. §. fi. ff. de vulgar.

Decla-

3 Declaratur ſecũdo in teſtamẽto militari, ex quo licet hæreditas non adeatur, tamen debentur relicta text. eſt in l. miles, §. fi. ff. de teſt. milit. ueluti quoque limitat Iaſ. in d. le. eam quam ubi ponit duodecim limitationes, prioris ſententiæ. Decius. & alij plures Doctorum quos enumerat Cagnol. in d. le. ſi nemo, ff. de reg. iur.

4 Tertio declaratur, cũ filius abſtinet hæreditate, nam tunc propter exiſtentiam ſuitatis confirmantur tabulæ pupillares, ut probatur per tex. in le. ſi filius qui patri, ff. de vulga. & pup. & de hoc dictum eſt in §. ſuitas, q. 8. nu. 2. 3. 4. confirmat. Item fideicommiſſum veniuet ſale relictum etiam extraneo, ſimiliter & tutoris dationem, vt in n. 5. & 6. ſeqq. traditum eſt.

5 Quarto limitatur in relictis ad pias cauſas, quæ debentur etiam hæreditate non adita, & hoc tenet Bar. in le. 1. C. de ſactoſ. eccl. Bald. conſ. 287. lib. 4. Rom. conſ. 527. Ioa. de Ana. conſ 28. Aret. conſil. 64. Imo. in l. ſi filius, ff. de pup. & vulg. Andr. Sicul. conſi. 8. Alex. conſi. 4. libr. 2. Dec. l. ſi nemo, Iaſon tamen in d. l. eam quam, C. de fideicommiſſis, dicit communem opinionem legiſtarum, & canoniſtarum eſſe contra Bartolum, vt quoque allegat Hieronymus Cuchalon ad Decium d. le. ſi nemo. Et dictum eſt de hac quæſtione in §. legatum. q. 68.

Quinto declaratur illa communis donatione mortis cauſa, quæ etiam ante aditionem eſt valida, quemadmodũ voluit gl. in l. filiæ, C famil. hercis. Bartol. in leg. mortis cauſa, ff. de don. mor. cauſ. Bal. in l. 1. C. eod. Ang. in l. circa, §. ſicuti, ff. de leg. Falcidiam, & de hac dictum eſt in §. donatio mortis cauſa, quæſt. 13.

7 Quæro, vt legata debeantur, an etiã requiratur aditio? Reſp. Hæc quæſtio cum ſuis limitationibus reſoluta eſt in §. legatum, q. 68.

8 Quæro item, an teſtator non cauere poſſit, ut legata debeantur, etiam hæreditate non adita? Reſp. Quod ſic, atque ita tenet Alex. in d. l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. quam ſequitur cum alijs Decius. in d. l. ſi nemo ſubiq. ff. de reg. iur. & dictum eſt de hac in §. teſtamentum, q. 75.

Quæſtio xix.

SVMMARIA.

1 *Hæres præſtãs legata, an ex ſua vel defuncti perſona præſtet?*

2 *Hæres adeundo quaſi cum defuncto contrahit eiuſque perſonam aſſumit, unde etiam ex defuncti perſona legata ſoluet.*

3 *Hæres creditoris hęreditarijs obligatur ex perſona defuncti.*

4 *Legatarij nullã habent actionem cõtra perſonã hæredis, ex ipſius contractu cum illis initio ſed ex teſtamento.*

1 IVxta prædicta quæro, hæres cũ præſtat legata legatarijs, num ex ſua uel defuncti perſona præſtet? Reſpond. omnium DD. ſententia uidetur aſſerere, quòd ex ſua perſona debeat, dum dicit, quòd hæres adeundo, cum legatarijs quaſi contrahat, & hoc probãt ex l. ex maleficio, §. hæres, ff. de obliga. & action. §. hæres Inſt. de oblig. quæ ex quaſi contractu naſcuntur, item ex §. ſi pupillus, l. apud Iulianum, ff. quibus ex cauſis in poſſeſ. eatur. & quidẽ ex illa rõne, quia legatarius neque cũ defuncto, neque cũ hærede vllum negotiũ proprie geſſiſſe dicitur, vnde neque ex cõtractu, neque ex maleficio hæres obligatus intelligitur.

2 Sed penitius DD. leges & alio textus, qui poſſunt pro cõi adduci, introſpiciẽti aliud apparebit, nimirũ quòd hæres ex defuncti perſona obligetur legatarijs, & nõ ſua atq. hoc per aditionẽ, qua quaſi, hoc eſt, nõ uere, ſed ficte cõtrahit cũ ipſo defuncto, & hoc inſuper probo, quia

quia hæres adeundo, perſonam defun cti recipit, non attento vel conſiderato, num legatarii uel creditores ſint in dict. nouella 48. in principio quaſi autem contractum, cum nemine quis celebrare poteſt, niſi in ipſius perſonam intendat, cum quo contrahere vult, vt hoc omnium improprium contractuũ inductione confirmatur, ut per negotiorum geſtionem, tutelæ adminiſtrationem, indebiti ſolutionem exhibitionem, qui omnes abſque conſenſu initi non poſſunt, conſenſus autem qualis eſt ille, ſi ignoratur perſona cuius negocium geritur? cuius turela adminiſtratur. Deinde probatur hoc ex §. ſed neque hæres, inſtit. de teſt. vbi dicitur, quod totum negotium, quod in teſtamento geritur, credatur inter teſtatorem & hæredem agi, quibus iunge, leg. his conſequẽter, §. ſed cum monumentum, ff. famil. herciſc. leg. 2. in prin. ff. de condict. indeb.

3 Confirmatur quoque hęc opinio ex alia recepta, quemadmodum teſtatur Fernan. Vaſqui. de ſucceſ. proceati §. 17. nu. 114. quod hæres cum creditoribus non contrahat, ſeu obligetur ex ſua perſona uel quaſi contractu, uerũ ex cõtractu defuncti, cuius perſonam hæres in ſe recepit, & quamuis Bartolus in d. §. ſi pupillus, l. apud Iulianũ ff. quib. ex cauſſis in poſſeſ. eatur. Bal. in d. leg. his conſequenter, §. ſed, ff. fami. herci. Ang. Aretin. in tract. de teſtibus, Pariſ. conſil 38. num. 30. vol. 2. uelint quod quoque hæres cum creditoribus quaſi cõtrahat, verior tamen eſt communiter recepta opinio, quia creditores non agunt ex teſtamento, ſeu quaſi contractu cum hęrede, ſed ex illo contractu, quem celebrarunt cum defuncto, ut hoc manifeſto manifeſtius eſt.

4 Confirmatur denique illa cõtra cõmunem opinio, ex hoc argumento & actione, quam mouent legatarii aduerſus hęredem, quæ non datur ex aditione, per quam communiter hæres dicitur cum legatarijs quaſi contraxiſſe, ſed ex teſtamento, in quo teſtator donauit quid legatarijs, & ſic ex obligatione defuncti, quemadmodum creditores ex mutuo uel uendito agerent, & propterea licet valeat aditio a filio facta, & teſtamentum ſit inualidũ pp præteritionẽ filii, legata non debẽtur, ut ſcriptum eſt, in §. legatum quę. 67.

Quæſtio XX.

SVMMARIVM.

1 *Quando hæreditas poſſit adiri.*
2 *An in vltimo ſpiritu adiri queat.*
3 *Quanto tempore præſcribatur aditio.*
4 *Quid ſi non ſperetur reſcindi teſtamentũ quamdiu quis hanc poteſtatem habeat, vt adiri poſſit.*
5 *Quid ſi extraneus hæres propter ignorantiam non adiuerit intra triginta annos?*
6 *An etiam iuri immiſcendi præſcribatur.*
7 *An filius elapſis 30. annis poſt alios, 30. poſſit adire, ex capite vnde agnati.*
8 *Num inſtitutus idemque legitimus ſinens interlabi 30. annos, poſſit intra alios 30 ſuccedere ab inteſtato.*

1 Vltimo quæro, quando hæreditas poſſit adiri? Reſpondeo quamprimũ fuit delata, l. is qui ſuperſtitis ff. de acquirend. hęre. l. delata, ff. de verbor. ſignificat. Bona. n. defuncti ſtatim a morte ipſius dicũtur hęreditaria, quæ expectant hęredem uel aliũ dominiũ.

2 Quęro etiam num in ultimo ſpiritu hæreditatis poſſit adiri? Reſpon. diſtinguendum eſt inter ſuum & extraneũ hæredem hic nequit ille poteſt, de hoc textus eſt in l. conditionibus, ff. de cõdit. & demonſtr. l. Filius a patre, ff. de lib.

lib.& poſt.l.fi.cum glo.ff.quand.dies legat ced.atque ita tenet. Iaſon in l.Filius matrem,nu.5.ff.de inoffic.teſtam. & in l.ſiue apud acta,C.de tranſac. Soci.ſen.conſ.154.nu.33.libr.4.& hanc communem teſtatur Ferna. Vaſquius de ſucceſ.procreati,§.21.num.144.

3 Quęro præterea quãto tempore pręſcribatur aditio? Reſpo.teſtamentum ſi ſperatur reſcindi per querelam inofficioſi,tunc hæreditas, debet adiri intra ſex menſes ab obitu teſtatoris cum præſto eſt hęres in eadem prouincia, quando uero abeſt,tunc debet adiri intra annale tempus,de hoc textus eſt in leg.ſcimus,§.fi.C.de inoffic.teſta.vbi glo.Barto.& communiter Doctorum idem tradunt.

4 Si vero nõ ſperatur reſcindi perquerelam, tum adiri poteſt vſque ad 30. annos,quib.elapſis aditioni omnis via eſt ſecluſa ratio autem eſt ex generali illa regula,omni iuri perpetuo tempore præſcribitur.l.omnes, C.de præſcr. 30.vel.40.annor.adeundi facultas vel aditio dicitur ius in l.3.C.de hęr.inſt. & ſubſtit.probatur autẽ opinio ex l.licet,C.de iur.delib.atque eam communem dicunt ferme infiniti Doctorum ex quibus ſolum aliquos commemorabo,communiter iſtam approbant.glo. & Doctorum,in d.l.licet,excepto Sal. cum quo facit Bal.in l.fi.C.de pręſcri. long.temp.comm.fatetur Ale.in d.le. licet,item Iaſon,Mandoſ.ad Romani conſ.149.cum ipſo ibi.Romano.Gozadin.conſ.56.Feli.in c.de quarta,extr.de præſcript.Pariſ.conſil.48. num. 12.volum.3.Anton.Gomez. variar.reſolut.tom.1.c.9.nu.27.veram & communem teſtatur Franciſc.Balb.in tracta.de præſcr.pa.2.quartę principal. 19.Decia reſponſ.54.n.53.vol.2. Tobias Nonius conſi.1.n.51.

5 Quid ſi extraneus,non adiuit intra 30.annos propter ignorantiam? Reſp. Reſtitui poteſt ex clauſula generali,ſi qua mihi iuſta cauſa,hanc commu.dicit Dec.conſ.303.Soci.in l.cum filius, §.in hac.ff.de uerbor.oblig.

6 Quæro,num etiam iuri immiſcendi præſcribatur? Reſpon.Bal.in l.Vnic. C.quand.non peten.partes, & alii nõ nulli,negant præſcribi,quia immiſcere ſit mera facultas,& non ius,ſed contrarium clariſſime demonſtratur ex d.l.licet,per gl.& Doctorum communiter in d.l.unica,C.quand.non petẽti part.& hanc in partem ſunt itidem ferre infiniti, qui communem dicant, vt Alex.& Iaſ.in d.l.licet,Decius in d. l.vnica Gozad.conſ.56.n.2.Ioan.Durand.de art.teſtandi.c.9. num.28.Arrius Pinell.in l.1.part.2. nu.41. C.de bon.matern.magis communem teſtatur Anton.Gome.d.ca.9. num.28.Gabriel.libr.5.concluſ.de præſcript.concluſ.9.

7 Quod tamen intellige, ſi velit filius ſuccedere ex eodem capite, ſcilicet liberorum,ſecus uero ſi ex alio aliquo capite inferiore, vnde legitimi vel unde agnati,nam tũc ex quolibet capite darentur triginta anni, ad adeundum ſucceſſiue,ita tenet Baldus, Angelus, Salicetus, Alex.Iaſ.& alij doctores in dicta lege Licet,eamque commu.dicit Ioann.Dilect.Durand.de art.teſtand. titulo vndecimo.cautel.6.numero.ſecũdo,veriorem & magis commun.teſtatur Alexand.in cap.89. num.2.volum.2.

8 Quęro,num inſtitutus fine pręter labi triginta annos ex teſtamento, intra altos triginta annos poſſit adire ab inteſtato? Reſpond.quod ſic,atque ita tenent dd.doctores in dicta lege licet,ubi Alexa.eam commun.fatetur, quod tamen intellige ſi non habuerit ex cohæredem ille proximior hæres,quemadmodum declarant Bald.in d.l.licet Gozadin.conſ.56.n.5.& conſ.80.n.6.

ARTI-

ARTICVLVS.

Tranſmiſſio.

Adita hęreditate, uel quouis modo acquiſita, in hæredem tranſmittitur omne ius, commodum, & incõmodum, quod defunctus habuit hæreſque eius uolũtatem approbat, & quaſi contrahit; hinc hæredes officium, illinc tranſmiſſio eſt, de qua prius, ut ordine docendi priore uſuque frequentiore & latiore dicendum nobis eſt.

Quæſtio prima.

SVMMARIVM.

Quid tranſmiſſio.

Qvanquam nõ neſciam periculoſas dici in iure definitiones, l. omnis definitio, ff. de regul. iur. Cum tamen ſciam ſine illis nihil certi, niſi per longas ambages cognoſci, vtpote, cum nihil aliud ſint, quam rerum breues explicationes, & vt Sabinus ait, quaſi cauſarum coniectiones, l. regula, ff. eodem mihi temperare nõ poſſum, quin ab initio difficilis & vtilis huius materiei, quęram atque explicem, quid tranſmiſſio? Quam in genere finio, eſſe ius, quo omnia defuncti iura in hæredem tranſeunt, textus eſt de hoc in l. hæredem, le. hæreditas, ff. eod. Et hoc propterea, quia defuncti perſonam aſſumit, per tex. in prin. Nouell 48. eſtq. communis DD. ſententia utrobique.

Quæſtio Secunda.

SVMMARIA.

1 *Dominium rerum hæreditariarum omnium ſtatim ab ipſa hęreditatis aditione transfertur in hæredem.*

2 *Idcirco hæreditas adita, a principe ſine iuſta cauſa auferri non poteſt.*

3 *Neque naturali legitimari, ut portionem capiat de hæreditate uel feudo agnitib.*

4 *Et ſtante ſtatuto, ne filia dotata patri ſuccedat, cum fratre in bonis paternis per immiſtionem acquiſitis ſuccedere non prohibetur.*

5 *Idem eſt in muliere, quæ prohibita eſt extra territorium ſub priuatione ſucceſſionis paternæ.*

1 Inter iura autem, quę tranſmittit defunctus, ex dicta l. hæredem, & le. hæreditas, in ſuum hæredem, præcipua ſunt dominium & obligatio. Et quamuis illud regulariter non transferatur, niſi traditione vel vſucapione l. traditionibus, Cod. de pact. vbi DD. communiter, in noſtra tamen materia cum non ſit dominus amplius, qui cas tradere ualeat, leges abſque traditione dominium in hæredem transire voluerunt, textus eſt in § penult. inſtit. de hæreditate qualit. & differẽt. l. his uerbis, ff. de hæred. inſtit. l. cum hę res, ff. de acquirend. hered. l. ſi forori, C. de iure deliber. l. item Mela, §. legis ff. ad l. Aquil. atque hoc in ſpecie tenet Dyn. in capitulo primo, de regul. iur. in 6. Dec. conſtitut. 653. numero octauo, & conſilio 419. numero 11. eſtque communis opinio, teſte Ioan. Cephal. conſilio 373 numer. 13. ut aditione facta, hæreditas ſtatim confunditur cũ hæredis patrimonio, vt dictum eſt in §. hęreditas, quæſtio. ſecunda numero primo, & ſecundo. In filium vero abſque immiſtione ipſo iure continuatur

F domi-

dominium rerum paternarum, leg. in ſuis, ff. de liber. & poſthum. ubi communiter DD. idem docent, & dixi S. M. in §. hæreditas q. 2. nu. 6.

2 Et quia rei quæſitæ dominium, nolenti minimè auferre quis poteſt, iuxta tex. capitalem in l. ſi precium Cod. de iur. dotium. ſequitur quoque quod neque princeps ſine iuſta cauſa hæreditatem aditam auferre poſſit, acquiſita namque eſt, quemadmodum modo probauimus, & hoc notant communiter DD. in l. Gallus, §. & quid tantum, ff. de lib. & poſthum. l. final. C. ſi contrarius & utilit. public. communē dicunt Felin. cap. eccleſiarum, n. 33. de conſtabit. Belſon conſi. 21. n. 2. Viuius commun. opin. verb. princeps.

3 Ex quo infertur, quod princeps in eorum, qui hæreditatem agnouerūt præiudicium, non poſſit etiam legitimare filium naturalem: ita tenent DD. in d. l. Gallus, & §. & quid ſi tantum. Eamque communem teſtantur Crotus cōſilio 174. n. 15. Alciat. reſpōſ. 401. Soarez cōmunem opin. verb. legitimatio. quamuis princeps alias ſi hæreditas a remotioribus nondum eſt adita, ex cōmuni omnium DD. opinione, ut aſſerit Burſat. conſi. 76. n. 38. filium ſpurium legitimare poſſit, qui hæreditatem a remotioribus auocet.

4 Infertur quoque ex eo, quod hæreditas adita fiat prætorium hæredis,) ut fœmina, ſi dotata per ſtatutum excluditur a ſucceſſione paterna, & frater agnouerit ipſam, poſſit fratri ſuccedendo etiam bona paterna acquirere, ſic conſuluerūt Ludou. Roman. cōſilio 13. & Ange. cōſi. 122. Pet. Anchoran. conſilio 381. idemque docuit Iaſ. in l. uenia, C. de in ius uocand. & de hac atque quæſt. ſequenti dixi S. M. in §. hæreditas, q. 2.

5 Infertur itidem, ſtāte ſtatuto, quod mulier non poſſit nubere cū hæredita te extra territoriū, ut hæreditate adita hoc queat, ita docuerunt Pet. de Anchor. in repet. c. canonum' ſtatuta, ext. de conſtit. Bal. in l. matre, C. de ſuis & legit. Raph. Cuman. & Ludou. Rom. in l. hæres ſeruum, ff. de acq. here. Alec. conſi. 151. nu. 4. lib. 2.

Quæſtio III.

SVMMARIA.

1 *An quoque poſſeſſio in hæredem tranſmittatur.*

2 *Num ſtatuto hoc non poſſit induci.*

3 *Poſſeſſione in hæredem ex ſtatuto trāſlata, nunquid detur interdictum recuperandæ poſſeſſ.*

4 *Singulæ res hæreditariæ an ſint apprehendendæ.*

1 QVæro, iuxta dicta, an ut dominiū, ita poſſeſſio ab agnita hæreditate in hæredem tranſeat. Reſpondeo communis doctorum eſt ſententia, quemadmodū uidere licet apud Andr. Gail. obſeruat. 129. quod aditione hæreditatis non acquiratur poſſeſſio, ſed apprehendenda ſit, ſuamque intentionē probare conantur plerunque per l. cū hæredes, ff. de acqui. poſſ. quam ad omnes extendūt hæredes etiam filios. Sed quod pace tātorum & tot uirorum dicere licet, iſte tex. loquitur de inſtitutis ut expreſſe uerba ſonāt, non de ſuis hæredibus, quamobrem non male in contrariam ſucceſſit parte. Accurſ. in d. l. in ſuis, §. ſui, ff. de liber. & poſt. idem tenent alij, uelut teſtatur Bar. in l. miles, ff. ex quibus cauſis maior. & gl. in §. ſui, inſti. de hære. qualit. & differen. a qua opi. non omnino poſſunt diſſentire Alex. & Iaſ. qui intelligunt de poſſeſſione ficta, ſeu impropria. Facit deinde pro Accurſ. communis DD. ſententia, quæ vult per auth. ingreſſi, C. de Sacr. eccle. ꝙ monachus ipſo ingreſſu tranſ-

transferat poſſeſſionem rerũ ſuarum in monaſterium, quod filij loco ex cõmuni habetur quare etiã pater per ingreſſum in patriam poteſtatem, in filium transferret cum dominio poſſeſſionem. ccurſij doctrinam tertio firmat firmiſſima ratio, quia ſuus hæres non poteſt vſucapere pro hærede le. 2. pro hæred. leg. 2. Cod. eodem. quia ante poſſidet iure ſuitatis, non iure eo, quo vt hæres alius poſſeſſionem adeptus eſt, vnde poſſeſſionis cauſam priorem non poteſt ſibi filius mutare, tanquam alius hæres, patre mortuo, le. 3. §. illud, ff. de acquirend. poſſeſ. quibus addo quartam rationem, quæ Baldi eſt, quamque refert Menoch. de adipiſcend. poſſeſ. reme. 4. n. 78. quia filius ab inteſtato ſuccedens, non poteſt petere ſe mitti in poſſeſ. rerum hæreditariarum, quia ante continuatiue habet. §. ſui, Inſtitut. de hær. qual.

2 Sed quæro, poſita atque ſeruata opinione communi, num ſtatuto induci poſſit, vt hæreditate adita cũ dominio etiam poſſeſſio in hæredem tranſeat? Reſp. quod ſic, atque ita tenent Paul. Caſtrenſis & Alex. in l. ſi quis ſorori, C. de iure deliber. eamque opinionem communi teſtatur Tiraq. tract. le mort ſaiſit le viſ. declara. & notantur plures caſus, quibus abſque apprehenſione trãſfertur poſſeſſio, per dd. in le. clau ib. ff. de contrahend. emp. per gl. & Panor. in c. 2. de conſuetud.

3 Sed, poſſeſſione ſic ex ſtatuto tranſlata num detur interdictum recuperãdæ poſſeſſionis, quæritur? Reſpon. variant in hoc articulo dd. quorum multos commemorat in utranque partem Ant. Gabriel. conclu. commu. titul. de acquiren. uel amitt. poſſeſ. concluſi. 8. plures recenſet Tiraquel. d. tractat. le mort ſaiſit le viſ. part. 6. declarat. 4. ſed communior eſt negatiua, vt teſtatur Alex. in d. l. in fuit. Ripa in le. num. 37. ff. de acquirend. poſſeſ. Claris. conſil. 101. num. 199. licet Tiraquel. tamen inclinat in contrariam quam obſeruari dicit conſuetudine Franciæ. Quoad remedium retinendæ, conueniunt omnes dd. teſte eodem Tiraqu. eodem tractat. declarat. 6. ſimiliter in remedio, l. fin. C. de edict. d. Hadr. tollend. quia id non ſolum pro adiſcenda ſed etiam confirmanda poſſeſſione datur, quemadmodum ibid. Tiraq. declara. 2. num. 8. multorum confirmat authoritate.

4 Cõmunis eſt DD. opinio, quod ille, qui agnoſcit unam rem hæreditariam, omnium ſimul rerum dominium acquiſiuiſſe cenſeatur. Sed an etiam una re hæreditaria apprehenſa, cęterarum poſſeſſionem apprehenderit, quæro? Reſp. affirmatiuam tenuerũt ueteres & antiqui DD. & in docendo & indicando, ut teſtatur And. de Iſer. in ca. 1. quid ſit inueſtitur, ſed eam improbat cum omnibus interpretib. in l. 3. ff. de acquit. hæred. & hoc probant per §. ueteres in l. 1. ff. eod.

Quæſtio IV.

SVMMARIA.

Quibus remedijs poſſeſſio petatur, & quomodo illa inter ſe differant generaliter docetur.

1 AD poſſeſſionem autem rerum hęreditariarum adipiſcendam pdita sũt a iure quatuor remedia petitio hæreditatis, interdictũ quorum bon. quorum legatorum & remedium, l. fi. C. de edict. d. Hadr. tollend. hoc poſtremum ſaltem ſcriptis competit hæredibus, atque eſt omnium celerrimum, nam quamprimum oſtenderit hæres teſtamentum ſcriptum non cancellatum, neque abolitum, neq. ex v'la ſuæ formæ parte vitiatum, ſtatum mittitur in poſſeſſionem omnium rerum quas defunctus tenuit, abſque ulla alia probatione, neque attenditur, vllius

exceptio uel contradictio, niſi in continenti, paratus ſit contradictor eam docere, reliqua tria dantur hęredi tam non ſcripto, quam in teſtamēto inſtituto. Petitio hæreditatis quidem & interdictum quorum bonorum, conceditur aduerſus eum, qui pro hærede uel pro poſſeſſore, & ſic titulo inualido, ad domini, translationē poſſidet interdicto tamen vtilis eſt agere, quàm petitione hæreditatis, quia in illo nō tam exactę requiruntur probationes, nec exceptio dominij obijci poteſt, l. fin. Codic. quorum bonor. item quia ſententia poſſeſſionis non appellatur leg. vnica, C. ſi à moinon. poſſeſſ. In hac verò hæres debet ſe probare hæredem, petitque ſe hæredem declarari & per conſequentiam poſſeſſionem reſtitui, qua de cauſa communiter DD. petitionem proprietatis, non poſſeſſionis volunt eſſe verum illi non attendunt, quod non ſolum res defuncti proprie, ſed omnes, quæ quocunque modo mortis tempore apud defunctum fuere, hac actione petantur, & quod dominium rerum hæreditariarum ſtatim ab aditionis die in hæredem tranſeat, qua de cauſa verius puto hęredem illa actione petere, vt ſententia confirmetur dominus aduerſus eum, qui non eſt dominus (contra titulo enim poſſidentem ad dominij translationem valido non datur) & poſſeſſio ſibi reſtituatur. Sed hæc ſingula per partes explicantes communibus ſtabiliemus opinionibus, & ſententijs.

Quæſtio V.

SVMMARIA.

1 *Petitio hæreditatis ſit ne actio realis, vel perſonalis.*

2 *Petitio hęreditatis qualis actio, nū ſtricti iuris uel bonæ fidei?*

3 *Cui competit hæreditatis petitio.*

4 *Num emptori hæreditatis detur.*

5 *Fideicommiſſario an detur.*

6 *Numquid detur ſuccedenti de iure prætorio.*

7 *Agens petitione hæreditatis an exprimere debeat quo iure ſuccedat.*

8 *Quomodo probatur filiatio?*

9 *Quomodo conſanguinitas.*

1 CVm hæreditatis petitio inſignis ſit actio, adeo vt cētum viralis dicatur, a iudicio cētum virali, cuius fit mentio in l. fi. C. de pet. hær. de ea viſū eſt prius agere, & quærere, qua ſit actio, realis eſt perſonalis? Reſp. Din. in §. quędam actiones inſt. de acti. mixtam dicit ex perſonali & reali, quia oritur ex quaſi cōtractu, quē creditur hæres inire cum defuncto per aditionem l. ex maleficijs, §, hæres, ff. de obligat. & actio. oritur itē ex iure, quod defunctus in rebus ſuis habuit, l. omnium C. de teſtam. hinc realem, illinc perſonalem ſapit actionem. Cum Dyno faciūt Nicol. de Neapol. in §. Item Seruiana inſtit. de act. Bal. in l. ſed ſi lege, §, petitio, ff. de petit. hær. Caſtr. & Ale. in rubr. ff. ſi cer. pet. Schneidc. in §. actionū. inſtit. de action.

Sed quod ſit realis, ex eo quia quæſtionem mox diſſoluendam mouit, tenet Bart. in. 25. §. 18. ff. de petit. hære. Salic. Iaſon cum modernis in §. quædā inſtit. de act. Aret. in §. ſed iſtæ, inſtitu. eod. vbi hanc commun. dicit Marant. part. 4. diſt. 3. nu. 8. eam magis communem fatetur in tract. de ordin. iud. nec obſtat, licet habeat quaſdam pręſtationes perſonales.

2 Petitio hæreditatis cum realis actio dicitur, erit ſtricti iuris? omnis namq. realis actio ſtricti iuris eſt, ſecundum commun. omnium opinionem? Reſp. Licet hoc regulariter obtineat, tamen aliud conſtitutum eſt in petitione hæreditatis, per l. fi. C. de pet. hæreditat. vbi gl. & communiter DD. Item in §.

Actio-

Actionum, Inſtitut.de actionibus omnes hoc tenent, etiamſi dubitent de fideicommiſſ. hæreditatis petitione, item in particulari hæreditatis petitione, ſed receptior eſt opinio, quod idem in omnib. ſtatuatur, & ciuili extendatur ad prætoriam quoque, ut teſtatur Aldobran. in d.§.ſed iſtæ, quanquam Iaſ.& alij in d.§.actionum, in poſterioribus negent.

3 Quæro, petitio hæreditatis cui competat. Reſpond. Omnibus, qui uel ex teſtamento, quod iure factum eſt, uel ab inteſtato, vel ſtatuto, vel quouis alio modo, ſiue per ſe, ſiue per alios hęreditarium ius habent, ſiue ex parte ſeu ex aſſe hæredes ſcripti fuerint, de quibus ſunt textus in l.1.2.3.ff.de hæreditat.petit.& titu.ff.ſi pars hæred.petat. vbi communiter cum glo.doctores vtrobique, idem docent.

4 Quæro, an fideicommiſſario hæc actio detur? Reſpondeo, quod ſic textus imo titulus eſt in ff.de hac re integer, vbi gl.& DD.cõmuniter omnes, idem affirmant, cum hac tamen cautela, ut aduerſus reſtituentem non competat, iuxta l.2.ff.de fideicommiſſaria hæreditatis petitionis, & unanimem DD.conſenſum.

5 Sed numquid detur etiam ſuccedẽti ex iure prætorio? Reſpondeo & hoc ſingulari cauetur titulo, ff.de poſſeſſoria hæreditatis petitione, per quam bonorum poſſeſſor tantundem cõſequitur, quantum ciuilibus actionibus hæres poteſt conſequi, ſecundum textum in l.2.ff.eod.tit.vbi gl.Bart.& alij cõmuniter *DD.*

6 Quæro, an etiam an emptori hęreditatis detur. Reſpond. quod detur mercanti hæreditatem a fiſco, uel a priuato, contra poſſeſſores rerum hæreditariarum, ſed contra uenditorem, qui actione ex empto conueniendus erit, nõ conceditur, textus eſt in l.ex quo, ff.de hæred.pet.l.emptor, C.de action.vel hæred.vend.& vtrobique glo.& *DD.* communiter teſte Achill. Perſonal. in tract.de hæred.petit.n.525.

7 Quęro, an agens petitione hæreditatis teneatur exprimere, an ſit hæres ex teſtamento, uel ab inteſtato? Reſpon. quod teneatur ſeruant multi, ut teſtatur Iaſon in §.actionum inſtitu.de actiõ.n.181.inter quos eſt Martin.de Fano.& Nicol.de Mata.& Baldo ſed contrarium ſeruat Bar.in l.defenſor, §.illud, ff.de interrog.actio. & eſt textus optimus in dic.§.illud. idem tenet Barto.in l.ueluti, ff.de hęred.petit. ubi dicit quod libellus ſuſtineatur, licet non expreſſum fuerit illud; ſed ſi pars aduerſa hoc petat, tunc exprimere debet actor, quia petitio hæreditatis eſt in rem & vniuerſalis, cum Bartolo faciunt Spec.in tit.de actore, §.1.verſic. item qui ſe dicit, Guid.de Suza.in l.1. ff.de edend.Bal.ſibi contrarius in l.edita.C.eod.vbi format libellum petitionis hær. Hoſtienſ. *Ioa.* And.& alij DD.in c.2.de lib.ob.gl.& DD.in l.fi. *C.*de annal.excep.ut teſtatur Vantius de nullit.in ti.de nullitate ex proceſſus defectu,& cõiter concludunt Doctorũ ꝙ is libellus ſuſtineatur, in quo quis petit hæreditatẽ Titij, tanquã hæres, eius, cũ ſit hæres hæredis Titij.

8 Sed qui ex teſtamento dicit ſe hæredem, debet oſtendere, teſtamentum non uitioſum, nec cancellatum, ut dixi infra qu.13.ſi ab inteſtato, debet exprimere & probare ſe proximum cognatum, uel filium, utriuſque autem probatio quoniam difficilis, l.Lucius, ff.de cond.& demonſt.l.Filium, ff.de ijs, qui ſunt ſui uel alien. Quæro primo quomodo probetur Filiatio? Reſpon. quod per teſtes probetur, nemini puto fieri dubium, quod ẽt per indicia & cõiecturas tenet gl.in l.1.ff.de proba.gl. in d.l.Lucius practicam probandi ponit Barto.in l.filium, ff.de his qui ſui, debent autem illa probationes ad aliquam harum trium partium tendere tum ſecundum communem teſte Vi-

uio commun. opin. 124. & quidem 1. Quod Titius eſt filius Sempronij. natus ex eo & Berta. 2. quod ipſi tractarunt eum ut filium. 3. quod ſecundum vulgi opinionem reputetur filius eorum. De primo non eſt dubium, quod illo probato, nulla amplius requiratur probatio. Et quod ſola communis opinio uel fama ſufficiat ad probandum quem filium, tenet Ant. de But. in cap. tranſmiſſæ qui filij ſint legiti. Alc. conſi. 88. vol. 7. & conſi. 99. uol. 1. de conſil. 54. & conſi. 272. quia, ſecũdum Alex. in d. l. conſilio 88. in his quæ ſunt difficilis probationis, ſufficit fama, quæ hic etiam eſſe poteſt, non tantum de prima, uerum etiam de ſecunda parte, quod nimirum ſit tractatus ut filius, et nominatur, & per hoc quaſi poſſeſſio filiationis conſtituitur abſq. alia communi opinione, adeo quod talis probatio eſt ſufficiens ad petendam hæreditatem principaliter, teſte Gozza. in conſi. 13. n. 34. *De* tractatu quod, illo ſolo quis probetur filius abſque nominatione, tenent communiter Doctores in l. quidam quaſi, ff. de prob. glo. & DD. in d. c. tranſmiſſæ, ut teſtatur Per. Dec. reg. iur. vtriuſque verb. filiati. Nominatio autem ſola non conſtituit quem in quaſi poſſeſſione filiationis, niſi concurrant alia adminicula, ut tenet gl. in l. in epiſtolis, C. de probat. communiter approbata, & Dec. in c. per tuas eo. qui hanc dicit communem.

9 Quæro, cõſanguinitas quomodo probetur ad obtinendam hæreditatem? Reſpo. in hoc uariant DD. nonnullis exiſtimantibus, quod probari debeat per gradum diſtinctione, qua in ſententia eſt Pet. Anch. conſil. o 52. col. 2. Dec. conſi. 322. Andr. Tiraq. in tract. de utroque retract. par. 1. §. 1. gl. 26. n. 1. & §. 11. glo. 1. num. 9. Ant. Gabr. Roman. in tract. reg. lib. 1. tit. de probat. cõclu. 6. num. 24. Maſuer. in ſua pract. in tit. de probat. num. 34. cum ſeqq. Alci. in tract. de præſump. reg. 1. præſumpt. 28. numer. 7. facit tex. in c. licet ex quadam, & ibi Panorm. & DD. extra de teſtibus.

Sed quod pro conſequenda hæreditate inteſtati, tam in iudicio petitorio quam poſſeſſorio, item ſiue quis actor ſit ſiue reus, ſufficit probare quaſi poſſeſſionem conſanguinitatis, & proximitatis, nempe quod quis a defuncto habitus, tractatus, & nominatus ſit pro agnato, ſiue hærede proximiore, prout tradit Caſt. conſi. 151. colu. 2. li. 1. Crauetta conſi. 249. num. 2. & 3. Mãdell. conſi. 83. num. 21. 22. Burſat. conſi. 98. num. 5. & ſeqq. Anton. rub. repe. l. Gallus, §. quidam recte, nu. 89. ff. de liber. & poſthum. in quibus locis prææallegati DD. partim communem, partim magis communem dicunt, contra Pet. Anch. conſi. 52. Dec. conſilio 321. qui quaſi poſſeſſionem ſolum filiationis uolunt eſſe, & contra Pet. de Bellapert. Cyn. Alber. de Roſat. Raph. l ulgo. Caſtren. in l. non epiſtolis, C. probat. Fel. d. c. per tuas, qui tantum filiationis & fraternitatis concedunt quaſi poſſeſſionem, ac contra Manſuer. in pract. tit. de probat. num. 63. Tiraque. in tract. de utroque retractat. pa. 1. §. 1. glo. 16. numero nono, & alios, qui procedere affirmant in fraternitatis & cognationis quaſi poſſeſſione, quoad excludendum fiſcum, quemadmodum et Pet. de Bellapert. Cyn. Vbert. de Roſat. Rapha. Fulgoſ. & Caſtrẽ. in d. l. in epiſtolis, fraternitatis quaſi poſſeſſionem accipiunt.

Sed prædicta magis communis concluſio non ſolum recipienda eſt, ſed etiam per DD. dictos eo extenditur, ut non ſit neceſſe ultra tractatum & nominationem, gradum conſanguinitatis ſiue proximitatis articulare & probare ueluti expreſſe tradit Anton. Rubæ in repet. d. l. Gallus, §. quidam recte, idem quoque tenet Mandell. conſilio 83. numero 23. vbi atteſtatur hanc opinionem amplecti omnes DD. cui ſen-

ſententiæ ſubſcribit Cravett. conſilio 249. nu. 2. & 3. qui ibi eam magis communem fatetur. Et hoc vſque adeo verum eſt, vt locum habeat, etiamſi is, qui ſe hæredem proximiorem ab inteſtato alterius eſſe prætendit, duos articulos fecerit, vnum de veritate per diſtinctionem graduum, alterum de nominatione, tractatione, vel communi opinione ſeu fama, ſi ex illis poſteriorem ſaltem probauerit. Bartolus & Doctores in dicta lege in epiſtolis, & in leg. ſequent. inquit hoc probato, ſcilicet quaſi poſſeſſione, ſatis cenſetur probatum pro te, donec contrarium probetur, quod quoque eſt uerum, ſi ex deductis in poſteriori in articulo unum tantum, nominationem nempe, tractatum uel communẽ opinionem, ſeu famam probaueris. Dec. conſil. 54. & conſil. 162. nu. 5. Cardin. Pariſ. conſil. 10. n. 72. lib. 2. Fernã. Vaſq. quæſt. illuſtrium, capi. 85. nu. 20. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. libr. 2. cent. 1. caſu 89. num. 96. communem dicunt Viuius in tractatu cõmunium opinionum libr. 2. opin. 114. Crauett. conſil. 249. nu. 3. Burſat. conſil. 98. nu. 4. qui inſuper ex magis communi probat, quod nõ ſit neceſſe, in petenda hæreditate probare ſe proximiorem, qui ex communi talis præſumitur, donec contrarium doceatur.

Quæſtio XII.

SVMMARIA.

1 *Cõtra quem detur petitio hæreditatis.*
2 *Cur non detur contra titulo poſſidentẽ.*
3 *Quis dicatur pro hærede poſſidere.*
4 *Quis pro poſſeſſore.*
5 *Quid ſi dolo deſiit poſſidere.*
6 *Nũ ille conueniri poſſit, qui bona fide ab eo accepit rem hæreditariã, qui ſine dolo deſiit poſſidere.*
7 *An reus in hoc iudicio teneatur edere titulum poſſeſſioni ſuæ.*
8 *Pendẽte hoc iudicio quem legatarij cõueniet.*

1 QVæro nunc contra quem petitio hæreditatis detur? Reſp. cõtra omnem qui pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet, textus eſt l. 4. l. regularit. & l. ſeq. l. pro hærede, l. 9. ſi ff. de pet. hære. l. 5. l. 7. l. cogi, C. eod. & utrobiq. gl. cũ Doctorum communiter, Ioan. de Blanaſ. verum Ioan. de Plat. veriſſimum dicit, ut teſtatur Beninc. §. actionũ inſtit. de action. 661.

2 Communis eſt Doctorum ſententia quod hæc actio non detur, aduerſus poſſidentem titulo, vt atteſtatur Zucchard. in leg. fin. C. de edict. Hadria. toll. ſed cur hoc non fiat quæro? Reſpondeo in petitione hæreditatis actor ſolum prætendit titulum aduerſarius autem qui titulum habet, etiam poſſidet vnde actore reus potior merito ab illo ſecurus eſſe debet, & hanc rationem tradit Bart. in leg. hæreditatem, C. in quib. cauſis ceſſat. long. temp. quæ a Doctorum communiter approbatur, vt teſtatur Iaſ. in dict. §. actionum, num. 159. & Benincaſ. ibid. nume. 665. communem dicit Alexa. conſil. 85. num. 7. volu. 2. ex quo ſequitur, ſi actor probaret, ſe etiam dominum vel defunctum, & ſic non hæreditatis petitione cumularet rei uindicationẽ (quod facere poteſt, ſecundum gl. lege edita, C. de edend. & Dyn. in capitul. nullus, de regul. iur. in 6.) quod poſſet hanc actionem intendere aduerſus titulo poſſidentem, ut tradit Caſtrenſe in leg. 2. C. de petit. hæred. quem alij ſequuntur. Idem eſt in illo, qui inualido titulo & ad translationem domini rem accedit. Nam talis titulus non abſimilis eſt illi, pro hærede, uel pro poſſeſſore, ut docet gloſſ. dicta lege hæreditatem, Codice in quibus cauſis ceſſat longo tempore præſcriptione

Ioan. de Prat. in leg. fin. C. de edict. D. Hadr. tollend. l. nec vllam §. omnibus ff. de pet. hæred. vbi glo. Bar. & cõmuniter. DD. nec vllo modo diſtinguendum puto, ſiue ille titulus ſit quæſitus ante vel poſt mortem defuncti, prout diſcernit Bal. in d. l. ſi. cuius opi. reprobat Alex. & Iaſ. & communem doctorum ſententiam ibid. dicit cõtra Bal. eſſe Zucchard.

3 Pro hærede autem poſſidet, qui putat ſe hæredem, l. pro hærede, ff. de hæred. petit. ubi gl. & communem DD. idem tenet Ang. & Sichneid. in d. §. actionum. Sichard. l. 1. C. de inofficioſ. teſtam.

4 Similiter, & pro poſſeſſore poſſidet, qui nullum alium titulum allegare poteſt, quam quod poſſideat, ideoque fur & raptor petitione hæreditatis conueniri poſſunt, d. l. pro hærede & ſequentibus. Omnibus enim titulus hic pro poſſeſſore, hæres, & quaſi iniunctus eſt ſiue qui pro emptore, ſiue qui pro donato, ſiue qui pro dote poſſidet, & hoc ex communi probat Achilles perſonalis de petit. hær. nu. 714. & 715.

5 Sed quid ſi dolo deſijt poſſidere? Reſp. qui dolo deſijt poſſidere, pro poſſidente damnatur, quia dolus pro poſſeſſione eſt, l. qui dolo, ff. de reg. iur. & de propoſita quæſt. in ſpecie text. eſt in l. 10. §. 6. ff. de petit. hære. & l. nec ullã, §. item ſi quis, ff. eod. vbi gl. & communiter DD.

6 Quero an ille etiam hac actione cõueniri poſſit, qui bona fide a poſſidente pro hærede comparauit? Reſpondeo, communem diximus opin. quod contra titulo poſſidentem non detur hæc actio, ſed rei vendicatio, ſi quis tamen emit hæreditatem non rem ſingularem a poſſidente, pro poſſeſſore uel hærede iniuſto pretio, hac actione contra illum agi poteſt, item ſi uenditor non comparet, ita tenet gl. in l. prima, & ſecunda. C. de petit. hæred. quam ſequitur ibi Bart. & alij communiter DD. textus eſt cum gl. in leg. etiam, in §. quid ſi quis, ff. eod. eſt item gl. d. le. hæreditatem, ac hoc caſu vtili conuenietur hæreditatis petitione, ut & in alijs quatuor caſibus, quos recẽſet gl. in d. l. hæreditatem, & probant frequẽtiori calculo DD. dum faciunt aliam hæreditatis petitionem vtilem, aliam directam.

7 Cogi ab eo qui expetit poſſeſſorem, titulum ſuę poſſeſſionis dicere in ciuile eſt, ſecundum Imperatores Arcad. & Honor. in lege cogi, C. de petit. hæred. num idem in hac actione obtineat quæro? Reſpondeo hoc negant ijdem Impp. ibid. quos ſequitur Gl. & communiter. DD. Idem tenẽt omnes Canoniſtæ in cap. 2. extra de libel. oblat. vt teſtatur Iaſon in dicta §. actionum, cum quibus faciunt Innoc. & alij in c. ſi diligenti extra de præſcr. Atque hoc ſe in camera imperij obtinuiſſe aſſerit Zaſ. in d. §. actionum. Alias communis eſt opini. atteſtante Bald. in d. l. cogi, quod interrogationes in iudicio non ualeant.

8 Quæro pendente lite per petitionẽ hæreditatis, quem interim legatarij & creditores conuenient? Reſp. legatarij agunt, niſi malint expectare litis euẽtum, contra hæredem ſcriptum, & conſequuntur legata, præſtita cautione de reſtituendis ſi ſuccumbant, creditores vero aduerſus vtrum velint poſſeſſorem uel petitorem abſque cautione, & ſi ab hoc petierint, atque is ſuccubuerit, repetet petitor a poſſeſſore hæreditatis, ille vero quod ſoluit, in reſtitutione hæreditatis deducit, de quib. textus eſt in l. fin. C. de hæred. petit. iuncta gl. & Bar. cum alijs ibi. DD. item Bart. & DD. cõmuniter in le. quod ſi poſſeſſor, ff. eod.

Quæ-

Quæſtio VII.

SVMMARIA.

1 *Quæ res petantur hac actione?*
2 *Num ſeruitutes?*
3 *An feuda?*
4 *Numquid actiones?*
5 *An ſit neceſſe ſpecificare res, quæ petuntur?*
6 *Fructus an veniant reſtituendi?*
7 *Qaid de impenſis?*
8 *Quomodo ſit formandus libellus?*

1 QVæro præterea, quæ res petãtur hac actione? Reſp. omnes res, mortis tẽpore in bonis defuncti fuerint, ſiue proprię ſiue cõmodatę uel depoſitæ, aut alio modo apud eum extiterint, etiãſi minimæ ſint de quib. apertè loquũtur iura in l. quod ſi poſſeſſor. l. & nõ tantum. l. item ueniunt, ff. de hæred. petit. & vtrobiq. gl. & DD. cõmuniter. Et in tali iudicio intelligũtur etiam eã, quę poſt libellũ ꝓductũ cępta ſunt poſſideri per reũ, atque hãc magis cõem atteſtatur Alex. in l. 1. nu. 18. ff. de edendo, etiam poſt litẽ cõteſtatam per l. ſi hæreditatẽ, ff. de pet. hære. Bar. & DD. ibi Imo. & ſententię tempore, ut contra Alex. in l. edita & Iaſ. ibi. C. de edend. Fel. in c. 2. de libel. oblat. firmant. But. Barb. & Imo. in d. c. 2. de libel. oblat. Fulg. Rim. Aret. & Soc. in d. l. edita, & hanc veriorẽ & receptiorem ſententiam arbitratur Didac. Cou. li. pract. q. c. 12. n. 6.

2 Sed an ſeruitutes petitione hæreditatis veniãt quęro? Reſp. ꝙ non, quia in illis reſtitui nihil poteſt, & propriæ actiones pro illis competũt, ut probat tex. in d. l. & non tantum, ff. de hæred. petit. vbi gl. Bar. & DD. communiter idem dicunt, velut teſtatur Iaſ. in d. §. actionum, inſt. de action.

3 Nũquid feuda & emphyteuſis hac actione petantur quæro? Reſpondeo, controuerſus eſt hic articulus, quod non ueniat feudum petitione hæreditatis ait ueritatem Alb. ad *Bar.* l. 20. ſ. nunc videamus, ff. de pet. hære. niſi id expreſsè ex inueſtitura colligatur, Bal. tenet contrarium in ca. 1. de feud. ſucceſ. Sed tu nota duos caſus: Feudum eſt hæreditarium, uel non hæreditariũ priore caſu uenit in petitionem hæreditatis, ut ſentit Bartol. & Ang. in d. §. nunc uideamus, eamque ueriorem dicit Iaſon. in preludijs feud. col. 14. cõteſtantur Alex. in conſi. 19. vol. 6. Dec. conſi. 414. nu. 12. Did. Cou. uar. reſol. lib. 3. c. 18. nu. 4.

Si uerò non eſt hæreditarium, puto ex pacto & prouidentia, datum ſcilicet pro ſe & liberis, tunc non uenit in hac actione, ita ſeruant dd. in d. locis, eamque communem etiam profitetur Didac. Cou. d. c. 18. nu. 3. niſi in caſu quo filius ſine paterna allodiali hæreditate non poteſt habere, tunc ego hac actione petendum cenſeo, quia eo reſpectu hęreditarium dici poteſt, ut patet ex q. 11. ar. omiſſio hæred.

4 Quæro an actiones etiam hac actione veniant? Reſpondeo, quod ſic diximus enim omnes res, ſiue corporales, ſiue incorporales, etiam minimas, uenire in hæreditatis petitione per l. 17. l. 19. & 20. ff. de pet. hær. quare de hoc non eſt dubiũ propter expreſſum textum in d. l. 20. §. prædiximus, & in illo DD. cum glo. ibid. conueniunt, quod actiones veniant ſecundum ſuam naturam primæuam, non accidentalem qua auctę ſunt ut l. Aquilię &c. Nec iſtud a iure abſonum puto, quod Benincaſius in dict. §. Actionum, numer. 629. affert, vt petitio hæreditatis, quæ extra controuerſiam bonæ fidei eſt, actionem ſtricti iuris ſi petat, eius naturam ſapiat; quia ſimile eſt in ſtipulatione dotis, iuxta cõm. in §. fuerat inſtit. de action.

Quæro num ſit neceſſe in libello

peti.

Digitized by Google

petitionis hæreditatis ſpecificare res ſingulas? Reſpondeo, quod non neceſſe habeat actor omnes res in libello exprimere, per l. ſed etſi poſſeſſor. §. cum de hæreditate, ff. de iureiur. l. 4. & l. ſi quo tempore, ff. de petit. hæredita. glo. & Bartolus l. 4. ff. de eden. eam communem aſſerunt Iaſon in d. §. actionum, n. 192. Felin. c. ſignificantibus. nu. 11. de lib. oblat. & illud plus ſemel dicit ſe habuiſſe in prac. Zaſius in d. §. actionum, nu. 77.

6 De fructibus item quæro, an illi ueniant reſtituendi? Reſpondeo, quod ita, quia iudicium uniuerſale eſt, & fructus hæreditatem augent l. item ueniunt, §. item non ſolum, ff. de pet. hær. ubi gl. Bar. & communiter DD. quod procedit, etiamſi non ſit facta mentio fructuũ in libello, ut tradit gloſſa Bar. Bal. in l. ſi poſt motam, Co. de hæredit. petit. cum quibus tranſeunt recentiores omnes.

7 Sed quid ſi reus quid impendit in res hæreditarias, an illud detrahere poſſit? Reſpon. poſſeſſor eſt bonæ uel malæ fidei, neceſſarias hic deducit uterque, text. eſt in l. quod ſi ſumptum, ff. de pet. hæred. ut docet quoque ibid. Bart. cum gloſ. quam ſequuntur communiter DD. pauciſſimis exceptis, quemadmodum & utiles, cum hoc tamen diſcrimine, ut malæ fidei poſſeſſor officio iudicis, nõ iure actionis illas petat, nec aliter quam ſi res adhuc inde melior ſit, & nunquam doli exceptione utatur. Textus eſt cum gloſſa in l. plane, ff. eo. ſecus eſt in bonæ fidei poſſeſſore, qui uoluptarias etiam detrahit, cũ doli exceptione, non autem ſic malæ fidei poſſeſſor niſi ſine detrimento ipſius rei tolli poſſint, de illis textus eſt & gl. in l. utiles, ff. eodem quod quoq. Doctores communiter hoc in caſu ſeruant.

8 Ex dictis puto iam conſtare, quomodo ſit formandus libellus nimirum; peto me declarari hæredem, & hæreditatem ad me pertinere, ut hoc ex communi Doctorum ſententia tradit Iaſon in d. §. actionum, n. 214. ubi plu rimos recenſent, apud quos forma illa inueniri poſſit, quibus adde Alex. in l. qua quiſque, ff. de eden. nu. 20. monet etiam ne decipiaris cum illis, qui uolunt reſtitutionem rerum hæreditariarum fieri iure actionis huius, quos partim commemorat Alex. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de poſſeſſ. acquirend. nu. 48. partim Alban. ad Bar. in l. licet minimam, ff. de petit. hæredi. vbi Bartolus docet, quod reſtitutio, ex ui textus illius fiat officio iudicis, quã opinionem cõtorem affirmat Alexan. in d. §. nihil commune, nu 48. de communi quoque teſtatur Iaſon in d. l. edita, C. edendo, nu. 12.

Quæſtio viij.

SVMMARIA.

1 *Interdictum quorum bonorum, quale remedium.*

2 *Num ſit quoque bonæ fidei, vt petitio hæreditatis.*

3 *Cui detur.*

4 *An concedatur etiam ſuccedenti de iure ciuili.*

5 *Agens hoc interdicto, num probare debeat quo iure ſuccedat.*

1 Sequitur alterum poſſeſſionis adipiſcendæ remedium, pro illo, cui quorum bonorum poſſeſſio data, eſt à prætore, l. 1. ff. quorum bonorum, ideoque ex communi DD. ſententia illi non dabitur, qui antea res hæreditarias poſſidet, & pro communi textus, eſt in § adipiſcendæ institut. de interdict. gl. in c. 2. de conf. ſſis, in 6. ratione addit Alexand. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. poſſeſſ. num. 2. quia res hæreditaria ſemel apprehenſa, definit eſſe hæreditaria, generaliorem reddit Menoch. de adipiſcend. poſſeſſ.

poſſeſ. remed. 1. nu. 29. quoniam adipiſci, inquit ille, eſt conſequi quod nunquam habuimus l. 2. §. adipiſcendæ, ff. de interdict. quod ſi uero quis adeptus eſt poſſeſſionem hæreditariæ, non ut hæres, hoc eſt ante hæreditatem, quo minus ex hoc interdicto agat non prohibetur, l. delictis, ff. de noxalibus, l. 1. C. de edict. D. Hadr. tollend. ita notat Mattheſ. not. 74. ut poſt Alex. ad Bar. in l. hæreditatem quorum bonorum. Menoch. d. remed. 1. num. eod.

2 Conſtat ex qu. 5. ſupra, quòd petitio hæreditatis ſit actio bonæ fidei, quæro num etiam hoc interdictum, quod per omnia facere conuenit cũ illa, ſit bonæ fidei, nam & hoc & illa inter reales numerãtur communiter actiones? Reſp. manifeſtum eſt ex l. vtique, & ſequenti, ff. de rei uendi. & l. videamus, ff. de vſur. & omnium interpretum conſenſu confirmatum, quod actiones reales ſint ſtricti iuris omnes, niſi quæ peculiari lege aliqua uel conſtitutione ſint exemptæ, ut uidere eſt apud DD. in §. actio. inſti. de act. cum itaque hoc interdictum cum ſequenti non appareat exceptum, & tamen realis actio nullum quoque dubium erit quin ſtricti iuris ſit, neque obſtabit, quod nõ niſi triginta annorum præſcriptione tollatur, ſecundum Bart. in l. 1. ff. quorum bono. Crauet. conſ. 277. et receptam DD. opinionem, ut aſſerit Menoch. d. reme. 1. nu. 101. ſicut & hereditatis petitio, l. hereditatis, C. de pet. hered. ubi textus nominat hæreditatis petitionem, propter vſucapionem, mixtam actionem, quia mixtas hoc in puncto imitatur. Et reales iuxta communem non niſi uiginti præſcribantur annis. Cauſæ autem huius ratio viua à DD. aſſignatur, ut teſtatur Franciſc. Balb. de præſcrip. par. 4. princ. 4. q. 16. quoniam petitio hæreditatis (vt & interdictũ hoc, quemadmodum dicitur q. ſeq.) non datur contra titulo poſſidentem, vt plenè not. gloſ. & DD. teſte eod. in l. fi. C. de edict. D. Hadr. toll. qui uero ſine titulo poſſidet, præſcriptionem non abſoluit niſi triginta annis, ut habet communis iuris ciuilis interpretum ſententia, atteſtante Myſinger. centur. 1. obſer. 20. hinc fit, ut non niſi poſt triginta annos petiturus hæreditatem, hoc interdicto & remedio prætorio, uel actione ciuili repellatur. Manebit itaq. vtraque actio realis, & hæc quorum bonorum, etiam ſtricti iuris, cum peculiariter non ſit exempta.

3 Quæro interdictũ quorum bonorũ cui detur? Reſp. datur ſine cõtradictione illi, cui ex edicto bonorum poſſeſſio eſt data, ut textus loquitur in l. 1. ff. quorum bonor. Secundum receptiorẽ etiam ei qui ex decreto prætoris bonorum poſſeſſionẽ agnouit, a qua tamen Bal. in l. 1. C. eod. Zucchard. ad rubric. C. qui admitti, n. 103. diſſentiunt, quos doctè refellit Menoch. in d. 1. remed. nu. 9. multis inde ſeqq.

4 Quæro, num detur etiam ſuccedẽti de iure ciuili? Reſp. Iac. de Aret. Ferr. & Cyn. referente Salic. in rub. C. quorum bon. voluerunt, quod & huic directa hinc competat actio. Sed quod non directa, verum vtilis detur, tenet glo. Bart. & reliqui communiter DD. in l. 1. ff. eo. Bud. in §. ſequens, inſti. de interdict. hoc interdictum indirectum, & utile ex communi DD. ſententia diſtribuit, communem hanc opinionem teſtatur Salic. in rubr. C. eod. magis receptam doctores ſententiã fatetur Menoch. dict. remed. 1. nu. 33.

5 Agens petitione hæreditatis, vt diximus, debet probare, quo iure ſuccedat, quæro an etiã ex hoc interdicto actor eadem teneatur probare? Reſpondeo: Quod ſic, & textus eſt capitalis in l. 1. C. quorum bonor. ibi glo. Bar. & communiter DD. vt refert Menoch. d. remed. 1. nume. 97. vbi ſe remittit ad caſum, 89 lib. 2. de arbitr. iudic. quo agit filiatio quomodo probetur, & doctè & latè.

Quæſtio

Quæſtio ix.

SVMMARIA.

1 *Contra quem detur.*
2 *An exceptio dominij obſtet petenti.*
3 *Quid ſi nullus poſſidet, num habeat locum.*
4 *Num hoc introductum per ſingulis rebus.*
5 *An pro incorporalibus.*
6 *Quomodo probationes ſint faciendæ.*
7 *Res in libello an debeant exprimi.*
8 *Libelli quæ erit concluſio.*

1 QVæro, nunc interdictum quorũ bonorum, contra quem detur? Reſp. Contra eundem, aduerſus quem dabatur petitio hæreditatis hoc eſt, cõtra illum, qui poſſidet pro hærede uel pro poſſeſſore, aut qui ita poſſidens dolo deſiit poſſidere de quibus textus eſt in l. 1. ff. quorũ bonor. vbi gl. & Doctorum cõiter. Contra titulo autẽ poſſidentem nõ datur, ut probat per l. cõſtat, C. eo. gl. Bart. atque alios ibid. Iaſ. in l. 1. nu. 6. C. de inoffi. teſtam. Rui. conſ. 22. lib. 1. conſ. 146. lib. 4. conſ. 260. libro 5. Zucchar. d. l. fi. nu. 464. Did. Cou. li. pract. q. c. 12. nu. 2.

2 Ex quo quæro, an dominii exceptio impediat & reiiciat actorem, ſi in continenti efferuntur probationes? Reſpond. Ita affirmat Bart. in leg. 1. ff. quorum legat. Idem cum Bald. Salicet. & omnibus in le. 3. C. quorum bonor. vt aſſerit, Menoch. in d. remed. 1. nu. 104. Sed, quod pace tãtorum uirorum dictum uelim, mihi videtur, quod quæuis dominij exceptio, licet altiorem requirat indaginem, neque in continenti probationes afferãtur, impediat hoc interdicto agentem, quod etſi in alijs adipiſcendi poſſeſſionis remedijs non fiat, expreſſus namque textus eſt in d. l. 1. ff. quorum bono. quod detur ſolum aduerſus eum, qui pro hærede, uel poſſeſſore poſſidet, hoc eſt, qui nihil aliud poteſt allegare, quàm quod ſit hæres, vel quod poſſideat, leg. pro hærede, & ſeqq. ff. de hæred. pet. & hoc quo dico videtur probar poſſe ex d. leg. conſtat vbi dicitur uirum repelli obiicientem exceptionem contra conſanguineos, quia conſtat illum exiſtentibus extraneum eſſe conſanguineis, ergo ſi non conſtat exceptio falſa tunc impedit hoc remedio agentem.

3 Quæro, an detur hoc remediũ, cum nullus hæreditarias res poſſidet? Reſpond. Bart. in d. l. fi. C. edict. D. Hadr. negat, ut & Ang. Aret. in §. quadrupli, inſt. de actio. quia interdictum dicitur, eo quod inter duos datur. Sed leuis eſt hęc ratio, & verior videtur illa deriuatio, quia interdicta ab interdicẽdo deducuntur, arg. l. 1. ff. de fluminibus publ. §. 1. inſtitu. de interdict. Coraſ. ad lege quoties, ff. de ſeruit. Cicer. 7. Verrin. vnde etiam nullo poſſidente hoc interdictum dari uerius exiſtimo.

4 Quæro, num detur pro ſingulis rebus? Reſpond. Vt petitio hæreditatis etiam pro minima re datur, lege licet, ff. de petit. hæred. ita quoque hoc interdictum pro ſingulis rebus dari arbitror, ita ſentit glo. fi. in l. 1. ff. quorum bonor. quam approbat Bar. & Angel. ibid. nec diſſentit Soc. iunior conſi. 33. li. 1. niſi quod utile dari dicat pro rebus ſingulis, contra quem eſt Bart. & Alc. in l. ſi curatoris, ff. de neg. geſ. qui directam dari contendunt, cum ex legis diſpoſitione datur, & pro his eſt magis recepta opinio, ut teſtatur Menoc. in d. remed. 1. n. 82. Nõ obſtat autẽ textus in d. l. 1. §. interdictũ hoc, vbi dicitur, quod non detur ad ſingulas res, quod gl. 2. bene interpretatur, id eſt, ſingulari ſucceſſori, nã & oppoſitionis natura hoc euincit, dũ ſic Vlpianus explicat, edicti verba, hoc interdictum reſtitutoriũ eſt, & ad uniuerſitatem (vniuer-

ſalem

ſalem ſucceſſorem) pertinet, non ad ſingulas res, id eſt, ſingularem ſucceſſorem.

5 Quæro, incorporales res an quoq. hoc iudicio peti poſſint, quia leg. 2. ff. quorum bonor. ait quod tantum corporum poſſeſſores hoc interdicto conueniri queant? Reſpondeo. Mouit ille textus gl. Barto. atque alios nonnullos ibidem, Ale. in d. l. fi. Cod. de edict. D. Hadr. toll. quod ſtatuerint, pro iurib. ac rebus incorporalibus non dari illud interdictum.

Contrarium uero tenent Angel. & Ripa ibid. Sal. in l. fi. C. eod. Caſtrenſ. in d. l. fi. C. de edict. D. Hadr. vbi Zucchard. eam probat communem quam veram dico. Nam textus ille nō negat illud, quod Bar. cum glo. putat, ſed ſolum intendit contra debitores hæreditarios non dari, ut & petitio hæreditatis, l. 13. circa fi. l. 14. 15. ff. de pet. hær. niſi contendant ſe poſſeſſores pro hærede uel pro poſſeſſore.

6 Diximus in queſt. 4. ſupra, quod hoc interdicto, non tam exactæ requirantur probationes, ut in petitione hæreditatis, vbi hæres ſe ꝓbabit plene hęredē, & res fuiſſe in hæreditate defuncti, quæro nunc quales igitur hic debeant eſſe probationes? Reſpo. Quod ſummariæ, quaſi in interdicto momētaneæ poſſeſſionis, probationis ſufficiant, tradunt Bar. in d. l. 2. ff. quorum bonor. Ang. Aret. in d. §. quadrupli. inſti. de actio. Ruin. conſ. 106. nu. 18. lib. 2. Pariſ. conſ. 10. nu. 32. li. 2. Alciat. reſponſ. 389. nu. 5. Bellonus conſ. 35. nu. 6. contrarium tenet in d. l. 2. Sal. in le. 1. C. eo. quorum opi. putat veriorem, & a multis receptam, Men. in d. remedi. 1. nu. 96. Sed mihi verior videtur Bar. ſententia, quæ & receptior eſt etiā recentioribus, vt Arnold. ab Haſerolte de actio. 6. p. pādect. actio. 47. nu. 6. & multis alijs.

7 Quæro, an agēs in interdicto quorum bonorum, debeat res in libello ſpecificare? Reſpond. Quod non, vniuerſale n. hoc eſt iudicium, ut & hæreditatis petitio, atque ita probat textus in d. l. 1. ff. quorum bonor. vbi dicit prætor, quod de his bonis poſſides poſſideretur, & Vlpianus, ad vniuerſitatem bonorum pertinet, cum dictis facit Bart. in l. vbi aūt, §. illud, ff. de uerb. obl. qui ait, quod regulariter, quandocunque incertitudinis declaratio non eſt in poteſtate actoris, tunc non habet neceſſe exprimere certū in libello. Vnde Ripa inquit in l. 1. §. quia aūt, n. 5. ff. quorum leg. ſufficere rem petere, ſi extat, & ſi non extat, æſtimationem.

8 Libelli igitur forma ex dictis continebit hanc concluſionem, quia Titius pro hærede uel pro poſſeſſore poſſidet bona, vel etiam, rem Seij talem, cuius ego ſum hæres ex teſtamento, uel ab inteſtato proximior, cuiuſque hęreditatem agnoui; quare peto ut mihi reſtituantur. Hanc Ang. Aret. formam in d. §. quadrupli. inſtitu. de actio multis alijs præfert Men. in d. 1. remed. n. 94. nec immerito, conſonat. n. fere ad verbum textui leges primæ, ff. Quorū bonor. & ab omnib. receptum eſt, vt hoc interdictum principalis detur ad reſtitutionem ipſorum bonorum, ſeu ad immiſſionem in poſſeſſionem bonorum ab illo, qui pro hærede vel ꝓ poſſeſſore poſſidet, detentorū, in petitione hæreditatis uero aliud obtineri & certum eſt, & ab vniuerſis probatum.

Quæſtio x.

SVMMARIA.

1 *Legatarius authoritate propria non poteſt legatum occupare & quare.*
2 *Quid ſi propria authoritate caperit.*
3 *An hoc obtineat in fideicommiſſario.*
4 *Quid ſi legatarius datus eſt executor.*
5 *Inſtitutus in re certa an manu ſua poſſit apprehēdere rē teſtamēto datā.*
6 *Num filius ſupplēmentū legitimæ propria authoritate capere valeat.*

Snpe-

1 SVperius interdictum ad totam hæreditatem ſpectat, non ad partem aliquam ſolam. Interdictum verò quod legatorum, ad ſola legata pertinet, quo repetuntur legata propria authoritate occupata, vel quod legatorum nomine poſſeſſum eſt, nam propria authoritate legatarius, quod ſibi relictum eſt in teſtamento capere nequit: de hoc textus eſt in l. non eſt dubium, C. de legat. vbi gloſſ. & dd. hoc communiter tradũt, quemadmodum teſtatur Ant. Gomez. in tract. variar. reſolu. c. de legat. nu. 10. quoniam nemo ſuus iudex eſſe poteſt, leg. unic. C. ne quis in ſua cauſ. quem text. huc allegat Bar. in l. 1. ff. quod legatorum, dein de quia hæres ex legatis detrahit Falcidiã, vel quia hæreditas ære alieno grauata eſt, cuius potior ratio, quam legatorum, l. fin. §. licentia Cod. de iure deliberand. poteſtque varijs & multis modis hæredis intereſſe, ne ſine ſuo cõſenſu & uoluntate capiatur, l. generaliter, ff. de legat. 1. d. l. 1. §. ſi quis, ff. quod leg.

2 Quid ſi propria auctoritate cæperit Reſp. tunc cępit vel ante hęreditatem, vel poſt, ſi ante, tenetur ſolum ad eius reſtitutionem ex hoc interdicto, ita tenet Bart. Alexand. & alij communiter dd. in d. leg. non eſt dubium, Roman. conſ. 312. Dec. conſi. 143. & dd. communiter in d. l. 1. ff. quod legat. veluti atteſtatur Coua. in tracta. var. reſolut. c. 16. nu. 7. ſi poſt aditam hæreditatem cæpit, tunc priuatur eo, ita tenent DD. in dict. lege non eſt dubium, vt aſſerit Alexand. ibid. Iaſon. in l. nemo poteſt, ff. de leg. 3. Rimmal. in c. ſæpe, De reſt. ſpoliat. Picus in l. in quartam, ff. ad le. Falcid. num. 163. Ioan. Bapt. Plot. in l. ſi quando, C. vnde ui Curt. iun. in fi. C. de edict. D. Hadr. Deci. in cõſ. 414. nu. 18. & conſi. 243. hanc inquit indubitatam opin. commu. teſtatur Clarus in §. teſtamentum, q. 68. niſi tamen teſtator licentiam dederit legatario rem ſuam propria authoritate occupare. q poteſt, ut dixit S. M. in §. teſtamentum, q. 67. uel nolẽte hærede, per additionẽ facto, cæperit per l. 1. §. ait prætor, ff. q legat. vbi Accurſi. cum reliquis communiter DD.

3 Quęro, num hoc obtineat in fideicõmiſſario vniuerſali? Reſp. quod & ille priuetur fideicommiſſo, ſi non per hæredis manum relictum cæperit, ſcripſit S. M. in §. fideicommiſſum, q. 43.

4 Quæro, num legatarius propria authoritate poſſit capere, ſi datus eſt teſtatore executor? Reſp. quod tunc licitè poſſit, quia ẽt ſibi ſoluere ualet, quẽadmodum tutor arg. l. fiſtulas, § fundũ ff. de contra empt. Bal. Ang. Sal. Alex. & moderni idem volunt ibi d. l. nõ eſt dubium, ue lut ibid. teſtatur Iaſ.

5 Quæro, an inſtitutus in re certa, propria auctoritate relictum capere poſſit? Reſp. quòd ſic, quia hic æquiparatur hæredi, l. cum hæredes, ff. de acq. hære. Bart. in l. ex facto, ff. de hæred. inſtitu. Alexand. in l. quoties, ff. eo Bal. in le. ſi quis in ſuo, C. de inoffic. teſtam. Iaſon in d. l. non eſt dubium. hanc communem dicit Decius in d. l. fi. C. de edict. D. Hadr. toll.

6 Quęro, num filius ſupplementum legitimæ propria auctoritate ualeat occupare? Reſp. quod non, quia illud debet peti a diuerſis pro rata hæreditaria atque hãc negatiuam propugnãt Bart. & Ang. in d. l. in quartam, Bal. in authen. præsbyteros, C. de epiſc. & cleri. hanc magis communem opi. ait Alex. conſi. 134. lib. 4.

Quæſtio xj.

SVMMARIA.

1 *An omni detur hæredi hoc interdictũ.*
2 *An etiam heredis hæredi.*
3 *Numquid fideicõmiſſario vniuerſali.*

Quęro

1 QVæro, interdictum quod legatorum, an detur omni hæredi, ſuccedenti tam de iure ciuili, quam prætorio, tam ab inteſtato, q̃ ex teſtamento. Reſpond. quod omni concedatur probant textus in l. 1. in princ. ff. quod legat. & l. 1. C. eo. & de hoc non ambigi aſſerit Menoc. in 2. remedio adipiſcend. poſſeſ n. 11. qui quoque ibid. docte mõſtrat qd ſemper directa concedatur actio, quia ab hoc hærede etiam ciuilis, actio petitio nimirum hereditatis inſtitui poſſit.

2 Et procedit hoc in heredis etiã herede ſine dubio, p d. l. 1. §. hoc interdictũ ff. qd legat. licet Ripa ibidẽ in dubium uelit uocare uerbũ utilitatẽ, atq. ex illo cõcludere quod nõ directũ, ſed utile interdictũ heredi heredis detur, quo in tanto interprete nihil abſurdius.

3 Sed an fideicommiſſario uniuerſali competat, quæro? Reſp. Quod ſic habet enim textus in d. §. hoc interdictũ, nec non cæteros quoque ſucceſſores, quorum de numero non infimus eſt fideicommiſſarius, ſi quidem in eum poſt reſtitutionem, tranſeunt omnia iura & actiones, actiue atque paſſiue, ut communis habet ſententia, & ſæpius in iure hæredes uocantur, ut in l. ſicut, §. 1. ff. quib. mod. pignor. uel hypoth. ſolua. glo. in l. quamuis, ff. de iudi. quemadmodum etiam docuit, S. M. in §. hæreditas, q. 9.

Quæſtio xii.

SVMMARIA.

1 *Interdictum, quod legatorum, quando datur?*

2 *Contra quem datur.*

3 *An detur cõtra fideicommiſſarium uniuerſalem.*

4 *Num in hæredem competat.*

5 *An in ſucceſſorem ſingularem.*

6 *Aduerſus donatarium mortis cauſa an detur.*

7 *Num detur pro rebus incorporalib.*

8 *Exceptio dominij an obijci poſſit actori.*

9 *Num ſatiſdationis exceptio pro legato reſtituendo.*

1 QVæro præterea interdictũ q legatorũ, quando datur? Reſp. cũ legatarius propria autoritate occupauit legatũ, textus eſt de hoc in d. l. 1. §. 2. vbi dicitur quod prætori uiſum ſit, unũquemque non ſibi ius dicere occupatis legatis, atque ex hoc tanquam indubitato Doctorũ indubitanter, cõcludunt, qd ſi uoluntate hæredis poſt aditã hereditatem occupauit, legatarius hoc edicto nõ teneatur iuxta uerba in le. eadẽ, §. qd ait prætor, gloſſ. Bar. Bal. Salic. & communiter alios Dd. item q hoc interdictum non concedatur contra legatarium, cui teſtator ipſe reſtituit, uel cum propria authoritate capere noluit, uel apud quem legatũ ſine uitio reperitur, de quibus omnibus uide Menoc. in d. remed. 2. nu. 48. & ſequentibus. Deinde oportet hæredis intereſſe, quod gloſſ. in l. 1. C. quod legato in uerbo, ut retentione, & communis paſſim Doctorum ſchola ad ſolam Falcidiæ detractionem reſtringit, & ait, ut ſi de Falcidia non conqueritur hæres hoc interdictum non teneat, inde concludunt quoque communiter, quod non detur hoc interdictum, ſi teſtator prohibuit detrahere falcidiã, ut conſuluit Cornel. conſil. 61. conſil. 140. lib. 1. Item quod non detur cõtra piam cauſam, ut reſpondit capra conſil. 3. Tiraquel. de priuileg. piæ cauſſæ, priuileg 45. & omnes Doctorum in aut. ſimiliter. C. ad l. falcid. ut teſtatur Menoch. d. remed. 2. num. 86. Sed uerior mihi uidetur recentiorum opin. præcipue VVeſembec in parat. ad tit. quod legatorum. 4. Arnol. Haſerolte de act. par. pand. 6. actione 48. quod et ex alia cauſa, quam ſola falcidiæ detractione, hoc interdictũ detur maxime

ſi hæ-

hæreditas gratiata eſt ære alieno, cuius potior ratio eſt, quam legatorum, ut habet textus in l.fi.§.Licentia,C.de iure deliberandi, atque ut Doctorũ. ibi. frequenti tradunt calculo, eſtque ſpecies in l.legato generaliter,ff.de leg.2.

2 Contra quem detur quæro? Reſpõ. contra legatarium, qui relictum ante aditam hæreditatem cepit, nã ſi poſt aditam hæreditatem occupatum fuerit legatum, hoc interdictum non datur, ſed per d.l non eſt dubium, legatarius omni ſuo iure excidit, ut dixi ſupra q.10.nu.2.

3 Dictum eſt dari contra legatarium, quo nomine etiam hic fideicommiſſarium comprehendimus particularem ſine contradictione, quæro num idem dicendum ſit de fideicommiſſario vniuerſali. Reſp. Corn. conſil.232.li.4. ait ſe hoc non audere affirmare, contra quẽ eſt glo. Bar Caſtre. Angel. Alexand.& alij in l.paulus reſpondit, ff. ad S.C.Trebel. eamque opin. comm. fatetur Ripa in d.l.1.ff.quod legat. referẽte Men.d.remed.2. n.23. ratio autem illorũ eſt, quia Falcidiæ nomine etiam Trebellianica comprehenditur ob cuius detractionem hoc remediũ datur, deinde quia expreſſe fit mẽtio ſi deicommiſſarii, in d.l.1.quod reſtringendum non eſt ad particularem, pp rationem modo generalem aductam.

4 Quæro, num hoc interdictum detur in legatarii hæredem? Reſpo. quod ſic textus eſt expreſſus in d.l.1.§. legatorum. ubi idem tenet Ripa, Sal. in le.1. C.eo. de hoc nemini puto eſſe dubiũ.

5 Etiam in ſucceſſorem ſingularem legatarii uel fideicommiſſarij, illud interdictum dari cõſtat ex d.l.1.§.illud deinde, quia cæteræ actiones, quæ in rem ſcriptæ ſunt, iuxta comm. DD. opin. in ſingularem cõceduntur ſucceſſorem, quo de genere eſt etiam hoc interdictum l.1.§.fi.ff.de interd.

6 Quæro, an etiam detur aduerſus donatarium mortis cauſſa? Reſp. difficilem hanc quæſtionem reddit duplex littera ut refert Bar. in d.le.1.§.ſi quis mortis cauſas, ubi quidam habent, vtique ceſſabit, alij habẽt, utique neceſſe habebit, quã poſteriorem rationi appoſitæ cõuenientiorem arbitror et ſententiam communẽ, quæ vult quod hoc interdictum concedatur propter Falcidiæ detractionem, quæ in donatione mortis cauſſa quoque locũ habet. ut a ſocero meo dictum eſt, in §.Falcid.q.8.

Contrarium tenet gloſ. Bar. Ripa & alij nonnulli ibid. eamque veriorẽ atque probabiliorem exiſtimat Menoch. in d.2.rem.nu.8. quia donatarius hic poſſit ſua manu, & authoritate poſſeſſionem apprehendere. Sed hæc mihi non uidetur vera cauſa, cur hoc detur interdictum, uerum interreſſe hæredis quod ſi multum eſt, per legatariũ hęres exceptione repellitur; ut tanquã de communi idem teſtatur Men. in d. remed.2.n.111.

7 Quæro, an detur pro rebus incorporalibus? Reſp. textus eſt in d.l.1.§.qd ait prętor, & recepta DD. opinio quod concedatur cõtra legatarium occupãtem quaſi poſſeſſionẽ vſuſfructus uel uſus uel ſeruitutis, & in hoc vult Bar. differre duo hæc interdicta quorum bonor. & quod leg. ſed nos ſupra monſtrauimus q.9. quod & illud pro incorporalibus detur rebus.

8 Quæro an exceptio dominij obijci poſſit? Reſpo. ob maximum opinionum cõflictum Menoch. in d. remed. 2. hanc quæſtionem ait difficilem, qui magis receptam opinionem ibid. teſtatur, ut dominij exceptio poſſit opponi quando legatarius in continenti paratus eſt probare intentionem ſuam, quam ſecũdum Bar. Alber. Angel. & antiquiores omnes extendi, eo, ſi Falcidia detrahi non poteſt, quam communem teſtatur Ripa in dict. le.1.ff. quod legator. Secus ſi Falcidiam detrahi debere cõſtat uel dubitatur. Contrarium ſtatuit Ripa in d.l.1. ex mẽte

Odo-

Odofredi & Oldradi, & voluit ſemper huic interdicto locũ eſſe quia ſemper militat hæc ratio, quia legatarius non debet ſibi ius dicere occupatis legatis, quanquam hæc veriſſima cauſa inter dicti ſit, & meo ſenſu unica, tamẽ a cõ muni non exiſtimo recedendum.

9 Quæro, ſi legatarius nolit reſtituere niſi ſibi caveatur de legato reſtituẽdo, poſt detractionẽ Falcidiæ, num hæc exceptio locum habeat? Reſp. quòd ſic, & text. eſt clarus in d. l. 1. §. quod ait prætor, vbi dicitur, quod non ſufficiat ſatiſdatum eſſe niſi ſatiſdatum perſeueret, ac ita tenet quoque gloſ. ibid. quam omnes ſequuntur DD.

Libelli formam ſi cognoſcere libet, ex dictis iam facile colligi poteſt, quod nimirum quis petat ſe in poſſeſſionem talis legatis cõſtitui, quod occupatũ eſt, antequam hæreditas ab ipſo fuerit adita de cautione autẽ non eſt opus ut faciat verbũ, quoniam regulariter nulla cautio præſtãda, priuſquã exigatur iuxta l. 1. §. nõ exigit. ff. ut in poſſeſ. legator. & l. uniuerſa. C. de præc. Imper. offer.

Quæſtio xiij.

SVMMARIA.

1 *Remedium l. fi. C. de edict. D. Hadr. tollend quale ſit.*

2 *Non ſit adipiſcendæ poſſeſſionis.*

3 *Exceptio dominij, vel dolo petis, quod reſtituturus es, num poſſit obijci.*

4 *An etiam ſit confirmandæ poſſeſſionis.*

5 *Spolij exceptio an detur cõtra hæredẽ, qui occupauit res hæreditatis vacãtes, & ſe petit in illis confirmari.*

6 *Quid ſi ſolum aliquas res poſſedit, aliquas non.*

7 *An hoc remedium detur ante hæreditatem aditam.*

8 *Actor an neceſſe habeat probare mortem defuncti.*

9 *Hoc remedium celerrimum eſt & ſummarium.*

10 *Originale num exhiberi debeat.*

11 *Nunquid in actio exhibendum ſit?*

12 *An teſtes teſtamẽtarij veniant examinãdi cum teſtamentum profertur?*

13 *Quid ſi eodem die et hora duo proferantur teſtamenta confecta.*

14 *Vitium uiſibile an impediat immiſſionem impoſſeſſionem bonorum?*

15 *Quòd ſi uitium eſſet inuiſibile?*

1 REmedium quartum, quo hæres rerum hæreditariarũ poſſeſſionem nanciſcitur, eſt conditio l. final. C. de edicto d. Hadr. tollend. qui hæres ſcriptus exhibito teſtamento non abolito, nec cancellato, nec in aliqua parte uitiato, mittendus eſt in poſſeſſionem bonorum, quæ defunctus poſſidebat & tenebat tempore mortis, de hac definitione eſt textus clariſſimus in d. l. fi. quẽ ita ad litteram ſeruant DD. communiter omnes, ut teſtatur Rolan. a Valle conſi. 98. nu. 3. volu. 3. Gozad. conſ. 7. n. 5. Bero. conſi. 1. uol. 1. & ante omnes Rum. conſ. 229. n. 8. volu. 1.

2 Ex d. ctis appare primo, quod hoc remedium ſit adipiſcendæ poſſeſſionis, ita tenent DD. communiter in d. l. fin. vt teſtatur Rol. a Valle in d. conſil. 38. n. 8. itẽ Nonius cõſi. 8. nu 10. cõmu. fatetur Rol. a Valle cõſi. 78. n. 4. volu. 3.

3 Quocirca obſtabit proprietatis exceptio incontinenti probanda ita tenet gloſſ. communiter approbata in l. ſi de vi. ff. de iudic. & omnes DD. in l. fin. vt teſtatur Ioann. Cephalus cõſil. 4. n. 36. li. 1. Rubeus & Fabius in l. naturaliter. §. nihil commune, ff. de acquir. poſſeſ. dicunt ita omnes tenere DD. in c. i. §. illud de prohib. feud. alien. per Fede. ric. vt refert Cephal. d. conſi. commun. quoque teſtatur Nonius conſil. 80. & ante eos commu. dixit Bald. in d. l. fi.

4 Hinc nequit ſpolij exceptio obijci,

hęredi, qui ſua ſponte poſſeſſionē occupauit, quia eſt adipiſcendæ non recuperandæ poſſeſſionis, ita tenent DD. cum Bartol. ibid. l. final. eamque commun. opinionem fatetur Bald. cum Salicet. ibid.

5 Quæro, nū ſolummodo ſit adipiſcēdæ poſſeſſionis? Reſpond. quod etiam ſit confirmandæ poſſeſſionis, ita tenet Cyn. Barto. Alex. & alij communiter DD. in d. l. fi. vt teſtatur Rolan. a Vall. in d. conſ. 78. nu. 12. vol. 2. commu. aſſerit Alex. in l. ſi tibi, C. de Carbon. ed. communem item firmat Curt. Iunior conſil. 41. & conſ. 108. magis communem enunciat Pari. conſ. 60. nu. 1. li. 3. receptiſſimam & per multos DD. ſtabilitatem Iaco. Menoc. de adipiſc. poſſeſ. reme. 4. nu. 348. poteſt enim hæres propria authoritate poſſeſſionem rerum hęreditariarum apprehendere vacantem, vt patet per allegata a Decio in d. l. fi. nec ſpoliaſſe dicendus eſt, licet hęreditas loco poſſeſſoris ſit quoad vſucapionem & fructus rei, de quo latè agit Menoch. de recuper. poſſeſ. remed. 13. n. 40.

6 Quæro an detur hoc remedium ſi aliquæ res ab hærede fuerint poſſeſſæ? Reſp. quod non detur tenet Cynus in d. l. fi. ſed Fulgo. contrarium ſtatuit, & Alexan. ait quod iſte modus in practica tutus ſit ſi poſſeſſor rerum aliquarum petat, quo in poſſeſſione, pro illis rebus quas poſſidet confirmetur, & de nouo immittatur in poſſeſſionem earum rerum, quas non poſſidet, alias, propter authoritatem Cyni, quæ magna eſt, de facili ſuccumberet hæres, ſi aduerſarius probaret quod aliquid de hæreditate poſſideret.

7 Quęro, hoc remedium nū detur ante hæreditatis aditionem? Reſp. quod non, nam qui poſſeſſionem rerum hæreditariarum petit, ius in illis intendet ſe habere, hoc autem nemo poteſt, niſi qui velit hæres eſſe, atque iſtam ſententiam tenent Alex. & Iaſon. in l. 2. C. de edict. D. Hadria. tollend. eamque communem profitetur Menoc. in d. reme. 4. n. 173.

8 Quæro, an qui petit per hoc remedium poſſeſſionem bonorum, neceſſe habeat probare mortem illius cui ſuccedere vult? Reſpond. quod non quia textus d. l. fin. huius non meminit, nec teſtamentum alicui facile in teſtatoris vita conceditur, & iſtam negatiuam tuentur Barto. Caſtrenſ. Salic. & communiter alij DD. in d. l. fi. hanc ueram & communem concluſionem teſtatur Alex. conſ. 101. vol. 5. commu. ait Zucchard. in d. l. fin. affirmatiuam defendunt Fulgoſ. Alex. & Sebaſt. Sapia in d. l. quia quilibet pręſumit viuere 100. annos, quem conflictum conatur Menoch. d. remed. 4. n. 699. dirimere, hoc modo. vt Bartoli opinio procedat, ſi hæres accipit teſtamentum à Notario, autore prætore. Alexan. uero tum ualeat ſententia, quando aliunde habet teſtamentum, ſed prior verior uidetur, quæ & receptior eſt.

9 Quid ergo hęres faciet? ſolummodo exhibebit teſtamētum, non abolitum, non cancellatum, non aliqua parte uitiatum, quare propter notorietatem, quæ reſultat ex tali teſtamento, celeriter & de plano remedium hoc expediendum eſt, ſecundum commu. opin. DD. in d. l. fi. vt aſſerit Roland. a Valle conſi. 98. nu. 7. vol. 3.

10 Quæro, num ipſum originale ſit exhibendum? Reſp. quod ſic, lex enim finalis requirit teſtamentum in prima forma, quod originale eſt, addita ratione, quia apparere debet num teſtamētum ſic cancellatū, ita ſentit Caſt. Dec. in d. l. fi. Goz. conſ. 6. n. 88. Ioan. Bilec. Durand. de art. teſtand. tit. 11. caute. fi. num. 5. limitat tamen iſtam communem Iaſon. Mantua. Zucchard. in d. l. fi. allegante Monach. d. remed. 4. nu. 653. niſi authenticum ipſius teſtamenti ſumptum, eiuſdē Notarij manu exhibeatur.

11 Quæro teſtamentum, an ſit in actis exhibendum? Reſp. quod ſic, quia omnia inſtrumenta probationum & ſimilia, iudici in actis ſunt exhibenda, quẽadmodum omnes DD. vno affirmant ore teſte Menoch. dict. remed. 4. n. 657 niſi, vt idem ex Angeli ſentẽtia in d. l. fi. refert, & a qua veluti maxima nõ recedendum exiſtimat cum nullus contradictor fuerit.

12 Quæro, dum exhibetur teſtamentum an teſtes, qui interfuerunt cũ conditum eſt, ſint adhibendi, & interrogãdi ſub iuramento, num ſit illud teſtamentum? Reſpo. Teſtamentum illud eſt publicatum, vel in inſtrumenti formam ab initio per Notarium redactũ, aut non eſt publicatum: priore caſu non neceſſaria eſt teſtium examinatio ſine omni dubio, crebriuſq. receptum teſtatur in d. l. fi. Zucchard. a Menoch. relatus in d. remed. 4. nu. 659. poſteriore caſu, idem procedit, niſi exiſtat contradictor, tunc enim teſtamentum nõ probat ſecundũ DD. in l. publicati, C. de teſtam.

13 Quid ſi eodem die & hora duo teſtamẽta confecta proferãtur? Reſpondeo, ex neutro poſſeſſio bonorum dabitur, ſed vtrumque vitiatum habetur per l. duo ſunt Titij, ff. de teſtamen. tutel. l. ſi fuerit, ff. de reb. dub. l. eum, qui duobus, ff. de acquirend. hæred. ita tenet gloſſ. & Cyn. in l. hac cõſultiſſima, Cod. de teſtam. art. in leg. cum proponas, C. de codicil. & ante eum Oldrad. Raquor. Odofred. Cyn. & alij communiter DD. poſt eum in d. l. fin. Cod. de edict. D. Hadria. tollen. vbi hãc communem dicit Iaſon, quia incertitudo omnes intrat actus d. l. duo ſunt Titij, quod tamen declaratur, niſi miles eſſet qui poteſt cum duobus diſcedere teſtamentis, prout Barto. & communis DD. ſchola tradit, per l. quærebatur, ff. de teſtament. milit. vel inſtituta eſſet pia cauſa in altero, aut venientes ab inteſtato, aut alter eſſet in poſſeſſione, quas declarationes vide apud Menoch. q. 95. d. remed. 4. cum ſuis probationibus.

14 Quæro vitium viſibile an noceat teſtamento? Reſpo. maximè, nam d. l. fi. vult omnino, ne ſit cãcellatum aut abolitũ, vel quacũque ſua parte vitiatum, ac ita tenent affirmãtque omnes DD. ibi. vt teſtatur Menoch. in d. remed. 4. num. 699. niſi raſura eſſet in loco non ſubſtantiali, vt annotant in d. l. fi. communiter DD. vnde Iacob. Menoch. in d. reme. magis receptam ait opinionẽ, limitationes ex illis an. 709. vſque ad nu. 726. plurimas affert.

15 Quęritur, vitium inuiſibile, vt eſt legitimatio Notarij, falſitatis, præteritionis vel inhabilitatis ad teſtandum, an impediat immiſſionem in poſſeſſionem bonorum? Reſp. quod non impediat, niſi incontinenti probetur, vel conſtet ex ipſo teſtamento, ita tradunt communiter DD. in d. l. fi. teſte Nonio conſi. 93. num. 11. commu. veram ſententiam dicit Menoch. in d. remed. 4. nu. 729. comm. quoque Gozad. conſ. 7. num. 17. Soci. Iun. inter cõſilia ſtatus Montis ferrati conſ. 3. num. 29. & ſeq. commu. item dicit Affl. deciſi. 14. n. 4.

Quæſtio xiv.

SVMMARIA.

1 *Cui detur hoc remedium?*
2 *An etiam hæredi nuncupato?*
3 *Num hæredis hæredi?*
4 *Fideicommiſſario an detur?*
5 *Nunquid inſtituto in re certa?*
6 *Quid inſtituto in vſufructu?*
7 *Inſtituto filio non competat patri?*
8 *Monaſteriũ num concedatur ſi inſtitutus eſt monachus?*
9 *An detur filio inſtituto in legitima?*
10 *Subſtituto num concedatur?*
11 *An fiſco auferẽti ĩdignis pmittatur?*
12 *Num epiſcopo executori?*

1 QVæro, huius legis finalis remedium, cui detur? Reſp. cōmunis & recepta dd. ſententia eſt, quod hæredi ſcripto, tam fœminæ, quam maſculo, ſuccedenti autē ab inteſtato non conceditur, atque ita tenēt fere omnes DD. in dict. l. finali, velut affirmat Iacob. Menoch. in d. remed. 4. nu. 64. comm. refert Alex. & Decius ibidem, communem, quoque aſſerit Gozad. conſil. 21. nu. 30. & conſi. 50. nu. 25. Ioan. Ceph. conſ. 4. nu. 34. li. 1. multis modis communem probat.

2 Quæro, num competat etiam hæredi in teſtamento nuncupatiuo inſtituto? Reſp. teſtamētum illud eſt a Notario pro more in ſcriptis redactum, vel nō eſt ita receptum: hoc caſu non competit ſecundum omnes in d. l. fi. & gl. ibi. communiter approbatam ut fatetur ibidem Alex. nu. 21. niſi de eo conſtaret per confeſſionē aduerſarij, qui confitetur tenorem teſtamenti cum ſuis ſubſtantialibus, vt probat Bald. Alex. Decius Iacobin. Zucchard. & Menoch. in d. l. fi. illo caſu conceditur, ut tenent DD. communiter ibi, teſte Alex. vbi eam commun. & veram atteſtatur Zuccha. quod multo magis procedet, ſi de illo teſtamento conſtat per teſtes examinatos, & in ſcriptis redactos atque publicatos, iuxta d. l. publicati & magis receptam opinionem firmante Menoch. in d. l. fi. nu. 96.

3 Sed an hæredis, hæredi detur quæro? Reſp. quod ſic, quia & ille hæres ꝓprie dicitur, pluresque in hanc ſententiam commemorat Menoch. in d. l. fi. nu. 136 qui nume. 138. eam receptiſſimam fatetur.

4 Fideicōmiſſario an detur hoc remedium? Reſpondeo, quod non detur, tenent cōmuniter DD. in d. l. fin. vt teſtatur Nonius conſi. 19. n. 19. quod tamen intellige de directo remedio, nec reſtitutio facta eſt verbo, ſi vero reſtitutio eſt facta per verba, tunc utilis datur inde actio, atque ita communiter concluditur per DD. in d. l. fi. teſte Alexand. ibi nu. 40. commu. aſſerunt ibid. Decius, & Zucchar. quod contra Angelum, Salic. Fulgoſ. & alios procedit: etiam in fideicommiſſo in codicillis relicto, quā vt comm. ſeruand. dicit Dec. in d. l. fi. cum qua faciunt Bal. in addit. ad Specul. in tit. de teſtam. col. vltim. cum eo conſeruare, Bal. Alex. Iacobin. Cor. Mantua, Zucchard. & alij in d. l. fi. Rubens conſil. 64. num. 1. quia, vt Bald. argumentatur, codicilli largo modo dicuntur teſtamenta, glo. l. 2. in verbo perſonales, C. commun. de lega. l. Alex. l. 2. ff. de legat. 1. Iaſ. in l. fi. idem. C. eod. hinc quia hęc conſtitutio eſt fauorabilis facile a teſtamento ad codicillos extendetur argu. l. filium habeo. ff. ad Macedonia. item valet prædicta communis in fideicommiſſario, cui eſt, ſi non fit per verba reſtitutio facta, modo ipſo iure poſſit apprehendere bonorum poſſeſſionem, ita tenent communiter DD. in d. l. fi. teſte Nonio conſil. 28. numero 18. & atteſtante Roland. a Valle conſil. 78. num. 15. volum. 3. vel hanc licentiã apprehendendi propria authoritate dediſſet ipſe teſtator l. Titia cum teſtamento. §. Lucius, ff. de lega. 2. vbi idem dicunt Bar. atque alij communiter Doctorum, vt teſtatur Rolandus a Valle in d. conſil. 78. vol. 3. Quod etiam detur vtile remediū legatario, docet Nonius conſi. 18. n. 19. ex Guid. Papæ deciſ. 362.

5 Quæro beneficium d. l. finalis an detur inſtituto in re certa? Reſp. nullum eſt dubium, quod cōcedatur inſtituto in quota hæreditatis, & hoc manifeſtū apparet in d. l. fi. vbi dicitur, ſi quis ex aſſe vel ex parte inſtitutus, ſed de inſtituto in re certa DD. diſputant. In quo puncto obſeruādi ſunt tres caſus. Primus eſt, quando inſtitutus in re certa non habet cohæredem, tunc in totam hęreditatem ſuccedit, hæreſque efficitur vt crebrius receptum teſtatur Soci. conſil. 10. num. 16. lib. 1. ideoque beneficio

beneficio huius cõſtitutionis gaudet, ita tenet gl. in d.l.fi. Alex.in l.quoties ff.de hæredit.inſtitut. Bartol. Alexan. Dec.& alij communiter DD.in d.l.fi. hãc communem dicit Gozadin.in cõſi.21.n.12.poſt Sali.Caſtrenſem commun.quoque affirmat *Iaco.* Menoch. in d.l.fi.nu.116.quæ opinio etiam procedit ſi uniuerſalis hæres datus eſt, & is repudiauit, nam tunc idem eſt, ac ſi nullus cum inſtituto in re certa ſcriptus eſſet hęres, atque hoc ſentiunt modo relati *DD.*& quos recenſui in §.hæreditas quæſt.13.nu.3.& in iſtis duobus omnes conueniunt DD.teſte Dec.in d.l.fi. Secundus caſus eſt, quãdo cohæres vniuerſalis adiuit hæreditatem, tunc non datur inſtituto in re certa, ita tenent frequentius DD.in d.l.fin.vbi communem teſtantur Decius & Mantua communem quoque agnoſcitur Corn.conſi.103. lib.2.magis communem profitetur Alexand. in d.l.fi.contra ſentiũt Decius, & Curtius iunior.& Sebaſt. Sapia.ibid.quia inſtitutus in re certa, ſecundum receptiorem opinionem, teſte Menoch.in d.remed.4.num.134.propria authoritate poteſt rem apprehendere, item, quia loco hæredis eſt, l.id tẽpus, ff.de vſucap. atque hæredis loco habetur legatarius in ijs, quæ perſonam concernũt, ut docet Barto.in l.ex facto, ff.de hæredita.inſtitut. Iaſ.in l.Lucius, ff.de vulgar.& pupil.Atqui hoc remedium reſpicit perſonam. Ergo etiam concedi debet ſic inſtituto in re certa, licet uniuerſalis adiuerit.

Tertius caſus eſt, quando hæres vniuerſalis neçdum adiuit uel repudiauit quo caſu dari putant Bart.& Caſtren. quia non eſt qui reſtituat poſſeſſionem ſic inſtituto, contra Bart.tenent Angel.Saliç.ibid.in d.l.fin. Angel.& Imol.in l.1.§.ſi ex fundo, ff.de hæredi. inſtit. Alex.in d.l.quoties, C.eod.vbi hanc veriorem dicit contra Bart.quia interim inſtitutus non eſt hæres, nec in totum, nec pro parte, ut in l.fi.requiritur, communem teſtatur Dec.ibid. nu.23. magis receptam ex illo aſſerit Menoch.in dict.remed.4.ſeu in dicta l.fi.num.145.

6 Quæro, num competat hoc beneficium inſtituto tantum in uſufructu? Reſpond.quod ſic, ſi nullus datus eſt cohæres uniuerſalis vel is repudiauit: ita ſentit Bar.in d.l.quoties, C.de hęre. inſtit.& l.ex facto, ff.eo. Rip.poſt cęteros in l.re cõiuncti;, ff.de leg.3. Ruin. conſ.54.n.7.li.2. Ioan.Cephal. conſi. 59.num.16.li.1.Natta conſil.463.nu. 14.lib.2.

7 Quęro inſtituto & repudiante filio, num hoc remediũ competat patri, nõ enim ipſe pater uidetur ſcriptus in teſtamento, ſed filius? Reſpon. Quod non competat, tenet Angel.Areti.in §.ſubſtituitur, Inſtit. de pupil.ſubſti. Sed contra eum ſunt Bal. Alex.Iaſ.& alij DD.eamque receptam tradit opi. Menoch.in d.reme.4.n.274.quia tũc pater hæres fit, & habetur, ac ſi ab initio ipſe fuiſſet ſcriptus hæres, l.fin.§.ſimili, C.de bon.quæ liber.

8 Quæritur, nũ idem obtineat in monaſterio, ſi monachus eſt inſtitutus hæres, iſque repudiauit, vel non vult adire? Reſp. Affirmatiuam tenẽt, qui volunt hęreditatem, in qua inſtitutus eſt monachus in mediate monaſterio deferri, ita ut neceſſaria non ſit monachi aditio, ut habet Abbat. Imol.& cæterorum Canoniſtarum cõis opinio in c.in præſentia de probat.ut atteſtatur Ripa in l.1.n.150.ff.de vulg.& pupi. magis approbatam a iuris Põtificii interpretib.& veriorẽ affirmat. Menoc. in d.rem.4.n.294. Sed uerior mihi Legiſtarum uidetur opinio, qui cõtrariũ tuentur vt,& Ripæ in d.l.1.

Quæro, num detur filio inſtituto in legitima? Reſp.diuerſæ ſunt in hoc pũcto opiniones, pro diuerſis legitimę definitionibus, qui quo tam bonorum dicunt legitimam eſſe negant dari, vt

eſt Alber. Alex. Iaco. de S. Geor. Zucchard. in d. l. fi. & alij, quos retuli in §. legitima, q. 1. num 2. contrarium tenet Bald. in d. l. fi. & paſſim alibi, quem ſequuntur Ange. conſi. 2. 6. Cur. ſen. cõſil. 13. hanc veram opinionem aſſerit Menoch. in d. remed. 4. n. 162. quia ẽt filio in legitima inſtituto competit iudiciũ familiæ herciſc. item petitio hæreditatis, ut probatur per l. 2. §. ſi quar ta, ff. famil. herc. l. non eſt, C. eod. Bal. in l. ſi quis in ſuo, C. de inoff. teſtam. & in l. ſi quis filium, C. eo. cur. ſen. conſ. 13. Cor. conſ. 264. li. 1. & cõſ. 190. l. 2. Fabiã. in auth. nouiſſima, C. de inoff. teſtamen. & hæc receptior eſt contra Alexã. & alios, quos ipſe commemorat in d. l. fi. num. 6.

10 Quæro, num concedatur ſubſtituto? Reſpond. Quod ſic, in ſubſtitutione expreſſa, ita tenet glo. Bar. Alexan. & alij communiter DD. in d. l. fi. dum modo conſtet, quod ſubſtitutionis caſus euenerit: quia & ſubſtitutus hæres eſt ſecundum communem. In ſubſtitutione tacita vulgari vel pupillari DD. diſſentiunt inter ſe. Moderni, vt Dec. refert, in d. l. fin. num. 27. negant dari. Sed cõtra tenet Bal. in d. l. fi. cum pluribus alijs. Baldique ſententiam communem profitetur Aret. in l. ſi teſtimonio, ff. de vulg. & pupil. commu. etiã teſtatur Tiraq. in tract. le mort ſaiſit le vif, part. 2. declara. 10. n. 2. magis receptã enunciat Menoch. d. reme 4. n. 214. quia ẽt ſcriptum cẽſetur, quod uigore ſcripti deprehẽditur, l. 1. vbi glo. ff. de his quæ in teſtam. del.

11 Quæro, num detur fiſco auferenti hæreditatem indignis? Reſpondeo: Quod detur, tenet Bald. Zucchard. & alij DD. in d. l. fi. quia fiſcus repræſentat perſonam hæredis ſcripti, & in fiſcum tranſeunt iura actiuè & paſſiuè. vt conſtat ex leg. 2. C. ad l. Iuliam, de vi, & dixi in ar. de officio hæred. q. 23. num. 7.

12 Quæro, num detur Epiſcopo executori in teſtamento, in quo pauperes ſunt inſtituti? Reſp. Negatiuam defendit Angel. Aret. in §. ſubſtituitur, Inſtitut. de ſubſtit. pupillar. item Barbat. in rubric. C. qui admitti, quia Epiſcopus non eſt hæres ſcriptus. l. qui liberis, §. hæc uerba, ff. de vulg. & pupillar. Sed contrariam tuentur Bar. Bald. Albe. & reliqui communiter DD. in d. l. fin. eamque receptam communem fatetur Menoc. in d. remed. 4. num. 256. & 262. quia talis Epiſcopus ab Imper. Iuſtin. in l. ſi quis ad declinandam, C. de Epiſcop. & cleric. dicitur hæres, & procurator pauperum appellatur, ex quorum perſona petit miſſionẽ in bonorum hæreditariorũ poſſeſſionem.

Quæſtio XV.

SVMMARIA.

1 *Contra quem concedatur beneficium. d. l. fin.*

2 *An detur contra titulo poſſidentem.*

3 *Quis legitima contradictor.*

4 *Fideicommiſſarius numero ſit legitimus contradictor.*

5 *An legatarius.*

6 *Defuncto agnati an ſint legitimi contradictores.*

7 *Executor teſtamenti an legitimè contradicat.*

1 QVæro præterea beneficiũ d. le. fi. C. de edi. D. Hadr. tollen. contra quẽ detur? Reſp. cõtra eũ, q̃ res hęreditarias poſſidet. Nã ſi non eſt poſſeſſor nihil poſſeſſionis ab eo peti põt, atque ita ſentiũt DD. omnes in d. l. fin.

2 Quæro, an detur contra titulo poſſidentem? Reſpond. Titulus ille aut eſt legitimus vel non eſt legitimus. Legitimus eſt, quem quis habet a teſtatore uel hærede, ita docuit ante omnes Azo. in d. l. fi. quem cęteri ſecuti ſunt, teſtante

teſtante hoc ibidem Saliceto. Eſtq. cõmunis hæc Doctorum ſententia. Legitimus item titulus eſt, quem quis ab alio habet, viuo tamen teſtatore, ita tenet Azo. Pet. Cyn. & dicit Salic. quod iſta opinio communiter approbatur, quamuis Bart. diſſentire videatur propter poſſeſſionis uitium, cum talẽ legitimũ negat contradictorem. Non legitimus autem titulus eſt, quem quis putat ſe habere ab inteſtato, vnde etiã talis legitimè nõ contradicit, vt mox dicam, item, quẽ quis habet poſt mortẽ defuncti quæ omnia fient plana ex ſequentibus. Solum ex textu & communi doctores doctrina in d. l. fi. nota qđ cõtra legitimè detinentem, hoc beneficium non concedatur.

Hinc contradicere, & immiſſionem in poſſeſſionem bonorum ex d. l. fi. impedire poteſt, omnis, qui legitimè detinet, hoc eſt, qui legitimè poſſidet, & titulum habet legitimũ, & hæc eſt omnium omnino DD. abſque controuerſia ſententia, vt teſtatur Rolan. a Valle conſil. 78. numer. 58. vol. 3. & communem aſſerit Bero. conſil. 54. vol. 2. Ex qua ſequitur, quod ille, qui non poſſidet, non ſit contradictor, ita tenet Bart. & alij DD. in le. ſi iam fratrib. ff. ad Trebell. Socin. conſil. 106. vol. 4. Felin. c. veniens, de teſtibus, & hãc communem ait Dec. conſil. 424. Quæ tamen communis declaratur, niſi eſſet citatus, ita tenẽt DD. omnes, teſte Menoch. in d. reme. 4. nu. 555. eamq. commun. declarationem atteſtatur Zucchard. in d. l. fin. nu. 405. Item, niſi nõ poſſidẽs allegaret legitimum titulum in continenti probandum, & poſſeſſio vacaret, & hoc quaſi per cõmunes ſententias Didac. Couarruu. libr. practic. quæſt. cap. 16. num. 3. ac Ioan. Fabr. in l. 1. ad fi. C. de iur. fiſc. probat Menoch. d. remed. 4. num. 573. vel niſi non poſſidens allegaret titulum ſimilem petentis titulo, ita omnes ſentiunt & nullus diſcrepat, vt teſtatur Dec. in d. l. fi. nu. 4. multo fortius legitimus contradictor erit, ſi poſſidet & allegat ſimilem titulum, quia ſecũdam receptam DD. opin. in pari cauſa melior eſt poſſidentis. Neque legitimus cõtradictor erit, qui uitioſe poſſidet, textus enim vult, ut legitimo modo detineat, vnde hoc abſque contradictione clarum eſt. Sed an ſola poſſeſſio ſufficiat ad contradicendum, quæritur communis ſententia negat, niſi hæredem deficere in ſua intentione, ſeque ante mortem defuncti poſſediſſe probaret, ita tradunt Zucchard. & Menoch. in d. l. fin. quia in hoc poſſeſſor vno potior eſſet hærede, vel niſi poſſeſſionem poſſeſſor accepiſſet a teſtatore, vel ab ipſo hærede, l. 1. §. rediguntur, ff. quor. leg. l. 1. C. eodem, & ita tenent Caſtr. Iacob. de S. Georg Zucchard. & Menoch. in d. le. fin. quia hæres nec contra ſuum, aut teſtatoris factum uenire poteſt, ut eſt dictum in §. hæreditas, quæſtion. 12. Multo magis contradictor erit, ſi præter poſſeſſionem, etiam titulum ab ipſis habet. Et hoc ſine controuerſia uerum ait Menoch. in d. remedio 4. num. 586. Quod procedit etiamſi titulum ſolum a defuncto uiuo, & poſſeſſionem poſt eius mortem nactus eſſet, ita tenet Azo. in d. leg. final. quem omnes ſecuti ſunt, atteſtante ibidem Saliceto. Nam qui titulum a defuncto, habet poſſeſſionem uacantem propria authoritate apprehendere poteſt, iuxta Bar. in l. cum ſolus, ff. de uſucap. Bal. & Salic. in dict. l. fi. quod id. n. ob tinet, ſi ab hærede titulum habet, & poſſeſſionem ab alio ante mortem teſtatoris ſecundum DD. quos recenſet Menoch. in d. remed. 4. num. 583. Sed quid, ſi titulum ab alio uiuo teſtatore, & poſſeſſionem a ſeipſo uel ab alio poſt mortem teſtatoris habet? In hoc uariant DD. Iacob. Butr. Petr. & alij nonnulli affirmant, legitimum eſſe contradictorem referente Menoch. in d. remed. 4. nu. 602. qui negatiuam uerio-

Digitized by Google

veriorem,& magis receptam aſſerit ex Dec.in d.l. fi. nu. 42. qui tamen affirmatiuam,quę eſt Azonis, communem probat. A Menoch. tamen ſententia nõ puto recedēdum eamque amplectendam exiſtimo.

4 Quæro, fideicommiſſarius an ſit legitimus contradictor? Reſpo. Si non poſſidet, manifeſtũ eſt ex dictis, quod non ſit legitimus contradictor, hanc communem dicit Alexand. & Dec. in d. l. fin. Si vero ſine vitio poſſidet, legitimus contradictor eſt,ita tenet glo. Bartol. Bald. Caſtre. Alexan. Iaſon. & alij communiter DD. in d.l.fi. teſte Pariſio,in conſilio 54.num.6. vol.3. communem dicunt Alexand.in d.l. filiam fratrib.ff.ad Trebell. Decia. in d. l.fin. Nonius conſilio 80.nu.9.

5 Idē procedit in legatario,vt per dd. Doctores probatur, qui & hunc & illum ius ſuum in continenti volunt demonſtrare,ita tenet Barto. & alij communiter DD. in d. l.filiam fratribus, Socin.iun.conſilio 75.nume.18.lib.1. communem ait Nonius in dicto conſilio 80.numer. 13. & communem dixit ante eum Dec.in d.l.fina.num.48. Incontinenti vero demonſtrare dicitur, quãdo quis habet inſtrumenta in manibus, & illa oſtendit ſine alia dilatione, ita notant Barto. & alij communiter DD. in d. l. filiam fratribus, vt teſtatur Roland. a Valle conſil. 98. numero 33.qui tamen nume.39.illud tempus in arbitrium iudicis videtur conferre, vel detractio Trebellianicæ & Falcidiæ eſſet certa,ſecus ſi incerta, tunc enim non eſſent legitimi contradictores, vt tradunt Cor. conſilio 132. numer.4. lib. 4. Roland. à Valle conſilio 78.nu.21.volum.3. Zucchard. in dicta.l.fi.

Quęro,num ſuccedentes ab inteſtato ſint legitimi contradictores? Reſpo. Quod non, nam titulus ab inteſtato nullus eſt, cum teſtamentum eſt conditum,l. quamdiu,ff.de acq.hęredit.& ex communi, qui ſine titulo poſſidet, non eſt contradictor legitimus.

7 Quęro, executor teſtamenti num ſit legitimus contradictor? Reſpon. quod non, quia executor de manu hæredis capere debet bona hæreditaria,l. nulli vbi gloſſ.& Ioan. Fab.C.de epiſc. & cleric.& dixi de hoc in articulo executores,quæſt.9.

Quæſtio xvi.

SVMMARIA.

1 *Quę bona pętantur.*
2 *Num etiam feuda.*
3 *Qua actione,uel quomodo.*
4 *Num opus ſit libello.*
5 *An requiratur citatio.*
6 *Coram quo iudice.*
7 *An delegari poſſit hoc officium.*
8 *Num ab huius iudicij ſententia appellari liceat.*
9 *Quid ſit dubitatio de immiſtione oriatur, quomodo probanda ſit.*

1 QVæro inſuper,quæ bona petantur per hoc remedium? Reſpo. Omnia bona,quæ teſtator quouis modo mortis tempore tenebat: ita communiter docent interpretes in d.l. fi.eamque receptiſſimam DD. ſententiam ait Menoch.in d.remed.4. num. 363.receptiſſimi vero iuris teſtatur eſſe Rolã. a Valle conſi. 78. n.11.vol.3.

2 Adeo vt etiam veniant feudales res in hoc remedio, vti tradunt Doctores communiter omnes in dicta lege fi.atteſtante Roland. a Valle conſilio 98. num.2.volu. 3. communiter quoque hoc dicunt DD.feudiſtæ in c.1.§.inter filiam,ſi de feud.fuerit controuerſ. inter dom.& agn. referente Ioan. Ceph. conſilio 30.nu.14.vol.1. receptiorem dicit Portius conſilio 1.num. 18.illam communiter ſequuntur DD. ſecundũ Cacheran. deciſ.Pedemont.26.nu. 13. communem teſtatur Roland. a Valle

conſil.

conſil.2.nu.27.vol.3. Quod iuxta dd.
Doctores procedit, licet filia uel alia fæ
mina tranſuerſalis ſit inſtituta hæres.
Eſtque communi calculo hęc extenſio
recepta vt fatetur Roland. a Valle in
conſ.48. volum.4.num.4.vbi plures in
hanc ſententiam adducit DD. quem-
admodum,& Menoch.in d.remed.4.
nu.375.niſi vna ſuccederent maſculi,
atque hi eſſent in poſſeſſione, ita tenet
Decius conſil.417. Gozadin.conſi.50.
num.25.& ſeq. Alcia.reſpon.257. nu.
7. vel agnati incontinēti parati eſſent
probare de iure ſuo. Hoc per multos
confirmat Menoc.in dicto rem.4. nu.
381.communem aſſerit Rollan.a Val
le conſil.98.volum.3 nu. 32. ita tenēt
Bar.& omnes in d.l.fi.vt teſtatur Goz.
conſ.50.n.10.

3 Qua actione, uel quo modo petan-
tur bona, quæritur? Reſpond. gloſſa in
dicta lege final. affirmat, quod duplici
remedio peti poſſint, conditione ſcili-
cet ex lege finali,& ex edict. D. Hadr.
Poſterius DD. reprobant, quamuis li-
bellum hoc modo conſcriptum ſuſten
tent, quia non eſt neceſſe actionem in
libello exprimi, vt tradunt DD. cōmu-
niter in l.edita, C.de edend. eamque cō
munem ibi teſtatur Cur.iun. nume.5.
Prius uero Bart. & Alexand. cum alijs
nonnullis acceptat, ſi contradictor eſt
vt detur condictio ex d.l.fina. Contra
Bartolum tamen faciunt plures, præci
pue. Bal. Caſtr. Salic. Dec.& alii, in d.l.
final. vbi Zucchard. eam communem
teſtatur, ut officio iudicis nobili etiam
hoc caſu petātur, quia nulla obligatio
intercedit inter petentem & contradi-
centem, ergo nulla quoque condictio,
quæ obligationem præſupponit. Sed
uerior mihi uidetur, opinio gl. Bart.&
Alexandri, hoc argumento non obſtan
te. Nam & condictiones ex legibus
dantur ſępius, ut ex l.fina. C. de petit.
hęred. l.fi. C. de iure deliberādi,& mul
tis aliis, vbi tamen nulla interuenit ob
ligatio. Sed quicquid ſit, hoc tamen
inter omnes conſtat Doctores, teſte
Zucchard. in d.l.fi.num.178. ut ex of-
ficio iudicis nobili petantur bona hæ-
reditaria, ſi nullus adeſt contradictor.
& ueram atque communem teſtatur
Dec. in d.l.fina. quod illud edictum in
totum ſit ſublatum, vnde etiam ex edi-
cto D. Hadriani ineptè petitur in bo-
na hæreditaria immiſſio.

4 Ex quo patet, quod libello nō ſit o-
pus, cum nullus adeſt cōtradictor ſed
ſufficit ſimplex exhibitio teſtamenti,
& imploratio officii iudicis, ita tenet
glo.& Cyn.in l.2.§.dies, ff. quis ordo
in bono.poſſeſ. ſeruet. hoc uerum dicit
Dec. in d.l.fi. vbi idem docent Corne.
Zucchard. Iacobin. de S.Georg. & alij
DD. Et cōtra libellus, quod requiratur
ſi contradictor apparet, & cauſa eſt,
quia etiam in cæteris poſſeſſorijs offer-
ri ſolet, & alijs iudicijs, licet celeritatē
deſiderent. Hanc communem teſta-
tur Ripa in l.4.§.hoc autem, n. 106.ff.
de damno infect. communem quoq.
in his terminis aſſerit Zucchar. in d.l.
fi.num.291.

5 Sed nunquid citatione opus, Reſpo.
Si nemo eſt qui poſſidet, non opus eſt
citatione. Hanc concluſionem poſt
Bart. claram dicit Dec. in dict. l.fi. quia
ex quo nullus eſt poſſeſſor, nullus quo
que erit, qui citari poſſit. Hanc com-
munem dicit Zucchard. ibidem num.
311. Sin vero poſſeſſor fuerit, citari il-
lum oportet, quia nec poſſeſſor iniu-
ſtus ſine citatione, ſua poſſeſſione pri-
uari debet, hanc tenent communiter
DD. in d.l.fi. & ferè nemo eſt, qui diſsē
tiat, teſte Menoch. in d.reme. 4. num.
448. attamen non opus eſt ea, ſi noto-
rium ſit poſſeſſorem ius nullum habe-
re, ut declarat ibidem Menoch.

5 Quæro, quis iudex ſit in hoc iudi-
cio? Reſp. aut loquimur de immiſſione
decretali, aut actuali, primo caſu is
competens eſt iudex, ſub cuius iuriſdi
ctione petens habet domicilium, alte-
ro caſu is, ſub cuius territorio ſitæ ſunt

Digitized by Google

res hæreditariæ: ita tenet gl. in d. l. fin. a qua cæteri DD. & interpretes non diſſentiunt Menoch. in d. remed. 4. n. 403. eamque receptam atteſtatur, quã tamen ita intellige, vt iudex territorij, in quo ſita ſunt bona, ſine literis remiſſorijs a domicilij iudice datis, immittere in poſſeſſionem non queat, vult tex. in l. cum quædam puella, ff. de iuriſd. omnium iudic. vbi Bald. & in d. l. fi. idem docet, cum quo ſentiunt alij doctores, teſte eodem Menoch. d. remed. 4. num. 404. Immittens autem in bonorum poſſeſſionem, habebit mixtum imperium, l. e. iubere, ff. de iuriſd. omn. iud. & ſine controuerſia ſemper, quando officio iudicis nobili illa immiſſio fit. Vnde Zucchard. communem dicit in d. l. fi. num. 178. & omnes hoc affirmant, teſte Menoch. in d. remed. 4. nu. 415. ſi nullo contradicente immiſſio petitur, vt iudex habeat mixtum imperium, quia tunc, nobili eius officio hæres in bona hæreditaria immittitur. Magis communem ait idem Zucchard. ibidem num. 178. etiam eo caſu, quo contradictor exiſtit, quia nõ iure actionis, quemadmodum Bar. & Alex. volunt, ſed etiam nobili iudicis officio hæc immiſſio expeditur.

7 Hinc facilis ſolutio eius, quod quęritur, an officium hoc delegari poſſit? Nam ſi ſolum cognoſcẽdum, eſt, num quis mittendus ſit in poſſeſſionem, delegari poteſt, ſecundum Bart. & Dec. in dicta lege fina. & hæc eſt communis opinio iuxta Zucchard. ibid. num. 272. Si vero realiter mittendus eſt, tunc delegari nequit, vt ijdem docent DD. quorum opinionem magis receptam inquit, Menoch. in d. remed. 4. num. 440.

8 Quæro, num a ſententia in hoc remedio diffinitiua appellare liceat? Reſpond. Quod non liceat, tenent gloſſ. Bart. Bald. & alij communiter doctores, in d. l. fin. eamque receptam omnium doctorum, ſententiam ait Menoch. in d. remed. 4. numer. 826. quod tamen idem declarat, & reſtringit, quoad effectum ſuſpendentem executionem, vt non liceat inde appellare, non tamen quoad deuolutionem cognitionis iuſtitiæ, vel iniuſtitiæ ad iudicem, ad quem appellatum extitit: quia etiam in cæteris poſſeſſorijs momentaneis, quæ celeritatem deſiderãt, ſecundum communem & magis receptam, quoad effectum deuolutiuum a ſententia deffinitiua appellare conceſſum eſt. Quod autem hæc ſententia ſit definitiua, communem ait Bar. in leg. quod iuſſit, ff. de re iud.

9 Quod ſi dubitatio de miſſione oritur quæro, quomodo probari poſſit? Reſpond. Communis & recepta doctores, ſententia eſt, referente Menoch. in d. remed. 4. num. 914. vt publicis inſtrumentis probetur, ſed tamen teſtibus probari poſſe quinque, quia tot teſtes ſcripturæ loco ſunt, tenet Barto. in d. l. generaliter, & Bald. Cod. de num. pecun. Dec. in cap. 2. de probat. Afflic. deciſ. 13. num. 5. Ang. Salic. & Mantua. in dicta leg. fina. ſolius nuntij in bonorum poſſeſſionẽ immittentis relatione probari volunt, quibus contradicit Dec. qui tamen cum alijs teſtibus probari poſſe non negat, maximè ſi ſcriptura vel acta ſunt deperdita.

Quæſtio xvij.

SVMMARIA.

1 *Quid ſit tranſmiſſio in ſpecie.*

2 *Quotuplex ea ſit.*

SIc habuimus, quomodo poſſeſſio acquiratur ab hærede, trãslato dominio per hæreditatis aditionem, reſtat, vt porro dicamus, quæ iura in hæredem tranſmittantur, inter quæ primum eſt ius hæreditatis agnoſcendæ, cui tranſmiſſionis nomen a DD. vulgò tribuitur ſoli, quod deinceps ſequitur,

tur priuilegium iura ſeruitutum & obligationum, quibus Tranſitionis appellatio datur.

1 Regulare eſt, & ab omnibus receptũ, quod hæreditas uel ſucceſſio nondum acquiſita, non tranſmittatur, nemo enim plus iuris ad alium transferre poteſt, quã ipſe habet, l. nemo plus iuris, l. nemo plus commodi, ff. de reg. iur. Sed bene tranſmittitur vt acquirenda ſi defunctus eam facultatem habuit. Hæredem enim eiuſdem poteſtatis eſſe, cuius defunctus fuit, conſtat per d. l. hæredem. Ex quo hæc ſpecialis tranſmiſſio, quæ de hæreditate vel legato, hoc eſt, de ſucceſſione ex teſtamento uel ab inteſtato defertur, definitur ſucceſſionis prorogatio, l. ſi quis filium, §. 1. ff. de acqu. hæred. ubi gloſ. ordin Bar. Bal. Angel. Caſtrenſ. Imol. Ang. Aret. Alex. Iaſ. & alij communiter DD. Bald. in l. cum proponas, C. de hæred. inſtit. DD. in l. cum in antiquioribus. C. de iur. delib. & l. vnica, C. de his, qui ante apert. tabul. idem in effectu ponunt.

2 Vulgaris item eſt diſtinctio DD. vt videre licet apud Fernand. Vaſqu. ſ. 10. de ſucceſſ. progreſſ. Ant. Gomez. & alios de tranſmiſſione ſcribẽtes. apud Ioan. Pyrrhum, Ioan. Raynan. Angel. Peruſ. & alios de ſuitate tractantes, qđ tranſmiſſio ſucceſſionis ſit triplex, deliberationis ſcilicet, ſuitatis, & ſanguinis quib. addũt alij ſucceſſionis particularis, puta legati & fideicõmiſſi traſlationẽ. De quibus ſingulis præcipuas & magis vtiles proponemus quæſtiones eaſque breuiter pro anguſtia tẽporis, quæ nobis data eſt, reſoluemus.

Quæſtio xviij.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas ut tranſmittatur, oportet eam eſſe delatam.*

2 *An in hæredis hæredẽ trãſmiſſio fiat.*

3 *Et ſi fit, num ille mediatè uel immediatè fiat defuncto hæres.*

4 *Ius tranſmiſſionis an ſit potentis iure ſubſtitutionis.*

5 *Annè etiã fortius ſit iure accreſcendi.*

1 ANtequam ad dictas ſpecies deſcẽdam, uiſum eſt quædam generalia premittere, & in primis pro maiore definitionis explicatione quærendum arbitratus ſum, an hęreditas nondum delata tranſmitti poſſit? Reſpon. quod non nam ſi Titius Mæuium hęredem, ſcripſiſſet, atque ipſe Titius ante mortem Semper. patris ſui moreretur, nunquam Mæuius Sempronij hęreditatem habere poſſet, idem eſt in Seij hærede, qui Titium ante ſe defunctum inſtituiſſet hæredem: & ita tenet Bart. in l. fi. ff. ad Tertull. per l. ventre ff. de acq. hær. Bal. in conſil. 122. lib. 2. DD. in l. cum in antiquioribus, C. de iur. delib. Et hoc de communi teſtatur Crauett. conſil. 410. nu. 9. Idem obſeruatur in hæreditate repudiata, & magis quoniam repudians hæreditatem non vult habere hæreditatem, l. qui ad alium, ff. de regu. nihilque iuris amplius habet eam adipiſcendi, etiamſi millies velit, niſi ſit ſuus, qui abſtenſionem poteſt reuocare, ut ſupra dictum eſt §. omiſſio hæreditatis, & iſtam opinionem ex cõmuni tenet Fer. Vaſq. de ſucceſſ. progreſſ. ſeu p. 2. §. 7. in fine.

2 Quæro, num in hæredem hæredis tranſmiſſio fiat, puto, ſi Titius ſcripſit Seium, Seius Sempronium, ac Seius ante agnitiam Titij hæreditatem, poſt Titium tamen mortuus eſſet? Reſpo. Quod ſic, nam tranſmiſſio nihil aliud eſt, quam ſucceſſionis dilatio, hoc eſt, ſi primus non cognouerit, ſecundus ex facultate primi eam agnoſcere poteſt, idem de tertio uel ulteriori ſentiatur, hęrede, modo temporis decurſus non obſit, quoniam nõ ſolum primus hæ-

res

Digitized by Google

res defuncti hæres & ſucceſſor eſſe credi tur, ſed etiam reliqui quamuis per ſucceſſionem longiſſimam defuncto hæredes intelligātur eſſe, l.qui per ſucceſſionem,ff.de reg.iur.& eſt communis opinio ſecundū Iaſ. vt teſtatur Cephal.con.393.nu.64.

3 Quæro ad dicta,an ulterior hæres defuncto mediatè vel immediatè hæres exiſtat? Reſp.Quod exiſtat defuncto hæres immediatè. Nam trāſmiſſio eſt tranſilitio,ſed tranſitio de hærede in heredem, uel ſucceſſionis dilatio & prorogatio. Iſtamq. opinionem tenet Bar.in l.1.ff.de vulg.& pup.quam magis communiter ſequūtur DD. vt aſſerit Socin.conſi.61.nu.13.uol.1.

4 Quæro,an ius tranſmiſſionis ſit potentius iure ſubſtitutionis, vel quod idem eſt,an decedente inſtituto præferatur in hæreditate agnoſcenda ſubſtitutus,vel inſtituti hæres ex iure tranſmiſſionis? Reſpon.Omiſſis dd. altercationibus in ſubtili, & vtili hoc articulo,dico breuiter,quod ius trāſmiſſionis per omnes ſpecies ſit fortius iure ſubſtitutionis, & quod hæres inſtituti præferatur ſubſtituto in agnoſcenda hæreditate. Nam facultas agnoſcēdi, quæ data eſt a teſtatore inſtituto hæredi,non tam facile extinguitur, nec ſubſtituto locus credit datus ante, quam in inſtituto nullus amplius reperiretur,uel reperiri poſſet,iuxta l.ſi paterfamilias,ff.de hæred.inſti.l.cum proponas,C.eodem,quoad ius deliberandi commu.dicit opin.Alex.in d.l.cū proponas,nu.4.commun.quoque fatetur Ioann. Durand.de art.teſtand. titu.de ſubſtitut.caut.5. quoad ius tranſmiſſionis ex ſuitate, nobiſcum faciūt Bartolus d.l.1.ff.de vulgar.& pupillar.Bald.in l.ſi filius hæres,ff.de li.& poſthum.Gomez & alij recentiores in compend.de tranſmiſſ.Corraſ. Miſcel.c.2.nu.1.hanc communē dicit Angel.Aret.in d.l.filius hæres. Et hoc volūt,quotquot per ſubſtitutionē vulgarē ſuitatem tolli negāt atque hoc non ſunt quicunque aiunt, ſuitatem tolli per dationē ſubſtituti vulgaris,quorū multos.S.M.receſuit in §.ſuitas,q.10. n.1.quoad tranſmiſſionē ex iure ſanguinis firmat Soc.in l.vnica, C.de his qui ante apert.tabul.vbi hoc communiter approbatum teſtatur.

5 Quæro, num ius tranſmiſſionis ſit quoque potentius iure accreſcendi, & ſi Titio cohæres ſit datus Mæuius, an mortuo Titio nondum agnita hæreditate,admittatur ad eius portionē Mæuius vel Sempronius Titij hæres?Reſp.Dictū eſt §.ſubſtitutio.qu 13.quod ſubſtitutus præferatur coniuncto, ex quo ſine cōtradictione deduco, quod etiam is,ut eſt ille,cui ius tranſmiſſionis competit,qui ſubſtitutum uincit, præferatur coniuncto. Sempronius Mæuio. Nam ſi unico vincentem,multo magis uincam uictū, hoc vulgo receptum dicit Fran. Duar.de iur.accre. li.2.q.13.quamuis ipſe diſſentiat commun.ait Soc.conſ.94.n.3.uol.4. indubitatam teſtatur Fern. Vaſq.de ſucceſ. progre.§.6.n.18.Quod ꝓcedit etiā in tranſmiſſione ex iure ſuitatis,licet hāc ſecundū nonnullos.ut S.M.dixit in §. ſuitas,q.11.datio cohęredis extranei, collat,ſecūdū Iaſo.verò in l.ꝓ hęrede. §.Papinianus,ff.de acq.hær.nequaq̄ cui,& ſnīa cōis eſt,atq.iſtam opi.probat text.in l.ſi fratris, C.de iur.delib. Bart.& reliqui DD.communiter ibi. hanc communem atteſtatur Alex.in l.cum quidam,ff.de inſtit.& ſubſti.

Quæſtio xjx.

SVMMARIA.

1 *Quid tranſmiſſio ſit ex iure deliberādi.*

2 *An competat etiam filio.*

3 *Num inſtituto in re certa.*

4 *Nunquid etiam ſuccedenti de iure prętorio.*

5 *An competat iuris deliberandi tranſmiſſio hæredi fideicommiſſario.*

Nunc

1 NVnc ad tranſmiſſionem iuris de liberãdi deuenio, & dico, quod nihil aliud ſit, quam facultas qua hæres quiuis ſcientis hæreditatem ſibi delatam, poteſt in tempore ad deliberandum ſuo anteceſſori dato, hæreditatem nondum agnitam neque repudiatam agnoſcere, vel repudiare, quæ omnia patebunt ex ſequẽtibus, & maximè ex l. cum in antiquioribus, C. de iu. delib.

2 Dixiſti, quod hęres quiuis habeat facultatem, hæreditatem a prædeceſſore ſuo nondum agnitam, vel repudiatam acquirere vel omittere, quæro itaque, an quoque ſuus hæres, cui competit altera tranſmiſſionis ſpecies ex iure ſuitatis, hoc ius habeat deliberandi. Reſpondeo quod ſic, & textus eſt expreſſus in d. l. cum in antiquioribus quem firmant DD. omnes, vbi Bart. quem ſequuntur moderni ut teſtatur Iaſ. hanc vtilitatem addit, quia ex hac lege filius non habet neceſſe probare filium, quod facere cogitur, ſi allegaret tranſmiſſionem ex ſuitate, quodque facere eſt difficile, vt ijdem teſtantur DD. ibi per l. Lucius, ff. de cond. indeb. ſed ſufficit probare iſtum inſtitutum fuiſſe in teſtamento, vel alias ab inteſtato ſuccedere, & ſciuiſſe hæred. ſibi fuiſſe delatam, aut ſolum docere debet ſibi a iudice datum eſſe tempus ad deliberandum.

3 Quæro, an inſtitutus in re certa, qui potuit adire, poſtquam repudiauit hęres vniuerſalis, deceſſerit ante additionẽ, tranſmittat ius deliberandi? Reſpo. quod ita, nam fit hæres uniuerſalis iuxta commu. doctores ſententiam, vt aſſerit Alexa. in l. quoties, C. de hæredit. inſtituen. imo tranſmittit hęreditatem etiam ex alio iure, de ſenſu Salicet. in d. l. quoties quem putat Alex. ibidem veriſſimum.

4 Et hoc procedit quoque in bon. poſſeſſore, ſeu prætorio ſucceſſore, nam & is bonor. poſſeſſionem tranſmittit, ex d. l. cum in antiquioribus, ita tenet ibi. Cyn. Fulg. Ale. Iaſ. & alij doctores Cy. & Caſtrenſ. in l. qui ſe patris C. qui admitti. & hanc ueram atque de communi contra Ang. Caſtre. & nonnullos alios teſtatur Ant. Gomez. uariar. reſol. c. 9. nu. 46.

5 Ius deliberandi trãſmittit quoque fideicommiſſarius, ſi modo adita eſt hæreditas, uel petita adiri, ita tenet gl. in l. filiof. ff. de lega. 1. quam ſequũtur ibi Bar. Ang. et Imol. in l. 1. §. ſi is qui 400. ff. ad Treb. cum Bar. omnes dicit tranſire Soc. in l. cum filiof. n. 67. ff. de le. 1.

Quæſtio xx.

SVMMARIA.

1 *Qui tranſmittit hęreditatem debet ſcire, ſibi eam eſſe delatam.*

2 *Quid ſi quis propter abſentiam non potuit ſcire.*

3 *Quid in furioſo.*

1 NOn ſufficit autem ad tranſmiſſionẽ iuri deliberandi, ut defunctus ſit hæres, & ante repudiatam uel aditã hæreditatem deceſſerit, ſed neceſſe eſt, ut quoque ſciuerit eam ſibi eſſe delatã de quo textus eſt, in d. le. cum in antiquioribus, & communis omnium doctor. ſopinio, ibi & in l. unic. C. de caduc. tollen. communemque dicit Burſat. conſil. 61. Sed contra communem aliud ex textu d. l. cum in antiquiorib. ſancitum reperio, quod nimirum ſcientia hæredis non requiratur, ſed Imp. cã ob cauſam ſcientiæ meminit, ut oſtendat præſcriptionis, ſeu excluſionis initium, quod non currit ignoranti, uerũ ſcienti ſolummodo, quod ſi uerum, ut quoque eſt ampliſſimum illius legis beneficium erit, nec multum utilis ſequens diſputatio, ac retenta communi quæro.

2 Sed quid ſi quis non potuit ſcire, puta propter abſentiam, uel aliam cauſã? Reſp. tunc datur eius hæredi reſtitutio in inte-

Digitized by Google

in integrum, vt dixi ſupra q. 20 art. pręcedenti, ac ita tenet Bar. in l. qui duos, ff. de reb. dub. quem ſequuntur mod. DD. ut etiam Alex. 168. lib. 1. Soc. in l. ſi mulier, ff. eod. Crauet. conſi. 410. numer. 11.

3 Nũquid etiam illud beneficium locum habeat, cũ furioſo delata eſt, quæritur? Reſp. quod ita, & licet ipſius nomine hæreditas a curatore agnita non acquiratur, niſi inſtitutus fuerit ſeruus vel filius eius, aut ipſe fu rit hæres neceſſarius, vt tenet gl. & DD. in l. ſi. Co. de curat. furioſ. eamque communiter approbatam dicit Alex. in le. infantis, C. qui admitti, tamen eadem ratio & cauſa reſtitutionis eſt in furioſo, quę in infante, vel minoribus, de quibus dixi infra q. 29. nu. 15.

Quæſtio xxi.

SVMMARIA.

1 *Infans non tranſmittit ius deliberãdi, quia ipſe nequit deliberare, & neſcit hæreditatis ſeu ſucceſſionis cauſam.*

2 *Niſi ad patrem.*

3 *An etiam ad matrem.*

4 *An tutoris ſcientia ſufficiat, vel patris. 5.*

1 QVæro ẽt, an infans ex hoc capite hæreditatem uel ius deliberandi tranſmittat? Reſp. cõis eſt DD. ſententia, quod non, quia neſcit hæreditatem ſibi eſſe delatam, hoc autem ſcire non põt, quia eius cauſam ex quo defertur, ignorat, l. pupillus ff. de acq. hær. verũ ſi ſcientia in alio hęrede, vt in proxima probaui qu. nu. 1. tranſmittente nõ requiritur, quare nec in infante neceſſaria erit, ut tranſmittat, neque in furioſo, aut alijs, qui propter impedimentũ aliquod non potuerunt ſcire hæreditatẽ ſibi eſſe delatam, pro qua ſententia facit l. Pannonius. ff. de acquir. hæred.

2 Conſtat ex l. ſi infanti, C. de iur. deliberandi, quo hæreditas filio infanti delata, nec dũ ab ipſo, uel tutore, vel patrẽ adita, trãſeat in patrẽ, nũ hæc fiat ex iur. delib. & ſi ex trãſmiſſio? Reſp. illud quidem rubrica arguit, ſed textus in nigro expreſſe repugnat dicẽs ꝙ hoc fiat iure patrio, quia filius eſt portio paterni corporis, quę trãſfuſa eſt in procreatione ipſius filij per l. vlt. in ſi. C. de impub. & alijs ſubſt. l. ſcimus ad ſi. Co. de agric. & cenſit. ac inquit Guliel. Onia. in q. Academ. 8. nu. 1. quod patria poteſtas ſuppleat ſcientiam, ex quibus patet illum velle, quod ius deliberandi ſolum in patrem, non ipſa hæreditas tranſeat. Sed iſti obſtant opinioni verba hæc in d. l. ſi infanti, poteſt pater iure patrio, quaſi inſtãti quæſita capere, tranſmittitur ergo ut adita hæreditas, non ut adeunda: volunt nonnulli hoc quemadmodum ibi teſtatur gloſſ. in verb. quæſita, ſed gloſſa contrarium ſentit, & ait patri deferri non ut peculium, ſtatim quod poſſit occupari, ſine alio actu, ſed ut hæredi infantis adeundi, cum nondum eſt adita, ſecus verò ſi adita fuerit. Cum gloſſ. tranſeunt Bartolus, Baldus, Angel. Salicet. Alexand. & Iaſon. & communiter DD. vt teſtatur ibid. Alexand. numero quinto peculiaris itaque eſt hæc tranſmiſſio, & alia a tribus iſtis tranſmiſſionum ſpeciebus.

3 Num hoc ius ad matrem cæterosque in materna linea adſcendentes pertineat, quęro? Reſpondeo, affirmatiuam tenet Bald. in d. l. ſi infanti, dum dicit, quòd pater iſtam hæreditatem debeat diuidere cum matre & fratribus, idem ſentire uidetur Barto. in l. uentre, ff. de acqui. hęred. cum quo faciunt Imol. & Ang. ibi.

Sed contrariam opinionem ſequitur Nicol. de Mat. a Bal. in d. l. ſi infanti, relatus, & Ang. cum Caſtrenſ. ibid. vbi Sal. dicit, hoc ita proprium ius eſſe patris

patris, ut ſi repudiaret, non accreſceret cohæredibus matri ſcilicet et fratribus in alijs bonis dicta hęreditas infanti delata, ſed deuolueretur ad alios, ad quos iura fuiſſet, ſi pater hoc priuilegiũ nõ haberet, puta ad ſubſtitutum datum infanti, uel ad eos, qui priori defuncto ab inteſtato ſucceſſiſſent, eam quoque tenẽt Alexan. in d. l. ſi infanti, Gulielm. Onic. in d. quæſt. 8. n. 3. eſtque opinio uerior & communior. Quam tamen limita ſecundum Alex. in d. loco, vt mater cum fratribus excludatur, ſi hæreditas non adita vel plenè infanti quæſita ſed quaſi quæſita: in illa par conditio eſt matris fratrum atque patris, in hac uero ſolus pater habet priuilegium & paternus auus, ut ſi filius infans deceſſit non adita ſibi hæreditate delata, ſuperſtite matre & auo paterno, quãuis mater ſit in ſolidum hæres infantis in alijs bonis, & præfertur auo paterno iuxta auth. defuncto, C. ad Tertul. tamen d. hæreditate filio infanti delata nec dum adita præfertur auus paternus, ex d. l. ſi infanti, & ſecundum receptam DD. ſententiam.

4 Ad iuris delib. randi regredior trãſmiſſionem, & quęro ſecũdum dictam communem, quæ ſcientiam requirit, & Bartol. qui hanc etiam ab aduocato cauto articulari poſtulat in leg. cum in antiquioribus, C. de iur. deliberandi, num ſcientia tutoris uel patris ſufficiat? Reſp. de tutore sũt diuerſæ opi. quod ſufficiat, tenent Franciſc. Tigrin. & Bar. in d. l. cũ in antiquioribus, quia tutoris ſciẽtia cenſetur pupilli, l. ſequitur, §. ſi pupilli, ff. de vſuc. l. nõ ſolum, §. ſi cũ, ff. de lib. cauſ. quos Alex. & alij frequentius in d. l. cum in antiquioribus Contrarium tenẽt Bal. in dicta l. ſi infanti, cum quo trãſit itidem Ang. quamquam utramque opinionem tentet conciliare Bartolus, ſuam tamen opinionem limitat, vt ſcientia tutoris non proſit infantis hæredi quando tutor neceſſitante pupillum, quia ſcientia requiritur tempore mortis: ſed illi bene occurrit Alexander in d. l. cum in antiquioribus, n. 8. ex gloſſ. in uerb. ſciens, quæ vult quod annus ille ſit utilis ab initio, poſtea vero ſit continuus, & ſic ſatis eſt, quod a principio ſciuerit: & licet Bald. non ſentiat cum Bartolo, quoad priorem articulum, tamen ipſe & Salicet. in d. l. ſi infanti, conſentiunt Alexander, ſed ut ſerua quod dixi in quæſt. 20. ſupra num. 1.

5 Quod autem patris ſcientia hęreditatem eſſe delatam, ad tranſmittendum ius deliberandi non ſufficiat, tenet Bar. te. in l. cum in antiquioribus poſt medium, verſ. expeditis, C. de iur. deliber. vbi etiam Caſtrenſ. Alex. Bar. in l. qui duos. ff. de reb. dub. Cuman. conſ. 122. cur. diuerſum in tutoris & patris ſcientia DD. ſtatuant nõ uideo, uterq. enim pro infante hæreditatem ſolus adire poteſt, ubi dixi in artic. acquiſitio hæreditatis, q. 17. n. 3.

Quæſtio xxij.

SVMMARIA.

1 *An ad fiſcum tranſmittatur ius deliberandi.*

2 *Quantum tempus facultas deliberationis ſit tranſmiſſa duret.*

3 *An filius ex triplici capite poſſit tempus deliberandi tranſmittere.*

1 Conſtat iam quemuis ſcientem ſibi hæreditatem delatã, poſſe trãſmittere ius deliberandi, & ad quoſuis, ſecundum DD. communiter in d. l. cum in antiquioribus, teſte Gomez. uariar. reſolut. cap. 9. nume. 51. Quæro an etiam ad fiſcum tranſeat? Reſpondeo: Fiſcus ſuccedit in bona uacantia & caduca, uel uenit, ut hæres, hoc modo eiuſdem ſit poteſtatis cuius defunctus fuit, com. Ceph. conſ. teſtatur, 321. num.

num.25.65.itidem Burſa.conſ. 123.altero verò nihil niſi acquiſitum uel uacans capit, quare arbitrium adeundi, vel repudiandi in fiſcum quoque non tranſibit, l.ſi quis mihi bona, ff.de acquiren.hæredit.altero vero caſu tranſmittetur.

2 Quæro, quantum tempus durat facultas deliberandi ad hæredem tranſmiſſa? Reſp.ex d.l cum in antiquioribus,C.de iur.delib.nominatus eſt annus intra quem deliberari poteſt,deliberatioque tranſire ad agnoſcendā bonorum poſſeſſionem,decreti ſunt aliis centum dies, parentibus & liberis annus,l.1.§.largius, ff.de ſucceſſor.edic. quo tēpore elapſo ius deliberandi non trāſmittitur,ſi uero ante decurſum dicti temporis,hæres,hæreditate,vel bonorum poſſeſſione nondū agnita, deceſſerit,quicquid ſupererit de illo, eius hæredi ſaltem vtile erit, & de hoc erit tex.clariſ.in d.l.cum in antiquioribus, quodque communiter ibid.a DD.tenetur,vt aſſerit Vveſembec.cōſ.89.nu.8. commun.dicit Gozad.conſ.56.n.9.

3 Quæro,ſi filius deceſſit poſt annum, an tranſmittat ius deliberandi altero anno,vt legitimus? Reſpō. negatiuam tenet,Ful.in l.licet,C.de iur.deli.quia de iure ciuili adhuc durat facultas adeundi ex primo capite vſque ad 30.annos.Contrarium ſeruat ibi.Bal. cuius dictum Alex.ſaluat quoad ſucceſſionem prætoriam,& difficultatem totā, ex communi DD.opinione, ſoluēdam autumat,quæ dicit quod d.l.cū in antiquioribus ēt locū habeat in ſucceſſione prætoria, quod & verum arbitror.

Quæſtio xxiij.

SVMMARIA.

1 *Suus hæres tranſmittit hæreditatem non aditam ex iure ſuitatis.*
2 *Etiamſi ſit infans.*
3 *Non tamen emancipatus.*
4 *Quid ſi datus eſſet ei ſubſtitutus.*
5 *Quid ſi cohæres extraneus.*
6 *Quid ſi fratres eſſent ſuperſtites.*
7 *Quid ſi pater eſſet filio inſtituto.*
8 *An frater pupillariter ſubſtitutus, fratri ex hoc iure tranſmittat hæreditatem paternam.*
9 *Quid ſi repudiato primo capite ſuccederet ex inferiori aliquo.*

1 Conſtat ex apoſtolo, ſi quis filius, & hæres,id eſt,dominus rerū paternarum,abſque vllo alio facto, mero iure,quare etiam plus iuris filius ad hęredem tranſmittet,quam alius,qui hæreditatem nondum adiuit, rerumque hęreditariarum dominium acquiſiuit, & de dictis eſt textus bonus.in l.2.§.filium,ff.pro hær.vbi dicit Seruius, filiū non poſſe rem donatam a patre uſucapere titulo pro hærede, quia mutaret poſſeſſionem naturalem, quæ erat penes filium uiuo patre,& in l.in ſuis,ff. deliber.& poſthum.l.filius qui patri, ff.de vulga.& pupil.l.ſi quis filiū, C. de inoffic.teſtam.eamque opi.communiter tenent DD.in l.ſi infanti, C. de iur.delibe.& eſt communis opinio ſecūdum Alexand.in l.ſi fratris,C.eo. Quare ad quoſuis hęredes,ēt extraneos tranſmittet hæreditatem paternam iure ſuitatis,hæc adeo hodie nonnulli cōmunis eſt,ut nemo ex illorum opinione audeat contra hiſcere.

2 Quod verū puto, quamuis filius ſit infans,nam ut ex d.l.in ſuis, dominiū ipſo iure tranſeat in filium, non efficit maior ætas,ſed ſola ſuitas ſeu filiatio, & hanc comm. dicit Iaſon in l.ſi infanti,C.de iur.delibe.cui opin. Bald.ib.aduerſatur,cū alijs nōnullis. Sed communē opinionem teſtatur Alex.veriorem.

3 De emancipato tamen, vt paternam hæreditatem tranſmittat non aditam, hoc non dico,quāuis ſublata ſit in ſucceſſione differentia inter ſuam eman-

cipatum

cipatum l. ne minimus, ff. cum igitur, C. de leg hær. & eſt communis opinio ſecundum Alexand. & Iaſon. in leg. ſi fratris, C. de iur. deliber. & Angel. in le. illud. ff. ſi pars hæred. pet. commun. item fatetur Ioan. Pyrrhus in tractat. de ſuitate num. 15. veritatem teſtatur Fernand. Vaſq. de progreſ. ſucceſ. §. 7. numer. 5. veram, & communem aſſerit Gome. variar. reſolut. cap. 9. numero 24.

4 Quid ſi pater eum inſtituiſſet, atque extraneum vulgariter ſubſtituiſſet? Reſpond. nihilominus ex hoc iure trãſmittet, potentius enim ius tranſmiſſionis eſt, quam ſubſtitutiones, ut ſupra dictum, & confirmatur, nunc ſe. vnic. C. de his qui ante apert. gl in l. ſi pro dote, § fin. ff. de leg. præſtand. quã ſequitur Bar. ibid. Caſtrenſ. cum aliis Doctorum d. leg. unica, hanc communem dicit Iaſon. l. 1. ff. de vulgar. commun. item fatetur ibid. Barb. ad Barto. com. teſtatur Socin. conſil. 296. vol. 2. magis commu. idem ait conſil. 67. nu. 4. volum. 4. magis item commu. a qua non recedendum in conſulendo, & iudicando aſſerit Anton. Gom. variar. reſolut. capi. 9. num. 50. nec obſtat dictis communis illa, quam poſuit ſocer meus in §. ſuitas, quæſt. 10. numer. 1. quæ vult, quod per dationem ſubſtituti tollatur ſuitas, & ſic conſequenter iuxta eam tolleretur tranſmiſſio ex iure ſuitatis.

5 Sed quid ſi extraneum pater filio dediſſet cohæredem? Reſpond. ad hanc quæſt. reſpondi ſupr. ubi dixi ius tranſmiſſionis eſſe quoque fortius iure accreſcendi, eamque indubitatam enunciat Fernan. Vaſq. de ſucce. progreſ. §. 6. nu. 17. quia ius accreſcendi eſt tacita quædam ſubſtitutio, vt dictum eſt in §. ius accreſcendi, quæſtio. 2. & quamuis datio cohæredis extranei tollat iuxta communem, ius ſuitatis, tamen tranſmiſſioni nihil derogat, vt relatum eſt in §. ſuitas, q. 11. num. 4.

6 At ſi ex teſtamento nõ ſuccederetur, ſed ab inteſtato, & filius haberet a... os fratres? Reſp. potior eſt cauſa liberorũ defuncti, quam fratrum, & hoc caret omni contradictione, ſed an fratrum cauſa, & ſucceſsio prior ſit extraneorũ, dicetur q. ſequenti.

7 Quod ſi filius ab extraneo fuerit inſtitutus, & ante aditam hæreditatem deceſſerit, an ad liberos ſuos tranſmittet, an uero ad patrem, una inſtitutũ. Reſpon. diuerſum quod eſt a præcedenti quæſt. inuenies ſupra, quæſt. 21. num. 3.

8 Quæro ulterius an frater pupillariter ſubſtitutus fratri, hereditatem fraternam pupillarem ex ſuitatis iure trãſmittat? Reſpond. quod ſic, nam quos mihi facere neceſſarios heredes, eos poſſum, & filio, l. ſed etſi plures §. quos poſſum. ff. de vulga. & pupil. ita tenet Angel. Imo. Caſtrenſ. in l. qui duas, ff. eod. Alexand. in d. l. quoniam, Cod. de iur. delib. Barto. Salic. & alii communiter DD. in l. emancipati, Cod. qui admitti, ut teſtatur Ioan. Pyrrh. in tract. de ſuitat. num. 4.

9 Quæro ſi filius repudiaſſet patris hereditatem ex primo capite, ſeruaſſetq. inferiora, num tunc ex hoc iure ſuitatis tranſmittat? Arius Pinel. l. 1. parte 2. num. 39. C. de bon. liber.

Quæſtio xxiv.

SVMMARIA.

1 *An hereditas paterna, ex tranſmiſſione ſuitatis transferatur ad quoſcunque hæredes etiam extraneos.*

2 *Quid ſi defuncto ſint fratres.*

1 CErtum eſt ex relatis, quod heredi tas paterna, etiam a filio nõ agnita, tranſmittatur, quæro num ad quoſcunque indiſtincte tranſeat heredes quoque extraneos? Reſpon. controuerſa hęc eſt quæſtio inter Azonem, &

Hugolinum antiquos gloſſatores, & per diſcipulos gratiter diſputata, atq. adeo, vt Bal. teſte Iaſon. in d.l. ſi infanti, C. de iur. delibe. dicat eam indigere deciſione cæſarea. Et qd ad extraneos non tranſmittat, tenet gl. in l. apud hoſtes, & de ſuis, & legit. & in l. ſi fratris d. l. ſi infanti l. cũ antiquioribus, verb. ad poſteros, C. de iur. delib. eamq. ſecuti ſunt Martin. Sil. & multi antiquorum noiatim vero Bald. & Fulg. in d.l. ſi infanti, Salicet. vterque in dict. leg. apud hoſtes, & alii quod allegat Fern. Vaſq. de ſucceſ. prog. §. 8. num. 8.

Contraria vero opinio, quod etiam ad extraneos tranſmittatur, probatur ex l. fi. §. ſin autem, perpetuum, Co. de curat. furi. l. ſi fratris, C. de iur. delib. l. apud hoſtes, C. de ſuis legiti. hanc tenet Iaco. de Aret. Pet. Cyn. Ruin. Bar. in l. ventre, ff. de acq. d. l. ſi infanti, Bal. in d. l. apud hoſtes, l. cum debitũ, C. de iur. delibe. hanc commu. teſtantur Ludo. Rom. in d. l. ventre. Iaſon. in d. l. ſi infanti, nu. 14. & ante eum Alex. in l. ſi filius, nu. 3. ff. de vulg. & pupil. Dec. cõſi. 250. & 331. Io. Ceph. conſ. 56. nu. 4. lib. 1. communem item fatentur Fern. Vaſq. de ſuc. progr. §. 21. nu. 266. Ang. Peruſ. in tract. de ſuitate, nu. 73. magis communem aſſerit Alex. conſil. 20. vol. 1. magis communem, & meliorẽ agnoſcit Socin. conſi. 8. circ. fi. l. 4.

2 Sed quid ſi defuncto fuerint fratres, vel filii, de cuius ſucceſſione agitur? Reſpondeo: etiam de hac non leuis eſt diſſenſio inter illos, qui magis communem propugnant. Quod extraneus omni caſu præferatur, volunt, Barto. Imol. Fulgoſ. Salicet. Caſtrenſ. & communiter DD. in dict. l. ſi infanti, vt teſtatur Fernand. Vaſq. dic. §. 21. nu. 268. vbi Alexand. & Iaſ. eam commu. enunciat opinion. comm. affirmat Aret. & Ro. in d. l. ventre, verius putat Ang. Peruſ. in d. tract. de Suitate, n. 76.

Quod extraneus non præferatur, ſi defuncto fratres fuerint, vel filii, ſentit gl. in l. ſi quis filiam, §. 1. ff. de acq. hær. Bar. in l. ventre. Bal. in l. qui ſe patris, C. de iur. dẽlib. com. iſtam dicit Corn. in d. l. ſi infanti, commu. ſimiliter teſtatur Barb. cõſi. 60. qui ad eam plurimos ibi allegat, veriorem pronunciat Fer. Vaſq. in d. §. 21. per d. l. apud hoſtes, hanc communiorem, ueriorem, & æquiorem dicit Burſatus conſi. 61. nu. 21

Sed in conflictu tanto, quid faciendum? amplectendam arbitror in puncto iuris priorem, & fugiendam exiſtimo poſteriorem opi. pugnat. n. cum iuris principiis, & quidem ſine expreſſo textu, aut probabili ratione, & negat in hæredem tranſire omnia iura, quæ defunctus habuit, affirmatque potentius eſſe ius accreſcendi, quam tranſmiſſionis, uel inſtitutionis, ſeu ultimam uoluntatem, quæ tamen efficere poteſt, ut res non tranſmiſſibilis tranſmittatur, & ne tranſmiſſibile tráſferatur, ut dixi infra, q. 27. qua de cauſa non malè dictum autumo a Bal. & aliis magis cõmuniter ind. hæc uerba, ff. de leg. 1. ut teſtatur ibi. nu. 20. Scin. impedire tranſmiſſionem, eſt impedire uoluntatem teſtatoris, quod lex non facit ſine aperta teſtatoris uoluntate. Nõ eſt autem mihi dubium, quin filius teſtator maluerit transferri in hæredem extraneum, uel cum ſuo filio inſtitutum, uel ſolum ſcriptum, ſi ſciuit patris ſui hæreditatem ſibi delatã, quam apud filios, uel fratres remanere ſecus reor ex naturali æquitate, quia ualde odioſa eſt illa inſtitutio, qua qs neglecto ſuo ſanguine, abſq. graui cã, planè extraneum inſtituit ſcribitq. hæredem, l. non eſt. n. conſentiendum. ff. de inof. teſt. ideoque reſtringendam ex æquitate concludo, quantum fieri poteſt, ſalua teſtatoris manifeſta uolũtate. Odia namque, iuxta Brocardicã, reſtringenda, & fauores ampliandi sũt quamobrem tacita pupillaris non excludit omnino matrem, ut in §. ſubſtitutio, q. 32. dictum eſt.

3 Iuxta

3 Iuxta mō narrata quæro difficilem & notabilem quæſt. de qua Oldr. cōſ. 93. latè agit. An ſtante conſuetudine, vt primogenitus ſuccedat in regno, ſi primogenitus decedat ante regni adeptionem, an eius nepoti, vel patruo deferatur ſceptrum? Reſp. ad nepotē alij trāſmitti volunt, alij contra ad patruum, referente Alex. in l. is pōt, ff. de acq. hæred. qui ex Bal. diſtinctionem litem ſic dirimit, aut nepos eſt natus ante patruū, aut poſt eū, primo caſu nō poteſt dici primogenitus, quare ēt ex conſuetudine, vel ſtatuto de primogenito loquente, in eū nō tranſmittetur regnū, altero caſu in nepotem tranſit, ſi nudè diceretur, primogenitus ſuccedat in regno, ſecus ſi addit filius. Nam filij appellatione propriè non venit nepos, l. filij appel. & l. iuſta, ff. de verb. obl. ſed Caſtr. opin. in d. l. is poteſt, quæ indiſtinctè loquitur, mihi magis placet, nā & in feudis agnatus ſemel excluſus, pꝑpetuo cenſetur excluſus, donec aliquis de iſta linea ſupereſt, c. 1. de ſucceſ. fratr. atq. ita tradit Vveſenbec. c. 6. nu. 9. Mozzius de ſubſtant. feud. n. 68. Sonſbec. p. 9. n. 49. idque tam in nouo quā in antiquo obtinet feudo.

Quæſtio XXV.

SVMMARIA.

1 *An tranſmittatur ex hoc cap. portio filiarum maſculis, per ſtatutum, vel renuntiationem, acquirenda.*

2 *Nū ſucceſſio prætoria hinc trāſferatur.*

3 *Quid de iure reuocandi abſtenſionem.*

4 *An inſtitutio conditionalis ex hoc capite tranſmittatur.*

5 *Nunquid idē obtineat in duabus quartis, quas poteſt filius detrabere ſub condōne rogatus reſtituere hæredit.*

1 IN §. ſucceſſio ab inteſtato, quæ. 3. & 10. dictum eſt, quod ſtatuto induci poſſit, vt fęminæ, extantibus maſculis excludantur a ſucceſſione, item quod accepta dote paterna hęreditati queāt renunciare, quæro nunc an talis portio maſculis acquirēda ex potētia ſuitatis tranſmittatur? Reſpon. quod ſic, eamque commu. dicit Decius conſilio 331. Iaſon, qui hanc quæſtionem nominat altam in l. emancipata, Co. qui admitti, late hunc paſſum diſputat in l. ſi arrogator, ff. de ado. & concluſionis noſtræ ratio eſt, quia ius ſtatutarium, pars iuris ciuilis, filius attribuit, quod filiarum erat, vnde, & ius tranſmiſſionis, quod hiſce competebat, illis dediſſe creditur, & ius ciuile in l. in ſuis, ff. de libe. & poſth. in omnes ſuos hæredes etiam fæminas ſtatim voluit ipſo iure ſine facto dominium continuari, ita ius ſtatutarium excluſis fæminis, in maſculos ſolos omnia patris iura traduci ſtatuit.

2 Sed quæro, num etiam ſucceſſio prætorio iure delata hinc tranſmittatur? Reſpon. quod non, nam iure prętorio, poteſtas patria, vel ſuitas non conſideratur, leg. nam, & ciuium, ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. §. ius autem inſtit. de patria poteſt. iſtam opin. tenent Bartol. in l. fin. Aret. in l. ventre, ff. de acq. hæred. Alex. in l. emancipata, *Cod.* qui admitti, vbi recenſet conſentientes, & diſſentientes, & affirmatiuam magis in iure fundari, & authoritate doctorum, teſtatur Anton. Gome. variar. reſolut. cap. 9. nu. 47. *S*ed bene tranſmittitur ex iure deliberandi, vt ſupra retulimus quæſtion. 4. & ex potentia ſanguinis quem prætor agnoſcit, & hanc opinio, communiter tenent Cyn. Barto. Bald. & alij Doctorum in d. l. emancipata eamque communem dicunt Alexā. & Iaſon ibi communem quoque teſtantur Fernan. Vaſq. de ſucceſ. reſolut. §. 14. nu. 41. Anton. Gome. variar. reſolut. cap. 9. num. 45. cum quo eam puto veram, & ſequendam per le. 1. §. hoc autem, ff. ad Trebell. quod tamen

intellige de bonorum poſſeſſione edictali, quæ iuris eſt, non autem decretali, quæ facti, vt ait Ioan. Saiſon. in conſuetud. Toron. titul. 25. artic. 3. neque in bonorum poſſeſſione contra tabulas, quia odioſa eſt, impugnat enim teſtamentum, vt tradunt Bal. Alex. Dec. & recentiores in l. emancipata, C. qui admitti.

3 Atque quæro, num etiam ius reuocãdi abſtenſionem, quod conceditur filio, vt dixi, §. omiſſio hæreditatis, quæſt. 3. ex hoc ſuitatis iure tranſmittatur? Reſpond. in eo. §. omiſſio hæreditatis oſtendi ſuum hæredem tranſmittere hæreditatem paternam, cum beneficio abſtenſionis, quia tranſmiſſio nihil aliud eſt quam ſucceſſionis prorogatio, eiuſdem formæ, & qualitatis, le. ſi quis filium, ff. de acq. hær. l. ſimili, §. fi. C. de inoffic. teſtam. ex qua definitione concludendum puto, quod etiã tranſmittatur cum beneficio reuocandi abſtenſionem, dato ab Imper. Iuſtin. l. fi. C. de repud. hære. ita tenet gl. & tex. in l. ſi quis filiusf. ff. de acq. hær. gl. in l. 1. C. de his qui ante apert. & in l. cum antiquioribus. C. de iur. delibe. & hanc tenent, Fulg. & Rom. in d. l. ventre, Fern. Vaſq. de ſucc. progr. §. 9. nu. 26. Cõtrariã opinionẽ ſecuti ſunt plures, vt Bar. Ange. Imo. in d. leg. ventre Bar. in l. ex militari, §. 1. ff. de teſtam. milit. Ale. in l. ſi filius qui patri, ff. de vulg. & l. qui ſe patris, C. vnde liber. Corn. Alex. Iaſ. in d. l. fin. C. de repud. Bald. in leg. vnic. C. de his, qui ante apert. tabul. eamque commun. teſtatur Iaſon. in d. l. fin. commun. concluſionem dicit Fern. Vaſq. de ſucceſ. progr. §. 9. n. 26. & §. 7. nu. 15. recenſet quoſdam contrariam ſequentes partem, magis communem fatentur Ale. in d. l. qui ſe patris, Socin. conſ. 116. nu. 12. ab hac non eſſe recedendum in conſulendo, & iudicando dicit Franc. Curt. ad Alexand. in d. l. qui ſe patris. Prior opinio confirmatur ẽt hoc argumento, quia vt ſupra dixi, ſuitati conceſſum eſt priuilegium vtrumque, tam abſtenſionis, quam reuocationis, quare, vt illud tranſmittitur, ita quoq. hoc tranſmittetur, ſimilium enim eadem ratio.

4 Quæro, num inſtitutio cõditionalis tranſmittatur ex iure ſuitatis? Reſpondeo eadem eſt, hæc quæſtio cum illa, an conditio ſi voluerit hæres eſſe, filiũ meum ſcribo hæredem, ſit ſuſpenſiua tranſmiſſionemque ex ſuitate tollens vel an conditio, ſi voluerit hæres eſſe tollat ſuitatem. Quod per dictam conditionem, ſi voluerit non impediatur tranſmiſſio, ſentit gloſſ. ordin. & fin. in l. iam dubitari, ff. de inſtit. hæredit. Dyn. Bald. Angel. & Alban. in l. Cornelius, ff. eod. gloſſ. cum Bartol. in l. is cui ff. de actio. & obligat. Cornel. 42. conſil. 125. Socin. conſil. 116. & ratio eſt ſecundum illos, ex le. verba hæc, ff. de conditio. & demonſtrat. quoniam illa conditio ſolum neceſſitatem, non ſuitatem tollit.

Contrariam tenent opinionem Decia. conſil. 339. num. 2. & conſ. 416. in fin. Rum. conſil. 140 Pariſ. conſil. 9. n. 26. Soc. iun. conſ. 98. num. 7. in 2. vol. Anton. Gome. variarum reſolut. capi. 9. numer. 32. hanc communem dicit Gorn. conſil. 18. numer. 4. in 4. magis communem teſtatur Decia. reſponſi. 129. nume. 30. volum. 3. Ratio autem horum Doctorum eſt, quoniam ſub tali conditione filius fit voluntarius, & veluti extraneus, d. l. iam dubitari, neque vlla diſpoſitio ſub conditione, concepta tranſmittitur, l. vnica, C. de his qui ant. aper. tab. quare deficiente conditione deficit quoque inſtitutio, vt dixit S. M. in §. inſtitutio, q. 26. n. 6. & pro hac mea ſententia eſt tex. valde notabilis in l. ſuus quoque, ff. de hære. inſtit.

5 Quæro præter ea, an ex ſuitatis iure tranſeat facultas detrahẽdi duas quartas, quã ſcripſit habere, filium graſſus

in §,

Digitized by Google

in §. Trebellianica, qu. 4. Reſp. Quod ſic ita tenet Soarez. in l. quoniam ampliat. 16. num. 6. item gl. Bart. Ange. & alij communiter DD. in l. quãquam ff. ad Falc. Idem etiam tenent Capr. conſ. 89. Dec. conſ. 203. Crau. conſ. 50. Cagn. in l. Papinianus, §. meminiſſe, com. aſſerit Por. conſ. 9. comm. quoq. fatetur Burſ. conſ. 19. n. 36.

Quæſtio xxvj.

SVMMARIA.

1 *Iure ſanguinis tranſmittatur hæreditas aſcendentium, abſque differẽtia ſexus, omnes deſcendentes.*
2 *Num etiam ad aſcendentes.*
3 *An etiam ad collaterales.*
4 *Nũquid et hic tranſmittatur ad emancipatum.*
5 *Vel liberos naturales tantum.*
6 *Quid in ſucceſſione prætoria.*
7 *Quæ ex tribus ſpeciebus trãſmiſſionis ſit latiſſima, & breuius explicatio. l. cũ in antiquiorib. C. de iur. deliber.*

1 IVs tranſmiſſionis ex potentia ſanguinis ſequitur quo citra omnẽ cõ traditione deſcendentes in linea recta tranſmittũt hæreditatẽ, & quiduis illis relictum ab aſcendentibus, non aditum neque acquiſitum ẽt clauſis tabulis ad ſuos liberos, de quo tex. eſt capitali in l. unica, C. de his qui antea per tabu. hæred. tranſmitt.

2 Sed ualide DD. inter ſe concertant, num ex hoc capite hæreditas deſcendentis tranſmittatur, ad aſcendentem non adita. Et affirmatiua tenet glo. cũ nonnullis DD. in d. l. unica, eamque comm. dicit. Ro. in l. uentre præterito ff. de acq. hære. quoniam eadem ratio in d. l. unica poſita, militat tam in parentibus, quam in liberis, cum in deſcendentib. tum in aſcendentib. Siquidem etiã per indignũ eſt, fortuitas ob cauſas uel caſus humanos, auos uel prauos auias uel proauias. nepotũ uel neptiũ ſucceſſione defraudari aliosq ue inſperato legati aut hæreditatis commodo gaudere, addo ꝙ licet inuerſo ordine, tñ non minus parentibus legitima iure naturæ debeatur, quam libe ris. Sãciũt tãde in d. l. unica Impp. circa fi. generaliter, Habeãt uero, inquiũt illi ſolatiũ triſtitiæ ſuæ, quibus merito eſt conſulendum. Vel quod idẽ eſt, cõſulendũ eſt merito omnibus qui ſuper obitũ contriſtantur ſuorũ, ut habent triſtitiæ ſuæ ſolatiũ per hanc tranſmiſſionis ſpeciem At magis contriſtantur a parentes ſuper mortẽ uegetorum liberorũ, quam liberi, cum auus aliquis moroſus & elanguidus moritur, amorque magis deſcendit quam aſcendit quare inducor ut hanc opinionem veriorem atque æquiorem putem.

Contrariæ ſententiæ ſunt Iac. But. Bar. Bal. cum alijs DD. in d. l. unica, interpretes in l ſi infanti, C. de iur. de lib. ubi ſpecialem dicunt eſſe caſum, ubi generalem noſtrum infringat, uel falſum oſtendat. item DD. omnes teſte Ale. in d. l. ſi infanti, in d. l. uentre, ff. de acq. hær. & hanc commu. eẽ enũtiat Guil. Bened. in c. Raynut. in uer. mortui itaque nu. 152. de teſtam. Ale. conſi. 166. vol. 7. Io. Ceph. 288. nu. 12. lib. 2. magis commu. ait Socin. conſil. 14. vol. 4. niſi ille aſcendens ſuper ſtes eſſet etiam aſcendens demortui.

3 Quæro, num filius non adita hæreditate matris, ex hoc c. eam tranſmittat ad ſuos fratres? Reſpo. Qđ non, nã ex d. l. unica, ad collaterales nulla fit trãſmiſſio, & in q. propoſita ita tenet glo. in l. minor, C. ad Orfici, quã communiter ſequũtur DD. teſte Soc. in conſi. 67. n. 5. vol. 4. ita qñoq. ſentit Imo. in d. l. uẽtre, cõm. teſtat̃ Fulg. in d. l. vnic. commune quoq. fatetur Vveſembec. cõſ. 13. n. 28.

4 Quæro etiam, an hinc traſmittatur hære-

hæreditatem filius emancipatus? Reſpon. quod ſic: nam & is liberorum appellatione uenit, vnde bonor. poſſeſſ. ex c. vnde liberi, poteſt petere, l. ſi auus C. unde liberi, vbi glo. & DD. frequenter, quod ſi uero quis repudiaſſet cap. vnde liberi, ex hoc iure nihil transferret: nam d. l. vnica ſolum habet locum in illis, qui poſſũt venire & admitti, ex c. vnde liberi, vt teſtatur Nonius in conſi. 27. num. 23. idemque conſuluit Soc. iun. a Nonio ibi relatus conſ. 14. nu. 10. lib. 3.

4 Quod de liberis dicimus, intelligas de liberis tum legitimis, tum naturalibus tantum, quia etiam hi uocantur ad ſucceſſionem matris auique maternæ, ut S. M. retulit in §. ſucceſſio ab inteſtato, q. 18. & ſeqq. atque illam opinionem tenent Io. de Imo. Franc. Aret. in d. l. ventre, Sal. in l. apud hoſtes, C. de ſuis & legit. Item accipe tam de nondum natis quam in uita illius adſcendentis, de cuius ſucceſſione agitur, conceptis & natis, ut tenet Cyn. Bart. Albe. Bal. Ang. Corn. Salic. & alij communiter DD. in l. fi. ad Offic. velut atteſtatur Ant. Gomez. in tract. variar. reſol. cap. 9. num. 43.

5 Quæro, an ex hoc capite tranſmittatur etiam ſucceſſio prætoria? Reſpondeo ad hanc quæſtionem ſupra, q. proxima, num. 2.

6 Ita habuimus tres tranſmiſſionis ſpecies, de quibus vulgo DD. in l. emãcipata C. qui admitti. Ex quib. hæc poſtrema, quæ ex ſanguinis eſt, ratione eorum ad quos tranſmiſſio fit, anguſtiſſima, ſolum enim hinc ad deſcendẽtes & adſcẽdẽtes, iuxta quoſdam, hæreditas tráſfertur, altera ex ſuitatis iure amplior ſiquidem a ſuis hæredibus vel illis qui in eius poteſtate ſunt tranſlatio fit hæreditatis paternæ ad omnes, etiam extraneos hæredes, prima vero tranſmiſſionis ſpecies quam iuris delib. r. diximus, omnium latiſſima & ampliſſima, vtpote ex qua quæuis hæreditas ſiue paterna, ſiue adſcendentium aut deſcendentium, ſiue alerius, tráſmittitur agnoſcenda vel repudianda a quocunque, tam extraneo quam ſuo hærede, ad quoſcunque hæredes ſcriptos, vel ab inteſtato uenientes abſque vllo diſcrimine. Et ſi quis mecum cõſtitutionem D. Iuſtiniani in l. cum in antiq. penitus conſiderabit, inueniet, quod primum illud tranſmiſſionis caput uelit, ut omnis hæres ſine vlla differentia, in hæredem tráſmittat hæreditatem quamcunque, niſi ſciuerit hãc ſibi delatam, & intra annum nõ agnouerit a die ſciẽtiæ, tũc. n. repudiaſſe creditur, quod ſi uero quid ſupereſt de illo anno, hoc hæredis commodo cedat, quo elapſo & hic excludatur. Sed ſi non ſciuit ſibi hæreditatem delatam, & ante aditionem deceſſit? Reſp. & audacter dico, ꝙ reſtitutio in integrũ hæredi ex perſona defuncti ſit cõcedẽda ex l. Pannonius, ff. de acq. hær. quæ licet olim, ubi arbitriũ hæreditatis agnoſcẽdæ uel omittẽdæ nõ tranſmittebatur ut hodie, ex d. l. cum in antiquiorib. ſtricto iure non dabatur. Sed de reſtitutione mox dicam.

Quæſtio xxvij.

SVMMARIA.

1 *Ad patrem tranſmittitur hæreditas infanti filio ſuo delata, etiam non adita iure ſingulari.*

2 *Num etiam ad matrem.*

3 *Singulari etiam iure tranſit hæreditas monacho delata ad cœnobium.*

1 VT ceſſat tranſmiſſio, cum hæreditas eſt repudiata, ita quoq. ex ſuperioribus nõ tranſmittitur, ſi alio iure ſucceſſio cõfertur ut teſtatur Crauet. conſ. 159. li. 7. & de hoc eſt ſpecialis caſus in l. ſi infanti, Co. de iur. delib. vbi glo. & DD. hoc, excepto Baldo,

Baldo, vt teſtatur Ro.conſ.85. num. 1. communiter omnes abſque cõtrouerſia tenent, vnde Alex. ait, quod lex illa nouiter iſtud induxerit contra le.quoniam ſororem C.eo.& l.vnica, §.in nouiſſimo, C.de caduc.tolled. atque trãſmittitur non ut acquirenda, ſed vt acquiſita, ideoque pater opus non habet aditione, quemadmodum alias cõſueuit fieri, velut atteſtantur Ang. Caſtr. Alex.& Iaſ.in d.l.ſi infanti,& hoc ſecundum Bar. iure peculij, Guliel. Oniac.q.acaden.8.ait, quod patria autoritas ſuppleat ſcientiam & aditionem. Poteſt tamen pater, ſi uelit, repudiare, iuxta gl. Alex. & alios DD. ibi. Quod etiam ſeruus in dominum tranſmittat ex poteſtatis ratione abſque agnitione, certum dicit Ange. Peruſ.nu.75.in tract.de ſuitate.

2 Sed an ad matrẽ quoque trãſmittatur hinc hæreditas infanti delata, tantæ quæ ſtionis eſt, vt teſte Burſat. conſ. 61. Cæſarea indigeat deciſione, ex Bal. in d.l.ſi infanti,& Rom.conſ.495. affirmatiuam tenent Bar.in d.l. ventre, & ante eum Cyn.in d.l. infanti, cum quib. uidetur facere in l.vnic.§.fi.C.de his qui ante aper.tab. Lud. Rom. in d. con.495. Oniac.d.q. acad.7.& Alb.refert, Iaſ. adducẽte in d.l. ſi infanti, qđ Bononiæ, in valde magna hæreditate, hæc quęſtio, fuerit anxiè ab aduocatis utrinque antiquis diſputata.

Negatiuam tenent plurimi, & Alex. teſtatus, in d.l.ſi infanti, quod nullus contrariam ſequatur opinionem, & hanc communem dicũt Iaſ.in d.l.ſi infanti, Io. Ceph.conſ.56. nu.4. Fernan. Vaſqu.in ſucceſ.progreſſ.§. 8. num. 1. Burſat.d.conſ.61. quam, & veriorem opinor, nec diſſentiẽtem ab illo, quod dixi ſupra in q.11.nu.2.l.enim ſi infanti, loquitur de hęreditate extranei, quę tranſmittitur tanquam acquiſita, quęſtio uero illa continet hæreditatem deſcendẽtis, quæ tranſmittitur, ex l.vnica, Co.de his qui ante aper. tab. tranſmittit,& authe defuncto, Co.ad S.C. Tert.ut acquirenda. Et horum confuſio ſine dubio eſt, quę DD. fere omnes ad l.ſi infanti, l. vni.& auth.defuncto, literam, nõ ſenſum, contra æquitatem adegit.

3 Hęreditas quoque e monacho delata peculiari iure transfertur, quia & ſingulari defertur, & eſt communis opinio, ut dixi, in §.hæreditas, q.6. idẽ obtinet in quartis, quæ debetur patrono, & arrogato, vt dixi alibi.

Quæſtio xxviij.

SVMMARIA.

1 *Legatum tranſmittitur.*
2 *An fideicommiſſum.*
3 *Nõ trãſmittitur fideicommiſſum & legatũ, ſi ante teſtatorem legatarius vel fideicommiſſarius deceſſerit.*
4 *Neque conditionale traſmittitur.*
5 *Etiamſi deſcendentes ſuccederent.*
6 *Quod idem obtinet in legato ad diem incertum.*
7 *Transferuntur tamen, ſi teſtator hoc uoluerit.*
8 *Vel voluiſſe præſumatur.*
9 *Ex teſtamenti tenore, vel etiam uerbis eius.*
10 *Nempe ſi melior cõditio fieret minus dilecti.*
11 *Quid ſi dixerit, eueniente conditione legatum ſit.*
12 *Qui ſi ſub conditione ſi ſine liberis deceſſerint, in uicem ſubſtituerit.*

1 SIc fuit tranſmiſſio hæreditatis directę, ſequitĩ trãſitio ſucceſſionis particularis,& fideicõmiſſorũ. De legatis aũt cõſtat inter omnes, ꝙ dominiũ eorum tranſeat ſtatim a morte teſtatoris, & quidẽ immediate, ut Graſſus dixi in §.legatũ, q.70. quare ẽt extra dubium trãſmittẽtur, textus eſt expreſſus in le.

vnica.§.1.C.de cadu.toll. Communẽ dicit Soc.de legat.1.l.1.nu.402.

2 Quæro, an etiam fideicommiſſum tranſmittitur? Reſpo. De particulari quod legatis eſt adæquatum,nõ eſt dubium,quin tranſeat in hæredem legatarij poſt illud decedentis, qui illud reliquit. Quod & de vniuerſali dico, nã licet dominium eius non tranſeat in fideicommiſſarium ante reſtitutionem verbalem vel realem, vt probatum eſt in §.fideicommiſſum,qu.42. tamen vt tranſmittatur dominium, transfertur fictè vt in legato ſeu particulari fideicom.tex.eſt in l.apud Iulian.§.vttum, ff.ad Treb.l.cum ſecundum,Co.de fideic.& hanc opinionem indifferenter omnes tenent DD. vt atteſtatur Patri. conſ.91.n.34.vol.2.in l.ſi.C. de verb. ſig.comm. dicit And.Gail. li. 2. obſer. 131.nu.1.Fer. Vaſq.de ſucceſ.progreſ. §.7.nu. 19. etiam ante aditam hæreditatem,l.ſi perſonam,C.de fideic. Cyn. Bar. & Ripa cum alij cõiter DD. in l. 1.ff.de legat.ibique eam comm. teſtatur Alc.comm. item dicunt Marc. Anto.Bauer.in l.filio,ff.de leg.1. Vaſq.de ſucceſſ.progreſſ.§.7.nu.49. Mazar.cõſi.51.nu. 7. quamuis contra ſentiat gl. in d.cum filio,l.a teſtatore,ff. de cond. & demonſ.cum qua faciũt multi,quos recenſent Fern. Vaſq. & And.Gail.d. locis comm.teſtatur Burſ.conſ.71.& procedit quoque in fideicommiſſo,relicto in codicillis vel clauſula codicillari:ita tenet Alc.in d.l.cum filio, cuius opin.cõtra Bar.in l.1.ff.de iur. codici. commu.teſtatur Soc.in d.l. cum filio ſ.

3 Quod tamen intellige,& limita,niſi legatarius vel fideicommiſſarius mortuus fuerit ante teſtatorem,tunc. n. vna cum perſona legatum, & fideicommiſſum & expiraſſet, ante mortem namque teſtatoris teſtamentũ vel codicilli nihil vitium habeat, & legata fideicommiſſaque non valent, niſi teſtamentum ratum ſit,l.ſi ſuperatus,ff.de ,ig. atque priuſquam dies legatorum cedat, quod fit morte teſtatoris, nihil iuris habetur, vt eſt dictum in §. legatum,qu.70. & de propoſita quæſtione textus eſt clarus in l. ſi poſt diem legati,l.vſusfructus,§.ſi dies legati eeſſet, ff.quand.dies legat.cedat. Eſtque communis opin. vt refert Gribald.in verb. fideic.comm.opin.

4 Deinde prędicta de legatorum & fideicommiſſorum tranſmiſſione, limita,niſi eſſent conditionalia, de quibus conſtat inter omnes, quod non tranſmittantur ante conditionis euentum, & certiſſimis probatur textibus iuris d.l.ſi poſt diem legati,§. ſed ſi ſub conditione,l.interdicit,ff. de condi. & demon.l.uni,§.ſin autem aliquid ſub cõditione,C.de caduc.toll. vbi idem tradunt communiter DD. commu. dicit Alc.in d.l.cum filio ſ.comm. itẽ teſtatur Curt.iun.conſ.79.nu.1. Pariſ. conſi.9.nu.17.lib.3.& conſ.8.n.5. lib. eo. Lo.Cepha.conſ.330.nu 54.li.3.& conſi.283.nu.22. communem quoque patentur Crau.conſ.466.nu.5.Decia.reſp.88.num.10.vol. 2. communiter receptum ait Ant.Gom.variar. reſol. ca. 5.nu.9. ratio eſt ſecundum Signor. in repe.l.ſi poſt mortem,C. de fideicom. quia teſtator non præſumitur voluiſſe proſpicere hæredibus legatarij,qui magis ſuccedunt ex diſpoſitione legis, quã hominis,l. qui liberis, §. hæc verba,ff.de vulg. & pupill. Sin vero completa conditione fideicommiſſarius, vel legatarius diſceſſerit, etiam ante reſtitutionem transfert,vt de cõi hoc aſſerit Alex.l.1.ff.de l.1.Dec.conſi.490. & hæres eius hæredem morãtem cogere poteſt,vt dixi infra.

5 Et hoc adeo verum eſt, ut tale fideicommiſſum vel legatum, ne ad deſcẽdentes transferat,ita tenet gl.communiter approbata in d.l.vnica Dec.conſi.115.& conſ.574. enuntiat frequenter placitum,vt teſtatur Soar.communem aſſerit Cur.ſen.conſ.75.nume. 4. & Cur.iun.conſ.135.num.5.frequentiſſimo

tiſſimo calculo magis receptum probat Mantic. de coniect. vltim. volun. li. 11. tit. 20. num. 2. in contraria opin. eſt gl. in l. is cui, ff. de obl. & act. & in l. ſi in perſonam, C. de fidei. quā defendit Soc. ſen. in l. heredes mei, §. cum ita ff. ad S. C. Treb. & approbata And. Cail, obſer. 131. l. 2. Sed hæc opinio ab omnib. ferè improbatur, vt teſtatur Mantic. in d. tit. n. 1. niſi tamen teſtator voluiſſe ex verbis uel mente conijciatur, vt tranſiret, tunc etiam nondum eueniente conditione trāſmittitur tale legatum uel fideicommiſſum, comm. dicit, Dec. conſi. 369.

6 Aduerte hic, quod nec trāſmittatur legatum uel fideicommiſſum in diem in certum relictum qui in teſtamentis pro cōditione eſt, l. dies incertus, ff. de cond. demon. & probatur iſta opin. ex l. quib. dieb. §. quidam Titio, ff. d. ti. glo. in l. Seius Saturinus, ff. ad Treb. q̄ communiter eſt approbata, ut teſtatur Fran. Mant. d. tit. nu. 3. comm. teſtatur Io. Cepha. conſi. 132. vt ante conditionem purificatam fideicommiſſum nō tranſmittatur, quod tamen non obtinet in legato uel fideicōmiſſo ſub modo relictis, & in hoc magna differentia eſt inter modum & cōditionem, ut demonſtrauit in §. legatum, qu. 58. ſocer meus Michael Graſſus.

7 Fieri tamen poteſt, vt hęc conditionalia tranſmittantur, etiam ante conditionis euentum, ſi nimirum teſtator hoc voluerit, quia is poteſt facere trāſmiſſibile, quod alias non tranſmitteretur iuxta l. in conditionib. §. 1. ff. de cōdit. & demon. Bar. & Bald. in l. uni. C. de his qui ante aper. tab. atque in l. vnica, C. ut actio. ab hær. & contra hæred. Soc. in l. hæredes mei, §. cum ita, conſ. 6. ff. ad Treb. Rum. conſ. 129. li. 3. Pariſ. conſ. 1. li. 2. & hanc comm. dicit Io. Ceph. conſ. 330. nu. 57. & conſ. 472. n. 23. paſſim receptū teſtatur Franc. Mātic. d. tit. nu. 8.

8 Ad hoc autem, ut teſtatur tranſmiſſibile faciat conditionale legatum uel fideicommiſſum, ſufficit etiam coniectura eius voluntas, veluti tradunt modo nominati DD. item Aret. conſ. 145. & conſ. 164. Ale. conſ. 88. n. 28. li. 1. & conſ. 134. lib. 3. Iaſ. in l. nemo poteſt, ff. de l. 1. communem dicit Pariſ. conſ. 5. n. 17. li. 3. & cōſ. 50. n. 16. p. ead. cōmunem teſtatur quoque Dec. reſp. 88. nu. 80.

9 Coniecturæ vero poſſunt eſſe uariæ tam ex teſtamenti tenore, quam uerbis teſtatoris, ante uel poſt teſtamētū conditum, cum hac tamen diſtinctione, ut ſi ex teſtamento minus præpotētes fuerint, probari poſſint per duos teſtes, cum ſint declaratoriæ, ut dicit Oldrad. conſi. 297. nu. 7. Corn. conſ. 174. nu. 13. uolu. quod ſequūtur omnes, ut teſtatur Alex. conſil. 54. nume. 3. lib 3. At ſi aliunde coniecturæ ſumantur, ſeptem teſtibus probandum putat, tanquam nouam diſpoſitionem Are. in l. hæredes palam, ff. de teſt. Dec. conſilio 315. nu. 7. quod iudicis arbitrio relinquendum exiſtimat Fran. Māt. in tracta. de coniect. ult. uolunt. tit. 20. l. 11. num. 10.

10 Ex coniecturis autem illis præcipua eſt hæc, ut quæ complectatur reliquas fere in ſe omnes, quando, ſ. melior conditio minus dilecti, & peior magis dilecti fieret, ſicut docet Iaſ. in conſi. 52. colum. fi. Pariſ. conſ. 77. nume. 19. libr. 2. communem profitetur doctrinam & opinionem Mazar. conſi. 51. n. 7. communem item dicit Gab. concluſ. 2. nu. 22. lib. 4. de hæred. inſtit.

11 Quæro, an ſatis coniecturarum ſit, ſi teſtator dixit; Si cōditio extiterit, fundum Cornelianum lego? Reſp. ad hāc quęſtionem in §. legatum, qu. 51. ſocer meus chariſſimus.

12 Sed quid ſi filij inſtituti, & in uicem ſubſtituti, ſi deceſſerint ſine liberis? Reſpondeo: Hanc affirmat & probat Franc. Mantica, in d. titu. 20. nume. 12 ex le. ſi ex pluribus, ff. de ſuis & legit.

Lqui

l:g. qui ex duabus, ff. de acquir. hæred. eamque etiam in pupillari ſubſtitutio ne ex Ioann. Cephal. receptiorem eſſe confirmat, quoniam ibi coniunctum eſt ius accreſcendi.

Quæſtio xxix.

SVMMARIA.

1 *An priuilegium tranſeat in heredem.*
2 *Nũ priuilegium in dubio, ſit exiſtimandum perſonale.*
3 *Quid priuilegium perſonale.*
4 *Num nobilitas ab vno tranſeat in nepotem.*
5 *Priuilegium, l. maritum, an tranſeat in hæredes.*
6 *Nũ in omnes liberos, etiã alterius matrimonij.*
7 *Quid de priuilegio, l. aſſiduis, C. qui potiores, etc.*
8 *Quid de l. fi. C. de repud. vel abſtinend. hæredit.*
9 *Quid iuris in priuilegio, l. ſcimus, C. de inoffic. teſtam.*
10 *Quid ſit priuilegium reale.*
11 *Quid mixtum.*
12 *An eo referendum S.C. Velleianum.*
13 *An etiam Macedonianum.*
14 *Nunquid reſtitutionis beneficium in hæredem tranſeant.*
15 *Et ſi hoc eſt, num etiam aduerſus hæreditatem a minore non aditam.*
16 *An opus ſit reſtitutione, quãdo in teſtamento eſt appoſita clauſula codicillaris.*

VEnio nunc ad tranſmiſſionẽ iuris acquiſiti, ꝙ vt defunctus habuit, ita tranſit in hæredem eius ſtatim, quã primũ hæreditatem agnouit, & hanc traſitionẽ magis nominabimus, quam tranſmiſſionẽ, nã per eã immediate ſipe perſona inter media domini rerum hæreditariarũ efficimur, per trãſmiſſionẽ vero mediate, vt dixi ſupra q. 18. n. 3. Iura vero, quæ ſic tranſeũt, cum plurima ſint, & non niſi magno volumine comprehendi poſſint, de præcipuis ſaltem qõnes aliquot proponemus.

1 Quæro igitur nũ priuilegiũ trãſeat in hæredẽ, qd defunctus habuit? Reſp. Abſque diſtinct. hęc quæſtio reſolui ne quit, vnde dico priuilegiũ eſt ſimplex, vel miſtum, illud interum eſt perſonale, uel reale, l. priuilegia, ff. de reg. iur. vbi gl. & cõiter Doctorũ hanc amplectũtur diuiſionẽ. Et regulare eſt, ꝙ perſonalia non tranſeãt cõem teſtatur Ceph. conſ. 321. n. 35. li. 3. realia uero trãſferãtur. Et hoc cõiter tenet Doctorum in §. quod principi inſtitu. de iur. nat. gent. & ciuil. vt teſtatur Soc. in regul. diuerſ. iur. verb. priuilegium. Communis quoque eſt Doctorum ſentẽtia in l. in omnib. ff. de reg. iur. & in l. maritũ ff. ſolut. matrim. atque cap. priuilegiũ, de reg. iur. in 6. communem dicit Alex. in l. quia tale, ff. ſoluto matrim.

2 Quæro, num priuilegium in dubio præſumatur perſonale, vel reale? Reſpo. Intricata hæc eſt quæſtio, & varie a Doctorum tractata in d. l. quia tale, Dyn. in d. c. priuilegiũ, ait, perſonale eſſe, ſi perſona immediata fuit cauſa eius, ſecus, ſi læſio, minor ætas, vel ſexus fragilitas, aut alia cauſa, non perſona: interceſſit. Priuilegium reale, eſt gl. in l. ſordidorum, C. de execut. mun. lib. 10. cum qua tranſit Ioann. Andr. in d. c. priuilegium, Bald. in d. l. quia tale, volunt, quod in dubio ſit exiſtimandum perſonale, gl. vero in l. forma, §. quamquam, ff. de cenſit. reale ſtatuit. Sed Bar. & ante eum Cin. cum Petr. in l. fin. ff. de conſtit. princ. item in d. l. quia tale, ſic diſtinguit. Priuilegium aut datum eſt a lege, vel principe. A lege ſi datur, propter naturalem in perſona defectum, reale cenſetur, abſq. illo defecto perſonale creditur. A principe

cipe ſi impetratur in dubio intelligitur perſonale, hoc obtinet, ſi non cępit competere viuente defuncto, ſi autem cæpit competere, & inducit defenſionem uel exceptionem peremptoriam, vt ſi impetraui, nec a creditoribus meis poſſem conueniri tranſit ad hæredes, aut inducit defenſionem uel exceptionem tēporalē ſeu dilatoriam, tunc nō tranſit, quod ſi ſolum ceſſionem inducit tum eatenus tranſit ad hæredem, quatenus ad defunctum peruenit, hoc eſt, quatenus eſſet facta executio priuilegij, uiuente perſona, cui conceſſum eſt. Atque hiſce Barto. diuiſionibus & ſubdiuiſionibus, putat Ale. in dic. lege quia taſe ſtandum eſſe. Verum ut ſimplicior, ita melior mihi Dyni videtur diſtinctio, licet Bartoli ſit receptior.

3 Quęro quid priuilegiū perſonale? Reſpon. Quod datur perſonę expreſſo eius nomine proprio. Ita tradit Abbas in c. quoniam, de offic. deleg. c. ſi gratioſe, de reſcript. in 6.

4 Hoc de genere eſt dignitas doctoralis, quæ non tranſmittitur in filios, itē ſplendor equitis aurati honor comitū Palatinorum, atque aliæ nonnullæ eminentiæ ac dignitates, ſed hic obiter quæro num nobilitas, data transmittatur ab auo in nepotem, ſi pater nobilitatem polluit, eaque ſe indignum fecit? Reſp. Quod non tranſeat, quia hic intermedia inſpicitur perſona, non extrema, l. ſocio, ff. pro ſocio, le. pen. ff. de excep. rei iud. l. ſi mulier, ff. a motar. rerum ita tenet Crauet. conſi. 163. liberis ſi quidem conceſſa uidetur, ſi talis maneat pater, ex quo naſcuntur nobiles.

5 Maritus habet priuilegium, ne condemnetur in amplius, quam facere poteſt, le. maritum, ff. ſolut. matr. quæro, num hoc priuilegium tranſeat in hæredes? Reſpondeo. Quod non quia tale, priuilegium perſonale, eſt. d. le. quia tale, quod ſoli marito, eiuſque filijs cōceſſum eſt. l. etiam filios, ff. ſolut. matrim. atque eſt hæc communis opinio ibid. Doctorum quod ad extraneum non tranſeat.

6 Extenditur hoc priuilegium ad omnes liberos, etiam ex alio matrimonio, a gl. in d. l. etiam, quam ſequūtur Dyn. Rapha. & *Cyn.* quos ibi refert Bal. Salic. in l. aſſiduis, C. qui potiores in pignor. Bonacurſ. in practica ſua aurea.

Verum illa glo. communiter reprobatur; ut habet gloſſ. margin. & Alexan. in dict. l. etiam: Et contrarium tenent Bar. Bald. Angel. & Moderni, teſte Alexan. d. loco, qui omnes, excepto Bart. negant extendi ad nepotes, licet ſint eiuſdem matrimonij.

7 Quæro num priuilegiū pręlationis quod habet mulier ratione dotis, ex d. l. aſſiduis, tranſeat in hæredem? Reſpondi ad hanc quæſtionem in articu. collatio, q. 16. nu. 5.

8 Hunc referre uolunt Doctores beneficium abſtenſionem reuocandi, ſed perſonale non eſt, ut ſolo filio competat, ut dixi ſupra, q. 20.

9 Quæro num beneficium ſeu priuilegium, le. ſcimus, C. de inoff. teſta. quo legitima filij prohibeatur ullo onere grauari, tranſeat ad hęredes? Reſpon. uidetur quod non, quia mere perſonale putatur priuilegium, quod ſolum liberis, & alijs, quos recēſet ſocer meus, in §. legitima, q. 39. competit, ſed reale ac tranſmiſſibile etiam ad extraneos eſt, Ancho. conſ. 323. n. 5. Ang. conſil. 242. & l. quanquam, ac ubi gl. & Cyn. C. ad l. Falcid.

10 Quæro, quid eſt priuilegium reale? Reſpōd. Quod datur rebus, unde cum ipſis ad quoſcunque tranſmittitur ſucceſſores, etiam particulares, l. 1. §. permittitur, ff. de aqua quotid. & ęſtiu. le. ætatem, § rebus, ff. de cēſit, l. via, §. quæcunque, ff. de ſeru. vrb. & hanc communem dixi ſupra numero primo.

11 Quæro, quid eſt priuilegium mixtū? Reſpon. Quod datur perſonæ vel loco propter cauſam, aliquam, nempe ſeſſionem

ſionem, imbecillitatem, uel aliam aliquam. Et hoc durat durante illa cauſa licet perſona non amplius, quemadmodum docet Dyn. in d. c. priuilegiũ. de reg. iur. in 6.

12 Huius generis eſt exceptio Velleiani, unde & hæredibus datur mortua muliere, tex. eſt expreſſus in l. hæredes C. ad Velleian. vbi DD. communiter idem docent.

13 Huc ſpectat quoque S. C. Macedoniani priuilegium, quo filii familias non obligantur ad reddendum mutuum, quod acceperunt, patre nõ conſentiente, cui exceptio competit nõ ſolum filiofamilias & patri, ſed etiam hæredibus eorum, textus eſt manifeſtus & clarus in l. item, §. quanquam, ff. ad S. C. Macedon. vbi gl. & communiter DD.

14 Item beneficium reſtitutionis in integrum, quod idcirco tranſmittitur, l. 1. C. ſi aduerſus dot. idem tenet gl. ff. ibid. Bal. Aret. Salic. Caſtr. atque alij, eamque gl. communiter receptam teſtatur Anchor. quæſt. libr. 1. q. 57. Nec obſtat, quoad tranſmiſſionem, quia ab alijs nonnunquam perſonale dicitur, nam mere perſonale nõ eſt, ut probat textus in l. non ſolum, ff. de reſtit. in integr.

15 Ex hoc iam conſtat, quoniam tam minor, quam maior (ſecundum communem Doctorum opinionem, in le. Pannonius, quæ alijs incipit Pantonius, ff. de acquir. hæred. & Alc. qui in l. ſi in infanti, C. de iur. delib. commu. cum Iaſone probat & teſtatur) aduerſus impedimentum hæreditatis adeundæ reſtituitur, quod etiam minoris uel maioris, ſic impediti, hæres reſtitui poſſit contra hæreditatem ex infantia furore, abſentia, uel alia iuſta cauſa non aditam, textus eſt clarus in d. le. non ſolum, l. 1. per totum, C. de actione hæred. l. cogi. §. idem Mecianus, ff. ad Treb. l. minor autem, §. ſi. ff. de minor. l. 2. C. de tempor. integr. reſtit. petend. Et de maiore minus Doctorum dubitant, quod ille ex d. l. Pannonius ad hæredem tranſmittat beneficium reſtitutionis in integrum, aduerſus hæreditatem non aditam, ſed de minore, ac præcipue ita altercantur Doctorum ut Cæſaream requirat deciſionem Lud. Rom. conſ. 58. Qui negant multi ſunt & inter eos præcipue Anchor. conſil. 361. Aretin. conſil. 160. & alii Doctorum in d. l. ſi infanti, vbi dicitur, quod hæreditas infanti delata, intelligitur, quaſi nunquam delata eſſet, item mouentur, quia hæreditas poteſt adiri ab infante perpetuo, nõ competit ideo reſtitutio, nec videtur poſt mortem læſus eſſe, quare ex nulla cauſa etiam hæres eius reſtitutionem petere poteſt. Haſce rationes nominat Ioan. Dilect. Durand. de art teſtan. titu. 11. caut. 1. validas, & Ferna. Vaſq. de ſucceſs. progreſ. §. 8. nu. 15. arduam quæſtionem ait, num minor, qui ante aditam hæreditatem uere dicatur læſus? Sed qui affirmant plures ſunt, quos videre eſt in d. l. *Pannonius*, & eſt communis opinio iuxta Iaſone in d. l. ſi infanti, Alexand. ibid. Soc. cõſi. 1. vol. 1. Roman. conſi. 58. commu. quoque fatetur Fernan. Vaſq. d. §. 8. n. 11. comm. dicit. Ioan. Durand. d. tit. caut. 1. crebiorem ſcribentium ſententiam notatur Mandoſ. ad Roma. conſi. 58. magis communem aſſerit Alex. conſ. 20. nu. 4. lib. 7. Et hanc veriorem puto nec obſtare arbitror diſſentientium rationes. Cenſetur namque minor, qui non adiuit in uita læſus, in articulo mortis, quo amplius adire non potuit non ſecus utque ſi aliud ipſi fuiſſet obſtaculo impedimentum, uelut hoc expreſſe probat textus in d. le. Panonius alijs Pantonius, communiorem iſtam opinionem limitat Burſatus conſ. 61. hoc modo in infante, ut reſtitutionis beneficium non tranſmittatur, ſi non alia cauſa, puta abſentia uel ſimilis pręter mortem naturalem, adſit, & hoc tanquam

tanquam de communi teſtatur, nu. 8. Deinde ſi tutori poſſit imputari culpa quod non adiuerit, nu. 5. Tertio, ſi non eſt alia perſona, cui ab inteſtato magis debetur quam hæredi infantis, nu. 12. quem omnino vide.

16 Non eſt autē opus reſtitutione ex perſona defuncti, quando in teſtamento appoſita eſt clauſula codicillaris. Pōt. n. tunc hęreditas peti ex teſtamento, vt fideicōmiſſum, ſecūdū Alex. in l. filiofam. ff. de leg. 1. eamq. commu. at teſtatur Durand. d. tit. 11. cautel. 1.

Quæſtio XXX.

S V M M A R I A.

1 *An ſeruitutes tranſeant.*
2 *Num ius patronatus.*
3 *An in emptorem tranſmittatur.*
4 *Nunquid ius patronatus libertorum transferratur in fideicōmiſſarium.*
5 *Quid in ſepulcris.*
6 *An emphyteuſis tranſeat in hæredē.*
7 *Num etiam feudum.*
8 *Nunquid oīa tranſmiſſibilis in fiſcum ex delicto defuncti transferantur.*

1 QVæro, an ſeruitutes in hæredem a defuncto tranſeant? Reſp. Seruitutes, aut ſunt reales, vel perſonales, illæ rebus perpetuo adhærent, & cum ipſis tranſeunt ad quoſcunque res ipſæ vadunt, l. ſeruitutes, ff. de ſeruit. l. iura prædiorum, ff. Quemadmodum ſeru. amittuntur, hæ verò cum mortē perſonæ extinguuntur, cui datæ ſunt, nec in hæredē tranſeunt, text. eſt expreſſus in l. ſi habit. ff. de vſu, & habita. l. ſicut, §. fi. ff. quib modis vſusfructus amittatur l. vſus aquæ, ff. de vſu. & habitatio. vbi gl. & DD. ſine controuerſia omnes ꝙ adeo verum eſt, vt licet partes, vel teſtator expreſſe agāt, vt ad hæredes ſeruitutes perſonales tranſeant, tamen vltra primos hæredes non extendatur, l. Antiquitas, C. de vſufr. vbi gl. & communiter Doctores, vt teſtatur Antonius Gomezius variarum reſolut. cap. 15. num. 10.

2 Ex dictis infertur, quoniam ius patronatus reale quiddam eſt, quod non ſolum tranſeat in hæredem ſecundum glo. in c. conſiderandum, 16 q. 7. gl. ff. ordinat. in verb. hæredes, in Clem. de iur. patron. vbi Abbas in capit. primo, eam comm. putat. opin. & Aret. in ca. ſignificauit, de teſt. Feder. conſilio 111. num. 5. communem, item dicit Decia. conſ. 149. num. 1. quod procedit docēte Iaſone, in l. 1. num. 71. ff. de leg. 1. ētſi fundator, ſeu donator non fecerit mentionem vllius hæredis ſui, vel extranei. Inſtitutus vero in re certa, non prius admittitur ad ius patronatus eccleſiaſticum quamuis fuerit filius, quā non ſit altus hæres vniuerſalis, & eſt communis opinio iuxta Bened. in ca. Raynut. de teſtam.

3 Sed etiam tranſit in emptorem hæreditatis, ita tenet Fel. & omnes in ca. ex litteris, de præſcr. Rech. Cur. in tracta. de iure patronat. in verb. ipſi, vel is quæſt. 21. hanc veriorem putat Ludo. Rom. in l. ſi patroni, ff. ad Treb. communem teſtatur Lamber. 2. par. 1. lib. q. 5. art. 15. num. ſecundo, quamquam multi ſint qui contrarium ſentiant, quos partim recenſet Didac. Couar. variar. reſolut. libro 2. cap. 18. numero 8. Ego quoque ex gl. in c. generali, verb. funda. de elect. li. 6. & ratione ſuprapoſita, ad particularem ſucceſſorem tranſire arbitror, vidique in patria obſeruari ſæpius, vt vendito vico, etiam patronatus ius, quod venditor habuit, in eccleſia illius vici in emptorem tranſierit.

4 Nunquid idem in iure patronatus libertorum valeat, vt in hæredem fideicommiſſariū quemuis tranſeat, quæritur? Reſpon. quod non, nam perſona-

le

le. illud eſt, atq. ita tenet gl. cum DD. communiter, in d. l. ſi patroni, & in l. ſciendum, ff. de verb. obl.

5 Quæro, an ſepulchra in fideicōmiſſarium, vel extraneum hæredem tranſeant? Reſpondeo: Quod non in fideicommiſſarium, vt dixi in §. fideicōmiſſ. q. 53. ſed bene tranſeunt in hæredē directum, l. famil. §. ſeq. ff. de relig. & ſump. fun. Caſt. Alex. & Iaſ. in l. precibus. C. de impub. & alijs ſubſt. hāc com mu. dicit Alex. in d. l. ſi patr. n. 16.

6 Quæro, num emphyteuſis in hæredem tranſeat? Reſp. emphyteuſis eſt ecclesiaſtica, vel alia, hæc conceſſa pro ſe, & hæredib. tranſmittitur ēt in extraneum, illa vero non ſine varia diſtinc. vt d. in §. fideicommiſſ. q. 51.

7 Vbi in præced. q. 50. etiam reſpōdit ad illud, Num feudum tranſeat.

8 Quæro, in confiſcatione bonorum quæ tranſeant ad fiſcum? Reſpondeo, quæ trāſeunt in hæredem extraneum, quæ vero ad hunc non tranſmittūtur, neque ad fiſcum transferuntur, l. iura libertorum, ff. de iure patron. Bar. ibi. tex. etiam eſt in l. eorum, ff. ad l. Iuliam maieſt. l. 1. C. de bon. libert. l. eum qui, ff. de interd. & releg. hinc emphyteuſ. eccleſiaſtica non tranſit ad fiſcum con fiſcatis bonis, ſecundum glo. & Doctores, in leg. etiam, ff. ſolut. matri. magis communem, atteſtatur Alc. in conſilio 23. lib. 1. neq. emphyteuſis priuata ad fiſcum perueniet, data ſub hac conditione, ne in extraneum tranſiret, vt cō cludit Bar. & alij communiter in l. fini ta. §. ſi de vectigalib. ff. de damno infe. quemadmodum refert Alc. in d. conſ. 23. minus bona alienari prohibita iuxta commun. quam ponit Mandel. con ſi. 7. nu. 17. neque feudum ob delictū vaſalli confiſcatur, licet alia publicentur bona, c. ſi vaſallus, ſi de feudo fuerit controu. inter dom. & agnat. in c. Imperialis, §. iſtud quoque de prohib. feud. alienat. per Frederic. cap. 1. an ille qui interfecit fratrem domini ſui, & DD. communiter in dicto §. ſi de vectigalibus.

Quæſtio xxxj.

SVMMARIA.

1 *In hæredem tranſeunt obligationes defuncti.*

2 *Tenetur ratificare defuncti nomine geſtum.*

3 *Quid ſi conditionaliter ſit ſtipulatum.*

4 *Sed ſi defunctus eſſet obligatus ex ſtipulatione, nullam quæ habet cauſam, ſed ſolum iuramentum.*

5 *An teneatur hæres ſeruare iuramentū defuncti, ſi contractus alia ratione poteſt reſcindi.*

6 *Num hæres poſſit declarare voluntatē defuncti.*

7 *An cogatur iurare ſup facto defuncti.*

8 *Nunquid libere poſſint venire contra iuramentum matris, quæ renunciauit ſucceſſioni paternæ.*

9 *Filij an poſſint reſcindere alienationē feudi a patre factam.*

10 *Num hæres cōpellatus ſoluere æs alienū ex feudo a defuncto contractum.*

11 *Nunquid vſufructuarius, vel proprietarius debita defuncti exoluet.*

12 *Si hæredes diſcordant in ſolutione, qūo an concordiam reducendi.*

13 *Nū ſeruitus promiſſa a defuncto, poſſit inter hæredes diuidi.*

14 *An quilibet hæres poſſit petere in ſolidum ſeruitutem promiſſam.*

15 *Obligatio rem tradi, nunquid trāſeat ī quemuis hæredem in ſolidum.*

16 *An idem obtineat in pœnis.*

1 QVæro, nū in hęredē trāſeāt obligationes? Reſp. q. ſic, tex. eſt in l. qui in alterius, l. hæredē, l. hæred. Et hoc de

de obligationibus ex contractibus conſtat inter omnes, de aliis, quæ ex maleficiis oriuntur, infra dicemus, & eſt tit. in C. de hære. actionibus.

2 Nec ſolum contractus defuncti ſeruabit hæres, ut dictum eſt in §. hæreditas, qu. 12. quia perſonam defuncti repræſentat, Nou. 48. in prin. ſed etiam factum eius tenetur ratificare, ita tenet Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 9 n. 48. Ioan. de Amicis conſil. 3. num. 20 Matth. de affli. dec. 285. nu. 11. Rui. conſil. 25. num. 11. li. 2.

3 Certum eſt ex le. unica §. ſin autem, C. de caduc. tollend. quod nihil conditionale ex uoluntate ultima tranſeat in hæredem, quæro itaque an idem obtineat in contractibus? Reſpondeo, quin paſſiue in hæredem tranſeat ſtipulatio conditionalis, nemini credo dubium, quod etiam actiue tranſmittatur ſtipulatio conditionalis, probat tex. in §. ex conditionali, inſtit. de uerbo oblig. l. quæ legata, ff. de regul. iur. quia in contractibus conditio rettahitur, quo ad commoda, & incommoda ut ait Bar. in l. ſi is, qui n. 48. ff. de uſu. ſed Anton. Gomez. qui hanc communiter ſeruari dicit a Doctorum in le. ſi quis, ſi filius conſul. factus, ff. de verb. oblig. & in l. neceſſario, §. quod ſi pendente, ff. de rei uend. elegantiorem affert rationem in tract. uar. reſol. cap. 11 numer. 36. quia in contractibus interuenit factum ſtipulantis qui non ſolum, ſibi ſed etiam ſuis hæredibus proſpicere præſumitur, l. ſi pactum, ff. de probat.

4 Quæro, ſed ſi defunctus promiſiſſet ſtipulanti ex nulla cauſa? Reſpondeo quod in hæredem nihil tranſeat obligationes, utpote cum nulla fuerit in defuncto, iuris equitate, text. eſt expreſſus in l. 2. §. circa, ff. de doli mal. excep. ubi gl. Bart. Alber. Angel. & communiter DD. teſte Ant. Gom. in dict. tract. d. 11. n. 3. qui aliis rationibus, & textibus, hanc communem opinioné docte confirmat. Sed contrariam iuris regulis magis ad finem, & ue i ... exiſtimat opin. eius additionator, ca. 9. lit. D. Emanuel. Suarez ac ſuæ ſententiæ defenſorem adducit Paul. Leon ũ in rubr. num. 184 ff. de verb. oblig. Verum a communi ego non diſcedo, in legibus enim non tantum quid dicatur. ſed cur dicatur conſiderandum, & maxime in iure equitas ſpectanda eſt lege in omnib. quidem, ff. de reg. iur.

5 Sed quid ſi iuramento confirmat defunctus ſuam promiſſionem? Reſpon. tunc hæres tenetur præſtare ea quę defunctus iurato promiſit. Nam licet ex iuramento defuncti hęres non obligetur quoad reatum, tamen obſtringitur, quoad obſeruationem per textum in auth. quod obtinet, C. de probationibus, & l. ſi poſteaquam, §. fin. ff. de iure iur. cap. cum contingat capit. ueniẽs, eod. ita tenent Doctorum in cap. ueritatis, eod. Bar. in l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. hæred. Bald. Caſtrenſ. Curt. & alii in auth. Sacramenta, puberum, C. ſi aduerſ. vendi. Gemin. cap. 2. de pact. Abb. in dict. capit. cum contingat, ubi etiam Ant. & Ioan. de ligna. Anch. in c. ſi. uet ſi. ſed hic quęritur, de foro competent. Deci. conſi. 693. num. 16. Ruin. conſil. 35. nu. 10. lib. 5. Portius, §. extraneis, inſt. de hęr. qual. hanc de communi probat Alexand. conſil. 7. num. 7. libr. 6. communiter eadem ſeruatur Doctorum in cap. quamuis de pactis, ut aſſerit Dec. reſponſ. 39. num. 169. uolum. 2. comm. fatetur VVeſenbec. conſi. 23. nu. 55. quoad reatum uero, ut innui, non tranſit quia iuramentum perſonale eſt ſm modo dictos DD. & Ale. conſ. 146 l. 7. Pariſ. conſi. 54 nu. 93. li. 1. Mand. conſi. 90. n. 17. Oſaſc. deciſ. Pedem. 40. n. 15. & commun. ut habet Gab. concl. li. 2. tit. de iureiur. concl. 6. ubi tradit nonnullas limitationes, quãdo iuratum eſſet contra bonos mores, & alios.

Sed quid ſi hęres poſſet alia aliqua ratio-

ratione contractum defuncti reſcindere, forſan, quia iuratum eſt contra prohibitionem iuris, vt in l. pactum dotali, C. de col'a. num teneatur ſeruare iuramentum quæritur? Reſpon. quod nõ l. generaliter, ff. de reb. cred. neque petenda eſt per hæredem abſolutio a tali iuram. vt tradit Corn conſi. 27. vol. 4. Dec. conſi. 203.

7 Quæro an hæres poſſit declarare voluntatem defuncti? Reſp. declaratio illa fit, vel extra iudicium, vel in iudicio, priore caſu poteſt declarare voluntatem defuncti, tam in contractib. quam vltimis voluntatibus, ita tenet Bart. in l. gerit, ff. de acqui. hæred. & in l. inter ſtipulantẽ, §. ſi... ff. de verb. oblig. Bal. in l. idem Pompon. §. fi. ff. de rei vind. Cephal. conſi. 56. n. 36. Soc. in l. cum quæritur, ff. de rebus dubijs, Burſat. conſil. 28. num. 12. de communi hoc teſtatur. Poſteriore, autem caſu hæres defuncti voluntatem declarare nequit, ita tenet Bal. in l. de die, ff qui ſatiſdare cogant. Iaſ. in d. l. inter ſtipulantem, hanc Baldi ſententiam commu. dicit, vt teſtatur Gab. concl. 3. num. 74. vbi allegat plures pro, & contra communem, quę procedit, ſi in præiudicium alicuius tẽdit, ſecus ſi alii non nocet, vt vult Bar. Angel. in l. ſi quis a filio, §. ſi plures, ff. de le. 1. Imo. cum aliis communiter DD. in d. l. inter ſtipulantem Caſt. conſ. 148 vol. 1. abb. in conſ. 80. vol. 2.

8 Quæro an hæres cogatur iurare ſup facto defuncti? Reſp. quod non, nã iniquum eſt aliquem de alieno facto iurare, l. Marcellus, §. qui rerum, ff. rerum amotar. eamq. comm. ſait Vveſenbec. conſ. 13. nu. 30. & multis explicat. To... g. fol. 582. & 589.

9 Sed quæro, an liberi poſſint venire contra iuramentum matris, quo renũciauit hereditati paternæ? Reſpõ. quod ſic, iam, & mai. r. iure ciuili, ipſa contra ſuam renunciationem iuratam venire; ... late dictum eſt de hac re i. §. ſucceſſ. ab inteſtato, q. 16. & ſequ. quod ius licet per conſuetudinem Germaniæ inter principes, & nobiles, ac de iure Canonico ſit ſublatum, niſi enormiſſime filia ſit læſa, Mynſing. 5. obſer. 59. 60. Gail. li. 2. obſer. 39. nume. 21. tamen liberis per illa nihil præiudicii generatur, quia ſucceſſio auita nepotibus debetur, non ex prouiſione patris, ſed legis, & edicti, auferri ideo nequit, l. adrogator, ff. de adopt. l. 14. ff. de nou. vide Tiraquel. de iure primog. q. 40. num. 113.

10 Quæro, an hæredes poſſint reſcindere alienationem feudi a defuncto factam? Reſpondeo difficilis, & diſputabilis eſt hic articu. eumque diſſoluit in §. hæreditas quæſt. 12. vbi etiam alias ad hunc articulo cõuenientes quęſtiones tractauit Michael Graſſus, ſocer meus.

11 Sed quæro, Num heres teneatur ſoluere æs alienum ex feudo, quod defũctus contraxit? Reſp. hanc quæſtionem ſolui in artic. Omiſſio hæred. q. 11. nu. 8. quo te remitto ad pleniorem intellectum, ſed vti hic etiam aliquid reddã, dico quod magis cõmunis eſt opinio DD. quod in feudo mere hæreditario, dato pro ſe, & quibuſcunque hæredib. idem ius ſit, quod in alia hæreditate, vt eſt dictum in §. hæreditas, q. 12. nu. 21. magis item communis eſt opinio, ut notatur ibid. quod nec in feudo ex prouidentia, conceſſo pro ſe, & liberis ſuis, neque mixto dato pro ſe, & ſuis, heredibus, venire poſſit contra factum defuncti, ſiue hereditas ſit ſoluendo, ſiue non, niſi confectum fuerit inuentarium, de quo poſtea articulo ſequenti dicetur quam uerum ſit, uerum quoad ſolutionem, quo minus in iſtis, qui ſuccedit, ut heres, ex commoditatibus ſeu di ſatisfacere debeat, affirmare non auſim, idque propter authoritatem preſtãtium Iuriſconſultorum, ex quibus Rolan. a Valle conſ. 44. uolu. 1. & Arrius Pinel. l. 1. p. 3. C. de bon. quæ liber. teſtãtur magis communiter receptam, &

in

in feudo mixto magis comm. Fatetur Burſa.conſi.9.nu. 28. quod hæres creditoribus teneatur, etiamſi allodialia nulla forent. Diuerſitatis autem ratio uidetur,quia per alienationē omni iure,quod poſteris per inueſtituram acquiſitum erat, in feudo alienato, cōtra ſuum conſenſum, & uoluntatem priuantur ſucceſſores,per ſolutionem uero tantum, quo ad commoditates grauantur. Quod ſi autem repudiata hæreditate allodiali, non filius, ſed agnatus ſucceſſerit in feudum ex pacto, & prouidentia,aliud ſtatueretur per ea.t. an agnat. vel filius,c.1.de alienati. feu. patern.vbi Iſernia,& DD. communiter. Filius autem tenetur quia vna quodammodo cum patre perſona, & ad eum aliquid de debito peruenisse præſumitur.

12 Quæro, ſi alicui conceſſus ſit vſusfructus, alteri proprietas, vter debita teneatur ſoluere? Reſpon. quicunq. fuerit hæres,ipſe ſoluet,nam obligationes perſonales tranſeunt in ſucceſſorem vniuerſalem,non particularem l.penu. C.de actio.& obligat.l.adhuc, §.ſi operas,ff.de vſufruct.& communiter vtrobique DD.veluti teſtatur Anto.Gom. varia.reſolut. de ſeruitutibus nume.8. quod ſi autem proprietarius exhæredi tate non ſit ſoluendo,tunc uſusfructus uendatur,donec creditoribus fuerit ſatisfactum, quia legata non debentur iuxta commun. priusquam æs alienū ſit ſolutum,ſi uero uſufructus conſtitutus eſt per contractum, aut actu inter uiuos, nec fundus unde uſusfructus eſt conceſſus, hypothecatus, ſola proprietas uenditur,ſi hæres ſoluendo nō eſt. Et hanc comm. profitetur Anton. Gom.d.num.8.

13 Quid ſi hæredes diſcordant in ſolutione, quomodo ad concordiam reducendi ſunt? Reſp. creditor, qui non petit pretium, ſeu rei æſtimationem, ſed ipſam rem,poteſt petere a iudice,ut ipſos ad concordiam cogat,nam quoties aliqui diſſentiunt in præiudicium tertij, poſſunt officio iudicis ad concordiam reduci,textus eſt in l.huiuſmodi §.fin.ff.de legat.1.ita tenet Barto. Angel. Roman. Imol. Socin. & alij DD. communiter in l.2.§.ex his,ff. de uerbor.oblig.ubi Alex. eam dicit commu. idem communem teſtatur ibidem, ut cohæres poſſit cogere cohæredes diſsētientes,ut diſcordia, non officio iudicis, ſed ſorte dirimatur, uel licet hæredi ſoluere rem, & per iudicium familiæ hereiſcund. repetere a cohæredib. ſuis pro rata pretium Barto. Caſtr. & alij communiter DD. in d.l.ſecunda §. ex his.

14 Quæro, an ſeruitus promiſſa a defuncto,poſſit inter hęredes diuidi? Reſpondeo ſubtilis hic eſt articulus, teſte Anton. Gomez.d.cap.10.num. 16. ſed quod a ſingulis in ſolidum debeatur ſi realis eſt, & ſinguli in ſolidum poſſint hęredes poſcere,textus ait in d.§. ex his,& ibid.commu. DD.& in l. hæredes,§.an ea,ff.famil.hercifc.l.uię,itineris,ff.de ſeruit.l.fi.ff.de ſerui. ruſtic. ſecus tamen ſi ab uno hęredum nō ſeruitus peteretur,ſed æſtimatio,ſeu inter eſſe,tunc pro rata ſaltem tenebitur,l.ſtipulationes non diuiduntur verſicu. Celſus,ff.de uerborum obligationi bus & ibi communiter DD. ut teſtatur Anton. Gomez.dict. loco,quia,ea quę in partes diuidi non poſſunt, a ſingulis in ſolidum debentur,in leg. ea.ff.de regul. iuris, intereſſe uero diuidi poteſt.

15 De indiuiduis quoque eſt obligatio rem tradi, ſicut alię obligationes factorum,ut tradit Bartol. Angel. Imol. Cuman.in l.4.§.Cato,ff.de uerborum obligation. Salic. in l. pro hæreditarijs. C.de hęred.action. Angel. Imol. Raphal. Cuma. Caſt. & alij ſequentes Barto. in d.l. ſtipulationes, quocirca hęres quilibet pręciſe cogi poteſt rem trādere, ſi habeat eius facultatem, quia & anteceſſor eorum tenebatur, ita

tenet gl. & in l. certi condictio, ff. ſi certum petat. quam dicit communiter approbatam Soc. conſi. 252. n. 7. volu. 2. eam ſeruat quoque Barto. quem communiter reliqui omnes ſequuntur in d. l. ſtipulationes.

16 In pœnis tamen contrarium eſt receptum, vt teſtatur Portius conſi. 50. nu. 2. nam in illis non tenentur ſinguli in ſolidum, vt notat Bar. in d. §. Cato. quẽ ſequuntur Alexand. Claud. atque alii frequenter teſte eod. Portio. in dicto conſil. 50.

Quæſtio xxxij.

SVMMARIA.

1 *Hæres tenetur exonerare conſcientiam defuncti.*

2 *Vnde vſuras illicitas debet reſtituere.*

3 *Nec rem vitioſe a defuncto poſſeſſam poteſt præſcribere.*

1 QVæro, an hæres præter obligationes præſtandas teneatur etiam exonerare animam, ſeu conſcientiam defuncti? Reſpon. quod ſic, text. eſt in c. ſi. de ſepul. & in cap. in litteris, de raptu. quod intellige, ſi apparuerunt in defuncto ſigna cõtritionis & hanc cõm. dicit Panorm. in ca. a nobis, de ſent. excomm. & procedunt iſta etiam in hærede hæredis, vt tenet Alc. & Iaſ. in l. Pomponius, §. cũ quis, ff. de acq. poſſ. atque in actionibus perſonalib. contra opi. Bart. in le. ſequuntur § viam, ff. de vſuc. quia hæc magis cõiter reprobatur, vt demõſtrat Deciſ. in conſil. 266. 267. 272. 303.

2 Quare tenetur ad damnum a defuncto datum, licet nihil ad ipſum peruenerit, de iure Canon. hanc comm. profitetur Panor. in d. cap. Parochiano de ſepult. & reſtituet vſuras illicitas, vt dixi in quæſtione ſequenti.

3 Nec rem a defuncto poſſeſſam vitioſe hæres poteſt de iure Canonum præſcribere, quia hoc iure abſque bona fide, nulla præſcriptio valet, etiamſi ſit perpetua, hoc eſt, 30. vel 40. annorum, capit. Vigilanti, cap. ſi diligenti, ca. veniens de præſcrip. c. poſſ. de regu. iur. in 6. vbi eam in addit. ad Dynum communem teſtatur Boerius, nec prodeſt bona fides ſuperueniens, per iura allegata. *De* iure vero ciuili in præſcriptione perpetua, hoc eſt, quę longioris temporis quam vigeſimum annorum eſt, nec bona fides, es, nec titulus putatur neceſſarius, per textum in l. ſicut, Cod. de præſcr. 30. vel 40. annor. leg. omnes, C. eo. adeo ut mala fides ſuperueniens de iure ciuili nihil noceat, vt patet ex l. vni. Cod. de vſuca. transf. rat. quem ibi firmant Cyn. Bald. Angel. & communiter Doctorum Bar. in le. naturaliter, ff. de vſuc. Ace. Porcel. in prin. inſt. eo. atque alii Doctorum quos cõmemorat Boerius ad Dyn. in d. c. poſſ. Hinc manifeſtum eſt, quod de iure ciuili hæres ſi velit, vti acceſſione temporum defuncti, qui fide mala, vel iniuſto titulo inchoauit præſcriptionem, non gaudeat vſucapione temporali, ſeu illa, quæ eſt 20. annorum, quia hæres eſt ſucceſſor vitiorum l. cum hæres, ff. de diuerſ. & tempor. præſcrip. & vna cum defuncto perſona, in princip. Nouellę 48. ac ſi vtitur acceſſione autoris ſui, debet vti ſua cum cauſa, & vitiis, l. Pompo. §. cũ quis, ff. de acq. poſſ. ca. cũ quis de reg. iur. in 6. & hanc opi. tenẽt utrobiq. gl. & DD. cõiter ut teſtatur Franc. Balb. de præſcr. par. 2. princip. 3. q. 12. ſed ſolũ perpetua fruetur, quæ nec titulum nec bonã fidẽ requirit, qua ẽt fur, & raptor ſecundũ, l. 1. §. ad hęc. Co. de annal. excep. & comm. opin. Diſputãt hic DD. an hæ leges ciuiles per ius Canonicum ſint correctæ adeo, vt nullo niſi immemoriali tẽpore hęres, vel etiam defunctus, ſine titulo, & bona fide pręſcribere poſſit. Negatiuam quidem ſeruat Hoſtien. quem ſequitur Bar. in

l. ſeq.

l.ſeq. §.ſi viam.ff.de vſurp.quē ſecutus eſt Curt.conſ.176.vol.2.& conſ.3.volu.2.quā nō ſolū veriorem, ſed & communem teſtatur Marian.Socin.conſil.203.Fel.ſuſtentabilē dicit,c.ſi.de præſcr.contrariā tamen latè defendit Angel.in d.§.ſi viam,& comm.affirmat in l.1.C.de iud.com.itē dicūt Fel.d.c.ſi.Balb.de præſcr.2.par.3.princ.q.13.Boer.in add.Dy.d.ca.poſſeſſor ab hac non putat recedendū Bal.d.loco,& in Camera obſeruari notāt Myn.cent.4.obſer.6.Gail.2.obſer.18.n.7.Nunquid aut hæres denuo ex ſua perſona præſcriptionem inchoare poſſit, magis cōcertant interpretes. Dynus, ante ſignanus alterius greg.s.in d.cap.poſſeſſor, vult, quod mala fides defuncti non noceat hæredi cupienti inchoare præſcriptionem ex perſona ſua, ſicut ſingularis ſucceſſor poteſt,per l.Pompon.& hoc de æquitate Canonica.Sed certum eſt ex d.l.cum hæres in prin.ff.de diuerſ.& tempor.præſcr.& omni dubio caret,non attento, quod Maria.de Senis in rubr.de cauſa poſſeſ.& propriet.in tract.4.artic.verſic.6.in diuerſum habeat, quod iure ciuili de nouo hæres non poſſit incipere præſcriptionem.Cum Dyno faciunt plurimi quos refert partim eius additionator Boer. vnde Ang.in l.ſi ego,§.pactus,ff.de publ.act.dicit,quod Dyni opin. procedat in terris eccleſiæ.Sed contra Dyn. verius puto,ꝙ nec iure canonico,& ſic in terris eccleſiæ,abiecta mala fide defuncti,hæres ex ſua perſona poſſit inchoare præſcriptione,cum etiam conſcientiam defuncti hæres exonerare teneatur,ita tenent Cyn.Alb.& Bal.in l.vit.C.de acquir.poſſ.Ang.in l.cum qui,ff.de publician.eamque communem aſſerunt multi,vt Iaſon in dict.l.pomponius,Ludouic.Roman.conſil.13.Balba.de præſcript.d.quæſt.12.Ioan.Cephal.conſ.102.Pyrrh.Angelberm. in conſuet.Aur.tit.de præſcr.capitulo 4.Vueſenbec.conſ.8.veram,& communem aiunt Alex.conſ.84.vol.1.Decia.reſp.2.n.50.vol.1.communiorem fatētur Fel.y.cap.ſi diligenti,de præſcript. Boer.in d.c.poſſeſſor ad Dyn.magis cōmunem affirmant Alex.conſi.4.n.21.lib.5.Dec.conſ.212.num.4.conſ.303.num.6.Curt.iun.conſ.177.Soc.conſil.64.num.7.vol.2.

Quæſtio xxxij.

SVMMARIA.

1 *An ex maleficio defuncti hæres teneatur*

2 *Num ex furto.*

3 *Nunquid hæres poſſit purgare innocētiam defuncti.*

4 *An abſq. ſententia declaratoria pœna defuncti in hæredem tranſeat.*

5 *Nū poſſit capi hæres ſtante ſtatuto,vt debitor propria authorit. capiatur, vel contra eum procedat executio,*

6 *Quid ſi confecerit inuentarium.*

1 QVæro præterea, an ex delicto defuncti etiam hæres teneatur? 2 Reſpondeo, multiplex eſt hæc quæſtio,& varia,pro iurium diuerſitate. De iure autem ciuili regulariter ex maleficio alterius hæredem nemo tenetur, quia delicta morte delinquentium vna cum pœna extinguuntur,leg.defuncto,ff.de publ.iud.§.pen.ver.eſt enim certiſſima iuris regula, inſtit. de perpetu.& temporalib.action.gl. Bar.& alij DD.in l.ſi quis iniquum,§.quo autem,ff.quod quiſq.iur. Ang.& cōiter,DD.in §.publica autem,inſt.de publica.iud.Igneus in l.1.ff ad S.C.Syllanian.Marſil.conſil.2.nu.36.vol.1.Gigas,de crim.læſæ maieſt.li.1.tit. qualiter procedatur,q.20.Cacher.deci,pedem.149.& 152.Placa.in epitome delic.hāc dicit receptiſſimā,li.1.c.58.n.2.

Quod tamen limitatur multis modis primo, niſi crimen fuerit læſæ maieſtatis, l. fi. c. ad l. Iuliam maieſtat. comm. ait Ferret. conſil. 31. n. 8. quod nonnulli extendunt ad crimen hæreſeos, præſertim qui dicunt, referente claro, in §. hæreſeos, quod hæretici ſint igne côburendi, nec ipſis fides ſeruanda, alia crimina iſtis addit, Ant. Gom. in tract. Varia. reſol. li. 3. c. 1. n. 80. ſi tamen pœna intra quinquennium exigatur ſecundum comm. teſte eod. Gom. Deinde niſi lis fuerit conteſtata in priuatis delictis, ſi ciuiliter inde agatur textus eſt in l. pupillum, l. ſicuti, ff. de reg. iur. l. Caius, ff. ad S. C. Syllanian. l. 1. ff. de priuat. delict. le. ſciendum, ff. de act. & oblig. ita tenet Bart. & alij Doctorum in l. ex iudiciorum, ff. de accuſ. comm. teſtatur Marc. Ant. Eugen. conſil. 21. n. 15. comm. aſſerit Bonacoſ. in comm. opin. lib. 2. verſic. pœna, Anto. Gomez. variar. reſol. de delict. c. 1. nu. 84. Did. Couar. variar. reſol. li. 3. c. 3. nu. 7. crebriorem fatetur Oſaſc. deciſ. pedemôt. 149. numero 7. quamuis ipſe diſſentiat, quod procedit etiam, ſi a reo factû eſt, quo minus lis conteſtaretur, tex. in leg. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cautio, vbi idem tenent Bal. Rom. Alex. & alij DD. hanc comm. ait Iaſ. in le. ſi inſulam, ff. de verbo. obligat. licet ipſe cum nonnullis alijs aliud ſtatuat. Tertio niſi confeſſus fuerit, vel conuictus, hanc tenet Bart. in l. 1. C. ex delict. defunct. & ibi Butrig. cum Alex. Boſſon. in tit. quomodo procedatur in crimi. not. 21. Folle r. in pract. crim. part. 3. parte nu. 79. comm. dicunt Boſſ. in tit. de pœnis, n. 34. Burſat. conſil. 77. n. 21. magis communem Cacher. deciſ. pedemon. 149. n. 9. [illegible]

Multo magis igitur tenebitur ex delicto defuncti hæres, ſi ſententia contra eum lata eſt, d. l. ex iudiciorum, vbi Bart. & Albert. & alij communiter vt teſtatur Ant. Gome. libro 3. c. 1. nu. 82. variar. reſolut. communem teſtatur Clar. in pract. quæſt. 94. Peregrin. de iure fiſci, li. 4. tit. 5. nu. 38. communiorem agnoſcit Burſ. d. conſil. 77. nu. 21. Quarto, lite etiam non conteſtata, vel confeſſione non facta, niſi quid ex delicto ad hæredem peruenit, vel locupletior inde ſit factus, textus eſt in l. hæredem, ff. de calumniat. in lege ſeruo, §. cum prætor, ff. ad Trebel. iure vero canonico hæres tenetur ex delicto defuncti, etiamſi ad ipſum nil peruenerit, tex. eſt in c. fi. in fi. de ſepulcris c. in literis, de rapt. vbi Abbas, & Ana. hanc communem dicunt. Communê item teſtatur Dec. in l. pupillum, le. in hæredes, ff. de regul. iur. Dida. Couar. variar. reſolut. lib. 3. c. 3. num. 7. Cach. deciſ. pedem. 152. nu. 2. Villalob. côem opin. verb. hæres, Phanucius, de Phanuc. in tract. de inuentar. par. 7. nu. 69. Et ſi ſint plures hæredes, quilibet tenetur in ſolidum, côem ait Clar. pract. q. 51. Si tamen actiones non fuerint pœnales ex parte actoris, ſed ſolû ratione hæredis, per d. Doctores, & Bar. in l. 1. ff. de priuat. delict. tex. eſt in § his autem verbis, inſtit. de l. Aquil. Mayner. in l. ſicuti, ff. de reg. iur. Flor. in le. inde Neratius, §. hanc actionê, ff. eo. Quinto, niſi eſſet pœna delicti in contractu commiſſi, tex. eſt in l. ſi hominem, §. datur, ff. depoſiti, l. ex côtractib. l. ex depoſiti, ff. de act. & obl. l. ex ea parte, ff. de ver. obl. quãuis nihil ad hęredê peruenerit, aut lis côteſtata non ſit, mô dolus purgetur ex eo contractu, vel quando pro pœna delinquentis cauſatur exceptio, tunc tranſit ad hæredem lite etiam nô conteſtata, le. 3. §. quod autem, ff. quod quiſque iuris, quam tenet ibi gloſſ. & Moderni, teſte Fern. Vaſq. illuſtr. qu. 96. n. 23. commu. aſſerit Ant. Gomez. var. reſ. c. 1. nu. 85. [illegible] Item cum ex ipſa lege delicto imponitur dict. §. quod autem, commu. ait Burſa. conſil. 77. nu. 21. Si vero priuata criminaliter intentata eſſent delicta, aut alias publica crimina, tunc pœna etiam pecuniaria

non

non tranſit in hæredem, niſi in hiſce caſibus. Primo, quando ſententia contra delinquẽtem lata, tranſiuit in rem iudicatam, d.l. ex iudiciorum, ubi glo. & Doctorum communiter, quamuis aliqui ſint, qui diſſentiant, ut uidere eſt apud Ant. Gome. d. ca. 1. nume. 82. Burſat d. conſ. 77. idem eſt. Si reus ſolemniter in iudicio confeſſus ſit crimẽ, neque ante obitum reuocarit, uel erat probatio legitima facta, ut probat Gomez per Bal. in l. unica, C. ex delictis defunctor. Fernan. Vaſqu. in q. 96. n. 19. per Speculat. in tit. de accuſa. §. 1. verſ. quid ſolutio, Bar. in l. 1. ff. de pænis deli. uel ſi reus poſt litem conteſtatam, aut deprehenſus in crimine mortem ſibi conſciuerit, tex. eſt in l. defunctus. C. ſi reus uel accuſat. mort. fuer. l. fi. §. 1. ff. qui mort. ſibi conſciu. l. e. de functo, ff. publica. iudic. iſtam ſententiam crebriorem probat Cacheran. deciſ. Pedemon. 149. n. 9. communiorem exiſtimat Burſat. d. conſ. 77. num. 22. Et hoc procedit, etiam ſi ſententia tantum lata ſuper perſonam, non includit conſequenter confiſcationem bonorũ, ſed expreſſit de bonis ſeparatim, ita firmat Fernan. Vaſqu. d. q. 96. nu. 17. per d. l. fi. C. ſi reus uel accuſ. in l. ſi is qui, C. ſi pendente, appell. mors interuen. gl. in d. l. ex iudiciorum.

2 Sed quid de actione furtiua, an illa tranſeat in hæredem? Reſpon. Quod ſic, ut res ablata reſtituatur, uel ſi fuerit conſumpta, eius æſtimatio præſtetur, licet ad hæredem nihil peruenerit neque locupletior, inde ſi factus, aut lis nondum conteſtata, l. ſi pro fure, §. 1. ff. de condict. furt. gloſs. Aret. & alij Doctores in §. fin. Inſtitut. de obliga. quæ ex delict. hanc de communi teſtatur Anton. Gome. d. c. 1. num. 85. idem Fern. Vaſq. d. 96. n. 24. Vnde & hæres uſuras illicitas, quia res quaſi furto ablatæ ſunt, reddere & compellitur, & hoc communi omnium conſenſu receptum enuntiat Didac. Couarr. variar. reſolut. cap. 2. lib. 3. num. 7.

3 Quid ſi ſententia lata nondum eſt, & accuſatus poſt litem conteſtatam deceſſerit, num poſſit hæres pro ſuo intereſſe & defuncti honore petere, ut procedatur ad ſententiam? Reſpo. negatiuam tenent Salic. in d. l. 1. Cod. ſi reus uel accuſatio. affirmatiua tamen firmior & receptior eſt, per l. e. ſi io, §. ſententia, ff. de adimend. legat. Bald. in l. vnica, Co. ne ex delict. defun. Ciril. in criminal. rubric. 28. §. 2. Anton. Gome. in d. c. 1. nu. 83. Fer. Vaſq. d. q. 96. nu. 15.

4 Sed an abſque ſententia declaratoria ſuper delicto in dictis caſibus pæna tranſeat in hæredem? Reſpondeo. Quod non opus ſit declaratione communis eſt opinio ſecundum Baſſon. in titu. de pænis, num. 34. contrariam uero tenent Iaſ. & Decian. in l. 3. §. qđ autem, ff. quod quiſque, iur. Curt. ſen. conſil. 60. Ioſeph. Ludo. concluſ. 3. ratio eſt, quia ſemper ſecundum aliquos etiam quando ſtatutum uel lex imponit pænam, declaratoria requiritur, per tex. in c. cum ſecundum, de hæret. ita probat Dyn. con. 50. nu. 10. li. 1. ac iſtam communem teſtantur Petrus conſil. 149. nu. 11. deciſ. Bonon. 37. n. 4. Bonacol. com. mu. opin. uerb. pæna, Minſing. centur. 1. obſerua. 43. magis receptam opinio. teſtatur Menoch. de arb. iu. caſu. 220. nu. 6. quæ declaratio niſi fiat intra quinquennium a morte præſcripta eſt contra fiſcum omnis exactio, ut probat Anton. Gome. var. reſol. lib. 3. c. 1. nu. 86.

5 Stante ſtatuto, ut debitor propria capiatur authoritate, uel contra cũ procedat executio, quæro, an etiã hoc obtineat in debitoris hæredes? Ad hanc quæſtionem reſpondit S. M. in §. hæreditas, q. 12. nu. 3.

6 Hoc tamen nõ procedit in conficiẽte inuentarium, nam hoc eum liberat ab omnibus hæreditatis oneribus, & efficit idem, quod poſtea canones

repetiuerunt, ne vltra uires hæreditarias hæres teneantur, quamobrem de illo ſequenti dicam articulo.

ARTICVLVS.

Inuentarium.

DIctum eſt ſupra, hæredem repræſentantre perſonam defuncti, et ad omnia teneri, ad quæ ipſe tenebatur, etiam ultra uires hæreditarias, niſi fecerit inuentarium, quod cum hæredibus vtiliſſimum, atque iuris ſtudioſis ſcitu neceſſarium ſit aliquot de illo præponemus quæſtiones.

Quæſtio prima.

SVMMARIVM.

Quid inuentarium.

QVæro, inuentarium quid ſit? Reſpon. Ex glo. in l. tutor ff. de admini. ſt. tut. definit Frãc. Porcellinus in tracta. de inuentario, quod ſit illud, in quo reperta atque inuenta in hæreditate, deſcribuntur. Sed generalior eſt hęc definitio quã vt ſoli noſtro conueniat inuentario, neq. ita generalis, ut omnibus quadret alijs inuentarijs, quorum Mõtic. de inuẽtar. memb. 1. nu. 5. ex Speculatore quinq. refert genera: nam nec orphanotrophi prælati, fiſci, neque curatoris inuentario ſemper accommodari poteſt. DD. communiter illud per partes ſeu ſolennitates explicant, nos definimus ſic: Inuentarium eſt omnium bonorum, quæ defunctus mortis ſuę tempore habuit, cruce ſignata, deſcriptio, ab ipſo hærede ſuſcripta, & eo præſente per tabellarium, coram teſtibus, ac illis, quorum intereſt, cepta intra 30. dies a die ſcientiæ computatos, ac perfecta intra 60. ſequentes, niſi bona fuerint in varijs & remotis locis.

Quæſtio Secunda.

SVMMARIA.

1 *Qui iure ſit introductũ inuentarium, uel unde deſumpta modo dicta definitio.*

2 *An ſtatuto poſſit tolli.*

3 *Num poſſit inuẽtarij confectio a teſtatore prohiberi.*

1 QVæro, inuentarium quo iure ſit introductum? Reſp. Iure ciuili, ſeu duab. conſtitutionibus Iuſtiniani, quarum altera eſt l. fi. C. de iure delib. altera in Nouell. 1. c. 2.

2 Et quoniam ciuilis ratio ciuilia iura corrumpere poteſt, §. fi. inſt. de legit. agnat. tutel. inuentarium ſtatuto facilè tollitur, ita tenet Franc. Porcellin. c. 1. num. 14. in tract. de inuentar. & Montic. in trac. de inuentar. memb. 1. nu. 30. quia recurſus ad ius commune vel naturale eſt facilis, glo. tamen & DD. in c. fi. ext. de conſuetu. volũt, vt illud ſtatutum introductum ſit ſciente ac pmittente eo, ſine quo ſtatutũ fieri non poteſt. Nec iure Saxonũ quis tenetur conficere inuentarium, ne vltra uires hæreditarias conueniatur, ut probat. Henning. Goden. conſ. 15. n. 18. ex gl. ar. 6. ac 22. lib. 1. *Landtrecht.*

3 Sed an per teſtatorem prohiberi poſſit, ne fiat inuentarium? Reſpon. Communis eſt opinio, aſſerente Vaſq. part. 3. §. 10. de ſucce. procreati, quod prohiberi poſſit, uerum hic obſeruandi ſunt caſus duo, nam teſtator prohibet in præiudicium honoratorum, aut creditorum.

In fraudem creditorum quod nequeat.

queat prohibere teſtator, de eo non eſt dubium, a quorum namque obligatione ſeſe teſtator ipſe expedire non poteſt, niſi ſoluerit qđ debet, ab illis neque hæredem valeat eximere & tutū facere. Et iſtam comm. ait opin. Io. Annib. in l. nemo poſt, num. 406. ff. de legat. 1. cõmunem quoque dicunt Clarus in §. teſtamétum, q. 66. Vveſenbec. conſi. 86. nu. 2.

In altero caſu iterum diſtingue, honorati illi aut ſunt hæredes, vel legatarij atque fideicommiſſarij, hoſce quin teſtator onerare poſſit, præter Aretin. Bal. & Guid. Pap. qui dubitant vel negant pauci ſunt, hinc affirmatiuam opinionem comm. dicit Didac. Couar. c. 1. nu. 17. li. 2. de teſtam. de qua re vide ſupra in §. teſtā. q. 7. n. 4. nam commu. eſt opin. in §. fideicommiſ. q. 6. n. 1. quod qui honorantur, etiam grauari poſſint.

Quæſtio III.

SVMMARIA.

1 *Inuentarium quare fuerit introductū.*
2 *Hæres poteſt renunciare inuentario, atque quādocunque libuerit omittere.*

1 QVæro, inuentariū cur fuit introductum? Reſp. breuiter. Ne hæres vltra vires hæreditarias teneretur, vel ut ſine omni dāno ſeruaretur, textus eſt in leg. ſcimus, in princ. & in §. ſin autē hoc aliquis, C. de iur. delib. & hanc veriſſimam, ex quatuor cauſis ſi. quas recenſet, Mont. teſtatur in tract. de inuent. mem. 4. n. 6. Ex hoc fine, quæ ſequātur, docebimus in inuētarij effectibus hanc communem dicit Dec. in l. debitori n. 20. C. de pac. cōm. dicit Dec. in conſ. ſeu reſpo. 117. n. 30. Pariſ. conſi. 33. nu. 91. lib. 3.

2 Ideoque ipſe hæres ſolus illi renunciare, neque a quoquam vel legatariorum vel creditorum, ut conficiat cogi poteſt, dict. l. ſcimus, §. ſin uero abſunt Nouel. 1. Iſtam ſententiam tamen nõnulli, quoad fideicommiſſarium, qui cogere poſſit rogatum reſtituere, conuellunt, quos recenſet & refellit Mõt. in tract. de inuent. mem. 5. nu. 2.

Quæſtio IV.

SVMMARIA.

1 *Quis poſſit facere inuentarium.*
2 *An qui certus eſt hereditatem eſſe ſoluendo, vel non ſoluendo.*
3 *Nunquid opus ſit de hoc proteſtari.*
4 *An legatarius.*
5 *Num fideicommiſſarius.*
6 *Nū rogatus reſtituere teneatur facere inuentarium fideicommiſſario.*
7 *Num fiſcus.*
8 *An eccleſia.*
9 *Vel monaſterium.*
10 *An executor teſtamentarius.*
11 *Inuentarium an poſſit fieri per procuratorem.*
12 *Nūquid cõfectum ab vno herede proſit alijs coheredibus.*
13 *Inuentariū hæredis an proſit fideicommiſſario.*

1 QVæro, quis poſſit facere inuentarium. Reſp. qui eſt heres, ſiue ex teſtamēto, ſiue ab inteſtato textus eſt in l. ſi. §. cū igitur hæreditas, iūcto §. ſin aūt dubius, C. de iur. delib. Inde DD. referente Mont. in tracta. de. inuent. memb. 1. nu. 9. talem educūt regulam, qui ſuccedit vt hæres, is tenetur facere inuentarium, quam ego conuerto, qui non ſuccedit ut heres, is nõ tenetur facere inuentarium, intellige quale inuentarium ſupra definiuimus quæſt. prima, atque ex hoc Bal. d. §. ſin autem dubius, cui alij communiter ſubſcribunt, quodque receptum teſtatur Mont. in tracta. de inuent. membr.

br.7.numero decimonono,ac in dicta leg. ſcimus, numero 41. concludit, quod inuentariũ non poſſit fieri à defuncto.

2 Sed an hæres,qui certus eſt hæreditatem ſoluendo, vel non ſoluendo eſſe poſſit hæreditatem adiens inuentarium conficere? Reſpondeo Ricard. Malumb. Cyn. & Ang. in dicta l.final. §. ſin autem dubius eſt, volunt, quòd inuentarium non proſit illi,qui certiſſima ſpe adit hæreditatem. Hanc tamen opin. Bald. Salic. Caſtrenſ. atque alij communiter reprobant, vt teſtatur Montic.in dicta l.fin.num.21. ſed tu tene,aut adiuit vt velit facere inuentarium, aut vt nolit conficere, priore caſu procedat communem poſteriore Cyni valeat opinin. & hanc diſtinctionem confirmant,in dict.§.cum igitur, verb.vt non poſtea eam repudiet, eam que veriorem putat Cephal. conſilio 327.nu.5.

3 Hinc factum arbitror, vt nonnulli exiſtimarint, opus eſſe proteſtatione, quorũ dux eſt Ang.in l.fi.§.hæc ſtipulatio,ff.ſi cui plus quam per l.Falcidiæ quem ſequuntur Bal. de Peruſ. in tractatu de aditione cũ inuentario,Guid. Papæ in tract.de inuent.in prin.atque vt proteſtatio fiat, non eſt inutile ad remouendas difficultates, multiſque obſeruatur in locis.

Contrariam defendunt Salic. Caſtren. Alexan.Corn. atque alij in dicta l.fin.C.de iure deliberan.Burſat. conſilio 96. numero quarto, quæ quoque de iure verior eſt,nullibi enim expreſſum reperitur, quæ etiam teſte Montical.in tract.de inuent. memb. ſ. primo numero 8.communiter dicitur recepta.

4 Explorati iuris eſt, quod legatarius in re ſua grauari non poſſit, cum legatum ſit donatio quędam,atque ſic cauſa lucratiua,et quod ſolum ille,qui ſuccedit iure hæreditario,teneatur ad id, quod defunctus prętare cogebatur,legatarius vero titulo ſingulari, non vniuerſali ſuccedat, quare etiam extra controuerſiam apud DD. eſt, quod legatarius non obligetur inuentarium conficere,neque pœnam patiatur,quę omittenti illud propoſita eſt.

5 Sed nunquid fideicommiſſarius vniuerſalis, inuentarium conficere debeat, quæſtionis eſt, is enim iure vniuerſali atq; hæreditario,defuncto ſuccedit? Reſpondeo tex.in d.l.fina.C. de iure delibera.§.cum igitur, vult, quod quicũque ſuccedit iure vniuerſali, vel quod idem eſt,quicunque fuerit hęres ex teſtamento,vel ab inteſtato, vt conficiat inuentarium,ſi nolit de ſuo quid impendere, nunc autem certum eſt quod hic fideicommiſſarius,vnde & nomen accepit, ſuccedat iure vniuerſali, atque in omnia defuncti onera, quare etiam vltra uires hæreditarias tenebitur, ſi non confecerit inuentarium, quod quoque eſt de ſententia DD. & præſertim Alexandri atque Iaſon.in l.prima §.ſi is,qui,ff.ad ſenatuſconſ. Trebellian. & hanc communiorem opin. meram quæ ſapiat veritatem, inquit Mont. in tract. de inuent. memb.5.numero 41 quod procedit, ſi ipſi reſtituta eſt hæreditas, ſecus non tenetur, quia ante reſtitut. non eſt hæres, ita tenet Roland. a Valle conſilio 72.numero 18.volum.2. communem ait Rom.conſi.84. communem quoq. aſſerit Rolan.in tract.de inuent.parte 3.quæſt.2.

6 Quæro an etiam rogatus reſtituere teneatur facere inuẽtarium fideicommiſſario? Reſpondeo de hac quæſtione tantum inter ſe confligunt DD. vt Mont.in tract.de inuent.memb.5.numero ſecundo, in conflictu illo contremiſcat ſpiritus. Nec inficias iure poſſum difficilem eſſe quæſtionem,ſi oculos intẽdo ad alteram,quam infra tractabimus, quæque ex hac dependet: Num videlicet hæres non conficiens inuẽtarium,amittat Trebellianicam,

Quod

Quod hæres cogatur fideicommiſſario vniuerſali inuentarium facere, tenet Oldr. conſilio 134. Curt. ſen. conſilio 29. DD. in l. cum tale, §. primo, ff. de conditio. & demonſtrat. atque alij quos recenſent Mont. dicto loco, quia hæres tenetur fideicommiſſario reddere rationem de adminiſtratione rerum hęreditariarum. dicta l. cum tale. Item quoniam illi cauere debet de ſatisfaciendo, quando tempus veniet, ſecundum DD. in l. cum Archimedoram, C. vt in poſſeſ. leg. cauſ. eſſe. Haſce rationes ex Alexand. & Raph. commen. in l. in ratione, §. quod vulgo, ff. ad leg. Falci. Montic. impugnat eo quod propoſitio: qui debet rationes reddere, ille inuentarium conficere neceſſe habet, non ſit vniuerſaliter uera, neque iure cautum, ut cõficiat, quod poſtremum videtur mihi contemplanti cap. ſecundo, §. ſi vero non fecerit, atque in illo verb. fideicommiſſarios. Nouel. 1. a uero valde alienum dicta tamen intellige de hęrede, qui ſpontem adiuit, ſecus ſi coactus, nam qui ita adit inuentariũ facere non tenetur, ſecundum Angel. in leg. prima, §. hæc ſtipulatio, ff. ſi cui plus quam per l. Falc. Cacher. deciſ. Pedemont. 181. numero decimoſeptimo. Sed de hiſce infra pluribus loquemur.

7 Quęro an fiſcus teneatur facere inuentarium? Reſpondeo, quod non teneatur ultra uires, licet non confecerit, docet Bar. in l. prima, §. an bona, ff. de iure fiſci Bald. in l. etiam in d. l. fin. C. de iure deliber. Ang. & Rom. in rubr. ff. de acqui. hęred. Guid. Papę in tracta. de inuent. nume. 13. & in ſuis dec. quæſt. 333. communem, dicit Iaſ. in dicta l. ſcimus in princ. C. de iure deliberan. quam opi. Mont. bene reſtringit, ſi ſuccedit alio quam hæreditario iure, puta ſi bona vacantia occupauit, vel delinquentis res confiſcauit aliud obſeruatur quando concedit in locum defuncti ut hæres, per §. fin. ca. quarto Nou. 1. atque hanc communem, dicit Fernan. Vaſqui. de ſucceſ. creat. §. 16. numero 11. & ante eum Ripa in l. ex facto, ff. ad Trebell. communem dixit vt teſtatur Car. in pact. crim. quęſt. 79. num. 29.

8 Quarto, num eccleſia teneatur vltra vires ſi non confecerit inuentarium? Reſpon. in diuerſum hic abeunt DD. affirmatiuam, quod teneatur conficere inuentarium, aut de ſuo ſoluere, ſi defecerint vires hæreditariæ, tenet gl. 1. in uerb. patiaris, de teſtamen. quam ibi ſequuntur Ant. But. Imo. & Barb. Sal. in authen. ſed cum teſtator C. ad l. Falc. quã Iaſ. in d. l. ſcimus, C. de iure delib. §. ſi. dicit communem.

Negatiuam, quod. ſ. non neceſſe habeat eccleſia conficere inuentarium, propugnant Bar. in l. 1. numero 49. C. de ſacroſanct. eccle. Bal. & Ang. in dicta l. ſcimus, §. fin. Aret. in rubr. Abbas & Card. in d. cap. primo de teſtam. Io. de Anan. in cap. final. de raptor. quam communem affirmat Felin. in cap. de quarta, de præſcript. Sed priorem opinionem exiſtimo de iure ueriorem, per uerba finalia, in d. c. 4. Nouel. præſertim ſi fuerint, cõtra quos habeat eccleſia regreſſum, ſi ob illorum negligentiam damnum paſſa eſt, ut in ſimili dictum fuit ſupra. Imò poteſt in integrum reſtitui, per clem. de in integ. reſtitut.

9 Quid de monaſterio ſentiendum? Quod non teneatur conficere inuentarium, neque ultra uires quicquam pręſtare hæreditarias, ſeruat communis DD. ſchola, ut teſtatur Fernand. Vaſquius, de ſucceſſ. creatur. §. 16. numero decimoſeptimo, quia ſuccedit monacho, non iure hæreditario, ſed ſingulari, ex authent. uidelicet, ingreſſi, & authent. ſi mulier, Cod. de ſacroſanct. eccleſ. quam rationem cõmuniter tenent Canoniſtæ, ſecundum Socin. in conſilio 183. libro ſecundo, Curt. iun. conſi. 43. num. 8. ideoque ea præualeat

in

in foro canonico, vt vult Corn. conſil. 272. lib. 3. Sed legiſtæ illam impugnāt communiter, ac negant immediate, iure ſcilicet ſingulari monaſterium ſuccedere, ſed mediate per ipſum monachum, ueluti teſtatur Bertran. conſil. 73. lib. 6. communemque probat ex multis Clar. in §. teſtam. quæſt. 30. nume. 1. eamque tuto credit iudicē ſequi in foro Cæſaris, alteram ſecundū Cor. d. conſ. 272. in foro canonico.

10 Quæro executor teſtamentarius nū teneatur conficere inuentarium? Reſpno. Doctores communiter in authe. ſed cum teſtator, C. ad l. falcid. executorem, quia eſt nudus miniſter, excipiunt, vt & patrem arrogatorem, atq. illum, cui libertatis cauſa bona addicuntur, quia non iure hæreditario ſuccedunt ut teſtatur Montic. in tract. de inuent. memb. 5. nu. 13. 15. & 16. Sed de executore infra, art. de executeribus qu. 8.

11 *Sæpius iam diximus*, inuentarium debere fieri ab hærede, quæro igitur, an mediate per procuratorem confici queat? Reſpond. Odofr. & Bal. in d §. cum igitur, volunt quod poſſit. Quod tamen Caſtr. atque alij communiter improbant, cum quibus facit text. in d. §. ſin autem dubius, qui iubet ab ipſo hærede fieri, niſi res fuerint in alijs locis, in dicta lege ſcimus, §. ſin autem in locis, & hoc frequentius receptum eſt.

12 Quid ſi plures fuerint hęredis, num ſingulis inuentarium facient? Reſpo. tex. in d. l. ſcimus, §. cum igitur, ſic ſonat. Cum igitur ad quendam, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato ſit delata, ſiue ex aſſe, ſiue ex parte. Vnde concludocum Doctorum præcipue cum Cy. ac Iaſon. ibid. quod ſinguli teneantur, facere inuentarium, neque vnius alijs prodeſſet, niſi ipſi vna inter fuiſſent at que ſubſcripſiſſent, quamobrem etiam ſinguli tenebuntur pro ſua parte. Nam ceterum etiam quæ communis opi. in le. 1. C. de except. & l. 1. ff. ſi cer. pet. quod onera hæreditaria in ter cohæredis diuidantur.

13 Quæro inuentarium hęredis an proſit fideicommiſſario? Reſpo. Affirmatiuam tenet Bart. in d. l. ſcimus, ff. fin. & in l. in ratione, §. quod vulgo, ff. ad l. falc. Spec. in tit. de inſtrum. edit. §. fi. verb. quod ſi hæres, Angel. in d. l. 1. §. ſtipulatio. Si nimirū ceſſum eſt ab hærede, quia quę hæres habet ex ſua prouiſione, in fideicommiſſarium non trāſeunt, niſi ceſſa, le. ſi hæres pecuniam, ff. ad Trebellian. Imola tamen, ac plerique Doctorum vt teſtatur Coraſ. in tract. de inuent. nume. 26. putant etiam ſine ceſſione prodeſſe. Cuius rationem ponit Bal. in d. l. ſcimus, §. & ſi præfatam, ac in le. filium, C. familiæ herciſ. quia inuentarium eſt eius excipiendi, ne teneatur vltra vires hęreditarias, & in iure excipiendi non quæritur ceſſio, l. reſcriptum, §. fin. ff. de pacto vbi per procuratorem procuratoris acquiritur exceptio, domino ſine ceſſione, & hanc veriorem dicit Alex. in l. in ratione, §. quod vulgo, ff. ad le. Falcid.

Quod vero omnino cedi neque at inuentarium, ſcribit Ioa. Fab. in §. extraneis, inſtit. de hęred. qual. & diff. cū ſit ius priuilegiatum, quod non tranſmittitur, l. ex plurib. ff. de adm. tut. l. ſi patroni, l. q. ita inſtitutus, §. ſi legatus, ff. ad S. C. Treb. Hanc Fabri opin. nominat Montic. in tract. de inuent. mēbr. 5. nu. 66. ceruicoſam, ac monet, ne admittatur, quod quoque ęquitatis videtur ſuadere ratione, ſ. ſumptus inuētarij totius conficiendi, hęreditatem minuant, cum alias, vbi confectio plus impenſarum requireret, quam vtilitatis adferret, omnino omitti poteſt, teſte Bar. in l. Mediterranę, C. de anno & tribu. Pirrhus Angelb. conſued. Aurel. tit. de ſucceſ. cap 18.

Quæ-

Digitized by Google

Quæſtio v.

SVMMARIA.

1 *Quando debeat fieri inuentariũ, uel tẽpus inuentarij, ex quo die currat.*
2 *Quid ſi infra 30. dies non fuerit cæptũ num valent, ſi intra 60. ſequentes fuit confectum.*
3 *An tempus illud curat minori.*
4 *Num poſſit per iudicẽ abbreuiari uel prorogari.*
5 *An tempus inuentarij ſit continuum.*

1 CErtum eſt ex §. fin autem dubius in l. ſcimus, C. de iur. delib. quod inuentarium debeat confici intra 90. dies, uel quod idem eſt intra 3. mẽſes, ſi bona ſint præſentia, aut ſi abſentia, intra 12. menſes ſiue annum, hinc quę rõ, tempus illud quando incipiat currere. Reſpond. de hac re ſunt diuerſæ opiniones diuerſa conſtituentes initia. Quidem Doctorum finem uitæ iſtius, de cuius ſucceſſione agitur principium inuentarij conſcribendi faciũt alij idem ex quo quis ſciuerit ſibi delatam hæreditatem, plurimi momẽtum ex quo hæreditas eſt adita. A morte teſtatoris inuentarij putat inchoari tẽpus Fernd. Vaſq. de ſucceſ. part. §. 18. nu. 45. ex d. l. ſcimus, §. ſin autem a locis, quam ſententiam exiſtimo ueram & ſecundum litteram intelligo de anni tempore, quod datur ad deſcribenda hæreditatis bona in uarijs diſſita locis, ac ſi quis ob ignorantiam, uel iuſtam abſentiam, læſus fuerit, etiam maior, reſtituendum arbitror ex generali clauſula quod ſecus eſt ubi tempo lis initium a die ſcientiæ uel ab adita hæreditate ſtatuitur.

A die ſcientiæ initium ducunt glo. in authen. Sed cum teſtator, C. ad leg. falc. Ricar. Malumb. & Salic. in d. le. ſcimus, §. ſin autem dubius. Speculator & Ioan. And. in tit. de inſtrumẽn. edit. §. fin. eamque Montic. in tract. de inuent. memb. 1. num. 21. ueriſſimam affirmat.

Ab adita hæreditate exordium dicti temporis ponunt gl. 3. Iac. de Aret n. Cyn. Corne. atque alij in dicta lege ſcimus, hanc cõem & æquiſſimã dicit Roma. cõſ. 84. commun. ait Dec. conſ. 643. communem affirmat Bello. conſ. 86. comm. teſtatur Io. Dilect. Dut. tit. 11. caut. 8. cõmunem quoque enũciat Rolan. in trac. de inuentar. p. 3. q. 6 Gui. Papę deciſione Gratianop. q. 571. n. 5. magis cõmunem aſſerit Ale. in d. l. ſcimus communiorem uocant Bur. conſ. 96. n. 2. Mãdoſ. ad Rom. cõſ. 84. uerb. aditæ magis communem cõfitetur Mõticul. in tract. de inuentar. membro. 10. num. 2.

Proxime dictas opiniones conciliare conatur Bar. in d. l. ſcimus, ut prior opinio, quæ uult quod tempus inuẽtarij curat a die ſcientiæ, locum hẽat, ſi hæres malitioſe differat aditionem in perniciem creditorum, Cyni uero tum cum non doloſe hæres mutatur hæreditatem adire Bart. ſequuntur alii communiter Doctorum ac inter illos Mauſer. in pract. ſua tit. 32. nu. 49. eamque diſtinctionem teſtatur bonã Vital. de Camban. in tract. clauſular. clauſ. nil nouari. n. 9. comm. ait Burſa. conſ. 96. n 2. A modernis receptam fatetur Rol. a Valle conſ. 72. nu. 34. li. 2. commu. itidem dicit Villalob. comm. opi. uerb. tempus, communiter receptam agnoſcit Monticul. in d. trac mẽbr. 1. n. 21.

Hęc opinionum uarietas ex uaria dict. §. ſin autem dubius, interpretatione originem duxit. Sal. reiicit priora, Cynus uero uerba poſteriora, quæ hic negligit, ille ſeparatim ſuſcipit, an uincula (tamen) ſublato, uterque diuerſas conſtituit propoſitiones non, propoſitionis unius partes. Barto. a cupiẽs immenſa poſt ſe relinquere uolumina, ſpacium non habuit textum penitus

tus introſpiciendi,ſed ex generali regula,neminem debere alteri obeſſe, tanquam cum Alexandri gladio, nodum iuſtũ Gordonium diſſecuti. Sed audaciam hanc Bart.relinquentes uidebimus,quas conciliat opiniones.

Si Saliceti valeret ſententia, ſequeretur, quod inuentarium poſſet fieri ante aditionem, vbi autem tum manerent illa verba Imperatoris, ſed adeat vel ſe immiſceat, quæ primum d.§. ſin autem dubius, conſtituunt membrum. Quomodo accipienda eſſent hæc? ſin uero poſtquam adierint,uel ſe ſe immiſcuerint præſentes vel abſentes,inuẽtarium facere diſtulerint.Cur quæſo ante aditione inuentarium, qđ fieri ſolet ne adiens teneatur ultra uiros, conficeretur, num ut tutius adiri poſſit hæreditas,uel repudiari?

At per inuentarij beneficiũ ante tutus eſt. Et repudianti quis ſumptus inuentarij reſtituet, uel quis ſuccedet? ſo quæretur itid.per inuentarij confectio 2 nem hæreditatem non cenſeri aditam ſed cur poſt confectum inuentarium, ac tempus eius etiam ſine ullo alio facto,poteſt creditoribus conueniri §.donec inuentarium conſcribitur.Si Cyni obtineret opinio ſimpliciter manifeſta fieret textui iniuria. Coniungendas igitur puto duas iſtas opiniones, vt & quis inuentarium faciat,intra 3.menſes a die ſcientiæ,& adeat intra 3.menſes a die ſcientiæ, ac ſi tempus currat ſemper,ſiue diſtinctione Bartoli, a die aditiones,ut uoluit Cynus,ſemperque currat a die ſcientiæ, vt probauit Salic. Quoad inuentarij temporis initium textus eſt expreſſus in dic. §. ſin autem dubius. Aditionis principium contextus illius § & præcedentis oſtẽdet,cuius mens hæc eſt. Qui certiſſima ſpe,(quocunque uelit intra 30.annis tempore) hæreditatem agnoſcit, is tenetur, vt defunctus, ultra uires hæreditatis, neque inuentarium facere poteſt, ſimili modo qui non titubante animo crediderint recuſandam intra 3.menſes a die, quo ſciuit ſibi hæreditatem delatam, apertiſſima ei renunciat,nec inuentarium faciẽdo,nec tempus deliberandi petendo, alienus eſt ab hæreditate.

Quid ſi non dicit, reſpuendam mihi credo hæreditatem, ſed dubio num admittenda ſit nec ne? Reſpon.Imperatoris audacter adeat, uel ſe ſe immiſceat,omni tamen modo inuentarium intra 90.dies,a die quo ipſi fuit cognitum hæreditatem eſſe delatam, hic audis,quod Imp. velit,vt adeat & inuentariũ faciat. Poſterius quod ſine priori eſſe nequit,currit a die ſcientæ, ergo & prius.ſ.aditio cum beneficio inuentarij, uel ut inuentarium profit(nam alias extra omne dubium hæreditas adiri poteſt directa via vſque ad 30.annos)ab eodem incipiet princip. quod manifeſtũ eſt ex §.ſin uero poſtquam adierint.

Sed cur inſti.in d.§.ſin autẽ dubius ad poſterius membrum atque ſolum inuentarium refert illud tempus temporiſque initium? Reſp.ut controuerſum iſtum artic.& quæſtionem quam poſtea aliquos ſciebat moturos, ſolueret,oſtenderetque inuentarii finem ac initium,quod utrumque diuerſum ab aditionis tempore, quod a die ſcientæ ſtatim currit ac deſinit, inuentarij uero inde uſque ad 89.continuatur dies hoc tamen modo, ut intra dies 30.primos inchoetur, & intra 60.dies ſubſequentes finiatur, ſecus inuentarium non valet, & hanc opinionem ſeruant glo.in auth.ſed cum teſtator, C.ad le Fal. Vbert.de Bobio.& Ang. in d.l.ſcimus.Si uero poſtquam, & eadem l.§ ſi vero non fecerit, Mart.Sili. Io.And.ad Spec.ti.de inſtr.editi. §.fi. circa fi.Ang.de Peruſ.n.16.in tract.de inuent.

Contrariam tenent Cyn. Bar. Ful. Caſtr.in d.§.ſin autem dubius, atque hoc per l.1.in fi.ff.de uentre inſp.& c. cupientes,

cupientes, de elect. in 6. Bar. ſequũtur omnes, vt teſtatur Cor. in d. §. ſin aũt, & Caſtal. d. l. ſcimus, §. cum igitur, ait eam omnes tenere, tanquam magis æquam ex rõne, quia illis videtur leuis ſolennitas, ſi non inchoetur intra 30. dies, ideoq. ab ea in iudicando, & conſulendo non cenſet recedẽdum. Ceph. cõſ. 327. n. 23. lib. 3. & magis æquã dicunt F. Porcel. c. 3. n. 13. in tract. de inuent. forma Guid. Papæ. in dec. parla. q. 571. communem aſſerit Montic. in tract. de inuent. mem. 7. n. 3.

Quam communem, vt magis æquã teſte Porcellino in dic. loco, procedere ſeruandamque in foro, nec facilè iudici ab illa recedendum eſſe, libenter cõcedo, tamen veritate d. ſed c. l. fi. C. de iur. delib. inſpecta aliud concludendũ arbitror, & quidem contrarium, nam licet ſolennitas illa nõ videatur adeo magna intra 30. dies inchoare inuentarium, tamen quia inuentarium ſecũdum præſcriptam ab Imperatore formam atque obſeruationem ſolidandũ, & cum omni ſubtilitate, quod verbum complectitur etiam leues ſolẽnitates, conficiendum eſt, contra formam atq; inuentarij figuram fieri puto, ſi omittatur etiam minima ſolennitas, nec contra ęquitatem quicquam peccabitur, ſi cum Cęſare Iuſtin. poſtuletur, vt intra 30. dies initium, quod non difficile eſt fiat inuentario cõficiendo, quã de cauſa bene gl. in d. §. ſin autem locis, verb. conſummationem, quæ communiter, teſte Mont. de inuent. memb. 7. nu. 35. eſt recepta, quadruplicat illos 30. dies ſi bona fuerint diſperſa, ad inchoandũ inuentarium.

3 Quarto an tempus inuentarii cõſcribendi currat minori, cum ita quem nulla currit præſcriptio alia? Reſp. quod ſic, ita tenet Bar. c. 4. §. pupillis. Nouel. Alex. conſ. 114. l. 3. Dec. conſ. 445. numero 56. Guid. q. 141. 142. & 571. Dec. Gratian. Ang. Peruſ. in tract. de inuent. n. 4. & hoc vulgo receptum ait Mazza. conſil. 101. n. 6. ſed tẽpore excluſus põt reſtitui in integrum l. auxilium, ff. de minor. & ibid. glo. quam communiter ſequuntur DD. quod extendit Alex. l. nam, & poſtea, §. ſi minor, ff. de iureiu. ad opem replicationis.

4 An tempus datũ ad inuentarij confectionem per iudicẽ poſſit abbreuiari, vel prorogari quęro? Reſpon. quod non, quia hoc tempus datur a lege extra iudicium, neq. neceſſe eſt, vt iudex adeatur a confecturo inuentarium, quemadmodum nõnulli exiſtimarũt & illam opinionem tenent Odof. Bar. Bal. Iaſ. in d. §. ſin autem dubius, l. ſcimus, C. de iur. delib. atque hæc eſt recepta nouiorum opin. atque Cor. in d. §. ſin autem dubius, adeo ſtringit hoc tẽpus, vt ſi 90. die conficeretur inuentarium, non valeat, quia lex vult vt intra 30. dies inchoet, atque intra alios 60. dies conſummetur, quæ opi. de iu. quoque eſt verior.

5 Conſtat ex l. ad teſtium, §. poſſe, ff. de teſtam. ac l. minorem, C. de tranſact. teſtamentum poſſe fieri noctu, quæro num etiam inuentarium tempore nocturno, vel die feriato ſcribi poſſit. Reſpon. quod ſic, ſunt enim dies illi non poteſt vtiles, ſed continui, quoniam inuentarium poteſt fieri citra iudicis tribunal, vt deinceps dicemus, l. fi. per gl. Bal. & alios in rub. ff. de diuerſ. & temporalibus præſcr. deinde, hoc eſt commune omnium præſcriptionum regulariter, l. 1. ff. eodem, vt tempora earum ſint continua.

Quæſtio vj.

SVMMARIA.

1 *Vbi inuentarium fieri debeat.*
2 *An coram iudice vel pro tribunali.*

Quarto

1 QVæro inuentarium in quo loco debeat confici? Reſpond. in loco vbi res ſitæ ſunt, vel plurima pars earum, & hoc ſuadet naturalis ratio, quia difficile eſt, interdum etiam impoſſibile, bona, quæ in inuentarium debent referri, in vnum comportare locum & iſtam opin. tenet Specul. in titu. de inſtrum. edit. §. fin. verſic. item exigitur. Ang. in d. l. 1. §. hæc ſtipulatio, ff. ſi cui pluſquam per Falc. ac cum illis tranſeunt DD. in d. §. ſin autem locis, d. l. ſcimus, C. de iur. deliber. & recentiores, vt Ang. de Peruſ. in tract. de inuẽt. Franc. Porcel. de inuent. c. 3. n. 15. Mõtic. de inuent. membr. 7. n. 32. atq. alij plurimi.

2 Quero, an apud tribunal, ſeu coram iudice fidei debeat inuentarium? Reſpond. diſputabilis eſt hæc quæſtio, atque argumentis rationum magis tractatur, quã iuris textibus. Hos qui requirunt, iudicis præſentiam non putãt neceſſariam, quorum de grege eſt Frãciſ. Porcell. in tract. de inuent. c. 2. n. 9. Mont. de inuent. memb. 7. n. 12. hanc opinionem veriorem, Alex. verò in d. l. ſcimus, communem dicit.

Contrariam tenet Martinus de Fano per l. de creationibus, C. de epiſ. audient. quem refert Speculator in tit. de inſtr. edit. §. fi. gloſ. Cy. Bart. atque alii in l. tutor, qui repertorium, Bal. in l. fi. C. de adopt. & in cõſ. 26. ait idem, nulliter fieri inuentarium, ſine præſentia iudicis, quod fit. Ang. in d. §. hæc ſtipulatio, Pyrrhus Angelberm. in conſuet. Aurelian. tit. de ſucceſſione, ca. 18. qui omnes ad hoc allegant l. nulli §. cũ C. epiſcop. aud. vbi epiſcopus, ſi tenet locum hæredis, coram iudice tenetur facere inuentarium. Hanc ex Ang. communem refert Franc. Porcell. d. cap. 2. num. 9. quod communiter ſeruetur aſſerit Ang. de Peruſ. in tract. de inuent. num. 12. atq. eam præualuiſſe teſtatur Montic. d. membro 7. num. 12. vt iam vbique, & omni inuentario iudicis authoritas adhibeatur. Scio tamen multis in locis, & hæredem, & iudicẽ hac moleſtia atque labore ſubleuari.

Quæſtio vij.

SVMMARIA.

1 *Quot teſtes intererunt confectioni inuentarij.*

2 *Quales erunt teſtes.*

3 *An mulier poſſit eſſe teſtis.*

4 *An teſtes debeant intueri faciem hæredis tabellarij, atque aliorum.*

5 *An ſemper ijdem adhibendi ſint teſtes*

1 QVæro, quot teſtes intererunt cõfectioni inuentarii? Reſp. cõis eſt opinio, quod vbi numerus teſtium non eſt expreſſus, duo ſufficiunt iuxta dictum Saluatoris, in ore duorũ vel trium conſiſtit omne verbum, ac l. vbi numerus expreſſus non eſt, duos ergo ſufficere nemini dẽt eſſe dubiũ. Hanc opinion. tenent Angel. in l. 1. §. hæc ſtipul. ff. ſi cui plus, quam per Fal. Caſtrenſ. Alex. atque alii in d. l. ſcimus, §. ſin autem dubius, Bald. in conſ. 133. vol. 3. Dec. conſil. 633. & Abbas in conſil. 72. Crauet. conſ. 348. nu. 31. Franc. Porcellin. de inuent. c. 2. num. 7. Ang. Peruſ. de inuent. num. 14. Guid. Papæ de inuentar. num. 23. & hæc recepta eſt opinio, contra gloſſam in d. §. ſin autem dubius q. 3. requirit teſtes. Procedit autem iſta communis ſententiam, cum creditores atque legatarii quoq. adſunt, qui ſi abfuerint, in illorum locum adhibendi ſunt alii tres teſtes, ita vt ſint minimum quinque, per textum, c. 2. §. ſi vero abſũt aliqui. Nouel. 1. quem communiter ita explicant interpretes, atque ſic intelligunt præter modo nominatos DD. Vital. de Cambau. in tractat. clauſula, clauſ. innouari pendente inuentarii confectione numer. 19. Monticul. in tractat. de

inuen-

Digitized by Google

inuentario, membr.7. numero 29.

3 Quales erunt teſtes? Reſpond. cognoſcent hæredem tex. eſt capitalis in d. §. ſin autem dubius Ang. ibid Franciſci Porcellin. in tract. de inuent cap. 2. nu. 7. glo. tamen Bar. Bald. atque alii in d. §. ſin autem dubius, etiam alios admittunt. Quod autem Bal. cum aliis uelit, vt ſint locupletes, poſſidentes immobilia, atque optimæ opinionis, meritò a Corneo improbatur, nam illas qualitates requirit d. §. ſi uerò abſunt, capit. 2. Nouell. 1. in illis, qui loco creditorum atque legatariorum abſentium adſunt.

2 An mulier poſſit adhiberi teſtis? Reſpon. quod ſic arg. l. 1. §. 1. ff. de teſtibus non enim prohibetur legibus, nec a quoquam ex Doctoribus, ſi non fallit memoria, excluditur, licet communis ſententia aliud obſeruet in teſtamento, illud extra iudicium conficitur, teſtamentum olim in comitiis calatis, vel procinctu fiebat, in quibus fœminæ ſtare fas non erat, quodque hodie immutatū ſeruatur, ob teſtamentorum ſolennitates, atque mulieris inconſtantiam. Omnibus enim modis cauendum, ne quo modo fraus in teſtamento committatur, §. ſed his omnib. Inſtit. de teſtam. ordinan. eadem quoque ratione, quia fæmina non eſt exēpta, & liberata ab inuentarii confectione, cum Bart. & reliquis communiter doctoribus ad eius pœnam, ſi non fecerit adſtringendo, nō attento illo, quod Alex. in l. iuris, C. qui admitti placet. Omnibus namque hominib. Imperat. conſtitutionem Nouel. 1. ſanciuit, nec militem excipit.

4 Sed quæro, nunquid teſtes debeant ſemper intueri faciem hæredis? Reſp. hoc ſancitum non reperio, ſed gloſſa in §. item uerborum Inſtit. de inutilibus ſtipulat. ac ibid. Faber. Portius, Angel. tradit, quod in nullo actu, inter viuos maximè, requiratur præſentia ac corporalis uiſio teſtium, & hoc receptum teſtatur Monticul. in d. l. c. ſcimus, num. 47.

5 Quæritur, an iidem ſemper adhibendi ſint teſtes? Reſp. quod ita, niſi aliud interueniat impedimentum, atque ita tenet Bar. & Ang. poſt gl. in d. §. ſi uerò abſunt.

Quæſtio viij.

SVMMARIA.

1 *An inuentarium debeat conſcribi per tabularium.*

2 *Num creditores debeant probare plures eſſe vel fuiſſe res in hareditate.*

1 QVæro, per quem debeat conſcribi inuentarium? Reſpō. textus in d. §. ſin autem dubius, l. ſcimus, C. de iure delib. non exprimit, ſed in medio relinquit, facultatemque dat hæredi, ut ipſemet, uel per tabellarium cōſignet, modo tabularius præſens ſit. Receptum tamen eſt, ut per Notarium fiat, & ſcribatur, quia iſte deputatus eſt, ut per eum acta ac monumenta publica ſcribantur, ſecundum Bal. & Sal. in l. 1. C. de ſportul. præſertim cum etiā alias teneatur ſua ſubſcriptione inuentarium confirmare, ac qui ſubſcribit cēſetur totam facere ſcripturam, leg. ſi quis ex argentariis, §. 1. ff. de edend.

2 Ideoque ob autoritatem publicam retorquetur onus probādi in eos, qui inuentario contraueniunt, d. l. ſcimus, §. licentia, Imo. & Ro. in rubr. ff. de noui op. nun. Quod Bal. & Sali. in l. qui decurio, C. ad l. Corn. de fal. DD. l. ſi conſtante, ff. ſol. matr. extendunt etiamſi ex illo agatur. Et alias, qui dicit bona non ſufficere, transfert onus probandi in aduerſarium, per tex. in d. l. c. ſcimus §. licentia. Et hanc communem refert Curt. ſen. conſ. 27. com. quoque aſſerit Ruin. conſ. 39. vol. 1.

Quæ-

Quæſtio IX.

SVMMARIA.

1 *Creditores, & legatarij num ſint nominatim ad inuẽtarij cõfectionẽ citãdi*
2 *Num vnica ſufficiat citatio.*
3 *Quid ſi vnus ex creditoribus, vel legatarijs ſit pupillus.*
4 *Quid ſi non habeat tutorem.*
5 *Quid ſi non fuerint omnes citati in inuentarium vitietur.* (cetur.
6 *An citatis neq. comparentib. præiudi-*
7 Citatio iudicis Laici nũ clericos teneat.

1 INdubitatum eſt, quod legatarii atque creditores ad inuentarii confectionem debeant vocari, quæro itaq. num generalis ſufficiat citatio? Reſpõ. creditores, & legatarii, aut certi ſunt, aut incerti, hoc caſu ſufficit generale proclama, l. ſi eo tempore, C. de remiſſ. pign. l. Hoc autem §. 1. ff. quibus ex cauſis in poſſ. eatur. atq. hoc communiter teneri dicit Mara. in tract. de ord. Iud. chart. 375. n. 98. niſi de facili poſſint cognoſci, vt tenet Anchor. & Gemin. in c. fi. De elect. in 6. & ante illos Bal. & Ang. in auth. ſi quis in aliquo, C. de edend. Ale conſ. 5. vol. 2. Dec. conſ. 59. n. 28. vol. 2. qui alios plures recenſet.

Si certi fuerint, nominatim ſunt citãdi, l. ſcire oportet, §. oportet, ff. de excuſ. tutor. l. 4. §. abeſſe, ff. de damno inf. ac hoc ſpeciatim tradunt Bartol. & Bal. in d. l. ſcimus, §. cum igitur, Cod. de iur. delib. Ang. in l. 1. § hæc ſtipulatio, col. 4. ff. ſi cui plus quam per fal. Guid. Papæ, c. 2. nu. 5. Coraſ. n. 17. in tract. de inuentar. hanc communem dicit Rol. a Valle conſ. 72. nu. 23. vol. 2.

2 Sed numquid vna ſufficiat citatio? Reſp. quod vnica ſatis ſit, ita tenent Iaſon atque alii communiter DD. in d. l. ſcimus, §. etſi præfatam, vt teſtatur Montic. in tract. de inuen. mẽb. 7. n. 17

3 Quid ſi creditor ſit pupillus? Reſpon. tutor eius citandus, ita teiet glo. leg. 1. C. ſi ex pluirib. tutor. Crant. conſ. 215. Rol. tract. de inuent. par. 3. quæſt. 25. quemadmodum & aliarum perſonarum, quæ propter ætatem ſexum, imbecillitatem, aut aliud impedimẽtum intereſſe non poſſunt, procuratores inquilini ac defenſores citantur argument. capitu. 2. §. ſi vero abſunt, Nouell. 1.

4 Quod ſi tutorem non habuerit, tunc citandi ſunt cognati, & agnati, ad eum defendendum, lege hæc autem. §. 1. ff. quibus ex cauſis in poſſeſſ. eatur Rol. in tractat. de inuent. part. 3. quæſtio. 24. Ioan. Ferãſ. de inuentar. nu. 17.

5 Quod ſi non omnes quorum intereſt, fuerint citati, an propterea vitietur inuentarium? Reſpond. quoad citatos valere ait Barto. in dicto §. ſin autem dubius, quem alii communiter ſequuntur, & hanc commu. dicit Monticul. ibid.

Contrariam vero defendit Angel. in dic. §. hæc ſtipulatio, Roman. Sicul. & Alciat. in l. 1. §. ſed ſi mihi, ff. de verborum obligatione quam quoque in puncto iuris veriorem autumo. Connectit enim Imper. in dicto §. ſin autẽ dubius, & eodem verbo complectitur cum tabulario etiam illos quorum intereſt.

6 Quæro, an citatis neque comparentibus, præiudicium fiat in iure ſuo? Reſpon. quod non, d. §. ſi uero abſunt, capitul. 2. Nouel. 1. quia citantur ſolum ob id, ne deinceps conqueri poſſint, doloſe inuentarium eſſe factum, & hanc tenent opin. Bald. Salicet. & Caſtrenſ. in lege conſentaneum, & auth. qui ſemel, Cod. quomodo, & quand. iud.

Quære, an citatio iudicis laici clericos teneat hac in parte? Reſpond. Angel. in di. §. hæc ſtipulatio non obſcure indicat, quod teneantur, quod quoque verum puto. Textus namque in

cap.

cap.4.§.fin.Nouell.etiam ſacerdotes complectitur,neque lis exercetur,ſed ſolum uocantur ſua cauſa ad actum extraiudicialē,vnde magis monitio, quam citatio dici meretur.

Quæſtio X.

SVMMARIA.

1 *An uenerabilis crucis omiſſio uitiet inuentarium.*

2 *Num ceptum dicatur inuētarium ubi ſignum per hæredis manū fuit præpoſitum.*

NOtum eſt ex ſæpe d.§.ſin autem dubius,l.ſcimus,C.de iure delib.quod hæres inuentario conficiendo manu ſua uenerabile ſignum præponere debeat quæro ideo, an eius omiſſio uitiet inuentarium? Reſpond. Hic paſſus apud DD.lubricus eſt.Qd non uitietur,tenent Odofred.& Vgo per l.1.§.penul.ff.de ventre inſpici.in d.l.ſcimus,§.& ſi præfatam, Cyn.Bar. Caſtr.atque alii in d.§.ſin autem dubius.Quia illis videtur crucis appoſitio leuis ſolennitas. Et hanc omnes tenere ait Decius conſilio 633. communem dicit Rolan.a Valle conſi.73.n.4.uolum.1.communem aſſerit, Fran. Porcellin.in tract.de inuentario,cap.2.nu.6.comm.item firmat Monticul.in tract.de inuent.memb.7.nume.37.comm.quoque enūciat Vital.de Camban.in tract.clauſul.in d.clauſula nu.9.magis.communem affirmat Fernā.Vaſq de ſucceſ.creat.§.9.nu.12.& ab hac non putat recedendum in iudicādo ac conſulendo, quemadmodum & ante illum monuit Ioan.Ceph.conſi.327.n.27.li.3.

Sed contrariam ſeruant Old.& Hoſtien.in cap.Raynaldus, de teſtam.Salic.& Fulgo.in d.§.ſin autem dubius, Ang.& Imo.in l.prima §.hæc ſtipulatio,ff.cui plus,quam per Falc.Io.And.in addi.ad Spec.de inſtr. edit.§.porro. Quia paria ſunt, inuentarium non eſſe factum, & minus legitime factum, vt tenet Plot.in l.ſi quando, Cod.vnde vi.Pau.pariſ.conſil.75.li.2.Soc.conſil.46.vol.1.& iſtam commun.dicit opin. Fernan.Vaſq.de ſucceſſ.creat.dic.§.9.nu.12.Per hanc viam multos, qui putant ſe poſſe inuentarium conficere, excludi teſtatur Vitalis de Camba. in tract.clauſul.nil innouari,n.18. Hanc tutiorem, & de conſuetudine ſeruari probat Ang.de peruſ. de inuentar. Et hæc, vt verior eſt, ita receptior eſſe dēt, ſeu magis ſeruanda, cum doloſum ſæpe hæredis verberet animum,ac a fraude deterreat.

2 Sed an ex hoc,quia ſignum hæredis manu venerabile appoſitum inuentarium cenſeatur inchoatum? Reſpon. Bal.& Caſt.in d.§.ſin autem dubius, negant inuentarium videri cęptum, ſi teſtes, tabellio cum alijs quorum intereſt,ſint vocati,ac in illorum præſentia ſignum crucis appoſitum, niſi & quędā bona in hæreditate ſcripta fuerint inuenta ex quibus inuentarium accepit,nomen. Sed æquior mihi uidetur contra opinio,credo & illis,qui iudicant 30.priores de 3.menſibus dies, datos eſſe abſolutè ac ſolum inchoationi,& forſitan etiam luctui,quemadmodum iure Saxonico ante 30.diem a morte teſtatoris,hæres bona hæreditaria ſitibundus rerum non acquirat. uel diuidat,quod & paſſim alibi locorum apud pios ſeruatur hæredes.

Quæſtio xj.

SVMMARIA.

1 *Quæ bona ſint in inuentarium referenda.*

2 *An etiam debita defuncti,uel ipſi commodata.*

3 *Num fructus.4.*

5 *An æſtimatione rerum adſcribenda.*

6 *An in conſpectum ſingulæ res ſint proferendæ.*

7 *Quomodo releuetur a doli ſuſpicione hæres, ſi quaſdā res non inſcripſit, uel alienas appoſuit per ignorantiam.*

1 QVæro quæ bona inuentario debeant inferri? Reſp. omnia quæ defunctus mortis tempore habuit, iuxta expreſſa textus uerba in d. §. ſin autē dubius, l. ſcimus, C. de iure delibera. ſummatim, quęcunque inueniūtur ſiue mobilia uel immobilia, quæ glo. ſolū intelligit de corporalibus cōmuniter reprobata, ſiue corporalia uel incorporalia, ſiue etiā nomina, & actiones fuerint. Et hæc eſt communis DD. ſententia in d. § ſin autem dubius, ac in le. ſi de eo §. forte, ff. de acq. hær. a qua diſcrepare uidi neminem, atq. generalis uox, res hoc euincit, cuius appellatione comprehenduntur & cauſæ & iura. iuxta tex. in l. rei appellatione, ff. de uerb. ſign. & etiam ea, quæ ſunt extra patrimonium noſtrum, l. rei appella. ff. eod. vt & hoc late demōſtrāt DD. in l. 1. ff. ſi certum petat. quo ſignificatu quoque nos bona intelligimus l. bona ff. eod. & ibi Accurſ. & Alcia. cum quibus facit Bar. in l. Princeps, ff. eod. tit. benedict. in c. Rainut. verb. cætera bona, de teſtament. Tiraqu. in l. ſi unquam, C. de reuocan. donat. & tex. eſt ſufficiēs in l. ſi legatus §. 1. ff. ad Treb.

2 Minus tamen hoc cōtinet uocabulum bona, quam, res quia rei appellatione continentur etiam debita defuncti d. l. rei appellatio, unde Franc. Porcell. c. 3. n. 3. Ang. Peruſ. nu. 19. Mont. membr. 6. num. 1. in tracta. de inuentario alii communiter DD. illa in inuentarium referri uolunt, bona uero quæ quoquo modo teneentur, d. l. bonor. Verum ut ex § in computatione, manifeſtum euadit uerbum habet, in d. §. ſin autem dubius generaliſſima uer ſignificatione quid aufert, atque ad bonorum uim reſtringit, quæ non dicuntur, de ijs, quæ non habet d. l. bonor. ac debita defuncti non habentur, neque in bonis illius ſunt, ſed potius in creditoribus quamobrem cum communi etiam res commodatas, depoſitas, atque alias dico inferendas debita vero defuncti ut inſcribantur contra communem non cenſeo neceſſe eſſe.

3 Hic eleganter quæritur, an fructus poſt mortem defuncti perceptos inuētario in ferere debeat? Reſpon. Diſputabilis eſt, hæc quęſtio, Guid. Papę in tracta. de forma inuentar. nu. 17. credit, per l. item ueniunt §. non ſolum, ff. de petit. hæreditat. quod creditores hæredem conuenire poſſint, uſque ad valorem fructuum præceptorum, & hāc opinionem dicit præualuiſſe Mōtic. in tract. de inuent. memb. 6. num. 10. quæ opinio confirmatur in §. Et ſi pręfatam d. l. ſcimus, & inuentarium ſeruat hæredem extra damnum, non tribuit illi lucrum contra ius commune, ex quo ſecundum communem opinionem, quam retulimus in art. præcede. q. 31. hæres creditoribus tenetur ſatisfacere totum debitum.

4 Qua ratione legatarijs fructus perceptos prodeſſe nego, ſi percepti sūt ex alia, quam re legata, uel illis legata ſit pars bonorum, de quo diximus §. legatum, quęſt. 70. Ideoque inuentario nō inſcribendi.

5 Quęro, an æſtimatio rerū ſit inſcribenda? Reſp. quod rerum precium atque ualor ſcribi debeat, ita tenet Bal. in l. fin. C. dę magiſtrat. conueniend. Fulg. in auth. ſi omnes, C. de tranſact. Salic. in d. § ſin autem dubius, Rolan. a Valle cōſi. 73. nu. 50. volum. 2. quos omnes ibidem Corneus reprobat, & contrarium conſuetudine ſeruari in practica, teſtatur Cagnol. in lege ſi quis maior. num. 210. Cod. de tranſactione.

6 Quæro, an res inuentario inferēdæ in con-

in cõſpectum teſtium debeant proferri? Reſp. gloſ. c. 2. §. ſancimus. verb. tempora, Nouell. 1. affirmat, & eam ſequũtur Bart. & Iaſon in d. §. ſin autem dubius, & quod hoc rigor iuris velit teſtatur Montic. in tractat. de inuentar. memb. 6. nu. 2. idemque in d. l. ſcimus nu. 46. fatetur hoc ſeruari in practica, vt ſupellex domeſtica, & pecuniæ domi repoſita, monilia ac uniones exhibeantur. Sed magis placet opinio Bartoli, ut teſtes omnes uideant res defuncti, quantum fieri poteſt. Et hæc non ſolum uerior, ſed & æquior uidetur. In circumſpiciendo enim ſæpe aliquid objicitur, quod alias lateret, ac duo oculi plus cernunt, quam unus. Nec me deterret Cagnol. qui in dic. le. ſi quis maior, hanc negat in practica teneri.

7 Quid ſi hæres quaſdam res inconſulto, ac ſine fraude omiſerit, vel alienas, aut etiam ſuas ignoranter poſuerit, quo pacto doli ſuſpicionem, aut ſcientiam, quæ ſemper contra occultantẽ, ac in reb. ſuis præſumitur, euitabit. Reſpondeo. Proteſtabitur in principio inuentarij, vt vult Ang. Peruſ. in tractat. de inuentar. nu. 21. vel etiam in fine, ut Franciſc. Porcellin. c. 3. nume. 4. Montic. memb. 6. n. 52. in tract. de inuentar.] Quod ſi quæ poſuerit non ponenda, uel omiſerit ponenda, pro non appoſitis, & non appoſita pro appoſitis cenſenda proteſtatur, vt docet Paul. de Caſtr. in dicta lege ſcimus §. cum igitur. Et hanc communem dicit Doctores, ſententiam Roland. a Vall. conſi. 72. nu. 27. volu. 2. ac hoc de more ſeruari teſtatur Angel. de Peruſ. d. n. 21.

Quæſtio xii.

SVMMARIVM.

Quam pœnã patiatur hæres qui rẽ vnã uel plures celauit, aut ſurripuit.

Per prædicta, quæro, quam pœnam patiatur hæres, qui rem unam vel plures celauit aut ſurripuit? Reſp. De hac quæſtione ſunt ſex principales opiniones, & fere omnes communes ac multi ſibi ipſis contrarij ſunt Doctorum quorum aliquos recenſet Crau. conſil. 17. prima & antiquiſſima ſententia eſt, quod ſolum priuetur hæres Falcidia in re occultata. Et eam tenet gl. in l. Paulus, ff. ad l. Falcid. & Cyn. quem ibi allegat Barto. cum alijs, qui tamen idem refert hoc ad ius antiquum, quod hodie dicit abrogatum per ius Codicis, ut quoque vult Alexan. in d. l. ſcimus, §. licentia, C. de iure delibera.

Secunda opinio eſt eorum, qui uolunt, quod ſolum patiatur, pœnam dupli rei occultatę, quam ſententiam amplectitur Oldrad. Corne. & plerique alij, vt teſtatur Monriculus in d. l. ſcimus, nu. 176. & hanc communem dicit Iacob. Port. qui ad hoc multos coaceruat DD. conſil. 50. num. 3. 6. 7. communem quoque aſſerit Alb. ad Bartol. in d. l. Paulus communem firmat Rolan. in trac. de inuentar. p. 4. q. 8. magis communem ex DD. a ſe nupere allegatis exiſtimat Fach. li. 4. c. 37. in controuerſ. iur.

Tertia opinio eſt illorum, qui dicũt hæredem perdere Falcid. non ſolum in re occultata, ſeu ſurrepta, ſed in omnibus rebus. Et hanc defendit Bart. in d. l. Paulus, qui hoc citat glo. in l. fin. §. illo, C. de iur. deliberan. ſequens Iacobum de Beluiſo, illam communem dicunt Alexan. & Iaſon. in d. §. licentia, communem quoque ait Corneus conſi. 303. eamque monet tenendum, ita tenent communiter Doctorum in auth. ſimiliter, C. ad l. Falcid. uelut teſtatur Cacheran. deciſ. Pedemont. 147. num. 11. communem etiam enuntiat Iacobo. Philipp. Port. conſil. 50. Imola in lege Marcellus, §. quod autem, ff. ad S. C. Trebellia. ait quod communis

inuentarij, tempus ita arctantur.

Maius autem requiſitum, ac magis neceſſarium eſſe, vt res omnes ac ſingulæ annotentur, quam vt tempus ob ſeruetur præfixum, hinc conſtat, 1. Tẽporis terminus inuentus eſt, ne legatarij creditores diutius remorentur ad conſequenda debita, conſignatio vero omnium bonorũ, ne creditores ac legatarij decipiantur, in princ. c. 2. No uel. 1. vbi omnes DD. in hoc cõſentiũt, & in auth. ſed cum teſtator, C. ad leg. Falcid. Alban. ad Bart. dicta l. Paulus. Maius autem eſt aliquem defraudare, quam remorari. Sed ſi dicetur. Tẽpus ideo decurtatum eſſe, ne hæres interea temporis, ſi longius eſſet bona hę reditaria ſurripere, vel dilapidare poſſit, res eodem redit. Nam ſi ſuſpicio ex neglectu temporis præſumpta, facit, vt hæres in ſolidum teneatur multo magis id ipſa efficiet defraudatio. 2. maius eſt ob id, quia occultatio eſt in legem commiſſio, d. §. ſin autem. Inuentarium verò non ſcribere, omiſſio, ac grauius peccatum eſt committere, quã omittere, iuxta gl. communiter approbatam, vt teſtatur Alb. dicta l. Paulus, in l. ſi mora ff. ſolut. matrim. 3. Reliquę ſolennitates, ſi omnes omittantur, & tantum de hac confiteantur legatarii, & creditores, non fuiſſe plus in hæreditate, vel alias de iſto conſtet, tunc hę res non tenetur vltra vires. Vnde manifeſtum euadit, ob hanc ſolam alias omnes eſſe inuentas, & ſic maximum inuentarii requiſitum haberi legitimã bonorum conſignationem, quod, & ipſi inuentario nomen tribuit, vt rectè ac vere inuenirentur res hæreditariæ. Qua ratione Doctores communiter concludunt. Et ſi hæres inuentarium non fecerit, quod in foro animæ nõ teneatur vltra vires, de quo dixi infra.

Tertius ſyllogiſmus eſt deſumptus ex ipſo textu, & d. §. ſi vero nõ fecerit, c. 2. Nouell. 1.

P. Qui ex malignitate tranſcenderit legem, nec ad illam figuram inuentarium fecerit, complebit legatarios, & de proprio damnificabitur creditorib. quod nil aliud eſt, quam priuari beneficio inuentarij.

A. Sed qui omittit rem aliquam malitioſe, ex malignitate tranſcendit legẽ, nec figuram, in d. §. ſin autem dubius, inuentarii obſeruat. Nam paria ſunt, non factum, & minus idonee factum eſſe. Hanc Iaſ dicit notabilem in l. nullam, ff. de auctor. tut.

C. Ergo quoq. amittet beneficiũ inuentarii. Poſſent alia plura adduci argumenta, quæ relinquimus partim ex dictis excogitanda, partim ex Alba. ad Bart. in d. l. Paulus legenda.

Atque mea ſententia, duplex hæc pæna introducta eſt, ne doloſa hæc rerum occultatio vllo tempore maneat impunita? Nam niſi dupli pæna locũ haberet, impunis eſſet hæres, quando hæreditas ſoluendo exiſteret, nec legatarii eſſent vlli, ſed ſoli creditores quo caſu peti poteſt pæna dupli? Sin vero fuerint legatarii atque creditores neque hæreditas ſoluendo, præſtabilius eſt ipſis omne illud petere, quod ſibi debetur, vel delictum eſt, alterutram vero vbi elegerint, alteram non poſſunt poſcere pænam. Nemo. n. ex eodẽ delicto duplici afficiendus eſt pœna. Et hanc adſcripſi opinionem ex mente Fulg. conſ. 14. quem quoq. ita refert Portius conſil. 50.

Quæſtio xiij.

SVMMARIA.

1 An diuerſis diebus, & menſib. poſſit ſcribi inuentarium.

2 Quamdiu duret tempus inuentarij.

1 QVAERO, an eodem die, vel continuo tempore poſſit fieri inuentarium? Reſpon. Quod ſic

nam tex. in d. §. ſin autem dubius, principium inchoando, & terminum finiendo inuentario conſtituit, ac ita tenet Odofr. ibid. quem ſequitur nouiſ res, ac præcipuè ibid. Mont. n. 48. Gui. Papæ in tract. de inuent. n. 25.

2 Tempus autem finiendi eſt annus, ſi bona ſunt diſperſa, vel tres mēſes, vbi ſunt præsētia, poſt quod tempus, ſi fiat inuentariū nil prodeſt, d. §. ſin autē dubius, & §. ſin vero poſtquam, d. l. ſcim. C. de iure delibe. atque ita errant hoc tempus DD. vt ſm̃ Corn. ibid. inuentarium nonageſimo die cœptum, ac confectum, non valeat.

Quæſtio xiv.

SVMMARIA.

1 *Hæres tenetur inuentario propria manu ſubſcribere, ſi literas nouit pingere, ſecus alium adhibebit notariū, qui pro ſe ſubſcribat.*

2 *An ſufficiat generalis ſubſcriptio.*

1 VT initium inuentario, ſua manu apponens venerabile ſignum, hęres facit, ita quoque illud eadem ipſe finiet manu, ſi nouit ſcribere, aut alium adhibebit notarium, qui pro ſe hoc faciat, ſi ſcribere neſcit. Et hoc dicitur in d. l. ſcimus, §. ſin autem dubius, Co. de iur. deliber. iuncta glo. ibid. quæ etiam formulam, ex ipſo textu deſumptam, ſubſcriptionis ponit, quam neceſſariā non arbitratur Montic. ibid. nu. 55. ac iſtam opin. gl. ſequuntur ibid. Doctores communiter omnes, eamque communem dicit Rolan. in tract. de inuē. p. 3. q. 49. atque adeo neceſſariā putat ſubſcriptionem, eiuſque formulam in tex. Guid. Pap. in trac. de form. inuentarij, vt, ſi alterutra omittatur, inuentarium nullum fit. Quod etiam in puncto iuris verum exiſtimat, & a Doctoribus receptum fatetur, Monticu. in d. §. ſin autem dubius, num. 53.

Odofred. autem, & Bald. ibid. arbitrantur, quod non opus ſit Notario alio, ſed quod hæres per procuratorem poſſit ſubſcribere. Hoc tamen Caſtr. & alij improbant, & mea ſententia rectè. Pro forma namque requiritur ſubſcriptio hæredis, vt receptior habet opin.

2 Sed an generalis ſubſcriptio ſufficiat? Reſpo. quod ſic, quia de ſpeciali nihil cautum reperio, communem dicit Dec. c. quoniam contra, de proba. màgis cōmunem teſtatur Alex. conſ. 147. vol. 2. Aliud verò in Notario ſtatuendum, q̃ ſubſcribit ad authorizandū illud, quia tunc requiritur ſpecialis ſubſcriptio, ſecundum Caſtr. conſ. 209. vol... quē ſequuntur communiter alij.

Quæſtio xv.

SVMMARIVM.

Qui ſint effectus inuentarij.

REſtat, vt de inuentarij effectibus, quemadmodum polliciti ſumus, ſupra q. 3. aliquid dicamus, quorū Mōtic. in ſuo tract. vt ipſe fatetur, membr. 9. num. 174. non ſine maximo cruciatu mentiſque agitatione, ſeptuaginta collegit, alij plures colligerent, ſi inuentarium ita, vt Panaceam, omnibus adhiberent caſibus, qui de hærede dicūtur, vel dici non poſſunt. Sed nos ex fine eius tantum duos ponemus principales. Imperator enim hoc beneficiū, vt iure deliberandi plenius, ita vtilius introduxit, vnde inuentariū tribuit omnia commoda iuris deliberandi, deinde ſeruat hæredem ſine damno, & periculo, ne .ſ. quid detrimenti ſentiat in ſubſtantia ſua, in d. l. ſcimus, §. & hæc quidem, ac per totam, C. de iure delibe randi.

Quæ-

Quæſtio xvj.

SVMMARIA.

1 *An hæres conficiens inuentarium poſſit conueniri, & licet ipſe conuenire alios queat.*
2 *An ſententiam contra eum exequatur iudex.*
3 *An poſſideat bona hæreditaria.*

1 Diximus ſupra in artic. ius deliberan. q. 5. quod deliberandi tempore hæres non poſſit conueniri, an hoc etiam obtineat in hærede dũ conficit inuentarium, quæritur? Reſp. quod ſic, textus eſt expreſſus in §. donec, d. l. ſcimus, & iſtum ſeruant illæſum DD. communiter omnes, niſi rei uindicatione hęres conueniretur ſecũdum receptiorem ſententiam, teſte Mõtic. in d. l. ſcimus, §. donec, quia nõ tanquam hęres, ſed ut extraneus poſſeſſor conueniri dicitur, quod tamen Cyn. non admittit, cum paucis aliis, nec ad mittendum arbitror contra clariſſima legis uerba, niſi periculum eſſet in mora, quod autem ipſe debitores hęreditarios poſſit conuenire, tenet Crau. conſ. 593. n. 18. Tiraq. in tract. le mort ſaiſit. in 12. declar. nu. 131. & communiter DD. in d. §. donec, ut teſtatur Boerius, in dec. 53. num. 4.

2 Et licet ſecundum Bartolum atque alios DD. in dicto §. donec, ut teſtatur Nicol. Boer. in deciſ. 53. num. 7. interea temporis poteſt cogi cauſam reaſſumere, vel repudiare proceſſum defuncti, ad quod datur illi menſis ad deliberandum, num uelit aſſumere, tamen ſententiã contra eum exequi non licet, ita tenet Suarez in l. poſt rem iudicatam, ff. de re iud. extenſion. 1. num. 5. quia moleſtari non poteſt, hec tenetur vltra uires hæreditaris, quæ quandiu non eſt confectum inuentarium, incertæ ſunt.

3 Num ne igitur hęres, dum conficit inuentarium, poſſidet bona hæreditaria? Reſpon. quod ſic, arg. d. § donec, et per Fulg. in §. ſeq. de qua re dixi ſupra, art. ius deliber. q. 5.

Quæſtio xvij.

SVMMARIA.

1 *Quid ſit ſine damno, & periculo habere hæreditatem.*
2 *Niſi corã teſtatore aliud expromiſerit.*
3 *Aut ſcienter ſoluerit legata.*
4 *An Falcidia detrahatur ex teſtamento militis.*

1 Alter effectus beneficii inuentarii eſt, ut hęres ſit ſine damno, & periculo, quod gloſſa interpretatur, ne ultra uires hæreditarias teneatur creditoribus. Nam iure cõi, quicunque adiuerat hæreditatem, obligatus erat hæreditariis creditorib. in tantum, quãtum ipſe defunctus debebat, in cuius locum hęres conceſſerat. text. eſt in §. 7. contra ipſum tamen quē ſequitur glo. in d. l. ſcimus, §. & ſi pręfatam, C. de iur. delib. & gl. in d. l. ſcimus §. in computatione, quam ſequuntur omnes DD. ibi. teſte Pau. Pariſ. conſil. 19. nu. 161. lib. 3. idemque hanc communem dicit conſ. 63. n. 25. lib. 2. com munem quoque ait Rolã. a Valle conſil. 73. num. 2. uol. 2.

2 Legata uerò nec vſque ad quantitatē rerum hęreditariarum pręſtabit ſed Falcidiæ aduerſus legatarios utitur beneficio, d. §. & ſi præfatam, quia inuentarium nõ aufert lucra iuris cõmunis ſecundum comm. DD. ſententiam, niſi ante promiſit coram teſtatore ſe velle legatariis ſatisfacere, ita tenet Bart. in l. Nemo poteſt, ff. de leg. 1. hunc cõmuniter omnes ſequuntur iuxtã Cottam, & Crot. ibid. uelut teſtatur Iulius Clar. in §. Teſtamentum, q. 95. num. 2

Quod tamen ipſi non placet, atque aliam hæredis mentem fuiſſe exiſtimat, quam vt ſe etiam vltra vires hæreditarias tam temere obligaret. Quod ego admitto, & verum puto in pæna non rectè confecti inuentarii, id eſt, Ne teneatur vltra uires hæreditarias quemadmodum Clari verba ſonant, ſed quod per illam ſponſionem hæres renunciauerit, Falcidiæ, & legata cogatur præſtare, vſque ad uires hæreditarias, nulla detracta quarta, quæ in hæredis fauorem introducta eſt, & cui renuntiare ipſi permiſſum, nec per vnicam renunciationem gemino, & quidem diuerſo iuri tam facilè quis repudium mittit.

3 Neque iuuabitur hæres ratione legatariorum, ſi poſt inuentarium confectum quibuſdam ſcienter ſoluit legata integra, quia Falcidiæ renuntiaſſe, & ſic donandi potius animo ſoluiſſe creditur. Et iſtam cõmunem dicit opinionem in tractat. de inuentar. part. 4. q. 7 Quod tamen limita, ſecundum dictũ, §. & ſi præfatam, vel potius D. Rol. ibi. & par. eadem. q. 5.

4 Certi iuris eſt, Falcidiam in militis teſtamento locum non habere, ſed legata vſque ad uires præſtanda, l. miles, ff. ad legem Falcidiam. Sed an hęres a milite inſtitutus, & conficiens inuẽtarium, detrahere poſſit Falcidiam, quæſtionis eſt. Et videtur quod poſſit, quia in §. fi. c. 4. Nouel. ait Imperator, hanc ſuam conſtitutionem pertinere ad omnes omnino perſonas, & hoc frequentius receptum eſt. Sed mihi illud non ſit veriſimile. Nam illa conſtitutio nouella, ut & lex ſcimus, loquitur de hęrede, non de defuncto, cuius ius nõ deminuitur.

Quæſtio xviij.

SVMMARIA.

1 *Actiones hæredis non confundũtur, & hic an iure fiat 2.*
3 *Quid ſi fuerit debitum naturale.*
4 *Vel ex delicto.*
5 *An poſſit debitũ ſuũ detrahere in vna (re.*
6 *Fideiuſſor ſuccedit reo principali, & eius hęreditatem adijt cum beneficio inuentarij, poſtea apparet hæreditatem non eſſe ſoluendo, an fideiuſſor dicetur liberatus.*

1 NOſti, quod is, qui in alterius locum ſuccedat, iure eius vti debeat maximè hæres qui perſonam defuncti repręſentat omniaq. onera, commoda, ac incommoda eius ſuſcipit, vnde confunduntur debita, ac credita, quia etiam nemo ſui ipſius poteſt eſſe creditor, vel debitor, l. Stichũ, §. aditio, ff. de ſolutionibus. Sed an hoc quoque obtineat in eo, qui inuentariũ confecerit, quęro? Reſpondeoque: Qđ non, textus eſt in d. §. in computatione, iuncta gloſ. & communi ibidem DD. interpretatione quia alias damnum atque periculum ſentiret in ſua ipſius ſubſtantia per aditionem, & inuentarium, quod ipſius rem vult eſſe ſaluam.

2 Sed quæro, an actiones iſtę confundantur ipſo iure, vel ſaltem quo ad effectum? Reſp. Quod neutro modo confundantur, tenuit gloſ. & Bal. in d. §. in computatione. Sed uerior eſt opinio gl. ibid. & in l. debitori, C. de pact. quę etiam, teſte Montic. in d. §. in computatione, magis cõmuniter tenetur, quod ipſo iure quidem confuſę ſint actiones, ſed non quoad effectum, ac ratio eſt, quia aditione, quauis hęres ſuccedit in defuncti locum, ut autem non p omnia teneatur adiens cum beneficio inuẽtarii, quemadmodum ille, qui ſimpliciter adit, ſpecialiter hoc Imperat. cauit.

3 Actiones dicuntur non confundi, ſed ſi hęres haberet obligationem naturalem, quę nullam producit actionem, ſed ſolum compenſationem, an detrahere

trahere poſſit, quod ſibi hoc modo debetur,quæro? Reſp. Alexan. & Imol. in l.debitor,ff.ad S.C. Trebel. tenent, quod ſic, quæ ſententia mihi videtur vera, quia actionis uerbo etiam exceptio continetur, l. agere, ff. de except. præſcrip.& præiudic.

4 At ſi hæres defuncti eſſet creditor ex delicto? Reſpo. tunc nihil deduceret, quia cum perſona pœna extinguitur, nec in hæredem tranſit, l.2. in fin.ff.de hæred.uel actio.uend. l. pœnales, ff. ad l.Falcid. quod etiam obtinet, ſecundum Bar & alios communiter DD. ut teſtatur Montic.in d.§.in computatione,in pœnalibus mixtis, quæ ad hæredem tranſeunt, ut eſt dupla promiſſa nominis euictionis. Bartol. tamen repugnat gl.ac Cyn.in d.§.in computatione. Haſce opiniones diſtinguendo nolunt reconciliare Bald. Ange. Salic. Caſtr.ibid.& dicunt Cyni opinionem, quam quoque tenet Dyn.habere locũ, ſi res fuit euicta, antequam hæreditas adiretur Bart.uero obtineat ſententia, ſi poſt aditam hæreditatem euicta fuerit,quia hoc in caſu non fuit hæreditati acquiſita,ut in altero.

5 Sed an hæres debitum ſuum poſſit detrahere in una re? Reſpon.Bald.& Alex.in l.debitor,C. de pact. & Ang. Aret.in §.extraneis, Inſtitut.de hæred. qual.& diff.Ruin.conſ.39.& conſil.57 lib. 2. affirmant, vnde hanc cautelam tradunt,ut hæres faciat citari creditores ac legatarios,uel etiam, ut decernatur curator hæreditati,ueluti iacenti, atque ita iuſſu iudicis rem aliquam præcipiat. Verum contra ſententia uidetur uerior quia ſimilem per omnia cum aliis creditoribus debet hẽre fortunam.in d.§.in comput.

6 Quæro, fideiuſſor ſucceſſit reo principali, & hæreditatem eius adiit cum beneficio inuentarii, poſtea apparet, hæreditatem non eſſe ſoluendo,an fideiuſſor dicetur eſſe liberatus? Reſpo. Quod non, quia hic concurrunt duo compatibilia,ut quis ſit hæres, & tamẽ actiones non confundantur, ſecus in l.generaliter,ff.de fideiuſſoribus,et hoc contingeret in damnum creditoris,qđ fieri non debet,l.debitor, ff. de ſeparationibus,beneficiumque vni conceſsũ ex tenderetur ad iniuriam alterius,cõtra l.impuberi,ff.de adminiſtrat.tutor. Et iſtam opinionem tenent Dyn. qui eam primus mouit.Cyn.Rayn. Caſtr. & Alex.in d.§.in computatione, Bart. in l.ſi debitor,ff.de ſeparat.bon. in l.generaliter,ff.de fideiuſſo.l.Sticum,§.aditio,ff.de ſolu.Bal.in l. ſi vxor. ff. de bonis autor.iud.poſſ.Salic.Decius,atq.cõter DD.in l.debitori,C.de pactis.

Quæſtio xix.

SVMMARIA.

1 *Hæres deducit expenſas.*

2 *Expenſæ quomodo probentur.*

1 QVæro, an hæres quoque deducat,expenſus à ſe factas? Reſp. quod ſic, ſi ſunt impenſæ funeris,teſtamenti,inuentarii,uel aliarũ rerum neceſſariarum, quia ſunt ueluti æs alienum, & profecta ex ſubſtantia hæredis, in qua hæres nihil ſentiet detrimenti, de hoc eſt textus capitalis in d.l.ſcimus,§.in computatione Cod. de iur.delibetandi, quem quoque ita aſſumit gl. & unanimi recipiunt conſenſu ibidem DD.omnes. Hoc tamẽ fallit,ſi hæreditas eſſet ſoluẽdo,nã tunc legata non minuerentur, & creditores debita ſua conſequerentur integra, ſecundum Bartolum, & omnes Doctores,ut teſtatur Mont.in tract.de inuentat.memb.9.n.10. Itẽ, ſi expendit litigando cum alio, qui ſe dicit hæredem, ut teſtatur ibidem Alex. Ange. tamen vult,ut detrahat,ſi uicerit,quia æquiparantur ſumptibus in teſtamenti inſinuationem factis.

Iuxta

2 Iuxta Baldum in d. §. in computatione, qui dicit, ſe expendiſſe probare debet, vnde quæro, expenſæ quomodo probentur? Reſpondeo. Expenſæ illæ aut ſunt magnæ, & præter modum, aut paruæ, ſeu modicæ. Has debere probari ſacramento, illas teſtibus, vel per inſtrumenta, inquit Bartolus poſt gl. in d. §. in computatione, quem ibidem ſequuntur alii Doctores teſte Alexandro, ſimiliter gl. & Doctores in l. ꝛg. diuus, ff. ſi cui plus, quam per leg. falcid. ac omnes Doctores in l. penult. C. de donationibus. Nec ſacramento ſemper opus eſt, vbi paruæ ſunt, & vel ex operis qualitate, aut rei neceſſaria natura manifeſtæ, vel perſona fide digna, ſecundum Bal. in d. §. in comput.

Quæſtio XX.

SVMMARIA.

1 *Hæres an poſſit cogi res vendere.*

2 *Et an teneatur de euictione, ſi vendidit vel in ſolutũ dedit res hæreditarias.*

3 *Num inuitis aliud pro alio ſoluere, queat.*

4 *Ann poſſit ſoluere primis venientibus on expectatis alijs.*

5 *Quomodo conſulatur creditoribus ſuperuenientibus, patrimonio per prioris exhauſto.*

1 INter neceſſarias expẽſas refert Bartolus quoque, quod expenditur in proxeneetas, in ſubhaſtationes, atque alia, vt vendantur res hæreditariæ, quo creditoribus atque legatariis ſatisfiat, inde quæro, an neceſſe habeat hæres hæreditaria bona vendere? Reſpond. Iacob. Areti. & Cyn. in §. & ſi præfatam, d. l. ſcimus, C. de iur. deliber. volunt, quod hæres omnino compelli, poſſit res hæreditarias vendere, aut aliunde pecuniam reperire.

Contrarium vero aſ... l. 1. §. hæc ſtipulatio, ff. ſi cui plus, quã per le. falcid. & contendit, quod nullo modo hæres teneatur vendere, & hoc inclinare communem opinionem, teſtatur Montic. de inuentar. membr. 9. n. 27. Sed verior mihi, & communior videtur opin. Bartol. Bal. & Alex. in d. §. & ſi præfatam, qui diſtinguunt, vt vẽdere teneatur, ſi hoc ſiue ſuo damno poteſt, nec periculum euictionis ipſi metuendum, ſecus ſi abſque hæredis damno venditio fieri nequit, quia inuentarii beneficium, vult hæredem conſeruare indemnem, non autem prohibere, ne faciat, quod alteri prodeſt, ſibi non obeſt, contra l. creditorem, ff. de euictio. Et hoc de mente omnium dicit Burſ. conſ. 9. n. 29.

Propterea Baldus conſulit in dicto §. & ſi præfatam, ut hæres dicat creditoribus, ſi velit effugere omne periculum, vendite vos, & ego conſentio proteſtans, quod nolo teneri de euictione.

2 Ex quo patet, ſecundum communem Doctorum ſententiam, cum hæres a creditoribus, & legatariis ultra vires hæreditarias nõ poſſit moleſtari, quod ipſis non teneatur de euictione, neque etiam emptori, ſi ipſorum nomine hæres uendidit, quo debita atq. legata ex ſoluantur, vt tenet Bartolus cum aliis in d. §. & ſi præfatam, Mont. membr. 9. nu. 28. de inuentar. Ac hoc in caſu ipſi creditores atque legatarii, euictionis aleam ſubeunt, vel etiam ipſe emptor, qui ſciuit rem alterius, vel alii eſſe obligatam. Ludo. de Gozadi. conſil. 24. numer. 7. communem dicit Caſtrenſis, itaque Corneus atque alii vt emptor tutus ſit a legatariis, & creditoribus, inſtrumento apponi iubent quod hæres vendiderit cum beneficio inuẽtarii, pro ſatisfaciendo legatariis ac creditoribus, caueatque, ne hæres pretium in ſua vertat commoda. Et ego moneo, vt ſtipuletur de re ab alio euicta præſtanda.

Liquet

3 Liquet quoq. ex dictis, quod hæres creditoribus, & legatarijs nõ ſemper aliud pro pecunia, ipſis inuitis ſoluere poſſit, quod conatur Monticul. in tractat. de inuentar. mem. 9. num. 8. ex communi Doctorum ſchola demonſtrare, ſed tum demum, cum nulla pecunia eſt in hæreditate, neque res defuncti inueniant emptorem, aut ſine damno hęredis vẽdi ab ipſo nequeũt, & ita tradunt poſt Baldum, Franciſc. Porcell. in tract. de inuentar. nume. 3. c. 1. Guid. Papæ in tracta. de form. inuentar. n. 20. communem dicunt Rolan. de inuen. par. 4. q. 23. Burſa. conſ. 9. num. 28.

3 Infertur etiam hic, quod hæres poſſit ſoluere creditoribus, ac legatarijs primo venientibus, nec opus habeat reliquos citare, per textum in d. §. & ſi præfatam, quia non hæres, ſed illi debent eſſe diligentes, l. fi. C. de petit. hæred. l. fi. C. de bonis auth. iudic. poſſid. ac intereſt noſtra non vexari litibus, & ſumptibus, l. minoribus, ff. de minorib. Et hoc eſt de mente gloſſæ, Baldi, & Cornei in d. §. & ſi præfatam, quem ſequuntur Moderni, ac inter illos præcipuè Guido Papæ in tract. de form. inuentarij, num. 18. qui in multis curijs, ait ſeruari hunc morem, vt bona hæreditaria iudicialiter deponãtur, & creditores atque alij, quorum intereſt, vocentur, vt ſcilicet ſic vno proceſſu omnis abſoluatur difficultas neue hæres multum vexetur. Supradicta tamen intellige, ſi hæres putauerit legatarios, & creditores, ac neſciuerit alios, potiores, alias de dolo tenetur, l. do'o, ff. ad lege falcidiam, quam allegat ibidem gloſſ. Bartolo Baldo Franciſc. Tigr. Caſtrenſ. poſt Nicol. de Mãtarell.

5 Quid ſi poſt emenſum patrimoniũ alij ſuperueniant creditores non completi? Reſpondeo. Ipſis non licet inquietare hæredem, vel eum, qui ab hęrede res comparauit, ſed contra legatarios hypothecis, vel indebiti condictione, hæc quę acceperant, recuperare poſſunt, ita eſt textus, in dict. §. & ſi præfatam, quem firme tenet gloſſ. & communiter ibidem Doctores, niſi ſimul fuerint diligentes, & apud hæredem inſtiterint, tunc ſecundum magis communem, vt teſtatur Alexand. ibidem, aduerſus hæredem haberent regreſſum, ſecus ſi alius fuit diligens, alius negligens, l. pupil. ff. ſi cui plus, q̃ per falc. gl. & Bart. ibi.

6 Sed, ſi legatarijs excuſſis, creditoribus quibuſdam ſatisfactum non eſt? Reſpondeo, vt contra legatarios agerent hypothecaria, quando res ipſis præſtita eſt, quæ creditoribus fuit hypothecata, vel cõdictione indebiti, qñ res hypothecata nõ amplius, extat, aut res non hypothecata legatarijs ſoluta eſt, ita etiam contra ſuos concreditores hipothecaria agunt, ſi potiores fuerint in reſoluta, & extante, condictione vero ex lege, qñ non habent hypothecam, vel quia pecunia fuit ſoluta, vel quia res fuit conſumpta, per tex. in d. §. & ſi præfatam, ibid. gl. Bart. Bald. Ang. Coro. atque alios.

Quæſtio xxj.

SVMMARIA.

1 *Confecto inuentario an poſſit hæres venire contra factum defuncti.*

2 *Inuentarium non eſt Panacea, vel herba Theotonica, aut betonica.*

1 QVæro an confecto inuentario hæres poſſit venire, contra factum defuncti? Reſpondeo, controuerſus eſt hic articulus, & in vtramque partem ſunt grauiſſimi iudicij viri, affirmatiuam, quod hæres poſſit confecto inuentario venire contra factum defuncti, tenent præter dictos

Digitized by Google

ctos in §.hæreditas q. finali Alex. conſil. 32.n.5.lib.3. Iaſon.conſil.56. col.5 volum.3.Ruin.conſil.38.num. 15.cõſil.47.n.9.volum.1.Dec.conſ.185.Pariſ.conſil.100.num 8.l.4. Anton. Rubeus conſil.84. nu. 7. Thomas Grammat.deciſ.n. 10. comm. dicit Iaſon in l.cum ex cauſa,ff.de re iud. hanc communiter teneri, a feudiſtis inquit Cur.in tra.feud.par.4.num.148.quoniam ſecundum illos inuentarium efficit de heres periclitetur in bonis proprius, quod fieret, ſi cogeretur ratam habere venditionem, vel diſpoſitionẽ in ſuis bonis a defuncto factam, & Bar.ac Caſt.in l.2. C. ſi quid in fraud. Cyn.in l.1.C.eodem,Bald.& Salyc.in l.1.C.de inoffi.donat. generaliter concludunt, quod heres poſſit venire contra factum defuncti, quando lex ipſi ſpecialiter aliquid defert, eamque cõmu.dicit Dec.reſpon.55. nu.100. vol. 3.quam regulam communem ego intelligo,& limito, ſi lex ita ei defert, vt habere quis poſſit, etiam repudiata hæreditate allodiali, vnde ſecundum plurimorum Doctorum opinionem & receptam Germaniæ conſuetud. filius ſemper de fructibus feudi tenetur ſoluere debita patris, ſi non ſunt alia bona.

Contrarium vero, quod non poſſit contrauenire hæres facto defuncti, ſi hæreditas eſt ſoluendo, quia inuentarium tantum prodeſt, ne hæres teneatur vltra vires hæreditarias, ſeruant Doctorum in dict.l.ſcimus,§. in computatione,C.de iur.deliber. vt teſtatur Crauet.conſil.225.num.12.idem quoque tenet Alex.conſil.30. nu. 7. lib.6. Caſtr.370.lib.2.Roman. conſil.18. in fi. Fulgoſ.conſ.67.colum.2. Decius, & Cagno.in l.ex qua perſona,ff.de regul. iur. Matth.de Afflictis lib.3.conſtitut. rub.5.nu.9. Soc.n. nepos conſil. 108. nume.42.lib.2.Grat.conſil.9.numero 18.lib.1.Boer.deciſ.23.nume. 20. qui hanc rationem addit,ex qua perſona quis lucrum capit, eius factum præſtare,d.l.ex qua perſona,ff. de regul. iur. Hanc communem dicit Additionator ad Decium,l.debitori, C.de pact.quæ ſententia mihi in puncto iuris verior videtur.

2 Et hoc non ſolum procedit in hærede extraneo,ſed et in filio, & tã in feudo mixto, quam ſimpliciter hæreditario,aut non hæreditario, de quo ſupra §.hæred.q.fi.n.21.22.23.24.25.26.27. Nam inuentarium non eſt ſimpliciter, in l.1.p.3.n.81.herba Theutonica, ſcdm Burſat.conſ.9.nu.31. herba betonica, vt proſit ad omnia.

Quæſtio XXII.

SVMMARIA.

1 *An non conficiens teneatur vltra vires hæreditarias.*

2 *An de iure etiam Canonico.*

3 *Quid in foro conſcientiæ.*

1 QVæro, ſi conficiens inuẽtarium non tenetur vltra vires hæreditarias, an non conficiens inuentarium teneatur, vltra vires hæreditarias? Reſpondeo, quod creditoribus in totum teneatur, certum eſt per textum,in dicta lege ſcimus,§. cum igitur,C.de iure deliberand.leg. dotis,ff. ſoluto matrimonio, le. more, ff. de acquir. vel omitt.hæred.le. quia poterat, ff ad S.C. ad Trebellianum, quia hæres ſuccedit in locum defuncti. Hanc communem teſtatur Roland. in tractatu,de inuentario 10.par.vltim.quæſtio.35.communem ait Turzan.opin. comm.uo.95. communem vbique, & bonam dicit Franciſc. Porcel. in tractatu de inuentario,c. primo, num.2. Idem hodie communis DD. ſententia ſtatuit in legatarijs ex cap. 2. §. ſi vero non fecerit Nouell. 1. qui complendi ſunt,

ſunt, licet puræ ſubſtantiæ morientis menſuram tranſcendat legatorum datio,& per rationem, vt hæredibus auferatur materia delinquendi, & occaſiones hæreditarias celandi, de qua re vide Alexandrum,conſil.70.lib. quarto, Ruinum conſil. 37. libro primo, ſed bene hanc Baldus, ſi ſuo ipſe ſtaret argumento, infringit opinionem, quia hæres ſuccedit in ius, quod defunctus habuit. At hic vltra hæreditatis ſitæ, ſeu bonorum ſuorū vires, imò nondum ad vires, leg. Diuus Pius, ff. de regul.iuris,non teneretur,ergo nec hæres.

Neque meo iudicio rectè concludunt DD.ex dicta ratione, & §. Si vero non fecerit. Quicunque non fecerit inuentarium ſecundum figuram hanc, vel qui poteſt in ſuſpicione doli eſſe, quod ille teneatur vltra vires etiam legatarijs loquitur .n. ille textus, ſeu §. vt ex toto capite 2. patet de illo, qui cępit facere inuentarium, vel vult conficere, non de eo, qui nihil ſimile conatus eſt, & ratio illa etiā iure, furum ſuſpicioque non minor, fuit,quam hodie. In correctoriis itaque ex rationis identitate non debet fieri extenſio, ſecundum magis communem de qua teſtatur Alc. in authe. Præterea n.8.C.unde vir,& vx.nec ſic concludendum eſt.Qui malitioſe,puto ſurripiendo aut celando, vel qui nō ſecundum præſcriptam figuram fecit inuentarium, ſi fecit ille tenetur complere legatarios, ideoque & ille, qui nullum omnino uoluit facere inuentarium, ultra hæreditatis uires illos complebit. Minus illa valebit obiectio ex d.§.& ſi præfatam, l. fi. Co.de iur.delib. Qui conficit inuentarium, ille aduerſus legatarios, ergo qui non conficit ille aduerſus legatarios non vtitur falcidia. Quæ ratio etſi procederet, nondum tamen euiciſſent, quod illis erat propoſitum, quia aliud eſt non detrahere aliquid de legatis,& illa de ſuo complere,nec illa conſtarent verba, in dic. §. ſin autem hoc aliquis fecerit.d. l. final. vbi Imperator dicit, qui petijt tempus deliberandi (nulla malitia uel dolo) & hæreditatem adierit,aut non repudiauerit, omnibus in ſolidū debitis hæreditatijs (quæ poſt nominat onera)teneatur. Si quis autē temerario propoſito (malitia puto uel dolo)deliberationem petierit, inuentarium autem minime conſcripſerit, & vel hæreditatem adierit, vel minime eam repudiauerit, non ſolum creditoribus in ſolidum teneatur, ſed etiam legis falcidiæ beneficio minime utatur. Quod ſi Imp. hæc addit.(vt verba illius ſonant) petenti temerario propoſito tempus deliberandi, neque conficienti inuentarium de alio ſimpliciter & ſpe certiſſima, aut qui præeunte deliberatione, nullo temerario propoſito petita,hæreditatem adit. dici non poſſunt.

Et hęc,quæ contra communem dixi cui uis occulos a Doctorum grege abducenti, & textum textuſque contextum penitus conſideranti, patebunt. Pręcipue vero attendatur, cap. 2. verba initialia d.Nouel.1.ex quibus repellitur communis ratio quod non conficiens inuentarium præſumatur ſurripuiſſe res hæreditarias, ueluti fatetur Ioan. Saiſon in conſuetud. Turon. tit. 1,cap.6. hic Fernan. Vaſquius de ſucceſ.procreat.§.8.numer. 15. argumentatur, quod lex non præſumat eum, qui inuentarium nō fecit, aliquid ſurripuiſſe.

Manifeſtum quoque ex illis erit, ꝙ ſolum ij non poſſint introducere falcidiam,qui ſurripuerunt, uel malignati ſunt circa inuentarij confectionem. Manet itaque hæc concluſio ſecundū iura antiqua firma, quod ſimpliciter adiens,neque inuentarium inchoās & creditoribus, in ſolidum teneatur iure ciuili, legatarijs autem quantum hæreditatis, vires patiuntur, ſalua

ſibi

ſub Falcidia. de hoc aliquid dixi in articulo ius liber. q. 5.

2 Sed an hęres non confecto inuentario, ſecundum dictam communem, etiam in foro Canonico teneatur creditoribus, & legatarijs, ad integra legata atque debita quærere? Baldus negatiuè reſpondet in rubr. ff. de acquir. vel omitt. hæred. & acerrimè contendit quod in foro eccleſiaſtico & terris eccleſiæ, hæres non teneatur vltra vires hæreditarias, licet inuentarium non fecerit. Contrarium tenent Angel. in l. 1. §. hęc ſtipulatio, ff. ſi cui pluſ quam per Fal. Imo. in d. rub. ff. de acq. hære. & ibid. eandem opin. Angeli veriorem dicit Alexan. Baldi vero communiter improbatam firmat Fernan. Vaſquius, de ſucceſ. procreat. §. 1. nu. 27. & quod beneficium inuentarij recipiatur quoque iure Canonico, teſtatur Anchoranus q. 57. nu. 13. & ratio eſt, quia non inuenitur aliud in iure Canonico, quod tu declara ſecundum prædicta, quod non perdatur Falcidia & Trebellianica iure Canonico, ſi hæres ſibi non eſt conſcius ſe occultaſſe aliquid, ita tenet Ruin. conſi. 20. in fi. lib. 4. Gratus conſi. 91. nu. 41. in ſi. comm. dicit Anchor. conſi. 411. col. penul. comm. quoque teſtatur Abb. conſi. 73. col. pen.

3 At, quid in foro conſcientiæ? Reſp. nec quæſtio caret dubio, quam latè diſputat Alex. in d. rub. ff. de acquir. hæred. quod teneatur hæres in foro poli ſeu conſcientiæ legatarijs, & creditoribus ſeruant Raph. Cuma. Pau. de Caſt in d. rub. ff de acq. hær. Imo. in le. gerit, ff. eod. quoniam lex poſita ab eo, qui habet legem condendi poteſtatem obligat in foro conſcientiæ, non ſecus, quam in ciuili, iuxta commun. quam habet Bar. & alij in l. ſi quis, ff. de fideiuſſorib.

Quod non teneatur in foro cōſcientiæ ultra vires hæreditarias, tenent Bar. in d. rub. ff. de acquiren. hæredit. Banorm. in cap. Raynaldus. de teſtament. hanc communem Theologorū opinionem eſſe refert ex Bart. Franciſcus Marc. deci. Parlam. Delphi. quæſtio. 433. numero 3. communem quoque ait Fernan. Vaſq. de ſucceſ. procreat. §. 1. num. 26 magis communem enunciat Iaſon. in d. rubr. ff. de acquir. hæred. receptiſſimam fatetur Prop. r. Farinacius in prax. crimin. quæſt. 10. nu. 66.

Et hæc verior videtur mihi ex eo, quia lex non ſine diſtinctione & adeo ſtrictè hæredem punit, ſi non confecerit inuentarium, ſed ex præſumptione: nam ſi legatarij & creditores confeſſi fuerint, non eſſe plus in hæreditate, vel alias certo conſtaret, tunc vltra vires hæres non teneretur etiam ex mente legis, vt notat gloſſ. in cap. 6. Nouell. 70. Cyn. Bald. atque alij, vt teſtatur Alexander, in d. rubric. ff. de acquirend. hæreditate, ſed iam cap. de donatione ante nupt. Bald. in l. filium colum. penul. C. familiæ hærciſc. Alexa. & Iaſon. in l. fina. §. & ſi præfatam C. de iure delibran. Felin. cap. quoniam contra numero 30. de probat. & lex quæ ſe fundat ſuper aliqua iuris præſumptione, in foro conſcientiæ non obligat.

Quæſtio XXIII.

SVMMARIVM.

An rogatus reſtituere ob non confectū inuētariū, debita ſua retinere poſſit.

INter inuentarij effectus retulimus, & illum, vt hæres poſſit detrahere ſibi debita a defuncto, ſed an rogatus reſtituere, non confecto inuentario, etiam hoc poſſit quæritur, de directo enim hærede hoc certum eſt, quod ne queat retinere, ſed omnes actiones cōfundat ſi omiſſerit inuentarium conficere?

ficere? Reſpondeo, quod nequeat retinere, voluit Imol. in l. debitor, § fi. ff. ad S.C. Treb. idē videtur ſtatui in l. ſcimus, § in computatione, C. de iure deli. qui loquitur ſaltem de hærede, inuētariū conficiente, ergo quicunque nō conficit, ille confundit ſuas actiones.

Contrarium tenent glōſ. & Alex. in l. ita tamen, §. ex Trebelliano, ff ad Trebellianum. Bald. Alexan. Dec. atque alij in l. debitori, C. de pactis Caſtrenſ. conſi. 188. colum. 2. li. 2. Raph. Com. in l. debitam, ff. ad Trebel. Soci. conſi. 44. lib. 3. & ante eum Lodouic. Roman. conſi. 256. Crauetta cōſ. 506. numero 13. Pariſ. conſi. 25. nume. 63. libro ſecundo, Decian. conſi. 49. num. 29. volum. 2. Rolād. a Valle conſi. 65. num. 7. vol 2. & hanc communem dicit Phanuc. de Phanuc. de lucro dotis glo. 9. Et veram hanc puto, quia in reſtitutione fideicommiſſis veniunt ſolū ea, quę hęres grauatus habet titulo hæreditario, l. cohæredi §. cum filię, ff. de vulg. & pupill. l. poſtulante prope fi. l. debit. §. fin. ff. ad Trebel. l. 3. ff. ad leg. Falcid. quæ magis obtinent, ſi coactus adit, vt dixi alibi.

Quæſtio xxjv.

SVMMARIA.

1 *An filius non conficiens inuentarium, perdat legitimam.*

2 *An hæres amittat Trebellianicam, ob non confectum inuentarium.*

1 Clariſſimi iuris eſt, eamque communiter opini. receptam dicit Rolan. a Valle conſi. 75. vol... vt, ſi creditor ſuccedat debitori, actiones confundantur, eamq. laté proſequuntur DD. in dicta l. debitori, Co. de pact. notum quoque eſt ex ſuperioribus, quod hæres conficiens inuentarium, ſuas actiones, ſi quas contra defunctum habuit, non confundat, ſed ſaluas retineat, manifeſtum quoque ex q. 2. ſupra, §. legitima, quod illa ſit debitum, quod debetur ex bonis defuncti, inde quæro, ſi filius, vel alius, cui legitima debetur, non confecerit inuentarium, an poſſit illam retinere ſaluam? Reſponſum eſt ad hanc quæſtionem, ſupra, §. legitima, quæſ. 45. & dictum, quod non amittat, ſupradictis DD. addam hic quos obſeruaui alios, & negatiuam illam tenet glo. in l. ſcimus, §. ſi quis autem temerario, c. de iur. delibetand. glo. in uerbo excedāt ibi Rich. Malumb. Cyn. Odofred. & Bar. in auth. ſed cum teſtator, C. ad l. Falc. Ang. Caſtrenſ. & Salic. in authē. ſed cum teſtator, C. eo. DD. in ca. 2 §. non autem excipimus, Nouell. 1 Rui. conſi. 57. volum. 2. hanc omnes tenent DD. vt teſtatur Bald. in l. filium, C. famil. hercifc. eamque communem dicunt ſequentes, Aretin. conſil. 43. Cacher. deciſ. Pedemont. 181. nume. 18. Decius conſilio. 490. num. 17. Io. Durand. de arte teſtan. ti. 1 t. cautel. 8. magis communem enunciat Alex. conſi. 139. vol. 1.

Affirmatiuam tenet glo. in ca. Raynaldus de teſtam. cap. litteris extra de reſcript. Bal. Raph. Cuman. Caſtrenſ. Salic. in d. l. ſcimus, C. de iur. delber. quoniam non conficiens inuentariū, inquit Salic. tenetur etiam legatarijs de ſuo, atque huic argumento nunquam ſe vidiſſe congruum reſponſum teſtatur Iaſon. Iuſtum tamen opinionum conflictum tollere conatur Hoſtienſ. in ſumma de teſtam. quem ſequitur Ioan. And. in capit. quanquam de uſur. dicendo quod legitima ob nō confectum inuentariū, admittatur in foro Cæſaris, non autem in foro conſcientiæ.

Sed verior eſt magis communis opinio, quod nullo modo admittatur legitima, ob non confectum inuentariū

neque

neque in foro Cæſaris, & hoc clarè ſirmatur eo, quod dixi quæſt. 22. hæredē non confecto inuentario, legatarijs non teneri ultra uires hæreditarias, imo nec ad uires hæreditarias, cuius contrarium ſocer meus ſupra 9. legitima quæſt. 45. decidit. Creditoribus vero ut ultra vires hæreditarias teneatur, neque contra illos legitimam filius detrahere poſſit lubentiſſimè conceſſero. Legitimæ enim computatio & ratio, non habetur, ęre alieno non deducto, d. §. legitima q. 1. num. 3. multo minus igitur legitima perdetur in fideicommiſſo vniuerſali, ob inuentarii omiſſionem, & hoc crebrius receptum fatetur Montic. de inuent. mēb. 4. num. 185.

Sed an hęres non confecto inuentario amittat Trebellianicam, quæro? Ad hanc quæſtionem reſponſum eſt ſupra 8. Trebellianica quæſt. 7. Sed tamen quia alia mihi occurrerunt haſce communes inquirenti, ea adiungam hoc in loco. Altiſſimus autem hic eſt articulus, vt teſtatur Ioan. Ceph. conſ. 392. num. 60. lib. 3. in quo ſi quis velit authoritates ſcribentium, & rationes adducere, latiſſimo opus eſſet folio, præſertim cum non pauci ſcribētium parum ſibi ipſius ſint conſtantes. Caſſod. deci. 3. in tit. de teſtamen. ait: hanc quæſtionem indigere decisione principis, Decius conſilio 480. inquit, tam variè in hac quæſt. *DD.* loqui, ut non poſſit inueniri, quæ opinio verior & magis communis ſit, velut refert Andr. Gail. libro ſecūdo, obſeru. 138. qui hanc latè tractat. Crauett. conſilio 17. non paucos recenſet, qui ſecum pugnant, ex DD. autem quidam diſtinguunt inter extraneum & ſuum hæredem, alii ſine diſtinctionę affirmant, quod amittatur, inter quos eſt Mandoſ. ad conſilio Rom. 276. illamque eſſe aliarum longè communionem & vbique ſeruari. Decius magis communem dicit conſil. 480. veriorem & magis ſeruatam opinionem, ac doctrinā fatetur Burſatus conſilio 55. numero 35. Quod extraneus amittat Trebellianicam ſi non confecerit inuentariū tenet Cyn Bald. Sal. & Fulgoſ. in authent. ſed cum teſtator, C. ad l. Falcid. Oldrad. Goffr. Bart. Iaſon. in l. fin. C. de iure deliberan. hanc veriorem dicit Bal. quamuis alteram communiorem fatetur, communem dicit Corn. conſilio 303. libro primo, cum ait Fulgo. in d. authēt. ſed conteſtator, communem enunciat Socin. iun. conſi. 132. nu. 3. volum. 1. communem nominat Decianus conſil. 16. magis commun. dicūt Caſtrenſis conſi. 445. lib. 5. Corn. conſi. 303. uolum. 1. Deci. conſi. 486. communiorem & veriorem firmant. Rui. conſilio 118. lib. 3. Decia. conſilio 236. Bertrant. conſilio. 23. volu. 1. Horum pręcipua ratio eſt, quia non conficiēs inuentariū amittit Falcidiam, ob præſumptionem, qua hæres ſubtraxiſſe creditur res, cuius nomen et ratio Trebellianicæ cum conuenit, etiam idem de hac dicendum erit.

Quod nō amittatur Trebellianica ob inuentarij omiſſionem, tenent Oldrad. conſi. 243. Bat. & Ang. in l. Marcellus, ff. ad Treb. Imo. in rubri. ff. de acquir. hęred. Iacob. de Aret. Fran. de Thoma. in l. 1. ff. de leg. 1. & alij innumeri quos recenſet partim Rom. conſi. 276. Gabriel. lib. 4. ad Treb. conclu. 10. atque alij DD. communem hanc dicunt Caſtr. ſ conſilio 77. volum. 2. Alexand. conſilio 67. volum. 4. Idem & Claud. in d. l. Marcellus, Ruin. conſilio 135. volum. 3. cōſilio 152. volum. quinto, Calcan. cōſi. 37. communem, & ab ea non recedendum monet Iaſ. conſilio 84. volum. 1. & communem, & de conſuetudine ſeruari teſtatur Corn. l. fi. §. licentia, C. de iure deliber. communiorem dicunt Baldus conſil. 403. lib 2. Imo. l. prima §. Huiuſmodi, ff. ſi cui plus quam per l. Falc. Maria. iun. conſilio 132. uol. 1. & cōſilio 137.

vol.

volumn. 1. ait eam de conſuetudine ſeruari, communiorem item fatetur Apoſtil.ad deci.Tholoſ.314.Ioann. de Monteſper. in d.auth. ſed cum teſtator. illam ex conſuetudine,& æquitate canonica ſeruari, teſtatur Cornel. conſi.180 lib.4.magis commun. affirmat Bertrand.conſil.283. volum.1. & ſecundum magis communem hanc opinio.iudicari, vt ſupremo Imper iudicio teſtatur Gail.d.obſer. 138. & horum fundamentum eſt, quia Trebellianica,in odioſis,& extenſiuis,non cõtinetur nomine Falcidiæ, neque ratio eadem militat,quæ in amiſſione Falcidiæ,de qua diſputatione vide Crauet. conſil.17

Quod nec filius amittat Trebellianicam non confecto inuentario, tenet Oldr. leg.fin.C.de iur. deliber. Iacob. de Bel.iuſ.Barto.in authen. ſed cum teſtator.C.ad Falcid. Alexand.in l.Marcellus,ff. ad Trebellianic. & ante eum Bald.in l.filium,Ang.§.ſi vero expreſſim.Guid.Pap.quæſt.53. hanc comm. dicit Iaſon in rub.ff. ad Trebell. communem ait Claudius de Saiſ. in d.l. Marcellus.com.fatetur Io.Dilec.Dur. de art. teſtã.tit.11. caut.8. magis com. fatetur Cor.conſ.180.nu.2.li.4.quẽ ſequitur Rub.cõſ.43.n.9. & hoc vltra filios primi gradus nemo DD. extendit qui dicunt Trebellianicam non confecto inuẽtario amitti,al ad omnes omnino deducere, ut fine negotio liberis.

Contrariam vero opinionem, quod & filius non conficiens inuentarium amittat Trebellianicam, tenent Cyn. in d.auth.ſed cum teſtator. Bal. & Sal. in ca.2.§ hinc nobis Nouel.1.Iaco.de Ater. Pet.de Bellape. Fulgoſ. & Socin. in d.l. Marcellus,ff.ad Treb. And.Sic. cõſ.46. hanc communem dicit Decius conſ.236. Aret.§.extraneis inſtit. de hęreditat. qualit. ait ab hac non eſſe credendum in conſulendo ac iudicando, eamque lõge veriorem teſtatur Fern. Vaſq.de ſucceſ.procreat.§.8.num. 13. magis communem enunciat Pariſ.conſi.126.nu.37.li.3.quamuis ſibi ipſi cõtrarius aliam teneat opi. in conſ.43. li. 1.n.72. Ac nullam hic inuenio rationẽ niſi,quod omnis Trebellianica, ſine ulla diſtinctione hæredum,amittatur ob non confectum inuentarium.

Si quæris in conflictu tot tantorum que, DD. quãd ſententiam ego(nam D. Soceri mei ſententiam habeo in §. Trebellianica, & Legitima) Reſpondeo paucis,quod ſine omni diſtinctione quilibet hæres detrahere poſſit Trebellianicam, licet inuentarium non confecerit, & hoc ex unica illa ratione, quia nulla lege expreſſum eſt, ut ob inuentarii omiſſionem perdatur Trebellianica, ac eodem argumento amplius dico, quod neque Falcidia amittatur, ſiquis hæreditatem adiuerit nullo confecto inuentario: Clariſſimi iuris eſt, quod ante conſtitutionem leg.ſcimus, C.de iur. deliberand. & Nouellam,1.Falcidiam detrahere licuerit hæredi cuiuis, de omni legato,exceptis illis rebus, quas ipſe ſurripuiſſet,leg.Paulus, ff.ad S. C. Trebellianum,ex quo ſequitur, ſi antecedentia iura, de Falcidiæ detractione loquentia,ulla ſunt lege correcta, per d. l.ſcimus,& Nouell.1.vel aliquam poſteriorem (quam tamen ignoro) conſtitutionem correctam eſſe. Verum illud factum non eſt, quamobrem quoque firmum manebit, quod etiam hodie hæres, licet ſpe certiſſima adierit, nec inuentarium confecerit,Falcidiam de legatis detrahere poſſit, neque eam amittat ob illius omiſſionem. Sed contra hoc aſſerunt ex duabus dictis conſtitutionibus textus & rationes, quam uere autem uidebimus.

Primum argumentum eſt ex d.l. ſcimus, §. & ſi præfatam obſeruationem inuentarii faciendi ſolidauerint, hæreditatem ſine periculo habeant, & legis Falcidiæ aduerſus legatarios

L vtantur

vtantur beneficio. Ergo, inquiunt illi, a contrario ſenſu, qui non ſolidauerint, Falcidiæ beneficio non vtantur? Reſpond. argumentum in iure a contrario non valet, quãdo expreſſè aliud eſt deciſum, gloſſ. in cap. ſignificaſti de foro competen. Alexand. & DD. communiter alij in authen. ex teſtamento, Cod. de collatio. velut ibi firmat Decius. Sed per totos titu. ff. Inſtitut. &c. de Falcidia, contrarium eſt deciſum. Ergo, illorum argumentum non valebit. Deinde velim conſiderari verbum ſolidauerint, quod notat propriè ſuper ſolum, ſeu ſundamentum poſitum abſoluere, vt norunt illi, qui in latino ſermone ſolidè ſunt edocti. Innuit igitur hic Imperator, quod qui præſumpſerit obſeruare hanc legem, neque eius obſeruationem ſolidauerit, ac committendo, non omittendo, in eam peccauerit, is non tantum creditores, ſed etiam legatarius compleat, capite ſecundo, §. ſi vero non fecerit ſecundum hanc figuram. Nouell. 1. vbi eodem modo verbum illud ſolidauerint explicat, vt mox dicemus. Et hæc de in l. committente dicuntur, ſed de legem omittente, ſic in eadem leg. ſcimus, loquitur Imperat. §. cum igitur Qui recta via adire maluerit hæreditatem, & ſpe certiſſima hoc fecerit, vel ſe immiſcuerit, vt non poſtea eam repudiet, nullo indiget inuentario, cum omnibus creditoribus ſuppoſitus ſit, nepote hæreditate ei ex ſua voluntate infixa, &c.

Audis creditoribus ſuppoſitum ſolummodo eſſe, nõ legatarijs, hoc ſi voluiſſet Imp. facilius addidiſſet, & legatarijs omnibus ſuppoſitus ſit, quam alius qui argutulus ex contrario, ſenſu contra expreſſa iura elicere.

Secundum argumentum ex d. l. ſcimus, eſt in §. 12. vbi Impera. inquit: Sin vero poſtquam adierint, vel ſe immiſcuerint, præſentes, vel abſentes inuentarium facere diſtulerint, & datum iam a nobis tempus ad inuentarii confectionem effluxerit, tunc ex eo ipſo, quod inuentarium ſecundum formam præſentis conſtitutionis non fecerint, & hæredes eſſe omni modo intelligantur, & debitis hæreditarijs in ſolidum teneantur, nec legis noſtrę beneficio perfruantur, quam contemnendam eſſe cenſuerunt. Ex quibus ſic concludunt. Qui non perfruitur beneficio legis, ſcimus, ille non poteſt detrahere Falcidiam. Non conficiens inuentarium nõ perfruitur beneficio d. l. ſcimus, ergo non poteſt detrahere Falcidiam, qui non conficit inuentarium? Reſpondeo Scopæ hic diſſolutæ ſunt, & ſinguli ramuli fragiles. Propoſitio, quod is qui non perfruitur beneficio legis, ſcimus, non perfruatur beneficio quoque Falcidiæ, indiget alio, ex quo firmetur textu. Nam hoc Imperator non dicit, quod non conficiens inuentarium non poſſit detrahere Falcidiam, ſed, quod is, qui intra præſcriptum tempus inuentarium nõ fecit, legis beneficio non fruatur. Sed hoc longe aliud eſt, quam Falcidiam non detrahere, cuius beneficium non leg. ſcimus, ſed aliæ leges diu ante Iuſtinianum introduxerunt. Sic itaque formandus fuiſſet Syllogiſmus ex d. §. Quæ dict. leg. ſcimus, beneficio introducta ſunt, illis non perfruitur, qui non facit inuentarium. Non teneri creditoribus vltra vires hæreditarias, eſt introductum beneficio dict. leg. ſcimus.

Ergo illis non fruitur, qui non conficit inuentarium, ſed creditoribus in ſolidum tenetur, de euictione atque alijs obligatur. Et contra, quibus non conficiens inuentarium priuatur, illa dict. leg. ſcimus, beneficio erunt introducta. Falcidia non eſt introducta dict. leg. ſcimus beneficio. Falcidia itaque non priuabitur, qui non cõficit inuentarium.

Sed quid mihi communis ſcholæ

defen-

defenſores reſpondebunt, ſi ex ſequenti. 13. §. a contrario, vt illi antea, argumentaret, & ſic concluderem. Qui nullam deliberationem petendam curauerint, ſe quia certa ſpe adiuerint, illi tenētur creditoribus in ſolidum, nec illius leg. beneficio perfruentur, id eſt, euictione, ſi hæreditatem vendiderint, vt legatarijs atque creditorib. ſatisfaceret, aut illis in ſolutum dederint tenebuntur, ut ſua debita confundent. Illa enim ſunt de beneficio huius legis. Ergo qui deliberationem petendam curauerint, iſti ſua debita detrahent, creditoribus non in ſolidum, nec de euictione tenebuntur. Quod tamen infra, §. ſequēti, Imperator negat, ſed illos æquiparat ſecundum iura antiqua iſtis, qui ſine deliberatione hæreditatem agnouerunt, neque tamen verbo meminit Falcidiæ, quia priuari debeant non conficientes inuentarium.

Tertium argumentum, ex dict. leg. ſcimus, eſt in §. ſin autem hoc aliquis fecerit vbi Imperator, hæc ponit verba: *Et ideo ad ipſam deliberationis dationem, ac diuinū ſcriptum ſuper hoc promulgatum, hoc adijci volumus, vt ſciant omnes, quod omnimodo poſt petitam deliberationem, ſi adierint vel pro hærede geſſerint, vel non recuſauerint hæreditatem, omnibus in ſolidum hæreditarijs oneribus teneantur, ſi quis autem temerario propoſito deliberationem quidem petierit, inuentarium autem minime conſcripſerit, & vel adierit hæreditatem, vel minimè eam repudiauerit, non ſolum creditoribus in ſolidum teneatur, ſed etiam legis Falcidiæ beneficio, minime, vtatur, &c.* Hic exclamant Doctorum, & dictitant, ſatis probatum eſt, quod qui cunque etiam deliberās inuentarium non fecerint, non ſolum creditoribus in ſolidum teneatur, ſed etiam legis Falcidiæ beneficio minime utatur? Reſpondeo, male Doctorum, quod ſemel animo ſuo conceperunt, ex poſtremis dicti verſiculi, verbis excipiunt, quæ verba ſic abſolutè non ponuntur, ſed ex prioribus dependent, vbi legiſlator ad deliberationem hoc tanquam nouum adijciēdum putauit, vt ſi quis temerario propoſito (decipiendi, vel circunducendi, ac fraudandi creditores atque legatarios animo, & ſic doloſè, non ſimpliciter vel ſui iuris ſtudio, ut hoc manifeſte patet ex coniunctione, autem quæ duas partes requirit, & alteram ab altera ratione ſegregat) deliberationē petierit, & inuentarium minime conſcripſerit (quod doloſum deinde animum poſſet excuſare, vel potius mutatum teſtari) non ſolum creditoribus teneatur in ſolidum, ſed etiam Falcidiæ beneficio minime vtatur. Male quoque ex verbis, ſi inuētarium minime conſcripſerit, colligunt, quod is, qui inuentarium non confecit, præſumatur res hæreditarias ſubtraxiſſet, quod in loco cōcedo, qui temerario propoſito deliberationem petierit, in alijs minime. Sed præſumatur ſubtraxiſſe, res hæreditatis, qui non confecit inuētarium, quid tum ſequetur? Hoc inquiunt Doctores.

Quartum argumentum: Qui ſubtraxit res hæreditarias, priuatur Falcidia, capitul. 2. §. ſecundo, Nouel. 1. l. Paulus, ff. ad Trebelliani. Non conficiens inuentarium præſumitur res hæreditarias ſubtraxiſſe, initio dict. capitulo 2. Nouell. primo Non conficiens igitur inuentarium priuatur Falcidia? Reſpon. Nequaquam. Quatuor enim hic ſunt termini, & duo argumenta extra concluſionem. Subtraxiſſet res hæreditarias, diuerſa ſunt, quibus vnum, & idem effectum, eademque pœnam attribuere, contra æquitatem & iuſtitiam eſt (cuius illi tamen ſacerdotes volunt dici) niſi quantum lex extenderit; quod de omiſſione inuentarij lex non fecit. Manet itaque firmum, quod legiſlator in antecedenL 2 ceden-

cedentibus dixit verbis, qui deliberationem petijt hęreditatemque non repudiauit, in ſolidum creditoribus teneatur, quaſi hæres qui adiuerit. Nihil hic de priuatione Falcidiæ ob non confectum inuentarium, dicitur, Sed audiamus, quæ communis ſchola ex Nouell. primum, argumenta afferat.

Quintum argumentum & ex Nouell. 1. capit. ſecundo primum eſt. Hæres, ſi vult vtilitate, ſcilicet legis Falcidiæ, potiri, puram ſeruet legis poteſtatem. Qui non conficit inuentarium non ſeruat puram legis poteſtatem, quę vult, quod inuentarium debeat facere, & ſe ſuſpicione expilatæ hęreditatis liberare per eius confectionem. Itaque, qui non conficit inuentarium, non potitur legis Falcidiæ vtilitate? Reſpondeo. Aſſumptionem Imperator. ipſemet declarat, his verbis: Et non per ea, quæ forte ſurripiunt, aut malignantur introducere pertinent Falcidiam. Surripere, autem malignari, quod eſt malitioſe res aliquas occultare, non idem ſonant, quod inuentarium omittere, vel in ſuſpicione doli eſſe, quamuis hunc lex non præſumat ex eo, quod quis inuentarium non faciat, ſed qui facit, nec illos conuocat, quorum intereſt, aut alio modo præſcriptam figuram inuentarij faciendi non obſeruat iniquum, imo iniuſtum eſt extra legem & contra leges pœnam ſurreptionis ac doloſæ occultationis ad inuentarij omiſſionem extendere.

Sextum argumentum, & ex Nouel. 1. ſecundum, eſt deſumptum ex his verbis capit. 2. §. 1. Fiat igitur inuentarium ab hærede metuente, nè fortè non habeat poſt debita, & legata Falcidiam, ſecundum modum, & tempora, per quæ dudum ſanciuimus, quando homines excepimus ex damno rerum ſuarum, in aditionibus ſtatuentes onera vſque ad ſubſtantiæ relictæ menſuram, illo adiecto ſolo, vt oporteat huiuſmodi hæredem, qui non creditorem ſolum, ſed etiam legatarios, & fideicommiſſ. ueretur, & metuit, non damnificari ſolum, ſed etiam non lucrari, &c. conuocare omnes, coram quibus conuenit fieri inuentarium. Ex hiſce verbis concludunt doctores.

Qui de hæreditate nihil debet lucrari, is non poteſt detrahere Falcid. Qui non conficit inuentarium, nihil debet de hæreditate lucrari. Ergo, qui non conficit inuentarium non poteſt detrahere Falci. Reſpondeo illa aſſumptio, ſeu minor, non eſt deſumpta ex verbis Nouellæ, ſed ex Doctorum, interpretatione, contra quam ego alium inde deduco Syllogiſmum. Qui de hæreditate nihil debet lucrari, is non detrahit Falcidiam. Qui confecturus inuentarium non conuocat creditores, legatarius & fideicommiſſ. coram quibus debet inuentarium fieri, is nihil debet lucrari de hæreditate. Ergo, qui confecturus inuentarium, non citat quorum intereſt, is creditoribus in ſolidum tenetur & contra legatarics non detrahit Falci. Sed obijcitur, maior ergo pæna conficientis inuentarium, & non legitime quam non conficientis inuentarium? Quid prohibeat, non video, nam grauius peccat committentes, quam omittens, arg. §. 2 c. 2. d. Nouel. 4. gloſſ. in l. mora, ff ſolut. matri. quemadmodum ſupra quoque diximus q. 12.

Septimum argumentum, & ex dicto capit. ſecundo, tertium eſt. Qui non fecerit inuentarium, non retinebit Falcidiam, ſed complebit legatarios, & fideicommiſſarius? Reſpondeo. Hoc concedo, ſi addatur ſecundum hanc figuram, ſicut prædictum eſt ab Imperat. quod interpretes male omittunt quoniam hæc figura directa eſt eo, ne malignitas committatur, quare Impe. ſubdit ſtatim. Et hoc dicimus non noſtram minuentes legem, quam

poſui-

poſuimus(in d.l. ſcimus, quę Falcidia non priuat adeuntes hæreditatem, niſi temerario propoſito, uel callida machinatione, ut idē Imper. dicit d.l. ſcimus, §. & hæc quidem, deliberationem potiierint) ut nihil de proprio damnificentur hæredes, ſed dabit eis pœnam exactio ſuæ malignitatis, (non omiſſionis) cur tranſcenderint (non omiſerint, uel neglexerint) leges, ex quibus cautè omnia agēs, nihil poterat damnificari, ſed ex diuerſo etiam, quæ ſunt ex Falcid. l. lucrari. Quamobrem ſeriò moneo, ut in hanc diſputatione probe conſiderētur hæc verba: Si ſolidauerint hanc obſeruationem, ſi non fecerint ſecūdum hanc figuram. Et: Tunc, ex eo ipſo (nota, non quod omiſerint) quod inuentarium ſecundum formam præſentis, cō ſtitutionis non fecerint, dabit eis pœnā exactio malignitatis ſuæ. Cur tranſcenderint leges, ſcilicet dictā l. ſcimus, & Nouel. 1.

Nihil itaque cogit interpretes hęredem lucro, quod ipſi leges antè per plurimæ ex mente teſtatoris conceſſerint, priuare, ac ipſum tā grauiter mulctare, ut legatarijs præſtet legata, non ſolum quoad uires hæreditarias non detracta Falcidia, ſed etiam ultra vires ex ſuis bonis integra, (hoc enim oſt cōfecerit inuentarium: quam tamen pœnam alia communis ſchola ſurripienti uel occultanti res hæreditarias reſeruauit.

Quæſtio xxv.

SVMMARIVM.

An hæres etiam in teſtamento militis poſſit detrahere Falcidiam, ſi confecerit inuentarium.

TV noſti, quòd in teſtamento militis Falcidia ceſſet, ſi nullum factum eſt inuentarium, l. teſtamento militis, C. ad leg. Falc. quæro itaque, ſi inuentariū cōfecerit hęres militis, an detrahat Falcidiam? Reſpo. quod ſic: ait enim Impe. in c. 4. circa fi. Nou. 1. Et in omni vltima voluntate ſancimus, & in omni perſona, ſiue priuata, ſiue militari, &c. Et iſtā ait magis cōem opinionē Alex. in l. precibus, Co. de impuber. & alijs, &c. Quanquam aliud diſputando obtineri poſſit, vt ſupra innuimus. Nā Imp. de hærede loquitur in quouis teſtamento, ut is ritè conficiat inuentarium, ac ſi legitime nō confecerit, ut teneatur & creditoribus & legatarijs in ſolidum non ut de omni teſtamēto detrahat Falcidiam, ſi inuētarium fecerit. Attamen a magis communi ne recedas quia hæc minus habet iniquitatis, quam proxime antecedens communis æquitatis.

Quæſtio xxvi.

SVMMARIVM.

An hęredem damnatum per ſententiā inuentarium iuuet.

CErti iuris eſt & manifeſti, l. perēptorias exceptiones, C. ſentent. reſcind. nō poſſe, quod nulla exceptio, quamuis peremptoria, poſt ſententiam opponi poſſit, an igitur inuētarij exceptio poſt ſcientiam hæredi proſit, quæro? Quod non proſit, neque utiliter opponi poſſit, tenet in d. l. peremptorias Imol. quem defendit ac ſequitur Zaſ. lib. 2. reſp. ſing. c. 1. qui de hac ita DD. diſceptare ait quæſtione, ut Nili fontes citius, quam eius exitus inueniri, queant.

Contrariū uerò, ꝙ inuentarij exceptio poſt ſentētiā hęredē dānatū iuuet, tenēt Iac. Butr. in l. ſcimus, §. licētiā, C. de iur. deli. Bar. Bal. Ang. in l. ex diuerſa, §. fi. ff. ſol. matr. vbi Alex. eam cōem

 dicit,

dicit,cõem quoque teſtatur Iaſ.l.1.C. de iur.& fact. ignor.n.17. communẽ fatetur Rol.in tract.de inuentar.p.fi. q.22.comm.itidem firmat Io.Dilect. de art.teſtãdi, tit.11.caut.9.communẽ refert Montic.de inuentar.memb.10. n.9.Ex communi etiam refert Sebaſt. Mamc.de inuentar.hæred.verſ.10.n. 9.Quæ tamen opinio non procedit, ſi hæredi eſt datus terminus ad proponendum omnes exceptiones,tàm dilatorias,quàm peréptorias,ſecundũ DD. ſupra relatos,præcipuè Bal.in l.ab exe cutione, C.quor.appellat.nõ recip. Alc.in d.l.ex diuerſo,Dec.Capel.Tholoſ.322.Guid.Papæ 571. Rol.de inuẽt.par.fi.q.22.Io.Dil.Dur.d.caut.9. Boer.deciſ.53.n.3.Nam termino illo elapſo, poteſt conueniri a creditorib., licet tẽpus inuentarij conficiendi adhuc durẽt,quod pro cautela ponit Io. Dilect.Durand.d.cautel.9. Nec procederet,ſi iſta exceptio contra ſententiam,quæ reſcindi non poteſt,opponeretur,& non contra executionem, ſecũdum Cy.Bald.& Iaſ.in d.l.1.C. de iur.& fact.ignorãt.& alios DD. quos commemorat Nicol.Boer. deciſ.8.Itẽ iuxta Zaſ.in l.cum fideicommiſſum. ff.de confeſſ.qui opin.Bart. communem dicit.

A R T I C V L V S.

Collatio bonorum.

N*E in hæreditatis diuiſione inter fratres quid inæquale committeretur collatio inuenta eſt,materia, teſte Bartolo in l.ſi emancipati,C.de collat.vtique intricata ac difficilis:ſed tamen,ut Fernand.Vaſq.de ſucceſſ.reſolut. § 19. n.11.confitetur,in ſui fructu & utilitate nulli ſecunda.*

Quæſtio Prima.

S V M M A R I A.

1 *Multa ſunt collationis ſignificationes*
2 *Quid collatio propriè accepta.*

1 Collationis verbum plurivocum eſt varia namque notat: ex quibus ſaltem recenſebimus, quæ Decius habet,in rubr.C.de collat. *1*.Collatio ſumitur pro collatione vini & refectione,quam faciunt ſcholares,in iure examinati,vt Salic.dicit in d.l.ſi emancipati.quæ ſignificatio mihi minus Latina,licet vſitata noſtris, videtur.2.Capitur pro diſputatione, quam faciunt ſtudioſi & DD.3 Ponitur pro aſſignatione beneficij eccleſiaſtici, ut notat Abbas in c.ex frequẽtius.de præbend. in 6.4.Signat onus,quod publicè imponitur,per,l.1.C.de epiſcop.& cler. de collat.æris, C.lib.10.5.Accipitur pro comparatione,Cicer.2.de inuẽtio, vbi eam finit orationem, quę rem cũ re ex conſuetudine confert.6.Pro communicatione bonorum eſt,de qua hic agemus.

2 Quid igitur collatio? Reſpond. Vix tam varie uerbum hoc capi poteſt, quàm multiplices eius ſint definitiones:quarum ſi aliquas uidere lubet, DD.adeas, in d.l.ſi emancipati,item Fernand.Vaſq.in d.§.19. Vitalẽ Nemauſ.& Ioan.Saport.cum alijs in tractat.de collat.Magis tñ communis & receptior eſt,ſecundũ DD.modò nominatos,ea, quã ante Bart.Cyn.in d.l.c.ſi emancipati,ponit:Collatio eſt rei propriæ cõicatio. Verũ illa, mea ſentẽtia, nec veteri,nec hodierno iuri competit ꝙ facilè apparebit intu ẽgẽti hãc materiã.Qua de cauſa aliã definitionẽ excogitare viſum eſt;& quidem hanc: Collatio eſt communicatio rei,a parente, cui ſucceditur,datæ,ut æqualiter herciſcatur. Quæ explicatio plenè uidetur com-

comprehendere, qui conferant, quando, quæ res conferantur, & quomodo diuiſio earum ſit facienda: atque illa melius intelligantur, de collationis origine quædam præmittemus.

Quæſtio II.

SVMMARIA.

1 *Quo iure collatio ſit introducta.*
2 *Iure ſcilicet prætorio, quod emancipatos concernit.*
3 *Ne ſuis facerent iniuriam.*
4 *Qua ceſſante ceſſabat collatio, ut in caſu, num. 5. 6. 7.*
8 *Secundum ius collationis eſt æquitas Sceuolæ.*
9 *Tertium ius eſt D. Pij, circa dotem.*
10 *Quartum ius eſt Imper. Leonis, in donatione propter nuptias.*
11 *Quintum ius eſt Iuſtiniani, ut dicta iura etiam ſeruarentur, quando nepotes cum patruis ſuccederent auo.*
12 *Sextum ius eſt eiuſdem Iuſtiniani, circa aduentitia.*
13 *Septimum ſimiliter eſt Iuſtiniani, ut collatio locum habeat, ſiue ſuccedatur ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, niſi expreſsè contrarium deſignaſſet defunctus.*

1 QVæro quo iure collatio ſit introducta? Reſpon. Doctores in l. ſi emancipati, C. de collat. ac præcipuè Bar. atq. Dec. quos recentiores gregatim ſequũtur, ſeptẽ conſtituunt iura, quæ Forcatul. in tractat. de collat. pa. prior. nominat tẽpora, ex quibus collatio ortũ ſuũ duxit. Primũ eſt ex edicto prætoris. Secundũ, a Scæuola. Teriũ, a D. Pio. Quartum, Imper. Leon. Quintum, ſextum, ſeptimum, duobus tẽporibus conſtituit Imp. Iuſtinianus.

2 Quid prætor circa hoc induxit. Reſp. vt emancipati, quib. dederat cõtra tabul. vel unde liberi bonorũ poſſeſſionem, ſua bona omnia, exceptis caſtrenſibus, quæ mortis tẽpore habeãt, filijs in poteſtate conferent, l. 1. ff. de collat. d. l. ſi emancipati, C. eod. & paſſim per utrumque titulum.

3 Quid prætorẽ ad hoc mouit? Reſp. Iniuria, qua emãcipatus afficiebat illũ qui in poteſtate patris cõis erat, oĩa. patri acquirebat, l. 1. ff. ſi quis a parẽt. manumiſſ. fuerit, emancipatus contra ſibi ſoli omnia, patri nihil, per Bart. & omnes DD. in d. l. ſi emancipati, ut teſtatur Fernan. Vaſq. de ſucceſſ. reſol. §. 19. nu. 11.

4 Vnde cõſequẽs eſt, ut Iaſ. & cæteri crediderũt, uelut. Io. Saport. in tractat. de collat. ca. 2. n. 17. narrat, emancipatos non conferre, quãdo iniuria ceſſat, l. 1. §. 5. ff. de collat. quam communẽ dicit Decian. reſp. 22. num. 2. volum. 2.

5 Quapropter olim emancipatus, teſtamento inſtitutus hæres, nihil conferebat, l. emancipatos, C. de collat. quæ ſententia ibid. a DD. recepta eſt. Ratio autem erat, argumentante Decio, quia emancipatus inſtitutus ſuccedebat ex iure ciuili, quo collationi non erat locus, vel potius, ratiocinante Alexan. ibid. quia nec prætor, nec emancipatus filio in poteſtate faciebat iniuriam, ſed ipſe teſtator, cuius in poteſtate erat, etiam alium extraneum inſtituere ſuoque iudicio filio damnum facere.

6 Imò ab inteſtato ſuccedens cum ſuo emancipatus, ſaltem conferebat, quantum ſuo exhæreditaria cauſa abſtulerat: quare ſi pater filium in poteſtate ex triente, extraneum ex beſſe inſtituerat, filio emancipato præterito, & hic bonorum poſſeſſionem cõtra iniuſtas patris tabulas petiuiſſet, cauſamque teſtamenti ad inteſtati reduxiſſet, filius in poteſtate cõſtitutus, quoniam emancipati beneficio, cum quo æqualiter diuidit hęreditatem, ſemiſsẽ integrũ, id eſt, alterũ triẽtem ex

beſſe extranei hæredis accipiebat, emã cipatus illi nihil conferebat, d. l. 1. §. pa ter filium, l. pen. ff. de bon. poſſeſſ. con tra tabul.

7 Sequitur quoque ex dicta regula & cõmuni, quòd emancipatus ſolũ quadrantem, non omnia bona conferret ſuo hæredi ſi pater ipsũ, qui in poteſta te eſt in adorãte, extraneum in quadrã te inſtituiſſet, pterito emãcipato, quia hic ſuo auferret ſulummodo quadran tẽ, alterum quadrantem ab extraneo, l. 1. §. ſi ex drodrante, ff. de collat.

8 Atq. hęc de iuris rigore non videbã tur procedere, niſi etiã in poteſtate cõſtitutus, una cũ emancipato petiiſſet bonor. poſ. contra tabul. Ait enim prę tor: Inter eos dubitatur collatio, quib. poſſeſſio data eſt, d. l. 1. §. inter. Scęuola igitur ex communi Doctorum ſententia ex æquitate, vnde hoc ius ſecundum, æquitas Scæuolę uocatur, in duxit, ut emancipatus ſuo conferret, li cet hic nõ poſtulaſſet bonorum poſſeſſionem, ac ſic iure diuerſo ſuccederetur, l. filius, ff. eo. Sed caueas à commu ni, quæ hinc educitur, quod nimirum inter diuerſo iure ſuccedentes, nõ fiat, neq. facta ſit collatio: ſed potius illud inde cum Decio in dicta l. fi. emãcipati, e licias, quod quandocunque æquitas hoc flagitet, iuris ſuccedendi non habeatur ratio, quæ minor eſt, quam æquitatis cauſa.

9 Ob quam ęquitatem cętera collationis iura introducta ſunt, ac in primis illud, quod D. Pius Vlpio Adriano re ſpicit, ut filia, quæ etiã bonorũ poſſeſſionẽ non petierit, ad collationem dotis (quam in poteſtate cõſtituta non ali ter habere poteſt, quam emancipatus olim ſua audientia) per arbitrium familiæ hærciſcundæ compelletetur, le. quanquam, ff. de collation. dot. Et hoc eſt tertium ius collationis.

10 Quartũ ius collationis eſt Imperatoris Leonis, in le. ut liberis, C. de collatio. qui idẽ ſanciuit in donatione propter nuptias, quod Diuus Pius in dote. Et hoc expreſſius: ut donatio propter nuptias conferretur, etiam inter emancipatos (inter quo iure Digeſtorũ nulla fiebat collatio quoniam omnis aberat inter eos iniuria) atque illos, qui nec ſui, nec emancipati, modò liberi eſſent.

11 Et hęc, ſine dubio, tam in dote, quàm in donatione propter nuptias obſeruabantur; ſed controuertebatur inter Iuriſconſultes, num nepotes ſuccedẽtes auo uel auiæ, cum patruis conferre tenerẽtur, quod Iuſtinianus decidit per, l. illam, C. de collat. ac æqualiter ſeruari uoluit. Et hoc eſt quintum ius.

12 Quoniam idem Imper. conſtituerat, ut differentia eſſet inter profectitia & aduentitia, ut uerè com. dicit & doctè probat Arius Pinel. l. 1. p. 1. nu. 13. C. de bon. mater. atque aduentitia patri, quoad proprietate, non acquirerẽtur, ac iure antiquo, eam ob cauſam caſtrẽ ſia collationi non eſſent obnoxia, eadẽ ratione aduentitia eximenda à collatione exiſtimauit, per l. fi. C. de collat. Ex quo eſt ſextum collationis ius.

13 Ne quid dubitationis ac iniquitatis in difficili hac collationis ſupereſſe, cõ ſtituit idem in Nouell. 18. c. 6. vt collatio non minus ex teſtamẽto, quam ab inteſtato fieret, niſi expreſsè aliud defunctus deſignaſſet: notauerat nãque ſummi acuminis, multæque experientiæ Princeps, quicquid alij dicant de eius inſcitia abſque hiſtoriarum fide, quod teſtator, perturbatione & cogita tione mortis, non ſemper cogitet exprimere, ſe uelle fieri collationem, ęqualitatemque inter liberos ſeruari, quemadmodum iura antiqua iubebant. Et hoc eſt ſeptimum atque vltimum collationis ius.

Quæ-

Quæſtio iij.

SVMMARIA.

1 *An defunctus collationem prohibere poſſit.*

2 *Nunquid coniecturis voluntas certa ſufficiat.*

3 *Num alia cauſa collationem inhibere, aut eam fieri monere poſſit.*

1 QVæro iuxta dicta, an defunctus collationem prohibere poſſit? Reſ. Olim ſemper ab ipſo prohibita cẽſebatur, leg. emancipatos, C. de colla. quare prohibitione opus non erat, ſed potius iuſſu, ſi uolebat, quid conferri. Hodie uerò contrarium ſeruatur, ut ſemper collatio mandata ac iuſſa credatur, niſi defunctus expreſsè deſignet, ſe uelit collationẽ ceſſare, auth. ex teſtamento, C. eo. ac iſtam opinionẽ tenet ibidem gl. atque oẽs DD. ut teſtatur Dec. eamque ideò cõem dicit Decian. reſponſ. 22. nu. 4. vol. 2. neque hoc ulli credo dubiũ. Nam ſi teſtator uſque ad legitimam liberis debitam, et à planè extraneo ultimo iudicio atque elogio, ſua bona relinquere poteſt cur non etiam uni liberorum plus da re quàm alteri. Et hic eſt unus caſus, in quo ceſſat collatio, ſi nimirum defunctus eam fieri noluit.

2 Sed an prohibitio ſemper expreſſis verbis debeat fieri, quæritur? Reſpon. Quod non: nam d. auth. ex teſtaméto, cõtenta eſt, ſi expreſsè deſignauit: qd probatur quoque ex l. ex parte, §. inteſtato, ff. famil. hærciſc. Et quod voluntas defuncti per coniecturas certa ſufficiat ad prohibitionem collationis, tenet Bal. conſi. 210. li. 1. Soc. conſ. 127. n. 8. li. 3. Ceph. conſ. 183. c. 5. lib. 2. qui ad hoc allegat Bar. & Alex. in l. ſi emãcipati, C. de colla. Crauett. conſ. 85. n. 8. Decian. reſpõſ. 22. num. 15. vol. 2. Et hanc communem dicit Decius in d. l. emancipatos.

3 Quæro, num etiam alia ratione quã defuncti uoluntate collatio exiſtimetur prohibita? Reſp. Quòd ſit alia cauſa, quæ uetet collationem, atque ex fine deſumpta eſt. Nam ut olim, ceſſante iniuria, collatio non fiebat, ut ſupra oſtendimus, ita hodie, ceſſante æqualitate, fieri debet, ac emergente inæqualitate omitti. Aequalitatẽ namque inter liberos quilibet præſumitur uelle ſeruari, quos æquè amare debet, l. illã, l. illud, C. de collat. & ita tenet ibi. gl. Bar. Rom. Alex. Iaſ. Dec. atque alii cõiter DD. Bal. & Dec. in d. auth. ex teſtamẽto, Crauet. conſ. 125. n. 8. Tiraq. de iur. primog. q. 4. n. 1. qui ait, hanc magnam partem DD. tenere.

Ex dictis Ale. in l. illud & poſt eum Decius in auth. ex teſtamento, concludunt, ſi pater filium in 11. partibus, filiam in unica, his verbis, quia illi reliqui dotem, vel iſtam unciã habeat, nec dotem conferat, quod tunc dos ſit pręcipua: ſin uerò non cõſtet de patris voluntate, ſecundum receptiorem, cõfertur dos fratri: iuxta Fulgoſ. verò non, quia inæqualitas magna exiſteret. Verũ latius extendit Fulgoſ. æqualitatẽ, quàm in hac materia conueniebat fieri: vbi, explicante Decio, in d. auth. ex teſtamẽto, æqualitas nõ aliter cõſideratur, quã cum vterque quædam habet, nõ ex ultima voluntate, ſed alio modo inter uiuos. Vnde Angel. in d. l. illud, & Rom. firmat. Si donatarius ſimplex nõ vult conferre (quod tñ hodie nõ tenetur facere, vt infra dicetur) nec petit a ſorore dotẽ habenti, ut dotem cõferat, (forſitan quia minor eſt, quã ſua donatio) quod ſoror poſſit donatariũ inuitum cogere ad conferendũ quia alias remaneret inæqualitas. Et hic caſus videtur clariſſimè explicare, quod DD. multos in d. l. illud, implicat circa donationem ſimplicem.

Quæ-

Quæſtio iv.

SVMMARIA.

1 *Qui conferant.*
2 *Num quis cogi poſſit, vt hæreditatem agnoſcat, & data communicet.*
3 *Qui titulo ſingulari ſuccedunt, non conferunt.*
4 *Nec inſtitutus in re certa.*
5 *Sed benè, qui vniuerſaliter ſcriptus eſt hæres, hodie conferet.*
6 *Collatio num habeat locum inter diuerſo iure ſuccedentes.*
7 *Num filiæ, prius per renuntiationem excluſa ab hæreditate patris, & poſtea reſcripto principis ſuccedens, fratribus, dotem conferat.*

1 NVnc quæro, qui debeant conferre? Reſp. Liberi, ſi uolunt eſſe hæredes; ergo, qui non ſunt liberi, aut nolunt eſſe hæredes, illi non conferent. Et hanc communem dicit Dec. in l. ſi emancipati, C. de col. nu. 9.

2 Ex quo patet, quòd nemo cogatur cõferre, ſi non vult eſſe hæres, quia hodie nemo cogitur adire hæreditatẽ. Quod notent illæ, quæ magnas ac ſplendidas habent dotes, uel alia à parentibus data l. fuit quæſtionis, ff. de col. dotis, vbi glo. & DD. nec hoc unquam habuit dubium. Cõtra uerò, quicunque ſuccedit iure uniuerſali, ſeu hæres eſt, conferre cogitur, l. 1. §. 3. & 4. de col. bon. l. ut liberis, C. eod.

3 Infertur itaque, qđ, qui titulo ſingulari ſuccedunt, ut legatarij & fideicommiſſarij, nil conferant, l. a patre, C. de col. ibid. glo. Bar. Bal. Ale. atque alij omnes teſte Dec.

4 Neque inſtitutus in re certa, compelli poterit, vt quid conferat, quia legatarij loco eſt, l. quoties, C. de hære. inſtit. de quo dixit §. hæreditas, qu. 3. Mich. Graſſus ſocer meus.

5 Quæro, num inſtitutus in teſtamẽto hæres conferre teneatur? Reſp. Communis eſt DD. ſentẽtia, quòd olim collatio non fiebat, niſi expreſſum erat, quando ſuccedebatur ex teſtamento, idque DD. probant, per l. emancipatos C. de col. ſed hodie aliud eſt, & plane contrarium, nimirum vt fiat collatio ex teſtamento, quam ab inteſtato, niſi teſtator expreſsè deſignaſſet, quod nolit hæredes bona cõmunicare, textus. eſt capit. in auth. ex teſtamento, C. de col. vbi eam opin. gl. & omnes tenent, aſſerente Dec. in reſponſ. 22. numer. 4. vol. 2.

6 Sed quid, ſi diuerſo iure ſuccederẽt, alius ab inteſtato, alius ex teſtamento, cuius rei exempla habemus in l. ſi filius ff. de col. l. filium, §. videamus, ff. de poſſeſ. bon. contra tab. l. pater filium, ff. de col. dot. Reſpond. Ex iſtis legibus concluſerũt DD. quod iure veteri, diuerſo iure ſuccedẽtes, nullo unquã tempore conferebãt, ut uidere eſt apud Dyn. & Bal. i rub. C. de col. Bart. & alios oẽs in d. l. ſi emãcipati, C. de col. vt teſtat Fer. Vaſq. de ſucceſ reſol. §. 10. n. 54. eamq. communem dicit Ioan. Saport. de col. c. 2. n. 30. de communi ſatẽt Vitalis Nemauſ. in procinc. de col. n. 10.

Hodierno autem iure, quo collatio locum habet tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, quod diuerſo iure ſuccedentes conferre teneantur, tenet Bart. in d. l. pater filium, & auth. ex teſtamẽto, & ante eum Iac. But. l. ſi. C. de col. Cyn. Caſtr. Ale. atque alij in d. l. ſi emãcipati, eamque communem dicit Fernand. Vaſqui. de ſucceſſ. reſol. §. 19. numer. 54.

Sed quod & olim ac hodie, diuerſo iure ſuccedentes conferant ſi æqualitatis ratio hoc poſcat, ſeruat poſt Decũ in dict. authen. ex teſtamento, Forcat. de col. par. poſterior. n. 16. Quod etiam verum exiſtimo per communem iuris anti-

antiqui regulam, l. 1. §. toties, ff. de col. Toties collationi locus eſt, quoties aliquo incommodo affectus eſt is, qui in poteſtate eſt, interuentu emãcipati. Cæterum ſi nõ eſt, ceſſabit collatio. Poteſtque hæc Decij opinio multum adiutari, genuino intellectu verborũ iſtorũ, & ita ſe edictum habet: quæ Scæuola quæſtionis gratia libro queſtion. 5. propoſuit, reſponſionemque, quæ nunc eſt conuaſata in d. l. ſi filius, elicuit. Quo modo & Godofredus uir ſummæ diligentiæ & eruditionis, ſuum reſponſum ex eodem edicto. Inter eos dabitur collatio, quib. poſſeſſio data eſt, ergo hinc ſecundum Go. ofredum, inter emancipatos dabitur iure ueteri collatio, quia illis datur poſſeſſio, ut edictum habet. Cum tamen contrarium decidatur in d. l. emancipatos. Quòcirca dico, uerba, ita edictum ſe habet, ſic intelligenda eſſe, ita edictum ad literã innuit, uel affectum eſt, ut, niſi quis antecedentia & conſequentia eò quoque cõferat, de iuris rigore nihil aliud inde concludi poſſit. Cæteris obiectionibus docte occurit Forcat. in dict. parte poſter.

7 *Ex dictis nõ difficilis eſt deciſio quæſtionis in foro vſitatę, an filia, quę renũciauit valide hęreditati paternæ, ac poſtea per reſcriptum principis, ac ſi iure diuerſo, veniat ad patris ſucceſſionem fratribus dotem atque alia conferre debeat? Quo minus illud faciat, nõ uideo quid obſtet. Collatio enim tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, locum habet niſi expreſsè aliud à defuncto ſit deſignatum.

Quæſtio vi.

SVMMARIA.

1 *Liberi, qui ſint.*
2 *Conferunt non ſolum emancipati.*
3 *Sed etiam ſui.*
4 *Ac omnes inter ſeſe.*
5 *An adoptiui.*

1 Dictum eſt quod liberi conferant ſoli, quæro itaque nomine liberorum, qui comprehendantur: Reſpondeo, omnes deſcendẽtes in infinitum, l. appellatione liberorum, ff. de verb. ſignific. & tam maſculi, quam fæminæ continentur. comm. dicunt Alexand. conſi. 38. lib. 6. Dec. conſi. 239. nu. 4. & 248. n. 2. Ceph. conſi. 474. num. 22. Alciat. in d. l. liberorũ appellatione, quia illis omnibus debetur adſcendentium ſucceſſio ab inteſtato, & legitima etiã ex teſtamento, ut ſupra latè demonſtratum eſt.

2 Ex hoc infertur, quod emancipati liberi, filię, uel filij, conferant. Et hi ab initio, iure antiquo, ſoli ſua bona, & quidem omnia contribuebant ſuis, illis, qui in poteſtate erant, vt dicit gloſſa & omnes DD. in d. l. ſi emancipati. Et hoc hodie caret omni dubio, niſi qđ nõ conferant niſi profectitia tantum, quoniam ſuus etiam nouo iure aliquid ſibi acquirere poteſt, & habere non ſolum caſtrenſia, ſed etiam auentitia, ſecundum receptam DD. ſententiam, ut teſtatur Arius Pine. in l. 1. par. 1. num. 30. C. de bonis matern. text. eſt in l. 8. C. de bonis, quæ liber.

3 Similiter & ſuus hæres conferre tenetur, olim quidẽ ex iure prætorio nihil, ſed poſtea dotem & donationem propter nuptias, quia illa ſolum habere poterat, cõmunicare cogebatur, l. quanquam ff. col. dot. l. ut liberis, C. de col. nouiſſime iure, cũ emancipatis in collatione eos adæquatos eſſe, deinceps docebimus.

4 Quæro num hi etiam inter ſe conferant? Reſpondeo olim ſuus emancipato nihil conferebat, quoniam ipſi nihil erat, quod in medium conferret, omnia ſiquidẽ acquirebat patri, l. 1. ff. ſi

quis

qui ſà parente manumiſſ. quod correctiũ plerique putant per d.l.quanquã, ff.de col.dot.& d.l.ut liberis, neque emãcipatus emancipato, ſed ſolũ ſuo cõferebat cui tantumodo iniurius cẽſebatur, d.l ſi emãcipati, ſed hodie per le.ut liberis, conſtitutũ eſt, vt omnibus promiſcuè conferatur liberis dos & donatio propter nuptias, atq; hoc quaſi vno ore loquuntur DD. in d.leg. ut liberis, qui tamen multum torquentur, num emancipatus etiam emancipato conferat donationẽ ſimplicem, de qua cum dixi infra nunc duo notãda proponã. l.hodie eſt par omniũ conditio & cauſa liberorum, itaque ſui emãcipat s & nec emancipatis & ſuis (vt ſunt filij & filiæ, nepotes ac neptes matri auoque materno ſuccedentes) & emancipati cõferunt emancipatis, & hanc opinionem ait communiter approbatam Alexander in d.l. vt liberis, nu.8. II. vt hæc communis verior appareat, breuem explicationẽ l.ut liber s, ualde per interpretes obſcuratę, adiungã. Vult in illa lege Imperat. Leo, ut omnes liberi, ſine diſcretione vlla cõferant dotem & donationẽ propter nuptias, quę ab eius ſubſtantia profecta eſt, de cuius hæreditate agitur, amplius ut etiam emancipati viciſſim cõferant, non donationẽ ſimplicem, cuius ne uerbulo meminit ſed quæ conſequuntur ex bonis parentum, ut ſeſe inde ſuſtentent (ueluti etiã hodie fieri ſolet inter nobiles, ubi patet filio uxorẽ ducenti prædium cõcedit, non ut habeat præcipuum) ſecundum tenorem; præcedentium legum, ut l. ſi donatione, l.emãcipator, l. ea demum, C.de col. Illa data autem emancipato, ut gloſſ. interpretaretur cũ plurimis Doctor. donationem ſimplicem, fecit axioma hoc minus catholicum. Quodcunque datur filijs, aut peculiũ eſt, aut donatio ſimplex.

5 Neque adoptiui a collatione excluduntur. Quando enim admittũtur ad patris naturalis poſſeſſionem contra tabulas, quia illi non habeant bona propria, tum pater eorum adoptiuis pro ijs conferre debet, niſi pater eos ſine fraude mancipauerit, ante petitam bonorum poſſeſ.& in naturalis patris poteſtatem remiſerit leg. 10. C. de adopt. ita tenent Bar. in l.1.§. is quoque, ff. de col. Petr. Cyn. & Salic. in l. filiam, ff. eo. & hanc veriorem dicit Ioann. Saport. tractat. de col.c.4.num.60. quod tamẽ tantum procedit, ut in d. §. is quoque gl.comm. recepta ſtringit, ſi filius adoptiuus & in adoptantis poteſtate conſtitutus, à patre hæres inſtitutus fuerit commiſſumque per præteritum edictum.

Quæſtio vi.

SVMMARIA.

1 *An liberi conferant, ſi inſtituantur cũ extraneo.*

2 *An patrui & auunculi conferant nepotibus.*

3 *Quid ſi ſuccederent non ex capite vnde & liberi, ſed vnde agnati.*

4 *Quid in filia excluſa per ſtatutũ ex teſtamento veniens.*

1 Quæro, ſi filij uel alij ex liberis inſtituantur cum extraneo, an cõferre teneantur? Reſpondeo ueram & communem opinionem teſtatur Fernand. Vaſq. de ſucceſſ. reſol. §.16.nu.28. quod liberi extraneis non conferant, quoniam ipſis nihil adimũt neque neceſſum eſt, ut plus habeãt de bonis teſtatoris, qui illos honorauit, & ſecundum Baldi doctrinam & communem ſentẽtiam nemo poteſt petere collationẽ qui nequit petere legitimã inter ſe aũt liberi quãuis ſint inſtituti cũ extra-

extran o, conferre debent, l. quanquã, §. ſi tit nepos, ff. de collat. dict. l. ſi C. cõmu. utriuſque gl. in d. l. ſi emancipati, C. de collat. Io. Baptiſta de S. Seuerin. Io. Saport. de collat. c. 4. nu. 68.

2 Quæro an patrui & auunculi conferant nepotibus, qui ſunt collaterales? Reſpond. receptiſſima quidem eſt ſententia, & opinio, ſecundum Ioann. Saportam in d. cap. 4. & commun. iuxta Fernand. Vaſqu. de ſucceſſ. reſolut. §. 19. num. 21. quam omnes probant referente Vital. Nemauſ. de collat. §. 2. num. 1. quod tranſuerſales non conferant, neque illis conferatur, quod tamen intelligas, ſi ſunt tranſuerſalis eius, cui ſucceditur, non illis, qui ſuccedunt, l. illam, C. de collat. Si uero fuerint liberi defuncti, de cuius hæreditate agitur, quod in patruis & auunculis locum habere poteſt nepotibus communicare iubentur, & illis hi viciſſim non ſecus atque parentes illorum, quos repræſentant, d. l. illam & ibi gl. Bart. Alex. Iaſon. Dec. & alij communiter DD.

3 Quid ſi mutato capite vnde liberi, alio, puta vnde agnati, ſuccederent conferre teneantur? Reſponded. magna de hac re fuit diſputatio inter Baldum & Fulgoſium, hic uoluit illos conferre, quia ſunt liberi, ex quocunque ſuccedant capite, l. 1. §. ſi. ff. de ſucc. ſſ. edict. l. bonis, §. fi. in fi. ff. de Carb. edict. §. ſui inſtitut. de hæred. qualit. & differ. l. 2. ff. vnde leg. l. octaui, ff. vnde cognat. deinde quia, per d. l. vt liberis, liberi in materna linea ſi ſuccedunt, conferunt, illis tamen non competit bonorum poſſeſ. vnde liberi, ſed vnde legitimi, l. ſi. C. de ſuis & leg. s. de niq. & tex. in d. l. vt liberis, loquitur de liberis ſucceſſionis quocunque iure inteſtatæ, Fulgoſius, ſequuntur moderni teſte Dec. in dict. l. ſi emancipati, Baldus contra. ex alio, quam liberorum capite ſuccedentes, nullo modo pro liberis agnoſcit, quamuis in quibuſdam, & vt in fauorabilibus, liberorum locũ obtineant in collatione, materia exorbitante, atque ob eam cauſam illos nõ vult conferre, Bal. ſequitur Alexan. in d. l. ſi emancipati, vbi Iaſon. hanc dicit communem, com. quoque fatetur ibi. Dec qui hanc quæſtionem cum Alex. Iaſ. multis diſputat.

Forcatul. de colla parte prior nu. 34 in paſſu hoc pulchro, ſubtili dubio, ac diſputabili, ut ait Iaſon illum nominat, diſtinguit, hoc modo liberi deſides, ac ſecuri, non petens bonorum poſſeſſionem vnde liberi, ſi ex capite agnati, poſt annum, vel illico ex repudiatione veniant, & petant ſibi conferri a fratre locuplete, ut renunciatur, quia culpa ſua excluſi ſunt a beneficio neglecti capitis, & tunc procedat opinio Baldi. Si uero aduerſus eos hoc modo ſegnes, aut repudiantes primum caput, collatio petatur frugifera aduerſario fratri, tunc conferre tenebuntur ſine dubio, ac ſi obtineat ſententia Fulgoſii, alioquin ſemper eluderent collationem ſui, leg. ſuum, C. de iur. delib. rand. præterea commodum referrent ex negligentia ſua, quod admitti non debet, leg. 1. ff. de ſucceſſor. edicto, leg. 1. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtamen. quam opinio. vt æquam recipiendam puto.

3 Quæro, quid ſi filia excluſa per ſtatutum a ſucceſſione patris inteſtati ex teſtamento ueniat? Reſpond. Moderni Dec. teſte in d. l. ſi emancipati, volunt quod conferri debeat, quia per inſtitutionem a patre factam, iterum efficiatur ſua, quod Decius recte ac veri, cum cedit quoad tranſmiſſionem, non ad rem collationem. Quod non teneatur conferre, magis receptum eſt a DD. in d. l. ſi emancipati præcipue ab Alex. Iaſon, Decio, Bartol. & Bald. in l. maximum uitium, C. de liberis præterit. ex regula Baldi ab Alexandro negare diſpoſitas & communiter approbata vt teſtatur Vitalis Nemauſ. in tract. de col-

de collation. membr. 1. nume. 10. quibus non debetur legitima, illis nec cõferendum eſt, neque conferre tenentur. At filiæ per ſtatutum excluſæ, non debetur legitima. Ergo Bart. in l. ſi. ff. ad Trebellianic. ac filia ſic inſtituta, venit vt aliquis extraneorum hæredum.

5 Ex eodem fundamento infert Bald. quem ſequuntur alij frequentius in d. l. ſi. emancipati, quod, ſi pater inſtituit filium in legitima ex eo nepotes ſcribit hæredes vniuerſales, nec patri ſuo, neque inuicem conferre teneantur. Et hoc documentum Bald. commendat Salicetus, tanquam valde notabile. Fulgoſio tamen videtur durum, quia auus paternus naturali affectu mouetur, ad eos inſtituendos vt nepotes, nõ vt extraneos, atque ideo tanquam liberi, ad collationem cogendi ſunt argu. l. qui in aliena. §. interdum, ff. de acquiren. hæred.

Quæſtio. VII.

SVMMARIVM.

An adſcendentes conferant.

Quæro num aſcendentes conferãt? Reſp. Ang. in d. l. vt liberis C. de col. & moderni, ut Decius ait in l. ſi emancipati, C. eodem, volunt quod etiam illi conferãt, illiſque conferatur quoniam ipſis non minus debetur legitima, quã libe. c. illud, No uel. 18. contrarium tenet Iac. Rauen. Cyn. Bal. Fulg. Caſtr. Alex. atque alii, in d. l. ſi emãcipati Bar. in l. pater. ff. de coll. hanc com. dicunt Dec. & Cagn. in d. l. ſi emacip. vbi hanc omnes tenent, vt teſtatur ibid. Iaſo. qui tamen cum Ang. facit, com. aſſerit Suarez in leg. quoniam, C. de inoffic. teſtam. veritiorem & crebriorem exiſtimat Vitalis Nemauſ. in tract. de colla. num. 20. & verior eſt, quoniam nullo iure cautum hoc reperitur, ut conferatur, & in materia exorbitante, qualis collatio ſecundum Alex. in d. l. ſi emãcipati, & com. DD. ſententiam eſt, non debet fieri extenſio a liberis ad parentes, ob id quia eis debetur legitima. Regula namque Baldi affirmata, non habet locum niſi in liberis, ſic nimirũ, libri quibus debetur legitima, conferunt & contra, quibuſcunque non debetur legitima, illi non conferunt.

Quæſtio VIII.

SVMMARIA.

1 *An omnia, quæ conferantur computentur in legitimam & contra.*
2 *Quæ conferantur.*
3 *An peculium profectitium communicetur.*
4 *Quid de lucro ſentiendum, quod cum pecunia patris filius lucratus eſt.*

1 Ad res deueniamus a perſonis, vbi ab initio quæro, an omnia, quæ cõputantur in legitimam, quoque cõferãtur, & an contra, quæ conferũtur, computentur in legitimam? Reſp. ex gloſſa, in d. l. vt liberis, C. de colla. vbi numer. 1. hanc regulam ponit, omnia quæ computantur in legitimam, ex diſpoſitione inter uiuos ea conferuntur non contra quæ conferuntur, computantur in legitimam, quia donatio ſimplex, in caſu dict. leg. vt liberis, quo inæqualitas emergeret, confertur, ſed non computatur in legitimam, niſi expreſſe hoc dicatur, l. quoniam, §. generaliter, C. de inoffic. teſtam. vt gloſſ. in hoc exemplo commun. reprobatur per Bart. Caſtr. Salice. Alexan. & alios, ita quoad alia communiter comprobatur Dec. vero rationem adddit, quare facilius quid cõferatur, quam in legitimã imputetur, quia quæ imputentur in legitimam,

gitimam, ſint magis onerosa, & ab hæreditate excludat, quæ conferuntur habeant recompenſationem, et ad ſucceſſionem viam aperiant. Iaſon alios adducit caſus, quibus non fit imputatio, ſed collatio, & quamuis plures adduci poſſe non negem, tamen illud exemplum, quod gl. ex ipſa l. vt liberis, adducit, veriſſimum, & commodatiſſimum puto, nec contradiceet communis DD. ſchola, quæ habet, quod collatio admittatur, & omittatur, vbi magna emergeret inæqualitas.

2 Cum latius pateat collationis materia, quam legitimæ; & plura inter viuos conferantur, quam in legitima imputentur, quæro itaque quæ conferantur? Reſp. omnia conferuntur, quæ data ſunt, a parente, cui ſuccedıtur, vt diuidantur, ſeu herciſcantur.

3 An peculiam profectitiū cōferatur, quęrc? Reſpondeo, data conferuntur, hoc eſt, quæ communicari queunt, cōmunicari autem poſſunt, quæ ante non ſunt communia. Communicatio enim nihil aliud eſt, quam in commun. latio leg. 1. in princ. ff. de collat. Accur. in rubric. eodem, quod nolunt quoque præcipue DD. Barto. Bald. & alij in dict. l. ſi emanci. C. eod. vt teſte. Ioan. Saport. in tract. de collat. cap. 1. nu. 11. vnde ſequitur, quod peculium profectitium non conferatur, quia antea commune eſt, & adhuc in patrimonio defuncti, vt communiter concludunt DD. in dict. l. ſi emancipati, teſte Vitali Nemauſ. in tract. de colla. memb. 2. num. 15.

4 Hic quęro, an lucrū, quod lucratur filius cum pecunia patris, conferatur? Reſpon. in hac quęſtione variant DD. quod conferatur tenet gloſſa in l. cum oportet, C. de bonor. quæ liber. & ibid. Iacob. But. & Bald. quia eſt profectitium, quemadmodum, & peculium, ac ceſſorium namque ſequitur naturam ſui principalis, l. cum principalis, ff. de reg. iur. acceſſorium. de reg. iur. in 6. §. liberis. de inſtitu. de vulgar. & pupil. l. fi. C. de conſtit. pecun. in fin. C. de non num. pecun. vnde hæc in puncto iuris mihi videtur verior, quod omnes cum hac pertranſeant, fatetur Bartolus in l. 1. §. nec Caſtr. num. 5. ff. de colla. quod ſit ex parte profectitium, ex parte aduentitium, tenet Imol. & Alexan. in l. 3. ff. ad Falcid. & quos allegat Alexan. in l. illud, numer. 10. C. de collat. communiter igitur volunt DD. vt teſtatur ibid. Decius, quod non conferatur, niſi quoad partem dimidiam, hanc communem teſtatur Rom. conſ. 489. Bertran. conſil. 303. li. 3. ac idem ſtatuunt, ſi ſit dubium, an filius ex ſua induſtria vel paterna pecunia acquiſierit, communem ait. Segur. l. 1. §. ſi vir vxori, ff. de acquiren. poſſeſ. vbi idem receptum ait, ne conferatur, quod ad filium caſu luſu, vel ſola peruenit induſtria. Hanc diuiſionem, nominat Puteus ad Bartol. in d. §. nec caſtrenſe, ruſticanam, quod ſubolentes Bald. & Salycet. in l. certum, C. familiæ herciſcund. dicunt, ſi plures ſint liberi inſpiciendam eſſe induſtriam filij. an dignus ſit tanto lucro, vel non, quæ opinio ex conſuetudine, & æquitate magis procedit, quam iure.

Quæſtio IX.

SVMMARIA.

1 *Quæ dicantur data.*
2 *Quid ſi pater dixit filio in poteſtate, do tibi talem rem, an accipientis fiat.*
3 *Quid ſi dixit concedo.*
4 *Quid ſi tradiderit.*
5 *Quid ſi eius nomine emat, & tradat filio.*
6 *Quid ſi dixit dono tibi.*
7 *Quid præceſſerunt merita filij.*

1 DIxiſti data conferri, quęro itaque, quid per data intelligas? Reſpon. Id

Id dari cuiquam intelligitur, quod itẽ datur, vt accipientis fiat, textus eſt capitalis in §. ſi itaque diſcretis, Inſtit. de action. l. non videntur data, ff. de regu. iur. leg. vbi autem §. fin. ff. verb. obligat. ubi gloſſ. & omnes ſcribentes eam tenent teſte Decius, & Cagnolus in d. l. non videntur, hanc communem dicit Iaſon. in d. §. ſi itaque diſcretis, & hæc eſt propria verbi dare, ſignificatio, ſecundum Dec. & Godofredum in d. l. non videntur, mihi vero nõ proprius ſiue genuinus, ſed ſpecialis, & in contractibus receptus videtur ſignificatus.

2 Contractus autem, cum inter patrẽ & filium in poteſtate, non ineantur, quare nec verbum dare in dicta ſignificatione accipi poteſt. Ideoque ſi pater filio, in factis ſuis conſtituto, dixerit, do tibi talem rem, filij accipientis illa non fiet, ſed in patrimonio patris remanebit, hoc expreſſe vult Baldus in l. cum virum, C. de fideicommiſſ. Imola, in leg. a Titio l. ſi fundum, ff. de verb. obligat. Alexand. in l. ſi donatione, C. de collat. Contrariam tenent Petrus, & Saliceti per §. ſi itaque, quib. aſſentiunt Caſtrenſ. in l. filiæ, C. famil. herciſcund. item gloſſ. in §. aliæ, inſtit. de donat. quia dare eſt dominiũ transferre. Sed prior opinio verior, & receptior eſt, quia dare dominiũ non transfert, cum perſonæ natura, aut contractus qualitas illud non patiatur, l. Mæuius, ff. de conditione, & demonſt. l. 4. ff. de vſuris.

3 Et hoc minus dubij habet, ſi pater dixerit filio, concedo tibi eam rem, nam vt Iaſon interpretatur in d. l. ſi donatione, concedere, eſt viſum, & adminiſtrationem permittere retento ſibi dominio donare uero eſt dominiũ transferre, quamuis ſępius dominium transferatur, non autem res donetur, ut fit in emptione uenditione, &c. Daher wir Teutſchen ſagen, Ich wil dirs geben, aber nicht ſchencken. Saxones tamen eodem cum latinis ſignificatu, ſuũ geben capiunt.

4 Sed quid ſi pater rem filio tradiderit? Reſpondeo, neque cum rem accipientis facit, arg. l. uſufructuarius, ff. de acquir. rerum domin. l. ſi. ff. de pecunia lega. l. cum pater, §. pater, pluribus gl. & Bar. ibid. ff. de legat. 2. & hanc commu. ait Fernand. Vaſq. de ſucceſ. reſol. §. 19. num. 36.

5 Quid ſi etiam filij nomine emerit, & tradiderit? Reſpond. DD. adhuc idẽ dicunt, ut teſtatur Alexand. in dict. l. ſi donatione.

6 Quid ſi expreſſe dixerit filio, dono tibi hanc rem? Reſpondeo, quod necdum fiat accipientis, d. l. ſi donatione, ubi idem concludunt DD. communiter. ut teſtatur. Vital. Nemauſ. de collat. memb. 2. num. 15. Ratio autem eſt, quia donatio, aut talis datio, ſeu traditio, inter patrem, & filium in poteſtate conſtitutum, ſecus eſt in emancipato, non ualet ſecundum communem opinionem, ex eo, quod patri filius omnia acquirat, l. 1. ff. ſi quis a parent. manumiſſ. nec quiſquam ſibi donare poſſit. 7 Sed quid in dictis caſibus ſtatuendum? Hoc quod poteſt, ſcilicet, quod res ſolummodo in peculium exiſtimetur conceſſa. Nam ubi alia coniectura capi poteſt, ceſſat præſumptio donationis, leg. cum de indebito. Et actus ſi non ualet ut agitur ualet, ut ualere poteſt lege prima, §. ſi quis ita, ff. de uerb. obligatione, l. quoties in ſtipulationibus, ff. eodem, cap. uno, §. pen. de ſponſalib. impub. in 6. capi. Abbate ſane, de uerb. ſignificatione. Si uero pater ea, quæ aut filio in poteſtate exiſtẽti tradidit, his uerbis, dono tibi, aut eius nomine ante emit, & dixit, do tibi neque iterum ademit, ut tũc ualeat donatio, quando ualere poteſt, hoc eſt, poſt tempus, quo filius ipſi nõ amplius acquirit, id eſt, poſt eius mortem, uel emancipationem ſuam, arg. l. Papinianus, l. penult. ff. de donatio. int. uir. & uxo-

vxorem, Alexan. cum alijs in dict. le. ſi donatione, & hæc eſt communis DD. ſententia.

7 Quod ſi igitur præceſſerunt merita filii, illam donationem, tunc ſtatim valet, quia pater filio meritorum cauſa donare poteſt, & hanc omnes tenent DD. per l. ſi verò, §. papinianus ff. mãdat. Velut atteſtantur Ale. in d. l. ſi donatione, Gozad. conſi. 9. num. 56.

Quæſtio X.

SVMMARIA.

1 *An omnia data conferantur.*
2 *Alimenta non conferuntur.*
3 *Sumptus ſtudiorum eadem ob cauſam*
4 *Num idem obtineat in emancipato.*
5 *Quid ſi filius ſtudiorum cauſa mutuũ acceperit.*
6 *An libri ſtudioſo dati collationem ſubeant.*
7 *Quid ſi filius libros abliguriuit, aut nil ni profecit.*
8 *Impenſæ nuptiarum, factæ filiæ, vel filio, an conferri debeant.*

1 EX dictis quæro, an omnia filio data conferantur? Reſpondeo, non ſufficit eſſe facta accipiẽtis, & data, ſed neceſſe eſt, ſi conferri debent, ut ab eo data ſint, de cuius hæreditate agitur, & quidem ea mente, vt poſt non ſint præcipua, ſed in commune coiiciantur, ſeu vt æqualiter diuidantur inter liberos hæredes, l. vt liberis, C. de collation. auth. ex teſtamento, C. eodẽ. & hoc de genere ſunt quæ neceſſitatis cauſa pater filio dat, neque omnia, nã quædam ex neceſſitate data, ſtatim cõſumuntur, quædam perdurant, illius generis ſunt alimenta.

2 Alimenta igitur non conferuntur: quia neceſſitatem dandi habent durationem nullã, ac omnibus liberis pariter præſtantur, l. ſcimus, C. inoffic. teſtam. l. ſi quis à liberis. ff. de lib. agnoſcend. & iſtam opin. tenet Bart. in leg. omni modo, §. Imputari, C. de inofficioſi teſtam. & DD. in l. Filiæ licet. C. de collat. velut atteſtatur Duenna s in reg. ìur. 222. num. 2.

3 Ex hoc infertur, quòd nec ſumptus ſtudiorum filius conferre debeat, quia ſtudiis non ſecus anima alitur, quàm corpus eſca, & magis pater curare debet, vt habeat filium prudentem, quã valentem ac bene veſtitum, filios iubẽtur parentes alere, non ſolum filiorum corpus, ſed quod maximum eſt, etiam animum, idcirco filius compellere põt patrem, vt ſibi miniſtret ſumptus, & expenſas ſtudiorum, & de hac re eſt bonus text. in l. de bonis, §. non ſolũ, ff. de Carb. ad edi. qui ſon. Nõ ſolũ alimenta præſtari debent pupillo, ſed & in ſtudia & cæteras neceſſaria impenſas dẽt impendi, pro modo facultatum, & licet non loquatur text. de patre, tamen textus, & doctores expreſsè loquuntur de patre, in leg. Maced. C. ad S. C. Macedonianum, & iſta opin. quæ negat ſtudiorum ſumptus conferri, tenet gl. l. 3. ff. de munerib. & honor. Dyn. in l. Luc. Titius, §. 2 ff. ad municipal. Bart. in l. 1. §. nec caſtr. n. 8. ff. de coll. Bald. in authen. ex teſtamento, C. eo Chriſtop. Porcius, §. 1. num. 12. Inſtit. per quas perſon. Io. Sapor. in tract. de coll. c. 5. numer. 92. & quos commemorat Horatii. Luc. in tract. de priuileg. ſcholar. priuileg. 26. fol. 31. & hæc eſt recepta opinio ac verior.

Contrarium tenet Iaſ. in auth. quod locum C. de coll. Sichar. in d. l. filiæ. Vital. Nemau. in trac. de coll. q. 10. & hãc magis comm. ait. Alex. in l. in quartã, ff. ad l Falc. quam Iaſo. in d. auth. quod locum, n. 3. procedere putat, ſi filius in flagitioſos vſus conuertit pecuniam, quia extra finem conſumpta cenſetur reuocata, quemadmodum, et legatum. Deinde ſi filius aliunde potuit habere ſumptus ſtudiorum. Tertio, ſi filius

M expreſsè,

expreſsè, ob ſtudiorum impenſas, renunciauit ſucceſsioni paternæ, alias inquit idem Iaſo, ſumptus ſtudiorum regulariter non conferuntur, vt Bart. & Alex. & alii DD. hic volunt. Verum ego ſine omni limitatione, cum gl. in l.1. & Cuiacio in l.2. C. qui ætate, vel profeſ.atque illis, quos recenſet Hora. Luci. in d. priu. 26. priorem opinionē dico procedere, ſi filius ſaltem vult per ingenuas artes mentem colere, quantum cui vis homini neceſſe eſt, non autem imbuere, vt deinde alios in ſcholis doceat, per d. l. de bonis, neque etiā puto patrem cogi poſſe, vt filio ita ſuppeditet ſumptus, iuri, vel medicinæ, aut Theologiæ operam danti, ne deinceps aliis fratribus conferat, quare hic ſolum illæ DD. diſtinctiones valebūt. Sed de hiſce ſumptibus, & impenſis do ctoralibus dixi infra.

4 Quęro, an pater filio emancipato cogatur ſumptus ſuggerere, vt perdiſcat liberaliores artes, vel etiam altiores di ſciplinas? Reſp. quod ſic, ſi filius emancipatus aliunde habere nequeat, l. ſi quis a liberis, ff. de agnoſc. lib. & ſic idē erit, quod in ſuo, ſi vero habuerit vnde facere poteſt, & pater ipſi vltro dederit, nil omnino conferet fratribus, niſi probent patrem credendi animo illi ſuppeditaſſe, l. quę pater, ff. famil. herciſcun. l. fi. C. de dot. promiſ. & hoc frequentiori DD. calculo ad d. l. quæ pater, l. c. Neſennius, ff. de nego. geſt. receptum eſt.

5 Infertur ex dictis, quod ſi filius ſtudiorum cauſa mutuum accepit, pater illud tenetur ſoluere, quia ex cauſa neceſſaria, quę alias patri incumberet, datum eſt, l. Iul. §. proinde, ff. ad S.C. Macedonian. vbi gl. & Bar. glo. in l. Macedoniani, C. eo. Bal. in d. l. omnimodo, §. imputari Alc. in l. fi. C. de nego. geſt. & quos recenſet Mozius in tracta. de mutuo c. quomodo deficiat mutuum, nu. 26. eam comm. dicit Ant. Gom. in tract. variar. reſol. c. 6. n. 2. de contract. mutui. Quod extendunt DD. cōmuniter ad hęredes, qui de communi hęreditate ęs alienū a filio ad ſtudia miſſo, contractum eſ ſoluere iubeatur, arg. l. item filius, §. 13. ff. ad S.C. Macedon. nolunt tamen iidem, filium ab hęredibus ulterius alendum, quo ſtudiorum ſuorum curſum viuo patre inceptū abſoluat, quod quoque verum eſt.

Pręfatam tamen ſententiam, ut pater teneatur, pro filio literarum cauſa alio miſſo, ęs alienum, & mutuum ſoluere, limitat Duennas regu. 370. de cōmuni, quando filius erat aptus ad ſtudia, & ſtudebat, l. Stichus, ff. de l. 3. & non plus creditum eſt, quam pater ſolebat ſubminiſtrare, vltra quod non tenetur d. l. ſed Iulian. §. quod dicitur, ff. ad S.C. Macedon.

Secundo infertur, quod filius neq. libros a patre datos cogatur conferre, tex. eſt in d. l. quę pater, ff. fami. herciſ. ita tenet ibidem glo. Cyn. & Sali. in d. l. filię, C. eod. Bart. d. §. nec Caſtrenſe. Alber. & Alex. in l. Si donatione, C. de collat. hanc communem, dicit Iaſo. in l. filię licet, C. eo. de hac dixi q. 28. §. legitima.

7 Forcat. tamen par. poſſe. de coll. abſque Bar. diſtinct. contendit, libros nunquam conferri, niſi cum abliguriuit libros filius, vel patrem ſpe ſua fruſtratus fuerit, ubi æſtimationem ipſi conferre licet, quę inibitus tempore, quo pater mortem oppetiit. atque ita concludunt DD. ut teſtatur Alexand. in l. illud, nu. 3. & l. ſi donatione, nu. 23. C. de collat. ac pręcipue Bar. atque Bald. in l. 1. §. conferri, l. 2. §. de illis, ff. decollat. Bal. in auth. ſi captiui, C. de epiſc. & cleric. Raphael. Commenſ. conſil. 226. Ang. in l. pater, ff. de euict. Vitalis Nemauſ. in tract. de collat. cap. 18. contrariam tenent Cyn. in l. pactum, Cod. de colla. Raph. Fulgo. & Caſt. in authen. quod locum ſed opinio prior non ſolum receptior, ſed etiam uerior eſt, locumque obtinet in ſumptibus ſtudiorum

rum cauſa a patre datis, qui deberent conferri ſi pater dixiſſet, veluti sūt impenſæ, quas pater fecit filio ob id ſtudenti, vt poſtea inde uictum, uel honorem habeat, ſecus in illis, quę pater impendit, ut filius erudiretur, ac in moribus atque alijs libero homine dignis informaretur, l. apud Iulianum, ff. de fideicommiſſ. libertat. atque hæc non magis conferri poſſunt, licet pater edixerit, quam alia quæ alimentorū gratia expenduntur, argum. d. l. de bonis, §. non ſolum, ff. de liber. agnoſc. quod etiam uidetur de mente Alexan. in d. auth. quod locum, num. 8. ac Fornerij in l. cætera, ff. de uerb. ſign. & Clari. §. donatio, q. 8.

8 Quæro, an expenſæ nuptiarum quoque ſint de eo genere, ut conferri debeant? Reſpōdeo, quod non, quoniam pater ſua magis cauſa quam liberorū, illas facere uidetur, atque iſtā opinionem tenent Bart. in d. §. nec caſtrenſe, ff. de colla. Bal. in d. auth. ex teſtamento, C eod. Vveſenbec. in parat. ff. eo. Sichar. ad l. filiæ, C. fami'. herciſc. nume. 12. Schneidevvin. ad §. quædam actiones. nu. 46. inſtit. de actio. quos ſequuntur reliqui DD. ac præcipuè recentiores, ex quibus plurimꝰ allegant Andr. Gail. 2. obſeru. 51. num in contrarium minus vere.

Quæſtio xj.

SVMMARIA.

1 *Quæ parentes filijs ex neceſſitate dant, quæque durare poſſunt eſt dos.*
2 *Donatio propter nuptias.*
3 *Militia.*

1 QVæro iam, quæ ſunt illa data, quæ durare poſſunt, atque ad quæ pater iure cogitur? Reſpondeo, tria ſunt, vnde Bartol. in l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de colla. & gloſ. in l. illud, C. eo. dicunt, tria ſolum eſſe conferenda atque inter illa prima eſt dos, l. quanquam, ff. eo. l. ut liberis, C. eo. nam pater de neceſſitate cogitur filiam dotare l. fi. C. de dot. promiſ. c. placuit, 1. q. 2. c. nemo, de conſecra. diſt. 1. Hanc communem opin. dicit Alex. conſi. 203. nume. 10. volu. 7. quod procedit etiam in iam nupta. Hanc veriorem, & magis comm. teſtatur idem conſ. 169. volum. eo. communem fatetur Iaſ. in §. fuerat inſtitut. de actio. num. 97. communem quoque teſtatur Arius Pinel. in l. 2. pa. 1. c. 5. n. fi. C. de reſcind. vendit. licet filia nupſerit ſine conſenſu eius, atque intra 25. annum, modo digno ſeſe coniunxerit, ſecundum communem, vt refert Did. Couar. de ſponſal. 2. par. ca. 3. §. 8. nu. 7. Curt. iun. in auth. res quæ, nu. 25. C. comm. de leg. ac nomine parentis intelligimus matrem diuitem, marito inope. Communem Viuius in verbo. mater diues, item autem, iuxta DD. in l. 1. ff. ſolu. matr. ſi pater pauper fuerit, hanc communem, dicit Soc. ſenior, conſil. 33. lib. 3. aut non amplius viuit. Atque ob iſtam neceſſitatem, ētſi filia habuerit bona, pater in dubio præſumitur de ſuo dotare, non de filiæ bonis, eſt communem opin. ſecundum Thom. Purp. in dicta leg. prima, ff. ſolut. matr.

2 Alterum, quod parens de neceſſitate tenetur dare filio, eſt donatio ꝓpter nuptias, quia dos data donatione propter nuptias meretur, in authent. dos data, C. de donatio. propter nuptias, Bart. in dicto §. nec caſtrenſe, ideoque ęqualitas omnimoda ſeruanda eſt in dote, & donatione propter nuptias, authen. æqualitas, C. de pact. dot. Et hæc opinio in iure recepta eſt, ſed aliud cōſuetudine obſeruatur, niſi inter principes.

3 Tertium eſt militia quædā, ad quam tenetur pater, non tam neceſſitate naturæ, quam ex Nouell. 81. c. 1. & in iſta opinione eſt Bar. in d. §. nec caſtrenſe,

nume 11. Kirchou. in verb. militiæ, Th. ſ. communium opinionum de cõmuni refert.

Quæſtio XII.

SVMMARIA.

1 *An dos conferatur.*
2 *Quid in dote data à matre filiab. ſuccedentibus cũ auunculis, aut materno*
3 *Quid in dote patris cõtẽplatione data.*
4 *In dubio quid exiſtimandum.*
5 *An conferẽdũ, quod dotis loco filiæ monaſterium ingredienti collatum eſt.*
6 *Num etiam iocalia.*
7 *An impenſæ.*
8 *Nunquid vſura dotis ſint conferendæ.*

1 AD prædicta quæro, num dos conferatur? Reſp. quod ſic text. eſt in l. quanquam, ff. de collat. do. l. pactum dotale, l. filiæ, l. vt liberis. C. de colla. ac iſta opinio communiter tenetur, vt teſtatur Alex. in l. illam, C. de coll. hoc exploratum, ait Ioan. Saiſon, in conſuet. Turon. tit. 27. c. 10. nec habet vllã difficultatem. teſte Bologn. in l. in quartam, ff. ad l. Falc.

2 Quæro, an etiam dos a matre data filiabus conferatur, ſi ſuccedunt cũ auũculis, & materteris auo materno? Reſ. quod non, ſecũdum communem, quã habet Alex in d. l. illam, quia illa non eſt profecta ab auo, cui ſuccedıtur, ſed a matre. Communis autem eſt regula quod illa ſolum conferuntur, quæ data ſunt ab illo, de cuius hæreditate agitur. Quod autem dotem ab auo matri ſuæ datam, ſi ad illas peruenit, conferre teneantur, nullum eſt dubium, quia matris ſuę perſonam repræſentant. l. hæredem, ff. de reg. iur.

3 Quid ſi dos non venit a patre, uel eo, cui ſuccedıtur, ſed ab alio illius tamen contemplatione? Reſpond. Illud ſi eſt expreſſum, aut coniecturis patet certis, extra controuerſiam eſt, quod conferatur a quocunque fuerit data, nam quod mei contemplatione alicui ſoluitur a me ſolutum creditur, & ſic eſt de ſenſu Bartolus in l. Gallus, §. quiſ. ſis, ff. de liber. & poſthum. Alexan. conſ. 185. nu. 11. vol. 2. Quando autem auus patris contemplatione dotem nepti dediſſe videatur, dixit in §. legitima, q. 24. ſocer meus.

4 Quid ſi non conſtaret, cuius contẽplatione ſit data, ſed in dubio res eſſet? Reſpond. Ille, qui dat, eſt plane extraneus, patruus, vel auus. Extraneus ſui contemplatione dediſſe præſumitur, vt qui nullo vinculo, & neceſſitudine patri dotatæ filię coniunctus eſt, cuius reſpectu dos mera donatio eſt, quam ſecundum communem quilibet pro ſe facere cenſetur. De patruo eſt dictũ, §. legitima, quæſt. 19. num. 6. Sed quod de auo ibi poſitum, Decian. reſponſ. 9. nu. 15. vol. 3. non admittit, ſed contra veritatem atque communem ait eſſe opinionem.

5 Quæro, an conferendum, quod filiæ monaſterium ingrediẽti, dotis loco datum eſt? Reſp. quod ſic, quia computatur in legitimam, vt patet ex §. legitima, q. 23. nu. 4.

6 Num etiam iocalia, veſtes, atque alia filiæ matrimonij cauſa data, conferantur? Reſp. Si res precioſæ fuerint, atq. illas pater alias verſimiliter nõ dediſſet conferri debent, quia ſunt quaſi acceſſiones, & appendices dotis, l. iter ſocerum, §. cum inter, ff. de pact. dotal. l. etiam, C. de iur. dot. iſtãq. opi. tuetur Bart. in d. §. nec caſtrenſe, ff. de collat. & in l. quartam, ff. ad l. Falcidiam, & hanc ex communi DD. ſententia concludit Andrea Gail. 2. obſerua. 91. numero 5.

7 Quæro, an impenſæ neceſſario in dotem factæ ante collationẽ detrahi poſſint? Reſpondeo, quod ſic text. expreſſus eſt in dic. l. quanquam, §. cum dos confertur, ff. de collat. quod Azo. etiam

ad vti

ad vtiles expenſas extendit. Sed contrarium ſtatuit Hugo, cuius opinio etiam placet Barto. ibid. & mihi verior videtur ob clariſſima textus verba, niſi malit filia etiã illud conferre, quo dos melior facta eſt.

8 An vſuræ pecuniæ dotalis ſint cõferendæ, quæritur? Reſp. coſta l. in auth. quod locum, negat, & probatur per d. l. quanquam, quia dos ſecundum verã & comm. opin. datur ob onera matrimonij, & alimenta vxori præſtanda, alias ab ipſo patre. Vnde Conſtan. Roger. in tract. de dot. c. 16. per c. ſalubriter, de vſur. ex alia cõmuni concludit, quod fructus pignoris dotalis in ſortẽ non computentur.

Quæſtio xiij.

SVMMARIA.

1 *Quid ſi dos non amplius ſit ſalua.*
2 *Si extra culpam mulieris dos perijt, quid conferet.*
3 *Num ſi in culpa ſit & conſtante matrimonio, & uiro uergente ad inopiam non exegerit.*

1 Quæro, quid ſi dos non eſt amplius ſalua? Reſp. illa perijt aut mulieris culpa, aut ſine eius culpa. Illo caſu omnẽ dotem tanquam extantem, cõferre cogitur, te t. eſt in auth. quod locũ, C. de collat. & eam opin. tenent ibid. omnes DD. cũ glo. receptũque dicit poſt multos alios Stepha. Forcat. de coll. pa. poſterior. n. 18. Secus ſi ſine eius culpa nõ amplius ſalua eſt, quia tunc confert, quantũ cõſequi valet, l. 1. §. quod ſi, ff. de coll. l. filia, ff. de coll. dot. Nouel. 97. in fi. gl. & DD. in d. LL. communiter.

2 Sed quomodo cõferret illud qđ cõſequi poteſt? Reſp. Alex. in authent. qđ locũ, C. de collat. vbi refert Decius, vult, quod collatio fiat præſtãdo de co conferendo, qđ ex dote exigi poterit. Baldus vero, quod cedi debeant actiones fratribus a ſorore, licet alias fieri hoc non poſſit. Baldum ſequitur Dec. Iaſ. atque alij DD. quæ ſententia verior & communior eſt, per expreſſum textum Nouell. 97. in fi.

3 Cõmunis eſt DD. opinio, quod dos conſtante matrimonio exigi non poſſit, niſi viro vrgente ad inopiã, quæro igitur, ſi hoc caſu mulier dotẽ nõ exegerit, & marito illam auferre nõ tẽtarit nõ in culpa cõſtituatur, et ſi pater eius nihil horum fecerit, ſed ſciens videnſque, quod filię in dotem datũ eſt, fuerit per maritũ dilapidat? Reſpo. qđ ſic, per d. auth. quod locũ, & ita cõmuniter tenetur, teſte Decio ibid.

Quæſtio xjv.

SVMMARIA.

1 *Mulier poteſt dotem exigere, ſi ſui iuris eſt.*
2 *Cum pater conſentit.*
3 *An expreſſus cõſenſus patris requirat.*
4 *Tertio agere poteſt ad dotis repetitionem, ſi dos eſt aduentitia.*
5 *Quarto quando dos eſt magna.*
6 *Quæ dos dicatur magna uel parua.*
7 *Quinto, cum pater eſt abſens.*
8 *Sexto, ſi pater nullam habet iuſtã cauſam contradicendi.*
9 *Septimo, cum pater eſt vilis perſona.*

1 Quæro, quãdo filia agere poſſit cõſtãte matrimonio, & viro vergẽte ad inopiam dotem reſtituendã? Reſp. Quatuor caſus receſet glo. in authen. quod locũ, C. de collat. quibus interpretes addunt alios tres, ita ut ſint ſeptem. Primus caſus eſt, qui nullum habet dubiũ qñ filia ſui iuris eſt, & legitimæ ætatis, l. ſi cum §. ſi poſt ſolutum, ff. ſol. mat. tex. eſt maniſ. ſtior i d. auth.

quod l'ccum, quem Alexan. mirè commendat, Iaſ. uero in § fuerat, inſtit. de actio. aſſerit, eum omnes ſeruare ad literam.

2 Secundus caſus eſt, quādo pater cōſenſit filiæ agentis pro dote profectitia nam ſecundum communem, ut teſtatur Ioan. Camp. in tract. de dot. quæſt. 77. filia ſine patre non poteſt agere in profectitijs.

3 Sed hic quæro, num expreſſus cōſenſus requiratur, vel an ſufficiat tacitus. Reſp. Licet filiæ conſenſus tacitus patri de dote acturo ſatis ſit, tamen non idem eſt, in conſenſu patris accommodando filiæ, qui expreſſus exigitur, vt tenet glo Rayn. Bar. Ang. Imo. & omnes, excepto Roma. in l. ſi cum dotē, ff. ſol. mat. quemadmodum enutiat Io. camp. in tract. de dot. q. 78. par. 3.

4 Tertius caſus eſt, quando dos eſt aduentitia, tunc ſine patris conſenſu filia agere poteſt. Pater namque nō eſt legitimus adminiſtrator rerum aduentitiarum, in quibus non habet vſumfructum. l. ſed mihi, § ſed filio, ff. commod. hanc tenet vtraque gl. Bar. Bald. Salic. Alexan. atq. alij interpretes in dicta authen. quod locum, magis communem ſitmat Alex. in l. 2. §. 1. ff. ſolu. matrim.

5 Quartus caſus eſt, ſi dos patre data magna fuerit, vbi filia etiam patre contradicente, nedum conſentiente, agere poteſt, d. authenti. quod locum, gl. & DD. ibid. omnes, Barto. in l. conſtante, ff. ſolut. matrim. quem ibidem ſequitur Bal. Ange. Raph. & communiter DD. omnes, veluti teſtatur Ioā. Camp. in tract. dot. par. 3. qu. 31. aut ſi parua dos eſt, nec pater filiam iterū dotare valet, vt communiter tenent DD. in l ubi adhuc, C. de iur. dot. velut teſtatur Alex. in d. l. ſi conſtante.

6 Quæro, quæ dos dicatur magna & parua? Reſpō. Parua dos eſt, quæ non ſufficit ad alimoniam uxoris commu. dicunt Soc. conſi. 121. num. 42. uol. 4. Fab. in authēt. præterea, C. vnde vir & uxor. comm. quoque fatetur Io. Di. lect. Duran. de arte teſtan. titu. 6. caus. 20. Decia. conſi. 32. nu. 69. vol. 2. ait, fœminæ illuſtri non poſſe minorem dotem relinqui ducatis 1500. in alijs vero magnam dotem eſſe re & nomine 1000. ducat. Sed melius Bar. & Alexa. in d. l. conſtante, dicunt, quod dos magna uel parua æſtimanda ſi ex qualitate perſonarum, addo & temporum Petrus Peckius autem ſecūdum DD. in d. auth. quod locum, li. 4. de teſta. c. 2. n. 4. relinquit arbitrio iudicis.

7 Quintus caſus, & primus ab interpretibus additus, eſt, quādo pater fuerit abſens, l. filius fam. §. nam quod, ff. de procur. Bart. in d. l. ſi conſtante, cuius opin. probat comm. Iaſ. in d. auth. quod locum, C. de collat.

8 Sextus caſus eſt, quando pater non habet præſens iuſtam contra dicendi cauſam, argu. l. dotem, ff. ſolut. matr. atque illam tenet Bal. Fulg. Salic. Caſtr. & Alex. in d. authen. quod locum, qui tamen in l. non ſolum, ff. de ſoluto matr. uidetur hoc reſtringere, vt tum procedat, quando conſenſus patris nō requiritur, vt, quia vilis perſona eſt, & moderni hoc ſequūtur, ut teſtatur Deci. in d. auth. quod locum.

9 Septimus caſus eſt, ſi pater fuerit uilis perſona, d. l. ſi cum dotem, ff. ſolut. matr. d. l. filiusfam. §. ſed et ſi filia, & in l. ſi vnius, §. filiusfam. ff. de iniu. & hoc omnes dicunt, uelut teſtatur Deci. in d. auth. quod locum.

Quæſtio xv.

SVMMARIA.

1 *An a ſocero exigi poſſit, ſi uergat ad inopiam maritus.*

2 *An in ſolidum exigatur dos.*

3 *Quid, ſi maritus uel ſocer paratus eſt dare fideiuſſores, an euitet collationem.*

4 An

4 *An viro ad pignorem redeundi fortunandos ſit redeunda.*

5 *An dos profectitia extātibus liberis filia mortua, apud maritũ maneat, vel ad patrem redeat.*

1 QVero, ſi maritus et ſocer ambo teneātur pro dote (quod fieri poteſt, imo pater aliquādo cogitur ſe obligare vna cum filio, Baldo Noue. de dote. p. 6. priuileg. 20. & 21.) et maritus tantum vergat ad inopiam, an a ſocero adhuc diuite dos peti poſſit exigi? Reſpon. vt hic caſus, quod contra illum agi poſſit, qui ad paupertatem ruit, nullum habet dubium. ita ille paſſus, vnum contra alterum agi poſſit, valde dubius eſt, Iaſon in lege ſi conſtante ff. ſoluto, & Alex. tres recenſet opiniones.

Prima eſt Bartoli, qui diſtinguit, Socer et maritus fuerunt obligati tanquā duo rei in ſolidum, & tunc inopia vnius alteri nocet, ita vt etiam ſocer cōueniri poſſit, auth. hoc ita, C. de duob. reis, ſed ſi non ſunt obligati, vt duo rei debendi in ſolidum iuxta l. 3. ff. de tūc factum alterius non debet alteri nocere, l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact. l. pactũ, cuique, ff. de re iud. & ante Barto. idem tenuit, Iacob. Butrig. in auth. quod locum, C. de coll. & hanc poſtremam partem putat Roman. veram cōſil. 462.

Secūda opinio eſt Baldi, & Ang. in d. l. ſi conſtante, qui volunt, quod licet ſint correi, inopia diuiti non noceat, ſed ſolum contra illum agatur, qui vergat ad inopiam, quia non eſt inconueniens, vt ex poſt facto in duobus reis ſurgat inæqualitas, le. eadem. §. ſi quis, ff. de duobus reis, & hanc Baldi opin. quam videtur ſequi Alex. dicit ęquiorem Raph. Cum.

Tertio opinio eſt vltramōtanorum ſubtilium, vt Iaſon illos laudat in d. le. ſi conſtante, ſi nimirũ Petri de Bellaper. Iacobi de Arena, quæ tenent. nullo modo agi poſſe, nec contra vergentem ad inopiam, nec cōtra ſocerum ut diuitem, quoniam diuitiæ ſoceri ſupplent inopiam mariti, l. ſi plures §. præterea, & ibi glo. ff. de fideiu. ſor. Bal. textum addit, qui alibi non inuenitur, quam in l. mulier, C. de iur. dotiũ, vbi principalis dicitur diues, quia fideiuſſores ſūt diuites, cui rationi Iaſ. addit duo alia arg. 1. a ſimili in teſtibus, quo cum ſi vnus ſit valde dignus, et magnę fidei, ſupplet defectum cōteſtis, qui eſt infamia facti, & plene probant iuxta Bar. & alios in l. ſi quis ex argentarijs §. cogetur ff. de edend. 2. quia ſocer & maritus quando ſunt duo rei debendi in dote, dicuntur inuicem fideiubere, ſecundum commun. opin. Azon. & gl. approbatam in le. uir vxori, §. fin. ff. ad Velle. ac iſtam vltramontanorũ dicit magis com. Iaſ. in d. l. ſi conſtante, nu. 41.

2 Conſtat ex l. mariũ, ff. ſolute matrimon. quod maritus, ſi ab ipſo exigatur dos ſoluto matrimonio, in plus non dānetur, quam facere poteſt, quaero itaque, an etiam illa lex habeat locum, ſi conſtāte matrimonio dos vita ad inopiam vergente, petatur? Reſpond. Bartol. diſtinguendo, mulier aut agi actione perſonali, aut reali, hoc caſu in ſolidum, illo vero non Barto. ſequuntur alij ibidem, teſte Ioan. campezio in tracta. de dote par. 3. q. 238. ſed quod indiſtincte in ſolidum conueniatur, tenet glo. & Cyn. in le. vbi, Cod. de iure dotium. Rayner. Imol. & Caſtrenſ. in dicta lege ſi conſtante, vbi Iaſon. eam cōmunem fatetur, & hæc verior videtur, quia dos nō repetitur hic, vt egeat maritus, ſed potius ne omnimodo aliquando indigeat, mulier enim dotem ac donationem propter nuptias repetitam, alienare non poteſt, viuente marito, ſed ad ſuſtentationem tam ſui, quem mariti, & filiorum, reſeruare debet, dicta lege vbi, quod tamen non valet, in paraphernali-

M 4 bus

bus, nec priuilegium dotis habẽt, ſecũdum com. opin. quam habet Alex. conſil. 203. vol. 7.

3 Quid ſi maritus vel ſocer paratus, dare fideiuſſores, an euitet exactionẽ quęro? Reſpondeo quod poſſit euitare exactionem maritus, ſi dederit idoneũ fideiuſſorem pro dote reſtituenda, exiſtimat ſub dubio forti Bald. nouell. in tractat. de dote, part. 6. priuile. 21. numer. 7. ſed contrarium tenet Bartolo cum gloſ. in dicta lege ſi conſtante, nume. 46. Ioann. Andre. in addit. ad Speculat. in titu. de donat. inter virum & vxor. Canoniſtæ in capitu. per veſtras, extra, de donatione inter virum & vxor. eamque commu. dicit Ioan. Campez. de dote, p. 3. quæſtio. 29. quia melius eſt, vt Alex refert ex mente I. yn. & Raynar. in d. l. ſi conſtante, mulieri dotem repetere, quã fideiuſſores accipere ſecundum commun. vt idem habet Alexan.

4 Quęro, num marito ad pinguiorem redeunti fortunam, dos ſit reddenda? Reſpondeo diuerſæ de hac reſunt ſententiæ Bald. Angel. Roman. & Rapha. in d. l. ſi conſtante, Specul. in tit. de donat. inter virum & vxorem, §. fi. verſ. quid ſi tenent affirmatiuam, quia reſtitutio, quæ fit mulieri ob inopiam mariti, eſt temporalis & ſolum facta ad ſecuritatem mulieris, quam præſtat diuitię viro ſuperuenientes.

Contrarium tenent Glo. Bar. in d. l. ſi conſtante, & alij plures quos recẽſet Alexand. & ſequitur ibid. quę quoque eſt receptior, licet prior mihi videatur æquior.

Quæro ſucceſſiue, an dos profectitia liberis extantibus filia mortua, apud maritum maneat, vel ad patrem redeat? Reſpondeo. Antiqua hæc & mobilis difficiliſque eſt quęſtio, an controuerſa inter Martinum Goſiam & Bulgarum, hic patri, ille liberis adiudicabat, ac pro vtroque ſunt rationes fortiſſimæ, prima pro Bulgaro facit lege dos a patre, Cod. ſolu. matrimo. 2. mortuo patre dos conſolidatur in filiam, ergo etiam mortua filia conſolidabitur, in patrem ſine diſtinctione, l. fin. Cod. de fruct. & lit. expẽſ. 3. ii. 1. §. ſileat, C. de rei vxor. action. vbi dicitur. Sileat ob liberos dotis retentio, quia naturali ratione pater tenetur alere liberos.

Ad hoc Martinus reſpondet, quod matrimonium, ſit ſolutum diuortio, non morte mulieris. Ad ſecundum argumentum, quo non ſit eadem ratio in patre, quæ in filia, quare etiam non procedit, illa conſolidationis ratio, quę in paribus, nõ diſparibus locum habet caſibus.

Primum argumentum limitãdo ſeu diſtinguendo refellit, d. le. dos a patre, valeat, ſi nulli ſunt liberi, ſecus ſi fuerint liberi. Ad Azonis argum. pro Bulgaro; quod ſcilicet iure antiquo filio hæredem habere nõ poterat, ſic forſitã Martinus reſponderet. Quod liberi retinerent dotem, non iure hæreditario, ſed iure dotis, quo dos conſtituitur ad onera matrimonij, & non ſolum ad alendam vxorem, ſed etiam liberos, d. l. vbi, quę onerarum maxima plerunque ſunt poſt coniugis obitum. Pro Martino facit etiam l. illam, C. de collat 2. qa hodie liberi præferuntur auo in ſucceſſione, §. 1. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſtat. deferuntur. 3. quia dos proprium dicitur filiæ patrimoniũ, l. inter ſocerũ §. cũ inter, ff. de pact. dotal. l. vxorem. §. teſtamento, ff. de leg. 3. §. ſed vtrum ff. de minorib. Ergo tranſmittet illam ad filios ſuos. Bulgari opinionem ſequũtur Io. Azo. Dyn. & alij in d. l. dos a patre, eamque magis communem teſtatur Alexan. conſil. 115. vol. 1. Bulgari veriorem de iure, Martini vero ſententiam de conſuetudine communiorem dicit Soc. conſi. 9. volu. 1. ſequens Alex. l. illum, C. de collat.

Quæ-

Quæſtio XVI.

SVMMARIA.

1 *An mulier, agenti uel excipiẽti in caſu inopię mariti, ad bona illius ſibi hypothecata pro dote, poſſit offerri pecunia per creditores loco dotis et peti relaxatio bonorum, cum ceſſione iurium dotalium.*

2 *Num tacita illa hypotheca ſit priuilegiata priuilegio prelationis.*

3 *An mulier cum tacita hypotheca prę feratur creditoribus habentibus expreſſam anteriorem.*

4 *Nunquid idem eſt in muliere habente expreſſam, ut præferatur habenti ſimilem expreſſam anteriorem.*

5 *Num dictum priuilegiũ dictæ prelationis transeat in hæredas.*

6 *An etiã ad filios alterius matrimonij.*

7 *An dictum priuilegium hypothecæ tacitæ cum prælatione competat doti putatiuæ.*

8 *Nũ mulier in hypotheca tacita uel expreſſa præferatur fiſco.*

9 *Quid ſi de prioritate temporis non conſtet.*

10 *Nũquid etiam illud priuilegium, vt mulier in dubio præferatur fiſco, cõpetat hæredibus.*

1 CONſtat ſecũdum creditorem poſſe primo offerre pecuniam, & in illius locum concedere, l. 1. Cod. de his qui in priorum creditor. locum ſucce. quæro itaque, an ẽt creditores, mulieri exigenti dotem, viro vergente ad inopiam, poſſint pecuniam offerre, & petere ceſſionẽ iurium dotalium? Reſp. Maxima eſt inter DD. in hoc articulo controuerſia. Nonnulli exiſtimãt, locũ eſſe tali oblationi, vt Bal. Ange. Imol. Rom. Caſtrenſ. & Alex. in d. l. ſi conſtante, ff. ſolut. matr. vbi Alex. hãc ſententiam dicit de iur. veriorem.

Contrariũ, qđ non ſit locus oblationi, tenet Io. Andr. in addit. ad Spec. ti. de donat. inter uirũ & vxor. §. ſi ſuper verſic. ſed cum mulier. Eãdẽ ſententiã firmat Dyn. l. cum tibi, C. q potiores in pign. & eã ibi ſequitur Bar. Salic. Fulg. probat idẽ Bart. in d. l. ſi cõſtante, hanc quoq. ſeruat Bal. ſibi contrarius conſi. 84. volũ. 3. & in l. vbi adhuc, C. de rei vxor. act. & latiſſime Soncin. conſi. 111. volu. 3. addẽs, qđ iudex recedẽs ab ea, poſſit temeritatis argui. Cæpoll. conſ. crim. 17. Bal. Nouel. in trac. de dote, p. 7. priuileg. 47. hãc veriorem & magis communẽ ſequendam, in iudicãdo arbitratur Rol. a Valle conſi. 9. n. 38. volum. 1. magis communem & ueriorem dicit quoque Manel. conſil. 80.

Intelligunt iñ Doct. communiter, qđ mulier non poſſit occupare oĩa bona mariti, ſed tenebitur de multis unũ prædium eligere, vſque ad concurrentem æſtimationẽ ſuæ dotis, alias ſecus Bal. Nouel. in d. priuil. 47. Bar. in d. l. ſi cõſtante, & ibi Alex. ac quod iſta ſit communiter approbata, & ab omnib. excepta, excepto Rom, teſtatur Negũzat. de pign. in 5. p. memb. 1. nu. 33.

2 Quæro itẽ, numquid dicta tacita hypotheca, quã habet mulier in bonis mariti cauſa dotis ſit vallata priuilegio p̃lation. Reſp. Frequent. placuit, qđ uxor. in hac tacita hypotheca ſit priuilegiata, & præferatur alteri creditori tacitã habenti, ita probat textus in l. aſſiduis. C. qui potior. in pign. habent. & hanc eſſe communem fatetur Neguzant. de pign. p. 2. princ. memb. 4. nu. 94.

3 Sed an mulier cũ tacita hypotheca p̃ferat̃ creditorib. habentib. expreſſam anteriorẽ? Reſp. Cõmunis eſt opinio, qđ prædictum priuilegiũ prælationis militet, reſpectu alterius tacitæ anterioris, nõ aũt expreſſæ, ita tenet Bar. & alij in dicta l. aſſiduis, & ita cõiter te-

neri

neri firmat idem Neguzant. d. 4. membr. num. 86. & 98. quia lex non præſumitur velle alicui auferre prouiſionē per ipſum factam, vt DD. communiter notat.

4 Sed nunquid idem eſt in mulier habente expreſſam, vt præferatur habenti ſimilem expreſſam anteriorem? Reſp. Valde dubius eſt hic articul. Quod quibuſcūque creditoribus hypothecā habentibus, ſiue tacita, ſiue expreſſa fuerit præferatur mulier in dote, tenēt Bal. Nouel. de dote, part. 10. priui. 20. teſte multi magnæ authoritatis viri, quorū dux & anteſignanus fuit Martinus antiquus gloſſator, quem plurimi non ſolum veterum, ſed & recentiorum ſequūtur; & Bal. Nouel. citato loco inquit. Si iudex inclinaret in fauorem mulieris, ac ſecundum hanc iudicaret quod non teneretur in ſyndicatu, quia in ambiguis pronunciandum eſt pro dote, l. in ambiguis, ff. de iur. dot. Myſing. 4. centur. 13. obſeruat. ait ſecundum hāc iudicatam fuiſſe in Camera Imperiali. Et huic adhærendum putat poſt Franciſ. Bald. in tract. de pignor. & hypothec. c. 19.

Contrariam tenet gloſſ. Bart. atque alij communiter, in d. l. aſſiduis, C. de his qui potior. in pignor. habent. quia lex ſuam non hominis tollit prouiſionem. Hanc communem dicit Iaſon in §. fuerat, Inſtitut. de actionibus cōmunem quoque dicit Coraſius l. qui liberos, num. 117. ff. de rit. nupt. eam communiter practicari fatetur Bal. Nouel. in dict. priuil. 20. in eam crebrius itū eſſe atteſtatur Myſing. in dict. obſeruat. 13. veriorem enuntiat Budæus in d. §. fuerat.

Sed verior mihi videtur prior opinio, ob generalia d. l. aſſiduis verba. Hypothecam donauimus tacitam, contra omnes mariti creditores, licet ante rioris ſint temporis priuilegio vallati, quibus adde l. in rebus, C. de iur. dotiū c. fi. Nou. 97. & §. fuerat, Inſt. de actio. nec omitte rationes, quas prędicti afferunt DD.

5 Quæro etiam, nūquid dictum priuilegium antelationis tranſeat in hæredes? Reſpon. quod non tranſeat in hęredes extraneos, ſed tantum filios, ita probat textus in d. l. aſſiduis, §. exceptis, & ibi ſic tenent gloſſ. Bar. & alij communiter doctores vt teſtatur Iaſ. in §. fuerat, Inſtitution. de action. numer. 94.

6 Sed dubium eſt, an tale priuilegium tranſeat ſolum ad filios euſdem matrimonij, an etiā ad filios alterius matrimonij? Reſpondeo. Quid ſolum trāſeat ad filios eiuſdem matrimonij, notat gloſſ. in l. ſi cum procurator. ff. de re iudicat. quam ſequitur Bar. & Bal. eandem ſententiam probat Bal. Nou. in tract. de dote, par. 10. limitat. 5. Angel. in dicto §. fuerat. gl. ibi, & alijs deſcendentibus Bal. l. aſſiduis, quam approbat Alex. & aſſerit eſſe communē, conſil. 58. num. 4. volu. 7. Idem fatetur Neguzantius de pignorib. 2. par. 4. mēbr. nu. 95. & dicit, ita tenendum eſſe. Quamuis non deſint, qui contrariam ſententiam amplectantur, gloſſ. in leg. etiam, ff. ſolu. matrim. Iacob. de Are. Dyn. Cyn. ibid. Salic. in d. l. aſſiduis. §. exceptis.

7 Quæro, an dictum priuilegiū antelationis competat doti putatiuę? Reſp. Variatū eſt, nonnullis exiſtimantibus tale priuilegium doti putatiuæ competere, gl. in l. 2. §. fi. ff. de priuileg. creditor. quam ſententiam probat, Bart. in l. ſi cum dotem. §. fi. ff. ſol. matri. eamque aſſerit eſſe communem Salic. d. l. aſſiduis in princ. 6. quęſt. Idem fatetur Neguzan. d. 4. memb. nu. 104. Contrariam in puncto iuris veriorem exiſtimat Bal. Nouel. in tract. de dot. 11. p. 2. Sed a prima non eſſe recedendum, dicit Neguzant. in d. n. 104.

8 Quęro, quis pręferatur in hypotheca tacita vel expreſſa, an mulier vel fiſcus? Reſp. quo ambo reſpectu hypothecæ,

thecæ, pari paſſu ambulent, & neutter alteri præferatur, ita tenet Barto. l. 1. ff. ſolu. matrim. & cum Bartolo tranſeũt alij DD. communiter vt dicit Neguzant. d. 2. par 4. membr. nu. 108. vnde ſuccedit regula. Qui priori est tempore potior eſt iure.

9 Sed quid ſi de prioritate tẽporis nõ conſtet, ut quia fortè duo inſtrumẽta ſunt confecta eodem tempore, alterũ pro fiſco, alterum pro dote? R. ſ. quod in dubio mulier ĩn dote præferẽda ſit fiſco, ita tenet Bald. l. Doctis. de iur. dot. & eam tenet Nicola. de Neapol. quẽ allegata Alex. in d. l. 1. ff. ſolu. matrim. licet ipſe dubitet. eam communẽ teſtatur Neguzan. d. mem. 4. n. 109. dicens illam omnino tenendam per textum dict. l. in ambiguis, ff. de iur. dotium.

10 Ex hoc quæro, nunquid illud priuilegium, vt mulier præferatur in dubio fiſco, competat hæredibus quibuſcunque, ad quos tranſit actio de dote? Reſp. quod tranſeat etiam ad extraneum ad quem trãſit actio de dote, ita tenet Bart. d. l. 1. ff. ſolut. matrim. quia illud priuilegium datur ipſi actioni, nõ perſonæ ſeu mulieri, ideoque cũ actione debet trãſire, hanc Barto. ſententiam communiter approbatã eſſe dicit Soc. ibi. in 3. not. licet contrarium diſputãdo ſuſtineri poſſe affirmet.

Quæſtio xvij.

SVMMARIA.

1 *Quæ actio cõpetat mulieri, viro urgẽte ad inopiam pro dote repetenda.*

2 *Si mulier aduerſus tertio poſſeſſores agere velit, num prius excutere debeat maritum.*

3 *An etiã conſtãte matrimonio, mulier poſſit repetere donationẽ pp nuptias.*

4 *Num quoq. in illa habeat priuilegium prælationis, quemadmodũ in dote.*

1 POſtquam nos auth. quod locum C. de collation. ad actionem, quĩ mulier, pro dote exigenda etiam ſit patre, intendere debet, niſi uelit non ſaluam amplius fratribus conferre, deduxit, vt præcipua circa illam abſoluantur, quæro vlterius, quæ actio ipſi competat? Reſpond. quadruplex illi competit remedium, actio perſonali, contra maritum, hypotecaria, vindicatio & interdictum Saluianum. Actio perſonalis competit illi, ſi marito in dotem dedit res æſtimatas, pondere, numero, & menſura conſtantes, quæ in plenum mariti tranſierũt dominiũ, & de hac videtur textus, in l. ſeruam dotalem, ff. de manumiſſ. l. pater, ff. de dote præl. g. ita tenent Barto. in d. l. ſi cõſtante, ff. de ſoluto matrim. Bal. Nouell. in tract. de dote par. 12. in princ. Ioann. Campeg. de dote par. 3. quæſt. 45. & communiter DD. in d. §. fuerat, Inſtit. de actionibus. Hypothecaria datur ipſi, tam contra maritum, quã in aduerſus mariti creditores, occupantes res mariti, l. ubi C. de iur. dotium. et hoc dicit g'oſſa in l. ſi cõſtante, ff. de ſolut. matrim. q a hypothecaria defertur eodẽ tempore, quo actio perſonalis, teſte Io. Campeg. de dote q. 45.

Vindicatio conceditur contra maritum, & quoſuis poſſeſſores, ſed tantũ, quando dos eſt inæſtimata data, & adhuc in mulieris dominio. Vindicatio enim non datur, niſi domino, tex. in auth. donationem, C. de iure dotium, vbi glo. communiter, DD. idẽ tradunt item in l. in reb. C. eod. vt teſtatur Bal. Nouellus, de dote priuileg. 35.

Saluianum habet mulier ad perſequendã ſuam hypothecę poſſeſſionẽ, ut ipſi liceat potius tenere, quã alij, l. i. ff. de Saluian. interdict. & §. 4. Inſtit. de interdict. l. 1. C. deprecario, Zaſius in §. item Seruiana inſt. de action. Rolan. a Valle in conſilio. infra dicto.

Vnde Bartolus ſuadet, ut mulier agat ad ſequeſtrationem & conſignationem

tionem dotis, ſi maritus illam æſtimato datam diſſipare cœperit, & hoc de communi approbat Rolan. a Vall. cõſi. 9. vol. 1. verum ſi ſubſtantia ſua male utitur, vt vindicet mulier ſuam dotẽ per tex. in d. l. vbi, & auth. donationẽ, C. de iure dotium.

2 Sed ſi mulier aduerſus tertios poſſeſſores agere velit, an prius excutere debeat maritum? Reſpõ. mulier aut agit hypothecaria, ſeu quaſi Seruiana, aut interdicto Saluiano. Cum agit hypothecaria, tunc excuſſionis exceptio obſtat mulieri, maritumque ante excutere debet, ita tenet Bar. Alex. & Dec. in d. l. ſi conſtante. Ioan. campeg. de dote. p. 3. q. 46. commun. dicit Bal. Nouell. par. 8. priuil. penult. de dot. eãdem de communi ſeruat Crauet. cõſi. 621. nume. 3. magis commu. fatetur Neguzan. in tract. de pignor. par. 2. memb. 4. numero 60.

Contrariam tenent Roman. in d. l. ſi conſtãte, Bald. Nouell. in dict. priu. penul. qa diſcuſſionis exceptio eſt de apicibus iuris, per gl. in l. Mãcipium, §. 1. ff. de euict. & quæ ſunt de apicib. iuris, opponi non poſſunt, cum agitur de bono publico, cenſetur excluſa illa exceptio per clauſulam, ſola facti ueritate inſpecta, hic agitur de bono publico. Ergo. Sed quoniã Roma. ipſe ſuũ errorẽ agnoſcit, teſte Alex. in dicta l. ſi conſtante, qui Romã. docte refellit, cæteriſque obiectionibus peritè occurrit, Crauet. coſil. 261. eo lectorem remittam, ac magis communem in iudicando ac conſulendo vt ſequatur, ſuadebo: quia diſcuſſio tantum æquitatis habet, iuxta DD. quos allegat Crau. in d. conſ. 621. n. 6. vt ſi quis renunciauit omnibus exceptionibus, promiſitq. libere ſoluere pro alio, nõ cenſeatur renunciaſſe excuſſioni.

Quod ſi vero Saluiano agit mulier, ei excuſſionis exceptio non obſtabit, ſecundum Soc. conſi. 80. volum. 3. Crauet. conſi. 201. Rolãdum a Valle conſil. 9. num. 17. volum. 1. neque opus eſt excuſſione, ſi per l. fi. C. de acquir. poſſeſſ. bon. agitur, vt per plurium DD. auctoritates oſtẽdit Menoch. d. recuperand. poſſeſſ. remed. 14. num. 24. & ſequ. Cautos igitur oportet eſſe aduocatos, dum actiones mouent, ut diſcreti eligant eam, quæ temporis, ſumptuũ, probationis atque difficultatis minus requirant.

3 An etiam cõſtante matrimonio mulier poſſit repetere donationem propter nuptias, quęritur? Reſpon. quod ſic, quia eandem ob cauſam data eſt, vt deſeruiat oneribus matrimonij, & ſuſtentationi tam mariti quam mulieris, de hoc textus eſt expreſſus in dic. l. vbi C. de iur. dotium Nouell. 97. ca. final. & eam tenent ibidem gl. & vnanimi conſenſu DD. Afflict. decil. 199. eãque cõmuniter receptam teſtatur Rolan. a Valle conſ. 9. volu. 1. & quidem actionibus iiſdem, quibus dotem, repetere poteſt.

4 Quæro, num quoque in donatione propter nuptias habeat priuilegiũ prælationis, ut in dote? Reſpõ. quod non, per text. in d. l. ubi, & l. aſſiduis. C. qui potiores in pign. habent, tacitam verò hypothecam habet, ſecũdum communem, vt teſtatur Bald. Nouell. de dot. par. 12. nu. 60.

Quæſtio xviij.

SVMMARIA.

1 *An donatio ꝓpter nuptias cõferatur.*

2 *Num militia ſit communicanda fratribus.*

3 *Quando æſtimatio rerum ſit datarum ineunda.*

1 VT ad rem, vnde digreſſus ſum, redeã, quæro, an donatio propter nuptias data, debeat conferri a filio? Reſp. quod ſic, ex neceſſitate

tate

Digitized by Google

tate profecta eſt, & paribus cum dote paſſibus ambulat, l. cum multæ, §. ſimplices, C. de donat. ante nuptias, & de iſto eſt tex. manifeſtus in l. vt liber. C. de collat. & communiter ibidem DD.

2 Quæro, an militia a patre filio empta vel data, conferri debeat? Reſpondeo militia illa, vel officium a patre filio emptum, iterum vendi poteſt, vel non: hoc caſu, quia nihil reſtare poteſt, non data, ſed donata militia cenſetur, altero caſu conferri debet, quia etiam imputatur in legitimā, l. omnimodo, C. de inofficioſ. teſtam. glo. & communiter DD. ibi Barto. in d. l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de collat. atque hanc de communi refert Alexand. in l. illud, Co. de collation.

3 Sed quæro, an tantum conferre debeat filius, quāti emptum eſt officium vel militia? Reſpondeo, quòd non, ſed quanti vēdi poteſt tempore mortis pātris. Et hanc dicit communem Vitalis Nemauſ. in tractat. de collat. quæſt. 25. a qua tamen æſtimatione prius deducitur onus militiæ, ſecundum Bartol. & Doctores, vt teſtatur ibid. idem Vitalis.

Quæſtio xix.

SVMMARIA.

1 *Aduentitia non conferuntur.*
2 *Nec ſtatuto obueniens donatio propter nuptias.*
3 *Neque lucrum dotis, quod ſecundū ſtatutum loci mariti contingit, 4. neq. dos data filia a ſucceſſione per ſtatutum excluſæ, 5.*
6 *An nepotes dotem a patre, vel matre datam conferant patruis.*
7 *Quod ſi ipſis dos fuit data ab auo.*
8 *Num dotem ab auo matri datam communicent illis.*
9 *An pater conferat dotem ab auo nepti datam.*
10 *Quid ſi mī dotē a ſuo patre filię ſuę dederit in dotē, an hāc mater cōferat.*
11 *An aduentitiorū fructus cōferātur.*
12 *Sed, quid in fructibus dotis aduētitiæ.*

SI ſupra dictam regulam, quod ea conferantur, quæ ab illo, de cuius ſucceſſione agitur, data ſunt ex officij neceſſitate, non alia cauſa, quæque durare poſſunt, conuertimus, duas alias inde deducemus regulas, de illis, quæ non conferuntur. I. Quæ ab alio, quam illo de cuius ſucceſſione agitur, data ſunt, nō conferuntur. II. Quæ ab illo cui ſucceditur, donata ſunt, collationem ſubterfugient, illa namque, quæ quis ex neceſſitate quadam alteri concedit, irretorto aſpicit ſemper oculo, ac ſi vllo modo eorum retinere pōteſt dominium, vel viciſſim adipiſci, nihil non facit, quæ verò lubenti animo alteri dat, qd fit in donatione, ad iſta ne reſpicit ſemel, quia mauult eſſe apud alienum quam ſecum.

1 Ex prima regula quæro, num aduentitia conferantur? Reſpondeo: Quod non conferantur illa hodie, licet olim ſecus, quæ ab alijs prouenīut quam ab illo cui ſucceditur, tam hodie parentibus aduentitiorum proprietas non adquiritur amplius, quēadmodum iure veteri fieri ſolebat, de hac quæſtione textus eſt cap. talis in l. fina. Cod. de collation. eamque firmat ibidem gloſſ. & DD. communi calculo. Barto. in leg. pater, ff. de collation. dot. frequentius DD. in l. ſi emancipati, Cod. de collation. eamque communem, ait Alexand. dicta l. fina. communem fatetur, Pariſ. conſilio 130 numero quarto, libro primo, hoc tenent quaſi omnes in dicta l. ſi emancipati, teſte Vitale Nemauſ. de collation. membr. 2. numero ſexto. Frequentius receptum dicit Ioan. Saport. de collation. capitulo quinto, numero 81. in dubium enumerat Forcat. part. prior. de colla-

collation.num. 18. Et hanc non ſolum de filio in poteſtate intelligunt doctores in d. l. fin. ſed etiam de emancipato. Generalis namque eſt conſtitutio, vt res, quas parentibus acquirendas eſſe prohibuit Imperat. nec collationi, poſt obitum eorum, inter liberos ſubiaceant.

2 Ex hoc infertur, quod donatio propter nuptias, quæ pacto dotali, ſtatuto aut alio modo ad mulierem peruenit, fratribus non conferatur, quia aduentitia eſt, lege vt liberis, leg. illud, C. de collat.

3 Neque lucrum dotis, quod ex ſtatuto maritus lucratur, collationem ſubibit ita tenent glo. l. dotem, ff. de Caſtr. pecul. glo. in l. quod ſcitis, in verb. dotem, C. de bon. quæ liber. Bar. & Ang. in l. 1. C. eod. Bar. in leg. 22. §. tranſgrediamur. ff. de ſolut. matr. Bal. Nou. in tract. de dote priuil. 17. & hanc opinio puto veriorem.

Dyn. & Cyn. in dict. §. tranſgrediamur, dicunt profectitium fieri, ſi vxor viuo patre deceſſerit, ſecus ſi poſt patrem. Bart. in tract. de duobus fratrib. 1. a. quæſt. 5. §. exiſtimat illud lucrum pro portione oneris, quod ſuſtinuit pater in matrimonio filij. comm. vnicandum quemadmodum teſtatur Dec. in conſil. 67. vnde ſecundum communẽ quam habet Dec. conſil. 560. ſi pater ſuſtinuit totum matrimonij onus, in ſolidum quoque illud lucrum contribuetur, eamque ſententiam æquiſſimam arbitratur Roman. conſil. 406. qui huius quæſtionis quinque recenſet opiniones, in lucro autẽ dotis, ne neſcias, attenditur ſtatutum loci mariti, non vxoris, eſt communis ſecundum Dec. conſil. 66.

4 Obiter hic quæro, an ſtatutũ de dote lucranda, habeat quoque locum, in muliere monaſterium ingrediente? Reſpondeo quod ſic, hanc veram, & communem opin. teſtatur Iaſon conſil. 135. vol. 1. qui conſilio ſequenti ex communi extendit ad mulierem domum traductam, nec dum cognitam.

5 Infertur porro, quod nec dos data filiæ per ſtatutum excluſæ, ac ex teſtamẽto ſuccedenti, conferri debeat, de qua dixi ſup. q. 6. n. 4.

6 Similiter neque nepotes, ſuccedẽtes auo cum auunculis, aut patruis, hiſce dotem, aut propter nuptias donationem, datam a patre ſuo, vel matre quoniam non eſt profecta ex bonis aui, de cuius agitur ſucceſſione, d. l. vt liberis, C. de collat. & ita tenent communiter DD. in d. l. illam, C. eo. vel ut affirmat Vitalis Nemauſ. de collat. quę. 24. eamque commu. dicit Alexand. in d. l. illam.

7 Sed conferant nepotes dotem, vel donationem propter nuptias ſibi datam ab auo, vel auia, cui ſuccedere volunt, quæritur? Reſpondeo, paſſus iſte valde dubius eſt, & vehementer controuerſus inter Bartolum, Bald. atque Angelum, vt taceam reliquos. Bald. in d. l. illam, C. de collation. affirmat ſimpliciter, quod nepotis ab auo dotata patruis dotem conferre debeat, cum quo facit glo & Cy. in d. leg. vt liberis quoniam illa dos nepti computatur in legitimam. l. quoniam nouella, C. de inoffic. teſtam. Ang. ex l. 1. §. ſi ſit, & le. ſi nepotes, ff. de collat. ſic diſtinguit. Si vnus nepos ſuccedit cum patruis, tenetur conferre patruo idem eſt ſi plures fuerint, niſi quod etiam inter ſe conferant, ſi vero duo ſunt nepotes ex eodem filio, & vnus tantum poteſt ad collationem vrgeri, tunc tenetur conferre fratri ſuo, & non patruo, Bart. in d. l. ſi emancipati, nu. 7. C. de collat. ex iiſdem legibus hoc modo diſtinguit. Aut eſt vnus nepos, vel vna neptis tantum, ex eo filio prædefuncto, & ſine dubio non conferunt patruis ſuis, vel nepotibus, ex alio defuncto filio. Si vero ſunt plures nepotes, tunc ſiquidem omnes talis conditionis ſint, quod poſſunt ad collationem conſtringi, vt pu-

ta,

ta, quia omnes emancipati, tunc conferunt patruis ſuis perinde atque ſi eſſet vnus. Si vero iſti nepotes erunt diuerſæ conditionis, vt puta, vnus in poteſtate, alius non, exemplum erat neptis dotata, & nepos, tunc illa, quæ nõ põt cogi ad collationem, non confert patruis ſuis, ſed confert alii fratri ſuo, quia iſta neptis dotata, non facit patruo iniuriam, quoniam ipſa non ſuccedente, ſubeſt nepos, qui tantundem aufert. Cum Bartol. dicit eſſe communem. Vitalis Nemauſ. de collat. qu. 23. ac qui cum ipſo ex veteribus faciant, enumerat Alexan. in dic. illam, num. 4. addens, quod iſtud videatur, tenendum.

8 Quęro, numquid dotem matris ſuę, vel donationem propter nuptias patris ſui, patruis, vel auunculis nepotes conferre teneantur? Reſpon. & in hac quęſtione multum variant Doctorum quibuſdam aduentitiam, aliis profectitiam exiſtimantibus. Inter aduentitia habent dotem iſtam, atque donationẽ, Iacob. de Beluiſo. & Bal. in d. leg. illam, quem ſequuntur ibidem Angel. & Decius, Bart. in le. in quartam, ff. ad l. Falcidiam. & in le. poſt dotem, ff. ſoluto matrimon. Ratio, quia nepos non habet illam dotem immediate ab auo ſed, vel ex ſtipulatione expreſſa, vel tacita dotantis, atque hanc non ſolum veriorem, ſed etiam magis communẽ teſtatur Alc. in d. l. illam, & conſil. 24. uolum. 1. qui ait Doctorum eam etiã extendere ad alios caſus, ubi non eſt expreſſe uel tacite ſtipulatus pater, dotem reddi filię ſiue hęredibus eius, ut hęredibus matris, uel ex conſuetudine filię dos data relinquatur liberis, ſeu nepotibus niſi ſuccedant cum auunculis, quia tum ueniunt non ex ſua, ſed matris perſona, quam tamen extentionem, cum ſua ratione, indictis locis improbat.

Contrarium uero tenent *Caſtrenſ.* & Roma. ſecundum Alc. in d. l. illam, qui dicunt Bald. opin. in iure non eſſe fundatam, & iſtos ſequitur Alc. qui refellit communis ſententię rationem hanc, quod non imputentur in legitimam, niſi quę immediate proueniunt a defuncti bonis, per l. omnimodo, C. de collat. ſuamque opini. probant per d. l. illam. l. ut liberis, & l. quoniam nouella, C. de inoffi. teſtam. deinde, quia abſurdum eſſet, ut nepos melioris ſit conditionis, quam mater eius, quę conferre tenetur dotem a patre datam, pugnaretque cum ęquitate, & ratione naturali atque ciuili, ut dotis qualitas mutaretur in perſona nepotis.

Iſtas opiniones vult conciliare Fulgoſius in dic. l. illam. dicens, aut nepos habet dotem matris integram, & tunc imputetur ei in legitimam, (atque ſic conferatur) ſiue ſuccedat auo cũ aliis nepotibus, ſiue cum auunculis, & hoc propter generalitatem, d. le. quoniam nouellam. Aut dos integra non peruenit ad nepotem, ut quia delicto matris fuit publicata, uel maritus non eſt ſoluendo, uel mater inſtituit nepotem in legitima tantum quia in hoc caſu nepotem a legitima ſibi debita in bonis aui propter maternam dotem, quam non habet, uidetur impium, & hoc uerius putat Alexander in d. l. illam, numer. 11. quando nepos habet immediate ex conſuetudinem dotem matris uerum iſtud non uidetur mihi reconciliare ſed potius poſteriorem ſententiam limitare, quam quoque ita limitatam a Fulgoſio puto ſequendam atque in foro ſeruandam, nam quod in matre profectitium fuit, illud ob eius mortem in nepote aduentitium fieri nequiat.

9 Quęro, an dos data ab auo nepti, a patre eius ſit fratribus conferenda? Reſpondeo, dos illa aut reuerſa eſt ad patrem, aut adhuc extat apud maritum filię, cum moritur auus. priore caſu cõfert, quia auos propter filium dotem dediſſe intelligitur nepti, le. dotem, ff.

de collatio. bono, ideoq. filio in legitimam imputatur, vt eſt dictum, §. legitima, quæſt. 19. num. 7. poſteriore caſu non confertur d. l. filium. ff. eod. quia ad patrem inde nihil redit atque profectum eſt, ac iſtam opinionem tenet glo. in d. l. dotem, & d. le. filium, quam ſeruant commun. Doctorum ibid. præcipue vero Barto. qui rationem reddit quare nec cautionem, de conferendo præſtare teneatur pater, quoniam exſpectare illam conditionem, quod filia ante patrem decedat, eſt triſte, lege talem in principio ff. de conditione, & demonſtrat.

10 Quod procedit etiam in dote, quam mater ſuæ filię dedit, ad quam dotandam auus alias teneretur, non filia, vt tradit Io. Campeg. de dote, q. 18. ideoque hæc quod non habet a patre ſuo, nullo quoque modo in medium contribuet. Certa enim, & firma hodie regula eſt, quod ſolum data ab eo, qui ſucceditur, conferantur, vt dixi paulo ante.

11 Quęro nunquid aduentitiorum fructus conferantur? Reſp. quod ſic, ita tenet glo. in le. dotem, ff. de collat. Rayner. Caſtrenſ. in le. fin. C. eod. Cyn. & Fulgoſ. in l. ſi emancipati. C. eod. Bart. in l. pater, ff. de collat. dotis, Bal. in authen. ex teſtamento, C. de collatio. quæ opinio obtinet, ſi fructus patre ignorãte, vel inuito percepti ſunt, ſecus ipſo permittente, l. tum oportet, §. fin autẽ, C. de bon. quæ liber. quia hæc permiſſio cenſetur ſecundum comm. ut aſſerit Dec. in auth. ex teſtam. donatio, ſed ex mente ipſius, potius refutationem exiſtimo.

12 In dote tamen aduentitia aliud eſt, cuius fructus nunquam conferuntur, ut ſupra attigi, quoniam nec olim hæc dos patri acquirebatur, le. poſt dotem, ff. ſol. matr. ibi. Bar. per le. cum prætor, ff. de iud. cum ſimil. & ita cõiter ibi ſequuntur DD. velut teſtatur Bald. *No*uell. in trac de dote, par. 6. priuil. 33.

Quæſtio XX.

SVMMARIA.

1 *An donatio ob cauſſam conferatur.*
2 *Quid in donatione implendæ conditionis cauſa.*
3 *Quid in remuneratoria.*
4 *An donatio ſimplex ab emancipato cõtribuatur.*
5 *Num ab illo, qui in poteſtate eſt.*
6 *Quid in libris, & ſumptibus ſtudiorũ.*
7 *An emenda a patre pro filio, ſoluta cõferatur.*
8 *Numquid caſtrenſe peculium.*
9 *An arma, & equi.*
10 *Quid in legato, & relictis vltima voluntate.*

1 NVnc ex altera regula quæro, an donatio ob cauſam, puto ſi pater donet filio centum, ut fratrem ſuum ad honorem promoueat uel ut ipſi equum tradat ſuum? Reſpõdeo, quod non, nam hæc non eſt vere donatio, le. donare, ff. de regulis iur. ſed contractus potius, do, vt des, vel vt facias, cum nec donatio reciproca nomẽ donationis mereatur, vt eſt communẽ opin. ſecundum Clarum, §. dona. q. 2.

2 Quod idem eſt in donatione, vel dato, conditionis implendæ cauſa iuxta comm. ſent. quæ non vult, vt in legitimam imputetur, vt dixit in §. legitima q. 20. Socer meus.

3 Quibus additur donatio remuneratoria, quæ ob eandem cauſam, quia non eſt mera donatio, non conferenda venit, neque in legitimam imputatur, vt S. M. dixit in §. legitima, qu. 22. & hoc vult le. Aquilius Regulus, ff. de donatio. eamque magis communem teſtatur Soc. conſ. 94. nu. 13. quod oſtẽdere conatur Dec. reſponſ. 22. volum. 2 num. 10. quatenus vero excederet merita, ſimplex donatio eſſet, atque ideo

iuxta

iuxta queſt. mox ſequentem, conferenda, teſte Dec. in donatione, nu. 16. C. de collation. qui ſecutus eſt Alexand. atque alios ibid. DD. quando autem æquent merita donationem, relinquitur arbitrio iudicis, ſecundum cõem, quam habet Clar. in d. §. donatio, q. 3.

4 An donatio ſimplex facta filio emancipato, conferatur, quæro, cõſtat enim quod in legitimam non computetur, niſi hoc ſit expreſſe dictum cum donaretur? Reſpondeo de hoc magnam eſſe diſputationem, & paſſum ſubtilem difficilemque, ait Iaſon in dic. authen. ex teſtamento, de quo ſunt diuerſę Doctorum ſententię. Quod conferatur, tenent Bartolus, & alii omnes antiqui & noui. teſte Iaſone in d. auth. ex teſtamento, in l. ut liberis, C. de collat. Iaſ. & Dec. in d. auth. ex teſtamento, communem dicunt, commun. quoque aſſerit Gęden. conſ. 69. num. 9. commu. fatetur Fernand. Vaſq. de reſolu. ſucceſ. §. 19. nu. 25. commun. teſtantur addit. ad Dec. d. authen. ex teſtam. & Io. Saiſon. in conſuet. Turonen. cap. 10. titul. 27. magis commun. ait Alexan. in dic. authen. ex teſtam. & hoc eam ob cauſã quia illa donatio ſtatim valet, & cõtemplatione legitimę data cenſetur. Ex quo arguunt Bar. in l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de colla. Bal. in l. quoniam nouel. C. de inoffi. teſtam. Salic. & moder. in d. l. ut liber. teſte Iaſon. in d. auth. ex teſtam. quod donata filio in poteſtate, cõferantur, ſi emãcipatus fuerit viuo patre. Item quod etiam peculiũ, ab emancipante non ademptum, collationi ſubiaceat, l. donationes, §. pen. ff. de dona. ita tenet Bart. ibid. ac notat Fulgoſ. Roman. & Salic. in d. l. vt liberis, Alex. in d. auth. ex teſta. per l. 1. C. de pecu. eius qui libert. mer. quod tamen Alc. collationi eximit a ſua regula.

Similiter, quod iurata donatio eodem argumento veniat conferenda, facta filio in poteſtate, quia ſtatim valet, ita tenet Crauett. conſil. 102. numer. 4. commun. dicit Vitalis, de collatione membr. 2. nu. 17. Dec. tamen cum aliis limitat, niſi facta fuerit ab nuper. in dicta authen. ex teſtamento, idem commun. ſchola vult obſeruari in receptis ob præmium emancipationis, vt tenet Bald. in lege ſcimus, Co. de inoffic. teſt. Dec. in d. l. ut liberis, & hoc indubitatum dicit Dec. reſponſ. 22. vol. 2. nu. 10

Contrarium, quod donatio ſimplex facta filio emancipato, nõ conferatur tenet Oldrad. & Azo. cum glo. in dict. authen. ex teſtamento, ut teſtatur Bal. ibi. atque inquit Oldra. quod ſæpe per ſe atque alios Paduę ſic fuerit conſultum, cum quibus faciũt Nicol. de Matere l. Iacob. de Aret. in dicta lege, ut liberis, quos ex aliis refert, Iaſon in dict. auth. ex teſtam. iſtos ſequitur Ferna. Vaſq. in d. §. 19. nume. 24. quę ſententia de iure quoque verior eſt, per dicta lege, ut liberis lege illam illud. & ſeqq. Cod. de collat. ubi expreſſe dicitur, & generaliter, quod ſimplex donatio nõ conferatur, niſi hoc tempore indulgẽtię fuerit dictum, aut magna inſurgeret inde alias inæqualitas, extenditq. communem Doctorum ſchola, dicta lege fin. C. de collat. ſine contradictione, etiam ad emancipatum illo argumento, quia Imper. aduentitia conferri prohibet, quia nec caſtrenſia conferuntur, quæ patri non acquiruntur, etiam a filio in poteſtate, & cur melioris conditionis eſſet filius in poteſtate, qui donationem ſimplicem, vt dicemus, non confert, item extraneus, qui ſine omni collationis metu habet, quam filius emancipatus. cui donatio facta eſt neceſſitate nulla cogente, ſed ex mera patris liberalitate, non ſecus atque extraneo.

Quamobrem filius emancipatus cõfert illam ſuo filio, qui donationẽ, quę morte cõfirmatur ſibi retinet præcipuam? Hanc opin. concedit Angel. in leg. ſi emancipati, C. de collatio. quoad emancipatos, quibus emancipatus

N dona-

donationem ſimplicem non confert. ac idē videtur velle ibid. Barto. qui dif ferentiam emancipationis, & in hoc, & in alijs 9. caſibus retinet.

5 Quarto, num donatio ſimplex facta filio in poteſtate, conferatur? Reſp. de hac quæſtione digladiati ſunt antiqui gloſſatores. Azo. & Ioan. quorum hic affirmauit per textum, l. ſi donatione, C. de collation. negatiuam tutatus, eſt ille, per l. a patre, & l. illud, C. eodem. quia vim relicti habet: eam quæſtionē ait magnam Hottoman. in conſil. 12. Azonis opi. tenet gloſſ. in l. quæ pater filio ff. & l. fi. ff famil. herciſc. eam communem dicit Iaſon in d. auth. ex teſtamento, com. quoque aſſerit ibi. Dec. cō teſtatur Cœden. conſil. 69. nu. 7. com. refert Io. Saiſon in conſuet. Torun. ca pit. 10. titu. 27. comm. enunciat Vital. Nemauſ. de collat. quæſt. 1. num. 6. Veriorem in puncto iuris defendit Cagnol. in d. l. ſi emancipati, in iudicis recipiendam monet Crauet. conſ. 617. num. 7. magis commun. fatetur Alex. in d. auth. ex teſtamento. Frequentiorem opin. teſtatur Ioann. Saport. de collat. cap. 5. num. 93.

Contrariam tenēt, Ioanniſque ſententiam probant DD. in l. etiam, §. ſi debita, ff. de bon. liber. gloſſ. in d. auth. ex teſtamento, cum Ioanne facit Martin. teſte ibid. Iaſon Iac. de Beluis. in d. l. illud Raph. in d. authen. ex teſt. quos ſequitur ibid. addit. ad Decium, quoniam, vt illi ratiocinantur ratione collationis, hodie nulla eſt differentia inter ſuos, & emācipatos, & Imp. vult ſeruari inter liberos æqualitatem, cum igitur filius emancipatus confert donationem ſimplicem, iniquum eſt filiū in poteſtate non conferre. Ego verterem, ſi filius in poteſtate non confert, neque emancipatus confert, & contra.

Fulgoſ. tamen Caſtrenſ. & Alexand. in d. l. illud ſic reconciliant DD. opiniones, vt Azonis opinio valeat, ſi emā cipatus habet donationem ſimplicem, nec eam confert: Martini verò, ſeu Ioannis opinio procedat, ſi emancipatus ſuam donationem conferre tenetur, vt etiam ſuus conferat ſuam: quia magna alias exiſteret inæqualitas, ob quam collatio nonnunquam ceſſat, vel fit, quod aliàs fieri non deberet, vt dixi ſupra per DD. in d. l. illud, de qua re videndus eſt Crauett. d. conſil. 617. vbi credit hoc indigere Cæſarea deciſione.

6 Supra diximus, ea, quæ pater impendit in ſtudia libroſque liberalium artium pro filio, quòd non conferantur, quia ad educationem pertinen. quęro quid in ſumptibus, & libris, quos dat pater filio, curſum philoſophiæ aut alterius facultatis abſolutor? Reſpond. Quia nulla neceſſitate, ſed ex liberalitate filio cenſentur a patre dati, donati exiſtimantur, nec a patre reuocari poſſunt, ſecundum Angel. in l. fin. ff. ſolut. matrim & communem, quam habet Iaſ. ibi. & in l. filiæ licet, C. de collat. communem quoque dicit Vital. Nemauſ. de collat. quæſt. 5. nu. 10. communem fatetur Ioan. Saport. de collat. cap. 5. num. 88. Limita tamen, vt ſupra, niſi filius ſpem patris feſelleri it, aut ſumptus eſſent immodici, vel cum fraude facti: atque hoc extenditur ad ſumptus doctorales. Eſt que communis opinio, eamque tenet gloſſ. in l. aduocati, C. de aduoc. diuerſ. iudic. Bart. in l 1. §. nec caſtrenſe, ff. de collat. Bal. Ang. Salicet. & Caſtrenſ. in l. omnimodò, §. imputari, C. de inoffícioſ. teſtam. Ripa in l. in quartam, ff. ad l. Falcid. quamuis ibi Ruin. contrarium ſentiat, hanc veriorem & commun. dicit Vaſq. d. §. 19. numer. 27. vel quia in rem patris illi ſumptus uidentur verſi, honoreque illo ſplendeant etiam reliqui aliquo modo familiares, vel quia caſtrenſe ſubeunt peculium, vel hoc fit fauore ſtudioſum.

7 Quæ-

7 Quæro, num conferri debeat, quod pater ſoluit pro filio condemnato? Reſpondeo. Quod non conferatur, tenet Bar. in l. Stichus, ff. de pecul. leg. bald. & Roma. in d. auth. ex teſtamento, & illam communem dicit Alexand. in d. l. in quartam. Sed contrariam ibidem, ait communem Ripa, quæ procedit, ſi pater ſponte ſoluit pro filio, ſecus ſi ex neceſſitate, vel quia culpam commiſit, cauſamve delicto filii dedit, aut quia pro eo fideiuſſit, &c. diuerſum nonnulli in lytro ſtatuunt per leg. 1. C. de nego. geſt.

8 Quæro, an peculium caſtrenſe conferatur? Reſpondeo Extra dubium eſt, quod non, per textum expreſſum in dict. leg. 1. § nec caſtrenſe, l. fi. C. de collat. & hoc obtinet, licet a patre filio militi quid ſit datum, irreuocabile, nãque donum eſt.

9 Quare collationem effugient arma, & equi, filio eunti in militiam a patre dati, ita tenet gl. in l. quæ pater, ff. fam. herciſc. Bar. in d. §. nec caſtrenſe, Bald. Angel. & Salycet. in d. §. imputari, & hanc communiter a DD. ſeruari in di. l. quæ pater, firmat Fernan. Vaſq. in d. §. 19. numero 37. & dixi in §. legitima, quæſtio. 29.

10 Quæro, num relicta in teſtamento, vel codicillis conferãtur? Reſp. Quod non, tex. eſt in l. a patre, l. ea demũ. C. de collat. gl. & communiter DD. ibid. quia poſt mortem acquiritur, & coniecturatam habet patris voluntatẽ, quod nolit conferri, atque ex hoc fundamẽto negant communicari a ſuo filio donationem ſimplicem.

Quæſtio xxi.

SVMMARIA.

1 *Quot modis fiat collatio.*
2 *An ſemper ſit neceſſe, ipſam ſpeciẽ conferre.*
3 *Quomodo cauendum de conferendis.*
4 *Quid ſi quis ob inopiã cauere nequeat.*
5 *Quomodo petatur collatio, vt fiat.*
6 *Quid ſi cõmittatur ſtipulatio, et quãdo.*
7 *Res collata quando diuidatur.*

1 QVæro nunc, poſtquam dixi, qui conferant, & quæ conferantur, quomodo collatio fiat? Reſp. Omnis collatio fit re ipſa, vel cautione, tex. eſt in l. 1. §. quamuis autẽ, ff. de collat. & illam tenet Azo. in ſum. C. de col. Vveſemb. in paratit. n. 6. ff. eodẽ, neq. de hoc vlli puto fieri dubium.

2 Quæro, an ſemper neceſſe ſit, rẽ ſeu ſpeciem ipſam in medium conferre? Reſpondeo, variant in hac quæſtione DD. quod res ipſa in ſpecie ſit conferẽda, ſi adhuc extat, tenent Bald. in l. 5. C. ad Macedon. Salycet. l. 18. C. famil. herciſcund. Alexand. in l. in dona. Riminald. in l. ſi emancipati, C. de collat. nu. 166. Coſtal. l. 20. ff. famil. herciſcũ. Horat. Luc. in tract. de priuileg. ſchol. priuil. 30. qui omnes etiam ſingulare putant contrarium in libris, quos conferre debet filius.

Contrarium ſeruat Roman. in dic. auth. ex teſtamenti, C. de collat. & Decius in l. donatione, C. eodem, n. 43. ac teſte eodem, moderni in l. filiæ licet, C. eodem, & hæc videtur verior, vt æſtimatio niſi aliud ab homine, vel lege, ſeu ſtatuto diſpoſitum ſit, offerri poſſit, quia ille, qui conferre tenetur habet defuncti quaſi iudicium, & dos iuxta communem confertur plurimum minus capiendo, item alia, diciturque fieri collatio re ipſa, per compenſationem, delegationem, & diuiſionem, ut textus in dicto, §. quamuis, expreſsè dicit.

3 Sed cum non conſtet, quid, & quantum conferendum quomodo procedendum? Reſpondeo. Tunc cauendum eſt de conferendis omnibus, quæ depre-

Digitized by Google

deprehendũtur eſſe data ab eo, cui ſuc ceditur, quęque collationi ſubijciũtur & quidem datis fideiuſſoribus, vel pignoribus, tex. eſt in d.l.1.§.10. t 1.ff. de collatio. eamque opinionem frequenti approbant calculo DD. ibidem, & recentiores de colla. qui ſcripſerunt. Nã & lex quotieſcunque iubet cauere, fideiuſſoriam, vel pignoratitiam deſiderat cautionẽ, l.1.ff. qui ſatiſdar. cogan. ſicut etiam, quotieſcunq. prętor in ſuo edicto mentionem facit cautionis, leg. prætoriæ, ff. de prętoriis ſtipul. Secus, vbi ab homine cautionis verbum profertur, quia ibi pro nuda cautione accipiendum eſt, niſi aliud colligi poſſit, vel plenam dixerit cautionem, l. ſancimus. C. de verb. ſign. l. ſi mandato, §. Paul. ff. mandati.

4 Quid ſi quis ab inopiam non cauere poſſit? Reſp. Tunc pro ea parte, qua non cauere poteſt, datur bonis curator donec caueat, tex. eſt in d.l.1.§. ſi cum duobus conferre, ff. de collatio. & eam ſequuntur DD. communiter. Quod ſi verò quis cauere nolit, aut conferre recuſet etiam pro parte, omnibus bonis curator datur, vel in totum actiones hæreditariæ denegantur.

5 Quæro, collatio vt fiat, quomodo petatur? Reſpondeo officio iudicis implorato, vel actionum hæreditariarum denegatione, atque ita tenent omnes DD. in l. ſi ſoror, ff. de collation. velut teſtatur Vital. Nemauſ. in tractat. de collat. numero vigeſimoquinto, capit. ſecundo, tutior tamen eſt prior via, quia actiones diutius denegari nõ poſſunt, quam quoad ille, qui non vult cõferre, conſilium mutauerit, l. 1.§. 10. l. 8. ff. de coll. quod mutare autem ipſi licebit perpetuum, ſecundum Iaſon. & Dec. quos ſequũtur alij in l. poſthumo C. de coll.

6 Quid ſi cauerit, neque cautioni ſteterit? Reſpondeo. Tunc ſtipulatio nõ ante committitur, quam interpellatus fuerit, & quidem poſt aliquod inde ſpatium, quo conferre potuit, quo elapſo, damnatus in tantam pecuniã, quanti ea res erit, l. ſi quis, §. fi. ff. de collatio. Azo. in ſumma, C. eod. n. 14. Vveſenb. in paratit. ff. eo. Vital. Nemauſ. de colla. memb. 2. n. 24. quos ſequuntur recẽtiores, de collat.

7 Quęro, res collata quomodo diuidatur? Reſpondeo æqualiter, ita vt conferentis perſona faciat quoq. partem, l. 1. §. vltim. & pen. ff. de coll. ita tenet Azo. & Accurſ. ibid. ſine omni contradictione.

ARTICVLVS.

Officium hæredis.

ARticulo præcedenti dixi de trãſmiſſione, & inde deprudentibus, vt de inuentario, & collatione, reſtat, vt ſecundum propoſitum ordinẽ quoque aliquid dicam de hæredis officio, materia quamuis non adeo trita, attamen in hoc opere neceſſaria, ac in foro frequenti.

Quæſtio Prima.

SVMMARIVM.

1 *Quid officium hæredis.*

1 VT pro more noſtro, & præſentem inchoemus articulum, quęro, quid ſit officium hæredis? Reſpondeo. Officium hęredis eſt nihil aliud, quam efficere, quod quid hæres iuſſus eſt, argum. Nouel. 1. in princ. vnde, & nomen accepit, quemadm. & officium conſulis. Conſiſtit igitur in nudo facto nullo iure, velut tranſmiſſio. Ex iſtis, quæ hæres efficere dẽt, quędã expreſsè man-

mandatur a defunćto, codicilis, teſtamento, uel quouis ultimo iudicio, ut eſt tutelę munus, legatorū pręſtatio fideicommiſſorū reſtitutio, rerū hæreditariarū non alienatio, quædam vero plurimū iuſſa præſumūtur, ut ſepultura, & necis defunćti uindicatio, de quibus ſingulis aliquid dicemus.

Quæſtio Secunda.

SVMMARIVM.

Quare uoluntas teſtatoris ſit implenda.

QVæro præterea, ob quam cauſam uoluntas defunćti eſt implēda? Reſpond. Primo, ideo prætor uoluntates defunćtorum tuetur, l. 1. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. quia publicè expedit, ſuprema hominū iudicia exitum habere, l. uel negare, ff. teſtam. quemad. aper. glo. & DD. cōmuniter ibid. Deinde, quia nihil eſt, quod magis hominibus debeatur, quam vt ſupremę uoluntatis, poſtquā iam aliud velle non poſſūt liber ſit ſtylus, & licitum quod iterū nō redit, arbitrium l. 1. C. de ſacroſ. eccl.

Quæſtio iij.

SVMMARIA.

1 *Quid, ſi quid iuſſus fuerit, quod cōtra leges eſt an hæres facere teneatur.*
2 *Quid, ſi mandatum contra ſtatutum fuerit.*

1 QVæro, quid ſi hæres iuſſus fuerit efficere, qđ cōtra leges eſt? Reſpon. Illud facere nō tenetur, tex. eſt in prin. Nou. 1. nec quiſq; diſponere poteſt in ſuo teſtamēto, ne leges locū habeant, l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. ut ſup. dićtum eſt §. teſt. q. 62.

2 Sed ſi contra ſtatutum hæredi quid mandatum eſt, puta, ut forēſi cedat aćtionem, quod ſtatuto prohibetur? Reſpon. Nec ad hoc cogi poteſt, ſi tamen fecit, in pœnam nō incidit, lāta enim uis eſt ultimæ uolūtatis, & iſtam communem vicit opin. Iaſc. in le. iuſte poſ ſidet, ff. de acq. uel amitt. poſſeſſio.

Quæſtio iv.

SVMMARIA.

1 *Quam pœnam patitur, qui non fecit uoluntatem defunćti.*
2 *Nunquid prælegatū quoque perdat.*
3 *An legitimam.*
4 *Num donationem mortis cauſa.*
5 *An hæres repudiando hæreditatē non implens uoluntatē, admittatur ad fideicommiſſum.*

1 QVęro, quam pœnam patitur hæres, ſi non impleuit uolūtatē defunćti? Reſpond. glo. Iacob. Butrig. & Fulgo. in l. nō oportet, C. de his quib. vt indign. uolūt, quod hæres priuetur hęreditate quando uoluntas defunćti cōcernit pecuniarum commodum alterius, in alijs caſib. non priuetur. Caſtren. etiam extendit ad utilitatem animæ teſtatoris, eamque communem teſtatur Mandell. conſi. 18. nu. 6.

Contrarium, quod ſemper priuetur hæreditate hæres, ſi non implet uolūtatem defunćti, tenet altera gl. in d. l. non oportet, eamque frequuntur Cyn. Bar. Ang. Alex. & Iaſ. qui modo nominatam gloſſam communiter dicit approbatam, quæ quoque firmiſſimè ſirmatur per auth. hoc amplius, C. de fideicom. ca. licet, de ui to. Et hęc nō ſolum communior, illa eſt verum etiam uerior, nam iſta nulla confirmatur lege, nec tot fulcitur DD. authoritate, ut communis dici poſſit.

Quod ſi tamen teſtator non implēti voluntatem ſuam impoſuiſſet aliam quam priuationis pœnam, tunc illam tantum ſuſtineret hæres, l. 1. §. cum ſimili, ff. de penn. legat. l. ſi fundū. §. Stichum, ff de legat. 1. Bal. & Iaſ. in d. auth. hoc amplius, Ioan. Duran. de arte teſtandi, tit. de legat. cautel. 41. ac ſi tempus, intra quod hæres efficeret iuſſum defuncti, adiectum eſſet, eius initium computandum eſt ab adita hæreditate, non morte teſtatoris, Roman. conſi. 409.

2 Quęro, an prælegatum quoque perdat. Reſpondeo. Bald. in d. authen. hoc amplius, tenet, quod hæres nō implēs voluntatem defuncti, prælegatum nō amittat, neque ſubſtitutionē pupillarem ei nondum delatam. Dyn. tamen, Cuman. Bal. ſibi ipſi cōtrarius, & moderni in leg. qui in filiabus, §. fin. ff. de leg. 1. tenent contrarium. Et hanc opinionem communiorem ait Iaſo. in d. auth. hoc amplius.

3 Quęro, an perdat legitimam? Reſp. hanc quæſtionem ex parte reſoluit ſocer meus in §. legitima qu. 46. vbi ex communi demonſtrauit, filium legitimam non amittere, etiamſi legata ad pias cauſas non ſoluerit, & hoc minus habet dubij propter expreſſa & generalia dict. auth. hoc amplius, verba, in legatis & fideicommiſſis non præſtitis, atque alijs quæ meram negligentiam continent. Sed aliud in iſtis, quæ indignitatem in ſuper habēt, & offenſam defuncti nempe ſi impugnat eius teſtamentum, vt falſum, ſtatuunt Doctores in leg. Polla, C. de his quibus vt indig. ac præcipuè Alexāder & Iaſon qui hanc rationem addunt, cur filius non conficiens inuentarium, nō amittat legitimam, attamen perdat, cum teſtamentum dicat falſum, quia maius delictum eſt in faciendo, quam omittendo, vt no. in leg. mora, cum ſimil. ff. ſol. matrim.

4 Quæro, an donationem mortis cauſa quoque amittat hæres, ſi nō implet voluntatem defuncti? Reſpon. Quod non: quia donatio hæc nō requirit aditionem, vt dictum eſt in §. donatio mortis cauſa, q. 13. nec expectat cōfirmationem ex teſtamento, ſecus ſi teſtamento relicta eſſet, quia tunc tranſiret in legatum, & hoc communiter procedunt in illo, qui accuſat teſtamentum de falſo, vt dictum in §. donatio mortis cauſa, q. 2. nu. 6. & 7. fortius igitur procedent in non præſtāre legata, aut aliud omittere facere.

5 Quæro, an hæres non implens volūtatem defuncti, repudiando hæreditatem admittatur ad fideicommiſſum? Reſpondeo: Ille aut manſit ſolus inſtitutus, aut habet cohæredem adeūtem priore caſu non poteſt habere fideicōmiſſum, quia deſtituit ſupremas defuncti præces, l. ſi patroni, §. quid ergo, ff. ad Treb. poſteriore caſu poteſt habere quia non deſeritur ſupremum defuncti iudiciū, text. eſt in l. filio pater, ff. de leg. 1. & l. ita tamen, §. qui ſuſpectā, ff. eodem, l. cum reſponſo, C. de legat. vbi DD. idem tenent, & Ruin. conſil. 120. lib. 2.

6 Sed nunquid etiam ſubſtitutio perdatur, quæ fideicommiſſo non abſimilis eſt, quæritur? Reſpondeo: Idem omnino dicendum puto, ſi eadem ratio fuerit, nec voluntas teſtatoris deſtituitur, qui enim ſubſtituit, non tantum in eum caſum ſubſtituiſſe cenſendus eſt, ſi moritur, ſed etiam ſi nolit eſſe hęres, leg. hæredes, ff. de vulgar. & pupillar. ſubſtitut. Aliud eſt in eo, qui impugnat teſtamētum, ſiue inſtitutionem, nam ius priuatur commodo ſubſtitutionis, ſiue vincat, vel ſuccumbat, quoniam ſubſtitutio ſine inſtitutione nulla eſt, arg. d. l. hæredes, & pro iſta opin. tex. eſt in l. is qui contra, ff. de vulg. & pupill. ubi glo. quam ibi ſequūtur omnes vnanimiter, excepto Rapha. vt teſtatur Alex. in l. alia, Co. de his quibus vt indign.

Quæ-

Quæſtio quinta.

SVMMARIA.

1 *Cui applicetur, quod hæredi non implẽti voluntatem defuncti, adimitur.*
2 *An etiam exhæredatus ſit capax ita ademptorum.*
3 *Quid ſi incapaci aufertur hæreditas uel legatum, an ad dictos ſucceſſores etiam tranſeat.*
4 *Si quis dicat voluntatẽ defuncti nõ eſſe ab hærede impletã, an probare opus habeat.*
5 *Et quomodo illam negatiuam probet.*

1 QVæro præterea, cui applicabitur, quod hæredi uel legatario non implenti uoluntatem defuncti adimitur? Reſpondeo. Hinc bipartito ordine mihi abeundum & diſtinguendum eſt, ſic: Hæreditas uel relictum aufertur ut indigno, aut ut negligenti, priore caſu in quæſtio. uigeſimotertio reſeruato, de poſteriori nunc dico, quod. Si hæreditas uel legatum adimitur negligenti, uel recuſanti facere uoluntatem defuncti, uadat ad illos, qui recenſentur, in capit. primo, Nouell. 1. attamen cum hoc onere, ut capiẽs commodum, quo inobediens priuatur, caueat de uoluntate implenda, ut eſt tex. clariſſimus, & ab omnibus approbatiſſimus, in d. auth. hoc amplius, C. de fideicommiſſ.

Quod tamen non procedit, ſi cauſa, propter quam quis priuatur, reſpiciat cõmoditatẽ tertię perſonæ: nam tũc illi applicatur, ut declarat in dicto cap. primo Barto. per l. poſt legatum, ff. de his quibus, ut indign. l. penul. Cod. de legat. l. Neſennius, & ſequ. ff. de excuſat. tutor. l. cum filius familias, d. de legat. 2. eſt & alius textu, in l. ſecunda, §. fi. ff. de collatio. Quam limitationem Iaſon. concedit uerum, ſi priuatio fiat ex diſpoſitione legis uel ſtatuti, quod ſi uero ex diſpoſitione teſtatoris priuatio fieret, tunc admittentur uenientes ab inteſtato uel alii hæredes, ſuamque hanc ſublimitationẽ ꝓbat ex not. Bart. ad l. uxorem, §. hęres, cum glo. ff. legat. 3. itẽ per Bal. in l. 1. C. de his quæ pæn. nomine. Petr. & Imo. in c. ſi hęredes, de teſtib. Alexan. conſil. 30. uolum. 2. per Barto. Angel. Imo. atque DD. in l. pater familias, ff. de hæredit. inſtitut. Sed Bartoli regula, quam habet in dicta l. poſt legatum, § amittere, recte intellecta, ueritati mihi accommodatior uidetur, per dictam authentica, hoc amplius, ubi etiam ex diſpoſitione legis hæreditas uenit ad legitimos ſucceſſores, uel ab inteſtato ſuccedentes. Dicta regula autem Bartoli ſic intelligatur, ut, ſ. applicetur perſonæ, cuius gratia prohibitio facta eſt, ſi illa ſuccedit in rem uniuerſam, alias applicabitur cohæredi, uel uenienti ab inteſtato, & hæc omnia latius explicata ſunt in §. ius accreſcendi.

2 Quæro, an exhæredatus quoque admittatur ut legitimus, in defectum nõ implentis uoluntatem defuncti? Reſpondeo. Quod nondum admittatur ut extraneus hæres, nedum ut legitimus, nam dicto ca. primo, Nouell. uult ſeruari iudicium defuncti ſupremum, quo pacto igitur hæreditatem capiet, quem teſtator omnino excluſit? Et iſtam opinionem contra glo. quæ exhęredatum cum extraneis non arcet a ſucceſſione, tenent communiter DD. omnes, ut teſtatur Bart. in d. auth. hoc amplius, ubi eam communem dicit Iaſo. n. 9

3 Quęro, ſi incapaci, puto, deportato, aut alij, hæreditas uel legatum aufertur, num applicetur etiam dictis ſucceſſoribus? Reſpondeo, quod ita, per l. ſi quis mihi bona. §. ſi quis plane, ff. de acquiren. hæred. l. 1. & ibi communiter DD. omnes, Cod. de hæred. inſtit. Bald.

Digitized by Google

in l.1. .de ſecund.nup. Bar.in l. ſi deportatis,ff.de legat.3.Gigas de crim.leſæ maieſt.quæſt.14. Contrarium tenet gloſſ.in dicta l.1.C. de hæred. inſtitut. hæreditatemque fiſco vult applicari, ſi incapaci eſt delata, ſed eam ibid. communiter ait reprobatam Alexander, quod indu itatum eſt ſecundum Barto.in l.1.C.de delat.lib.10.& l.fi. ff.de his quæ vt indign.auf.ſi palam incapaci relictum eſt, ſi tacitè vero relictum eſt,tunc ſecundum nonnullos, & pręcipue Bar.in d.l.fi. nu.9. ff. de his quę vt indig.aufer.per l.in tacitis,& l. Lucius,§.teſtamento,ff.de legat.1. defertur fiſco, quia hæres accommodans tacitam fidem,delinquit, quare qui tacitè rogatus eſt de dando ſecundum cõſcientiam ſuam, debet relictum incapaci dare fiſco, nec poteſt retinere vel dare illi,cui relictum eſt,ſic Bar.in d.l.fin.cui addit Mandell. conſi. 43.num.9. In foro conſcientiæ licitum eſt fiſco retinere talia bona, quia cum ſit cõmunis concluſio DD & Legiſtarum, & Canoniſtarum, & Theologorũ, quod lex poſitiua,ſiue ſit eccleſiaſtica,ſiue ſit ciuilis,liget in foro animæ, quando nõ eſt nutritiua peccati. Sed de hac quæſtione dictũ eſt in §. inſtitutio, quæſt. ſecunda, & nona, eamque opinionem ego ſ. quor vt veriorem & æquiorem, cum hac limitatione, quam habet Bal. in l.eam quam, Cod. de fideicommiſſ. ſi nondum eſt reſtitutum illud, quod hoc modo incapaci relictum eſt, procedat communis opinio, ſecus obtineat ſententia Bartoli, & ſequacium, ſi relictum eſt incapaci traditum, & hic eſt vnus caſus in iure,l. ſi poſtulante §.fi.ff.ad Treb.vt teſtatur Bal.in loco dicto.

4 Quęro,ſi quis dicat voluntatem defunctionem eſſe impletam,an probare opus habeat illud,quod intendit? Reſpond. Quod ſubſtitutus vel cohæres, aut veniens ab inteſtato,aliusve, quod agens ex d.authen.hoc amplius,dicat, hæredem, vel legatarium non impleuiſſe voluntatem defuncti, probare non debeat intentionem ſuam, quoniam affirmanti,& nõ neganti incumbat probatio,tenet Bal. conſil. 93. vol. 3.contrariam tenet Bar.& alij in d.authen. hoc amplius præſertim Salic. vt teſtatur Nonius conſi.28.numero 2.idemque Bart. cum multis in l.hoc iure,ff.de verb.obl. veluti atteſtatur Gezadin.conſi.34. numer. 10. ac ita dicit ſe conſuluiſſe & obtinuiſſe in curia Epiſcopali, Schard.ad Bar. in d.authen. hoc amplius,quia,quotieſcunque quis nititur negatiua, eam probare debet, ita tenent omnes in l.pen.§. docere,ff. ne quis,vt aſſerit Noni.d.conſ.28.nu. 2.communem dicit Franc. Herculan. de proband.negatiua.

5 Sed quomodo illa probatio fiet? Reſpondet Bart.in d.authe.hoc amplius, quod probatur iſta negatiua per exploratores,qui interrogabunt hos,quibus relictum eſt, vel iudex mittet aliquos ad explorandum, an eis ſit ſolutum, vel nõ hac refert Goz. quod in legatis quę continent,opus fieri certo loco,optima ſit probatio, quæ fit per euidentiam,& inſpectionem loci, Baldo dicitur euidentiſſima probatio in leg.contra negantem, in fina.Cod.ad l. Aquil. Barb.in cap.euidentia,de accuſat.& alij DD. quos commemorat in d. conſi. Gezadin.

Quæſtio vj.

S V M M A R I A.

1 *An ipſo iure amittat relictũ uel hæreditatem, qui non implet voluntatẽ functi.*

2 *Num vna monitio ſufficiat.*

3 *Nunquid perſonalis monitio requiratur.*

4 *An præter lapſo a die monitionis anno ipſo iure priuetur hæreditate.*

1 AD poſteriorem illum caſum quæro, an hæres non implens voluntatem defuncti, ipſo iure ſtatim priuetur hæreditate? Reſpond. quod non, nam opus eſt monitione iudicis, a qua, ſi intra annum non implet, excluditur ab hæreditate, idem de legatario dictũ volo, text. eſt expreſſus in authen. hoc amplius, C. de fideicommiſſ. & cap. 1. Nouell. 1. quem gloſſ. & communiter DD. ſeruant ad literam, teſte Corneo, conſi. 208. li. 1. Quod procedit, ſiue certa die a teſtatore, ad implendum eius voluntatem ſit appoſita, ſiue legatum ſit ad pias cauſas, quamuis mora irregularis alias ad intereſſe committatur, nos tamen ob eam priuatio contingit. Atque ita tenet Angel. & Iaſon. in authen. hoc amplius, Aret. conſi. 67. Corneel. conſ. 302. volu. 4. eamque communem fatetur Gozad. conſi. 34. num 6. nec refert, licet hęres habuerit executorem vt voluit Bart. quidem indiſtincte teſtamentarium, niſi ipſe hæres ſit prohibitus, legata exequi, tunc enim non priuatur, etſi a iudice fuerit monitus, quia illa monitio cum defuncti voluntate non conueniret, atque ita omnes Bar. in d. auth. hoc amplius, limitant, vt teſtatur Gozadin. dict. conſi. 34. numer. 9. Opus vero non eſt monitione vlla iudicis, ſi præfixum eſt tempus implendi voluntatem a teſtatore, ſub pœna priuatione, neque quiſquam inde ob ſuam negligentiam, ſiue minor, ſiue eccleſia, in integrum reſtituatur, iuxta conſil. Barbar. 32. vol. 3. quia voluntas defuncti eſt præciſe ſeruanda, ſecundum comm. Doctorum ſententiam in l. Mæuius. ff. de condit. & demonſt. nec tunc requiritur, quando urget conſtitutio epiſcopalis per quam epiſcopi monent hæredes, ut exequantur vltimas voluntates, nam tunc elapſo anno, priuantur hæreditate abſque alia monitione, hanc comm. dicit Gozad. d. conſi. 34. nu. 8.

2 Nũ vna monitio ſufficiat quæritur. Reſpo. Quod ſic, ita tenet Accurſ. in d. c. 1. Nou. 1. Bal. in l. qui crimen, C. qui accuſ. non poſſ. Bat. Salic. & communiter alij DD. in d. auth. hoc amplius velut atteſtatur ibi. Iaſ. nu. 3. Idem ſeruant Ang. & Ioan. de Imol. in ca. ſi hæres, & ſcribentes in cap. Nos qui de teſtan. & hoc concedunt DD. ſi negligentia arguitur annui temporis, ſi n breuioris ſpacij argueretur binam monitionem, cum gl. in d. ca. 1. Nou. poſtulet, quia nemo tam facile ita graui plectendus eſt pœna.

3 Sed an perſonalis monitio requiratur quæro? Reſpond. Quod etiam poſſit fieri per epiſtolam uel nuncium, tenet gl. in d. c. 1. Nouel. 1. ver. decreto. Sed Angel. Caſtrenſ. & Contius ibidem tuentur contrarium, nimirum quod requiratur perſonalis iudicis admonitio, vtpote in re, magna ſicuti requiritur ad faciendum, quem haberi pro confeſſo, ſi non reſpondet poſitionibus, vt ſequitur & refert Iaſ. in d. auth. hoc amplius, quę ſentẽtia uidetur probabilior, ex d. c. 1. Nouell. 2. iuxta emendatiora manuſcripta, quæ non habent monitricem, ſed victricem ſententiam ἀπόφασιν δικαστικήν atteſtãte ibi. Contio.

4 Quæro inſuper an præter lapſo monitione anno, uno ipſo iure priuetur hæreditate, ſi non impleuit uoluntatem? Reſp. Quod ſit ipſo iure priuatus hæreditate, ita vt nulla ſit neceſſe ſententia iudicis priuatoria, tenet gloſ. in d. c. 1. Nouell. 1. §. ſi quis autem nõ implens, quam ſequuntur Bald. Salicet. Fulgoſ. & Iaſ. in dicta authen. hoc amplius. A quibus diſſentit Caſtrenſ. quem refellit Iaſon ex communi, regula.

Quando lex loquitur verbo præſentis vel præteriti temporis, intelligitur ipſo iure glo. in leg. in criminali, cum ſimi. l. C. de iuriſd. omnium iudic.

At verbum excluditur, inquit porro Iaſ. eſt præſentis temporis. Ergo. Regulam iſtam per multa, & contra multos

multes probat atque approbat communem Tiraq. in l. ſi. vnquam Co. de reuocand. donat. verbor. reuertatur. nu. 17. & ſeqq.

Quæſtio VII.

SVMMARIA.

1 *An ex minus ſolemni teſtamento ſit uoluntas defuncti implenda.*
2 *Num recuſans ſuſcipere tutelam priuetur relictis.*
3 *Quid ſi a matre datus eſſet tutor in teſtamento.*
4 *Quid ſi a iudice datus ſeſe excuſaret.*
5 *Quid ſi teſtamentarius tutor acceperit legatum, an poſſit excuſare.*
6 *Nũ excuſans ſe a teſtamentaria tutela, repellatur a ſubſtitutione pupillari.*
7 *An legitimi tutores, ſi excuſet, priuetur hæreditate.*
8 *Quid in matre non ſuſcipiente tutelam uel non petente tutorem.*
9 *At ſi pupillus mortuus fuerit intra annum.*
10 *Quid ſi obierit poſt pupillarem ætatem.*
11 *Nũ intra primum annum ſequens in gradu tutorem petere poſſit.*
12 *Nunquid debeat de hoc facere.*
13 *An alius detur annus petendi tutorem ei qui ſequitur in gradu.*
14 *An mater teneatur petere tutorem, exiſtente ſubſtituto, vel legitimo tutore. & 15.*
16 *Nũ non petens tutorem amittat quoque legatum a pater pupilli.*

1 INter facta, quæ hæres effecta dabit, & in quibus nulla in dignitas & offenſa aduerſus defunctum, ſed ſola negligentia eſt, præcipua ſunt tutelę ſuſceptio, legatorum pręſtatio, fideicõmiſſorum reſtitutio, & bonorum non alinatio, de quibus in genere quæro, an ex minus ſolenni, teſtamento illa ſint pręſtanda? Reſp. quod regulariter non præſtentur, nam non iure factum eſt teſtã, in quo ſolennia iuris deſunt, quod non iure factum, iniuſtum eſt, quod iniuſtum, iuris non habet efficaciam, & de iſta reſponſione eſt text. in l. ſi veritas, C de fideicom. quẽ ſeruant glo. & ibi DD. frequenter ac iſta communem dicit Iaſ. in l. q. C. eod. ſi tamẽ hæres agnouerit illã voluntatẽ, aut ſoluerit atq. præſtiterit quędam etiã errore iuris, vel ꝓmiſerit, ꝓcipue ſub iuramento voluntatem defuncti integre, impl. bit, l. non dubium, C. de teſtam. & in d. l. ſi veritas, vbi Barr. Alex. Iaſ. & alij Doctorum idem tenent, quia ex minus ſolenni teſtamẽto oritur obliga tio naturalis, ſecundum magis commu nem, ut teſtatur Ale. in d. l. non dubiũ. & Iaſ. in d. l. ſi veritas.

Contra hanc commu. tamen tenet cum Couar. Fern. Vaſq. de ſucceſ. creation. §. 2. num. 17. ſed commu. valet, etiamſi hæres nihil præſtiterit vel promiſerit, ſi teſtator noluit ſolenniter teſtari, ſed ſolum modo fidei hæredis credere, nam iſtis duobus concurrentib. cogitur hæres iurare, an teſtatur reliquerit, & ſi noluerit iurare, habetur, ꝙ condemnato & cogitur ſoluere, nec tũ poteſt opponere, quod voluntas teſtatoris non fuerit ſolennis, gl. in §. ſi. inſti. de fideico. & hanc teneri communiter a DD. in l. q. Cod. eod. dictum eſt in §. teſtamentum, q. 18.

2 Quæro nunc, an ille qui datus eſt a defuncto tutor, atque ab eo relictum vult ſibi præſtari, cogatur ſuſcipere tutelam? Reſpondeo quod ſic, nam qui vult habere quibus eſt oneratus, faciat & quibus eſt oneratus, & de iſto eſt textus in le. Neſennius, ff. de excuſati. tutorum iuncta gl. magiſtral. atque Viuiani Budæus ait in § ſed emancipato, Inſtitu. de tutel. nec hoc habet dubium nam qui uult ſentire commodum, ſen-

tiat

tiat & id commodum, leg. ſecundum, naturam, ff. de reg. iur. atque ita tenẽt indiſtinctè Iac. de Bellui ſ. Bar. Bald. & Caſtr. in l. ſi legatarius, C. de legat. vbi tamen Ale. hanc limitat, ſcilicet ſi monitus eſt a iudice, vel alias relicturus eſſet teſtator, legatum ſecundum Imo. in le. 1. de lega. 2. & Speculator. & Ioa. Andr. in tit. de inſtr. edi. §. nunc uero ver. quæritur autem qualiter, & Angel. conſi. 153.

3 Quid ſi a matre pupillo, datus eſſet tutor, & in illi aliquid ſit ab ea relictũ an quia mater non habet hoc ius, ut filio poſſit dari in ſuo teſtamento tutorem, illo relicto priuetur is qui tutelã, ſuſcipere recuſet. Reſp. quod ſic ita, loquitur tex. in d. l. Neſennius, §. fin. ratioque (in d. l. ſecundum naturam) generalis etiam huic ſpeciei conuenit. Adde quod iſte tutor magis teſtamẽtario, quam datiuo comparetur, quia nec ſatiſdatio ab eo exigatur, quod fieri ſolet in datiuo, l. quia patre, ff. de cõfirmand. tutor. §. ſed hoc, non eſt, & antecedenti, Inſtitut. de ſatis datio. tutor, & neceſſario confirmandus eſt, ita enim ab omnibus proditum eſt, ut teſtatur Budæus in dic. §. emãcipato. Neceſſario autem confirmare, non eſt dare.

4 Quæro, an datiuus tutor quoque amittat legatum, uel aliud ſibi relictũ ſi ſeſe excuſauerit? Reſpon. quod nõ, quia non negligit defuncti volũtatẽ, ſed iudicis, atque ita tenet Bart. in leg. poſt legatum, §. amittere, ff. de his quæ ut indignis aufert.

5 Quid ſi teſtamẽtarius tutor accepit legatum uel relictum, an poſſit ſeſe nihilominus excuſare? Reſp. quod non, ſecundum Bar. in dic. §. amittere, quia approbauit uoluntatem defuncti, & cum eo quaſi contraxit, niſi tamen ignoraſſet ſe tutorem, uel curatorem eſſe datum, l. ſi. ubi glo. ff. de confirmanda tutor, Caſtr. & Alexan. in lege prima, ff. de legat. 2. nam tunc poteſt reſtituere legatum.

6 Quæro, an qui ſe excuſat a teſtamẽtaria tutela, repellatur a ſubſtitutione, pupillari? Reſpo. quod legatum amittat in eodem teſtamento datum, in quo pupillariter ſubſtitutus, certum eſt, idque glo. cũ Doctorib. in le. amiciſſimos, ff. de excuſationibus tutor apertè dicit, atque ob eam rationem quia legatum propterea datum præſumitur, ſed an idẽ in ſubſtitutione obtineat a nõnullis dubitatur, Barto. uero in d. §. amittere, per d. leg. amiciſſimos, & gloſſam ibi. negat, quia ſubſtitutio competit, ubi tutela deſinit, quare non intelligitur fieri contemplatione tutelæ. Quamuis hæc Bartoli ratio & opinio communiter ſit recepta generaliter, tamen uera mihi ſolum uidetur in caſu d. l. amiciſſimos, quando alicui & legatum eſt, & pupillo idem legatarius ſubſtitutus, eodem teſtamẽto, ſecus putarem, ſi ſimpliciter ſubſtitutus eſſet. Nam etiamſi duæ ſint hęreditates, patris & pupilli, unum tamen teſtamentum eſt, l. 2. ff. de vulg. & pupil. in ſi. ac l. qui plures liberos, in ſi. ff. eodem.

7 Manifeſtũ eſt, ex l. 2. § 5. ff. de excuſat. tutor l. 5. C. eodem, l. 9. Co. qui tutor dare poſſ. Nou. 118. c. 5. & l. 1. Co. de legitima tuto. quod etiam legitimi tutores ſeſe excuſare poſſint, quæro itaque ſi hoc faciant, an priuentur ſucceſſione? Reſpon. communis eſt, quod non, quia hi non negligunt defuncti, voluntatem, ſed legis ſanctionem. Cõtrarium ta men mihi de iure uerius uidetur ex d. l. ſecũdum naturam, quia ubi commodum, ibi onus eſſe debet, ac l. legitimæ tutelæ, ff. de legitimis tutor, ſic dicitur, hoc cautum eſt ſumma prudentia, vt qui ſperarent hanc ſucceſſionem, idem tuerentur bona, ne dilapidarentur, quod tamẽ intellige, ſi maſculi fuerint, nam fæminæ a publicis officijs, quale etiã eſt tutelæ munus l. 6. l. 15. ff. de tutel. remotæ ſunt, l.

fæminæ,

fęminæ, ff. de re. iur. & hoc vī uelle gl. magiſtral. Barto. Salic. & alii in le. ſciant cuncti, C. de legitim. hæredibus vbi dicitur, quod omnes qui non petierint tutorem pupillo & uocentur ad eius ſucceſſionem priuentur hæreditate.

8 Hinc illud eſt, ut ſi mater, cui tutelam ſuſcipere filii uel nepotis conceſſum eſt, ſi renunciauerit ſecundis nuptiis, & S.C. Velleiano, intra annum, ſi ipſa nolit gerere tutelam filio ſuo impuberi non petierit tutorem, ab eius ſucceſſione repellatur, text. de hoc eſt in §. fi. inſtit. ad Tert. l. 2. §. ſi mater, ff. eod. l. matres, C. eod. l. nepo. C. qui petentur. & ita tenet Bart. in d. l. 2. §. cõfeſtim, ff. eod. Bal. in l. præcib. n. 22. C. de impub. & aliis ſubſtitu. Petr. de Anch. conſi. 250. Par. cõſi. 84. uolu. 2. qui cõſ. 41. n. 56. uol. eodē dicit hanc ſeruari ab omnib. in l. ſciant cuncti, C. de legit. hęred. communem quoque probauit ſocer meus, in §. ſucceſſio ab inteſtato, q. 27.

9 Sed quid ſi pupillus, mortuus fuerit intra illum annum? Reſpon. tunc nõ priuatur eius ſucceſſione, Tempus enim a lege datum, nullam continet pęnam, iſtamque opinionē tenet Bald. in d. l. matres, Co. ad Tertul. conſi. 83. uolu. 5. Caſtrenſ. conſi. 29. volu. 2. Angel. conſi. 166. Ruin. cõſi. 29. volu. 3. & iſtam dicit commu. Alex. in l. ſi deceſſerit, ff. qui ſatiſdar. cogantur, eamque conſuetudine ſeruari ait Bal. conſi. 140. volum. 1. humaniorem & tenēdam eſſe monet Corn. in d. l. ſciāt qui idem alteram, quæ vult, vt intra 50. dies petere debeat tutorem fatetur veriorem, ut tenet Barto. in dic. §. confeſtim. Bart. & Rich. Malum. in dict. le. ſciant, caſt. conſi. 322. volum. 2. Quod tamen Bartol. de matre & auia ſolum intelligit, in l. 2. n. 12. ff. qui petāt. tuto. vel curat.

10 Quid ſi nõ potius fuerit tutor & filius non impubes? ſed pubes mortuus fuerit? Reſpondeo quod neque priuetur hæreditate, tex. eſt in d. l. ſciens, vbi gloſ. & communiter Doctorum rationem hanc addunt le. matres, C. ad Tertul. quia punitur quis in id, in quo deliquit.

11 Quęro, an annus datus ad petēdum tutorem, primo in gradu etiam ſubſequentes excludat, quo minus poſſint peterem tutorem? Reſp. de hac q. nulla eſt inter Doctorum cõtrouerſia, ut teſt. Mant. conſil. 262. & communiter omnes concludunt, quod primo negligente, facultas petendi ſequēti detur, vt firmat Gabr. lib. 6. de tabel. conclu. 1. nu. 8.

12 Quæro, num ſequētes in gradu ad hoc teneantur, ut ſi non petierint primo hærede negligente per annum, ipſis hoc noceat. Reſp. quod non noceat tenet glo. in le. Nepotibus, C. qui petāt tutor. quā ibi approbant Bar. Bal. Salicet. & alij Bal. in d. l. precib. Bal. Ange. & Caſtr. in dicta lege ſciant, cāque Capra communem aſſerit opinionem conſil. 13.

Contrarium nonnulli ſtatuunt in auia & auo materno, qui matrem habet in poteſtate, ex quibus eſt Bart. in le. 2. nu. 15. ff. qui petantur tutor. Petr. Anch. conſi. 104. Caſtr. d. l. ſciant, Ange. in l. matris, C. eod. Corn. cõſi. 143. volum. 4. & eod. conſil. 67. Ioan. de Ana. conſil. 101. & eorum ratio eſt, quia auia ex neceſſitate, ſine omni reſpectu an habeat pupillus matrem, iubere ei petere tutorem, Bar. d. nu. 15. & quia auus matrem habet in poteſtate, ex qua ipſi ſucceſſio acquiritur. Sed uerior, eſt prior opinio, propter iura allegata, & l. ſciant cuncti.

13 Sed quæritur, an alius annus ſequēti detur, ut excludatur ab hæreditate pupili, poſtquam primus ſucceſſor priuatus eſt hęreditate? Reſpon. hoc vult Bart. Bal. in d. l. nepotibus ſed contra Bar. dicit eſſe communem opin. Pariſius conſi. 84. n. 29. volu. 2. magis cõmunem

munem teſtatur Gab.li.6. concl. 1.tit. de tut.ſed vt ſit,verior tamen eſt, & æquior opin. Bart. nam d.l. nepotib. nō adſtringit,& d. l. ſciant, omnibus qui vocantur ad ſucceſſionem, concedit annum,nondum autem ſunt vocati ſequentes in gradu ſecundo, niſi primi ſint excluſi,vel mortui.

14 Ex quo etiam deciditur quæſtio,quā Bart.late diſputat in l.ſi minores, n.8. & aliquot ſequentib.ff. qui petant tutor. quod ſubſtituto exiſtente in medio, mater non teneatur petere tutorem, nam non vocatur ad ſucceſſionē, niſi ſubſtitutus repudiauerit hæreditatem, vel mortuus, aut ab ea excluſus ſit. Nam licet mater præferatur, in his quæ ad educationem pertinent hæredi tamen hæres præfertur matri in illis,q̄ tutelam concernunt,ut argumentatur in d.l.ſi minores,Bart. quem ſequūtur Bald.conſ.317.volum.5. Corn.in d. le. ſciant,Angel. in conſi. 118. Petrus de Anch.conſ.250.

15 Quid ſi pupillus habuerit legitimū, tutorem? Reſpond.quod nihilominus teneatur petere tutorem,tenet Albert. Bar.Bald.Salyc.in d.l.matres, Fulgoſ. conſi.52.Alex.conſ.185.volum.6.Marian.Iun.conſ.16.vol.2.hanc Bart.opi. dicit ueriorem Guid. Pap. conſil. 179. quia mater quamuis antecedit legitimam tutorem, oportet ergo, ut ſuſcipiat tutelam, aut renunciet coram iudice, aut petat dari tutorem per d.le.ſi minores.

16 Quæro,an non petens pupillo tutorem, amittat quoq. legatum, uel fidei commiſſum a patre pupilli relictum? Reſpon.quod non, ita tenet gl. & Bal. in d.l.ſciant. Alb.Bal.Caſtr.& Salycet. in leg.omnem, C.ad Tertul. & ab hac non eſſe recedendum in pract. monet Corn.in d.l. ſciant.

Quæſtio viij.

SVMMARIA.

1 *An hæres teneatur præſtare legata,et ſi non fecerit, an priuetur hæred.*
2 *Quid ſi omnium rerum vſusfructus eſſet apud alium, & ſola proprietas apud hæredem.*
3 *Quid ſi hæreditatē alij dēret reſtituere*
4 *Si plures fuerint hæredes quomodo ſoluant legata.*
5 *Quid ſi legatum fuerit indiuiduum.*
6 *Vbi præſtabit legata.*

1 QVæro, an hoc quoq. ſit de officio hæredis,ut præſtet legata? Reſp. ꝙ ſic, nā ſi non fecerit monitus a iudice intra annū, priuatur hæreditate, de hoc,text.eſt in d.auth.hoc amplius,C. de fideicō. & ita ſeruant ibi DD. cōiter uelut teſtatur Crau.conſ.193.n.4.eāq. comm.affirmat Menoch.de arbit.iud. lib.2.cent.4.caſu 498. n.58.

2 Sed quid ſi hæres nihil habeat præter nudam rerū proprietatem, alius uero uſumfructū omniū bonorum? Reſp. ad hanc q.etiam S.M.§.legatum,q.36 mecumque concludit Guilhel.Bened. ad c.Raynut.p.3.in q. de theſauraria, n.6.de teſtam.ad uerbo. cætera bona, ꝙ uerior, & cōis ſententia ſit contra Bart.communiq. calculo recipitur,teſte Petr.Pechio de teſt. coniugum c.9. n.6.ut æs alienum ſoluatur, tam de ꝓprietate, quam de uſufructu, hoc modo, quia hæres ſeu proprietarius, antequam bona tradat fructuario, detrahat æs alienum, ſoluendo de pecunia hereditaria,ſi aliqua reperiatur, ſi uero in bonis illis non ſit pecunia uendātur mobilia, quibus deficientibus immobilia, & hoc idem in legatis manifeſte uult Dida.Couar.uar. reſol.li. 2. c.2.nu.7.eſt enim, iuxta definitionem Tribo-

Triboniani,inſtit.de lega.§.1.legatum donatio quædam, a defuncto relicta, ab hærede præſtanda, quæ verba vulgus interpretum inique expũgit, quia etiam a legatario præſtentur ſæpius legata, qui tamen largo modo poteſt dici hæres in eo,quod legatur, l. id tempus,ff.de vſucap.l.ſi rem legatam,ff.de except.

3 Sed quæro, ſi alteri hæreditatem rogatus eſt reſtituere, an eodem modo prius ſoluet legata? Reſp. ſi purum eſt fideicommiſſum,hæres non prȩſtat legata,l.fi.& l.2.ff.ad S.C.Treb.l.2.Co. cod. ſecus in diem eſt, vel conditionale,ſecundum Bart.& alios in leg. Marcellus,ff.ad Treb. Aret.l.1.§. fin. ff. de vulg.& pupil. Alex.conſil.139.volum. 1.eamque commu.dicit idem conſ.53. vol.eod.quod tamen intellige,niſi nominatim ab hȩrede iuſſa ſunt præſtari,comm.aſſerit Iaſ.in d.l. Marcellus, nume.11.

4 Quæro ſi plures fuerit hȩredes, quo modo ſoluant legata? Reſpon. non eſt dubium, ſi teſtator pluribus hæredib. inſtitutis dixerit, Titius centum Mæuio,Seius ducenta Caio legatorum nomine ſoluet,quin hi ſolum iuxta teſtatoris diſpoſitionem debeant præſtare legata,ſi vero plures ſunt vocati nomine appellatiuo, vt hæredes mei quadringenta ſoluãt illis,& illis, tunc quilibet pro parte hæreditaria contribuet textus eſt in l. ſi pluribus, & l. legatorum,ff.de leg.2.vbi gl.Bart.Albe Bal. Caſt.Imo. Cuman. & cõmuniter DD. vt teſtatur Gomez. tomo 1.c.12.num. 7.Sed ſi nominibus proprijs aliqui vel omnes nominati ſunt,vt Titius,& Seius mei hȩredes, Sempronium cẽtum dent,tunc tenentur ſoluere pro virib. & æqualibus portionibus,tex.eſt in l.ſi hæredes,l.turpia legata,ff.de lega.1. l. quoties,l.nõnunquam,ff.ad S.C.Trebell. vbi idem tenent gl. & communiter DD. ideoq. portio deficiens accreſcit cum onere, leg.ſi duobus, ff. de le. 1.eamque ibi magis communem teſtatur Alex. Sin autem diſiunctim ſic grauentur, Titius, aut Seius Mæuio centum dent, vnuſquiſque in ſolidum tenetur, legatariusque a quocunque libuerit, exigere poteſt,ac ſoluente Titio,Seius liberatur. ſi portio Titij fuerit ſufficiens,tex. eſt in l. ſi ex toto, § 1. ff.de lega.primo, vbi glo. Bart. Alexã. atque illi communiter DD. quemadmodum teſtatur Gom. variar.reſolut. tom.1.c.12.n.7.

5 Idem etiam eſt, vt in ſolidum vnuſquiſque hæredum teneatur,ſi legatum eſt indiuiduum,puta factum,aut aliud text.eſt in l.ſi is qui quadringenta,§.1. ff.ad l.Falcid.l.in executione, §. 2. ff. de obl.verb.vbi gl. & communis DD. ſchola idem docent.

6 Vbi præſtabit legatum. Reſpondeo textus eſt de hac quæſtione clarus in l. cum res,ff.de legat. primo, vnde gl. & DD. regulam educunt, quod legatum ſit præſtandum,vbi eſt,niſi loco nimirum longinquo abeſſet, vt tenet Bart. & omnes in l.cum ſeruus, ff. eod. tum præſtabitur in loco,vbi petitur,quemadmodum teſtatur Iaſ.in d.l. cum res. Similiter, & ſi non dolo malo hæredis in viciniorem vel alium translatum eſſet locum, vel non certa ſpecies eſſet relicta, ſecus præſtabitur ſecundum gloſſ.in loco, vbi fuit mortis teſtatoris tempore.

Quæſtio ix.

SVMMARIA.

1 *An non propria author. poſſit legatarius legatum apprehendere.*

2 *Quid ſi teſtator hoc ei promiſerit.*

3 *Sed ſi ſine permiſſu propria authoritate occupauerit.*

1 Conſtat dominium legati ſtatim a morte teſtatoris, tranſire in legatarium

tarium ficte, ad hoc, vt tranſmittat in hæredem, poſt aditionem verò vere, ita vt poſſit vindicare, ſecundum Doctorum in rubr. ff. & C. quando dies legati cedat, & communem quam habet Alex. in l. 89. §. cum ſeruus, ff. de leg. 1. nu. 4. Quæro itaque. an non poſſit propria authoritate quoque poſſeſſionem eius occupare? Reſpondeo.

Communis eſt ſententia, quod non nam nemo ſuus iudex eſſe poteſt, neque legati definitio hoc permittit, quæ vult, vt ab hærede præſtetur legatum, text. eſt de illa quæſtione in le. non eſt, dubium, C. de legat. & ibi DD. communiter, teſte Gom. var. reſol. to. 1. cap. 12 num. 10. communem dicit Ioann. Dilect. Durand. in tract. de arte teſtand. titu. de legat. capit. 12. communem item aſſerit Menoch. de adipiſcend. remed. 4. quæſt. 9.

2 Sed quid ſi teſtator dediſſet ei poteſtatem occupandi propria authoritate legatum? Reſpond. Quidam ex recentioribus per l. 55. & leg. 170. ff. de reg. iur. volunt quod teſtator illam poteſtatem legatario non poſſit dare, vt non a hærede capiat legatum, ſed contrariũ tenent DD. in l. 35. §. 1. ff. de legat. 2. idque argumento hoc, quia per contractum poteſt dari talis licentia, l. creditores. C. de pignor. leg. ex ſtipulatione ff. de acq. poſſeſ. Eamque communem dicit Fernan. Vaſq. de ſucceſſ. procreation. §. 9. num. 16. & ante eum comm. teſtatus eſt Ripa in leg. nemo poteſt, ff. de legat. 1.

3 Quid ſi legatarius ſine permiſſu teſtatoris hoc fecerit, quam pænam patitur? Reſpon. Si ante aditam hæreditatem legatum apprehẽderit legatarius hæres poteſt illud auocare per interdictum, quorum legatorum. Sin poſt aditionem hæreditatis, tunc perdit illud iux. l. non dubium, Cod. de legat. & ibi Doctorum omnes, vt teſtatur Rolan. a Valle, conſil. 78. nu. 20. volum. 3. niſi legatarius fuiſſet executor datus teſtamenti, nam qui aliis poteſt ſoluere, & ſibi poterit, ſicuti in d. l. non dubiũ, aſſerunt Bal. & Caſtr. Sed de hac quæſtione dixi infra.

Quæſtio decima.

SVMMARIA.

1 *An integra legata præſtabit hæres.*
2 *Num fructus etiam reſtituet.*
3 *An legatum ſub modo relictum ſtatim ſoluet.*
4 *Quid in legato hæreditatis.*
5 *Num ſoluet rem legatam, quæ hominũ commercio exempta eſt.*
6 *Sed quid in illo, cuius ſolum non habet vſum, & commercium legatarius.*
7 *An feudum, vel emphyteuſin reſtituet*

1 QVæro ad dicta ſuperius, num hęres integra legata reſtituet, nihilque de hæreditate ſibi relicto. Reſpõ. ſi inuentarium confecit, de legatis detrahet Falcidiam, vt habeat quartam hæreditatis partem, & hoc nullum contradictionem audit, ſi vero non fecit inuentarium, certant cauſidici inter ſe grauiter, ut dixi in artic. inuentarium, q. 12.

2 Quæro, num legatorum hæres reſtituet quoque fructus? Reſpondit ad hanc quæſtionem in §. legatum, q. 71. ſocer meus.

3 Quęro, an legatum ſub modo relictũ præſtare debeat hęres. Reſpond. quod ſic, ſed præſtita cautione Muciana, de implendo modo, & reſtituendo fructus cum re, ſi non vult implere, text. eſt in l. quibus, §. final. ff. de conditi. & ibi DD. præcipue Barto. qui hanc limitar, niſi in fauorem legatarii ſolius modus eſſet impoſitus per leg. Titio, ff. eodem cauere non debet, aut modus ſit adiectus legato libertatis, tum officio iudicis compelli poteſt implere modũ,

per

per l.libertas,§.2.& l.Mæuia,ff.de manumiſſ. teſtam.

4 Quæro,ſi teſtator legauerit alicui partem hæreditatis,num ſtatim hæres legatario ſoluet? Reſpondeo,quod ſic, ſi nulla ſunt debita, & æs alienum, ſed ſi hoc fuerit, non prius ſoluet, quam æs alienum ſit deductum,ad quod ſoluendum etiam aſtringitur ille legatarius, l.ſi quis ſeruum,§.fin.vbi Bar. & DD. ff.de lega.2. queadmodum teſtatur Io. Dilect.Durand.de arte teſtandi,tit. de leg.cau.42.num.4.

5 Quæro,num hæres ſoluet rem legatam,quæ commercio hominum exempta eſt,vt ſunt res ſacræ religioſæ, & ſanctæ? Reſp.quod non,adeo,vt ne æſtimatio quidem debeatur, vt dictum in §.legatum,q.14.nu.15.neque pęna ſit quæ adiecta eſt tali legato,§.fi.inſti.de legat.l.vnic.C.de his, quæ pęn. nomine relinqu.

6 Sed ſi res legata non hominum commercio exempta eſſet omnium,verum ſoli legatario non liceret eam habere? Reſp. in hoc diſtinguo inter ius commercii, & ius poſſidendi, priore caſu puto nec ipſam rem, nec æſtimationē deberi,l.filius famil. §. ſi quid alicui, l. ſed res,ff.de leg.1.poſteriore caſu æſtimationem dico præſtandam,dicto §.ſi quid alicui,cum hoc tamen ſale,& declaratione, ſi legatario nulla poſt imputari culpa, & teſtator hoc ſciuerit, forte quia legatarius eſt de numero, & grege mendicantium, ex conſtitutione,qui bona immobilia, vel etiā mobilia quædam habere non poſſunt, gl. eſt in d.§.ſi alicui, & l. fideicommiſſa, ff.de lega.3.ita tenent Dy.& Alb.in d. §.ſi quid alicui,ſecus ſi culpa legatarii eius poſſeſſione,& vſu exempta eſt res legata, forte quia factus eſt hæreticus, vel collegio illicito ſe aggregauit, tunc enim nihil debetur, quamuis teſtator ipſum talem ſciuerit eſſe,l. mortuo boue,§.Labeo,ff.de leg.2. vnde ſtante ſtatuto,ne in exterum alienētur bona immobilia, & legatus ſit peregrino fundus,dabitur ęſtimatio, quia nulla eius culpa hoc contigit: hanc communiter tenent DD.in l.apud Iulianum,§. conſtat,ff.de leg.1.vt teſtatur Durand. de arte teſtand.tit.de legat.caut.62.communem, dicunt Curt.iun.conſil.105. Alciat.conſil.31.li.9.ſecundum quem intellige,ſi mens teſtatoris, ea fuit, vt ęſtimatio pręſtetur,reiectis aliis limitationibus.

7 Quęro,an emphyteuſim, vel feudū reſtituet? Reſp.de emphyteuſi, quāuis Bar.in l.ſi domus,§.fin.ff.de leg.1. diſſentiat,cum Ang.in l.fin.C.de iur. emphyteut. communis eſt DD. ſententia quod donari poſſit, perſonæ tamen habili,ſecundum magis communem, vt atteſtatur Alex.conſi.189 num.19.li. 2.Alciat.in l.in conuentionibus, ff. de verb.ſignifi. dicit hoc crebrius eſſe receptum, dummodo legatum ſine conſenſu domini,fiat ſaluo eius iure,& citra fraudem, quare etiam non eſt dubium,quod hęres ius emphyteuticum indiſtinctè rectè legatum pręſtare debeat. De feudo maior eſt controuerſia, quidam enim volunt, vt feudi legati neque ęſtimatio debeatur, & in illa opinio.eſt Bal.in ca.vnica.§.donare qua lit.ol.feud.pot.al.Soc.iun.conſilio 72. nu.6.vol.1.Cur.p.4.prin.de feud. nu. 125.Iac.de S.Georg.in ſua inueſt. verſi.& cum pacto,nu.5.Sonsbec.par.12 n.85. de feud.Schenec. a Tautenberg. d.§.donare,nu.2.Clarus in §.feudum, q.40.nu.4.communemque dicit Soc. d.conſ.72.contrarium tenent illi quos allegauit,§.legatum,q.14.num.21.vbi quę.propoſitam reſoluit, ſocer meus.

Quæſtio vndecima.

SVMMARIA.

1 *Num legatum ſit præſtandum quod viuo teſtatore venit ad legatarium.*

2 *Quid*

2 *Quid ſi partem legati legatarius repudiauit.*

3 *An teneatur præſtare legatario legatũ, non implenti uolũtatẽ defuncti.*

4 *An occultanti teſtamentum debeantur legata.*

5 *Si iuſſus eſt dare Titio aut Mæuio, an ambobus ſoluet.*

6 *Nunquid præſtabit etiam euictionem.*

1 QVæro in ſuper, an hæres teneatur ſoluere legatum legatario, ſi ante nactus eſt illud uiuo teſtatore. Reſpondeo diſtinguendum eſt inter cauſam lucratiuam & onerosã. Si ex cauſa lucroſa adeptus eſt, nihil debetur ipſi, quia duæ cauſæ lucratiuæ in candẽ rem, eundemque hominem nõ cadũt, l. unica. §. lucratiuas, C. de lucrat. de ſcriptione imponend. Sin ex onerosa cauſa cõſecutus eſt, puta quia emit, vel alio cõtractu acquiſiuit, tũc venit præſtanda æſtimatio, §. ſi res alienę, inſtit. de leg. l. ſi is, qui ff. de obli. & action. vbi gl. Bart. & DD. communiter.

2 Quæro num legatario partem legati repudiãti, præſtare debeat hæres, ꝙ accrẽſcere ille ſatagit? Reſpon. quod nihil pręſtare teneatur omnino, & ita tenent doctores communem, in l. nemi nem cum ſeq. ff. de leg. 2. & l. ſi cui res legata, ff. eod. ac de iſta q. dixit, in §. ius accreſcendi q. 28. S. M. ſecus tamẽ eſt in hæredibus legatarij, ad quos tranſmiſſum eſt legatum, nam hi partim repudiare poſſunt, aliqui uerò contr. nõ obſtante aliorum repudiatione, ſuam partem acceptare, & rebus pluribus legatis, gl. & Bart. in d. l. neminem Obſeruanda tamẽ hic eſt diſtinctio, quã poſui in articulo omiſſio hæreditatis, q. 10. nu. 2. & art. ſeq. q. 16.

3 Quæro, num legatario nõ implenti voluntatem defuncti, præſtandum ſit legatum? Reſpondeo, quod non nam communis, & vulgata eſt DD. ſententia, qui non implet uolũtatẽ defuncti relicto priuetur, ut dixi ſupra, q. 4. n. 1. quare etiam præſtandum nõ erit, ſi legatarius neglexit facere, quæ a defuncto iuſſus eſt efficere.

4 Quod idem obtinet in occultãte teſtamentum. Nam fructum ſuæ calliditatis recipere non debet, qui uoluit hęredem hęreditate ſua fraudare, tex. eſt in l. ſi legat. C. de legatis, vbi gl. Barto. Alex. & Iaſon, qui dicit magis communiter, hoc etiam ad hæredem teſtamentum occultantem.

5 Quid ſi hæres iuſſus eſt centũ dare Titio aut Mæuio, num ambobus ſoluere debeat, quæritur? Reſp. electio ſoluendi data eſt hæredi, aut nõ data eſt priori caſu libere poteſt ſoluere cuicũque uoluerit, textus eſt in l. ſi Titio, ff. de leg. 2. ubi glo. Bar. Caſtr. Im o. & alii communiter DD. ut teſtatur Gomuariar. reſol. tom. 1. c. 12. n. 7. poſteriori caſu utrique pro medietate ſoluet, tex. eſt in l. cum quidam C. de verb. ſign. ibi gl. ord. & communiter DD. teſte Gome z. d. n. 7.

6 Quæro num legatario ſit præſtãda quoque euictio? Reſpon. hanc quęſtionem ſoluit S. M. in §. legatum, q. 72. n. 1. 2. 3. &c.

Quæſtio xii.

SVMMARIA.

1 *Quid ſit legatum intereſſet.*

2 *Quando incipit currere æſtimatio.*

3 *Quando fiat legatarij mora.*

4 *Pupillus ſine tutore an conſtituatur in mora ſi appellatus fuerit.*

5 *Commiſſa mora num ſoluendum ſit intereſſe.*

6 *Sed quis hoc declarabit.*

7 *Num debeantur quoque uſuræ.*

8 *An difficultas pſtãdi excuſet a mora.*

9 *Quid in legato quantitatis.*

10 *Hæres elapſo tempore num poſſit purgare moram.*

11 *Si hæres re perēpta poſt morā offert æſtimationem, an plene liberetur.*

1 QVid ſi legatum interiiſſet? Reſpōdeo aut hoc ante moram factū eſt, aut poſt moram, hoc caſu ad hæredem ſpectat periculum rei legatæ, le. quod te, ff ſi certū petat l ſi inſulam, ff. de verb. oblig. & d. leg. ſi ex legati cauſam. Iſtam ſententiam communem intellige, & extende ſecundum Ioannem, etiamſi apud ipſum legatarium res fuiſſet peritura, per le. cum filius ſam §. fin. ff. de verborum oblig. l. 1. §. rectiſſime, ff. de vi & vi armata. le. mettito. ff. eod. l. cum res, §. 1. ff. de lega. 1. l. ſi filio, §. ſi poſt diuortium, ff. ſolut. matr. l. inter ſtipulationē, § pen. ff. de verbor. oblig. & hanc ſententiam ſequuntur DD. communiter, communē que dicūt Bald. & Ang. in d. le. quod te, & ſeruant Roman. Caſtrenſ. Ang. Imol. & Alexan. in l. nemo, §. 1. ff. eod. Contrarium tenet Martinus, quod ſcilicet non teneatur, ſi res apud creditorem vel legatarium,) nam valet argum a contractibus ad vltimas uoluntates communiter, peritura fuiſſet, per l. ſi plures, §. fi. ff. depoſiti. l. ſi cum exceptione, §. quod homo, ff. quod met. cauſ. le. item ſi verberatum, § fin. ff. de rei vind. Martinumque ſequuntur Raph. Cum Fulgoſ. Iaſ. in dic. leg. quod te, qui tamen fatetur, quod hāc non omnes ſint ſecuti. Socin. atq. alij receñores omnes, ut teſtatur Romul. in tract. de mora, nu. 110. hanc enunciant ſententiam æquiorem. Bal. in d. l. nemo, §. 1. & Caſtren. in d. l. ſi plures volunt Martini ſententiam ualere, ſi certum eſt, rem perituram fuiſſe apud creditorem uel legatarium, Ioānis vero opin. procedere, quando incertum eſt, num apud legatarium fuiſſet peritura, quam diſtinctionem & reconciliationem cum Romulæo, recipio ut bonam.

2 Quæro, cū æſtimationem ſæpius debeat hæres, vt & alius creditor re præſtiti perempta, quando incipiat currere æſtimatio? Reſp. A tempore moræ tex. eſt in l. uinum, ff. ſi cert. pet. & hoc cape ſecūdum communem, quam primum mora eſt commiſſa, etiā per extra iudicialem interpellationem, & illam commu. dicit Romulæus in tract. de mora, n. 141.

3 Quæro, quādo legatarijs fiat mora? Reſpōd. Vulgatum eſt, quod ubi nulla obligatio & petitio, ibi nulla mora, l. ſi pupillus, ff. de uer. obl. l. lecta, ff. ſi cert. petat. hæres ante aditionem, non obligatur, nec ab illo peti poteſt legatum, quare etiam non conſtituitur, in mora, vnde Forcat. dicit in trac. de mora, n. 12. Durum profecto eſſet a tempore mortis, quo legata ſimulatur trāſire in legatarium, le. Titio, ff. de furt. protinus hæredem lucre uſuras, le. Titiæ, §. ſi ff. de leg. 1. l. 1. §. item ſi ita, ff. ad l. falcid. Poſt aditionem uero, ut hęres conſtituatur in mora nō ſoluens legata, diſtinguendum eſt inter legata ad pias cauſas, & alia relicta. Prin o caſu committitur mora ipſo iure abſque ulla interpellatione ad vſuras & intereſſe, atque hoc ſingulari fauore, l. Titia Seio, §. uſuras, ff. de leg. 2. glo. in §. item mixta, inſti. de actio. ſicut & in libertate dicitur, ut ipſo iure committatur mora, l. cum mora, ff. de fideic lib. utrobique commu. dicit Gozad cōſi. 34. nu. 7. quę com. procedat etiam ſecundum eundem, ſi dies eſt appoſita a teſtatore ad legata ſoluenda, l. magnā, C. de contrah. & com. ſtipu. & ibi DD. cōter. In alijs uero legatis abſque interpellatione etiā extraiudiciali, le. ſi ex legatis, ff. de uerb. obl. iuxta com. mora non committitur, quamuis ſint, qui uelint, quod mora nō autem committatur in his, quam hæres ſit monitus a iudice, per auth. hoc amplius, C. fideic. attamen iuſta auth. non loquitur de mora, ſed de priuatione.

4 Quęro, ſi pupillus ſine tutore eſt inter-

terpellatus vel monitus, an conſtituatur in mora? Reſpond. quod non, quia abſque tutore non poteſt vtiliter interpellari, l. ſi ex legati, ff. de verb. obliga. & hoc omnes fatentur, ut teſtatur ibi. Alex. Alia ratio eſt, quoniam pupillus non poteſt obligari, aut adire hæreditatem ſine tutore, Ang. tamen & Cuma. in d. l. ſi ex legati, contrarium ſtatuunt in hoc termino, ſ. in obligatione hæreditaria, quia pupillus non ex ſuo obligatur facto, ſed ex defuncti facto. Verum prior opinio communior, & verior eſt, vt teſtatur Romul. in dicto loco.

5 Quæro, commiſſa per hęredem mora, num ſoluendum ſit intereſſe? Reſpo. Poſt moram quilibet poſſeſſor, alias etiam a ſe commiſſam, tenetur nō ſolum ad rem peremptam, & ad fructus, ſed etiam ad omnes acceſſiones, ad omne commodum, & intereſſe, ad actiones, quas teneretur reſtituere. ve luti ad l. Aquiliæ actionem, & c. l. Iul. ff. de rei vind.

6 Sed intereſſe quis declarabit? Reſp. Poteſt hoc teſtator, decernere legatario, vt uerbo uel iuramento declaret, nam & creditori committi, poteſt iuxta Bar. in l. fi. ff. de prætor. ſtipul. eaque commu. dicit Iaſ. in l. iuſiurandum, ff. de iureiura.

7 Quæro, num ſtatim poſt moram debeantur etiam vſuræ. Reſpond. Communiter receptum eſt, vt vſuræ in contractibus bon. fid. debeantur a tempore moræ, in ſtricti iuris uero contractibus a tempore litis conteſtatæ, l. mora, §. in bona fide, ff. de vſur. l. uideamus. §. ſed ſi actionem, ff. eo le. cum fundus, ff. ſi cert. peta. unde aſſumit Romul. in tract. de mora, nu. 131. quia in ultimis voluntatibus idem diſponitur, quod in contractib. bonæ fidei, per l. minorum, C. quib. cauſ. reſtit. in integr. non eſt neceſſar. quod in legatis uſuræ debeantur a tempore moræ, & hanc ſuā ſententiam etiam ex alia ſtabit regula quæ in omnibus caſib. moræ irregulares, ſeu in qua non opus eſt interpellatione, uſurę ueniant a tempore moræ, d. le. in minorum, contrarium ſtatuit Forcat. in tract. de mora, nu. 12. & ait, nihil quicquā notius eſſe, quàm legata & fideicommiſſa non eſſe bonæ fidei, leg. alias, ff. de lit. iur. Sed uerior eſt ſententia Romulęi & communior.

8 Quæro, nunquid difficultas pręſtandi legatū excuſet a mora? Reſpo. quod ſic, ita tenet gl. Bar. & reliqui doctores in d. l. quod te, per tex. in le. ſi uehēda, §. idem iuris, ff. ad l. Rhod. & eam cōmu. dicit Al. in d. l. quod te, atque hoc procedit ēt interpoſito iuramento, c. ſignificante, extra de pignor. c. breui, de iureiu. glo. in c. Beat. Paul. 22. q. 4. quia ultra poſſe nemo obligatur, cui nō abſimile eſt, quod non niſi cum ſumma poteſt obtineri difficultate.

9 Sed an debitor quantitatis excuſari debeat, propter pręſtandi difficultatē, quæſtionis eſt, & quidem maxime a doctores, controuerſę. Reſpond. Quod ſe excuſare a mora nō poſſit, tenet Bar to. in d. l. quod te, per l. continuus, §. illud, ff. de uerbor. obligat. l. incendium ff. depoſ. quoniam genus præſtare non ita difficile eſt, cui a quiparatur quantitas.

Contrarium tenent Raph. Cuman. Ro. & Salic. in d. l. quod te, ubi Aret. hanc dicit commu. ſed Bar. ſentētiam magis commu. teſtatur Iaſo. ibi ſimiliter Ale. ante eum. quàm procedere putat Romul. de mora, n. 129. ſi ſimpliciter quātitatis debitor eſt, nec caſus fortuitus interuenit. Sali. uerò opin. tum obtinere arbitratur, ſi quantitas per certas circunſtantias quaſi ſpecificata eſt, & difficultas coniuncta cum caſu aliquo fortuito, illamque diſtinctionem probat ex c. ſignific. de pign. quæ & uerior & æquior eſt.

10 Quæro, num hæres elapſo tempore poſſit purgare moram. Reſpo. Quod licet in alijs omnibus caſib. mora irr-

purgari poſſit, iuxta commun. ut teſtatur Iaſ. in l. pacto, C. de pac. tamen hic & alibi, quando terminus eſt datus a lege vel homine, non poteſt purgari, l. ſi is cui, ff. de leg. 2. Bart. in d. l. ſi inſulam, quem ibi ſequuntur alij doctores & hoc etiam propter fauorem vltimarum uolunt. attamen communiter receptũ eſt, vt, quotieſcunque ius creditoris (quo loco & legatarius eſt) deterius factum non ſit mora purgari poſſit, tex. eſt in leg. etſi poſt tres, ff ſi quis caut. ac regula eſt, quod mihi prodeſt, & tibi non nocet, te inuito vti poſſum, l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bon. poſſ. Salua tamen mente auth. hoc amplius C. de fideic. de qua dixi ſuperius q. 4. item q. 8. n. 1.

11 Quæro, ſi hæres re perempta poſt moram offert æſtimationem, an liberetur, quemadmodum liberatus fuiſſet, ſi ante moram hoc feciſſet? Reſpondeo quod ſic, ita tenet Dy. & Bar. in d. l. ſi inſulam, & eam commu. dicit Romul. in compend. de mora, num. 161. & quamuis ipſe hanc non ſatis tutam dicat, tamen ab ea non putat recedendum.

Quæſtio XIII.

SVMMARIA.

1 *Quando præſtabit hæres legata.*
2 *Quibus actionibus petet legatarius.*
3 *Quid ſi hæres negauerit legatum eſſe.*
4 *Sed ſi legatarius non petierit, an hæres poſſet præſcribere legatum.*
5 *An ſtatuto induci poſſit, vt niſi intra 10. petatur annos legatũ amiſſũ ſit.*

1 QVęro, qñ hęres legatũ pręſtabit? Reſp. Statim ab aditione hæreditatis, ſi purum fuerit legatũ, & legatarius petierit ſolui debet, le. 3. ff. de vſur. ac ſi moratus fuerit hæres, a iudice monitus, vltra annũ, priuatur hæreditate, vt dictum eſt, ſupra per c. 3. Nouell. 1. conditionale vero ſi fuerit legatum, vel fideicommiſſum, aut in diem datum, prætoria cautione de reſtituendo cauere debet hæres, quod ſi facere detractauerit, patitur immiſſionem in poſſeſſ. bonor. hæreditatis, l. 13. & per tot. titu. ff. & C. vt in poſſeſ. legat. cauſ. eſſe lice. a quo tamẽ aliquo modo receſſum eſt per l. 6. §. ſed ſi, C. de his qui ad eccle. confug. quod DD. uolunt in d. l. 13. mutatũ per nou. 53.

2 Si ad poſtulationem legatarij hęres noluerit, quibus actionibus eum compellet, nam nec uia executiua, ſecundũ communem, legata conſequi poteſt. Reſp. Actionibus competentibus eum coget, de quibus dixit in §. legatum, 74. M. Graſſus ſocer meus.

3 Quid ſi hęres negauerit legatum eſſe. Reſp. Hæres negans legatum, eſſet amittit falcid. in illo legato, ut eſt text. in l. hæreditatum, ff. ad leg. falcid. communem ait Gabr. lib. 5. de acq. hæred. concl. 4.

4 Sed ſi legatarius non petierit, an hæres poſſit pręſcribere legatum. Reſpo. communis DD. eſt opinio, ꝙ ſic, prout docet Balb. in 2. par. 3. p. prin. q. 13. n. 5. de præſcr. ſi concurrit bona fides, cõcedit Mãdel. cõſi. 58. abſq. hac nunquã exiſtimat poſſe præſcribi. Sed falſa eſt hæc Mandell. opinio, quia iuxta cõem ſi per 30. annos legatarius non petijt legatũ tempe, uel repudiatum, uel donatum hęredi uidetur unde in mala fide nõ cenſetur eſſe, & uerior eſt ſententia, Ferr. Vaſq. q. illuſt. li. 2. c. 55. n. 27. ꝙ non uſucapiatur ſeu præſcribatur legatum, proprie dicendo, quia præſcriptio eſt noui dominij adiectio, at legatũ non adijcitur, utpote ꝙ nunquã ab hæreditate ſeparatum ſit, l. legatarius, §. ſi. de le. 1. & iuxta gl. & Ale. in l. ſi homo, §. cũ ſeruus, ff. de le. 1. legatũ repudiatione, uel tpe amiſſum, habetur perinde, ac ſi reuera relictũ nunquam fuiſſet, aut ab ipſa hęreditate ſeparatum.

Quæ-

5 Quęro, an ſtatuto induci poſſit, vt niſi intra decem annos petatur legatum, habeatur amiſſum? Reſp. quod non, & hanc cõem teſtatur Bartol. Romul. de mora, n. 144. qui etiam vulgarem refutat, limitationem, quę habet, quod pro amiſſo ſit, ſi verba directa fuerint, ad creditorem, vel legatarium.

Quæſtio XIV.

SVMMARIA.

1 *Hæres tenetur reſtituere fideicõmiſſa, et ſub pœna priuationis hæreditatis*

2 *An incapax hæreditatis, vel fideicommiſſi poſſit rogatus reſtituere.*

3 *An hæres hæredis, qui deceſſit antę aditam hæreditatem.*

4 *An non propria authoritate poſſit fideicõmiſſarius relictũ apprehẽdere.*

5 *Fideicommiſſum quomodo ipſo iure trãſeat in fideicommiſſarium.*

1 QVod hæres legata pręſtare teneatur, ſub pœna etiam priuationis hæreditatis, ex ſuperioribus notum eſt, quæro, an idem obtineat in fideicommiſſis, tum vniuerſalibus, tum particularibus? Reſpond. Hoc nihil habet dubium, nam generaliter Doctores ex authent. hoc amplius, C. de fideicommiſ. concludunt cum textu, qui defuncti iudicium lege non repræſentatum, monitus a iudice intra vnum, non implet excluditur eo, & in c. 3. Nouell. expreſſe nominantur cum legatis etiã fideicommiſſa, & in terminis hoc clare concludit, Dec. conſil. 424. conſil. 438. Anchar. lib. 2. c. 40.

2 Dictum eſt, incapacem non poſſe hęreditatem adire, item hæreditate non adita, fideicommiſſa, & legata non deberi quæro, itaque hoc in caſu, quomodo fideicommiſſario, vt ſuo relicto fraudetur, conſulendum? Reſpon. Aut hæres inſtitutus tempore teſtamenti conditi fuit incapax, aut poſtea factus eſt incapax primo caſu ſubdiſtinguo, incapax ille in totum nihil poteſt capere, & plane eſt inteſtabilis, vel partem poteſt habere, vt ſpurius, hic tanquam executor a fideicommiſſario poteſt cogi adire, & reſtituere, ille vero nunquam adire poteſt, neq. ad hoc cogi, quia inſtitutio non valet, & ſi hęc nulla eſt fruſtra facta ſunt relicta alia, & hanc communiter tenent cum glo. DD. in l. eam quam, C. de fideicommi. vt teſtatur, Alex. in l. cogi, §. in ſolidũ, ff. ad S.C. Trebellian. Bald. l. ab eo, C. de fideicommiſſ. hæc in fideicommiſſo vniuerſali procedere concedit, ſed in particularibus aliud ſentit, quę vult reſtitui, etiamſi ab omni parte incapax relicta fuerint, ſed uerius, & ut gloſſ. odin. in leg. codicillis, in verb. petere poſſe, in uerſicul. ſi autem ſolum, ff. de legat. communiter approbata, firmius putat, Alexand. in d. §. in ſolidũ, numero 2. Sed eam non ueram probat Iaſon in dic. l. eam quam, per Bartol. ibid. qui nullam dicit differentiam, an incapax grauetur reſtituere fideicommiſſum particulariter, uel uniuerſaliter relictum. Si tamen inſtitutio per errorem in coniunctione perſonæ teſtantis eſſet nulla legata, & fideicommiſſa intelliguntur repetita à uenientibus ab inteſtato, ſecundum Azon. communiter approbatam, ut aſſerit Iaſ. in d. l. eam quam, eamque communem, & ueram dicit ibi glo. ordi. aut ſi relicta eſſent piæ cauſę, quamuis teſtator non errauerit, ſed ſciuerit hęredem incapacem, l. pater filium, §. Iulianus, ff. de legat. 3. in codicillis, ff. de leg. 2. gl. Iaſ. & DD. in d. l. eam quam. Similiter, & in primo caſu hæres incapaci ſuccedens, tenetur reſtituere legata, & fideicommiſſa, quando incapacitas eſt a delicto inſtituti, forſitan quia ſibi adſcripſit in teſtamento, l. fin. ff. de his quæ pro non ſcript. l. filius, §. fin. ff. de

ſalſ.gloſſ.Iaſon,& reliqui DD. in dict. l.eam quam, vel quia non compleuit defuncti voluntatem,cap.1.Noue.vbi gloſſ.& communiter DD. idem eſt, ſi hæreditas auferatur indigno, nam tunc fiſcus fideicommiſſa, & legata præſtabit,l. Marcellus,§.fin.ff.ad S. C. Treb. vbi gloſſ.Bart.Alexand.Iaſ.& alij Doctorum com.ter,vt teſtatur Iaſ. in d.lege eam quam,num.33.nam quando hęreditas tranſit in fiſcum ex delicto hæredis,tunc acquiritur cum commodo, & incommodo, Alex.in d.l.Marcellus,§.fi.per l.cũ fiſco,ff.ad S.C.Syl.leg.ſi ſeruus plurium,§.ſi quis ante,ff.de legat. 1. Alias regula illa communis valet, vt legata, & fideicommiſſa non præſtentur, ſi hæreditas non eſt adita ex teſtamento, niſi expreſſe repetita eſſent ab inteſtato venientibus,l. ſi iure,C.de teſtam.manumiſ.gl.ord.in dic.leg.eam quam,quæ a glo.marginali dicitur veriſſima,& communiter approbata Bartо.Bald.Ang.Caſtr.Sal.& Iaſ. præterquam in caſu d.l.eam quam qui ſingularis eſt quemadmodum,& caſus hi excipiuntur in l.Lucius,§.finam,ff. de legat.2.ſecundum Bald.*Paul.*& Iaſ.in d. l.eam quam. Item,quando teſtator dixiſſet,quiſquis mihi hęres erit, præſtabit,gl.& Bar.in l.*ex* duobus,ff.de vulga.& pupil. in quibus caſibus teſtator præſumitur expreſſe repetiiſſe, ab inteſtato,vt præſtarent venientes. Et hunc dicit communem intellectum DD. legem,Iaſon.in d.l. eam quam, nu.*12.* vel niſi clauſula codicillaris fuiſſet adiecta ſecundum gl.in l.cohæredi,§. cũ filio,ff.de vulg. & pup. & de qua dixi in §.codicillius, alias limitationes tradet gl.in d.l.eam quam.

3 Quid ſi hęres rogatus reſtituere fideicommiſſa, deceſſerit ante hæreditatem ab ipſo aditam, num hæredis hæres fideicommiſſum reſtituere teneatur,quęritur? Reſp. Si hæreditas illa non tranſmittitur vel ſolo iure,vel deliberandi,ſuitatis, aut ſanguinis,vel reſtitut. niſi ſit adita, tunc hæres eius non poteſt cogi adire ſecus ſi aliquo iure ad hæredem tranſmitteretur, vel iuſſus eſſet adire a iudice.ita tradunt Doctorum in l.eam quam,& præcipuè Iaſ.n.21.Bart.in le. cum plures,§.meſſem,ff.loc.l.2. §.*Labeo*,ff.ne quid in loc.publ.in l.non ignoſtam,*C*.ad Trebel.comm.opin. aſſerit Socin.l.filiofam.ff.de legat.1.num.71. Et dixi de hoc aliquid in §. trãſmiſsio, quæſt.28.

4 Quæro,an non propria authoritate poſſit fideicommiſſum apprehendi? Reſpondeo.In fideicommiſſo particulari non eſt dubiũ,quod nequeat quoniam in hoc legato per omnia æquiparatur, & regulariter etiam obtinet in fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ etiã iuxta nomen ſuum, per hæredem debent reſtitui verbo,vel facto, vt in lege facta,& in lege reſtitutam, ff. ad Trebellian. & eſt communis opinio Doctorũ in d.leg.reſtitutam, communemq. dicit, Dec.conſ.424.nu.15. quam etiam extendit ad caſus,in quibus reſtitutio facta ſit ipſo iure,vt notatur per glo. in l. 1.§.ſed quoties,in verb.actiones,ff. ad Treb.& alia allegat, huius tamen ampliationis contrarium, ex veriori,& cõmuni, per multas rationes, & iura tenet Zacchard.in l.ſi *C*.de edic.*D*.Adr. tollen.vt teſtatur Burſ.conſ.89.nume. 16.Poteſt item propria authoritate apprehendere fideicommiſſum fideicommiſſarius, ſi alienatum eſt ab hærede, & penes tertiũ fuerit,ſiqui penes grauatum nullum amplius ius vel actiones ſunt, quæ cedi poſſunt, iuxta gloſſa in leg.penult.C.ad Trebell.& commun. Doctorum ſententiam, vt teſtatur Socin.iun.conſ.*129*.nu.16.volu.1. quod procedit etiam, ſi teſtator ipſi poteſtatem fecerit, vt dicit Bart. in lege nemo poteſt,ff.de leg.1.per gloſſ. in le.Titia, cum teſtamento,§.Lucius,ff.de leg.2. quem ſequuntur cæteri,vt teſtatur Iaſ. in d.l.nemo poteſt, & præſertim Deci. d.conſil.424.qui intelligit etiam de ta

cita permiſſione, puta, ſi inſtituit cum omni meliori modo, vel voluit libere ad eum bona peruenire, vt probant Doctorum quos allegat ex Iaſone, & aliis, Plures, Petr. Anchor. lib. 2. q. 40. num. 4. 5. 6. & 7. Burſat. conſ. 89. n. 15. & 16., vel etiam ex alia coniectura hoc coniici poteſt, vt tradit Bart. in d. l. Titia, Dec. d. conſ 424. Tiraq. in trac. le morte ſaiſit le viſ. char. 63. Dixi etiã de hoc §. fideicommiſſum, q. 4.

5 Quæro hic etiam, quando ipſo iure fideicommiſſum tranſeat in fideicommiſſarium? Reſpondeo. Cum nihil iuris apud inſtitutum reſidet, puta, quãdo alienauit, vt modo diximus. Item, quando fideicommiſſum debetur eccleſiæ, ita tenet Barto. in capitu. filium adultum, Petr. de Anchor. & Imol. ca. cum tibi, extra de teſtamen. Bald. in lege quod pauperibus. C. de epiſc. & cle. Hanc commun. & veram dicit Iaſo. in l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. quæ opinio ſecundum eundem ibid. locum habet in quauis pia cauſa, quamuis Bal. cum aliis contra ſentiat, vt teſtatur Tiraq. de priuileg. piæ cauſ. priuil. 39. quibus addunt DD. in l. 1. §. ſed, & quoties, & le. ex eſſe. ff. ad Treb. Iaſ. in l. filius, fa. ff. eo. n. 87. fideicõmiſſum conditionale adueniente conditione, tex. eſt in l. 1. §. ſin autem, C. commun. lega. eſt enim & in illis caſibus quodammodo alienatum omnibus.

Quæſtio XV.

SVMMARIA.

1 *Quæ ſint reſtituenda fideicommiſſario.*
2 *An etiam fideicommiſſum relictum in codicillis, teſtamento annullato.*
3 *Num ſingulæ res ſint reſtituendæ.*
4 *An reſtitutione facta poſſeſſio quoque transferatur.*

IAm quæro, quę ſint reſtituenda? Reſpon. quicquid hæres, grauatus reſtituere, habet titulo hæreditario, l. 1. §. id quod natura, ff. ad l. falcid. l. in fideicõmiſſariam, in fi. ff. ad Treb. niſi teſtator aliud diſpoſuerit, aut filius vniuerſalis hæres inſtitutus ſit, vt reſtringit Cum. conſil. 37. num. 2. & dicit in §. fideicommiſſum, q. 47 & ſeqq. ubi plene ſcripſit S. M. quæ veniãt reſtituẽda ad, quę iã, ſolum te remittam.

2 Quæro, num fideicommiſſum relictum in teſtamento annullato, debeat reſtitui? Reſp. quamuis ex teſtamento per querelam infirmato, & ex illo, qđ preteritione ruptum clauſula codicillari ſuſtentatur, legata, & fideicommiſſa debeantur, ſecundum communem, ut teſtatur Burſat. conſil. 15. num 3 & Vand. variar. quęſt. libr. 1. quęſt. 6. vbi hoc de iure contrarium defendit, quo ad teſtamentum per querelam reſciſſum. cui ego adſtipulor, qui tamen ex teſtamento ipſo iure nullo hoc non cõcedit, lib. eod. quęſtio 19. quia codicilli ſequuntur ius teſtamenti, ſecundum illum, ſed Caſtrenſ. & DD. communiter ad l. 1. C. de codi. Iaſ. & ſi in l. poſt per cerit, §. vlt. ff. de liber. & poſthum ut idem teſtatur, contrarium ſtatuũt, quia non ab initio uim traxerunt codicilli, ex teſtamento, ſed ſuo iure conſiſtunt, unde etiam Burſat. conſ. 15 num. 7. ex communi concludere videtur, quod fideicommiſſa ex codicillis etiam annullato, ut loquitur, teſtamento, debeãtur pręſtari, quod concederem, ſi teſtator, non reſpex t ad teſtamentum, & omnino codicilli ſunt ſeparati ab eo.

3 Quęro, num ſingulę res ſint reſtituẽdę, an ucro una, uel aliquibus traditis reliquę cenſeantur etiam reſtitutę? Reſpondeo, quod ſic de ea mente reſtituatur una res hęreditaria, ut ad omnes reſtitutionis effectus trahatur, text. eſt in dicta lege reſtituta, ff. ad Trebel. quem firmant glo. Bart. Alex. & alii communiter Doctorum Dyn. in c. 1. nu. 22. de reg. iur. in 6. & hoc facile procedit in acquiſitione dominii, quia, & adiens ſeu

agnoſcēs vnam rem hæreditariam, intelligitur omnes acquiſiuiſſe, l. qui totam, ff de acquir. hær.

4 Sed in poſſeſſione aliud eſt, quam nō acquirit, niſi corporaliter vnam quam uis rem apprehendat, l. cum hæredes, ff. de acq. poſſ. l. 1. §. Scæuola, ff. & ſi te ſtam. liber. eſſ. iuſſ. vt dixi in §. acquiſitio hæreditatis. Nec obſtat, quamuis poſſeſſio acquiſita ius ſit, quo ego rem teneo, l. 1. §. ſi vir vxori, l. peregrè, ff. de acqu. poſſ. nam nobis ſermo eſt de poſſeſſione acquirenda, quæ facti, non de acquiſita, quæ iuris eſt alicuius, & qualem liberis diximus eſſe in bonis ſuorum parentum, l. in ſuis, ff. de lib. & poſthu. in legati vero præſtatione poſſeſſio transfertur, nō dominium, quod ipſo iure ad legatarium tranſit.

Quæſtio xvj.

SVMMARIA.

1 *Quibus ſit inſtituēdū fideicommiſſum.*
2 *An opus ſit decreto iudicis, cum a tutore reſtituitur fideicommiſſum.*
3 *Num tutor ſibi reſtituere poſſit.*
4 *Quibus ſit reſtituendum, ſi fideicommiſsū eſt familiæ factū, vel relictū.*

1 QVæro, quibus ſit reſtituendum fideicommiſſum? Reſpōd. Omnibus fideicommiſſarii, qui capaces ſunt, quiue hæreditatem poſſent adire ſi inſtituti eſſent, vnde fit, vt pupillo ſine tutoris authoritate reſtitui nequeat, nec tutori abſque pupillo, tex. eſt in d. l. reſtituta, §. pupillus, vbi gloſ. & DD. inſuper dicunt, quod neq. alter ſine altero, pupillus ſine tutore, & contra, reſtituere poſſit, quod in adulto non obtinet, nam et ſine curatore reſtitui poteſt, atque abſque eo ipſe alius reſtituere, tenet gl. & communiter doct. in l. 1. §. quæſitū, ff. ad Trebe.

2 Cum reſtitutione transferatur dominium, & translatio huius ſit alienatio, quæ per tutorem regulariter fieri non poteſt, præſertim ſi res immobilis fuerit, ſine decreto, quæro igitur, an etiam in reſtitutione ſit neceſſarium, vt iudicis decretum interponatur? Reſpond. Dubitabilis hæc eſt quæſtio Angelo, in l. 1. §. quæſitum, ff. ad Trebel. qui tamen cum Bart. & Rom. ibid. cum Alexand. in d. §. pupillus, diſtinguit inter ceſſionē volunt. & neceſ. In hac cōcludit per l. 1. & l. prędium, C. quando decret. opus non eſt, non requiri decretū iudicis, in illa non niſi in certis caſib. a legibus expreſſis. Quæ opinio, & vera, & communiter recepta eſt, ſicut dicit Salic. in d. l. prædium, vt alienatio facta ex patris, vel teſtatoris voluntate valeat ſine decreto.

3 Sed an tutor ſibi reſtituere poſſit fideicommiſſum quęritur? Reſpondeo. Quod non, ita tenet Bart. in d. §. quæſitum, & hæ ſententia communiter approbatur, vt atteſtatur ibi ad Bartolo Alban. quoniam nemo poteſt ſibi auctor eſſe in reſtitutione iuris, licet in actu nudi facti, vel contractu, in quo tutor ſolus obligatur, vel vltro citroque obligatorio, quem bona fide, & palam facit, vt gloſſa, & Doctorum communiter hoc dicant, teſte Alexand. d. §. quęſitum, num. 2. in hoc itaque caſu iudex erit, qui tutoris ſuppleat vices, quemadmodum communiter approbatur, vt refert Alexandro in dicta §. pupillus.

4 Quæro fideicommiſſum familiæ relictum, num omnibus de familia reſtituendum ſit, vel proximioribus? Reſpondeo gloſſa eſt communiter approbata, vt teſtatur Pariſi. conſil. 51. numer. 15. volum. 2. in lege cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2. quod fideicommiſſum reguletur, ſecundum naturam ſucceſſionis ab inteſtato, unde Doctorum omnes, teſte Pariſ. in dict. conſil. 51. num. 14. in lege

ge ſi. C. de verb. ſignif. concludunt, qđ ſi fideicommiſſum familiæ alicui relictum ſit, reſtituendum eſſe proximioribus, & plene tenet Mandell. conſil. 17. nu. 15. & conſ. 81. nu. 6. Albert. Leon. conſ. 77. num. 4. & ante eos Dec. conſi. 218 num. 14. Soc. n. 31. vol. 3. & vide quos adducit Dec. d. conſ. alios.

Quæſtio XVII.

SVMMARIA.

1 *Quomodo fiat reſtitutio.*

2 *Reſtituens non detracta Trebellian. an donaſſe cenſendus ſit.*

3 *Grauatus legatis, & fideicommiſſo uniuerſali, an duas quartas poſſit detrahere.*

4 *Quid ſi primus fideicommiſſarius rogatus reſtituere ſecundo, num primus, reſtitutione facta deſinat eſſe heres.*

1 QVæro, quomodo fiat reſtitutio? Respond: Facto, vel verbo. textus eſt in l. reſtituta, ff. ad S. Co. Trebell. eſt dictum de hac diſtinctione in §. fideicommiſſum, q. 45.

2 Dictumq; eſt in modo nominato §. quod heres reſtituens hereditatē fideicommiſſario, detrahat Trebellianicam, niſi coactus adierit. l. e. quidam totam, ff. ad Trebel. Quæro, ſi ſcienter reſtituit totam hæreditatem abſq; ea detractione, num in dubio Trebel. tantū donaſſe cenſendus ſit? Respond. Iaſon. cum Cuma. in l. ſi is, qui quadringenta, §. denique, ff. ad Trebel. n. 1. tenet, quod non, idem tamen fatentur cōem eſſe in cōtrarium, per l. cuius per errorem, ff. de regu. iur. & hæc Trebellianica ab hærede omiſſa, quemadmodum & illa, quam perdit heres, ſi adire cogitur, cedit lucro fideicōmiſſario uniuerſali, non particularibus aut legatariis; ut notat gl. Bar. & alii in d. §. denique quemadmodum teſtatur Iaſ. in le. qui quadringenta, nu. 9. ff. eo. qui legatarii non poſſunt compellere hæredem adire, ut argumentatur ibi Ale.

3 Quæro, num hæres iuſſus præſtare legata, & rogatus ſimul reſtituere hereditatem, poſſit de legatis detrahere falcidia de fideicommiſſo Trebellianicā? Reſpōdeo text. in l. Marcellus, §. item Pomponius, ff. ad Trebelliani. videtur concedere utriuſque detractionem ſine diſcrimine, gloſ. uero, & Doctorum mire variant in illo explicando, Ang. ibidem, vt teſtatur Alexand. indiſtinctè tenens omni caſu locum eſſe contributioni, hoc eſt, ut de legatis, & uniuerſali fideicommiſſo ſimul una detrahatur quarta ſiue pure, ſiue ſub conditione, partim, uel omnia ſint relicta, Bar. uero aliter diſtinguit, ut dixit in §. Trebellianica, quæſtio. ſi. S. M., cuius opinionem totus ſeruat mūdus, vt exclamat in d. §. item Pomponius, Iaſ. nu. 3. cum tamen, & ipſe quoſdam numeret diſſentientes.

4 An primus fideicommiſſarius, rogatus reſtituere, ſecundo reſtitutione, facta, deſinat eſſe heres? Reſp. gloſſ. quidem in leg. ex eſſe, verb. me puto, ff. ad Trebell. ultima negat, ſed prior affirmat, hanc idem Al. probare, illam autem dicit communiter improbatā, quia tus ciuile, cuius pars, & S. C. Trebelli. eſt, facit heredem.

Quæſtio xviij.

SVMMARIA.

1 *Quando dcat fideicommiſſum reſtitui.*

2 *Pendente conditione, ne fideicommiſſarius defraudetur, cauendum eſt, ſatiſdatione.*

3 *Et viceuerſa hæredi cauebitur.*

4 *Debet item conſcribi inuentarium,*

5 *Vt poſſit commodius ratio reddi.*

6 *In quantum tantum dolus, & lata culpa venit.*

7 *Num fideicommiſſum cōditionale, & in diem*

in diem incertum, poſſit reſtitui ante euentum.

8 *An fideicommiſſum poſt mortem hæredis pauperibus reſtituendum, in vita reſtitui poſſit.*

9 *Filius fideicommiſſo grauatus, quando reſtituere teneatur.*

1 QVæro nunc, quando debeat fideicommiſſum reſtitui? Reſp. Si purum eſt, ſtatim ab adita hæreditate debetur, ſi vero conditionale, vel in diem certum, ante diem, vel conditionis euentum non cogitur hæres reſtituere, tex. eſt in l. filium. C. famil. herciſc. glo. & DD. ibi. vt ſup. quoque diximus de legato reſtituendo.

2 Sed ne interim, dum fideicommiſſũ eſt in ſuſpenſo, defraudetur fideicommiſſarius, cauebit illi hæres, vt quibus dieb. teſtator dari fieriue voluit, his diebus detur, vel fiat, textus eſt expreſſus in l. legatorum, ff. vt legatorum, ſeu fideicomm. ſeruand. cauſ. caueatur, vbi glo. Bar. & alii communiter DD. & dixi de illa ſupra qu. 10. eaque petitur, nõ iure actionis, vel obligationis, quia adhuc nulla eſt, ſed futura ſperatur, venium officio iudicis nobili, vt docet Barto. in l. licet. ff. eod. per l. 5. ff. de ver. ob. & l. 1. ff. de prætor. ſtipu. & inſtit. de diuiſ. ſtipul. per totum, qui ſi cauere nolit patietur immiſſionem in poſſeſſionẽ bonorum hæreditatis, l. 13. & paſſim per totum tit. ff. vt in poſſeſ. legat. ſeu fideicomm. ſeruãd. cauſ. eſſe liceat. Fiſcus tamen quia ſemper locuples p̃ſumitur a ſatiſdationis onere ſubleuabitur, d. leg. §. ſi ad fiſcum, gl. & communem, ibid. DD. quod quoque obſeruatur, ſi cautionem illam teſtator remiſit, nam tunc vrgeri nequit ad ſatiſdationem, adeo etiam ſi bona hæreditaria diſſiparet hæres, text. eſt in l. quæ filium. ff. eo vbi glo. Bar. & DD. ſed de euictione nunquam cauebit, quoniã fideicommiſſarius ſuccedit teſtatori, non grauato, l. cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulg. l. ſi ſeruo, ff. de hære. inſt. Paris. conſi. 62. num. 5. lib. 2.

3 Et vice verſa fideicommiſſarius tenetur cauere hæredi de euictione prælegati, vel præcepti, l. 69. l. 72. ff. ad Trebel. de indemnitate reſtitutæ hæreditatis, l. 36. ff. ad Trebell. & de reſtitutione, quod amplius acceperit nomine fideiuſſorum, quam licuerit, l. prima, §. 5. & 6. ff. ſi cui pluſquam per Falcid. licuerit, vt glo. & communiter in dd. legibus ſeruant.

4 Quinimo debet conſcribere etiam inuentarium, quoniam ad rationes reddendas tenetur, omnis enim a quo poſcuntur bona, ad bonorum conſignationem obligatur, inuentarium namque fundamentum rationum eſt, ita tenet Picus l. poſt contract. ff. de donati. quod in praxi receptum eſt, velut affirmat Arius Pinel. l. 1. part. 2. nu. 23. C. de bon. quæ lib.

5 Ad rationes autem reddẽdas quod adſtringatur, probat l. cũ tale, §. quid ergo, ff. de condit. & demonſt. ubi Bar. Bal. caſtr. Imo. & communem ſcribentes, ut aſſerit Pariſ. cõſ. 25. n. 72. l. 2. Oldr. conſi. 134. nu. 2. Corn. conſ. 303. n. 23. vol. 1. Ruin. conſi. 159. n. 25. vol. 3. Crau. conſ. 295. hanc communem, ait Cacher. deciſ. Pedemon. 174. num. 22. niſi teſtator prohibuiſſet reddere rationes, Curt. ſeni. conſ. 27. nu. 9. & 10. Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 7 tit. 6. num. 4.

6 Tenetur autem hæres in reddendis rationibus de dolo, & lata culpa, vt textus habet, in l. 22. §. 3. ff. an Trebel. ubi etiam Bart. cum aliis, præcipue Gothofredo, idem hoc tradunt. Vnde fit, ut non poſſit alienare, uel alias doloſè diminuere, res fideicommiſſo ſubiectas, quemadmodum dixi inf. q. 23.

7 Quæro, num hæres poſſit reſtituere fideicommiſſum conditionale, uel in diem incertum relictum, ante euentũ uel aduentum eius? Reſpondeo, quod non, niſi fideicommiſſarius, qui certius

eſt,

eſt, voluerit, ita tenet Iaſon in leg. poſt mortem, C. de fideicomm. per l. ſtipulatio iſta, §. inter certum, ff. de verb. obl. vbi hoc idem tenere ait Barto. & alios omnes, qui tangunt eam quæſtionem, ſecus eſt cũ dies certa apponitur, quia hæredis gratia adiectus putatur in dubio, l. cum tempus, ff. de regul. iur. vbi Dec. & communiter DD. omnes, quod tamen non procedit, ſi fideicommiſſum eſt pluribus relictum, l. filiusfam. §. diuus Seuerus, ff. de lega. 1. ita tenet Bart. & alij DD. in d. l. poſt mortẽ, vt teſtatur ibidem Iaſon. Oſnacus q. Academic. 56. n. 1. quia intereſt eorũ, quibus debeat reſtitui, ne ante diem fiat reſtitutio, poſſent enim aliqui interim decedere.

8 Neque reſtituere poteſt hæreditatẽ in vita, ſi poſt mortem iuſſus eſt pauperibus reſtituere, & ſi hoc facit, teſtatoris voluntatem non implet, quia fieret præiudicium pauperibus, poſt obitum hæredis futuris, ita tenet Bar. Angel. Iaſon & DD. in d. l. poſt mortem, communem hãc dicit Deci. in d. l. cum tempus. Contrariam opinionem, ait magis communem Cagno. in d. l. cum tempus, quem videtur refellere alia cõmuni Suar. l. quoniam, C. de inoffic. teſtam. quæ dicit, quod dans fideicommiſſum in vita, donare, non reſtituere credatur, quod quoque verum puto, & communiorem opi. Dec. per ea, quę tradit Alex. in l. ſtipulatio iſta, §. ſi quis dolum, ff. de verb. obl. nu. 6. & probat per l. vnum ex famil. ff. de leg. 2.

9 Sed quęr. ſi filius grauatus eſt fideicommiſſum reſtituere, quãdo id teneatur facere? Reſp. ſi deceſſerit ſine liberis, tex. eſt in l. cum auus, ff. de cond. & dem. l. cum acutiſſimi, C. de fideicom. vbi gl. & Doct. communiter, hanc cõmu. dicit Ruin. conſ. 131. vol. 3. qui extendit, licet fideicommiſſum ſit relictũ eccleſiæ, uel piæ cauſæ.

Quæſtio xix.

SVMMARIA.

1 *An hæres cogi poſſit adire, & hæreditatem reſtituere a fideicommiſſario vniuerſali.*

2 *Qua actione reſtitutio petatur.*

3 *An præſcriptio rerum fideicõmiſſo ſubiectarũ currat, & ſi qua currat, quo pacto fideicõmiſſario ſuccurratur.*

1 NVnc quæro, quid ſi hæres noluerit adire hæreditatem, & reſtituere eam? Reſp. cõis eſt DD. ſententia, ꝙ officio iudicis cogi poſſit a fideicõmiſſario vniuerſali, non autem particulari, vel legatario, text. eſt in l. cogi, ff. ad Treb. vbi gl. & DD. communiter, eamque magis communem teſtatur Alex. in l. ita tamen, §. ſi pater, num. 1. ff. ad Treb. & dixi ſupra §. acquiſitio hæreditatis, item in §. fideicommiſſum, q. 46. Nec refert, licet patronus ſit inſtitutus in portione debita, vel filius in legitima, nam nihilominus compelli poſſũt, iuxta d. l. tamen, §. ſi patronus, & gloſſ. ibid. vbi eam magis communem teſtatur idem Alex. quod tamen accipe, vt filio ſua legitima ſit libera.

2 Sed ſi adiuit hęres hæreditatem, vt fideicommiſſarius illam conſequatur, qua actione reſtitutionem petet? Reſpondeo, diſtinguendum exiſtimat Alexan. in l. per omnia, ff. de legat. inter ius, ff. orum, & nouum, illo uult petẽdum eſſe officio iudicis, ſed communis eſt, quod ſemper actione perſonali, ut dixit in §. fideicommiſſum, quæſtione 46. S. M.

3 Quoniam ſupra dixi, quæ actiones competant fideicommiſſario, § fideic. q. d. 46. & §. legatum, quæſtio. 74. Item quod præſcriptio non currat in rebus fideicommiſſo ſubiectis, longi tempo-

Digitized by Google

5 Infertur tertio ex eo, quod heres neque teſtari poſſit de re alienari prohibita. Nam hæredem inſtituere, eſt herum uel dominum facere rerum & iurium ſuorum, quia hæres antiquis dominum ſonabat, & de iſto text. eſt in l. ſi quis, §. certum, eſſe ſancimus, Co. de ſecund. nuptiis, & alienare prohibitus non poteſt per actum inter uiuos, nec per actum ultimæ uoluntatis, ut traditur per gl. Bar. & alios in l. ſi ita quis §. ea lege, ff. de verbo. obliga. & in d. §. diui, omnes ſcribentes, ut atteſtatur Pariſ. conſil. 32. num. 32. libr. 1. & hoc communiter tenent Doctorum ut aſſerit Romulæ, in tract. de bonis extra famil. non alien. num. 95. ſi prohibitio alienationis eſt facta reſpectu ſingularum perſonarum, vel ſi teſtator voluiſſet bona ſua manere in familia ſua, ita tenet Soc. conſi. 227. num. 9. libro 2. Dec. conſil. 23. comm. dicit idem Dec. conſil. 481. quoniam cum teſtator dicit, ſe uelle penes familiam bona manere, fideicōmiſſum inducit quod teſtamento fideicommiſſario adimi non poteſt, Sonci. in l. qui Romę, § cohęredes, ff. de uerb. oblig. & dixit in §. fideicommiſſum, q. 5. latiſſime & diſtincte, clariſſimus uir Michael. Graſſ. ſocer meus.

6 Sin uero prohibitio alienationis facta eſſet ſimpliciter, & abſolute tunc non cenſetur incluſa hæredis inſtitutio, quia hæc alienatio quandam neceſſitatem ſapit, tex. eſt in l. ex hoc §. alienare, ff. de al. iudi. mu. cauſ. fac. & hoc in caſu poteſt inſtituere etiam extraneum heredem, ita tenet Bar. in l. peto §. fratre, ff. de l. 2. Bal. in l. ea l. Cod. de cond. ob cauſ. hanc com. dicunt Alex. conſi. 115. uol. 2. & conſi. 53. uol. 3. Couarr. in c. Raynald. nu. 7.

7 Quod ſi uero teſtator prohibuiſſet bona extra familiam alienare ſuam communiter Doctorum & ſecundum communem, ut teſtantur Gabr. comm. concluſ. lib. 4. tit. de fideicommiſſ. conclu. 10. & Romulæ. d. tract. nu. 92. intelligunt, & uolunt, ut extraneum quidem hæredem inſtituere non poſſit, ſed bene ſucceſſurum ab inteſtato, uel qui eſt de familia. Quod tamen, ut num. 5. dixi plurimi negat, uerum quia inducitur fideicommiſſum, nec communis illa habet leges pro ſe, inter negantes autem ſunt præcipue Ioan. Crot. & Feder. Illerd. in d. §. diui, qui hanc contrariam frequenti, interpretum calculo aiunt probatam, hanc indiſtincte, tenent recentiores omnes, ut teſtatur Romulæ, dicta tract. numer. 93. atque ab hac non ſolum in conſulendo, ſed etiam in iudicando, monet non eſſe recedēdum, pluresque pro hac adducit quemadmodum Gabr. in dic. concluſ. 10. a qua nec ego diſcedendum, exiſtimo, præſertim ſi uerba prohibitionis diſpoſitiue, ut, hæres meus non alienet bona mea, quia uolo ea manere, in mea familia, uel bona alienari prohibita in familia mea, ut remaneat uolo, uel quando expreſſe dixit, ut de hærede in heredem tranſeant bona, uel ut ſemper & perpetuo ad maſculos, uadant, tunc ſimplex & abſolutum inducitur & fideicommiſſum, ut eſt dictum in §. fideicommiſſum, quæſtio. 5. ſi prohibitio autem facta eſt ſimpliciter, ne alienentur bona extra familiam, tunc euentuale fideicommiſſum, uolunt nonnulli, ſcilicet tum quando res prohibita eſt alienata in extraneum, & hanc communem dicit Deci. conſilio 23. in quo tamen teſtatoris mentem puto ſequendam, vt ſi ex ueriſimilibus conijci poſſit, quod de herede in hæredem tranſirent bona uel ut ſimplex ſit fideicommiſſum id obtineat. Nam communis eſt opinio ſecundum Pariſius conſil. 32. numer. 7. uolum. ſecundo quod teſtatoris, uoluntas debeat attendi, maxime in fideicommiſſis, quæ in dubio relicta, pręſumuntur, ſi teſtator prohibuit, ne bona exeant de familia ſeu domo,

utra-

vt tradit Alex. & Soc. in d. §. cohære-
des. & reliqui ſcribentes poſt Bart. in
dic. §. diuiſ. cui idem affirmat Pauſ. d.
conſi. 52. [illegible]

8 Quæro, num ſuper rebus alienari,
prohibitis contractus iniri poſſit per
quem dominium transfertur ſi conſen-
tiantur, quorum fauore prohibitio eſt
facta? Reſpondeo, quod ſic, per textus
clares, in l. nihil, §. 1. ff. de leg. 1. l. quo-
ties, C. de fideicommiſſ. vbi gl. Bar. Iaſ.
& alij DD. glo. in l. Caius, ff. de pigno.
actio. Bart. & omnes DD. in l. quæ do
tis, ff. ſolut. matrim. vt teſtatur Romu-
læ, in d. tract. nu. 204. & Ang. in dicta
l. quoties, fatetur ſe ita multoties Peru
ſij practicaſſe. Ex hoc Romulæ. in d. lo
co cautelam ducit, vt ſi quis emeret bo
na prohibita alienari, procuraret ſibi
fideiuſſores dari de euictione, ad quos
ſpectaret ius reuocandi alienationem.
Nam fideiuſſione tacite conſenſerunt
in venditionem, vnde reuocaturi con-
tractum repellerentur exceptione do
li, l. except. C. de euict.

Sed quia hæc omnia fraudi eſſēt po
ſtea ex conſentientibus naſcituris, qui
non minus per prohibitionem cenſen
tur vocati, quam iam nati, l. ſi cogna-
tis, ff. de reg. iur. Fulg. & Iaſ. in d. l. quo
ties, quoad illos, ille conſenſus vel fi-
deiuſſio nihil operabitur, Io. de Anan.
conſi. 47. quod Iaſ. in d. l. quoties quo-
tidianum, notabile, & digito ligādum
putat. Aliam cautelam circa alienatio
nem, vt impune fiat, & irreuocabilis,
tradit Iaſon ex Bart. in d. l. quoties, vt
ſi teſtator reliquit domum vel fundū
pluribus, & prohibuit ne talem domū
poſſent alienare, & ſi quis partem ſuā
alienauerit, quod accreſcat non alie-
nantibus, ſi vnus iſtorum vult aliena-
re partem ſuā, requirat hæredes quod
emant, ſi ipſi recuſant emere, poteſt
cuicunque velit extraneo impune vē-
dere, & ad hoc allegat textum, in l. qui
Romæ, §. cohæredes, ff. de verb. oblig.
quem textum ibidem Bar. ait ſingula-
rem, ego vero huic materiæ non acco-
modum dico, loquitur enim de cohæ-
redibus ſeu pœna paciſcentibus, ſeu ſti
pulantibus rem non alienari, non autē
de teſtatore alienationem prohibēte,
& contra Bar. eſt magis communis o-
pinio, quemadmodum teſtatur Rom.
ibi. n. 57.

9 Quæro ad dicta, num res prohibita
alienari poſſit præſcribi? Reſpondeo,
communis eſt DD. in l. 1. ff. de vſucap.
ſententia, quod præſcriptioni, tāquam
iuri publico, priuatis conuentionibus
non poſſit renunciari, quare etiam exi
ſtimatur, quod nulla diſpoſitione vl-
tima poſſit inhiberi, l. nemo poteſt, ff.
de leg. primo, deinde ſi conſenſus illo-
rum, ad quos alias res alienari prohi-
bita deueniret, efficit vt valida aliena-
tio, cur nō idem efficiet patientia cum
tempore nam & patiendo rem præſcri
bi, videtur quis conſentire, l. alienatio-
nis verbum, ff. de verb. ſigni. quinimo
magis conſentire creditur, l. longe, ff.
de diuerſis & temp. præſcript. & hanc
rationem Romulæ in d. §. diui, n. 200.
putat firmam, illam autem, licet cōmu
nis ſit, non arbitratur veram, quia te-
ſtatoris voluntas, & lex, a patri proce-
dant, & ſi hęc vſucapionem prohibere
poteſt, etiam teſtator poterit. Verum
omiſſis rationum pugnis, omnes con-
ſentiunt, rem alienari prohibitam præ
ſcribi poſſe, vt ſupra quoque de re fi-
deicommiſſo ſubiecta, dictum eſt.

10 Quæ etiamſi ſecundum communē
ſemper & perpetuo procedant, ſine ex
ceptione, tamen cum Romul. nec con
tra Iaſonis aliorumque mentem, qui
volunt conſenſum viuentium in alie-
natione, non obeſſe nondum natis, di-
co rem quidem alienari prohibitam,
contra natos & illos, qui poſſunt agere
poſſe præſcribi, ſed contra naſcituros
minime, quoniam illi nondum poſ-
ſunt agere, & nō valenti agere, nō cur
rit præſcriptio, iux. l. ſuper annali, circa
fi. C. de annali excep. & ibi. DD. quam

ratio-

rationem Romulæus in d. §. diui.nu. 201. affirmat eſſe inconuincibilem.

Quæſtio xxj.

SVMMARIA.

1 *Quotuplex ſit alienationis prohibitio.*
2 *An cauſa prohibitionis ſẽper ſit exprimenda & tacitæ prohitionis recenſentur exempla, uſque ad nu. 6.*
7 *Quæ cauſæ ſint prohibitionis.*
8 *Si familię cauſa prohibitio facta eſt qui ſub nomine familiæ contineantur.*
9 *Filius prohibitus extra familiã alienare, num poſſit uendere uni ex illa.*
10 *Res reſtitutioni obnoxia non poteſt alienari.*
11 *In re alienata contra teſtatoris prohibitionem, an omnes ſimul admittantur, an uero ſucceſſiue.*
12 *Num hæres alienans, ſolum partem ſic alienatam amittat, an uero totam hæreditatem.*

1 QVæro, quotuplex eſt alienationis prohibitio? Reſpondeo prohibitio eſt ualida uel inualida, hæc ſimpliciter fit, ut, nolo vt hæres meus alienet uel prohibeo bona alienari, illa quæ habet appoſitam cauſam & quidem iuſtam, ob quam prohibitio fit, utraq; ſe eſt perſonalis uel realis, illa eſt, quando teſtator fecit prohibitionem certæ, & nominatæ perſonæ, vel etiam pluribus, hæc quãdo prohibitio iniuncta eſt rebus, ut uolo quod bona mea non alienentur. De quibus oĩbus dixit in §. fideicommiſſum, q. 5. ſocer meus.

2 Quæro, num cauſa prohibitionis ſẽper ſit exprimenda? Reſpondeo, quod non, nam ſæpius inducitur & colligitur ex alijs. Cuius rei Alex. in d. §. diui, habet quædam exempla. Primum eſt, vt ſi teſtator habuerit turrim aliquam in patrimonio ſuo quę poteſt eſſe tutela & protectio illorum, qui ſunt de agnitione ſua, quam ſi dixerit, nolo alienari, creditur prohibuiſſe ob cõſeruationem agnationis, ideoque ualet prohibitio, eam tenet gloſ. Cyn. & alij in l. quoties, C. de fideicom. Bald. in l. 2. C. de vſuc. cũ quo trãſeũt omnes DD. vt teſtatur Romulæ, in d. §. diui. nu. 9.

3 Secundũ exemplum eſt, quando teſtator, ratione odij certę perſonæ, noluit fundum alienari in Titium, quoniam alia cauſa non expreſſa, talis prohibitio tenet l. codicillis, §. matrem, ff. de legat. ſecũdo, l. cum ita legatum, ff. de condition. & demonſtrat. vbi DD. idem tenent uelut atteſtatur Alex. in d. §. diui.

4 Tertium exẽplum cõplectitur res alias alienari illicitas, niſi in certis caſibus, qui etiam per ſimplicem prohibitionem prohibiti cenſentur, per §. ſanctiſſimas in authen. de ali. & emphyt. & l. 2. C. de uſuc. pro empt. glo. in ca. vera de cond. appoſ. hanc comm. aſſerit Rom. in d. §. diui, a qua tamen ipſe recedit, & meo ſenſu, non male, infirmiora namque ſunt iura allegata, quã vt vulgatam & firmam regulam labefactare poſſint.

5 Quartum exemplum ab Alexandro poſitum eſt, quando teſtator dixit, ſi alienaueris bona mea perueniant ad Titium, l. Stichus ſeruus, ff. de manumiſſ. teſta. Bart. in dict. l. filiusfamil. §. diui, Petr. & Cyn. in leg. fin. C. de reb. al. Bald. in l. ea 1. C. de condi. ob. cauſ. Barto. & DD. in l. quis abſenti, §. primo, ff. de acqu. poſſ. prohibitio autem hęc ualet quia ſub cõditione facta eſt ſecus ſi diſpoſitiue fieret nullius eſſet ponderis.

6 Et Iaſonæ Romulæus, in dicto §. diui, adhuc duo alia allegat exempla, noſtro articulo cõuenientia, ſi ſcilicet teſtator prohibuiſſet alienari ſeruum ſuum, uel interdixiſſet alienationem

pro-

prodigo, vel minus induſtrio hæredi, quia utriuſq. proſpexiſſe præſumitur, huic ne bona diſperdat, illi ne in durio rem hominum incidat, & haſce ſuas limitationes probat Romulæ, per l. Titio centum, ff. de condit. & demonſtr. Bar. & alios DD. in d. §. diui.

7 Ex modo dictis conſtat quod prohibitio nulla ualet, niſi quæ fiat cum reſpectu tertiæ perſonæ, & cauſæ, tanta enim alienationis rerum utilitas, & in ſocietate humana neceſitas, rerumq. libera adminiſtratio, ut nõ niſi ob certam cauſam inhiberi poſſit quæro igitur, quæ ſolet illa cauſa iuſta eſſe? Reſpo. uariæ poſſunt eſſe cauſſæ, ob quas alienationem ſuarum rerum prohibet ſed inter illas præcipua eſt fauore familiæ, ſecundum ea, quæ notant DD. in d. §. diui. ac modo dicta.

8 Quæro, ſi prohibitio fauore familia facta eſt, teſtatorque noluerit ut bona ſua in ipſa maneãt, ſub familiæ nomine qui eueniant? Reſpõdeo, nollo hoc in loco examinare homines familię ſignificatus, quos DD. habent l. pronunciatio §. familia, ff. de verborũ ſignificatio. ſed ſolum in hac materia, quid comprehendat ſecundum DD. dicam, comprehenduntur autem homines agnati, nati & naſcituri, maſculi, & fæminæ, l. peto, §. fratre, ff. de leg. 1. l. uoluntas, C. de fideicommiſſ. ubi hoc omnes affirmat DD. ut refert Romul. in dicto §. diui, num. 102. uerum deſcendentes ex fœminis, quia agnationis iure non ueniunt, ut DD. in l. fin. §. perſcripſerunt, C. de verbor. ſignific. tradunt, caput enim eſt alterius, & finis ſuæ familiæ, ſub eius nomine non continebuntur.

9 Quęro, filius patre prohibitus bona alienare extra familiã, an poſſit uendere uni ex familia? Reſpondeo quęſtionis huius ſolutio pendet ex illa, num prohibitus alienare poſſit hæredem inſtituere, de qua dixi ſupra, q. 20. nu. 5. ſed hic diſtinguendum puto hoc modo. prohibitio illa eſt perſonalis, uel realis primo caſu non tantum in aliquem ex familia diſtrahi poteſt, ſed & ita diſtrahitur, ut poſtea in quem uis alium tranſferri poſſit, & hoc probatur ex tex. in l. pater, §. quindecim, ff. de l. 3. cui ad ſtipulatur Bar. et omnes DD. ibi quemadmodũ fatetur Roma. in d. §. diui. nu. 147. Nam iuxta Pariſ. & alios DD. plurimos quos receſet in conſi. 88. n. 10. uol. 2. prohibitio perſonalis, perſonam non egreditur. Poſteriore caſu ſubdiſtingue. Prohibitio illa facta eſt, ut bona maneãt perpetuo in familia uel ne extra familiam alienentur, hoc caſu plurimum diſſentiũt DD. aliјs exiſtimantibus, quod licita ſit alienatio, ſed non extra familiam, nõnulli putãt quod fideicommiſſum inducatur in euẽtum, ſi bona extra familiam alienantur magis tamen communis opinio eſt, ut ſcripſi ſupra, q. 19. num. 5. ut & in hoc & in omni alio caſu, realis prohibitionis fideicommiſſũ inductum exiſtimetur, Pariſ. conſil. 1. num. 35. cõſi. 52. uol. 3. quia quorum gratia bona prohibentur, alienari, dicuntur fideicommiſſariј, l. peto, §. fratre, ff. de leg. 2.

10 Fideicommiſſum uero uel res reſtitutioni obnoxia alienari non poteſt, l. ult. ff. de leg. 2. l. res quæ, §. quia C. cõmun. ubi gl. & communiter DD. eamque communem teſtatur Alex. in leg. Marcellus, §. res quę, ff. ad Trebel. niſi eſſet fideicommiſſum conditionale, ita tenet Bar. in l. a filia, ff. ad Treb. Iaſ. & DD. in dicto §. quia. Natta in conſilio 28. numero primo, & ſecundo Cepha. conſi. 450. num. 6. Rolan. a Vallo conſi. 42. num. 8. lib. 2. de alienatione fideicommiſſi dixi in §. fideicommiſſum, q. 56.

11 Quæro præterea, ſi teſtator pœnam addidit, ut, ſi extra familiam alienet ſua bona hæres, capiãt ea reliqui familiares ſeu agnati, num omnes ſimul admittãtur, an ſucceſſiue? Reſp. fuerũt, qui

qui ſecundum Soc.in l.ſi cognatis, ff. de rebus dub. putarunt,omnes eſſe pariter admittendos,ſed in contrariũ facit tex.in l.cum ita,§.fi. ff.de l.eanque comm.enunciat Rom.in d.§.diui, n. 104.vſitati,n.ordinis confuſio in ſucceſſionibus non eſt præſumenda.

12 Sed quæro,an in dicto caſu hæres ſolummodo partem alienatã amittat vel totam hæreditatem? Reſp. Iacob. Butr. Alber.Sal.& Iaſ.in l.ait prætor. ff.de iureiu.Ruin. conſ.119.lib.6. volunt,quod hæres, in materia tãquam odioſa,ſolum priuetur parte alienata Ang.in conſil.118. Romul.d.§.diui, nu.209.contrarium ſtatuunt, & concludunt,quod tota hæreditate priuetur,quia conditio pro forma eſt, prohibitioque indiuiduum quiddã ſit,in quo non niſi in ſolidum peccari poteſt,l. idem iuris,in fi. l.in executione, ff.de verb.obli.ſicut in ſimili emphyteuta non ſoluens canonem, etiã quo ad obulum,cedit toto iure ſuo, ut Decia.& DD.communiter docent in lo. 2.C.de iur.emphyt.& ſupra q.4.n.1. in genere dictum eſt, quod quicũque non implet uoluntatem defuncti,priuetur omni cõmodo,quod inde conſecutus eſt,tam legatarius quam hæres.

Quæſtio xxij.

SVMMARIA.

1 *Quib. poſſit fieri ꝓhibitio alienationis.*
2 *Num legatario prohiberi poſſit.*
3 *An nomine hæredis omnis ſucceſſores contineantur.*
4 *Num in infinitum extendatur interpretatio.*
5 *Hoc ut fiat, quomodo teſtator cauẽdũ.*

1 QVæro,quibus põt fieri prohibitio alienationis? Reſpon nullis niſi qui honorantur. Nam onus qui eſt ſuſcipiendum ab eo, qui nullũ ſentit commodum, l.ſecundum naturam ff.de reg.iur. Alias ſi grauaretur odioſo hoc onere,leg.non uſque adeo, ff.ſi quis a patr.manum.fuer. l.ex facto, ff. de vulg.& pupil.l.in re mandata. Co. Mand.morientes ſingulis dominarentur uiuis,quo nihil abſurdius.

2 Quæro,num legatarius poſſit prohiberi,ne rem legatum alienet? Reſp.Socin.de l.ſol.189.l.filius familias, §.diui,nu.126.affirmat per l.Titio centũ, ff.de conditi.& demonſtrat.imo extẽdit ẽt ad res legatarii proprias.Sed cõtra hoc eſt DD.communis ſententia quæ non permittit teſtatori prohibere alienationem rerum hæredis propriarum,uelut dictum eſt in §.teſtamentum q.73.num.3.

3 De hærede non dubiũ eſt,quin prohiberi poſſit rem alienare, quæro igitur ſi uetuiſſet teſtator rem ab hæredibus alienari;an quoque eorum hæredes uetiti cenſ antur? Reſpo.Bar.in d. §.diui,quod ſic,per l.ſicut, §.pen.ff.de pign.vel hipoth.ſolu.quem ſequũtur communiter omnes DD.ibid.ut teſtatur Romulæ.nu.166.qui recte ad realem reſtringit prohibitionẽ vel æquipollentem,quia hæredis appellatione intelliguntur ẽt ſubſequentes ſucceſſores,l.qui per ſucceſſionẽ, ff.de regul. iur.niſi lex obſtet,ut in mera perſonali,quę non ualet,ut dictum eſt.

4 Non tamen in infinitum extendas, ut quidam ex magis communi faciũt referente Romulæo in d.§.diui num. 173. nam ultra quartum gradum prohibitio non porrigitur. §. pen. Noue. 108.ita tenet Bar. Alex. Iaſ.& alij in d. §.diui,lege ſi.iuſſam. ff.de leg.1.quod Alex.ſolum in deſcendentibus obtinere vult,conſi.24.vol.2.

5 Vt autem vlterius producatur,ſuadet Iac.de Beluiſ.in d.§. penult.teſtatori ut dicat,prohibeo bona in perpetuũ manere in familia mea, uel ne extra eam alienentur,& cum hoc conſilio communiter tranſeunt Doctorum

in d.§.diui,ut teſtatʼibi. Romulæ. Idē tenet Dec.con. 516.n.16. Ruin. conſ. 124.num.2.uolum.5.quem ſequũtur alij quos enarrat Anch.li.3.quæſt.21. num.9.

Quæſtio xxiij.

SVMMARIA.

1 *Quæ poſſint prohiberi ne alienentur.*
2 *An legitime prohibitionis onus poſſit imponi.*
3 *Num prohibitus alienare, poſſit detrahere Trebellianicam.*
4 *Ex uoluntaria cauſa alienari nō poſſunt ſic prohibita.*
5 *Sed bene ex cauſa neceſſaria, ut dotis & donationis propter nuptias.*
6 *Niſi ſufficiat legitima, uel deſint alia bona.*
7 *Quod ſolum in deſcendētibus obtinet.*
8 *Poſſunt etiam alimentorum cauſa diſtrahi.*
9 *Confiſcari uero nequeunt.*
10 *Niſi delinquēs ſit uſufructuarius, uel rogatus ſub conditione reſtituere, ut prius uerū ſit perpetuo, autor dubitat, quoniam ob capitis de menutionem uſufructus amittitur.*

1 QVæro item quę poſſint prohiberi ne alienentur? Reſpondeo, quæ quis poteſt uir alienare ipſe, ideoq. hæred.s re non poteſt ab alienatione arcere, ut diui in §.teſtamentum, q.73.

2 Nec ſuo p̄cepto ualet legitimę hoc onus imponere, ne alienetur, quia debetur abſque omni onere, ut in terminis tenet Pariſ.conſ.48.nu.22. libr. 1. Cuchus in tractatio legiti.rubr.legitima nullū grauamē admittit.n.15.eſtque textus in l.quoniam, C.de in offi. teſtam.& cōmunis opinio teſte Bartoli Additi.conſil.53.uerbo.legitima, cōmunem quoque dicit Anton. Gomez. uariar.reſolut.22.nu.24. Tomo.1.

3 Quæro, num prohibitus alienare, poſſit detrahere Trebellianicam? Reſpondi ſupra in §.Trebellianica, q.8. nu.8.quod cenſeatur prohibita & tanto facilius, quā legitima, quia hæc naturale debitum eſt, illa legis beneficio datur, quam deduci teſtator uetare poteſt, ut retuli q.ead.nu.1.

4 Quæro an ſic prohibita, nullo unq̄ caſu alienari poſſint? Reſpo. Alienatio eſt uoluntaria, alia neceſſaria, illa eſt quando quis commodi ſui gratia, quo de genere eſt in ſolutum pro ſuo ære alieno datio, de hac intelligentia de prohibitio, l.alienationes, ff.famil.herciſcūd.Bar.in l.Marcellus, §.res, quæ ff.ad Trebellianum, quem ibi communiter ſequuntur DD.Roman.conſilio 219.Cur.ſen.conſil.27.Math. Afflict. in tracta.iuris Protimiſeos, §.3.num. 26.de commu. teſtatur Pariſ.conſilio 98.lib.4.

5 Neceſſaria cauſa eſt, q̄ ex officij neceſſitate incumbit, ut eſt dotis, in dotē autem dari poſſe res, quæ prohibitæ ſunt alienari tenet Bar.Alexa.& reliqui Doctores excepto Iaſone in lege filiusfamilia.§. diui. ff.de legat.1.per l.a filia.leg.mulier.§.cum proponeretur, ff.ad Trebellia.& per authent.res quæ, C.communem de legat.eandem tenet Bal.in l.ſi uoluntas, C.de fideicom.Bal.& Salic.in l.pen.C.de rebus alien.Curt.ſenior cōſi.36. Rom.457. Goz.conſ.92.hanc communem & æquam ſententiam ex Ale.& Iaſo.in d. §.diui, refert Romulę, in 117.commu. & ueram dicit Rube.conſ.78.

Quod intelligo, ſi non extant alia bona, uel etiam legitima non ſufficiat ita tenet Iac.de Aret.Cin.& Salic.in d.l.uoluntas Ale.conſ.56.uolu.4.Roma.232.de comm.teſtatur.uel niſi teſtator expreſſe accepiſſet cauſam dotis, uel prohibuiſſet ne res ullo omnino caſu alienaretur, ita limita Alex.cū alijs in d.§.diui quam limitationē cōmunem enunciat ibi Rom.nu.120.

Et

7 Et hæc procedunt ſolum in deſcendentibus, vt poſſint in dotem dare res non alienabiles, extraneis aut alijs nō permittitur, vt magis communis habet concluſio, per dict. authen. res que ueluti aſſerit Alexan. in d. §. diui, nu. 10. quamuis aliqui ſint, qui tantum in filio procedere volunt in §. quamobrē, in auth. de reſtit. & fideicomm. ratio eſt, quia & defunctus ad deſcendentium dotes, ſi nemo eſſet, qui poſſit, teneretur dandas, ſi uiueret, l. fin. Co. de dot. promiſ.

8 Qua ratione filius, liceat habeat legitimam alimentorum cauſa poteſt bona prohibita alienare, uel fideicommiſſo & reſtitutioni ſubiecta diſtrahere, ita tenet Bartolus, Bald. Iaſon. & alij in d. authe. res quę, iſtam communē ait Romul. in d. §. diui, nu. 131. magis comm. teſtatur Soc. in reg. iur. 38. quod communiter DD. in ſumptibus ſtudiorum negant teſte Romulæo, qui tamen contrarium puta defendi poſſe quia cā dotis & ſtudiorum æquiparantur. Sed ego dixi in ar. collatio, ꝙ ſumptus ſtudiorum ſint de alimentorum genere, quod tamen cape cum declaratione ibidem poſita.

9 Clarum eſt ex textu in d. §. diui qđ teſtator prohiberi non poſſit, quo minus ſuis creditoribus, & fiſco ex ſuis bonis ſatisfiat, quęro an bona alienari prohibita, etiam confiſcari poſſint? Reſpondeo nemini puto dubium fore, quin poſſint confiſcari, ſi prohibens ipſe tale commiſiſſet delictum, quod cōfiſcationem meretur, quia nemo poteſt ſe eximere a pæna, & uindicta ſcelerum, quæ domini eſt, ſecus eſt in prohibitio alienare, ex cuius delicto bona ſic prohibita alienari, vt maneat in familia, a fiſco occupari nō poſſunt ſed ad inſequentes traſferuntur, textus eſt, in l. Imperator, ff. de fideicommiſſ. liber. l. ſi quinque, ff. de bon. damno ea nque commu. DD. ſententiam affirmat Rom. in d. §. diui.

10 At ſi delinquens eſſet vſuſructuarius fiſcus interim vſumfructum occupare poſſet, donec cum proprietate conſolidaretur, ita tenet Ioan. de gigātibus in tract. crim. læſæ maieſtat. qu. princip. de pænis eorum, qui commiſ. q. 3. & hanc veriorem putat Roma. d. loco per textum in l. Statius Florus, §. Corne. Felici, ff. de iur. fiſc. Sed contrarium dicunt Bal. & Sal. in l. 1. Cod. de bon. liber. uel ſi rogatus eſſet ſub conditione reſtituere pendente illa poſſet fiſcus res fideicommiſſo, & reſtitutioni ſubiectas tamdiu retinere, donec conditio eueniret, qua deficiente, in ꝑpetuum haberet, d. §. Corn. Felici, vbi hoc DD. omnes dicunt, atteſtante eodem Romulæo.

Quæſtio XXV.

SVMMARIA.

1 *Omne quod indigno aufertur fiſco applicatur.*

2 *Non itē quod incapaci, aut negligenti adimitur.*

3 *An fiſcus poſſit occupare hæreditatem ab indigno nondum aditam.*

4 *Ab indigno non aufertur hęreditas ipſo iure.*

5 *Quare fiſcus petitione hæreditatis conſequatur vtili.*

6 *Non tamen vſuras.*

7 *Et tranſit hæreditas in fiſcum cū commode, & incōmodo, adeoque cū onere legatorum, & fideicommiſſorū.*

1 QVoniā de cofiſcatione dici cæptū eſt, quæro nū illa ēt locū habeat in vltimis volūtatibus? Reſp. qđ ſic, nā hæredi, quicūque ſe indignū fecit, aufertur hæreditas & relictū fiſco applicatur, quia is ſolus de indignitate poteſt opponere, iuxta gl. in l. his conſequēter, §. 1. ff. famil. herc. illam opinionē probet, l. 1. C. de natur. libe. & tex.

eſt manifeſtior in l. hæredes, C. de his, quibus vt indign. vbi glo. & DD. frequenter, text. clarior eſt in leg. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inoffic. teſta. ex quo gl. & Bar. quemadmodum & Iaſ. ex d. l. hæredes, deſummunt regulā qd cunque aufertur ab indigno, applicatur fiſco, limitat tamen illam regu. niſi teſtator reuocaſſet ad ſe tacite vel expreſſe. l. fi. ff. de his, quæ ut indig. le. ex parte, l. ſi quis legauerit, §. fin. ff. de adimen. leg. vel ſolenniter abſtuliſſet, & ad alios tranſtuliſſet glo. in le. hæreditas, C. de his quibus ut indig.

2 Incapaci uero qd aufertur, illud relinquitur, aut hæredi ſcripto, vel veniēti ab inteſtato, ſi ſcriptus non eſt hæres le. ſi quis, mihi bona, §. ſi quis plane, ff. de acqu. hær. l. 1. & ibi cōmu. omnes, C. de hær. inſtitu. Bar. in l. ſi deportati, ff. de l. 3. Bal. in l. 1. C. de ſecund. nupt. contrarium voluit gl. in d. l. 1. Cod. de hęr. inſt. quam ibi Ale. dicit communiter reprobatam.

3 Quæro, num fiſcus occupare poſſit hæreditatem quam indignus nōdum adiuit? R. ſpo. difficilis, & ſubtilis hæc eſt quæſtio, multumque controuerſa, nonnullis exiſtimantibus, quod fiſcus petere res hæreditarias poſſit, etſi ille qui indignus eſt hęres, nondum adiuerit, quo de numero eſt Ioan. antiquus gloſſator, quem allegat glo. in le. ſi ſequēs, ff. ad S. C. Syllanian. Bal. in lege eam quam, C. de fideicommiſſ. per leg. cum fiſco, ff. ad Syllan. quia ibi bona dicuntur caduca, quæ caduca non eſſent ſi hæreditas fuiſſe adita. Deinde adducit l. in cognit. ff. eod. vbi hęreditas aufertur ſtatim, poſtquam tabulę fuerūt aperto.

Quod uero ante aditionem, fiſcus hęreditatem non occuper, tenet gloſſa in dicta l. ſi ſequens, verb. non eſſe hoc per c. 1. §. ſi vero inſtitutio & ſubſtitutio, Nouel. 1. & per l. 3. §. fin. ff. ad Trebel. ua. cum qua faciunt alij quidam, ut ipſa refert gl. quos ſequitur Caſtr. in d. l. hæreditas, Bar. Bal. ſibi cōtrarius, Alex. Iaſ. & reliqui Doctores in leg. ſi ea C. de his quibus vt indign. vbi volunt communi conſenſu, vt, cum hæreditas auferatur, etiam adita ſi hęreditas, neque ſufficiat, tabulas eſſe apertas, l. 10. §. 1. ff. de legat. 1. niſi in fraudem fiſci indignus repudiauerit hæreditatem, vel moretur eam adire, ſecundum Bald. Caſtr. & Alex. in d. l. hæreditas. Ideoque pulchre mihi Mandellus conſ. 7. n. 20. videtur dixiſſe, quicquid habet fiſcus, opus eſt, vt prius ſit caducum, id eſt, deficiat in perſona eius, a quo vult auferre. Sed quomodo poteſt indigno quid auferre, quod ipſe nōdum acquiſiuit.

4 Pro hac communi elaganter facit, ꝙ hæreditas ab indigno agnita, non ipſo iure auferatur, le. ſi ſeruus plurium, §. ſi quis ante, ff. de legat. 1. le. ex facto, §. Iulianus ff. de vulga. & pupillar. dic. l. hæreditas, C. de his quibus vt indign. Accurſ. in l. his conſequenter, §. 1. ff. famil. herciſc. Bar. in d. l. hæredes, Co. de his quib. Bal. in dict. l. eam quam, quale cauſa indignitatis exceptio hęredi, cum alijs hæreditatem diuiſuro, nō poteſt opponi, ut tenet gl. Bar. Bald. & alij doctorum in d. le. his conſequenter § 1.

5 Nec male congruit practica Bar. in d. l. in cognitione, communiter a DD. recepta, vt affirmat ibi Alb. quæ ſic habet, eum hæredes neglexerūt accuſare occiſores defuncti, alius eos accuſabit, quibus condemnatis de homicidio, illa ſententia lata contra occiſores, habebit effectum confiſcandorum bonorum, aduerſus hæredes negligentes, intra quinquennium, ſi extranei fuerint, ſi alij, qui poſſent teneri parricidio, quando ipſi interfeciſſent quo facto debet agi petitiones hæreditatis.

Ex qua Bartoli ſententia, dilucide apparet, qd in hoc caſu ſolū, quo prohibetur hæres aperire, tabulas multo magis

magis adire, priuſquam quæſtio ſit habita de ſeruis, leg. 1. §. 21. ff. ad Syll. ante aditã hæreditatẽ, elapſo præſcripto tempore, fiſcus poſſit petere hæreditatem, a non uindicãte necem defuncti, ſic. quæ delata eſt, licet non accepta a lijs igitur caſibus expectanda eſt aditio, quæ, quamprimum facta eſt, petitioni locus ſit.

6 Noſti, quod in petitione hereditatis ueniant uſuræ, ob quãuis ſoluendi moram, ut dictum eſt in artic. transmiſſio, quæſt. 7. quæro itaque, an etiam in hac utili hæreditatis petitione, ut gloſ. in d. l. hæredes, ab Alex. Iaſ. & alijs cõmuniter recepta, atteſtante. Nou. Lcõſil. 105. n. 14. à fiſco intentata habeat locum? Reſpond. gl. quidem in d. l. hæredes, affirmatiuam tuetur, ſed text. aliud euincit, ideoque marginalis gloſſa cõmuniter approbata, ut teſtatur Alexãd. ibidem, dicit, extra hunc caſum ſecundum Bar. Salyc. & alios, bene loquitur ordinaria.

7 Notandum eſt hic etiam, quãdo indigno aufertur hæreditas, tunc fiſcus tanquam hæres tenetur creditoribus, fideicommiſſarijs, & legatarijs, text. eſt in d. l. cum fiſco, ff. ad Syll. ubi gloſſ. & DD. communiter, idem tenet Nou. cõſil. 107. hanc communiter teneri opin. teſtatur Alex. in l. recuſare, §. meminiſſe, n. 2. ff. ad Trebell.

Quæſtio xxv.

SVMMARIA.

1 *Quis indignus ſit, an ille, quem nominauit teſtator in codicillis indignum teſtamento inſtitutum.*

2 *Indignus præterea eſt, qui teſtamentũ extorſit.*

3 *Vel fieri aut mutari prohibuit.*

4 *Terrore armorũ, vel minis capitalib.*

5 *Quæ nocent etiam illis, quos talis poteſtate habuit.*

6 *An ex tali extorto teſtamento legata debeantur.*

7 *Indignus eſt, qui dicit teſtamentũ falſum, nec obtinet.*

8 *Qui ob id etiam legitimam perdit.*

9 *Adeo, vt nec pupilli habeatur ratio, licet cum tutoris authoritate impugnauerit teſtamentum.*

10 *Indignus etiam eſt, qui concubuit cum vxore defuncti.*

1 AD declarationem modo dictorũ quæro, quis ſit indignus? Rñd. Indignus in hac materia, quia agitur de hæreditate fiſco applicanda, eſt primo, quẽ teſtator teſtamento, inſtitutũ, poſtea in codicillis nominauit indignũ ſua hæreditate, uel non mereri ſuã uoluntatem, etiamſi cauſam non exprimat, tex. eſt in d. l. hæreditas, C. de his quibus, vt indign. vbi gl. Bart. Alex. Salyc. Iaſ. & alij communiter Doctores. Ratio autem, cur ſic ablata hæreditas ad fiſcum transferatur, eſt hæc, quia codicillis hæreditas adimi nõ poteſt, nec ſimpliciter ablata ad alium transferri, vt docet ibidem gloſſ. in verb. ad aliũ, communiter approbata, affirmante Alexandro, ideoque iuxta Iaſon. & alios ipſo iure adempta non eſt, quare etiam ille, quem nominauit teſtator indignũ, hæres adhuc eſt, hæreditatemque adibit, quæ tunc demum auferetur per fiſcum, niſi ante aditam, vel non fraudulenter repudiatam hæreditatem, indignus iſte eſſet mortuus, vt tradunt dd. quos allegat Alexand. in d. l. hæreditas, num. 2.

2 Deinde indignus eſt, quicunq. quid doloſe in defunctum ſceleris committit, quo de grege eſt, primo, qui teſtamentum extorſit, vt oſtenditur in rubric. ff. ſi quis aliquem teſtari coegerit, Bartol. cod. l. virum, nu. 2. declarat hoc, ſi certum eſſet, quod teſtator voluerit alios inſtituere, aut ab inteſtato

decedere, quo caſu datur læſis, aduerſus ſic ſcriptum hæredem, actio de dolo, vel conditio ex lege ad duplum, vt notatur in leg. Lucius, §. Sempronia, ff. de legat. 2. & in authentic. vt nullus iudic. §. & hoc peruenit, in l. 2. C. eod. Qui ſi non eſſet ſoluendo, læſi reuerterentur aduerſus fiſcum, qui hæreditatem tanquam ab indigno abſtulit, ar gument. l. fin. in princip. ff. de eo per quem fact. erit. & leg. plane, §. 1. ff. de legat. 1 cum Bartol. ſentit ibid. Barba. Aliud obſeruatur ex communi in eo, qui adſcripſit ſibi in teſtamento, nam tum lex præſumit illam voluntatē non veram per totum tit. C. de his qui ſibi in teſtam. adſcripſ. Bart. in l. ſi. ff. de his qui vt indign.

3 Extorquenti ſimilis, qui prohibuit teſtatorem teſtamentum mutare, vel teſtamentum ab initio condere, vt patet ex d. rub. ff. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coegerit, quam tuentur DD. communiter.

4 Quæro, qualis, & quantus metus debeat eſſe, vt quis coactus dicatur cōdere, vel non condere teſtamentum? Reſp. quin in conſtantem virum cadit, vt teſtantur omnes, in l. qui dum captat, §. 1. ff. ſi quis aliquem teſtari, qualis eſt præcipuè terror armorum, & minæ capitales, vt in l. ſi donationis, C. qđ met. cauſ. Fulg. cōſ. 191. Alex. cōſil. 156. nu. 4. vol. 5. Pariſ. conſ. 53. nu. 51. vol. 4. & conſil. 60. n. 12. volum. eo. Thom. Grammat. deciſ. 5. & Didacus Couar. in epit. de ſponſal. & matr. in pat. 2. cap. 3. §. 3. nu. 8. arbitrio iudicis relinquit.

5 Aduerte prætetea, quod dolus prohibentis, vel cogentis non tantum ipſi noceat, ſed etiam ſeruo, & filio, quos in poteſtate habuit ſecundum frequentiorem DD. calculum, in d. l. qui dum captat. licet non ſint amplius in poteſtate, dum aditur hæreditas iuxta omnes, vt teſtatur Bar. in d. l. virum, num. 10. alijs vero dolus tertij non nocet, niſi ille eſſet immediata acquiſitionis cauſa, & compelleret teſtatorem, vt dictum tertium inſtitueret, velut tenent Per. Dyn. Cyn. omnem alij, aſſerēte Bar. in d. l. virum, n. 7.

6 Sed quæro, an ex tali teſtamēto, per vim facto, vel prohibito mutari, legata debeantur? Reſpondet Bart. in d. l. virum. Si conſtat, totum teſtamentū per vim eſſe factum, vel teſtatorem etiā voluiſſe mutare legata, quod tunc non debeantur, ſecus ſi voluntatem ſolum voluit mutare, quoad inſtitutionem, aut coacte hanc ſolum fecit, ſuámque opinionem probat, ex leg. qui dum, §. 1. iuncta gl. ff. ſi quis aliquem teſtati prohibuit.

7 Secundo, indignus eſt hereditate, ea que per fiſcum priuatur, qui teſtamentum, in quo ſcriptus eſt ex parte hæres dicit falſum, & non obtinet, quia impugnat ſupremum teſtatoris iudiciū, quod non. ſi ſine graui teſtantis iniuria, & offenſa, argument. leg. 1. Cod. de ſacroſanct. eccleſ. Et de iſta opinione text. eſt in l. curatorem, & l. poſt legatum, ff. de his quæ vt indign. aufer. itē in l. Polla, leg alia cauſa, C. eod. quod ibi. DD. ore quaſi vno confirmant. Rationem diuerſitatis Bar. in d. l. poſt legatum adducit, quare ille, qui dicit teſtamentum non iure factū, non reputetur indignus, qui vero inofficioſum vel falſum arguit, indignus fiat, & hæreditate priuetur, quia hi, vt inquit, teſtamentum, & vltimam voluntatē defuncti oīno impugnant, ille aūt im̄ nō iure factum aſſerit, nec eam negat. Sed ne falſi arguens teſtamētum, priuetur hæreditate, cautio eſt, ſecundum Iaſo. in d. l. Polla, vt medio tempore ante ſētentiam tranſigat.

6 Eo vſq. vero priuatio ob dictū delictum extenditur, vt legitimam quoq. adimat filio, accuſanti teſtamentum de falſo, quamuis eam non amittat, cū monitus a iudice patris uoluntatem *in*tra annum non compleat, uel inuentarium,

rium, quemadmodum tenent moderni in d.l. Polla, ut teſtatur ibi Iaſon. & præcipue Alex. qui maius delictum in faciendo, quam negligendo filium committere putat, per l. ſi mora, cum ſimil. ff. ſolut. matrim.

9 Atque adeo odioſa habetur illa teſtamẽti impugnatio, ut nec pupilli habeatur ratio, licet nõ ipſe, ſed ipſius nomine tutor accuſauerit teſtamentum falſum, iuxta gloſ. & omnes DD. in dicta l. Polla. Pupillo tamen ſuccurritur duplici uia, ut dicit glo. & Bart. in d.l. tutorem. Pupillus aut poteſt pati amiſſum, & agere contra tutorem, ſi tutor eſt ſoluendo, & hoc uerum ait Bartol. in dicta l. poſt legatum, §. ætati, aut poteſt eligere reſtitutionem integrum, ſiue tutor ſit ſoluendo, ſiue non, & hanc ſine ulla diſtinctionem opinione, contra aliquos, aſſerit ueram Alexand. in dicta l. Polla, numer. 4. ex qua tutor inſuper punitur de calumnia. Vt igitur dolo, & culpa careat, monẽt tutorem Bald. Salicet. Alexand. & Iaſon poſt gloſſ. ibidem, ut cum conſilio coniunctorum pupilli accuſationem inſtituat, quod in aliis omnibus, ex quibus ei præiudicium generari poteſt, fieri ſuadeo.

10 Tertio, indignus eſt, qui concumbit cum uxore defuncti, nam, & hoc modo in defunctum delinquitur, Et iſtã opinionem tenet gloſſ. Bartol. & communiter DD. in leg. fideicommiſſum, C. de fideicommiſſ. eamque ſequũtur, omnes, ut fatetur Iaſon in leg. ſororem, C. de his quibus, ut indign. quod procedit indiſtincte, ſiue factum fuerit ante mortem teſtatoris, vel poſt eius obitum, per gloſſ. in dict. l. ſororem, & gloſſ. in l. 3. §. fin. de adimend. & legat. & DD. omnes, ut teſtatur Alexander in d.l. ſororem, niſi teſtator ante ipſi ſolẽniter hæreditatem ademerit, quo caſu uadit ad illos ad quos uoluit, qđ & in legato, uel fideicommiſſo ualet, nam illa tacita uoluntate, & inimicitiis adempta præſumuntur, d. §. ſi hæreditates uero non ita, ut dixi in §. teſtamentum.

Quæſtio xxvj.

SVMMARIA.

1 *Indignus etiam eſt, qui defunctum nõ ſepelit.*
2 *Vbi ſit ſepeliendus.*
3 *In diuerſis locis conditus, vt ſepultus, vt dicatur.*
4 *Quid ſi alio condidit, quam quo iuſſus eſt.*
5 *Sed ſi iuſſus fuerit concremare.*
6 *Num ante aditionem ſepeliri debeat.*
7 *An cadauer à creditoribus pignoris loco haberi poſſit.*
8 *Vter maritus, vel pater vxorem humare teneatur.*

1 QVarto, indignus eſt hæredite, qui defunctum nõ ſepelit, arg. l. non poteſt, C. de his quib. ut indign. ita tenet gl. in l fi. C. de ſepulc. violat. Menoch. de arbitrat. iudic. li. 2. centur. 4. caſu 387. Boer. dec. 287. n. 3. qui recenſent plures, iuxta quos Doctores, ſi non ſepelit, hæreditate priuatur.

Namque graue eſt ſi quis fraudatur honore ſepulchri.

2 Quæro, ubi defunctus ſit ſepeliẽdus? Reſp. aut ipſe deſignauit locum, & res eſt plana, aut nominauit, & tũc debet ſepeliri in ſepulcro familiari, l. ius familiariũ, l. ius ſepulchri, C. de relig. & ſumpt. vel in hæreditario l. familiaria, ff. eodem, quia naturæ ductu quilibet ad ſuos condi deſiderat. In ciuitatibus aũt, quem humari iura nõ permittebatur, l. mortuorum, C. eod. quãuis hodie auri ſacra fames cadaueribus ẽt ſana patefecerit minimè profananda, & venenatum hominibus ad ſacra intentis obiecit odorem.

Quæro, ſi qua membra ſua in diuerſa uoluit ſepeliri loca, ubi propria ſepultus dicitur? Reſp. vbi caput ſepultũ eſt, quia illud principale membrum

vnde cognoſcimur teſt. habet in l. cũ in diuerſis, ff. de religioſ. & ſumpt. vbi gl. & communiter DD.

4 Quid ſi hæres teſtatorem in alium condidit locum, quam ipſe voluit, an ideo priuandus ſit hæreditate, quæritur? Reſp. DD. in d. l. nõ oportet, dicentes quod non, quia non agitur de cõmodo pecuniario alterius: quam reſpõſionem teſtatur Mandel. conſi. 48. nu. 20. cõm. Sed de rationis illius veritate valde dubito, quia hæres non vindicans necem defuncti, priuatur hæreditate quamuis de nullius agatur cõmodo pecuniario: quare etiam hæredi, ſi non ſepeliuit defunctum, in locum quo ius eſt hæreditatem exiſtimo adimendã in qua opinio. eſt gl. 1. & *Cyn.* in d. l. non oportet, quæ licet, dicat, nõ oportet, vt indignis hæredib. ſucceſſiones, propterea, quod in ſepultura, &c. tamen non negat eas auferri, vt negligentibus quo caſu non applicatur fiſco, ſed aliis hæredibus, iuxta auth. hoc amplius C. de fideicommiſſ.

5 Sed ſi iuſſus fuerit corpus cõcremare vel cadauer in mare abiicere? Reſpon. Non tenetur obedire, l. quidam, ff. de condit. inſtit. vbi Bart. & Bal. Imol. & Ang. in l. prætor, §. ſi quis, ff. de ſepulc. violato.

6 Quæro, quando defunctus ſepeliri debeat, ante, vel poſt hæreditatem aditam? Reſp. Non refert, plerunq. tamẽ defuncti ſepeliuntur, quando quis hæres eis exiſtit, vt ait tex. in l. ſcriptus hæres, ff. de relig. & ſump. vbi gl. & DD. ſed hodie de communi conſuetudine, in Germania ſeruatur, vt prius defunctus ſepeliatur, quam eius hæreditas agnoſcatur.

7 Quæro obiter, an cadauer a creditoribus detineri poſſit, vt pignus quoddam? Reſpondeo, quod non, & textus eſt vehemens aduerſus tales, in l. fi. C. de ſepulcr. viola. vbi dicitur, iniuſtum eſſe, & a temporibus noſtris alienum, iniuriam fieri reliquiis defunctorum ab his, qui debitorem ſibi eſſe mortuũ dicendo, debitumque exigendo, ſepulturam eius impediũt, & in fi. Eum vero, qui in eiuſmodi deprehenſus fuerit flagitio 50. libras auri dependere, vel ſi minus idoneus ad eas per ſoluendas ſit, ſuo corpore ſub competenti iudice pœnas luere. Et iſtam opinionẽ ex communi latem defendit Didac. Cou. var. reſolu. li. 2. ca. 1. num. 10. nec multo leuior pœna imponitur, qui domum moribundi intrans, ipſum alioſque, qui eius ſũt, moleſtat, in auth. item, C. eod. Sed nec ante nouem dies ab obitu eius enumerandos, vlla moleſtia fieri debet aduerſus quemlibet ex defuncti perſonis, in auth. ſed neque, C. eo. vbi gloſ. & DD. communiter, & latè hæc explicant.

8 Quæro etiam hoc in loco, ſi vxor mortua, uter eam ſepelire debeat, ſumptuſque funeris impendere maritus, vel hæres eius? Reſpondeo. Si nihil dotis apud maritum remanet, hæres ſolus ſumptus faciet, ſin aliquid tunc pro ea parte tenebitur: & hoc manifeſtum eſt ex l. Neratius, & aliquot inde ſequẽtibus, ff. de relig. & ſumpt. funer. vbi gl. & DD. communiter. Sin vero hæredes non habeant, neque pater ſoluẽdo ſit, maritus, inquantum facere poteſt, pro expenſis funeris conuenietur, vt iniuria eius videatur, uxorem quondã ſuam inſepultam relinqui, vt loquitur l. quod ſi, ff. eodem.

Quæſtio xxvij.

SVMMARIA.

1 *Quinto, indignus eſt, qui teſtatorẽ, vel eum, cui ſuccedere vult, occidit.*
2 *An maritus priuetur ſucceſſione, occidens vxorem adulteram.*
3 *Num hoc procedat etiam in patre.*
4 *An ſit indignus ſuccedere, qui ad ſui defenſionem interfecit.*

5 *Quid*

Digitized by Google

5 *Quid ſi hæres non defunctum, ſed vnũ ex liberis, vel vxorẽ eius neci dederit.*

1 QVinto, indignus eſt, qui occidit eum, cui ſuccedit, quod enim grauius delictum in defunctũ committi poteſt, quam eum necare? & de iſto textus eſt in l. cum ratio, §. fina. vbi not. Bart. ff. de bon. damnat. & in l. Lucius, ff. de iur. fiſci, quos vtrobique etiam ſic explicat gl. Accurſ. ita tenet Alex. in l. hæreditas, C. de his quib. ut indign. n. 6. Iaſ. in l. ſororem, C. eodẽ, & communiter ait approbatum Mandell. conſ. 7. num. 10 communemq. dixi in §. teſtamentum, qu. 82. atque hoc dicti Doctores eo uſque extendunt, ut nec teſtatoris hæredi ſuccedere poſſit talis homicida, per textum in d. l. Luc. communem teſtatur Butr. conſ. 63, cõmunem item fatetur Marſi. conſi. 93. numer. 8. quodque adeo uerum eſt, ut nec filii, uel nepotes, minus fratres hæreditatem, uel aliud inde habere poſſint, ſecundum magis communem, ueluti aſſerit Boerius dec. 63. Magis communis quoque eſt opinio contra Bal. ſicut affirmat Alex. in l. maritus, C. vnde uir, & uxor, ut nec maritus occidẽs vxorem ſuccedere poſſit.

2 Quod tamen ego de illo, qui vxorem in adulterio deprehenſam, in continẽti occideret, non intelligerem, p. t. l. ſororem, C. de his quib. ut indign. & per ea, quæ poſt alios ibi notat Iaſon. ut. n. quis priuetur hæreditate, tanquam indignus, requiritur dolus, non zelus: & pro hac mea opinione eſt textus in l. Grachus, C. ad l. Iuliam, de adulte. ubi dicitur, qui occidit adulterum, noctu deprehenſum, ſi eius conditionis, ut occidi poſſet, (ſcilicet ob adulterium commiſſum) quod legitimè factum eſt nullam pœnam meretur. Nec obſtat communis opinio, quam refert Gom. ſuper l. 70. Tauri, qui negat maritum qui ſuam uxorem in adulterio deprehenſam, occidit, lucrari dotem ullo modo delatam, nam, ut communiter Doctorum, ratiocinantur, dos ea ſub conditione pacta cenſentur, ſi maritus culpam non commiſerit.

3 Et hoc, quod dixi, etiam procedit in patre, qui filium adulterantem, uel adulterum ex permiſſu legis interfecit, argum. l. marito, l. pater, ff. l. Iuliam de adult. neque filio mariti, vel patris obeſt, ſi ex mandato eorum fecerit, nam obediendi neceſſitas in hoc eum merito excuſat, ut tenet Bald. in dict. l. Gracchus. De alii hoc nõ affirmo, quamuis Clar. atteſtante, in §. homicidium, nu. 51. practica reclamet.

4 Multo minus auferetur hæreditas tãquam ab indigno, qui interfecit teſtatorem ad ſui defenſionem, indubitata namque iuris concluſio eſt, quod homicidium ad ſui defenſionem non ſit punibile ullo modo, adeo ut procedat etiam in foro conſcientiæ iuxta communem, & receptiſſimam Theologorum ſententiam teſte Didac. Couarru. in repet. Clemen. ſi furioſus, numer. 328.

5 Quarto, ſi hæres non occiderint teſtatorem, ſed uel eius uxorem, uel unum ex liberis? Reſpondeo: quod eodem modo reddatur indignus, quo ſi ipſum teſtatorem occidiſſet, nam liberi eius ſunt ſanguis, et uxor illius caro, et de iſto text. eſt in leg. his conſequenter, §. 1. ff. fam. herciſ. vbi Bar. & Doc. Alex. in d. l. maritus.

Que-

Quæſtio xxviij.

SVMMARIA.

1 *Sexto indignus eſt, qui non vlciſcitur necem defuncti.*

2 *Sit quicunque hæres, nec conſanguineus extraneum excuſabit.*

3 *Num fiſcus auferens indigno hæreditatem teneatur vindicare.*

4 *Nunquid maritus dotem amittat non vlciſcens vxorem interfectam.*

5 *An minor debeat accuſare occiſores defuncti.*

6 *Num parcatur ruſtico, & ignoranti.*

7 *An filius homicidæ non accuſans patrem priuetur hæreditate.*

8 *Quid ſi accuſans non poſſet probare accuſationem.*

9 *An teneatur appellare, & appellationem proſequi.*

1 SExto indignus eſt hæreditate, eaque per fiſcum priuatur, qui non vlciſcitur pro viam iuſtitiæ necem defuncti. Præſumitur namque, & hic delectari morte defuncti, iniuriamq. ipſi factam negligere, & ſic tacitè occiſoribus conſentire, textus eſt clarus in l. hæredes, C. de his, quibus vt indign. vbi gloſſ. & DD. hoc cõiter tenent.

2 Quæro, quis debet vindicare necem defuncti? Reſpond. vt hæres ſcriptus ante cognatum tenetur ſepelire defunctum, l. ſcriptus hæres, ff. de religioſ. & ſumptibus funer. ita etiam ipſe prior eius necẽ vindicare obſtringitur, quã ille, qui ab inteſtato ſuccederet in teſtamento neglectus, qui tamen ſi conſanguineus eſt, mag. ſ debet ſanguinem ſuum vlciſci, argum. d. l. ſororem, C. de his qui, vt indign. quo dato cohærede, extraneus ab accuſatione non ſubleuabitur, ſed vterque ad vindictam compelluntur, niſi malint hæreditate priuari, ſecundum le. minoribus dict. l. ſororem, C. eodem tit. eſtque communis opinio, vt refert Petr. Plat. in epitome delictorum, c. 39. n. 4. & cum priuatur hæres fructus non vindicans necẽ, debet reſtituere fructus perceptos, d. l. hæredes & communiter, ibid. DD. vt teſtatur Paca. in d. c 39. quia poſt moram malæ fidei poſſeſſor eff ctus eſt imo etiam, quos percipere potuit, Alex. ibid. & ſi fiſcus nollet habere hæreditatem, forte quia non eſſet ſoluendo, tunc hæres tenetur præſtare legata, & omnia, l. 50. ff. de legat. 1.

3 Quæro, ſi fiſcus ab indigno cæpit hæreditatẽ, an ille teneatur vindicare necem defuncti? Reſp. gl. in l. recuſare, §. fiſco, in verb. vindicauit, ff. ad Treb. q̃ non eſt alibi sm̃ Nicol. de Neap. teſto Alex. in l. ſororẽ, C. de his quibus, vt in digno. tenet, quod fiſcus non obligetur vindicare necẽ defuncti, quãuis textus ille loquatur de fiſco occupante bona vacantia, quo caſu non tenetur ad onerá iuxta Bellaperti. & Imol. in l. quidã teſtamento, §. quoties, ff. de leg. 1. per regulã in l. eã quã, C. de fideicommiſſ. Rich. Malumb. & Cyn. in l. vnic. §. penul. C. de caducit toll. Ioan. Fab. in §. 1 Inſtit. de eo cui lib. cauſ. bona. Bart. in l. 1. ff. de vulg. & pup. gl. tamen illã ſingularem in terminis, vt teſtatur Ioan. in l. 1. c. de his quibus, vt indig. ſequuntur omnes in d. l. recuſare.

4 Quæro, ſi maritus non vindicauit necem vxoris, an dos, quam lucratur ex pacto, vel ſtatuto, auferatur ipſi, vt indigno? Reſpon. textus eſt expreſſus in l. ei qui mortem, ff. de his quæ ut indigne. vbi gl. Bar. Alex. ad Bartolũ cũ aliis DD. idem tenent, & Bald. in l. ſequens gradus, ff. ad S. C. Syllanian.

5 Quæro, num minor debeat accuſare occiſores defuncti, & ſic vindicare necem eius? Reſpond. quod nõ, quia locus ei non eſt in criminali iudicio, & de iſto eſt textus in l. minoribus, C. de his, quib. vt indig. eumque firmant gl. & communiter DD. ut teſtatur Anto. Gomez. variar. reſolut. C. de homicidio,

dio,n.53. commu. dicit Alex. & Iaſon in l.ſi ea,C.eod. nec hæreditate priuaſ, licet maior factus non proſecutus ſit vindictam,quia ſecundum gloſſam in d.l.minoribus,initium inſpicitur,cum gloſſ.ſentiunt Bart.bal. Ang. Salyc.& alii communiter, quam communem fatetur Gomez.in d.cap.ſed contrariũ ſeruant Petr.Cyn.& Oldrad. quorum opinio communiter eſt reprobata, velut aſſerit ibi Iaſ.n.6.& valde mihi placet,quod Alex.pro gl.refert appellationem ab aduerſario interpoſitã minor habet proſequi pietatis officio,non neceſſitatis cauſa.

6 Quæro,num quoque parcatur ruſtico,& ignoranti? Reſpond.Caſtr.in l. final.C.de his quibus, vt indign.negat iitis parci, ſi non vindicauerint necem defuncti, quem maledixiſſe arbitratur Alex.in d.l.minorib.& contra expreſſum textum in l.3.§. ſi quis ignorans, verb.imperitiam,ff.ad S.C.Syllanian. ſed de ignorante Alex.mihi placet opinio. de ruſtico vero,quem etiam naturæ ad vindictã benefactoris armat Caſtrenſis amplector ſententiam.

7 Quæro,an filius occiſoris necem defuncti vlciſci debeat? Reſp.quod non nam accuſare patrem nemo compellitur, quare neque necem vindicare cogetur,textus,in l.filius,ff.de cond.inſt. ita tenet Io.Andr. in addit. ad Speculin rubr.de ſucceſ.ab inteſt. Alb. in rubr.C.de his quibus,vt indign. Iaſ.in l. 1.C.eo. Petr.Placa,c.39.n.24.in epito. delictorum.

8 Quid ſi hæres accuſans nõ poſſe pbare delictum? Reſpond.tunc non priuatur hæreditate,fecit.n. quod potuit, nec vlla negligentia poteſt illi imputari,l.cum fratre,l.ſi ideo C. de his quib. vt indign.idem eſt ſi occiſores non potuit repetire,ut notat gl.& communiter Doctores ibid.

9 Sed an teneatur appellare a ſententia? Reſp.gl.Bar.Alex.affirmant, contrarium ſeruari communiter DD.in le, properantem,§.ſi.ff.ad Syllan. ut teſtatur Ant.Gomez.uariar.reſol. c. de homicid.num.53.

Quæſtio xxix.

SVMMARIA.

1 *Num hæreditas nondum vindicata nece defuncti,poſſit adiri.*

2 *Quid ſi hæres ſcriptus à conſanguineo, vel alio fuerit præuentus.*

3 *Quando igitur conſtituetur in mora ille,qui non vindicat necem.*

4 *Quid ſi heres, nõ vlta nece defuncti,ante aditionẽ moriatur,nũ tranſmittat.*

1 IVxta dicta, quæro, an hęreditas nõdum uindicata,nece defuncti poſſit adiri? Reſp.homicidium factum eſt a familia ſiue clam,ſiue palam, tum hæreditas non poteſt adiri, priuſquã torti ſint ſerui,l.ſi quis,§. quod ad cauſã. ff.ad Syllan. ubi gloſſ. & communiter DD.præcipuè in l.ſi ea,C.de his, quibus ut indign.aut factum eſt ab extraneis,& neſciuntur homicidæ,tunc poteſt aditio fieri,& poſtea ubi innotuerint occiſores,ultio,tex. eſt in l. cũ fratrem,cod.ubi gloſſ. quam ibi communiter ſequuntur DD. quamque Alexã. magiſtralem agnoſcit, & nominat in d.l.ſi ea.

2 Quid ſi hęres ſcriptus a conſanguineo,uel alio,fuerit pręuentus in uindicanda nece? Reſpon. quod non priuetur hæreditate, ſi alius præuenit antequam in mora fuit conſtitutus, textus eſt in l.ſororem,C. de his quibus,ut indig.ubi gl.mag. Bar. Alex. & alii DD. ut teſtatur Iaſ. ita tenet quoq. Alex. in conſulendo conſ.64.li.3. ac ſimile habuimus ſuperius in matre,quã alius pũenit in petẽdo filio pupillo tutorem.

3 Quando igitur cõſtituetur in mora? Reſpond.Bartolus in l.in cognitione, ff.ad

ff. ad Syllan. & Bal. atque Saly. in l. hæredes, C. de his quib. vt indign. volunt hæredem conſtitui in mora, quamprimum elapſum eſt tempus, quo potuit iudicare, quoniam, vt illam autem, in maleficijs negatiuis non eſt neceſſe, vt expectetur donec quis deſinat facere, ſed ſufficit expectaſſe, quamprimū fieri potuerit.

Contrarium vero, quod ante monitionem non committatur mora, tenet Innoc. c. extitpandæ, §. quia verò. De preb. & tex. eſt in c. excommunicamus §. moneantur. de hæret. & ait In. vbi imponit pęna ꝑ facto negatiuo, nullo appoſito tempore, nunquam committitur pęna abſq. monitione. Cum hac opi. tranſeunt antiqui plurimi, & recētiores omnes, vt teſtatur Alexā. in l. ita ſtipulatus, num. 13. ff. de verb. obli. ab hac monitione autem non eſt expectādus annus, vt traditur in auth. hoc amplius, C. de fideic. ſed ſufficit tranſire tēpus, quo vindicare necem defuncti potuit, non quo deſijt, vt ait gl. hær. C. de his quib. vt indig. quam dicit Bar. mente tenendam, Alex. vero auream nominat, atq. ita huic quæſtioni accommodat commodiſſime.

4 Quid ſi hæres interea temporis, non vindicata nece defuncti, moreretur? Reſp. quod nō noceat hæredi, licet hæreditatem non adiuerit, ſi legitime tardatus fuit, ſed hodie eam tranſmittat ad hæredes etiam non adiiā, licet olim ſecus eſſet, tex. eſt in leg. cum Syllanianum, C. de hi, quibus, vt indignis, vbi gloſſ. Bartol. Alexand. Iaſ. & alij cōmuniter Doctorum, qui etiam magis communiter volunt, vt teſtatur ibidem. Alexand. quod propter illam adeundi moram legatarijs fructus debeātur ante hæreditatem aditam, cum alias non niſi poſt aditam ſoluendi ſint l. Hærennius, qui alias incipit fructus cum glo. de vſu, & nc.

Quæſtio xxx.

SUMMARIUM.

1 *Non liceat tranſigere de nece defuncti.*

1 Dictum eſt, ꝙ hæredes teneātur necem defuncti vindicare, ſed videmus quotidie, ꝙ non ſolum hoc omittetur impunè, ſed etiam, quod ſæpius de homicidio cum interfectore tranſactio fiat ab hæredib. Quæro igitur an hoc liceat (omiſſis pro nunc quæ à Doctorib. Theol. de vidicta dnt, & loquēdo ſnīa iura & leges?) Reſp. ꝙ reo licet tenent oēs DD. indubitāter, in l. tranſigere, C. de trāſ. vbi dr, ꝙ trāſigere de crimine capit. excepto adulterio, prohibitum non ſit, in alijs aūt publicis criminib. q̄ ſanguinis pænā non ingerūt, trāſigere non liceat, citra falſi accuſationē, additq. And. de Gand. in tracta. de malefic. tit. de tranſaction. & pactis in malefic. Iaſon. & alijs DD. hanc rationem, quia vnicuiq. licet redimere ſanguinem ſuum, l. 2. ff. de bon. eorū, qui ſibi mort. conſciu. Sed de accuſatore, vt in noſtro caſu, dubiū eſt, in quo glo. dicit, in d. l. tranſigere, quod accuſatori prohibitum ſit tranſigere, gloſſamq. tenent cōiter DD. vt teſtatur ibi Bart. qui tamen ipſe cum alijs, vt aſſerit Iaſon ibidem, contrarium tenet, quon' ā eadem ratio. ſ. pęna ſanguinis hic militat, tam in actore, quam in reo. l. fi. C. de accuſ. q̄ in lege dicitur, quod accuſator, niſi probet accuſationem, debeat ſimilem penam pati, quare dictum gloſſæ ſupra relatæ violaret textū indiſtincte loquentem, & maxime cum tranſactio dicatur ex parte actoris, & non rei, ut notant DD. in l. 2. C. de tranſaction. ut ibi n. 10. argumentatur Alex. Bar. porro in dict. l. tranſigere, concludit, quod ſi accuſator deſiſtat ab accuſatione incepta, atque tranſigat non impe-

impetrata abolitione, & facultate a iudice, incidat in Senatuſcōſultum Turpillianum, quod punit diſcedentem quinque libris auri fiſco applicandis, l. 3. de præuaricatorib. l. 1. §. ſi quis aūt, ff. ad Turpillian. d. l. g. ab accuſatione.

Quam tamē ſententiam, vt hęredes transfigere poſſint de nece defuncti, puto procedere, ſi veriſimiliter ipſe defunctus cum homicida transegiſſet, nēpe ſi non aīo proditorio, uel veneno, aut alio modo turpi, *Schelmiſcher weiſſ*, occidiſſet, arg. l. cū aliter, & per tot. ff. ad S. C. Syllā. C. de his, quib. vt indignis. Alijs in caſibus non arbitror conceſsū quia hæres debet repręſentare perſonā defuncti, nulloque modo pacem inire cum occiſoribus eius, quæ trāſactio ſaperet alias turpe votum, & captationē bonorum hæreditariorum.

Quæſtio xxxi.

SVMMARIA.

1 *An per tranſactionē magiſtratui manus claudatur.*

2 *Ad quid igitur prodeſt, ſi hoc non pōt.*

3 *Num alius, vel iudex proceſſum proſequi poſſit.*

4 *An qui tranſegit de vulnere poſtea ex eo inſecuta morte, non obſtate tranſactione, accuſare poſſit.*

1 QVæro, an per illam trāſactionē ita reus ſuū ſāguinē redimat, vt a iudice ſuper eodē delicto puniri nequeat? Reſp. q̄ non: nā nulla tranſactio tertiū ſuū ius adimit, neque de illis paciſci licet, quæ ad publicā ſpectant læſionem, l. 7. §. 14. ff. de pact. ex homicidio aūt non ſolum occiſus læditur, & eius hæredes, ſed ēt, & præcipuè reſpublica, quæ hōc modo priuat ſuis ciuibus malo exemplo alij reddunt̄ peiores, l. licitatio, §. quod illicite, ff. de publi. & vectigal. iſtamq; opinionem cōfirmat textus, in l. qui cœtu, §. fi. ff. ad l. Iuliam de vi. & v. l. 2. C. de abolition. ita tenet ibi Odofred. Cyn. Bar. Bal. Salic. & alij communiter Doctores, & hanc communem dicit And. de Gandin. in tract. de maleſ. tit. de tranſact. & pact. n. 1.

2 Ad quid igitur prodeſt illa trāſactio ſi quem nō pōt liberare a pœna? Reſp. ad hoc, ne hæredes, quibus competit actio, negēt, aut ut proceſſus irritetur, nulla. n. trāſactio fit de eo, quod ſuum non cernit commodum vel incommodum, in præiudicium ſiquidē alterius trāſigere non licet, expreſſa ut iura habent. Partibus vero nihil aliud datur, quam accuſare, & accuſari, quare quoque alius effectus non erit tranſactionis ſuper crimine, & illud eſt de opin. comm. omnium DD. in d. l. tranſigere qui addunt alios duos effectus vel potius adiuncta. 1. Quod reo tranſigenti non ita imponatur pęna, quæ imponi ſolet corrumpenti accuſatorem, l. Imperat. ff. de iur. fiſci. 2. Quod reus trāſigens ſuper crimine capitali non habeatur pro cōfeſſo, ſicut alias habetur, q̄ñ de crimine ſanguinis, pœnam non ingerente, tranſigit, l. fi. ff. de preuaricat. l. eius, qui delatori, ff. de iur. fiſci.

3 Quæro, an alius uel iudex, qui pōt non obſtante tranſactione, reum accuſare vel ad pęnā procedere poſſit proceſſum proſequi, uel eā debeat de nouo accuſationem inſtituere? Reſp. Bartol. ait in d. l. trāſigere, n. 8. q̄ alius de eodē crimine poſſi accuſare de nouo, nouumque proceſſum inchoare, veterē aūt proceſſum reaſſumere nequeat, & hæc Bat. verba intelligit Alc. ibidē nu. 10. de delictis, ſuper quibus non licet tranſigere in cæteris vero aliud exiſtimat, ex communi Doctorum ſentētia, pręſertim modernor. in cap. 1. de colludete. Sed a Bar. opinione contra Fulg. ait non eſſe tutum diſcedere, pp authoritates tantorum virorum, quam cōm. fatetur Anton. Gomez. in tractat. va-

riarum

riatum. ſolut. cap. de homicid. nu. 55. qui tamẽ ſic diſtinguit, quod poſt 30. dies a tranſactione elapſos, ab alio vel iudice non poſſit reaſſumi vetus proceſſus, ſed nouus inſtitui debeat, intra triginta vero dies bene poſſit, quãquã ex cõſuetudine ſemper quis poſſit proſequi priorem proceſſum.

4 Quęritur, ſi quis trãſegit de vulnere, an poſtea ĩſecuta ex illo morte, poſſit accuſationem inſtituere, tanquam de re non tranſacta? Vulgaris & diſputabilis, eſt quæſtio. Romanus conſ. 449. dicit, quod facta pace ſuper delicto, licet ſit facta mentio de qualitate, nempe de vulnere, tamen etiã de morte facto intelligitur Contrarium tamẽ decidit Guida Suza. & communiter alij DD. vt teſtatur Andr. de Godin. d. tit. de tranſact. nume. 15. quia pactum vel tranſatio ſuper vulneribus mortiferis, non nocet in accuſatione de morte, quoniam factum in vna re, in alia non preiudicat, l. ſcimus, §. inde ff. de pact. & tranſactio ſtricti iuris eſt, quæ non plus complectitur, & concludit, quã expreſſum eſt Duplex itaq. actio naſcitur in tali caſu, una de vulnerato, altera de occiſo, quarum neutra alteram tollit, ſi vulnerato, ſeruo, ff. ad l. Aquilam.

Quæſtio xxxij.

SVMMARIVM.

Quomodo tranſactio ſuper crimine fieri poſſit.

1 QVæro, quando tranſactio ſuper crimine fieri poſſit. Reſpon. tãtum ante ſententiam, quia poſt eam latam recenſetur liquida, iuxta textum & DD. in ea l. elegãter, §. ſi poſt rem iudicatam, ff. de condict. indebiti ſuper certo vero, & liquido trãſactio non fit ſecundum textum expreſſum, & communiter DD. ſententiam, in le. qui tranſegit, ff. de trãſact. & l. cum te, C. eo. ut ibi teſtatur Alex.

Quæſtio xxxiij.

SVMMARIA.

1 *Pupillus an poſſit cũ authoritate tutoris pacẽ facere cũ interfectore patris.*

2 *Nunquid ſpurius patris vlciſcatur necem.*

3 *Qui ueniat preferẽdi, conſanguinei uel extranei, quid item in vxore.*

4 *Si plures fuerint hęredes, an omnes proximiores debeant conſentire in tranſigendo ſuper nece defuncti.*

1 DIctum eſt, hæredes poſſe pacem cum homicidia facere, quæro, quid ſi illi fuerint pupilli, num poſſint cum authoritate tutoris? Reſpondeo. Quod ſic: ita tenet Iacob. de Aten. Cyn. Bald. & alij, in l. 1. C. de reſtitut. in integr. Speculat. in tit. de homicid. uerſic. illud autem, Salicet. Caſtrenſ. cum cæteris, in l. pactum, C. de pact. quod ſine in omni diſtinctione admittitur, ſiue mors patris ſit notoria ſiue nõ, ſeu ſubſit metus de pupilli uita, ſeu nullus, ſecũdum magis communem opinionẽ, vt tenet Ioan. de Amicis conſi. 88.

2 Quæro, num filius ſpurius poſſit facere pacem cũ occiſoribus patris ſui? Reſpond. Angel. in tract. de malefic. uerb. comparent inquiſiti, col. 4. ex Salic. & alijs DD. tuetur negatiuam. Bar. uero l. 2. ff. de accuſat. Ang. l. 1. ff. eo. affirmatiuam tenent, quod ſcilicet ſpurius poſſit accuſare mortem patris, & tãquam ſuorum proſequi iniuriam, quoniam in illis, quæ ſanguinem concernunt, habetur pro filio, argum. l. hos accuſare, §. omnibus, ff. de accuſ. q. ſententiam cum Gomez. puto amplectendam.

3 Quid

3 Quid ſi concurrãt hęredes extranei cum conſanguineis? Reſp. Vt hi in acculando præferuntur, ita etiam in trãſigendo anteferendi ſunt quemadmodum concludit Ripa in l. 4. §. cato. ff. de uerb. obli. quod Ant. Gomez. in d. c. de homicid. nu. 64. in practica reputat notabile, cum quo & Padil. in d. l. tranſigere C. de trãſactio vxorẽ defuncti oibus aliis præfert, quoniã vna caro cũ marito dicitur a Saluatore noſtro & Apoſtolo Paulo, Epheſ. 5. verſic 29.

4 Quæro tandem ſi plures fuerint hæredes ſcripti, vel ab inteſtato ſuccedentes, an omnes in tranſactione, hac cõſentire debeant? Reſpon. Hunc articulum nominat Anton. Gomez. in d. cap. de homicid. n. 63. quotidianum, & difficilem, eumque docte diſputat, affirmatiuamque contra magis communem, teſte Aretin. l. pro hærede, §. fin. ff. de acquiren. hæred. & aduerſus alios DD. Doctorumq. rationes quos ibi recenſet plures defendit, quod ſcilicet omnes conſentire debeãt. Iniuria nãq. ſingulis facta exiſtimatur unde & ſinguli accuſare tenentur, vel hæreditate priuã ti ueniunt, ſi delictum tale eſt quod neque occiſus remitteret.

ARTICVLVS.

Executores vltimarum voluntatum.

Solent illi, qui rem & mãdata ſua anxiè cupiũt effici ſæpius ea iterare, uel pluribus commendare, ita non rarò, ultima qui condunt elogia, cum comminatione ac pœnæ adiectione hæredem monent atq. iubent, ſupremam ſuam uoluntatem, cuius iterum non redit arbitirium, ut faciat interdum etiam. Super intendentem, quaſi adiũgit, qui hęredẽ, ut iuſſa capeſſat, hortetur, uel illo negligente in ſuo officio, aut non valente, hic exequatur, unde ultimarũ uoluntatum executores, nominati ſunt tale qui munus gerunt, ad ſimilitudinem eorum, qui ſententias iudicum executioni tradunt. Horum officiũ quia utile eſt Reipublicæ, cuius maximè intereſt ſuprema hominum iudicia ſeruari, & neceſſariũ in ſeculo hoc prauo, & auaro, viſum eſt materię de ſucceſſionibus, illud ad finem adijcere, & præcipuas aliquot quæſtiones ad eius explicationem facientes, diſſoluere.

Quæſtio prima.

SVMMARIA.

1 *Quis ſit executor.*
2 *Executores vltimarũ voluntatum variè appellãtur. Executores dicũtur diuiſores diſtributores, diſpẽſatores.*
3 *Nonnunquam dicuntur miniſtri.*
4 *Item negotiorum geſtores.*
5 *Qui ſint executores teſtamenti legitimi datiui.*
6 *Quis ſit legitimus executor, nullo in teſtamento dato.*
7 *Quis proprie dicatur datiuus.*
8 *Vſu conſueuit, vt omnes dicantur teſtamentarij.*

1 Nunc videndum de vltimarum voluntatem executoribus, quæro igitur, quis ſit executor, ſeu commiſſarius ultimarum uoluntatum? Reſpondeo. Communiter à DD. definitur, quod ſit is, qui teſtatoris debet curare adimpleri voluntatem. Spec. ſub titu. de inſtrum. edit. §. nunc vero

vero aliqua, 13. verſ. in princip. proba tur ext. de teſt. c. tua, & c. Ioã. & in decret. Innoc. 4. extrauag. eo tit. c. Ioan. frange panem, in princ. Et hanc eandẽ definitionẽ uidetur amplecti Bar. conſ. 142. in princ. Oldendorp. in ſuo trac. de execu. vlt. uol. ti. 1. in princ. Diſſentit Io. Iac. à Canib. eo. tract. part. 1. nu. 5. cui nimis videtur anguſta. Saluari tamẽ ſupra dicta noſtra definitio po teſt, latè accepto uocabulo uoluntatis. Nam & is, qui cæteris cõicare cõſiliũ ſuum, & adhortari iuſſus eſt, uoluntatem adimplere dicitur.

2 Varijs autẽ nominib. a varijs executores appellantur: ſic ab effectu ſępius dicuntur diuiſores frequẽter diſtributores, item diſpẽſatores: auth. ut liceat matri vel auię, §. 1. col. 8. c. diſpenſatio diſt. 43. Melior tex. in l. pecuniæ, ff. de alim. & cibar. lega. & ibi Roger. Spec. d. §. nunc vero aliqua, in prin. Oldendorp. d. tract. tit. 1. de Canib. ibi. par. 1. n. 8. & ſeq.

3 Dicũtur etiam a nonnullis a ſimili miniſtri, per id, quod illis miniſteriũ committatur, l. ſi quis Titio decem, ff. de leg. 3. & ibi commu. DD. Spec. & de Canib. d. loco.

4 Nonnunquam negotiorũ geſtores vocantur, quod tamen multis reprobat Spec. d. §. uerſ. de executore, & verſ. ad ſecũdũ. Alij aliter, de quibus beneuol⁹ lector videat latiſſime Spec. ſub tit. de inſt. edit. §. nũc uero aliqua. Io. Iac. a Canib. & Oldendorp. in d. locis & omnium latiſſime Bened. de Ca pra eodem tract.

5 Genera executorũ tria ſunt. Teſtamentarijs, quos ipſe teſtatur in teſtõ. ſuo elegit. Legitimi, quos lex deficiẽte teſtamẽtario ſuppeditat. & Datiui, qui dantur a magiſtrat. le. 3. ff. de alim & cib. legat. Specula. d. §. nunc uero aliqua, in prin. Oldendorp. tit. 3. in prin. de Canib. ibi, nu. 23. cum tribus ſeqq. differt Iaco. de Aret. in l. id quód pauperibus, de epiſ. & cle. qui, ut refert Io. Are. in addi. ad Spec. putat datiuos cõmiſſarios non reperiri, ſuperiorum tamen tenet opinionẽ Io. Blanc. de Marſi. quã ſequitur Speculat. d. loco verſ. datiui & eam de iure ueriorem dicit a Canib. d. loco.

6 Hinc quæri põt, quis ſit executor, nullo in teſtamẽto nominato? Reſp. q hoc in caſu hæres ſit executor, non. n. præſumitur, alium uoluiſſe nominare executorem, quã hæredem inſtitutũ, niſi ex verbis uel cõiecturis aliud oſtẽdatur, Alcia. in l. cum filiofamilias, n. 1. verſ. ſed cum ab aliquo, de legat. 1. Mantic. li. 4. coniect. vlt. vol. c. 3. in fi. c. 3. de teſtam vide Corn. conſ. 76. nu. 12. vol. 4. idẽ dicit Alban. in d. c. 3. quẽ ſequuntur Couar. ib. n. 11. Rol. 1. par. flor. ſub rubr. 40. in princ.

Hoc tamen fallit in relictis pro redimendis captiuis, cuius executio, nullo in teſtamẽto executore nominato, pertinet ad epiſcopũ, §. ſi quis ad ędificationem, & §. ſi quis aũt pro redemptione, in auth. de eccl. tit. & not. poſt Abb. Cou. d. c. 3. n. 8. de teſtam. Mãti. li. 3. c. 1. n. 22. Roland. d. loco, n. 6.

7 Et quamuis large loquendo, executor datiuus dicatur etiam, qui in teſta mento uel lege datus, ſtricte tamen loquendo, is proprie datiuus eſt, qui per iudicẽ, ſeu alium quemlibet hominẽ iuriſdictionem habentem, datur, diſt. 58. §. fi. l. 3. ff. de alim. & cib. lega. l. 1. & 3. ff. de tut. & cura. dãdo, Bar. Nanius in c. religioſus, de teſtam. li. 6. quos ſequi mihi uidetur Spec. d. §. nũc uero, uerſ. datum, cum quo omnes fere con ſentire affirmat Bene. de Capra in ſuo tract. memb. 8. nu. 103.

8 Vſu autem longum introductũ eſt, ut omnes hos vltimarum uolũtatum executores uno uerbo nominemus teſtamẽtarios. Oldendorp. in princ. in d. tractat. & idem hoc frequenter fieri teſtatur Specul. d. §. nunc vero, ab initio.

Quæſtio

Quæſtio Secunda.

SVMMARIA.

1 *Executores qui eſſe poſſint.*
2 *An Epiſcopus, & Archiepiſcopus, & primates.*
3 *Nũ poſſint eſſe in relictis ad pias cãs.*
4 *Quod indiſtinctè in omnibus ultimis voluntatibus procedit.*
5 *An Abbas uel alij prælati.*
6 *Quid ſit p̃latus ſit ſubiectus epiſcopo.*
7 *Prælatus non habens iuriſdictionẽ epiſcopalem, poteſt compellere executores ad exequendum.*
8 *Monachus non poteſt eſſe executor ſine conſenſu ſuperioris.*
9 *Si religioſus, non tamẽ ex ordine minorũ nõ accepta uenia executionẽ ſuſceperit, an ualeat, ꝙ geſſerit, etſeq. Idem eſt in religioſo ex ordine minorũ.*
10 *Actus factus contra prohibitionẽ iuris eſt nullus.*
11 *Monachi ex ordine minorum arcentur ab hoc officio.*
12 *An poſſint dare cõſiliũ executoribus.*
13 *An geſta abſque illorum conſilio ab executore ſint rata.*
14 *An poſſit illis committi ius eligendi pauperes.*
15 *Electio potius in facto quã iure conſiſtit, & fieri poteſt ab eo, qui executor eſſe non poteſt, ibid. An poſſint eligere executores.*
16 *Quid in fratribus mendicantibus. Quando exequi poſſunt.*
17 *An bannitus exequendi munus poſſit ſuſcipere.*
18 *An collegium exequi queat.*
19 *An minor 25. & maio 17. annis dari poſſit.*
20 *Minor 25. non eſt legitimus moderator bonorum ſuorum.*
21 *Minor non habet legitimã perſonam ſtandi in iudicio.*
22 *Non poteſt eſſe procurator.*
23 *Minor poteſt poſtulare in iudicio. Vbi eadem ratio, ibi idem ius.*
24 *Conſuetudo eſt optima legũ interpres.*
25 *Mulier an dari poſſit executrix.*
26 *Mulier non admittit hoc beneficium.*
27 *Etiamſi ad ſecunda iam trãſeat uota.*
28 *An poſſit eſſe executrix in iudicijs.*

1 Executores vltimarũ uoluntatum eſſe poſſunt oẽs, qui iure expreſsè non prohibentur, tam clerici, quã laici, c. Ioãnes, & c. tua, extra de teſtam. li 6. c. cui generaliter, §. de procur. li. 9 Zabar. & Bar. in c. religioſus, de teſta. Specu. d. tit. de inſtrum. edit. §. nũc vero, verſ. 7. cũ aliq. ſeq Pyrrhus in cõſil. Aurel. ca. 17. Didac. Cou. in ca. tua, de teſt. & ita communiter DD. concludere refert Bened. de Capra in d. tract. membr. 2. nu. 3.

2 Hinc quæritur, an Epiſcopus, Archiepiſcopus, & primates, deficiente teſtamentario, aut eo non exequente, ſeu exequi nolente, executores eſſe & conſtitui poſſint? Reſp. Diuerſę hoc in caſu DD. ſunt opiniones.

3 Sunt qui affirmatiuam ſententiam reſtringere conantur, ut ſolummodo ꝓcedat in ijs, quæ relicta ſunt ad pias cauſas. Spec. d. §. nunc uero, verſ. de epiſcopo autem, Bar. in c. religioſus, de teſtam. li. 6. quem refert Alexan. a l. l. qui liberis, § hæc verba, n. 8. ff. de vulgar. & pupill. ſubſt & refert Pyrrhus d. c. 17. vide Bal. in l. unica, C. quand. non peten. col. ult. Patiſ. conſi. 35. nu. 19. par. 4.

4 Sed uerius eſt, quod indiſtinctè omnium vltimarum voluntatum executores eſſe poſſint, tex c. Ioannes, de teſta. lib. 6. d. c. religioſus, & tenet Pau. & Ant. in clem. vnic. eo. tit. Ann. d. ca. Ioannes, hancque communiter a DD.

Q eſſe

Digitized by Google

eſſe receptam, author eſt Bened. de Ca
pra memb. 2. & confirmatur ulterius
per Ioan. Iac. de Canib. part. 1. nu. 42.
qui ſuperiorẽ opi. ab omnib. repudia-
tam ibid. affirmat, Io. de Imo. in c. nos
quidẽ, n. 2. verſ. nota argu. & c. ſi hære-
des, nu. 2. & glo. in verb. ab epiſcopo,
Pan. ibid. nu. 7. verſ. venio ad tertium,
ext. de teſta. & hanc eſſe magis cõmu.
refert Alc. in conſ. 239. n. 12. in 6. vol.

5 Vlterius hic quæritur, an Abbas, vel
alij prælati poſſint munus hoc ſuſcipe
re? Dic, quod poſſint, quia procurato-
res conſtitui poſſunt, c. contingit, ext.
de tranſact. c. ſuper ę, de cẽſib. & eſt tex.
iuncta inſcriptione in c. per venerabilẽ,
qui filij ſunt legitimi, & facit ꝙ not. in
c. noſtra, de procurator. affirmat Frider.
de Sen. cõſ. 163. argu. c. expoſita, ext. de
arbi. & c. quoniã de offic. deleg. eãq; te-
net opinionẽ Io. And. gl. c. ſi. extr. de
teſtam. Io. a Canib. p. 1. n. 35. hẽt enim
ſæpiſſime epiſcopalem iuriſdictionẽ,
ut notatur in ca. 1. audito, de præſcri-
ptio. c. accedentibus de excep. prælat.

6 De prælatis tamẽ hic obſeruandũ,
ꝙ exequi bona poſſint, vltimam defun
ctorũ uoluntatem, modo nõ ſint ſubie
cti epiſcopo, ſed ab eo exẽpti ſimul cũ
his, qui illius ſubſunt iuriſdictioni, per
c. quãquã, de uſu. in 6. iũcta glo. uerb.
loco, & Franc. Domin. adde Card. in
cle. 1. tit. 8. & ita cõmuniter Doct con-
cludunt in c. Rain. ext. de teſtam.

7 Et quãuis prælatus nõ habẽs iuriſdi
ctionem epiſcopalem, non poteſt ipſe
exequi teſtamentũ, cõpellere tñ execu
tores ad exequendũ, põt, gloſ. in d. ca.
quãquã, de uſura in 6. & ibi Franc. ac
Domin. & communiter Doctorum.

8 De monacho, quod nõ poſſit eſſe e-
xecutor, ſine cõſenſu & uenia ſuperio-
ris, eſt tex. in c. 2. de teſt. in 6. & cleme.
1. eod. Oldend. tit. 4. in prin. Coua. in
c. tua, in prin. de teſta. adde Io. And. in
addi. ad ſpec. ibid. & in c. ſi. extr. de te-
ſtamẽtis, & ibi gl. idẽ tenet Barbat. in
c. Io. eo tit. uide tñ Spec. uerſ. ſimplex
Monachus 70. §. nunc uero aliqua de
inſtr. edit. quẽ ſequitur Io. Iacob. a Ca-
nibus par. 1. n. 29. cum aliqq. ſeqq. qui
aliquo modo diſſentire uidentur.

9 Hinc quæro, ſi religioſus, non tñ ex
ordine minorũ, nõ ac accepta uenia a
ſuperiori, munus hoc exequẽdi ſuſci-
piat, an ualeat qđ per eũ eſt geſtũ. Qđ
ualeat reſpõdet Feder. conſ. 293. circa
fin. modo ſuperior nõ cõtradixerit, idẽ
tenet & ſequitur Rom. conſ. 49 col. 2. &
in ſign. 242. eandẽque amplectitur ſen
tentiã Dec. in l. in ambiguis, §. non eſt,
ff. de reg. iur. Fel. in c. 2. col. 1. de iud. i-
demque hoc etiam obſeruari in reli-
gioſo ex ordine minorum, cõi DD. cal
culo receptum, dicit Dec. conſil. 494.
col. ult. & conſi. 499. n. 12.

10 Ego tñ mallẽ ab hac opinione, quã-
uis ſit cõiter recepta, recedere, actus
enim regulariter factus cõtra iuris pro-
hibitionẽ, ipſo iure eſt nullus, l. nõ du
biũ, C. de legib. & ſequitur Franc. in c.
2. in prin. de teſt. li. 6. per illũ textum, i-
bi (religioſus executor eſſe nõ poteſt)
quæ uerba actum in contrariũ geſtũ,
ipſo iure nullũ eſſe, manifeſte declarãt
glo. in reg. 1. de reg. iur. in 6. quę cõiter
ibi recepta & in l. Gallus, in prin. ff. de
li. & poſth. Dec. d. conſ. 494. & 499.

11 Hi uero Monachi qui ſunt ex ordi-
ne minorum, plane abarcentur offi-
cio, ita ut etiam cum ſuperioris con-
ſenſu hoc fungi non poſſint, clem. exi
ui de Paradiſo, §. uerum, et ibi gloſ. de
uerb. ſign. Bal. in auth. ingreſſi & au-
th. ſi qua mulier, C. de ſac. ſanc. eccleſ.
Alc. conſ. 199. lib. 1. & 2. et conſ. 80. co
lu. 5. et refert Iaſ. l. 1. §. item acquiri-
mus, ff. de acq. poſſ. n. 51. Fel. c. ſi. Ioan.
dilec. de arte teſtan. c. 7. in princ. Ioã. a
Canib. p. 1. n. 39. Cou. in c. tua de teſta
mẽtis, n. 1. Nic. Euerh. cõſ. 167. n. 17.

12 Conſilium tamen dare ultimarum
uoluntatum executorib. non prohibẽ
tur, d. clem. exiui, §. uerum et ibi DD.

Couar.

Couar.c.tua,de teſt.in 6. Ioan.dilect. de arte teſt.caut.7.nu.2.

13 Geſta tamen ab executore, non requiſito conſilio religioſi, quia executor eſſe non poterat, nihilominus valent.l.quidam decedens,& quę ibi notat a Bar.ff.de admin.tut.& l.1.§.ſi plures,ff.de exerc.acti.Ale.conſ.57.pſpectis,col.3.lib.2.Bal.in rub.C. de inſti.

14 An autem his etiam poſſit committi ius eligendi pauperes,quæro? Reſp.affirmat Bar.in l. cum pater, §. hæreditat.ff.de l.2.& in tract.min.lib.3.c.4. ſunt enim facti potius, qua iuris, quæ fieri poſſunt etiam per eum, qui huius muneris capax non eſt Bart. ibid. per d.l.cum pater,§.hęreditatem l. ex facto, §. ſi quis rogatus,ff. ad Trebell. Rom.conſi.409.col.2.Sal.in l.1.C.de hæred.inſtit. Iaſ.in l.1.§. item acquirimus,ff.de acquir.poſſ. nu.51. Paul.& Ioann.de Imol. in dicta lege cum pater. Pet.de Anch.conſ.41.n.8.Alex.in vol.2.conſ.57.nu.8.Couar. in ca. tua, nu.2.de teſta.& hanc dicit comm. Ripa in l.ex facto,§.ſi quis rogatus, ff.ad Treb. Diſſentit Card. in d. clet. exiui, Dominicus de Sancto Geminiano in c.1.col.2.de teſta.Bal.in auth. ingreſſi C.de S. Eccle. & in d. l. id quod pauperibus hancque veriorem dicit Rip. d §.nu.5.Ancha.ibi.n.23.Domin. & Franc.in capit 2.de teſt. in 6.Barb. late in c.tua de nobis,col.4. & 5.co.& hanc eſſe com.inquit Barb.ib.n.9.& dicit receptionem Duen.reg. 181. ego tñ opinior a priore non eſſe recedẽdum.

15 Idem etiam procedere, in electione executorem, facillimè affirmarem, quamuis Dom.& Franc.in d.c.2.contrarium teneant per hoc, quod executor debet eſſe certus,Ioan.And.& DD. in c.circa fi.de procurat.in 6. quæ mihi nõ videtur ſatis ſufficiens ratio,quoniam certitudo hic in alterius confertur voluntatẽ,Pau.Caſt.in l.1. col.pen. ff.de proc.Bal.in d.l.id quod pauperib.

16 Quæro an idem quod in religioſ.ex ordine minorũ, obſeruetur etiã in fratribus mendicãtibus? Reſp.qđ ſic, per tex.in d.clẽ. exiui de Paradiſo, de uer. ſign.Bar.Nan.de Peruſ.& Franc.Zab. cum qb cęteri cõiter tranſeunt, ut refert Bened.de Capra mẽb.2.n.11. Diſſ. Bal.in d.l.id quod pauperib.q.7.parte prin.p c.fi.de teſt. & ibi gl. & ſequitur Ludou.in ſuo conſ.235 & ita tenuiſſe ait Feder.de Sen.conſ.99 qđ ſępius approbaſſe referentem dicit Ant. de Butr. quem allegat Ioan.a Canibus d. loco, num. 27.

Fallit tamen ſi adminiſtratio nudis verbis expediri poſſit, & commode ſeparationem patiatur, tunc enim mendicãs recte hoc adminiſtrare munus poteſt,c.non ſatis diſt. 90. argu.l.e. vtile,ff.de reg. iur. quod & velle uidetur Bar.c relig.de teſta.in 6. & ibi Nanius de Peruſio, & cæteri modo allegati,quibus commu.DD.ad ſtipulari tradit idem Capra ibi.

17 An bãnitus poſſit eſſe executor quęri etiam ſolet, quoniam non habere ut detur ſuo nomine actionem, l.tutela, §.ſi libertate,ff. de c.dim.Reſp.generaliter non poſſunt exequi, maxime ſi aliquid iuris ſapiant executiones,ad actum ĩn nudi miniſterij puta, quoad declarationẽ vel executionẽ aliquam faciendã, executores eſſe poſſunt, l. ex facto,§. ex facto. & ibi Iac.de arena, & Bart.ff.ad S.C.Treb. & idem in l. cum pater,§.hæreditatẽ,ff.de l.2. Bal. in le. id quod pauperib. de Capr. mem br. 2. nu.20.& hæc eſt communis DD.opin.

18 An collegium, recte hoc officio fungi poſſit,a nullis in dubiũ vocatur Affirmatur per Bal. in l.id ꝙ pauperibus, q.6.par.2.princ.Card.Ioan.Andr. Ancha.in c.Ioan.Abb.ibi.col.3.Calder.cõſil.12.& ita commu.DD. ſtatuere dicit Card.in cle.vnic.col.3. idem affirmat Fran.Paui.de poteſta.c. ſede vacante, 2.par.q.7.& Barb.d.c.Ioan.nu.15.licet

ab ea receſſerit Io. a Canib. part. 1. nu. 50. hácq. de iure veriorẽ ac receptiorẽ refert Bened. de Capra, memb. 2. nu. 3.

19 De minore 25. & maiore 17. annis maior inter DD. eſt dubitatio negatiuã defendẽtes ſolam mouentur his rationibus. I. quia incõueniẽs ac indignũ eſſet vt is aliorũ ſit gubernator, qui ſui ipſius nõ eſt legitimus defenſor, ac rerũ ſuarũ moderator, l. fi. C. de le. tut. §. minores autem 25. annis. Inſtitu. de excuſ. tutel. II. quia non habet legitimã perſonam ſtandi in iudicio, quod ſæpiſſimè tamen contingit in executore l. exigendi, C. de procu. & toto tit. C. qui legit. perſo. iij. quia non poteſt eſſe procurator pro alio in iudicio, c. q̃ generaliter, §. fi. de proc. li. 6. l. minor, ff. eo. & eſt cõis DD. opinio teſte Bene. de Capr. reg. 61. n. 2. licet puncto iuris contrariũ verius ſit, §. iuſtæ aũt Inſtit. quibus ex cau. ſ. manum. non poſſ.

23 Proinde, quia poſtulare põt in iudicio, l. 1. §. initium, 3. de poſtu. atque eadẽ in aduocato, quæ i procuratore militat ratio, idẽ igitur, & ius in vtroq. ſtatuendum erit, arg. illud, 32. in princ. ad l. Aquil. adde l. exigendi, 12. C. de p̃cur. veriorẽ tamen ſuperiorẽ dicit ſententiam Spec. §. nũc vero aliqua, ti. de inſtr. edit. verſ. quid de minore, Oldẽdorp. tract. except. tit. 7. nu. 3.

24 Affirmatiua tñ ſnĩa mihi arridet, & veritati magis conſentanea vr, & eſt tex. in l. a filio, 15. ff. de alim. & cib. le. affirmat gl. in c. relig. 2. de teſt. in 6. n. 6. & ita de cõſuetudine, quę eſt optima legũ interpres, ſępe obſeruari teſtatur Bal. in d. l. id q̃ pauperib. C. de epiſc. & cl. poſt eum Rolan. par. 1. flor. rubr. 40. nu. 10. Io. Iac. a Canib. in d. ſuo tract. n. 45. par. 1. cui aſſentitur Franciſc. de Caſd. ad l. ſi curatorem, verb. hunc cõtractum, nu. 41. C. de integ. reſt.

25 Idẽ quæritur de muliere? Reſpondet negatiue gl. in l. tutela, ff. de tut. & gl. in c. relig. de teſt. lib. 6. & ita concludit Io. gl. per l. cui bonis, ff. de curator. furioſ. vt refert Bal. in d. l. id q̃ pauperib. in prin. DD. per hoc, quia non poteſt eſſe procurator, vt notat Spec. d. §. nũc vero aliqua, verſ. 76.

26 Sed his omnibus non obſtantibus, dic, quod fœmina executrix in teſtamẽto eſſe poteſt, & eſt tex. expreſſus in l. a filio, ff. de alim. & cib. legat. vbi Bar. & Bal. gl. in l. vnica, §. pro ſecundo, C. de cad. tolle. Bal. in d. l. id quod pauperib. Ang. in l. ſi traiectitiæ, ff. de naut. fœn. Bar. & Dec. in l. 2. de reg. iur. Io. Andr. in addit. ad Spec. vbi hoc ita de conſuetudine obſeruari affirmat, quod idem dicit Rolan. in d. loco. Pet. Anch. cõſ. 203. vide Alber. in l. filium, ff. de opt. l. col. 1. & l. Titiũ, ff. de admin. tut. & l. filio, § matri, ff. ſolu. matr. Et hæc eſt cõi Doctorũ calculo recepta, ut refert Couar. d. c. tua, n. 3. Soc. conſ. 11. n. 9. vol. 1. Oldẽd. d. tr. ct. tit. 5. & cõiter Doctores in c. 2. de teſt. l. 6. & hanc poſt alios dicit communẽ Bened. de Capr. ad l. qui aliena, §. quãquam, ff. de neg. geſt.

27 Quod adeo verum eſt, ut neq. mulier amittat hoc beneficium executionis, etiamſi ad ſecunda uota iam tranſeat, & ita tenet Bar. in d. l. a filio, Bal. in auth. iiſdem, in ſi. C. de ſecund. nup. & in d. l. id quod pauperibus, C. de ep. & cl. Oldendorp. d. c. Specul. & Io. Andr. d. cto loco. Nec obſtat quod tutelã amittat Couar. d. c. n. 4. Dec. d. l. 2. de reg. iur. & conſil. 91.

28 Sed an etiam in iudicis ſit executrix, hic non ineptè quæritur? Reſpo. Aut eſt executrix ad pias cauſas, vel ſecus, priori caſu mulierem ad hoc officiũ admitti, notat Ang. ĩ l. fœminas, ff. de procur. Bal. in d. l. id quod pauperibus. Decius d. leg. 2. de reg. iur. Leges enim, quibus fœminę arceantur a iudicio, loquuntur, q̃n ſuo nomine habent actione, & volunt fungi pudo miniſterio, l. qui aliena, §. quanquam, ff. de negotijs geſtis. Secundum Baldum ibid.

Quæſtio iii.

SVMMARIA.

1 *An ſit officiũ neceſſariũ, vt poſſit cogi da tus executor ad hoc munus ſuſcipiẽdũ.*
2 *Nemo re integra ad officiũ põt cõpelli.*
3 *Cauſatiue cogitur hoc munus ſuſcipere.*
4 *Merus executor non poteſt cogi.*
5 *Si acceptauit merus executor, cogitur ſuſcipere.*
6 *Si quis præſens electus tacuerit, an cenſeatur munus accepiſſe.*
7 *Coniunctus ſi præſens electus tacuerit, tenetur munus delatum acceptare.*

1 QVæro, an poſſit executor deſignatus in teſtõ, ad officium ſuſcipiẽdum cogi? Reſp. Affirmat Accurſ. in l. nulli, C. de epiſc. & cler. & eum ſecuti, arg. l. alio, ff. de alim. & cibar. leg. & §. generaliter, l. poſſe, ff. ad Treb: auth. de eccl. tit §. ſin autem, & §. ſi quis autem in fi. Negatiuam tenet Io. Andr. Abb. & communiter DD. in c. Rayn. de teſtam. Bar. in l. 1. ff. de leg. 2. & in auth. vt licet matri, uel auiæ, in prin. nu. 3. l. Labeo ait, §. tametſi, n. 1. ff. de arb.

2 Nemo. n. compelli ad officium re integra poteſt, etiamſi ſit pium. Oldendorp. d. tract. tit. 7. n. 7. Io. de Canib. in prin. d. tract. in fi.

3 Cauſatiue tñ cogitur hoc munus ſuſcipere, alias perdit ſibi in teſtõ quouis mõ relicta, iux. auth. de hær. & falc. §. ſi quis aũt, coll. 1. Bar. in l. 1. §. quãuis, n. 1. ff. vbi pup edu. vel mor. deb. p. 9. Bal. in d. l. nul. C. de epiſ. & cl. Spe. ſub tit. de inſt. edit. §. nũc vero verſ. hoc ẽt, quare Iac. de Belu. ſm̃ Bal. in l. 1. ff. de l. 2. adde Barb. in d. c. Io. n. 17. Rõ. ſig. 646. ꝙ cõ. teneri refert Cap. d. lo. mẽ. 4 n. 12. Oldẽ. & Io. a canib. alle. in locis.

4 Merus igitur executor, cui nihil in teſtõ relictũ nullo mõ cogi pt ad ſuſcipiẽdũ hoc munus, ſm̃ Spec. d. loc. & ib. Io. And. in add. Iac. de Aren. & Iac. de Beluiſ. in d. auth. de eccl. tit. §. ſi quis ędificatorẽ, coll. 9. Bar. in c. relig. de teſt. in 6 Dy. & cũ ſecut. Bar. in l. 1. ff. de le. 2.

5 Sed quid iã acceptauit, vel expſſim, vel tacitè, munus delatũ? & verius eſt eũ tũc rectè cogit ad implendũ munus acceptũ poſſe, l. ſi quis pro redentione, C. de don. c. tua nos de teſt. l. poſt lega. §. amittere, ff. de his quib. vt indign. & ibi Bar. Card. in cle. vni. de eccl. tit. q. 4 Abb. in c. Ioann. de teſt. n. 3. idem tenere videtur Spec. in d. §. nunc vero, verſ. 55. Bald. in d. l. 1. ff. de l. 2. & dicit magis commu. eſſe opi. Alex. in d. l. 1. ff. de leg. 2. & ita omnes ſentire DD. refert Bened. de Cap. memb. 4. n. 42. & ſequitur Cou. in d. c. Ioan. n. 3.

6 Hinc q̃ro, an ſi quis pſens deſignetur executor, & tacuerit cenſeatur id munus accepiſſe? Reſp. Cõis DD. opin. negat, Abb. & comm. DD. in ca. Ioan. de teſt. l. filiusf. §. inuitus, ff. de proc. & facit tex. in l. ſi de meis, §. receptiſſe, ff. de arb. Pau. & Card. in cle. de teſt Io. And. in add. ad Spec. de arb. §. ſequitur, ver. ſed nunquid, Lud. Ro. in l. quæ dotis, ff ſol. ma. ibiq. Alex. & Iaſ. n. 98. Marc. Ant. in tr. de cõpromiſ. q. 1. n. 36. & hãc dicit de iure veriorẽ, & receptiorẽ ſententiã Io. Iac. a can. p. 1. in fi. Diſſentit Barba. & alij ab eo alleg. in d. c. Ioann. Bar. in l. quoties, ff. ſol. mat. quos refert modo d. a canib. loco alleg.

7 Fallit tamen prædicta concl. in coniunctis, n. ſi præſens electus tacuerit, tenetur hoc officium acceptare, Baldo in l. inuitus, C. de procur. ad fin. quem ibi ſequuntur communiter DD. Iaſ. in d. l. quæ dotis, 27. Marc. Ant. dic. n. 36. Lanfr. in tract. de arbit col. 5. Rom. in d. l. quę dotis, & l. ſeruus communis, ff. de donat. int. vir. & vx.

Quæſtio IV.

SVMMARIA.

1 *An poſſit executor alteri officiũ ſuũ committere.*

2 *Si aliquid certũ ab ipſo teſtat. cõmiſit.*
3 *Prædicta procedunt in executore teſtamentario, ſecus in legitimo.*
4 *Plurib. datis in teſtam. executorib. oẽs agere exequi, & cõueniri poſſunt.*
5 *Fallit tamen, ſi aliquis ſit mortuus, vel aliud quid impediat.*
6 *Fallit etiã, ſi teſtator executorib. dederit licentiam in ſolidum exequendi.*
7 *Fallitur, ſi teſtator rem certam certę alicui perſonæ legauit.*
8 *An executor, cui legatum eſt aliquid in teſtamento, poſſit res ſibi legatas reliquis inſcientibus acceptare.*

1 QVæro, an executor poſſit alteri officium ſuum committere? Reſpõ. Negatiua ſententia de iure verior eſt, quia eius electa eſt induſtria, non igitur debet per alium adminiſtrare, c. fi. de offic. dele. l. inter artifices, ff. de ſol. leg. nulli, circa princip. in verſ. pro ſua conſcientia, & ibi Bald. de epiſ. & cler. Io. And. in nouell. in c. fi. de teſtam. li. 6. & in §. nunc vero, in addit. ad Spec. ibi quando acceptauit, & plenius in ver. hoc dictum, de inſtrum. edit. Bart. in l. in vend. §. fi. ff. de bo. auth. iud. poſſid. Iac. de Beluiſ. in §. per redemptionem, in auth. de eccl. tit. Cyn. in l. id quod pauperib. in 13. q. C. de epiſc. & cleric. Bar. in l. cum magiſtr. C. quando prouo. Ang. in l. cum debitorem, ff. rẽ rat. hab. & ſequitur Fel. in c. fi. §. his autem, num. 5. Alex. l. 1. ff. de leg. 2. Io. a canib. par. vlt. d. tract. de exec. n. 4.

Secus tamẽ eſt, ſi aliquid certum, & declaratum ab ipſo teſtatore commiſit: nam tunc nudum miniſterium tantum videtur commiſiſſe, in quo nõ refert, fiat per executorem, vel alium, ca. is cui. de of. delegat. in 6. Archidiaco. & Io. And. in nouel. in cap. final. de teſtam. eod. lib. vt refert, & ſequitur Bal. in d. l. g. nulli, C. de epiſc. & cler. Ang. de Gamb. de teſt. 3. par. principali, de fideicomm. num. 3. qui enim per aliũ facit, per ſe ipſum facere dicitur, l. 1. §. deieciſſe, ff. de vi armat. Bar. & alij in l. ſi is qui pro emptore, ff. de vſuc. l. 3. §. per procuratorem, ff. de acq. poſſ. Burſ. conſ. 55. nu. 29.

3 Sed hæc prædicta procedunt in executore teſtamentario, ſecus eſt in legitimo, vt eſt Epiſcopus, iudex ſecularis, & alij. Bald. in l. 1. ff. de leg. 2. & in d. l. nulli, C. de epiſc. & cler. verſ. ſed nunquid. Et manifeſti iuris eſt, quod ordinarius habens iuriſdictionem a l. põt ſubdelegare, l. a iudice, C. de iud. Fely. d. c. fi. & Alex. d. l. 1. ff. de leg. 2.

4 Hic eſt, quod pluribus datis in teſtamento executoribus omnes agere exequi, & cõueniri poſſint quamuis vnus ſolus apud ſe bona omnia habeat. Ioa. And. in addit. ad Spec. §. nunc vero verſic. ſed nunquid, de inſtr. edit. per c. religioſus, de teſtamen. lib. 6. Angel. 2. ff. de adminiſtr. tut. & ita commu. DD. cõcludunt, Soc. conſil. 11. circa pręſentẽ, & Ludou. Calca. conſil. 102. Diſſentit. Vber. de Bob. Ioan. de Deo, & eos ſecuti, quos refert Spec. ſupra d. loco. Priorem tamen opinio pro regula eſſe accipiendam, teſtatur Ioan. Iac. a Canib. §. repetitis, num. 26.

5 Fallit tamen, ſi aliquis ſit mortuus, vel in remotis degat, vt cõmode vocari non poſſit, vel expectatus non veniat, vel nõ vult exequi, d. c. religioſus, §. fi. de teſt. lib. 6. & ibi gl. comm. 181. *Paria* enim ſunt, nullum executorem in teſtamento dimittere, vel dimiſſum mori, aut nolle exequi, vt in authen. vt licet matri, & auiæ, §. 1. col. 8. vide Ioa. à Canib. d. §. repetitis, n. 4. vol. 1. Specu. d. §. nunc verò. verſ. ſed quæritur, an executores, & ſequitur Arch. in add. c. fi. §. 1. de teſtib. lib. 6. & ibi vide Ioan. And. Dom. Hener. per gl. in c. cũ nulla. de tempor. ordin.

Et hinc etiam indubitanter concludo, quod ius accreſcendi locum habeat in executoribus vltimarum voluntatum, ſicuti in pluribus procuratoribus

dici

dici conſueuit, & quemadmodum in pluribus legatariis, quibus vſusfructus legatus, vno deficiente accreſcit aliis, ſic vno executores deficiente accreſcet aliis illud officium, l. 1. l. pluribus, ff. de procurat. cum l. ſeq. & c. nō iniuſte, eo. tit. l. nō diſtinguimus, §. cū in plures, ff. de arb. arg. l. 1. ff. de vſufr. accre. & di xit in §. ius accreſcendi, q. Bar. in conſ. 147. quem refert, & ſequitur Iaſ. In d. re coniuncti, ff. de lega t. 3. circa fin. & uidetur de mēte Spec. d. §. verſ. ſed nūquid, vbi plures ſunt dati. a Canib. §. re petitis, num. 30. & §. quæro, nu. 11. & ſeqq. Idem dicit Old. tit. 1. nu. 10. varie uarri. diſſentiunt. Alii eo in caſu execu tionem ad Epiſcopum ſpectare cēſent; alii epiſcopum alium in locum defuncti debere ſubrogare dicunt, vt videre eſt apud Spec. d. verſ. ſed num, cū ſeqq. & a Canib. d. §. repetitis, & §. quæro. Idem teſtatus Roland. in d. rubri. 40. num. 13. in fi.

6 Secundo fallit, ſi teſtator executorib. dederit licentiam in ſolidum exequen di, arg. d. §. fin. c. religioſus, a contrario ſen ſu, & facit c. ſi duo de procurat. li. 6 §. diſponat, c. Rayn. de offic. de lega, l. e. non diſtinguimus, §. in plures, ff. de ar bit. in auth. de nupt. c. ultima uolūtas, 13. q. 2. Et hanc ſequitur opin. Spec. d. tit. §. nunc uero, uerſ. notandum quo que, & Soc. conſ. 11. circa præſent. & Lu. d. Cal. d. cōſ. 102. ꝑ parte, a Canib. d. §. n. 28. & §. q̄ro, n. 11. & ita oēs rñdiſ ſe DD. quos cōſuluerunt, dicit Io. And. & Lap. & Dom. in c ſi. §. 1. de teſt. in 6.

7 Tertio fallit in modo allegato caſu, putà, ſi teſtator rē certam certæ alicui perſonæ legauit, tūc unus ſolus, quam uis male faciat, quod non ſocios cōuo cauerit, ſit executus, valet executio. Specul. d. §. nunc uero, uerſ. quid ſi plu res. Idem tenet Iac. de Aret. ut refert Bal. in d. l. nulli, C. de epiſc. & cleric. de Capr. d. loco, nu. 181. ubi eam dicit com mun. DD. ſenten.

8 Quæri hic etiam poteſt, an executor, cui legatum eſt aliquid in teſtamento, poſſit res ſibi legatas reliquis in ſcien tibus acceptare? Reſp. quod non: niſi in caſu præcedenti, ubi executor ab ſens, & quidem longius, uel non vult exeq. impeditus, ca. ſi. verſ. ſanè, de teſt. lib. 6. adde Io. Andr. ibid. in gloſ. ſuper uerbo in remotis, & in addit. ad Spec. d. §. uerſ. ſed nūquid, ubi plures in ma gna additione, quę incipit: Iſte uerſ. Bal. in d. l. null. Et quod dixi de impe dito, intellige ad longum tempus, a lias ſecus, Io. And. ibi. uerſ. nimirum dif ferri, adde Bart. in l. ſi plures, in princ. ff. de admin. tutel. & in l. ſi tibi, §. unius, ff. de opti. leg. Roland. par. 1. flor. rubr. 40. num. 13. in fin.

Quæſtio V.

SVMMARIA.

1 *Intra quot tempus executor vltimarū voluntatum debeat exequi.*

2 *Quando incipiat tempus.*

3 *Si nullum tempus conſtitutum ſed à iu re annus conceſſus fuerit.*

4 *Tempus incipiat currere a die adita hæreditatis.*

5 *Num hoc tempus currat ignoranti, & impedito.*

6 *Sufficit ſemeſtre ad exequenda legata, quod cedit a die inſinuationis.*

1 QVæro, intra quod tempus execu tor ultimarum uoluntatum de beat exequi? Reſpō. aut certum tempus à teſtatore ad hoc eſt definitū, & tunc infra illud debet exequi, aut nullum ab eo nominatum, & hoc caſu datur annus a iudice hæredi, uel execu tori ad exequendum, l. nulli, Co. de e piſc. & cler. & ibi DD. adde Barto. ad l. executorem, C. de execut. rei iudic. Spe cu. ſub tit. de inſtr. edit. circa fi. Ioann. a Canib. d. ſuo trac. de executor, tit. 7 n. 1. & in hoc omnes cōuenire teſtatur ibi.

2 Hic quæri ſolet ulterius, quando in cipiat, hoc tempus a teſtatore definitū

currere? Reſpon. Dic a die aditæ hæreditatis Abb. in cap. 3. de teſt. colum. 2. facit l. ſtatu liberos, §. ſi quis hæredi, ff. de ſtat. libr. Barto. in l. genero, ff. de his qui not. infa. Alex. in l. ſi mihi, & tibi, §. 1. ff. de leg. 1.

3 Sed quid ſi nullum tempus conſtitutum, ſed a iure annus, vt ſuperius dictum, conceſſus fuerit? Reſpondeo. Diuerſæ hic ſunt DD. opiniones, vt eſt videre apud Bar. conſi. 8. volu. 1. col. 4. et c. 3. extra de teſt. num. 33. qui hunc annum currere incipere putat, a die mortis teſtatoris, motus per tex. in l. regia, 6. titu. 10. par. 6. Sed verus eſt, quod demum currere incipiat a die monitionis factæ per iudicem, & probatur in cap. 3. de teſta. & ibi Card Anch. Abb. & Imo. Bald. in l. id quod pauperibus, numer. 11. C. de epiſ. & cler. Io. a Can. d. tract. par. 2. q. 3. num. 11. & ita communem DD. concludere teſtatur Bal. d. l. id quod paup. Abb. conſ. 11. volu. 2. & conſ. 59. Rocch. de iure patron. verb. conſtruxit, q. 10.

4 Idem obſeruatur, ſi Epiſcopali conſtitutione annus ad exequẽdum ſit datus, vt ſcilicet incipiat currere a die aditæ hæreditatis, & ſcientiæ, Abb. c. 3. de teſtam. vol. 2. Roma. conſ. 228. colum. 2. ante enim aditam hæreditatem impeditur teſtamenti executio, gl. in l. qui filio, ff. de hæred. inſtit. quam dicit ſingularem Alex. l. 3. col. 1. ff. de leg. 1. & notabilem idem Alex. l. nemo poteſt, ff. eo. & dicit eam ſolennem Iaſ. in l. eã quam, C. de fideic. col. 6.

5 Anxie a DD. hic ſolet diſputari num hoc tempus etiam currat ignoranti, & impedito? Reſpondeo, quod currat, affirmat Bar. in d. l. genero, ff. de his, qui not. infam. Bal. in l. fin. §. ſed etſi quis, colum. 4. C. comm. de lega. Spec. d. tit. de inſtrum. edit. §. nunc vero aliqua, num. 39. Datur enim in fauorem pauperum, & eorum, quibus aliquid ex teſtamento eſt diſtribuendum, & non in odium ipſius executoris, Card. d. ca. 3. de teſt. & d. c. quia diuerſitatem, col. 2. Barb. d. cap. 3. num. 33. & hanc vbique obſeruari ſententiam, affirmat Bal. in l. captatorias, C. de teſt. milit. col. 2. quã ſequitur Vaſqu. de ſucceſſ. reſol. lib. 1. §. 18. num. 112. Negatiua probatur per d. c. 3. tex. de teſtan. & ſequitur Abb. in repet. c. cum eſſes, de teſt. colu. fi. Fred. conſi. 129. Hoſti. Imo. d. ca. 3. col. 3. & hanc dicit comm. Rom. conſi. 228. cui aſſentitur Panorm. ca. nos quidem, de teſta. & tanquam de iure veriore eam amplectitur Balb. conſ. 171. vol. 3. Oldendorp. d. tract. tit. 7.

6 In relictis ad pias cauſa ſupra dicta concluſio fallit, ſufficit enim ſemeſtre ad exequenda ea legata, quod cedit a die inſinuationis, auth. de eccl. titu. §. ſi autem legatum, col. 9. Spec. d. §. nũc vero, verſ. pe. Abb. & com. Doctorum in c. 3. ext. de teſt. Iaſo. in le. a D. Pio, §. ſed ſi emptor, ff. de re iudi. num. 13. Oldend. tit. 7. num. 7. Io. a Canib. p. 2. §. quæro, numer. 17. Roma. conſil. 228. num. 10.

Quæſtio ſexta.

SVMMARIA.

1 *An teneatur executor cauere.*

2 *Diſtingue, aut datus eſt executor a lege, & non tenetur cauere, aut datus a teſtatore, aut iudice.*

1 QVæro, an teneatur executore cauere? Reſpondeo negatur per l. nulli, C. de epiſc. & cler. vbi ponuntur regulæ, quæ debent ab executore, obſeruari ſed nihil de cautione agitur, & probant not. in le. ſi quis ex ſigna. ff quemadmod. teſt. aper. facit etiam quod tutores (quibus executores æquiparantur) non ſatiſdant de iudicato ſoluendo, nec rem ratam dominum habiturum le. tutores debita, & l.

& l.fi.§. defenſionem, C. de adminiſt. tut.& l.1.§.nec cogendi,ff.eod. & proba.l.actor.ff.rem rat.hab.tex.l. diuus ff.cui plus quam per l.Falc.le.liberto.§.largius,ff.de ann.legat. le. Firmio,§.1 ff.quando dies l.ced.ex quibus DD. concludunt quod non teneatur ſatisdat. niſi id expreſſim teſtator iuſſerit, idem tenet Vbert.de Bobio, & Archi. in c.fi.§.1.de teſt.in 6.vide Ioan. Andr. de inſtru.edit.§.nunc uero aliqua, in addi.ad Spec. quem ſequitur Petro de Anchar.in clem.1.de teſtam.

2 At tu diſtingue ſecundum Bart. Sal. & com. DD. hoc modo, aut datus eſt executor eſt executor a lege, & non tenetur cauere, lege enim eius habetur approbata fides,& induſtria, per text. d.l.nulli,& l.cum clericus, C. de Epiſc.& cler.Bar.in d.l.diuus, ff. cui pluſquam per l.Fal.Sal.in d.null.,Io.a Canib.part.2.§.Repetitis,n.12. Aut datus eſt a iudice,& talis debet regulariter ſatisdare, iuxta l.3.§.debuit,ff de alim.& cib.leg.Bar.Salic. alii, dictis in locis. Aut datus a teſtatore in teſtamento,& ſimiliter quoniam fides eius a teſtatore approbata, non tenetur cauere, per tex.inſt.de ſatiſdat.tuto.et curat.Bar.in l.liberto ſuo,§.largitur,nu.2.ff. de annuis legat.& ſequitur Salic.Ioan. a Canib.d.§. repetitis, quæ tamen concluſio aliquando fallit, de quibus videatur Bart.in d.l.D. Sal. & Io. à Canib. d.in locis.

Quæſtio vij.

SVMMARIA.

1 *An executor teneatur conficere inuētarium.*

2 *Non tamē propterea, vt hæres, ſed reddendarum ſolūmodo rationū cauſa.*

3 *Executorem teneri reddere rationem ſuæ adminiſtrationis.*

4 *Cui reddenda ſint rationes. Alij dicūt quod hæredibus, & legatarijs debeant reddi rationes.*

5 *Quomodo probentur rationes.*

1 QVæro an executor teneatur conficere inuentarium? Reſp. affirmat Iac. de Aret. & Iacob. de Ra. quos refert Ioan.And. in addit.ad Spec.& idem Specu.d.§.nunc vero aliqua uerſ. ſed an teneatur inuētarium. a Canib.d.tract.§.repetitis,n.4.vide late Euerhard. conſil. 218. negant com. DD. in auth. ſed cum teſtator, C. ad l. falcid.l.ſed etſi quis quemadmod. teſt. aperi.ut refert Sebaſt.Montic.in tract. de inuent.hæred.in 5.part.numer.13. quia nudus tantum eſt miniſter,& diſpenſator, nec quicquam lucri ex officio ſuo conſequitur, vnde nec damnū ex eo reportare debet, Bald.in le. nulli, C.de epiſc.& cler. & d. authe. ſed cum teſtator Corn.conſ.81.col.3. verſ. non tamen arctatur,4.uolu.uide de Capra membr.5.nu.17.& 20. ubi probat de cōſuet. hoc obſeruari Phan.in tract.de confect.inuent.hæred.par.2.num.75.

2 Sed tu dic clarius, executorem teneri ad confectionem inuentarii, non tamen propterea, vt hæres, ne ſcilicet teneatur ultra uires hæreditas, ſed reddendarum ſolummodo rationum cauſa, Ita tenet Bald.in authe. ſed cum teſtator, C.ad l.falcid. uide Ange. in tracta.inuent.in princ.& in l.1.§.hæc ſtipulat.ff ſi cui pluſquam per l. fal. item in conſil.208.& ita tenet Boer. ex Bal. & Salic.ad l.licet, C.de iur.delib.ut refert Pet.Pec.li.2.de teſt.coniug.c.11. in fi.eandem ſequitur opinio.Pirrh.in cōſuet.Aurel.cap.17. Quæ autem in ipſo inuent.conficiendo attendēda ſunt uide ſuperius q.1.& ſeqq.art.de inuent.

3 Hinc manifeſtum eſt, & proinde ab omnibus concluditur, executorem teneri reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, quia inuentarium eſt caput reddendarum rationum. Bald.in l.72 §.1. de cond.demonſtr.ſeqq.comm. Doct.

Sed

Sed cui reddenda ſit ratio, *Doctorum* variant. Alii quod epiſc. alii quod iudice ſeculari. per tex. l. nulli, §. 1. Cod. de Epiſc. & cler. §. ſi vero ſolis, & §. ſi vero ædific. in auth. de eccl. tit. Odofr. in d. l nulli, & ibi Salic. vide Spec. §. nunc vero aliqua verſ. 47. adde quæ refert a Canibus in tract. ſuo, §. nouiſſimi, n. 5.

Alii dicunt, quod hæredibus, & legatariis, quorum de iure, verior ac magis communis ſententia, lege 1. cum auth. ibi poſita, C. vt ſe hæred. abſtine. l. denuo quoque offi. de re iudi. Iacob. de Aret. in trac. exec. per l. fi. ff. de auth. præſtan. Ioan. Andr. ad Specu. ibid. & idem videtur velle Spe. ipſe in d § nũc vero aliqua, verſic. ſed an ſimplex, 47. cũ quo comm. DD. tranſeunt, vt refert Bened. de Capra d. trac. membr. nu. 8.

Quomodo autem probentur rationes, num teſtibus, num iureiurando vel libro rationum, mire Doctorum variant, nos vero ſecundum Bal. Salicetum, & alios, diſtinguendum putamus, aut expenſæ ſunt magnæ, & non ſufficit codex rationum, per text. l. inſtrum. domeſtica. C. de prob. neq. iuramentum, quia non eſt legitima probatio, ſed exigẽtur teſtes uel inſtra, l. q accuſare, C. de eden. l. in exercẽdis, C. de fi. inſtr. arg. l. ſi quis, pag. §. fi. ff. de pig. act. gl. in l. nulli, C. de epiſ. & cl. Bal. in d. l. id quod pauperib. p. vlt. Salic. in d. l. nulli Iaſ. in l. ſcimus iã §. in comput. n. 5. C. de iur. delib. Rol. in d. rubri. 40. nu. 12. in fi. Io. a Canib. p. 2. tract. exec. §. nouiſ. n. 5. Aut expenſæ ſunt paruæ, & modicæ, & tunc creditur iurõ l. ſubtracto, ff. de pig. act. l. 1. ff. de vent. in poſſ. mit. gl. in d. l. nulli. & vide, quę notat Io And. Io. Fran. & Dom. in c. fi. §. 1. de teſt. li. 6. & Pet. & Cyn. in id quod pauperibus, qu. 9. C. de epiſ. & cl. & DD. cõ. in l. ſancimus. ut refert Iaſ. in d. l. ſcimus iam, C. de iudiciis, Rolan. d. num. 5. adde Zaſ. in l. ſi hæres, num. 5. ff. de condict. cauſa data.

Quæſtio octaua.

SVMMARIA.

1 *An executor teſtamentarius ſit loco hęredis.*

2 *Executoribus vniuerſalibus plerunque in teſtamentis ſolet dari facultas à teſtatorib. vt propria authoritate accipiant tantum bonorum hæreditariorum quantum opus.*

3 *Aut non eſt vniuerſalis, aut ad rem certam diſtribuendam datus.*

1 DE hoc quæri ſolet, an executor teſtamentarius ſit loco hęredis? Reſpõ. q per diſtinctionem, aut. n. executor vniuerſalis, puta datus in teſtõ, in quo pauperes sũt inſtituti, vel in quo teſtator iubet executori bona ſua diſtribuere, inter pauperes, nullo alio hærede inſtituto, & hr̃ loco hæredis, l. nulli & ibi Bar. C. de epiſ. & cl. & in l. hæreditas, la 2. ff. de hęredib. inſtituendis, & com. DD. in c. cũ tibi. de teſt. & teſt. Men. de adipiſ. poſ. rem. 4. n. 268. Alex conſ. 45. n. 12. verſ. nec sm̃, li. 1. & cõſi. 4. n. 13. li. 2. idẽ conſ. 98. in fi. co. II. Rip. l. cẽturio, nu. 105. ff. de vulg. Bal. in l. ſi qs ad decli. C. de epiſ. & cl. Bar. in l. cũ centurio, ff. de vulg. & pup. & in l. alio ff. de adim. & cibar. lega. faciunt notat per Inno. in c. Ioã. & c. cum tibi de teſt. Bar. conſ. 3. n. 3. Rofre. in tit. de actio. ext. de teſt. verſ. quid ſi erit Spec. de inſtr. edi. §. nũc uero aliqua verſ. itẽ pone q aliquis. & ibi Io. And. in addi. Boer. dec 204. n. 47. & hãc refert coẽm Ben. de Capra de exec. vlt. volunt. memb. 4 n. 4 itẽ in l. ad declaran. C. de epi. & cl. Zaſ. in l. ſi hæres, n. 5. ff. de cond. cã data, ſemper. n. executores cẽſentur inſtituti, uel ſubſtituti, alio hęrede nõ uocato, l. alio a cõtrario ſenſu. ff. de alim. legat. Fulg. conſ. 47. quod incipit, ſeruus Michael col. 2. verſ. ſed, & aliud mouet Aret. conſ. 64. diligẽter, & mature, *col.*

pen.

penul.ante med. verſ. præterea hoc tenet Bal. Ruin.conſ.4.col. 3. circa fi.li. 3.Crau.conſ.402.n.9. lib.3.

2 Et his vniuerſalibus executorib.plerumque in teſtamentis ſolet dari facultas a teſtatoribus, vt propria authoritate accipiāt bonorū hęreditariorū, quātum opus ſit, ad explēda teſtatorū iuſſa,qua de re videatur Inn.in c. cū tibi, de teſt.Bar.cōſ.182.col.2.Io. Andr. & Abb.in c.Ioan.de teſtam.Spec.d.tit.§. nunc vero aliqua,verſic. & ſcias,& ibi Io.And.Io.Fab.col.2.ad Paul. Caſtr.l. nulli,C.de epiſc.& cler.gl.& Bar.in l. alio hærede,ff.de alim.leg.& in l.Luc. §.1.ff.de leg.2.

3 Aut non eſt vniuerſalis,ſed cum alijs hæredibus ſimul inſtitutus,aut ad rem certam diſtribuendā datus, & non habetur loco hæredis,l.quoties,C.de hæredibus inſtit.l.1.§.ſi ex fund.ff.eo, & tradit Spec.in § nūc vero aliqua,uerſ. porro ſi ſit executor Bar. in l. hæreditas,& ibi Alex.in add.ff. de hæredibus inſt.Bar.in d.l.centurio,col.8.uerſ.ſed quid ſi teſtator dixerit,& in l.alio,col. 3.verſ.quarto,ff.de alim.le.Bal. citatus per Alex.conſ.45.col.3.& ſeq. vol.1.& conſ.162.circa primum,col.pen.col.2. & conſ.12.vol.3.adde Cur. conſil. 74. Cap.memb.6.num.8.& ſeq. & nu.85. & in 4.memb. num. 5. vbi pluribus exagatur hanc quæſtionem. Executor .n. talis eſt iudicandus, qualis eſt, is ꝓpter quem datus eſt, vt teſtatur Bald. quoties,C.famil.herciſcund.& d.l.ſi qs ad declinand.C.de epiſ.& cl. arg. l. annua,§.Titia,ff.de ann. leg. vide Alex. ſupr. d.conſ.col.3.nu.18.& ſeqq.At eſt perſonæ,propter quas dati ſunt executores particulares,non dicuntur hæredes proprie, ſed legatarij tantum, ergo,& executores tantum ſunt loco legatariorum, non hęredum, de qua re late in §.hæredit.quæſtio. 3. tractauimus.

Quæſtio ix.

SVMMARIA.

1 *An executor poſſit agere.*

2 *An idem in rebus profanis, non ſatis int. DD. conuenit.*

3 *Poſſunt agere ſiue ſint meri, ſiue mixti.*

4 *Quidam diſtinguunt inter merum, & mixtum executorem.*

5 *An executor poſſit cogere hæredem, vt adeat hæreditatem.*

1 QVæro an executor poſſit agere? Reſp.in pijs cauſis, quod poſſit conſentiunt cōiter DD.vt teſtatur Cyn. in c.Io.de teſta.n.5.facit l.alio ff. de alim.& cib.leg.l.nulli,& l.ſi quis ad declin.C.de epiſ.& cl.Spec. d.§. verſ.ſcias Iac.de Aren.in tract. de execu. Cyn.in d.l.id ꝗ paup.C.de epiſ.& cle. Io.And.in add.ad Spec.d.verſ.ſcias,& verſ.quid iure Ale.conſ.99.viſo,& cōſiderato,in fi.lib.2.Bar. l.ſi quis Titio, ff.de leg.2.Bal.in d.l.id quod pauperibus,& l.nulli, C. de epiſc. & cler.

2 An idem in rebus profanis, non ſatis int.DD.conuenit,& quod non poſſint agere,licet recipere, & diſtribuere poſſint procedere, & ſi teſtator dederit poteſtatem ipſis oīa ſua legata exequēdi, & ad hoc allegat l.Lucius, §. Mæuia, ff.ad Spec.d.verſ.notandum quoq.eſt, & ita cōm.DD.tenere refert Bened.de Cap. mēb.6.n.11.& eam ſnīam præcipua ſequitur pars.Canonū teſt. Barba. reprehendente in eo Salycet. vt refert Pyrr.in conſuetud.Aurel.c. 16.

3 Scda opi. eſt ꝗ poſſint agere ſiue ſīt meri,ſiue mixti,tenet gl.in l. ſi qs Tit. ff.de l.2.& per tex.l.1.ff. de admin.tut. vbi tutor qui executori ſm̄ Cano. ęquiparatur agere pōt,c. Io. de teſt.& gl. in d.l.tut.ff.de tut.& ita Iac.de Aret & Bal.in d.l.nulli,& l. id ꝗ pauper Mod-

in

in d.c.Io.hancq́. magis cõem dicit Sal. in d.l.nulli, quẽ ſequitur Pyrr.d.loco.

4 Tertiò ſunt qui diſtinguũt inter me rũ, & mixtũ executorẽ illũ agere non poſſe, per tex.dic. Luc.§. Mæuia, ff. ad Treb. & per alleg. ſup. hunc vero cõtra hæredem, & quemlibet bonorum poſſeſſorem rectè agere poſſe, vt eſt tex. d. l.ſi quis Tit. & ibi Bar. ff. de l.2. Abb.& cõiter DD. in Regia l.4.tit.10. parte 6. Oldendorp. d. tract.c.6. Card. in cle. vnica de teſta.q.13.& Imo.col. vlt. qui concorditer aſſerunt indiſtinctè agere executorẽ poſſe, teſtatore ei hoc conce dẽte, a qua ego nõ recederem pp le. ſi a plurib.& l.quidã, §.ſi ſcriptus, ff. de le. 1.& vide quæ notat Rol.d.l.nu. 12.& Io. Dilect. de arte teſt. tit. de tut. & execu. teſt. caut. 9. circa fi.

5 Illud ẽt hic q̃ritur, an executor poſſit cogere hæredem, vt adeat hæreditatem? Reſp. affirmant DD. cõ. per text. l.quia poterat, l. cogi, §.general.& l.nã quod, §.non omnis, ff. ad S.C. Trebell. Specu.d.§. verſ. quid ſi hæres ſcriptus, 59. a can. p.2.§.conſultis, nu.1. & ſeq. Couar.c.3.n.5. ext. de teſt.

Quæſtio X.

SVMMARIA.

1 *Inter quas perſonas executor relictus ad diſtribuendum inter pauperes, debeat diſtribuere.*

2 *An executor, cui electio a teſtatore cõmiſſa, etiam ſe ipſum poſſit eligere in pauperem.*

3 *Si in veritate eſt pauper poteſt ſe ipsũ eligere.*

4 *Bene poteſt conſentire electioni de ſe factæ ab alijs.*

5 *Executor datus ad diſtribuendũ, inter pauperes, põt eligere cõſanguineos.*

6 *Semper teſtatoris conſanguinei, debẽt præferri cæteris.*

7 *An executor poſſit eligere filium ſpurium teſtatoris pauperem.*

8 *An executor grauatus ſingulis annis dotare vi gines pauperes, poſſit ẽt aliquid in dotem dare ijs, quæ non omnino ſunt pauperes, & ſuas an poſſit eligere filias.*

9 *Si hæres rogatus hæreditatem expẽdere poſt mortẽ ipſius, in virgines maritãdas, an poſſit illã erogare ĩ vita.*

10 *Si nõ in tali electione pſeuerauet hæres vel execut. poſt mort. hęredis valeret.*

1 QVæro inter quas perſonas executor relictus ad diſtribuendũ inter pauperes debeat diſtribuere? Reſp. inter eas perſonas quas teſtator nominauerit, nec quicq̃ debet ſibi de illis retinere, niſi forſan ſumma eũ premat egeſtas. Card. in cle. 1. col. pen. q.22. de teſtam. tex. in c. tua nobis, ext. eod. Imol. d. cle. 1. col. pen. verſ. numquid exec. & Petr. Anch. col. fi. & in q. 3.

2 Hinc quęro, an executor, cui electio a teſtatore commiſſa, etiam ſeipsũ poſſit eligere in pauperem? Reſpond. cõiter concludunt DD. quod non poſſit, c.fi. de iuſti.& c. per veſtras, de iur. pat. facit l.ſi tibi mandauero, §. ſi tibi centum, ff. mandati, & tenent DD. in c. fin. de teſt. in 6. Marian. Soc. conſ. 11. n.3. vol.1. Pau. de Caſtris, in l.ſi is cui prin. C. de furt. & per not. in c. cum iure peritus, de elect. adde Feli. c. cæterũ, col. pen. de offi. ord. Pet. Anch. d.c. fin. col. pen. q.9. in prin.

3 Et hæc prædicta procedunt, ſi cum alijs ipſis executio ſit cõmiſſa, ſecus ſi ipſi ſoli, tũc. n. ſi in veritate eſt paup, põt ſe ipsũ eligere, per ea q̃ tradit Paul. de Eleaz. in cle. vni. de teſt. & DD. Moder. in c. fi. eo. gl. & Bar. in l. plane, ff. q. cuiuſq. vniuerſitatis nom. & l.ſi cõſul. in fi. ff. de adop. Marſ. in d.l. ſi mandauero, §.ſi tibi, ff. Mand. dic. c. cum in iure

de

de elect. & d.c. fi. de inſt t.

4 Bene tamen poteſt cõſentire electioni de ſe factæ ab alijs, etiãſi ipſe prius alium el gerit. comm. DD. & Ioa. Andr. in d.c. cũ in iure & per gl. & Sicul. in c. conſuluit de iur. patro. Franc. Papius in add. ad conſ. Soc. d. conſi. 26.

5 Illud etiam extra cõtrouerſiam eſt quod executor datos ad diſtribuendũ inter pauperes, poſſit eligere conſanguineos, tam proprios quam teſtatoris, ca. 1. de cohabita. clerici. & muli. & ibi Abb. vbi And. Falco. in addit. Barto. & Ange. conſ. 436. Angel. in l. Lucius, §. in teſt. ff. de legat. 1. Bal. in l. illud. n. 1. C. de SS. ec cle. & conſil. 9. videtur quod electio, l. 1. & in l. id quod pauperibus C. de Epiſc. & cle. Rom. in auth. ſimiliter n. 3. ad l. Falci. & l. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtitu. & Port. conſi. 27. n. 20. Secus tamen eſt ſi ſint diuites, Bald. in d. l. illa inſtitut. & ſequuntur commu. DD. Ioan. Andr. ad Specu. d. §. ibi, continuatur hic aliqua quæſtio. Anch. conſ. 336. Tiraq. in tracta. de priuil. piæ cauſę, in pręferat. fol. 8. verſ. & facit pro prima parte, & ita de facto reſpondit aliquando. par. conſi. 45. n. 15. vol. 3.

6 Hinc tamen obſeruandũ, quod ſemper teſtatoris debeant præferri cæteris per not. in l. ab omnibus §. iuſſus, ff. de legat. 1. & l. 1. §. ſi ff. de collat. bonorũ, maior enim pietas eſſe cenſetur, ſubuenire ſuis conſanguineis egentibus, & præſumitur, quod teſtator magis de ſuis conſanguineis, quam extraneis ſenſerit, cap. ſi. diſti. 30. c. æſtimemus quæſtion. 2. Ang. & Imol. d. lege illa inſtitutio. vbi Bald. verſic. iuxta hæc quæro & omnes in le. captatorias n. 8. eo. Ale. ad l. diui, ff. ad le. falci. Anch. in c. cum tibi, nu. 10. de teſta. Laurent. Calca. conſ. 8. nu. 44. vide Pariſ. conſi. 26. circa fi. volu. 4. & hæc eſt cõmu. DD. opin.

7 An executor poſſit eligere filiũ ſpurium teſtatoris pauperem quæſtionis eſt? Reſp. affirmat. Pau. de Caſtr. in l. ſi quis, ff. de vulg. & pup. Iaſ. ibid. per illum tex. col. 3. Bal. conſ. 228. inchoãte erant tres fratres in fi. vol. 3. & plures vide apud Dec. vol. 3. reſp. 1. n. 52.

8 Negatiuam ſententiã ſequitur Bal. in d. l. id quod pauperib. C. de Epiſco. & cler. & in l. ab eo, C. de fi deic. & eſt tex. in d. l. ſi is qui. vbi, qui nõ eo capere per ſe nec alio mediante, neque videtur datũ arbitrium executori, vt cõtrarius ius diſponat, l. quanquã, ff. de rit. nupt. & in l. Lucius, ff. ad Munic. & eſt tex. in l. 1. C. de nat. li. ꝙ etiam tenet Corn cõſ. 236. num. 10. vol. 11. Bermond. in tract. de pub. concubinarijs pag. mihi 311. n. 8. Io. de Gnald. de arte teſtand. tit. 1. caut. 14. nu. 9 Guliel. Bened. in repet. c. Rayn. in verb. & vxorem nomine Adelaſiã. dec. 5. n. 122. de teſt. Pata. Rumos in l. 9. n. 16. Alc. conſ. 54. nu. 1. vol. 7. & hæc de iur. verior vr̃ opin. Tu tñ vide ad pleniorem huius cõſt. intell. Nicol. Boer. dec. 127 vbi plurib. in vtrãque partem diſputat.

9 Quæro, an executor grauatus ſingulis annis dotare uirgines pauperes, poſſit ẽt aliquid in dotẽ dare illis, quæ nõ oĩno ſunt pauperes & an ſuas poſſit eligere proprias filias? Reſpo. ꝙ ſic Bal. noueil. in trac. de dote par. 5. n. 7. & ſi qs ac declinandum, ver. circa tertiũ mẽbr. quæro C. de epiſ. & cler. Anchor. conſi. 436. Bar. in l. ſi quis Titio, ff. de legat. 2. Bald. in leg. paupertas, ff. de execut. tutor. Pariſius conſilio 26. numer. 37. uolumin. 4. Pyrrhus in conſuetudine Aurel. capitu. 17. circa finem.

Quæro, ſi hæres rogatus hæreditatem expendente poſt mortem ipſius in virgines maritãdas, an poſſit illam erogare in vita.

Negat Bartol. in lege cum pater §. a filia, ff. de legatis 2. quam ſequitur Bald. Angel. de Peruſio, Imola

Rom.

Rom. Salic. refert Alex. in l. ſtipulatio iſta, §. in certam, ff. de verborum obligat. & plenius in l. ſed etſi alio, & l. recuſare, §. ſi quis alio, ff. ad Treb. & idē tenet, Iaſon. in l. poſt mortem, C. de fideicomm. quia tale tempus non reſpicit merum hæredis fauorem, ſed pauperum viuentium mortis tempore hæredis in quorum præiudicium ante illud tempus electio fieri non poteſt per hær. arg. tex. d. §. a filia, hancque communem eſſe receptam docet Alexand. & Iaſ. in præalleg. locis. quos ſequitur Dec. in l. cum tempus, ff. de reg. iur. & hanc Bar. opin. in prac. obſeruari teſtatur Aquen. in l. ſed etſi alio in §. ſi quis ſub condit. ff. ad S. C. Treb.

10 Quod tamen limita, niſi in tali electione perſeuerarer hæres, vel executor poſt mortem hæredis, & tunc ualeret, nō quidem ui electionis, ſed tacitæ confirmationis ut not. per Alex. & Iaſo. in locis prędictis & uoluit prius gl. in d. §. a filia, & hanc eſſe ipſam veritatem ait Bal. in conſi. 75. vol. 3. Diſſentit idem Bald. in d. l. poſt mortem. Ratio eſt, quia ſi teſtator cōgitaſſet de uoluntate hæredis, hoc permiſiſſet fauore animæ ſuæ, pro expreſſo igitur haberi debet, argum. tex. cum glo. in l. tale pactum, §. fina. ff. de pact. item quia tale legatum non videtur in ſe conditionē habere, quia relictum videtur intuitu diuini numinis, dicique quodammodo poteſt immortali Deo relictum, ergo non exſpectata morte, de conſilio Epiſcopi poterunt pauperes eligi, quia teſtator non habuit affectionem ad certam aliquam perſonam, ſed ad genus duntaxat perſonæ, & iſtam opinionem ſequuntur Rapha. Cuma. & Pau. de Caſt. in l. filius fam. in d. §. diui, ff. de l. 1 Fulgo. & Corn. in d. l. poſt mortem, & pro hac opin. conſuluit eleganter Pet. Anch. conſi. 202. colum. fi. quem omnino uide, & eam tanquam veriorem ſequitur Decius in dicta l. cum tēpus, vbi ad idem allegat Abb. in conſi. 11. l. 2. quem etiam refert & ſequitur Barba. in apoſtilla ad Salic. in d. l. poſt mortem Ang. de Aret. in tracta. de teſtam. in glo. ſuper verbo eligendis, fol. 16. Aquen. in d. l. ſed & ſi alio, & hanc poſteriorem opinionem magis rationabilem, veriorem & communem dicit Cagn. in d. l. cum tempus, vbi elegāter ac docte in utramque partem hac de re late diſputat.

Quæſtio XI.

SVMMARIA.

1 *An executores poſſint vendere res hæditarias.*

2 *Num abſque bannimentis alienare res hęreditarias executor poſſit.*

3 *An non requiſito hęrede executor uendere poſſit.*

4 *Executor rem hæreditariam non poteſt vendere, niſi præſenti pecunia.*

5 *Vbi executor habet expreſſum mandatum.*

6 *Nō poteſt uendere quouis pretio, licet plenam habeat uendendi poteſtatē.*

7 *An hęres primo teneatur executorē, et eo exiſtēte non ſoluendo, demum emptorem conuenire.*

1 QVęro, an executores poſſint vēdere res hæreditarias? Reſpondeo per diſtinctionem, aut eſt executor vniuerſalis, & vēdere poteſt aut eſt tantum particularis, & non habet poteſtatem uendendi bona defuncti, niſi expreſſim ipſi a teſtatore ſit cōceſſum, tex. eſt in alio, ff. de alim. & cibus, l. & ibi Accurſ. Bar. Bal. & Cyn. in l. id qđ pauper. C. de epiſ. & cler. Abb. c. Io. & ibi Couar. in fine, ubi eam dicit comm. eſſe DD. opin. de canib. par. 2. §. conſultis nu. 28. Oldendorp. eodem tract. tit. 6. nu. 2.

2 Num autem abſque bannimentis alienare res hæreditarias, executor poſſit, quæritur, & uerior eſt affirmatiuum opinio per text. l. 1. ff. de reb. cor. et l. 1. C. quando decret. opus non eſt Bar. in d. l. et ſi fine, ff. de minorib. et ſequitur Bened. de Capra diſt. tractat. memb. 6. nu. 117.

3 An autem non requiſito hęrede executor uendere poſſit, inter DD. non conuenit affirmatiuam ſententiam ſequitur Bal. in d. l. nulli, uerſ. ſed numquid hæres poteſt adeſſe, C. de epiſco. et cler. cui aſtipulari mihi uidetur Ale. conſ. 62. n. 5. col. 2. arg. l. quod ſi nolit, §. fi. de ædil. edict. et per ea quæ nota in cle. 1. de offi. de leg.

Contrarium tenet Cyn. in l. ab executione, C. quorum appellatio ſecundum Bar. in d. l. alio. Nam hæres poteſt offerendo precium prolegatis, uel cauendo intra terminum ſe daturum impedire, le. 3. C. de iur. dom. impe. & idem tenet Paul. Par. conſ. 74. n. 53. et ſeq. par. & hæc eſt cōi DD. calculo recepta ſecund. Bened. de Capra mēbr. 6. nu. 84. cum ſeq. et n. 113. Ruin. cōſ. 84. n. 13. vol. 2. Burſa. conſil. 28. num. 14. uide Speculat. et Ioann. And. in §. nunc uero aliqua, et Petr. Ancha. poſt alios mult. in d. cap. tua nos, de teſtamentis.

Nos tamen inficior quod bene abſente hærede executor deſtribuere poteſt, d. l. nulli et ibi Iac. de Arena & Bal. ibid. cum quo comm. DD. tranſire refert de Capra d. nu. 113.

4 Proinde executor rem hæreditariā, non poteſt uendere, niſi præſenti pecunia, alias enim non transfert rei uēditę dominium, per ea quæ not. Bart. in l. a diuo Pio, §. emptorem, ff. de re iudic. Bal. in l. in ciuile, C. de rei uendicat. Ale. in d. l. a diuo Pio, et ibi Imol. Fel. in c. cum olim. uerſ. ſubdit. Barr. de offic. delegat. & hanc communiter receptam refert Iaſ. in d. l. a diuo Pio, §. ſed ſi emptorem. nu. 8.

Quod adeo uerum puto, ut etiam quamuis totum rei precium uenditæ accepiſſet, & de uno minimo tantum haberet fidem, non transferat dominium, Bald. d. l. in ciuile, & l. cum uēdente, C. ubi cauſæ fiſcales, arg. l. quādiu, C. de diſtrac. pign. Iaſ. in aut. quārem, C. de SS. eccle. nu. 17. in medio ibi, undecimo ad d.

Non obſtante notata per Bar. in l. alio. ff. de alimen. & cib. legat. ſecundum ea quæ notat Imo. & Ale. in d. l. a Diuo pio, vide Ange. de Aret. in trac. teſta. in uerbo executores, & omnino Iaſ. in d. l. a diuo Pio, §. ſed ſi emptorem, nu. 7.

5 Limitatur tamen prædicta cōcluſio in caſu, ubi executor habet expreſſum mandata cum libera adminiſtratione, quia tum recte poteſt, ſi agat bona fide, l. qui Romæ, §. Callimachus, & ibi gl. com. recepta, ff. de uerb. oblig. Bar. d. l. alia, ff. de alim. & cib. lega. Fely. d. loco, & Ioa. Iac. a Canib. par. 2. trat. de execut. ultim. uolunt. §. conſultis numero 35.

6 Et quia bona fide debet uendere, ſequitur, quod non poteſt uendere quouis prætio, licet plenam habeat uendēdi poteſtatem, ſed facta reuocari poteſt nō enim uidetur bona fides in ea uerſari, cū res magni pretii pro modico, ſit uendita, & eſt expreſ. tex. in l. 1. C. ſi uend. pig. aga. Bar. & alij in d. l. alia ff. de alim. & cib. legat.

7 Hic dubitari poteſt an hæres primo teneatur executorem, & eo non ſoluēdo, demum emptorem, conuenire? Reſpondeo, quod indiſtincte contra emptorem agat hæres text. eſt in lege qui fundum, §. procurator.

Pro emptore, quia alienatio facta non eſt iuridica. Bar. in l. a diuo Pio, nu. 15. diſſentit Paul. de Caſt. in leg. ſi præcium, C. de procuratorib. per d. le. ad quam, dicit quod Bar. non bene reſpon-

ſpondet ſed ueram eſſe eius opinionem, ſi executores ſint ſoluendo.

Quæſtio xii.

SVMMARIA.

1 *An legatarij habeant actionem aduerſus executores teſtamẽtarios, de præſtando legato.*

2 *Si dolo malaue fide circa executionem gerunt, tunc omnino tenentur.*

1 Quæro an legatarii habeant actionem aduerſus executores teſtamentarios de præſtando legato? Negat glo. in l. Firmio, §. 1. ſuper uerba, ff. de hæredib. & ſequitur Bar. in fi. l. alio, ff. de alim. & cib. lega. & in l. ſi Titio, 7. n. 6. ff. de lega. 2. Cyn. in l. id qd pauperib. C. de Epiſc. & cler. Bal. poſt gl. in l. nulli, C. eo. Alex. in l. in arbitrium, n. 11. ff. de legat. 2. & hanc plerique dicunt communem uide tamẽ Gomez. li. 1. uariar. reſolut. cap. 12. num. 12.

2 Secus tamen eſt, ſi dolo malaue fide circa executionem ſe geſſerit, tunc enim omnino tenetur. Spec. ſubtit. de inſtrument. edit. §. nũc uerò aliqua, n. 53. & 58. Bal. in d. l. id quod pauperibus. Capra cõſil. 84. n. 19. cum ſeq. Riminald. conſil. 434. nu. 26. uol. 3. Capra dict. ſuo trac. de executoribus memb. 7. in princ. nu. 2. & ſeq. & late memb. 8. nu. 4. & 5. in princ. Menoc. de arbit. iud. quæſ. li. 2. cent. 5. caſ. 444.

Quæſtio XIII.

SVMMARIA.

1 *An Epiſcopus executor teſtamenti, in quo pauperes ſunt hæredes inſtituti, poſſit peti ſe mitti in poſſeſſionẽ.*

2 *Idẽ dicendum cum executor generalis datus eſt.*

3 *Idem, ſi executoris eligendi poteſtatẽ ſolummodo conceſſerit.*

4 *Fallit in executore dato pro loco pio ædificando.*

1 Quæro an Epiſcopus executor teſtamenti in quo pauperes ſunt hæredes inſtituti, poſſit peti mitti in poſſeſſionem, ex remedio legis ult. C. de edict. diui Ar. Negatiuam ſequitur Barbat. in Rubr. C. qui admittit, nu. 175. quem ipſe cenſet Dec. in l. ult. C. de edict. diui Adri. Ang. Are. §. ſubſtitutus, n. 2. uerſ. quod facit, Inſtit. de pupill. ſubſt. Sed quãuis multis argumẽtis. Barb. & Dec. hanc negatiuã opinionẽ tueri conãtur, affirmatiua tñ ſentẽtia, & de iure uerior & magis cõis eſt, & eã tenet. Bart. in d. l. ult. C. de edict. D. Adria. n. 12. Bal. ibi. n. 36. Albert. n. 12. Alex. n. 10. Plãt. in 1. lect. n. 112. Sapia. n. 56. Curt. iun. n. 57. adde Bal. in l. ſi quis ad declinãd. in prin. n. 6. C. de epi. & cler. Bertach. trac. de epiſc. li. 4. p. 6. n. 17. Zuchard. n. 253. ead. in l. vlt.

2 Idem dicendum, cũ executor generalis, datus eſt, puta, ſi in uniuerſum pauperes ſunt inſtituti, Barb. d. in loco, n. 12. Zuchard. n. 252. & alii modo relati: quia & hi loco hæredum habentur, ut refert Barb. in l. hæreditas, le. 2. de hæreditas, inſtit. & comm. DD. in c. cum tibi, de teſt. Ale. conſ. 45. nume. 12 uerſ. non ſecundum, uol. 1. & cõſi. 98. in fin. eiuſdem li. Ripa in l. centurio, n. 105. de vulgar.

3 Quid autem, ſi teſtator nullos inſtituerit pauperes, ſed executori eligendi poteſtatem ſolummodo conceſſerit? Idem eſſe reſpondet Bar. in l. illa inſtitutio, n. 10. ff. de hæred. inſtit. DD. cõmun. in d. cum tibi, vbi Imola de teſtam. & ſequitur poſt alios Zuchard. d. l. ult. num. 253.

4 Fallit tamen in executore dato pro loco

loco pio ædificando, vt refert Ang. cõſ. 135. Nãcius Mauſcol. ſecunda conſiderari. n. non poteſt, quod quis ſit executor loci, qui in rerum natura nondũ ſit, ſed tum demum, cum iam ædificatum ſit. idem Ang. ibid.

Quæſtio xiv.

SVMMARIA.

1 *Ad quem tranſeat exequendi poteſtas mortuo teſtamentario executore.*

2 *Ad hæredes non tranſit executoris, niſi hoc a teſtatore ſit dictum.*

3 *An ius eligendi tranſeat ad Epiſcopũ ſi is non eligat, cui eius poteſtas a teſtatore ſit data.*

4 *An exequendi poteſtas mortuo Epiſcopo tranſeat ad Capit.*

5 *Quid ſi Epiſcopus eſt abſens, vel negligens, an Archiepiſcopo incumbat executio.*

1 NVnc quæritur, ad quem nam trãſeat exequendi poteſtas mortuo teſtamentario executore, ſeu eo intra debitum tempus non exequente? Reſpondeo. Diuerſæ hoc in caſu ſũt DD. opiniones, teſte Specul. ſub titulo de inſtrumen. editio. §. nunc vero aliqua, nu. ſexageſimoſept. Nonnulli. n. ſecundum Vber. de Bo. & alios, quos refert ibi. Specul. diſtinguunt, inter iam inceptam, ac inchoatam executionem, & eam, quæ nondum ab hærede cępta, & priori caſu executionem transferri ad hæredem executoris, poſteriori vero non item, ſed ad Epiſcopum, & ad hoc plerique allegant, leg. nam, & Seruius, §. penultim. ff. de negot. geſtor. l. ſi mandauero, §. final. & l. ſi quis alius. In hac, & alijs. DD. diſtinctionibus, de iure verior eſt illorum opinio, qui volunt, executionem mortuo teſtamentario executore transferri ad Epiſcopum, niſi expreſſe refragetur voluntas teſtatoris, capitulo final. §. penultimo, & in final. extra de offic. de lega. l. mandatum, quinquageſimo ſeptimo, ff. mandati, lege prima, ff. de fideicommiſſ. liber. l. ſpondeo, 59. §. morte, ff. pro ſocio. Innocẽ. in capit. vos quidam, & glo. in capitulo, ſi hæres iuſſa, de teſtamen. idem affirmat Nicol. Eberhar. conſilio 167. in fina. Bartol. & alij in leg. ſi mihi, & tibi, ff. de verborum obligationibus Bald. in leg. vnica, Cod. quando non petent. par. colum. vltima, & in dicta leg. id quod pauperibus, Cod. de epiſcop. & cler. Felyn. in capit. ſi quis cõtra, ſecunda columna, de foro competen. Moder. in tract. de iure patronat. verſiculo ius, quæſt. ſexta, Paulus Pariſ. conſilio trigeſimoquinto, numero decimonono parte quarta, Boer. deciſio. 38. numero 23. Iacob. de Aren. in tractat. de execut. per tex. in authẽ. hoc amplius, C. de fideicommiſſ. & tex. ſupra allegat. Et hoc communiter DD. ſtatuere, teſtis eſt Curt. iun. conſil. 60. num. 2.

2 Quod non tranſeat ad hæredes, niſi hoc fuerit a teſtatore dictum, leg. a re penult. cum gloſſa, ff. de tutel. & ibi Bartol. & probatur in capitulo finali, & ibi gloſſ. in verbo mortuo, de teſtamen. in ſexto Dyn. in l. alimenta, in princ. eo. Iac. de Beluiſ. in authent. de eccleſ. titul. in §. ſi quis autem Cyn. in leg. id quod pauperibus, in fina. C. de epiſcop. & cleric. & ibi Bald. columna tertia, & in leg. final. §. ſed & ſi quis lege communem, ff. de legat. Angel. in l. cum quis ſibi, ff. de verbor. obligationibus.

3 Hinc quæritur an etiam ius eligendi, ſi is, cui commiſſa eſt electio, non

eligat infra annum, tranſeat ad Epi-
ſcopum? Reſpondeo negat Barto. in l.
cum quidam, ff. de legat. 2. & in l. poſt
mortem, C. de fideicomm. & conſ. 137
& l. executorem, C. de execut. rei iudi.
& ibi Pau. de Caſt. Abb. & Anchar. in
c. 3. de teſtam. & Anchor. in conſ. 413.
quē refert Felin. in c. ſi quis contra, de
foro compet. Roman. conſ. 228. colu.
4 Anto. in ca. tua nos, de teſt. Abb. in
dicto capitulo, ſi quis contra de foro
compet.

Affirmatiuam ſententiam tenet Card. Imol. & Barba. in capitulo tertio, de teſtam. num. quadrageſimoprimo Bald. in l. fin. §. ſed ſi quis, C. com. de legat. & in l. ſi quis teſtamento, per illum tex. ff. de fideicommiſſ. libr. & in l. captatorias, & ibi Raph. C. de teſtam. milit. Angel. conſilio ſexageſimoquarto, & in dicta leg. captatorias, Anchor. conſilio 387. quem refert Felin. dicto loco. & hanc de iure veriorem ac ſuperiori magis communem teſtatur Cor. & Iaſon. in dicta le. fin.

4 Quæro an exequendi poteſtas mortuo Epiſcopo tranſeat ad capitulum? Reſpondeo, quod non, per cap. poſtulaſti de conceſſ. præbend. & ita tenet, & ſequitur Ioan. And. in additio. ad Specul. titu. de inſtit. §. addit. nunc vero verſiculo, item circa legit. illud tamen omni caret dubio, quod illa exequendi poteſtas, quam capitulum viuo Epiſcopo habuit, apud ipſum remaneat, & in ea etiam ſuccedat, capit. verum, ne ſede vacante, & licet igitur non ſuccedant in ipſam executionem ſuccedit tamen in executorum compulſione, capit. is quem de maior. & obed. & ibidem Ioan. And. & in capitulo Ioannes in verbo diœceſanus de teſtam. & notatur in capitulo primo, ne ſede vacant. & capit. verum, de foro compe. & in hoc communem DD. conuenire refert de Capra dicto ſuo tractatu memb. 8. numer. quadrageſimooctauo.

5 Sed quid dicendum, ſi Epiſcopus mortuus, vel abſens, vel infirmus, poteſt ne Archiepiſcopus teſtamentum exequi? Regulariter non poteſt, ob negligentiam tamen Epiſcopi, bene exequitur, in certis enim duntaxat caſibus tantum habet iuriſdictionē in ſuos ſuffraganeos, vt notat capitulo paſtoralis, de offic. ord. & inter iſtos caſus noſter non habetur, authen. de eccle. titu. §. ſi autem ſe, collat. 9. cap. quæ diuerſitatem capit. poſtulaſti, de conceſſ. præbend. Tu igitur dic quod iudex ſecularis habeat hoc in caſu ius exequendi vltimas voluntates, l. quinta, in prin. & §. primo, *ff. de ali.* & cib. leg. l. hæreditas circa fin. de hæred. peti. & authen. de Eccleſiaſ. titu. §. ſi quis ædificationem, & §. ſi vero ſemel, & §. ſequ. colum. nona, & idem tenere videtur Vbert ſecund. Specu. dicto titulo verſiculo, ſed numquid iudex. & ſequitur Barthol. Nanius de religioſ. per text. l. præſtans, capit. tranſ. l. prima, & fin. de epiſcop. audient. & ita communiter DD. ſentire teſtatur de Capra memb. 8. num. 53.

Quæſtio XV.

SVMMARIA.

1 *Executor poteſt ſe excuſare.*
2 *Et ob negligentiam recuſari.*

1 QVæro, an executor poteſt ſe excuſare ab hoc munere? Reſpondeo, quod ſic, & quidem iiſdem modis quibus tutor, vel curator, quibus æquiparatur, glo. in l. filius alias eſt, l. plura. ff. de tutelis Barto. in

l. ſi

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

l.ſi in emptione, §. fin. ff. de contrahẽ. emptione, Bal. in l. cum ipſo eodem titulo Roman. conſilio 119. in princip. idem tenet Dec. conſilio duodecimo, viſo puncto, columna prima, verſiculo iſti enim rectores, & ſequitur de Canibus par. vltim. numero decimotertio.

2 Hinc etiam concludo, quod executor recte, poſt acceptationem ſuam ſi modum in exequendo excedat, poſſit recuſari, vt ſuſpectus, gloſſ. communem approbata in l. apertiſſ. leg. prima, de iudicijs, verbo executore, Specul. ſub tit. de inſtrument. edit. §. nunc vero, numero 53. Iaffred. deciſ. 341. & ſequitur a Canibus parte vltim. numero 28.

F I N I S.

Digitized by Google

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO - ROMA
1971

Digitized by Google

Digitized by Google